

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.

XENOPHONTIS

QUÆ EXTANT.

EX LIBRORUM SCRIPTORUM FIDE ET VIRORUM DOCTORUM CONJECTURIS RECENSUIT

ET INTERPRETATUS EST

JO. GOTTLOB SCHNEIDER, SAXO.

TOMUS IV.

MEMORABILIA SOCRATIS

CONTINENS.

OXONII,

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO.

MDCCCXIII.

VIRO DOCTISSIMO

CHRISTIANO GODOFR. SCHÜTZIO

S. P.

I. G. SCHNEIDER.

INTER nova literaria, quæ ex nundinis Lipſienſibus tanquam ex fonte perenni ad forum Veſtrum confluunt, ſi forte, vir humaniſſime, miratus fueris novitatem ſeri hujus teſtimonii reverentiæ et amicitiæ, quod Tibi ab eo maxime tempore debere mihi videbar, quo me peregrinantem ante hos tres quatuorve annos tota illa tua morum et congreſſionis ſimplice et recta amabilitate excepiſti adeoque ſolenni hoſpitii comitate complexus es ; ego vero contra diuturnum ſilentium Tibi meum me optime excuſare ita poſſe ſperabam, ſi communem amicum, Xenophontem, cujus conſortio diu uterque uſi ſumus, Tibi allegarem, eumque rogarem, ut Tibi ſenſus animi grati et meritorum Tuorum admiratione pleni quam poſſet diſertiſſime interpretaretur. Non indignabor equidem, ſed tamen invidebo Tibi, ſi Tuo hoſpes Athenienſis in contubernio magis acquieverit quam in meo. Quis enim græcorum morum non plane ignarus mirabitur, principem Atticæ urbanitatis auctorem ſolitudinis Marchiarum

et Slavicæ conſuetudinis pertæſum veterem iſtam et amœnam Græcoſtaſin in Saxonia præoptare? Quo potui ſtudio hoſpitem ſuaviſſimum proſecutus ſum, et genus officiorum omne, quod quidem erat in poteſtate mea poſitum, adhibui, ut eum commendatum ſibi noti, amici et diſcipuli mei penitus noſſent cognitumque colerent atque amarent. Quod ſi operam omnem me non plane perdidiſſe cognovero; ſi veterem amicum ad Te reverſum in novo hoc cultu tamen agnoveris neque pejus eum apud me habitum fuiſſe judicaveris, magnopere equidem lætabor; ita enim Tibi non ſolum animum meum approbaſſe, ſed memoriam etiam meam amicitiæ Tuæ optime commendaſſe mihi videbor. Vale, vir humaniſſime, meoque nomine filium cum conjuge ſaluta.

CATALOGUS LIBRORUM

EDITORUM ET SCRIPTORUM, QUORUM OPE COMMENTARII HI XENOPHONTEI A VIRIS DOCTIS FUERE CORRECTI ATQUE EMENDATI.

PRIMA omnium Editio librorum aliquot Xenophontis eſt Juntina vel Florentina anni 1516 valde lacunoſa.

Altera multo integrior Aldina Venetiis anno 1525 prodiit.

Tertia Juntina ſeu Florentina altera anni 1527 prioris textum repetiit, ut contra Erneſtium in Præfatione ad Cyri diſciplinam docuit Zeune.

Quartam Petri Victorii, prelo heredum Juntæ paucis annis ante annum 1561 excuſam, commemoravit H. Stephanus, poſtea nullus Interpretum vidiſſe et comparaſſe videtur.

Quinta Baſileenſis anni 1540. 8vo. Juntinas repetiit.

Sextæ Halenſis (Halæ Suevorum 1540 proditæ tomis tribus et ex Juntinis repetitæ) titulus verus locum et annum ſignavit, alter fictus utraque nota caret.

Septima Baſileenſis anno 1545 apud Nic. Brylingerum cum verſione Beſſarionis latina prodita textum Halenſem ſecuta eſt.

Octava Baſileenſis apud Iſingrinium circa annum 1545 (nota enim anni nullibi edita extat) prodita textum Halenſem vel Juntinum exhibet a Caſtalione correctum, incertum ex ingenio an ex libris ſcriptis.

Nona Baſileenſis apud Nic. Brylingerum anno 1555 prodita textum a Caſtalione emendatum repetiit.

Decima Pariſienſis anno 1541 apud Jac. Bogardum prodita priores duos tantum libros Ἀπομνημονευμάτων exhibet, quamvis titulus quatuor promittat, *ad fidem vetuſti et manuſcripti codicis diligenter emendatos.* Lectiones inde excerpſit Zeune.

Undecima Pariſienſis anno 1559 apud Martinum Juvenem prodita et a Schützio comparata in priore parte Pariſienſem priorem, altera fere Juntinam ſequitur.

Altera et decima ab H. Stephano anno 1561 prodita verba Xenophontis cum Editionibus prioribus, libris ſcriptis et ſcriptorum antiquorum locis, qui Xenophontis libros excerpſerunt vel laudarunt, comparata, paſſim etiam conjecturis Stephani correcta et tentata exhibet. Stephani ingenium adjuvarunt Jo. Brodæi Ad-

notationes in omnia Xenophontis opera Basileæ 1559. editæ, scriptorum librorum lectionibus diversis etiam refertæ.

Tertia et decima Basileæ anno 1569 opera Joannis Lewenklaii procurata conjecturis pluribus emendatum textum et additam habet ejusdem versionem latinam.

Quarta et decima priorem repetiit Basileæ 1572 prodita. Quædam exemplaria annum 1577 præferre dicuntur.

Quinta et decima est Stephaniana altera anno 1581 prodita, passim aucta et emendata.

Sextam et decimam Romæ anno 1588 ab Hieron. Brunello curatam in usum lectionum inspexit *Schütz*, eamque usum criticum habere negat.

Septimam et decimam a Caselio Rostochii anno 1585 proditam et repetitam 1589 eodem numero et pretio quo præcedentem haberi oportet.

Octava et decima est Joannis Leunclavii tertia anno 1596 Francofurti post mortem auctoris a Fr. Sylburgio prodita cum Annotationibus Æmilii Porti, plena odii in H. Stephanum, sed omnium perfectissima.

Nona et decima Parisiensis anni 1625 priorem repetiit: hanc ipse tractavi.

Huc pertinet If. Faustii Dissertatio præside D. Jac Schallero in iv. libros Memorab. Socr. Argentorati 1650 edita, quam a J. A. Fabricio in Bibl. gr. commemoratam nullus Interpretum vidisse aut comparasse videtur.

XX. Oxoniensem anno 1703 cum chronologia Xenophontea Dodwelli et tabulis 4 geographicis procuravit Edv. Wells.

XXI. XXII. Editionem a Jo. Aug. Ernesti Lipsiæ anno 1737 curatam repetiit Bolton Simpson Oxonii 1741 additis annotationibus quibusdam Stephani, Leunclavii et Æm. Porti.

XXIII. XXIV. Alteram Ernestinam Lipsiæ 1742 proditam repetiit idem Simpson Oxonii 1749.

XXV. Quarta demum Lipsiæ 1763 curata Jac. Reiskii conjecturas additas habet.

XXVI. Quinta Lipsiensis anni 1772 textum ad fidem librorum veterum et editorum, scriptorum quatuor et Animadversionibus Caroli Frid. Hindenburgii Lipsiæ 1769 editis emendatum exhibet, cui accessere L. C. Valckenarii et Dav. Ruhnkenii Annotationes, pauciores et exiliores illæ, quam ab egregio Valckenario expectari poterant. Causam rei aperuit nuper Wyttenbach in Vita Dav. Ruhnkenii p. 155. 156.

XXVII. XXVIII. XXIX. Simpsoniana tertia, quarta et quinta anni 1780 cui postremæ accesserunt Anonymorum quorundam Britannorum conjecturæ leves atque fere inutiles.

XXX. Editio Lipsiensis 1763 procurante C. Aug. Thieme Wellsianam sequitur. Destinatum huic Indicem Græcitatis nuperrime e schedis vita functi Editoris edere cœpit Frider. Guil. Sturz: *Lexicon Xenophonteum Volumen I. Lipsiæ in Libraria Gleditschia* MDCCCI. quod ultra literam Delta non progressum est.

XXXI. Editionis Gothanæ a F. A. Stroth anno 1780 procuratæ et anno 1797 tertium repetitæ cura, ut dicitur, Friderici Jacobs, exemplum adhibui.

XXXII. Editio Baſileenſis anni 1789 comparata nulli mihi fuit uſui.

XXXIII. Halenſis recenſente Chr. Godofr. Schützio anno 1780 edita et repetita anno 1793 præter egregias viri docti annotationes et correctiones continet excerptas Joann. Melch. Fabri obſervationes in loca quædam obſcuriora Xenophontis Memor. Socr. Coburgi anno 1772 editas.

XXXIV. Zeuniana Lipſiæ 1781 prodita Editionum antiquiorum lectiones diverſas multo accuratius excerptas poſuit quam Erneſtiana, cui ſucceſſerat in officina Fritſchiana, et Argumenta ſingulorum capitum copioſiora adjecit.

XXXV. Oxonienſis edente Edwardo Edwards anno 1785 cenſetur variis lectionibus e libris ſcriptis, Florentinis 5, Pariſinis 3 totidemque Vaticanis, excerptis; quas inde

XXXVI. in Editionem Zeunianam Lipſiæ anno 1790 repetitam tranſtuli, adjectis e libro Zeunii poſt mortem ejus mihi tradito annotationibus aliquot. Reliqua mea valde levis fuit tum opera: ſi quid tamen ibi bonæ frugis diſſeminatum forte latebat, id omne in hanc noviſſimam tranſtuli.

XXXVII. Ad interpretationem et criſin Commentariorum horum multum mihi, multiſque ut credo aliis, profuit verſio germanico ſermone facta multiſque annotationibus philoſophici et critici generis inſtructa, quam Scholæ Portenſis in Saxonia, dulciſſimæ ſtudiorum meorum nutriculæ, Conrector Benj. Weiſke Lipſiæ ex officina Fritſchiana anno 1794 prodidit.

Libros manuscriptos adhibuit Jo. A. Erneſti quatuor, Leidenſem e Voſſianis copiis, alterum Meermannianum, in libro tertio deſinentem, utrumque a Dav. Ruhnkenio comparatum, quem Erneſti MS. 2. Voſſianum autem MS. 1. dicere ſolet. Tertius et quartus Vindobonenſes ſunt, quorum poſterior primum et ſecundum tantum librum habet. Quinto loco adhibuit Joannis Stobæi Florilegii præter Editionem Venetam 1535 Codicis ſcripti lectiones a Dav. Ruhnkenio communicatas, quem ſuſpicor eſſe Pariſienſem A. ab H. Grotio olim comparatum, cujus excerptas lectiones e Bibliotheca Goettingenſi mecum benigne communicavit venerandus præceptor et ſenex *Heyne*.

Libros Florentinos e Bibliotheca Medicea quinque Edwards deſignavit literis A. B. C. D. E. in locis tantum ſelectis conſultos.

Pariſienſium 1. no. 1302 duos priores libros tantum continet, Pariſ. 2. quartum modo, Pariſ. 3. no. 1643 Apoſtolii manu ſcriptus, ultra tertii libri maximam partem non procedit.

Vaticanos tres, 1. olim bibliothecæ Ducum Urbini, no. 63 ſignatum, bombycina in charta ſcriptum, 2. olim Fran. Barbari, no. 1619, tertium, 3. olim Fulvii Urſini, no. 1336 ſignatum, pleriſque in locis ſecum invicem conſentire, ita ut ſicubi Vaticani 1.

varietas annotata fuit, reliqui etiam intelligi debeant, annotavit Editor Britannus.

Pæne oblitus eram admonere lectorem de Editione Wolfiana, cujus aliquoties mentionem feci. Cœperat enim vir egregius *Fr. Aug. Wolf*, Profeſſor Halenſis, Commentarios hos Xenophonteos edere, ejuſque opera folia duo impreſſa ante aliquot annos vidi apud ipſum, atque inde excerpſi diverſitatem lectionis eam, quam inter reliquas varietates annotandam cenſui. Editio hæc neſcio quo caſu interrupta ſubſtitit in libri primi capitis 4. ſect. 9. verbis Οὐδὲ γὰρ τὴν, nullas vero annotationes adjunctas habet Editoris doctiſſimi, cujus equidem judicium ut ſequi poſſem, maximo opere optaveram.

His ſubſidiis equidem cum fide et diligentia ea, qua par eſt, uſus textum Xenophontis denuo recenſui, argumenta breviora monitu Weiſkii appoſui, ex amplis virorum doctorum commentariis, quæ mihi pertinere ad rem videbantur, fideliter excerpſi, reliqua omiſi, correctiones et annotationes plures novas adjunxi, Indicem verborum auxi et correxi, atque ita procudiſſe mihi videor Editionem ceteris ſi non habitiorem nec ſpecioſiorem, certe ad tractandum habiliorem et commodiorem.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

CAPUT I.

Πολλακις ἐθαύμασα, τίσι ποτὲ λόγοις Ἀθηναίους ἔπεισαν οἱ γραψάμενοι Σωκράτην, ὡς ἄξιος εἴη θανάτου Crimini primo Socrati publi-

Ἀπομνημονευμάτων] *Libros* vocat Gellius xiv. 3. *quos dictorum atque factorum Socratis commentarios composuit Xenophon.* Ciceroni de N. D. i. 12. citatur *Xenophon in iis, quæ a Socrate dicta retulit.* Græcis ἀπομνημονεύματα rarius dicuntur ὑπομνημονεύματα [Mœridi p. 164. ὑπομνήματα Z.]: ἠθικὰ ἀπομνημονεύματα Diogeni Laërt. iii. 34. ἀποφθέγματα Σωκράτους in scholiis MS. in Aristid.: secundum Theonem in Progymn. 5. ἀπομνημόνευμα πρᾶξίς ἐστιν ἢ λόγος βιωφέλης. Ipse Xenophon in Epp. Socr. 18. πεποίημαι δέ τινα ἀπομνημονεύματα Σωκράτους: *hos commentarios missurum se* scribit *examinandos amicis*: epist. 22. *vereri se, an persona Socratis satis sint digni.* Sed illud inprimis notabile, quod scribit in Ep. 15. p. 38, 10. δοκεῖ χρῆναι ἡμᾶς συγγράφειν, ἅ ποτε εἶπεν ἀνὴρ καὶ ἔπραξεν· καὶ αὕτη ἀπολογία γένοιτ' ἂν αὐτοῦ βελτίστη εἰς τὸ νῦν τε καὶ εἰς τὸ ἔπειτα. Hæc ἀπομνημονεύματα præbent Xenophonteam Socratis Apologiam: respondet enim in his Xenophon ad singula accusationis capita: præterea in Arte Rhet. inter opera Dionys. Halic. ii. p. 103, 34. Socratis ἐγκώμιον scripsisse dicitur Plato ἐν ἀπολογίας σχήματι: Xenophon autem ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν· ὡς γὰρ ἀπολογούμενος ὑπὲρ Σωκράτους ἐγκώμιον Σωκράτους περαίνει. Quæ vulgata prostat ut Xenophontis Σωκράτους Ἀπολογία, est illa hoc ingenio capitali, si quid judico, prorsus indigna, ab eodem conflata, cui finem Cyropædiæ debemus et alia quædam, quæ vulgo leguntur ut Xenophontea. Cæterum ex his eximiis libellis dictorum factorumque Socratis, popularis Socratis est philosophia petenda, non ex Dialogis Platonis, Socrati multa tribuentis, de quibus ne cogitavit quidem, ex Pythagoreorum hausta commentariis. *Valckenaer.*

Memorabilia qui primus vertit, Victorius, seu quis alius, nec latine dixit, nec sensum vocabuli reddidit. Ipsum vero vocabulum hoc vanam esse arguit annotationem Weiskii, qui quod Diogenes Laertius ait Xe-

ce objecto reſpondetur, ita, ut Socratem neque contemtorem patriorum Deorum neque novorum auctorem fuiſſe, doceatur.

τῇ πόλει. ἡ μὲν γὰρ γραφὴ κατ' αὐτοῦ τοιάδε τις ἦν· ΑΔΙΚΕΙ ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΟΥΣ ΜΕΝ Η ΠΟΛΙΣ ΝΟΜΙΖΕΙ ΘΕΟΥΣ, ΟΥ ΝΟΜΙΖΩΝ, ΕΤΕΡΑ ΔΕ ΚΑΙΝΑ ΔΑΙΜΟΝΙΑ ΕΙΣΦΕΡΩΝ· ΑΔΙΚΕΙ ΔΕ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΔΙΑΦΘΕΙΡΩΝ.

2 Πρῶτον μὲν οὖν, ὡς οὐκ ἐνόμιζεν οὓς ἡ πόλις νομίζει θεοὺς, ποίῳ ποτ' ἐχρήσαντο τεκμηρίῳ; θύων τε γὰρ φανερὸς ἦν, πολλάκις μὲν οἴκοι, πολλάκις δὲ ἐπὶ τῶν κοινῶν τῆς πόλεως βωμῶν. καὶ μαντικῇ χρώμενος οὐκ ἀφανὴς ἦν· διετεθρύλλητο γὰρ, ὡς φαίη Σωκράτης, τὸ

nophontem tradidiſſe ὑποσημειωσάμενον quæ de Socrate retuliſſet, ad ſcribendi notas refert, quibus Xenophon dicta Socratis excepta in publicum ediderit, adeoque Xenophontem cum Lipſio Centuria i. Epiſt. ad Belgas 27. notarum iſtarum inventorem facit. Meminiſſe debebat vir doctus, quod ipſe deinde ex eodem Diogene retulit de Simone Socratis auditore, qui ex ſchola rediens ὧν ἐμνημόνευεν ὑποσημειώσεις ἐποιεῖτο. Ridiculi igitur ſunt, qui compendia notarum in hac Xenophontis ætate reperiſſe ſibi viſi ſunt, aut adeo philoſophum nobis inventorem notarum effingunt.

Ordinem capitum et rerum ſingulis capitibus tractatarum non optimum eſſe, nec eum, quem argumentorum ſimilitudo et connexio poſtulare videbatur, ſed potius eum quem recordatio forte ſuggeſſerat, aut accommodatio rerum auditarum ad ſumma illa defenſionis Socraticæ capita, ad quæ materiam ex memoria ſua et aliena undique collectam redigere conatus eſt Xenophon, exigere illi videbatur, primus accurate docuit B. Weiſke, qui cetera de viribus ingenii Xenophontei infra meritum mihi ſentire videtur.

Integritatem horum librorum non ubique ſalvam manſiſſe, ſed hinc inde librariorum culpa et temporis injuria fuiſſe imminutam et contaminatam, multis indiciis licet hodieque agnoſcere, quæ ſingulis locis conjecturis virorum doctorum investigata indicabimus. Alia viris quibuſdam doctis falſo viſa ſunt in his libris deeſſe, veluti quod Cicero de N. D. i. 12. Xenophonteum Socratem facit dicentem *ſolem et animum deum, et modo unum, tum autem plures deos*, potuit reperiſſe ſibi videri id in Memor. iv. 3, 14. uti recte cenſuit Weiſke contra Ruhnkenium. Atque omnino Ciceronis ſumma fuit negligentia in excerpendis veterum philoſophorum opinionibus et inſerendis libro de natura deorum.

1. τίσι ποτὲ] Interſertum a Zeunio δὴ ex Gregorii Cor. Comment. ad Hermog. in Reiſkii Oratt. Gr. vol. viii. p. 906. Libri manuſcripti non agnoſcunt.

οἱ γραψάμενοι] Max. Tyr. Diſſ. 9. Σωκράτην, inquit, Μέλιτος μὲν ἐγράψατο, Ἄνυτος δὲ εἰσήγαγε, Λύκων δὲ ἐδίωκε, κατεδίκασαν δὲ Ἀθηναῖοι, ἔδησαν δὲ οἱ ἕνδεκα, ἀπέκτεινε δὲ ὁ ὑπηρέτης etc.

ἕτερα δὲ καινὰ] Liber Pariſ. 1. ἕτερα δέ τινα. Similiter fere paulo poſt Pariſ. 3. αἰτιάσασθαι· καὶ τὰ δαιμόνια ſcriptum habet. Pro εἰσφέρων margo Steph. ἐπεισφέρων ex Maximo Tyrio Diſſert. ix. commemoravit.

2. οἴκοι] Domi Græci aram vel focum ἐν αὐλῇ, Romani in compluvio habebant, in quo ſacra privata faciebant, ut ex Dorvillio ad Charitonem p. 247. admonet Erneſti. Platonis Reipubl. i. p. 148. locus eſt clariſſimus de Cephalo: τεθυκὼς γὰρ ἐτύγχανεν ἐν τῇ αὐλῇ.

δαιμόνιον ἑαυτῷ σημαίνειν. ὅθεν δὴ καὶ μάλιστά μοι δοκοῦσιν αὐτὸν αἰτιάσασθαι καινὰ δαιμόνια εἰσφέρειν. Ὁ δὲ οὐδὲν καινότερον εἰσέφερε τῶν ἄλλων, ὅσοι, μαντι- 3
κὴν νομίζοντες, οἰωνοῖς τε χρῶνται καὶ φήμαις καὶ συμβόλοις καὶ θυσίαις. οὗτοί τε γὰρ ὑπολαμβάνουσιν, οὐ τοὺς ὄρνιθας οὐδὲ τοὺς ἀπαντῶντας εἰδέναι τὰ συμφέροντα τοῖς μαντευομένοις, ἀλλὰ τοὺς θεοὺς διὰ τούτων αὐτὰ σημαίνειν· κἀκεῖνος οὕτως ἐνόμιζεν. Ἀλλ' οἱ μὲν 4
πλεῖστοι φασὶν ὑπό τε τῶν ὀρνίθων καὶ τῶν ἀπαντώντων ἀποτρέπεσθαί τε καὶ προτρέπεσθαι· Σωκράτης δὲ ὥσπερ ἐγίγνωσκεν, οὕτως ἔλεγε. τὸ δαιμόνιον γὰρ ἔφη σημαίνειν. καὶ πολλοῖς τῶν ξυνόντων προηγόρευε τὰ μὲν ποιεῖν, τὰ δὲ μὴ ποιεῖν, ὡς τοῦ δαιμονίου προσημαίνοντος. καὶ τοῖς μὲν πειθομένοις αὐτῷ συνέφερε, τοῖς δὲ μὴ πειθομένοις μετέμελε. Καίτοι τίς οὐκ ἂν ὁμολογήσειεν, 5
αὐτὸν βούλεσθαι μήτ' ἠλίθιον μήτ' ἀλαζόνα φαίνεσθαι τοῖς συνοῦσιν; ἐδόκει δ' ἂν ἀμφότερα ταῦτα, εἰ προαγορεύων ὡς ὑπὸ θεοῦ φαινόμενα εἶτα ψευδόμενος ἐφαίνετο.

3. συμβόλοις] In fimili loco Sympofii iv. 49. et Cyrop. viii. 7, 3. σύμβολα omitti admonet Weiſke, quo vocabulo oftenta et figna præcipue μετέωρα ſeu cæleftia, veluti fulgura et tonitrua intelligi recte idem annotat. βροντὰς interpretatur ex h. l. Auctor Apologiæ inter Xenophontea ſect. 12.

θυσίαις] Aruſpicinam intelligi quivis conjiciat; extiſpicinam etiam interpretatur Schütz, comparato loco Æſchyli Promethei verſu 485. ubi commemorantur οἰωνοὶ, κληδόνες [i. e. φῆμαι] ἐνόδιοι σύμβολοι et ὀνείρατα, denique σπλάγχνα. At auctor Apologiæ ſect. 12. vaticinia θυσίας interpretatur et μάντεις ex h. l.

ἀπαντῶντας] Commode ὄρνιθας vel οἰωνοὺς intelligere non licet, quod putabat Weiſke: ἀνθρώπους qui intelligi non minus incommode ſed fine cauſa cenſebat vir doctus apud Simſonem Anglum, ἀπαντῶντα corrigebat, ad quod verbum φήμας fimul et σύμβολα retuliſſe videtur, cum φῆμαι proprie ex occurrentium hominum animaliumque vocibus et ſonis oriri videantur. φήμαις τε καὶ συμβ. Parif. 1.

4. γὰρ ἔφη] Mihi γάρ οἱ ἔφη legendum videbatur: nifi mavis δαιμόνιον h. l. opponi οἰωνοῖς et reliquis fignis, quibus vulgus confidit, et ſententiam eſſe generalem, hominibus non omina, non aves, non fulgura nec oftenta aut portenta, ſed deum ipſum per ifta figna fignificare hominibus, quid facere eos velit. Atque ita paulo poft iterum eft ὡς τοῦ δαιμονίου προσημαίνοντος, *quaſi deus ita ſignificaret:* quanquam fignum non omnes homines agnoſcere valeant.

5. ὑπὸ θεοῦ φαινόμενα] Quidam apud Simſonem σημαινόμενα malebat.

φαινόμενα εἶτα] Ita cum Reiſkio et

δῆλον οὖν, ὅτι οὐκ ἂν προέλεγεν, εἰ μὴ ἐπίστευεν ἀληθεύσειν. ταῦτα δὲ τίς ἂν ἄλλῳ πιστεύσειεν ἢ θεῷ; πι-
6 στεύων δὲ θεοῖς, πῶς οὐκ εἶναι θεοὺς ἐνόμιζεν; Ἀλλὰ μὴν ἐποίει καὶ τάδε πρὸς τοὺς ἐπιτηδείους. τὰ μὲν γὰρ ἀναγκαῖα συνεβούλευε καὶ πράττειν, ὡς ἐνόμιζεν ἄριστ' ἂν πραχθῆναι· περὶ δὲ τῶν ἀδήλων ὅπως ἂν ἀποβή-
7 σοιτο, μαντευσομένους ἔπεμπεν, εἰ ποιητέα. Καὶ τοὺς μέλλοντας οἴκους τε καὶ πόλεις καλῶς οἰκήσειν, μαντικῆς ἔφη προσδεῖσθαι. τεκτονικὸν μὲν γὰρ ἢ χαλκευτικὸν ἢ γεωργικὸν ἢ ἀνθρώπων ἀρχικὸν ἢ τῶν τοιούτων ἐρ-

Bessarione, qui *postea* vertit, scripsi. Edd. pr. dabant φ. καὶ οὐ, sed negationem cum Editione Paris. delevit Stephanus. κἆτα ex libro Vossiano recepit Zeune, φαινόμενα καὶ ψευδόμενος dedit Wolfius. Reiskianam conjecturam Ernesti propter similem locum infra c. 2. §. 32. improbabat, quia in verbis θαυμαστότερον, εἴ τις, προστάτης γενόμενος πόλεως καὶ ποιῶν τοὺς πολίτας ἐλάττους καὶ χείρους, μὴ αἰσχύνοιτο μηδ' οἴοιτο κακὸς εἶναι προστάτης eodem modo καὶ adhibeatur. Quod longe aliter se habet. Apodosis enim demum a verbis μὴ αἰσχύνοιτο scilicet τοῦτο ποιῶν incipit, nec hæc verba cum istis καὶ ποιῶν—χείρους conjungi possunt aut debent. Quid? quod in eodem illo loco Bessario scriptum legit et vertit εἶτα vel ἔπειτα μὴ αἰσχύνοιτο μηδ' οἴοιτο &c. ut est in Cyrop. i. 6, 11. et alibi. Est locus Platonis in Gorgia §. 11. ἐὰν ῥητορικὸς γενόμενός τις κἆτα ταύτῃ τῇ δυνάμει ἀδικεῖ. ubi pariter εἶτα scriptum malim.

τίς ἂν ἄλλῳ] Post ἄλλῳ Weiske desiderabat μᾶλλον, aut τίνι ἂν μᾶλλον scriptum malebat. Mihi neutrum nec necessarium nec elegans esse videbatur.

6. πρὸς τοὺς ἐπιτηδείους] *In consuetudine cum amicis et discipulis hunc tenuit morem.* Sequens γὰρ est pro *nempe, videlicet.*

ἀναγκαῖα] *Quorum eventus certus est, quia necessarius,* ut interpretatur Ernesti: de quibus demum sectione 9. Socratem loqui censet Weiske, qui vulgarem notionem h. l. sequitur, et περὶ τῶν ἐν τούτοις [ἀναγκαίοις] ἀδήλων in sequentibus interpretatur.

καὶ πράττειν] *Nempe sine divinatione,* quasi interpretandi causa addit Zeune: Bessarionem vertere *dicere ac facere* annotat Weiske, qui καὶ interpretatur ita, ut qui consulit oraculum vel deum, simul facere jubeatur, quæ fieri res postulat. Non plane est simile §. 7. καὶ ἀνθρώπου γνώμῃ, quod putabat vir doctus; est enim illud *etiam absque consilio et oraculo divino.*

ἐνόμιζεν] Leonclavii conjectura, ἐνόμιζον, ab Ernestio recepta, si libri scripti addicerent, non displiceret mihi.

ὅπως ἂν] Cum Ernestio plerique Editores recentiores ἂν confisi auctoritate librorum Meerm. Vindob. Vatic. 1. Flor. E. et Edit. Junt. omiserunt. Oratio obliqua est in loco simili cap. 3. sect. 2.

μαντευσομένους] Ita cum Reiskio Paris. liber 3. Antea erat μαντευομένους.

7. Καὶ] Weiske Τοὺς γὰρ μέλλοντας vel simile initium expectaverat.

οἰκήσειν] Leonclavius οἰκίζειν legi malebat, Ernestius οἰκίσειν edidit, propter §. 8. ubi est καλῶς οἰκοδομεῖσθαι. At ædificaturo domum architecto non oraculo opus esse censebat Socrates; contra domum novam ædificare et habitare, proficuumne an noxium homini futurum sit, id latere, et consilio divino opus habere aiebat. Non solum οἶκοι sed etiam

γων ἐξεταστικὸν ἢ λογιστικὸν ἢ οἰκονομικὸν ἢ στρατηγικὸν γενέσθαι, πάντα τὰ τοιαῦτα μαθήματα καὶ ἀνθρώπου γνώμῃ αἱρετέα ἐνόμιζεν εἶναι· τὰ δὲ μέγιστα 8
τῶν ἐν τούτοις ἔφη τοὺς θεοὺς ἑαυτοῖς καταλείπεσθαι, ὧν οὐδὲν δῆλον εἶναι τοῖς ἀνθρώποις. οὔτε γὰρ τῷ καλῶς ἀγρὸν φυτευσαμένῳ δῆλον, ὅστις καρπώσεται· οὔτε τῷ καλῶς οἰκίαν οἰκοδομησαμένῳ δῆλον, ὅστις οἰκήσει· οὔτε τῷ στρατηγικῷ δῆλον, εἰ συμφέρει στρατηγεῖν· οὔτε τῷ πολιτικῷ δῆλον, εἰ συμφέρει τῆς πόλεως προστατεῖν· οὔτε τῷ καλὴν γήμαντι, ἵνα εὐφραίνηται, δῆλον, εἰ διὰ ταύτην ἀνιάσεται· οὔτε τῷ δυνατοὺς ἐν τῇ πόλει κηδεστὰς λαβόντι δῆλον, εἰ διὰ τούτους στερήσεται τῆς πόλεως. Τοὺς δὲ μηδὲν τῶν τοιούτων οἰομένους εἶναι δαι- 9
μόνιον, ἀλλὰ πάντα τῆς ἀνθρωπίνης γνώμης, δαιμονᾷν ἔφη· δαιμονᾷν δὲ καὶ τοὺς μαντευομένους, ἃ τοῖς ἀνθρώποις ἔδωκαν οἱ θεοὶ μαθοῦσι διακρίνειν· οἷον, εἴ τις ἐπερωτῴη, πότερον ἐπιστάμενον ἡνιοχεῖν ἐπὶ ζεῦγος λαβεῖν κρεῖττον ἢ μὴ ἐπιστάμενον· ἢ πότερον ἐπιστάμενον κυβερνᾷν ἐπὶ τὴν ναῦν κρεῖττον λαβεῖν ἢ μὴ ἐπιστάμενον· ἢ ἃ ἔξεστιν ἀριθμήσαντας ἢ μετρήσαντας ἢ στήσαντας εἰδέναι· τοὺς τὰ τοιαῦτα παρὰ τῶν θεῶν πυνθανομένους ἀθέμιστα ποιεῖν ἡγεῖτο· ἔφη δὲ δεῖν, ἃ μὲν μαθόντας

πόλεις, in Cyri disciplina etiam στρατόπεδον, dicuntur εὖ vel καλῶς οἰκεῖν vel οἰκεῖσθαι.

λογιστικὸν] Omittit Parif. 1. λογικὸν dat Parif. 3.

[πάντα τὰ τοιαῦτα μαθήματα καὶ ἀνθρώπου γνώμῃ αἱρετέα ἐνόμιζεν εἶναι.] Tolerari poffet hæc fcriptura, nifi καὶ ante ἀνθρώπου additum effet: itaque αἱρετὰ fcribendum eft, *prudentia et ratione humana affequi et capere licet ifta omnia.* Sic infra i. 5, 5. εὐκτὸν vulgabatur, ubi cum Weifkio εὐκτέον fcripfi. *Ex Addendis.*]

8. τῶν ἐν τούτοις] Ex libro iii. c. 6. §. 2. καλὸν γάρ, εἴ τι καὶ ἄλλο τῶν ἐν ἀνθρώποις comparavit Hindenburg, ut vulgatam contra Reifkium τῶν delentem tueretur. Equidem cum Reifkio facere malim.

γὰρ τῷ] Edd. pr. γάρ τοι—φυτευσάμενοι.

συμφέρει τῆς] Parif. 3. τὸ προστατεῖν.

διὰ τούτους] Edd. pr. διὰ τούτου.

9. δαιμόνιον] Voff. 2. δαιμόνων, Editio Parif. δαιμονίου.

ἀθέμιστα] Voff. 2. et Vindob. ἀθέμιτα. Forma vulgaris eft in Cyrop. i. 6, 6. viii. 8, 5. Similiter in ἐπιχάριστος, εὐχάριστος et fimilibus vocabulis variant libri fcripti.

ποιεῖν ἔδωκαν οἱ θεοὶ, μανθάνειν· ἃ δὲ μὴ δῆλα τοῖς ἀνθρώποις ἐστὶ, πειρᾶσθαι διὰ μαντικῆς παρὰ τῶν θεῶν πυνθάνεσθαι· τοὺς θεοὺς γὰρ, οἷς ἂν ὦσιν ἵλεῳ, σημαίνειν.

10 Ἀλλὰ μὴν ἐκεῖνός γε ἀεὶ μὲν ἦν ἐν τῷ φανερῷ. πρωΐ τε γὰρ εἰς τοὺς περιπάτους καὶ τὰ γυμνάσια ᾔει, καὶ πληθούσης ἀγορᾶς ἐκεῖ φανερὸς ἦν, καὶ τὸ λοιπὸν ἀεὶ τῆς ἡμέρας ἦν ὅπου πλείστοις μέλλοι συνέσεσθαι· καὶ ἔλεγε μὲν ὡς τὸ πολὺ, τοῖς δὲ βουλομένοις ἐξῆν ἀκούειν.
11 Οὐδεὶς δὲ πώποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσεβὲς οὐδὲ ἀνόσιον οὔτε πράττοντος εἶδεν, οὔτε λέγοντος ἤκουσεν. οὐδὲ γὰρ περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως, ᾗπερ τῶν ἄλλων οἱ πλεῖστοι, διελέγετο, σκοπῶν, ὅπως ὁ καλούμενος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν κόσμος ἔχει, καὶ τίσιν ἀνάγκαις ἕκαστα γίγνεται τῶν οὐρανίων. ἀλλὰ καὶ τοὺς φροντίζοντας τὰ τοι-
12 αῦτα μωραίνοντας ἀπεδείκνυε. Καὶ πρῶτον μὲν αὐτῶν ἐσκόπει, πότερά ποτε νομίσαντες ἱκανῶς ἤδη τἀνθρώπινα εἰδέναι, ἔρχονται ἐπὶ τὸ περὶ τῶν τοιούτων φροντίζειν, ἢ

οἷς ἂν ὦσιν ἵλεῳ] Occurritur ita illis, qui non omnibus æque hominibus ſignificari a diis futura querebantur. Hoc eſt, quod ait Cicero de Divinatione i. 53. *caſtus animus puruſque vigilantis et ad aſtrorum et ad avium reliquorumque ſignorum et ad extorum veritatem eſt paratior. Hoc nimirum eſt illud, quod de Socrate accepimus—eſſe divinum quiddam, quod dæmonion appellat, cui ſemper ipſe paruerit, numquam impellenti, ſæpe revocanti.*

10. *φανερὸς ἦν*] Idem eſt cum *εἶναι ἐν τῷ φανερῷ*, in publico verſari.

11. *πράττοντος εἶδε*] Hoc et ſequens verbum *λέγοντος* ſunt genitivi abſoluti, quos prætulit Xenophon, ne *Σωκράτη πράττοντα εἶδεν οὔτε λέγοντος αὐτοῦ ἤκουσεν* dicere cogeretur.

τῶν πάντων] Euſebii Præpar. Evang. xv. 26. ed. Vigerii *τῶν ἁπάντων* laudat, et in Edd. antiquis ejuſdem operis deinceps eſt *ἢ περὶ τῶν ἄλλων, ὡς οἱ πλ.*

ὅπως ὁ] Juntina *ὁ* omiſit, *ὅπως οὖν ὁ* Aldina et Pariſ. editio.

κόσμος] Eſt quæ antea *φύσις ἡ τῶν πάντων* dicitur, nec ſolum cælum cum ſideribus dicitur. Appellationis auctor dicitur Pythagoras apud Photium Biblioth. Cod. 659.

ἔχει] Vulgatum *ἔφυ* rejecit Zeune confiſus auctoritate Euſebii, Stobæi, libri Vindob. Pariſ. 1. 3. Florent. A. B. C. E. et Beſſarionis. In Florent. D. *ἔχει ἔφυ* exſtat ſcriptum, et habet, quo defendi poſſet lectio vulgaris *ἔφυ*. De origine enim et elementis mundi et corporum naturalium ſtrenue diſputaverunt primi Philoſophi.

ἀπεδείκνυε] Ita cum Euſebio, Stobæo, Vatic. 1. Vindob. 2. Zeune correxit vulgatum *ἐπεδείκνυε*.

12. *πρῶτον μὲν αὐτῶν*] Euſebii libri *πρ. μὲν περὶ αὐτῶν* habent.

τὰ μὲν ἀνθρώπινα παρέντες, τὰ δαιμόνια δὲ σκοποῦντες,
ἡγοῦνται τὰ προσήκοντα πράττειν. Ἐθαύμαζε δὲ, εἰ 13
μὴ φανερὸν αὐτοῖς ἐστιν, ὅτι ταῦτα οὐ δυνατόν ἐστιν ἀν-
θρώποις εὑρεῖν· ἐπεὶ καὶ τοὺς μέγιστον φρονοῦντας ἐπὶ
τῷ περὶ τούτων λέγειν οὐ ταὐτὰ δοξάζειν ἀλλήλοις, ἀλλὰ
τοῖς μαινομένοις ὁμοίως διακεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους.
Τῶν τε γὰρ μαινομένων τοὺς μὲν οὐδὲ τὰ δεινὰ δεδιέναι, 14
τοὺς δὲ καὶ τὰ μὴ φοβερὰ φοβεῖσθαι· καὶ τοῖς μὲν
οὐδ᾽ ἐν ὄχλῳ δοκεῖν αἰσχρὸν εἶναι λέγειν ἢ ποιεῖν ὁτιοῦν,
τοῖς δὲ οὐδ᾽ ἐξιτητέον εἰς ἀνθρώπους εἶναι δοκεῖν· καὶ
τοὺς μὲν οὔθ᾽ ἱερὸν οὔτε βωμὸν οὔτε ἄλλο τῶν θείων οὐδὲν
τιμᾷν, τοὺς δὲ καὶ λίθους καὶ ξύλα τὰ τυχόντα καὶ θη-
ρία σέβεσθαι· τῶν τε περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως με-
ριμνώντων τοῖς μὲν δοκεῖν ἓν μόνον τὸ ὂν εἶναι, τοῖς δὲ
ἄπειρα τὸ πλῆθος· καὶ τοῖς μὲν ἀεὶ κινεῖσθαι πάντα,
τοῖς δὲ οὐδὲν ἄν ποτε κινηθῆναι· καὶ τοῖς μὲν πάντα
γίγνεσθαί τε καὶ ἀπόλλυσθαι, τοῖς δὲ οὔτ᾽ ἂν γενέσθαι
ποτὲ οὐδὲν, οὔτε ἀπολέσθαι. Ἐσκόπει δὲ περὶ αὐτῶν 15

13. *αὐτοῖς ἐστὶν*] Stobæus *ἐστὶν αὐτοῖς—ἀδύνατόν ἐστιν.* Poſtremum hoc *ἐστιν* ab Euſebio omiſſum veluti gloſſema incluſit Zeune.

ἐπεὶ—μέγιστον] Stobæus *εἴγε—μέγιστα φρ. ἐπιστήμη περὶ τούτων.* Poſt *ἀλλὰ* Euſebius *καὶ* addit.

14. *Τῶν τε γὰρ*] Editio Pariſ. hic et infra initio apodoſeos *δὲ* pro *τε* habet. Simili in loco ſupra §. 3. eſt *οὗτοί τε γὰρ* ſequitur *κἀκεῖνος.*

οὐδ᾽ ἐξιτητέον] Ita pro *οὐκ* Zeune cum Junt. Pariſ. Steph. ſecunda, Euſebio et Beſſarione.

ἄλλο τῶν θείων] Juntina *ἄλλῳ τῶν θεῶν.* ſequens *οὐδὲν τιμᾷν* ex Junt. Pariſ. Steph. ſec. Stob. Euſeb. libro Vindob. pro *οὐδὲ* reſtituit Erneſti.

ξύλα τὰ τυχόντα] Beſſario, *τὰ τυχ.* non vertit. Euſebius habet ſcriptum *καὶ ξ. καὶ λίθους τοὺς τυχόντας.* Florent. A. dat Zeunii conjecturam *καὶ τὰ τυχόντα θηρία,* cui equidem Hindeburgianam numeri cauſa præfero *καὶ θηρία τὰ τυχόντα.*

ἓν μόνον] Argumentum hoc ex opinione Xenophanis tractat Platonicus Parmenides, et Ciceronis locus Academ. iv. 37.

κινεῖσθαι πάντα] Stobæus et Euſeb. *πάντα κ.* dant. Materiæ æternitatem mutatione et motu carentem defendebat Zeno Eleates, qui mundi ortum et finem ſimul negabat.

ἀπολέσθαι] Ita Edd. pr. *ἀπολεῖσθαι* ex Euſebio et Stobæo primus Stephanus in ſecunda ſua correxit. Ceterum diſſenſum veterrimorum phyſicorum et varietatem opinionum nemo hodie miratur, multo minus inde argumentum adverſus utilitatem ſtudii ejus poteſt duci.

15. *αὐτῶν*] Phyſicos intelligit. *τἀνθρώπινα* dat Euſebius.

καὶ τάδε· ἆρ', ὥσπερ οἱ τἀνθρώπεια μανθάνοντες ἡγοῦνται τοῦθ', ὅ τι ἂν μάθωσιν, ἑαυτοῖς τε καὶ τῶν ἄλλων ὅτῳ ἂν βούλωνται, ποιήσειν, οὕτω καὶ οἱ τὰ θεῖα ζητοῦντες νομίζουσιν, ἐπειδὰν γνῶσιν αἷς ἀνάγκαις ἕκαστα γίγνεται, ποιήσειν, ὅταν βούλωνται, καὶ ἀνέμους καὶ ὕδατα καὶ ὥρας καὶ ὅτου ἂν ἄλλου δέωνται τῶν τοιούτων; ἢ τοιοῦτο μὲν οὐδὲν οὐδ' ἐλπίζουσιν, ἀρκεῖ δ' αὐτοῖς
16 γνῶναι μόνον, ᾗ τῶν τοιούτων ἕκαστα γίγνεται. Περὶ μὲν οὖν τῶν ταῦτα πραγματευομένων τοιαῦτα ἔλεγεν. αὐτὸς δὲ περὶ τῶν ἀνθρωπείων ἀεὶ διελέγετο, σκοπῶν, τί εὐσεβὲς, τί ἀσεβές· τί καλὸν, τί αἰσχρόν· τί δίκαιον, τί ἄδικον· τί σωφροσύνη, τί μανία· τί ἀνδρία, τί δειλία· τί πόλις, τί πολιτικός· τί ἀρχὴ ἀνθρώπων, τί ἀρχικὸς ἀνθρώπων· καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ἃ τοὺς μὲν εἰδότας ἡγεῖτο καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς εἶναι, τοὺς δὲ ἀγνοοῦντας ἀνδραποδώδεις ἂν δικαίως κεκλῆσθαι.

17 Ὅσα μὲν οὖν μὴ φανερὸς ἦν ὅπως ἐγίγνωσκεν, οὐδὲν θαυμαστὸν, ὑπὲρ τούτων περὶ αὐτοῦ παραγνῶναι τοὺς δικαστάς· ὅσα δὲ πάντες ᾔδεσαν, θαυμαστὸν, εἰ μὴ
18 τούτων ἐνεθυμήθησαν. Βουλεύσας γάρ ποτε, καὶ τὸν βουλευτικὸν ὅρκον ὀμόσας, ἐν ᾧ ἦν κατὰ τοὺς νόμους βουλεύσειν, ἐπιστάτης ἐν τῷ δήμῳ γενόμενος, ἐπιθυμή-

ποιήσειν] Imitando reddere vel efficere id quod didicerunt. Quod si nondum in ceteris, in tonitribus certe et fulminibus imitandis vi electrica adhibita præstiterunt Physici nostri. Superest, ut prævidere hæc et cavere noxam quorundam discamus.

ὅτου ἂν] Interpositum vulgo δὲ cum Eusebii libris omisi.

οὐδ' ἐλπίζουσι] Liber Paris. 1. omittit οὐδέ. Weiske οὐδέποτε olim scriptum aut verbum aliquod voculæ οὐδὲ adjectum fuisse suspicatur.

16. ἀεὶ] Edd. pr. ἂν ἀεί. sed ἂν cum Eusebii libris omisit Editio Paris. et Steph. deinceps ἀνδρία pro ἀνδρεία scripsit Stephan. et Zeune.

σωφροσύνη] Platonis Alcibiades ii. sect. ii. τὸ μαίνεσθαι ἆρα ὑπεναντίον σοὶ δοκεῖ τῷ σωφρονεῖν; ita enim recte Codex Venetus nuper comparatus omisso γε post ἆρα, male vero idem φρονεῖν dat.

κεκλῆσθαι] Paris. 3. καλεῖσθαι dat.

17. θαυμαστὸν, εἰ μὴ] Edd. pr. et Paris. 1. οὐ θαυμ. dant, Paris. 3. οὐ θαῦμα. Bessario, Editio Paris. et Steph. negationem omiserunt. πάνυ θαυμαστὸν malebat Weiske. Deinceps μηδὲν τούτων cum Vossiano 1. malim.

18. ἐν τῷ δήμῳ] Infra iv. 4, 2. est ἐν ταῖς ἐκκλησίαις.

σαντος τοῦ δήμου παρὰ τοὺς νόμους ἐννέα στρατηγοὺς
μιᾷ ψήφῳ [τοὺς ἀμφὶ Θράσυλον καὶ Ἐρασινίδην] ἀπο-
κτεῖναι πάντας, οὐκ ἠθέλησεν ἐπιψηφίσαι, ὀργιζομένου
μὲν αὐτῷ τοῦ δήμου, πολλῶν δὲ καὶ δυνατῶν ἀπειλούν-
των· ἀλλὰ περὶ πλείονος ἐποιήσατο εὐορκεῖν, ἢ χαρίσα-
σθαι τῷ δήμῳ παρὰ τὸ δίκαιον, καὶ φυλάξασθαι τοὺς
ἀπειλοῦντας. Καὶ γὰρ ἐπιμελεῖσθαι θεοὺς ἐνόμιζεν 19
ἀνθρώπων, οὐχ ὃν τρόπον οἱ πολλοὶ νομίζουσιν. οὗτοι μὲν
γὰρ οἴονται, τοὺς θεοὺς τὰ μὲν εἰδέναι, τὰ δὲ οὐκ εἰδέναι·
Σωκράτης δ᾽ ἡγεῖτο πάντα μὲν θεοὺς εἰδέναι, τά τε λε-
γόμενα καὶ πραττόμενα καὶ τὰ σιγῇ βουλευόμενα, παν-
ταχοῦ δὲ παρεῖναι, καὶ σημαίνειν τοῖς ἀνθρώποις περὶ
τῶν ἀνθρωπείων πάντων.

Θαυμάζω οὖν, ὅπως ποτὲ ἐπείσθησαν Ἀθηναῖοι, Σω- 20
κράτην περὶ τοὺς θεοὺς μὴ σωφρονεῖν, τὸν ἀσεβὲς μὲν οὐ-
δέν ποτε [περὶ τοὺς θεοὺς] οὔτ᾽ εἰπόντα οὔτε πράξαντα,
τοιαῦτα δὲ καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα περὶ θεῶν, οἷά

μιᾷ ψήφῳ] Plato Apologiæ ſect. 20. *ἀθρόους* dicit, noſter Hellenicorum i. 7, 37. *ἡ δὲ τῆς βουλῆς γνώμη ἦν μιᾷ ψήφῳ ἅπαντας κρίνειν*, cum ex antiquiſſima lege a Canono lata oporteret *κρίνεσθαι δίχα ἕκαστον* ut ibidem ſequitur. Vide annot. p. 57. ad Hiſt. gr.

[*τοὺς ἀμφὶ Θ. καὶ Ἐρ.*]] Gloſſema jam olim ab Uptono ad Arrianum p. 240. poſtea a Valckenario damnatum convincit ipſa oratio, præcipue numerus *ἐννέα* qui præceſſit: præterea inepte verba *μιᾷ ψήφῳ ἀποκτεῖναι πάντας*, in quibus magna et brevitatis et concinnitatis vis ineſt, interpoſitis his ſeparantur. Zeuniana apologia utatur, qui volet.

ἐπιψηφίσαι] In Hellenicis eſt *τῶν δὲ πρυτανέων οὐ φασκόντων προθήσειν τὴν διαψήφισιν παρὰ τὸν νόμον* et cet. eſt *in ſuffragia mittere*. Infra iv. 4, 2. eſt de eadem re *οὐκ ἐπέτρεψε τῷ δήμῳ παρὰ τοὺς νόμους ψηφίσασθαι*.

δυνατῶν] Pariſ. 1. *δυναστῶν*.

εὐορκεῖν] Ed. Caſtal. et quæ eam ſequuntur, *εὐορκίαν* habent.

19. *ἡγεῖτο πάντα μὲν*] Ita liber Pariſ. 1. vulgo erat *δὲ πάντα μὲν ἡγεῖτο*. deinceps malim addito articulo *καὶ τὰ πραττόμενα*.

20. *οὐδέν ποτε*] Ita ex Edit. Pariſ. et Steph. reſcripſit Zeune; ceteræ Edd. libri Voſſiani et Vindob. *οὐδέποτε* dant.

[*περὶ τοὺς θεοὺς*]] Auctore Reiſkio hæc verba ex antecedentibus temere repetita eliminavit Erneſti et Schütz: ineptiſſime defendit Zeune. Mihi non ſolum temere repetita eſſe videntur, ſed minus etiam græca. Nam *περὶ θεῶν εἰπεῖν καὶ πράττειν* dicitur græce, ut ſtatim ſequitur, minime vero *περὶ τοὺς θεούς*: contra *εὐσεβεῖν*, *σωφρονεῖν* et *ἀσεβεῖν περὶ τοὺς θεοὺς* græcum eſt.

τοιαῦτα δὲ] Weiſke *ἀεὶ* deinceps additum maluit.

τις ἂν καὶ λέγων καὶ πράττων εἴη τε καὶ νομίζοιτο εὐσεβέστατος.

CAP. II.

Crimini alteri occurritur et demonſtratur Socratem juventutem et diſcipulos non corrupiſſe.

ΘΑΥΜΑΣΤΟΝ δὲ φαίνεταί μοι καὶ τὸ πεισθῆναί τινας, ὡς Σωκράτης τοὺς νέους διέφθειρεν, ὃς, πρὸς τοῖς εἰρημένοις, πρῶτον μὲν ἀφροδισίων καὶ γαστρὸς πάντων ἀνθρώπων ἐγκρατέστατος ἦν· εἶτα πρὸς χειμῶνα καὶ θέρος καὶ πάντας πόνους καρτερικώτατος· ἔτι δὲ πρὸς τὸ μετρίων δεῖσθαι πεπαιδευμένος οὕτως, ὥστε πάνυ
2 μικρὰ κεκτημένος πάνυ ῥᾳδίως ἔχειν ἀρκοῦντα. Πῶς οὖν, αὐτὸς ὢν τοιοῦτος, ἄλλους ἂν ἢ ἀσεβεῖς ἢ παρανόμους ἢ λίχνους ἢ ἀφροδισίων ἀκρατεῖς ἢ πρὸς τὸ πονεῖν μαλακοὺς ἐποίησεν; ἀλλ᾽ ἔπαυσε μὲν τούτων πολλοὺς, ἀρετῆς ποιήσας ἐπιθυμεῖν, καὶ ἐλπίδας παρασχὼν, ἂν ἑαυτῶν ἐπιμελῶνται, καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἔσεσθαι.
3 Καίτοι γε οὐδὲ πώποτε ὑπέσχετο διδάσκαλος εἶναι τούτου· ἀλλὰ τῷ φανερὸς εἶναι τοιοῦτος ὢν, ἐλπίζειν ἐποίει τοὺς συνδιατρίβοντας ἑαυτῷ, μιμουμένους ἐκεῖνον τοιούσδε
4 γενήσεσθαι. Ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ σώματος αὐτός τε οὐκ ἠμέλει, τούς τε ἀμελοῦντας οὐκ ἐπῄνει. τὸ μὲν οὖν

1. *φαίνεταί μοι καὶ*] Ariſtides tom. ii. p. 496. *θαυμάσιον δέ μοι κἀκεῖνο φαίνεται* ex h. l. laudant: deinde *ἔπειτα πρὸς* Pariſ. liber 3.

ἔτι δὲ] Pariſ. Editio *ἔτι δὲ καί.* deinceps *πρὸς τῶν μετρίων* Edd. pr. *πρὸς τῷ* Leoncl. et Welſiana: verum dant Caſtal. Pariſ. Steph.

πεπαιδευμένος] Infra cap. 3. ſect. 5. *διαίτῃ δὲ τήν τε ψυχὴν ἐπαίδευσε καὶ τὸ σῶμα ᾗ χρώμενος ἄν τις—οὕτω γὰρ εὐτελὴς ἦν, ὥστ᾽ οὐκ οἶδ᾽ εἴ τις οὕτως ἂν ὀλίγα ἐργάζοιτο, ὥστε μὴ λαμβάνειν τὰ Σωκράτει ἀρκοῦντα.*

μικρὰ] Rem ſuam ipſe Socrates Œconomici cap. ii. ſect. 3. quinque minarum pretio æſtumat.

ἀρκοῦντα] Reiſke addito articulo malebat *τἀρκοῦντα* ut c. 3. ſect. 5. cujus loci tamen eſt diverſa ratio, ut alterius etiam ii. 3, 2. Adde Œconomici ii. 8. *οἱ δὲ σοὶ φίλοι πολὺ ἀρκοῦντα σοῦ μᾶλλον ἔχοντες τῇ ἑαυτῶν κατασκευῇ ἢ σὺ τῇ σῇ.*

2. [*ἀλλ᾽ ἔπαυσε μὲν τούτων πολλοὺς*] Miror vitium latuiſſe hucuſque tot Interpretes; ſcribendum enim Ἀλλ᾽ *ἔπαυσε μὴν τ. π.* Particulæ *ἀλλὰ* cum *μὲν* junctæ hoc quidem ſenſu exemplum hucuſque nullum vidi aliud allatum. *Ex Addendis.*]

ὑπερεσθίοντα ὑπερπονεῖν ἀπεδοκίμαζε, τὸ δὲ, ὅσα γ'
ἡδέως ἡ ψυχὴ δέχεται, ταῦτα ἱκανῶς ἐκπονεῖν ἐδοκί-
μαζε. ταύτην γὰρ τὴν ἕξιν ὑγιεινήν τε ἱκανῶς εἶναι, καὶ
τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν οὐκ ἐμποδίζειν ἔφη. Ἀλλ' 5
οὐ μὴν θρυπτικός γε, οὐδὲ ἀλαζονικὸς ἦν, οὔτ' ἀμπεχόνῃ,
οὔθ' ὑποδέσει, οὔτε τῇ ἄλλῃ διαίτῃ. οὐ μὴν οὐδ' ἐρασι-
χρημάτους γε τοὺς συνόντας ἐποίει. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων
ἐπιθυμιῶν ἔπαυε, τοὺς δὲ ἑαυτοῦ ἐπιθυμοῦντας οὐκ
ἐπράττετο χρήματα. Τούτου δ' ἀπεχομένους ἐνόμιζεν 6
ἐλευθερίας ἐπιμελεῖσθαι· τοὺς δὲ λαμβάνοντας τῆς
ὁμιλίας μισθὸν ἀνδραποδιστὰς ἑαυτῶν ἀπεκάλει, διὰ τὸ
ἀναγκαῖον αὐτοῖς εἶναι, διαλέγεσθαι παρ' ὧν ἂν λάβοιεν
τὸν μισθόν. Ἐθαύμαζε δὲ, εἴ τις, ἀρετὴν ἐπαγγελ- 7
λόμενος, ἀργύριον πράττοιτο, καὶ μὴ νομίζοι τὸ μέγιστον
κέρδος ἕξειν, φίλον ἀγαθὸν κτησάμενος, ἀλλὰ φοβοῖτο,
μὴ ὁ γενόμενος καλὸς κἀγαθὸς τῷ τὰ μέγιστα εὐεργε-
τήσαντι μὴ τὴν μεγίστην χάριν ἕξοι. Σωκράτης δὲ 8
ἐπηγγείλατο μὲν οὐδενὶ πώποτε τοιοῦτον οὐδέν· ἐπίστευε
δὲ τῶν ξυνόντων αὐτῷ τοὺς ἀποδεξαμένους, ἅπερ αὐτὸς
ἐδοκίμαζεν, εἰς τὸν πάντα βίον ἑαυτῷ τε καὶ ἄλλοις φί-
λους ἀγαθοὺς ἔσεσθαι. Πῶς ἂν οὖν ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ

4. ὑπερεσθίοντα] Victum athletarum ἀναγκοφαγούντων respicit, quorum vitam omnium maxime morbis obnoxiam pronunciavit Hippocrates. Plato in Amatoribus p. 30. hominem gymnasticæ deditum ita describit, τραχηλιζόμενος καὶ ἐμπιμπλάμενος καὶ καθεύδων πάντα τὸν βίον διατετέλεκεν.

ὅσα γ' ἡδέως] Edd. pr. ὅσα δέ. Cum Stobæo Stephanus particulam omisit, quam ex Edit. Paris. et Vossiano 1. restituit Zeune.

5. Ἀλλ' οὐ μὴν] Vossianus 1. ἀλλὰ μὴν οὐ.

6. ἀπεχομένους] Margo Steph. ἀπεχόμενος, quam lectionem Leoncl. est interpretatus.

ἀπεκάλει] Ita cum Stephano malui quam ἐπεκάλει. deinde Edd. pr. ἀναγκαῖον ἑαυτοῖς εἶναι. De re comparetur cap. 6. inprimis cap. 5. sect. 6.

7. ἕξοι] Ita cum Edd. pr. Paris. Vindob. 1. Paris. 1. Zeune. ἕξει Vindob. 2. ἔχῃ Steph. Aristophanes Nub. 493. δέδοικα σὲ, μὴ πληγῶν δέει. Ex Luciano laudat Thomas Magister ὅρα μὴ τὸ ἐναντίον ἐστί. Cf. Brunck ad Aristophanis l. c.

8. τοιοῦτον] Editio Paris. τοιοῦτο, deinde cum ceteris Edd. pr. et libro Paris. 3. ἑαυτῷ, postea cum Bessarione et Paris. 3. ἀλλήλοις pro ἄλλοις dat.

διαφθείροι τοὺς νέους; εἰ μὴ ἄρα ἡ τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλεια διαφθορά ἐστιν.

9 Ἀλλὰ, νὴ Δία, ὁ κατήγορος ἔφη, ὑπερορᾷν ἐποίει τῶν καθεστώτων νόμων τοὺς συνόντας, λέγων ὡς μωρῶν εἴη τοὺς μὲν τῆς πόλεως ἄρχοντας ἀπὸ κυάμου καθίστασθαι, κυβερνήτῃ δὲ μηδένα θέλειν κεχρῆσθαι κυαμευτῷ, μηδὲ τέκτονι, μηδ' αὐλητῇ, μηδ' ἐπ' ἄλλα τοιαῦτα, ἃ πολλῷ ἐλάττονας βλάβας ἁμαρτανόμενα ποιεῖ τῶν περὶ τὴν πόλιν ἁμαρτανομένων· τοὺς δὲ τοιούτους λόγους ἐπαίρειν ἔφη τοὺς νέους καταφρονεῖν τῆς καθεστώσης πολι-
10 τείας, καὶ ποιεῖν βιαίους. Ἐγὼ δ' οἶμαι τοὺς φρόνησιν ἀσκοῦντας, καὶ νομίζοντας ἱκανοὺς ἔσεσθαι τὰ συμφέροντα διδάσκειν τοὺς πολίτας, ἥκιστα γίγνεσθαι βιαίους, εἰδότας ὅτι τῇ μὲν βίᾳ πρόσεισιν ἔχθραι καὶ κίνδυνοι, διὰ δὲ τοῦ πείθειν ἀκινδύνως τε καὶ μετὰ φιλίας τὰ αὐτὰ γίγνεται. οἱ μὲν γὰρ βιασθέντες ὡς ἀφαιρεθέντες μισοῦσιν, οἱ δὲ πεισθέντες ὡς κεχαρισμένοι φιλοῦσιν. Οὐκ οὖν τῶν φρόνησιν ἀσκούντων τὸ βιάζεσθαι, ἀλλὰ τῶν ἰσχὺν ἄνευ γνώμης ἐχόντων τὰ τοιαῦτα πράττειν
11 ἐστίν. Ἀλλὰ μὴν καὶ συμμάχων ὁ μὲν βιάζεσθαι τολμῶν δέοιτ' ἂν οὐκ ὀλίγων, ὁ δὲ πείθειν δυνάμενος, οὐδενός· καὶ γὰρ μόνος ἡγοῖτ' ἂν δύνασθαι πείθειν. καὶ φονεύειν δὲ τοῖς τοιούτοις ἥκιστα συμβαίνει· τίς γὰρ ἀποκτεῖναί τινα βούλοιτ' ἂν μᾶλλον, ἢ ζῶντι πειθομένῳ χρῆσθαι;

9. μωρῶν] Editio Parif. cum libro Parif. 3. et Beffarione μωρὸν dat.

10. ἥκιστα γίγνεσθαι βιαίους] Callide refpondet alterique criminis parti tantum occurrit, cum priorem a Socrate amovere non poffet.

πρόσεισιν ἔχθραι] Stobæus p. 247. habet πρόσεστιν ἔχθρα καὶ κίνδυνος.

τὰ αὐτὰ] Ita pro ταῦτα cum Beffarione et Stobæo Stephan. fec.

κεχαρισμένοι] *Gratificati et perfuafione inducti*, recte monente etiam Schützio.

οὐκ οὖν] Ita cum Juntina Zeune: οὔκουν vulgo. οὐκοῦν οὐκ Stobæus et Brodæus.

Ἀλλ', ἔφη γε ὁ κατήγορος, Σωκράτει ὁμιλητὰ γενο- 12
μένω, Κριτίας τε καὶ Ἀλκιβιάδης πλεῖστα κακὰ τὴν
πόλιν ἐποιησάτην. Κριτίας μὲν γὰρ τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ
πάντων πλεονεκτίστατός τε καὶ βιαιότατος ἐγένετο, Ἀλ-
κιβιάδης δὲ αὖ τῶν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ πάντων ἀκρατέ-
στατος καὶ ὑβριστότατος. [καὶ βιαιότατος] Ἐγὼ δ', 13
εἰ μέν τι κακὸν ἐκείνω τὴν πόλιν ἐποιησάτην, οὐκ ἀπολο-
γήσομαι· τὴν δὲ πρὸς Σωκράτην συνουσίαν αὐτοῖν, ὡς
ἐγένετο, διηγήσομαι. Ἐγενέσθην μὲν γὰρ δὴ τὼ ἄνδρε 14
τούτω φύσει φιλοτιμοτάτω πάντων Ἀθηναίων, βουλομένω
τε πάντα δι' ἑαυτῶν πράττεσθαι, καὶ πάντων ὀνομαστο-
τάτω γενέσθαι. ᾔδεσαν δὲ, Σωκράτην ἀπ' ἐλαχίστων
μὲν χρημάτων αὐταρκέστατα ζῶντα, τῶν ἡδονῶν δὲ πα-
σῶν ἐγκρατέστατον ὄντα, τοῖς δὲ διαλεγομένοις αὐτῷ
πᾶσι χρώμενον ἐν τοῖς λόγοις ὅπως βούλοιτο. Ταῦτα δὲ 15
ὁρῶντε, καὶ ὄντε οἵω προειρήσθον, πότερόν τις αὐτὼ φῇ
τοῦ βίου τοῦ Σωκράτους ἐπιθυμήσαντε καὶ τῆς σωφροσύ-
νης, ἣν ἐκεῖνος εἶχεν, ὀρέξασθαι τῆς ὁμιλίας αὐτοῦ, ἢ
νομίσαντε, εἰ ὁμιλησαίτην ἐκείνῳ, γενέσθαι ἂν ἱκανω-
τάτω λέγειν τε καὶ πράττειν; Ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι, 16
θεοῦ διδόντος αὐτοῖν ἢ ζῆν ὅλον τὸν βίον, ὥσπερ ζῶντα
Σωκράτην ἑώρων, ἢ τεθνάναι, ἑλέσθαι ἂν αὐτὼ μᾶλλον
τεθνάναι. Δήλω δ' ἐγενέσθην ἐξ ὧν ἐπραξάτην· ὡς

12. Σωκράτει] Juntina καὶ addit. ἀλλά γ', ἔφη ὁ κατ., Σωκρ. malebat Zeune comparata sect. 51.

πλεονεκτίστατος] Critiam licet ex Hellenicis Xenophontis cognoscere, Alcibiadem ex iisdem, Diodoro, Nepote et Plutarcho.

ὑβριστότατος] Vossianus 1. ὑβριστικότατος dat.

[καὶ βιαιότατος]] Hæc jam olim a Stephano damnata, et a Bessarione omissa seclusit Zeune. Ex libro Paris. 1. annotatur scriptura: πάντων κλεπτίστατός τε καὶ βιαιότατος καὶ φονικότατος ἐγένετο: quæ forte ad Critiam pertinet.

14. ᾔδεσαν] Juntina ᾔδησαν, Brodæus ᾔδεσαν.

15. προειρήσθον] Castalio προειρήσθην.

εἶχεν] Edd. pr. ἔχεν, Edit. Paris. ἔσχεν, verum dedit Steph.

16. αὐτοῖν] Ita pro αὐτοῖς Editio Paris. et Steph.

ζῆν ὅλον] Ita Editio Paris. et Steph. cum primæ ζῆν ἢ ὅλον darent, unde Castalio ζῆν δι' ὅλον fecerat. Deinde ὡς ζῶντα Edd. pr.

γὰρ τάχιστα κρείττονε τῶν συγγιγνομένων ἡγησάσθην εἶναι, εὐθὺς ἀποπηδήσαντε Σωκράτους ἐπραττέτην τὰ πολιτικὰ, ὧνπερ ἕνεκα Σωκράτους ὠρεχθήτην.

17 Ἴσως οὖν εἴποί τις ἂν πρὸς ταῦτα, ὅτι χρῆν τὸν Σωκράτην μὴ πρότερον τὰ πολιτικὰ διδάσκειν τοὺς συνόντας ἢ σωφρονεῖν. Ἐγὼ δὲ πρὸς τοῦτο μὲν οὐκ ἀντιλέγω· πάντας δὲ τοὺς διδάσκοντας ὁρῶ αὐτοὺς δεικνύντας τε τοῖς μανθάνουσιν, ᾗπερ αὐτοὶ ποιοῦσιν ἃ διδάσκουσι, καὶ
18 τῷ λόγῳ προσβιβάζοντας. Οἶδα δὲ καὶ Σωκράτην δεικνῦντα τοῖς ξυνοῦσιν ἑαυτὸν καλὸν κἀγαθὸν ὄντα, καὶ διαλεγόμενον κάλλιστα περὶ ἀρετῆς καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρωπίνων. Οἶδα δὲ κἀκείνω σωφρονοῦντε, ἔστε Σωκράτει συνήστην, οὐ φοβουμένω μὴ ζημιοῖντο ἢ παίοιντο ὑπὸ Σωκράτους, ἀλλ' οἰομένω τότε, κράτιστον εἶναι τοῦτο πράττειν.

19 Ἴσως οὖν εἴποιεν ἂν πολλοὶ τῶν φασκόντων φιλοσοφεῖν, ὅτι οὐκ ἄν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο, οὐδὲ ὁ σώφρων ὑβριστὴς, οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν, ὧν μάθησίς ἐστιν, ὁ μαθὼν ἀνεπιστήμων ἄν ποτε γένοιτο. Ἐγὼ δὲ περὶ τούτων οὐχ οὕτω γιγνώσκω· ὁρῶ γὰρ, ὥσπερ τὰ τοῦ σώ-

ἀποπηδήσαντε] Ælianus V. H. iv. 15. et Olympiodorus in Commentario MS. ad Platonis Gorgiam ex h. l. ἀποδράντες, alter ἀποφοιτήσαντες laudant, admonente Ruhnkenio.

17. ἀντιλέγω] Quin ipſe Xenophon infra 4. cap. 3. docet τὸ μὲν λεκτικοὺς καὶ πρακτικοὺς καὶ μηχανικοὺς γίγνεσθαι τοὺς συνόντας οὐκ ἔσπευδεν, ἀλλὰ πρότερον τούτων ᾤετο χρῆναι σωφροσύνην αὐτοῖς ἐγγενέσθαι et cet.

αὑτοὺς] Ita Juntina, αὐτοὺς Aldina, Pariſ. Steph.

προσβιβάζοντας] Ita cum Vindob. 2. ſcripſi præeunte Reiſkio pro vulgato προβ. *Impellere ad aliquid* interpretabatur Erneſti hic et ſimili in loco infra c. 5, 1. εἰ δὲ δὴ καὶ ἐγκράτεια καλόν τι καὶ—κτῆμά ἐστιν ἐπισκεψώμεθα, εἴ τι προὐβίβαζε λέγων εἰς αὐτὴν τάδε. Eſt potius *adducere vel perducere alterum ad ſuam ſententiam, eique approbare rem de qua diſputatur, vel probabilem reddere.* Ita eſt in Ariſtophanis Avib. 425. Alter locus eſt in Equit. 35. ποίῳ χρώμενος τεκμηρίῳ; quærit Demoſthenes, et audita reſponſione Niciæ probabili: εὖ προσβιβάζεις με. Alibi παραινεῖν interpretatur Brunck. ad Aves 425. Apud Platonem in Phædro p. 285. de interpretandis et ad veriſimilitudinem aliquam adducendis fabulis portentoſis eſt: αἷς εἴ τις ἀπιστῶν προσβιβᾷ κατὰ τὸ εἰκὸς ἕκαστον, ἅτε ἀγροίκῳ τινὶ σοφίᾳ χρώμενος.

19. Ἴσως οὖν] Juntina ἴσως ἂν dat.

ἄλλο οὐδὲν] Intellige κατ' ἄλλο οὐδέν.

ματος ἔργα τοὺς μὴ τὰ σώματα ἀσκοῦντας οὐ δυναμέ-
νους ποιεῖν, οὕτω καὶ τὰ τῆς ψυχῆς ἔργα τοὺς μὴ τὴν
ψυχὴν ἀσκοῦντας οὐ δυναμένους· οὔτε γάρ, ἃ δεῖ, πράτ-
τειν, οὔτε, ὧν δεῖ, ἀπέχεσθαι δύνανται. Διὸ καὶ τοὺς 20
υἱεῖς οἱ πατέρες, κἂν ὦσι σώφρονες, εἴργουσιν ὅμως ἀπὸ
τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων, ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὁμιλίαν
ἄσκησιν οὖσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν, κατάλυ-
σιν. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τῶν ποιητῶν ὅ τε λέγων,

Ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἀπ' ἐσθλὰ διδάξεαι· ἢν δὲ κακοῖσι
Συμμιγέης, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον,

καὶ ὁ λέγων,

Αὐτὰρ ἀνὴρ ἀγαθὸς τοτὲ μὲν κακὸς, ἄλλοτε δ' ἐσθλός.

Κἀγὼ δὲ μαρτυρῶ τούτοις· ὁρῶ γάρ, ὥσπερ τῶν ἐν μέτρῳ 21
πεποιημένων ἐπῶν τοὺς μὴ μελετῶντας ἐπιλανθανομέ-
νους, οὕτω καὶ τῶν διδασκαλικῶν λόγων τοῖς ἀμελοῦσι
λήθην ἐγγιγνομένην. Ὅταν δὲ τῶν νουθετικῶν λόγων
ἐπιλάθηταί τις, ἐπιλέλησται καὶ ὧν ἡ ψυχὴ πάσχουσα

καὶ τὰ τῆς] Juntina τὰ omittit.

20. εἴργουσιν ὅμως] Ita Vossianus 2. et Vindob. ὅμως omittunt Juntina, libri Florentini A. C. E. et Parif. 3. poft ἀνθρώπων reponit Aldina et Steph. ὅμως ἀπὸ τ. π. ἀν. εἴργουσιν Brodæus, Stobæus, Vindob. 2. Parif. 1. Vat. 1. ἀπὸ τ. π. ἀνθρώπων εἴργουσιν ὅμως Editio Parif.

ὡς—οὖσαν] Stobæi Codex εἶναι dat, monente Erneftio: deinde ὁ λέγων Voffianus 2.

διδάξεαι] Editiones Theognidis verfu 35. Stobæus et Clemens Alex. laudant μαθήσεαι, quod poftponendum eft verbum noftro, quod habetur etiam in Sympofio ii. 5.

[In loco Theognidis Codex Stobæi Parifinus A. quem cum vulgato textu comparaverat H. Grotius, cujus annotationum apographum illatum Bibliothecæ regiæ Goettingenfi, dum hæc commentabar, manibus verfabam, idem ille cujus varietatem ex bibliotheca Leidenfi cum Erneftio communicaverat Ruhnkenius, διδάξεαι et deinde §. 21. νουθετικῶν, ubi editus νομοθετικῶν, habet. Cum liber ifte fcriptus ex optimorum genere fit, et lectiones aliquot bonas folus exhibeat, quas adeo Xenophontis orationi inferere Interpretes dignati funt, nolo committere, ut varietatem ab Erneftio nefcio qua de cauffa omiffam taceam. *Ex Addendis.*]

συμμιγέης] Editiones vulgares Theognidis, etiam Brunckiana, cum Parif. et Steph. συμμιχθῆς, Edd. pr. Parif. 3. Platonicus Menon, Stobæus et Clemens συμμιγῆς dant, unde συμμιγέης effecit Zeune.

ὁ λέγων] Theognin eum effe ftatuit Brodæus, nulla edita auctoritate.

τοτὲ] Codex Stobæi ποτὲ dat, monente Erneftio.

21. Κἀγὼ δὲ] Juntina δὲ omifit. Pro τούτοις Stobæus τοῦτό γε dat.

ὧν ἡ ψυχὴ πάσχουσα] Quibus animus moveri et incitari folet ad virtutem capeffendam.

τῆς σωφροσύνης ἐπιθυμεῖ· τούτων δὲ ἐπιλαθόμενον οὐδὲν
22 θαυμαστὸν καὶ τῆς σωφροσύνης ἐπιλαθέσθαι. Ὁρῶ
δὲ καὶ τοὺς εἰς φιλοποσίαν προαχθέντας, καὶ τοὺς εἰς
ἔρωτας ἐκκυλισθέντας, ἧττον δυναμένους τῶν τε δεόντων
ἐπιμελεῖσθαι, καὶ τῶν μὴ δεόντων ἀπέχεσθαι. πολλοὶ
γὰρ καὶ χρημάτων δυνάμενοι φείδεσθαι, πρὶν ἐρᾷν, ἐρα-
σθέντες οὐκ ἔτι δύνανται· καὶ τὰ χρήματα καταναλώ-
σαντες, ὧν πρόσθεν ἀπείχοντο κερδῶν, αἰσχρὰ νομίζοντες
23 εἶναι, τούτων οὐκ ἀπέχονται. Πῶς οὖν οὐκ ἐνδέχεται
σωφρονήσαντα πρόσθεν, αὖθις μὴ σωφρονεῖν, καὶ δίκαια
δυνηθέντα πράττειν, αὖθις ἀδυνατεῖν; Πάντα μὲν οὖν
ἔμοι γε δοκεῖ τὰ καλὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ ἀσκητὰ εἶναι, οὐχ
ἥκιστα δὲ σωφροσύνη. ἐν τῷ γὰρ αὐτῷ σώματι συμπε-
φυτευμέναι τῇ ψυχῇ αἱ ἡδοναὶ πείθουσιν αὐτὴν μὴ σω-
φρονεῖν, ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἑαυταῖς τε καὶ τῷ σώματι
χαρίζεσθαι.

24 Καὶ Κριτίας δὴ καὶ Ἀλκιβιάδης, ἕως μὲν Σωκράτει
συνήστην, ἐδυνάσθην, ἐκείνῳ χρωμένῳ συμμάχῳ, τῶν μὴ
καλῶν ἐπιθυμιῶν κρατεῖν· ἐκείνου δ' ἀπαλλαγέντε,
Κριτίας μὲν φυγὼν εἰς Θετταλίαν, ἐκεῖ συνῆν ἀνθρώποις

ἐπιθυμεῖ] Edd. pr. ἐπιθυμεῖν, recte Castal. ἐπεθύμει Vossianus 1. et Vindob. 2.

22. ἐκκυλισθέντας] Edd. pr. ἐγκυλ. Ruhnkenius ex Aspasio ad Aristot. Nicomachea vii. p. 127. laudavit ἀεὶ πρὸς ἡδονὰς ἐγκυλίονται. ix. p. 149. εἰς φαυλότητα ἐκκυλισθέντα. Aliud est ibidem p. 128. τῷ πάθει et ταῖς ἡδοναῖς ἐγκυλίεσθαι, et apud Athenæum vi. p. 262. λιχνείαις ἐγκαλινδούμενος.

23. Πῶς οὖν οὐκ] In Platonis Theage p. 22. ipse Socrates inducitur hæc affirmans: πολλοὶ δὲ ὅσον ἂν μετ' ἐμοῦ χρόνον ὦσι, θαυμάσια ἐπιδιδόασιν, ἐπειδὰν δ' ἐμοῦ ἀπόσχωνται, πάλιν οὐδὲν διαφέρουσιν ὁτιοῦν.

καὶ δίκαια—ἀδυνατεῖν] Hæc in Edd. pr. omissa supplevit Editio Paris. Brodæus, Stobæus, Bessario et Steph.

ἀσκητὰ] Weiske ἀσκητέα corrigens neminem facile assentientem habebit. Hoc enim ipsum erat demonstrandum virtutem esse ἀσκητόν; ex eo enim per se consequitur eam ἀσκητέαν esse.

ἡδοναὶ] Desideria, cupiditates voluptatis.

καὶ τῷ σώματι] Articulum ex Stobæo adjunxit Zeune.

24. ἀπαλλαγέντε] Ita Paris. et Steph. ἀπαλλαγέντες Aldina, ἐπαλλαγέντες Juntina.

φυγὼν εἰς Θετταλίαν] Quæ mihi innotuerant de hac Critiæ fuga, annotavi ad Xenophontis Hellenica ii. 3, 36. Penestas, servile hominum genus, in Thessalia concitare contra dominos Critias studuit.

ἀνομίᾳ μᾶλλον ἢ δικαιοσύνῃ χρωμένοις· Ἀλκιβιάδης δ᾽
αὖ διὰ μὲν κάλλος ὑπὸ πολλῶν καὶ σεμνῶν γυναικῶν
θηρώμενος, διὰ δύναμιν δὲ τὴν ἐν τῇ πόλει καὶ τοῖς συμ-
μάχοις ὑπὸ πολλῶν καὶ δυνατῶν κολακεύειν ἀνθρώπων
διαθρυπτόμενος, ὑπὸ δὲ τοῦ δήμου τιμώμενος, καὶ ῥᾳδίως
πρωτεύων, ὥσπερ οἱ τῶν γυμνικῶν ἀγώνων ἀθληταὶ ῥᾳ-
δίως πρωτεύοντες ἀμελοῦσι τῆς ἀσκήσεως, οὕτω κἀκεῖνος
ἠμέλησεν αὑτοῦ. Τοιούτων δὲ συμβάντων αὐτοῖν, καὶ 25
ὠγκωμένω μὲν ἐπὶ γένει, ἐπηρμένω δ᾽ ἐπὶ πλούτῳ, πε-
φυσημένω δ᾽ ἐπὶ δυνάμει, διατεθρυμμένω δὲ ὑπὸ πολ-
λῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ δὲ πᾶσι τούτοις διεφθαρμένω, καὶ
πολὺν χρόνον ἀπὸ Σωκράτους γεγονότε, τί θαυμαστὸν,
εἰ ὑπερηφάνω ἐγενέσθην; Εἶτα, εἰ μέν τι ἐπλημμε- 26
λησάτην, τούτου Σωκράτην ὁ κατήγορος αἰτιᾶται; ὅτι
δὲ νέω ὄντε αὐτὼ (ἡνίκα καὶ ἀγνωμονεστάτω καὶ
ἀκρατεστάτω εἰκὸς εἶναι,) Σωκράτης παρέσχε σώ-
φρονε, οὐδενὸς ἐπαίνου δοκεῖ τῷ κατηγόρῳ ἄξιος εἶναι; 27
Οὐ μὴν τά γε ἄλλα οὕτω κρίνεται. τίς μὲν γὰρ αὐλη-
τὴς, τίς δὲ καὶ κιθαριστὴς, τίς δὲ ἄλλος διδάσκαλος
ἱκανοὺς ποιήσας τοὺς μαθητὰς, ἐὰν πρὸς ἄλλους ἐλθόν-
τες χείρους φανῶσιν, αἰτίαν ἔχει τούτου; τίς δὲ πατὴρ,
ἐὰν ὁ παῖς αὐτοῦ συνδιατρίβων τῳ σώφρων ᾖ, ὕστερον δὲ
ἄλλῳ τῳ συγγενόμενος πονηρὸς γένηται, τὸν πρόσθεν

δ᾽ αὖ] Juntina δ᾽ οὖν dat.

πολλῶν καὶ] Hæc omiſit liber Florentinus C.

δυνατῶν κολακεύειν] Alibi δεινὸς dixit eo ſenſu, recte monente Zeunio, qui δυνατῶν omiſſum in Vindob. 2. contra Erneſtum defendit, quod fecerat antea Fiſcher in Indice Theophraſteo, ubi Theophraſti loca exſtant δυνατὸς διακονῆσαι, ὀρχεῖσθαι. Adulationi tribuit Xenophon etiam in Cyri diſciplina vii. 2, 23. τὸ διαθρύπτειν, *emollire et inflare vanos homines.* Quanquam Weiſke etiam contendit ſine ullo reſpectu ſcientiæ ſimpliciter ἀνθρώπους πολλοὺς καὶ δυνατοὺς opponi feminis πολλαῖς καὶ σεμναῖς, et verbum κολακεύειν abundare.

οὕτω κἀκεῖνος] Juntina οὕτω ἐκεῖνος dat.

26. παρέσχε] Pariſ. 3. παρέσχετο.

27. τίς δὲ ἄλλος] Brodæus τίς δὲ καὶ ἄλλος malebat. Deinceps ἱκανοὺς ποιῆσαι Edd. ante Stephanianam dabant, ἱκανὸς ποιῆσαι corrigebat Brodæus.

αἰτιᾶται; ἀλλ' οὐχ ὅσῳ ἂν παρὰ τῷ ὑστέρῳ χείρων φαίνηται, τοσούτῳ μᾶλλον ἐπαινεῖ τὸν πρότερον; ἀλλ' οἵ γε πατέρες αὐτοὶ συνόντες τοῖς υἱέσι, τῶν παίδων πλημμελούντων, οὐκ αἰτίαν ἔχουσιν, ἐὰν αὐτοὶ σωφρονῶσιν.

28 Οὕτω δὲ καὶ Σωκράτην δίκαιον ἦν κρίνειν· εἰ μὲν αὐτὸς ἐποίει τι φαῦλον, εἰκότως ἂν ἐδόκει πονηρὸς εἶναι· εἰ δὲ αὐτὸς σωφρονῶν διετέλει, πῶς ἂν δικαίως τῆς οὐκ ἐνούσης αὐτῷ κακίας αἰτίαν ἔχοι;

29 Ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν αὐτὸς πονηρὸν ποιῶν, ἐκείνους φαῦλα πράττοντας ὁρῶν ἐπῄνει, δικαίως ἂν ἐπετιμᾶτο. Κριτίαν μὲν τοίνυν αἰσθανόμενος ἐρῶντα Εὐθυδήμου, καὶ πειρῶντα χρῆσθαι, καθάπερ οἱ πρὸς τἀφροδίσια τῶν σωμάτων ἀπολαύοντες, ἀπέτρεπε, φάσκων ἀνελεύθερόν τε εἶναι καὶ οὐ πρέπον ἀνδρὶ καλῷ κἀγαθῷ, τὸν ἐρώμενον, ᾧ βούλεται πολλοῦ ἄξιος φαίνεσθαι, προσαιτεῖν ὥσπερ τοὺς πτωχοὺς ἱκετεύοντα, καὶ δεόμενον προσδοῦναι,

πατέρες αὐτοὶ] Ita pro αὐτοῖς ex Codd. rescripsit Ernesti.

29. Εὐθυδήμου] Infra iv. 2, 1. cognomen καλοῦ gerit; de eodemque esse videtur cap. 3. et 5. ejusdem libri. Dioclis filium ex Platonis Symposio §. 37. facit Ernestianus Index. Diversus ergo Euthydemus Cephali filius, et Lysiæ Polemarchique frater in Platonis Republ. i. p. 48. Diversus etiam Euthydemus frater Dionysodori, de quo infra 3, 1. Chius, cujus nomine inscriptus exstat Platonis Dialogus.

τἀφροδίσια] Stephanianum τὰ ἀφρ. revocavit Wolf.

προσαιτεῖν] Symposii viii. 22. ὡς δὲ καὶ ἀνελεύθερος ἡ συνουσία τῷ τὸ σῶμα μᾶλλον ἢ τῷ τὴν ψυχὴν ἀγαπῶντι νῦν τοῦτο δηλώσω.—ὁ δὲ τοῦ σώματος ὀρεγόμενος εἰκότως ἂν ὥσπερ πτωχὸς περιέποιτο. ἀεὶ γάρ τι προσαιτῶν καὶ προσδεόμενος ἢ φιλήματος ἢ ἄλλου τινὸς ψηλαφήματος παρακολουθεῖ.

ἱκετεύοντα] Ut referatur ad προσαιτεῖν, ut sequens δεόμενον ad προσδοῦναι, comma post hoc participium posuit Zeune. Verba ὥσπερ τοὺς πτωχοὺς ἱκετευ. e glossemate videbantur orta Weiskio, qui præterea in plurali numero πτωχοὺς adhæsit. Distinctio Zeuniana eidem etiam causa erroris fuisse videtur, cum verteret: *anzubetteln, gleich dem, der einen Bettler demütbig anspräche und noch um eine Gabe bate, und das nicht einmal zu einem gutem Zwecke.* Verum totus hic locus in Græcis mihi vitiosus esse videtur. Quid enim? qui corpore amasii abuti conatur, precibusque ab eo impetrare fructum voluptatis studet, nonne id ipsum, quod Socrates turpe esse demonstrabat, ab amasio petit? Hoc est τὸ μηδὲν ἀγαθόν. De aspectu, tactu aut osculo cogitare non licet; quanquam Socrates hæc ipsa amoris præludia homini casto et honesto quam maxime periculosa et fugienda esse censebat. Quid igitur vult amasium προσδοῦναι amator? Qualis ista orationis duritia μηδενὸς ἀγαθοῦ, si cum interpretibus ἕνεκα intelligas? Quin res ipsa, quam impetrare vult amator, non id, cujus

καὶ ταῦτα μηδενὸς ἀγαθοῦ· Τοῦ δὲ Κριτίου τοῖς τοιούτοις 30
οὐχ ὑπακούοντος, οὐδὲ ἀποτρεπομένου, λέγεται, τὸν Σω-
κράτην, ἄλλων τε πολλῶν παρόντων καὶ τοῦ Εὐθυδήμου,
εἰπεῖν, ὅτι οἱ ὑϊκὸν δοκοίη πάσχειν ὁ Κριτίας, ἐπιθυμῶν
Εὐθυδήμῳ προσκνήσασθαι, ὥσπερ τὰ ὑΐδια τοῖς λίθοις.
Ἐξ ὧν δὴ καὶ ἐμίσει τὸν Σωκράτην ὁ Κριτίας, ὥστε καὶ, 31
ὅτε τῶν Τριάκοντα ὢν νομοθέτης μετὰ Χαρικλέους ἐγέ-
νετο, ἀπεμνημόνευσεν αὐτῷ, καὶ ἐν τοῖς νόμοις ἔγραψε,
λόγων τέχνην μὴ διδάσκειν, ἐπηρεάζων ἐκείνῳ, καὶ οὐκ
ἔχων ὅπῃ ἐπιλάβοιτο, ἀλλὰ τὸ κοινῇ τοῖς φιλοσόφοις
ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐπιτιμώμενον ἐπιφέρων αὐτῷ, καὶ δια-
βάλλων πρὸς τοὺς πολλούς. οὔτε γὰρ ἔγωγε αὐτὸς τοῦτο
πώποτε Σωκράτους ἤκουσα, οὔτ' ἄλλου φάσκοντος ἀκη-
κοέναι ᾐσθόμην. Ἐδήλωσε δέ· ἐπεὶ γὰρ οἱ Τριάκοντα 32
πολλοὺς μὲν τῶν πολιτῶν καὶ οὐ τοὺς χειρίστους ἀπέ-
κτεινον, πολλοὺς δὲ προετρέποντο ἀδικεῖν, εἶπέ που ὁ Σω-

causa illa petitur, mala atque inhonesta Socrati videbatur. Igitur nullo modo equidem dubito, quin Xenophon scripserit *ἱκετεύοντα καὶ δεόμενον μεταδοῦναι καὶ ταῦτα μηδενὸς ἀγαθοῦ.*

30. *ὅτι οἱ ὑϊκὸν*] Valckenarii correctionem vulgatæ *ὅτι τι ὑϊκὸν* primus recte Zeune prætulit, commotus lectione Vindob. 2. Suidæ in *ὑεικὸν* et Photii in Lexico MS. ubi est scriptum *ὅτι ὑεικὸν δοκοίη αὐτῷ.* Vatic. 1. Florent. E. *ὑϊκὸν αὐτῷ.*

προσκνήσασθαι] Ita cum Suida, Photio, Maximo Tyrio Diss. xxvi. 8. Brodæi liber, Vindob. 2. et Zeune. *προσκνίεσθαι* Juntina, *προσκνᾶσθαι* cum Aldina Steph.

31. *νομοθέτης*] Noster Hellenic. ii. 3, 2. *ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ἑλέσθαι, οἳ τοὺς πατρίους νόμους ξυγγράψουσι, καθ' οὓς πολιτεύσουσι.* ubi dixi quædam in annotatione.

τὸ κοινῇ] Quomodo vulgo artem dicendi interpretabantur, qui philosophis vel Sophistis invidiam facere volebant, videlicet *τὸ τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν*, rem inferiorem facere dicendo superiorem. Ruhnkenius contra intelligebat *τὸ ἀδολεσχεῖν περὶ τῶν μετεώρων*, quod philosophis a Comicis fuisse crimen objectum operose docet vir doctus. Philosophi antiquissimi Athenis et alibi Sophistæ audiebant, iique præter physica tractabant etiam dicendi artem, veluti Gorgias aliique.

ἔγωγε αὐτὸς] Ita cum Paris. 3. scripsi. Vulgatum *ἔγωγε, οὔτε αὐτὸς* Stephano jam olim fuit suspectum.

τοῦτο] *Ejusmodi aliquid, quod vulgo Sophistis dabatur crimini.* Ita Zeune. Contra Weiske ante hæc verba *οὔτε γὰρ* &c. excidisse verba aliquot suspicatur, quibus crimen Socrati objectum continebatur. Wolfius igitur ante *οὔτε*, deinde ante *ἐδήλωσε* lacunæ signa posuit.

32. *ἐδήλωσε*] Scilicet *τὸ πρᾶγμα*, ut Cyrop. vii. 1, 30. Comparavit Weiske Lysiæ Orat. c. Theomn. i. 7. et Isocratis Areopag. p. 370.

ἀπέκτεινον] Exempla et argumenta dabit nostri Historia græca ii. 3, 4. Platonis Apolog. 20. et qui laudan-

κράτης, ὅτι θαυμαστόν οἱ δοκεῖ εἶναι, εἴ τις, γενόμενος βοῶν ἀγέλης νομεὺς καὶ τὰς βοῦς ἐλάττους τε καὶ χείρους ποιῶν, μὴ ὁμολογοίη κακὸς βουκόλος εἶναι· ἔτι δὲ θαυμαστότερον, εἴ τις, προστάτης γενόμενος πόλεως καὶ ποιῶν τοὺς πολίτας ἐλάττους καὶ χείρους, μὴ αἰσχύνοιτο,
33 μηδ' οἴοιτο κακὸς εἶναι προστάτης τῆς πόλεως. Ἀπαγγελθέντος δὲ αὐτοῖς τούτου, καλέσαντες ὅ τε Κριτίας καὶ ὁ Χαρικλῆς τὸν Σωκράτην, τόν τε νόμον ἐδεικνύτην αὐτῷ καὶ τοῖς νέοις ἀπειπέτην μὴ διαλέγεσθαι. Ὁ δὲ Σωκράτης ἐπήρετο αὐτώ, εἰ ἐξείη πυνθάνεσθαι, εἴ τι
34 ἀγνοοῖτο τῶν προηγορευμένων. Τὼ δ' ἐφάτην. Ἐγὼ τοίνυν, ἔφη, παρεσκεύασμαι μὲν πείθεσθαι τοῖς νόμοις· ὅπως δὲ μὴ δι' ἄγνοιαν λάθω τι παρανομήσας, τοῦτο βούλομαι σαφῶς μαθεῖν παρ' ὑμῶν, πότερον τὴν τῶν λόγων τέχνην σὺν τοῖς ὀρθῶς λεγομένοις εἶναι νομίζοντες, ἢ σὺν τοῖς μὴ ὀρθῶς, ἀπέχεσθαι κελεύετε αὐτῆς. Εἰ μὲν γὰρ σὺν τοῖς ὀρθῶς, δῆλον ὅτι ἀφεκτέον εἴη τοῦ ὀρθῶς λέγειν· εἰ δὲ σὺν τοῖς μὴ ὀρθῶς, δῆλον ὅτι πειρατέον
35 ὀρθῶς λέγειν. Καὶ ὁ Χαρικλῆς ὀργισθεὶς αὐτῷ, ἐπειδή, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀγνοεῖς, τάδε σοι εὐμαθέστερα ὄντα

tur in annotationibus ad iſtos locos ſcriptores.

οἱ δοκεῖ] Edd. pr. σοι δοκεῖ correxit Caſtal. Steph. ſec. confirmante correctionem Beſſarione et Voſſiano libro 1.

μὴ ὁμολογοίη] εἶτα μὴ ὁμολογοίη et paulo poſt ſimiliter εἶτα μὴ αἰσχύνοιτο ſcriptum vertit Beſſario. Vide ſupra ad cap. 1. §. 5.

αἰσχύνοιτο] Intellige τοῦτο ποιῶν. Juntina male dat αἰσχύνεται—οἴεται cum Pariſ. 1. et 3. libris.

33. ἀπειπέτην] Ariſtides tom. ii. p. 248. καὶ Κριτίας αὐτῷ Σωκράτει ζημίαν ἐπέθηκε—ἀπεῖπε γὰρ αὐτῷ μὴ διαλέγεσθαι τοῖς νέοις. Wolfiana Editio poſt ἀπειπέτην comma poſuit.

προηγορευμένων] Ita vulgatum προαγορ. correxit Stephanus. ſequens τὼ δ' ἐφάτην cum Editione Pariſ. et Vindob. 1. dedit Erneſti pro τὼ δὲ φάτην.

34. τοίνυν, ἔφη] Poſterius verbum omiſit Pariſ. 1.

σὺν τοῖς ὀρθῶς λεγομένοις] Ars dicendi ſitne in oratione vera et recta, an de iis, quæ male dicuntur, prædicetur? Hoc niſi mavis, et σὺν pro ἐν mecum accipere, cum Weiſkio σὺν τοῖς ὀρθῶς διαλεγομένοις legere poteris, cui tamen conjecturæ contrarium eſt, quod bis Xenophon repetit, τὸ ὀρθῶς λέγειν.

ἀφεκτέον εἴη] Edit. Pariſ. ἀφεκτέον αὐτοῦ εἴη τοῦ ὀρ. λ. laudavit Schütz.

35. ἐπειδὴ] Vulgatum ἐπειδὰν cum Porto et Leonclavio correxit Erneſti, addicente Vindob. libro. ἐπεὶ ταῦτ' ἀγνοεῖς Voſſianus 1.

προαγορεύομεν, τοῖς νέοις ὅλως μὴ διαλέγεσθαι. Καὶ ὁ
Σωκράτης, Ἵνα τοίνυν, ἔφη, μὴ ἀμφίβολον ᾖ, ὡς ἄλλο
τι ποιῶ ἢ τὰ προηγορευμένα, ὁρίσατέ μοι μέχρι πόσων
ἐτῶν δεῖ νομίζειν νέους εἶναι τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ ὁ
Χαρικλῆς, Ὅσου περ, εἶπε, χρόνου βουλεύειν οὐκ ἔξεστιν,
ὡς οὔπω φρονίμοις οὖσι· μηδὲ σὺ διαλέγου νεωτέροις
τριάκοντα ἐτῶν. Μηδὲ, ἄν τι ὠνῶμαι, ἔφη, ἢν πωλῇ 36
νεώτερος τριάκοντα ἐτῶν, ἔρωμαι ὁπόσου πωλεῖ; Ναὶ τά
γε τοιαῦτα, ἔφη ὁ Χαρικλῆς· ἀλλά τοι σύ γε, ὦ Σώ-
κρατες, εἴωθας, εἰδὼς πῶς ἔχει, τὰ πλεῖστα ἐρωτᾶν.
ταῦτα οὖν μὴ ἐρώτα. Μηδ' ἀποκρίνωμαι οὖν, ἔφη, ἄν
τις με ἐρωτῶν τάχα ἐξετάσῃ, ποῦ οἰκεῖ Χαρικλῆς; ἤ,
ποῦ ἐστι Κριτίας; Ναὶ τά γε τοιαῦτα, ἔφη ὁ Χαρικλῆς.
Ὁ δὲ Κριτίας, Ἀλλὰ τῶνδέ τοι σε ἀπέχεσθαι, ἔφη, 37
δεήσει, ὦ Σώκρατες, τῶν σκυτέων καὶ τῶν τεκτόνων καὶ

τριάκοντα] Ætas ſenatoria igitur triginta annorum fuit Athenis.

36. ἄν τι—ἢν πωλῇ] Falli poſſum, ſed neſcio, quomodo mihi commodius legi poſſe videbatur ἄν τι—καὶ πωλῇ. Niſi ἂν tempus, ἢν vero conditionem ſignificare dicas, ut paulo poſt ſequitur in libro Pariſ. 3. ἄν τις με ἐρωτᾷ νέος, ἐὰν εἰδῶ, ubi ἐὰν ad conditionem ſcientiæ pertinet.

ἔφη ὁ Χαρ.] Hæc omiſit Vindob. 2. articulum Pariſ. Editio et Steph. ſec. addidit.

πῶς ἔχει] Uſitatius erat ὅπως. Poſt ἔχει poſui cum Wolfio comma, vulgo poſt πλεῖστα poſitum alieno loco. Juntina pro τοι σύ γε dat τοῖον σύ γε, et εἰ δὲ pro εἰδώς.

ἐρωτῶν τάχα ἐξετάσῃ] Verbum ἐξετάσῃ locum hic habere nullum ſemper mihi viſum eſt. Quare videat lector, ne lectio marginis Steph. quæ eſt in Editione Pariſ. et Codice Pariſ. 3. ἐρωτᾷ νέος, ἐὰν εἰδῶ, οἷον ποῦ &c. quam Beſſario etiam interpretatus eſſe videtur, vulgatæ longe ſit præferenda, quanquam Zeunio gloſſema redolere viſa.

37. τῶν σκυτέων κ. τ. τ.] Similitudines et exempla, quæ Socrates a fullonibus, coriariis, figulis petere ſolebat, ſæpe Sophiſtis riſui fuerunt. Callicles apud Platonem Gorg. p. 299. B: ἀεὶ σκυτέας τε καὶ κναφέας καὶ μαγείρους λέγων καὶ ἰατροὺς οὐδὲν παύῃ. Adde Dion. Chryſ. Or. lv. p. 560. D: 564. A. et Liban. Apol. Socrat. p 643. C. Sed hanc differendi rationem plus habuiſſe in receſſu, quam fronte promitteret, præclare docet Plato Sympoſ. p. 335. G. *Ruhnk.* Scilicet hæc exempla ſibi plures veluti opprobrium artis ſuæ objici ſuſpicati iraſcebantur Socrati, quod ex verbis tyrannorum ſatis ſit manifeſtum. Atque ipſe Socrates apud Xenophontem in Apologia §. 29. fatetur, Anytum ſibi iraſci, quod dixiſſet, filium ejus in arte coriaria non debuiſſe exerceri. In Apologia Platonica §. 10. fatetur Socrates ſibi iratum Anytum ὑπὲρ τῶν δημιουργῶν, ob opifices, h. e. quod coriariam et alia opificia veluti in contemtum filii ſui et amicorum ſuorum nominare ſoleret. Atque in Platonis Menone Socrates cum Anyto patre colloquens ſæpiuſcule et ſutores et alios opifices

τῶν χαλκέων· καὶ γὰρ οἶμαι αὐτοὺς ἤδη κατατετρῖφθαι διαθρυλλουμένους ὑπὸ σοῦ. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ τῶν ἑπομένων τούτοις, τοῦ τε δικαίου καὶ τοῦ ὁσίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Χαρικλῆς, καὶ τῶν βουκόλων γε· εἰ δὲ μὴ, φυλάττου, ὅπως
38 μὴ καὶ σὺ ἐλάττους τὰς βοῦς ποιήσῃς. Ἔνθα καὶ δῆλον ἐγένετο, ὅτι, ἀπαγγελθέντος αὐτοῖς τοῦ περὶ τῶν βοῶν λόγου, ὠργίζοντο τῷ Σωκράτει. Οἷα μὲν οὖν ἡ συνουσία ἐγεγόνει Κριτίᾳ πρὸς Σωκράτην, καὶ ὡς εἶχον
39 πρὸς ἀλλήλους, εἴρηται. Φαίην δ' ἂν ἔγωγε, μηδενὶ μηδεμίαν εἶναι παίδευσιν παρὰ τοῦ μὴ ἀρέσκοντος. Κριτίας δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης, οὐκ ἀρέσκοντος αὐτοῖς Σωκράτους, ὡμιλησάτην, ὃν χρόνον ὡμιλείτην αὐτῷ, ἀλλ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὡρμηκότε προεστάναι τῆς πόλεως· ἔτι γὰρ Σωκράτει συνόντες οὐκ ἄλλοις τισὶ μᾶλλον ἐπεχείρουν δια-
40 λέγεσθαι ἢ τοῖς μάλιστα πράττουσι τὰ πολιτικά. Λέγεται γὰρ, Ἀλκιβιάδην, πρὶν εἴκοσιν ἐτῶν εἶναι, Περι-

nominat; et dum dubitat, num virtus doceri et tradi a parentibus poſſit filiis, utitur exemplis talium virorum, quos velut virtutis non ſatis ipſos compotes derideri iiſque adeo ſe etiam includi putat et Socrati naſcitur Anytus. Hoc fundamento nititur narratio Libanii in Apologia Socratis i. p. 642. Anyti filios ab initio Socratem audiviſſe, ſed patrem iratum fuiſſe Socrati, quod artem coriariam veluti in con emtum ſuum nominaſſet. Addit deinde, Anytum promiſiſſe philoſopho, ſi is porro tacere de arte iſta vellet, ſe ab accuſatione deſtiturum eſſe. Qua quidem in narratione vides priorem partem ipſo Xenophontis et Platonis teſtimonio niti; alteram aliunde ſine dubio traxit Libanius. Quare non erat, quod fidem ejus in dubitationem adduceie conaretur V. D. in *Bibliothek der alten Litteratur*, parte ii. 3. Recte etiam Anytum iſtum Dialogi Platonici, Menonis nomine inſcripti, ipſum Socratis accuſatorem intelligi, cenſet *Gedike* p. 7.

ἑπομένων] *Quæ nominum iſtorum et opificiorum commemorationi adjungere in diſputando vel colloquendo ſoleo.* Ita recte interpretatur Weiſke, male Zeune.

τῶν τοιούτων] Ita cum Beſſarione et Pariſ. libro 1. correxi vulgatum τῶν δικαίων. Wolfiana ἄλλων τοιούτων dedit.

βουκόλων] De quibus ſupra §. 32.

ποιήσῃς] Ut infra ii. 9, 2. φοβοίμην, ὅπως μὴ ἐπ' αὐτόν με τράποιτο.

39. ὡμιλείτην] Pariſ. 1. ὡμιλησάτην.

40. πρὶν εἴκοσιν ἐτῶν] Eadem fere ætate, qua Alcibiades in primo Dialogo cognomine inducitur loquens cum Socrate οὐδέπω γεγονὼς σφόδρα εἴκοσιν ſectione 41. ubi de Pericle tutore Alcibiadis ſimul traditur. Ib fingitur vel traditur Alcibiades acceſſurus ad populum et in concionem prodíturus plane ut infra Glauco iii. 6. narratur οὐδέπω εἴκοσιν ἔτη γεγονὼς δημηγορῆσαι volens.

κλεῖ ἐπιτρόπῳ μὲν ὄντι ἑαυτοῦ, προστάτῃ δὲ τῆς πόλεως, τοιάδε διαλεχθῆναι περὶ νόμων· Εἰπέ μοι, φάναι, ὦ 41
Περίκλεις, ἔχοις ἄν με διδάξαι, τί ἐστι νόμος; Πάντως δήπου, φάναι τὸν Περικλέα. Δίδαξον δὴ πρὸς τῶν θεῶν, φάναι τὸν Ἀλκιβιάδην· ὡς ἔγωγ᾽ ἀκούων τινῶν ἐπαινουμένων, ὅτι νόμιμοι ἄνδρες εἰσὶν, οἶμαι μὴ ἂν δικαίως τούτου τυχεῖν τοῦ ἐπαίνου τὸν μὴ εἰδότα, τί ἐστι νόμος. Ἀλλ᾽ οὐδέν τι χαλεποῦ πράγματος ἐπιθυμεῖς, ὦ 42
Ἀλκιβιάδη, φάναι τὸν Περικλέα, βουλόμενος γνῶναι τί ἐστι νόμος· πάντες γὰρ οὗτοι νόμοι εἰσὶν, οὓς τὸ πλῆθος συνελθὸν καὶ δοκιμάσαν ἔγραψε, φράζον ἅ τε δεῖ ποιεῖν καὶ ἃ μή. Πότερον δὲ τἀγαθὰ νομίσαν δεῖν ποιεῖν, ἢ τὰ κακά; Τἀγαθὰ, νὴ Δία, φάναι, ὦ μειράκιον, τὰ δὲ κακὰ, οὔ. Ἐὰν δὲ μὴ τὸ πλῆθος, ἀλλ᾽, ὥσπερ ὅπου 43
ὀλιγαρχία ἐστὶν, ὀλίγοι συνελθόντες γράψωσιν, ὅ τι χρὴ ποιεῖν, ταῦτα τί ἐστι; Πάντα, φάναι, ὅσα γ᾽ ἂν τὸ κρατοῦν τῆς πόλεως βουλευσάμενον ἃ χρὴ ποιεῖν γράψῃ, νόμος καλεῖται. Καὶ ἂν τύραννος οὖν κρατῶν τῆς πόλεως γράψῃ τοῖς πολίταις, ἃ χρὴ ποιεῖν, καὶ ταῦτα νόμος ἐστί; Καὶ ὅσα τύραννος ἄρχων, φάναι, γράφει, καὶ ταῦτα νόμος καλεῖται. Βία δὲ, φάναι, καὶ ἀνομία τί 44
ἐστιν, ὦ Περίκλεις; ἆρ᾽ οὐχ ὅταν ὁ κρείττων τὸν ἥττω μὴ

41. ἔχοις ἄν] Junt. Aldina ἔχεις ἄν.

διδάξον δὴ] Statim verba φάναι τὸν Ἀλκιβ. ſubjunxit Editio Pariſ.

νόμιμοι] Editionis Pariſ. νομικοὶ Beſſario vertit *juris conſulti.*

ἐπαίνου τὸν μὴ] Juntina ἐπαινουμένου: Caſtalio deinceps μή. Aldina τὸν μὴ inſeruit: quæ vitia correxit Brodæus ex libro ſuo et Beſſarionis cum Editione Pariſ. et Stephano.

42. νομίσαν] Ita vulgatum ἐνόμισαν correxit Reiſke approbante ipſo Erneſto; recipere primus auſus eſt Wolfius. δεῖν ſequens omittit Vatic. 1. Flor. E. δεῖ dat Flor. B. Etiam paulo antea δὲ poſt πότερον Voſſianus liber 2. omittit, probante Weiſkio.

43. τὸ πλῆθος] Articulum neglexit Stephanus.

ὅσα γ᾽ ἄν] Ita pro ὅσα δ᾽ ἄν ex Editione Pariſ. et conjectura Hindeburgii ſcripſit Erneſti. ὅσα ἄν Vatic. 1. Florent. B. C. E.

πόλεως βουλευσάμενον] Vulgo πόλεως, βουλευσάμενον ἃ χρὴ ποιεῖν, γράψῃ diſtinguitur; male: nam ad γράψῃ pertinent verba ἃ χρὴ ποιεῖν, non ad βουλευσάμενον. Deinceps Pariſ. 1. γράφεται, pro γράψῃ habet.

κρατῶν] Pariſ. liber 1. κρατῇ—βία δὲ καὶ ἀνομία, φάναι, τί ἐστιν.

πείσας, ἀλλὰ βιασάμενος ἀναγκάσῃ ποιεῖν ὅ τι ἂν αὐτῷ
δοκῇ; Ἔμοι γε δοκεῖ, Φάναι τὸν Περικλέα. Καὶ ὅσα
ἄρα τύραννος μὴ πείσας τοὺς πολίτας ἀναγκάζει ποιεῖν
γράφων, ἀνομία ἐστί; Δοκεῖ μοι, Φάναι τὸν Περικλέα·
ἀνατίθεμαι γάρ τοι, ὅσα τύραννος μὴ πείσας γράφει,
45 νόμον εἶναι. Ὅσα δὲ οἱ ὀλίγοι τοῖς πολλοῖς μὴ πείσαν-
τες ἀλλὰ κρατοῦντες γράφουσι, πότερον βίαν φῶμεν, ἢ
μὴ φῶμεν εἶναι; Πάντα μοι δοκεῖ, Φάναι τὸν Περικλέα,
ὅσα τις μὴ πείσας ἀναγκάζει τινὰ ποιεῖν, εἴτε γράφων,
εἴτε μὴ, βία μᾶλλον ἢ νόμος εἶναι. Καὶ ὅσα ἄρα τὸ πᾶν
πλῆθος κρατοῦν τῶν τὰ χρήματα ἐχόντων, γράφει μὴ
46 πεῖσαν, βία μᾶλλον ἢ νόμος ἂν εἴη; Μάλα τοι, Φάναι
τὸν Περικλέα, ὦ Ἀλκιβιάδη. καὶ ἡμεῖς τηλικοῦτοι ὄντες,
δεινοὶ τὰ τοιαῦτα ἦμεν· τοιαῦτα γὰρ καὶ ἐμελετῶμεν καὶ
ἐσοφιζόμεθα, οἷά περ καὶ σὺ νῦν ἐμοὶ δοκεῖς μελετᾷν.
Τὸν δὲ Ἀλκιβιάδην Φάναι· Εἴθε σοι, ὦ Περίκλεις τότε
47 συνεγενόμην, ὅτε δεινότατος σαυτοῦ ταῦτα ἦσθα! Ἐπεὶ
τοίνυν τάχιστα τῶν πολιτευομένων ὑπέλαβον κρείττονες
εἶναι, Σωκράτει μὲν οὐκ ἔτι προσῄεσαν, (οὔτε γὰρ αὐτοῖς
ἄλλως ἤρεσκεν· εἴτε προσέλθοιεν, ὑπὲρ ὧν ἡμάρτανον
ἐλεγχόμενοι ἤχθοντο) τὰ δὲ τῆς πόλεως ἔπραττον, ὧνπερ
48 ἕνεκεν καὶ Σωκράτει προσῆλθον. Ἀλλὰ Κρίτων τε Σω-
κράτους ἦν ὁμιλητὴς, καὶ Χαιρεφῶν, καὶ Χαιρεκράτης,

45. τοῖς πολλοῖς] Hæc verba Beſſario omiſit, in τοὺς πολλοὺς mutavit Stephanus. Dativum a γράφουσι rectum dat etiam liber Pariſ. 3. cum Editione Pariſienſi et veterrimis omnibus.

φῶμεν εἶναι] Liber Pariſ. 1. εἶναι omittit. Sequens μοι ante δοκεῖ ex Edd. primis, Stephan. ſecunda, Beſſar. Vindob. et Pariſ. 3. reſtituit Erneſti.

πᾶν πλῆθος] Plebs ſi in unum convenerit et ſe congregaverit.

47. οὔτε γὰρ—ἤρεσκεν] Omittit hæc Florent. E. οὐδὲ γὰρ malebat Hindeburg, quoniam deinceps Erneſtii correctionem εἰ δὲ προσέλθοιεν probabat. εἴτε h. l. debet eſſe, *et ſi quando*.

48. Χαιρεκράτης] Beſſario et margo Steph. Χαιρεσικράτης ſcriptum referunt. Sed Chærecrates videtur eſſe frater Chærephontis, de quo infra ii. 3. Hermocratis nomen ex Cod. Pariſ. inſerui, quem inter perſonas cum Socrate loquentes nominat Critias Platonis et Timæus.

καὶ Ἑρμοκράτης, καὶ Σιμμίας, καὶ Κέβης, καὶ Φαι-
δώνδης, καὶ ἄλλοι, οἳ ἐκείνῳ συνῆσαν, οὐχ ἵνα δημηγορι-
κοὶ ἢ δικανικοὶ γένοιντο, ἀλλ', ἵνα καλοί τε κἀγαθοὶ
γενόμενοι, καὶ οἴκῳ καὶ οἰκέταις καὶ οἰκείοις καὶ φίλοις
καὶ πόλει καὶ πολίταις δύναιντο καλῶς χρῆσθαι. καὶ
τούτων οὐδεὶς, οὔτε νεώτερος οὔτε πρεσβύτερος ὢν, οὔτ'
ἐποίησε κακὸν οὐδὲν, οὔτ' αἰτίαν ἔσχεν.

Ἀλλὰ Σωκράτης γ', ἔφη ὁ κατήγορος, τοὺς πατέρας 49
προπηλακίζειν ἐδίδασκε, πείθων μὲν τοὺς συνόντας αὐτῷ,
σοφωτέρους ποιεῖν τῶν πατέρων, φάσκων δὲ, κατὰ νόμον
ἐξεῖναι παρανοίας ἑλόντι καὶ τὸν πατέρα δῆσαι, τεκμηρίῳ
τούτῳ χρώμενος, ὡς τὸν ἀμαθέστερον ὑπὸ τοῦ σοφωτέρου
νόμιμον εἴη δεδέσθαι. Σωκράτης δὲ τὸν μὲν ἀμαθίας 50
ἕνεκα δεσμεύοντα δικαίως ἂν καὶ αὐτὸν ᾤετο δεδέσθαι
ὑπὸ τῶν ἐπισταμένων, ἃ μὴ αὐτὸς ἐπίσταται· καὶ τῶν
τοιούτων ἕνεκα πολλάκις ἐσκόπει, τί διαφέρει μανίας
ἀμαθία· καὶ τοὺς μὲν μαινομένους ᾤετο συμφερόντως ἂν
δεδέσθαι καὶ αὐτοῖς καὶ τοῖς φίλοις, τοὺς δὲ μὴ ἐπι-
σταμένους τὰ δέοντα δικαίως ἂν μανθάνειν παρὰ τῶν
ἐπισταμένων. Ἀλλὰ Σωκράτης γε, ἔφη ὁ κατήγορος, 51
οὐ μόνον τοὺς πατέρας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς
ἐποίει ἐν ἀτιμίᾳ εἶναι παρὰ τοῖς αὐτῷ συνοῦσι, λέγων,
ὡς οὔτε τοὺς κάμνοντας οὔτε τοὺς δικαζομένους οἱ συγγε-

Φαιδώνδης] Ita cum libro Leidenſi Beſſario et Wolfiana, non Φαίδων. Eſt Cyrenæus, qui morienti Socrati adfuit, teſte Platone in Phæd. c. ii. Ab auctore Epiſtolæ Socraticæ p. 36. et apud Suidam in v. Σωκράτης idem Φαίδων dicitur, ut annotavit Ruhnkenius, qui de formarum patronymicarum permutatione hac dixit in Hiſtor. Orat. Gr. p. 90. 100.

γένοιντο] Pariſ. 1. γένωνται.

49. προπηλακίζειν] Ante Anytum crimen hoc Socrati objecerat Ariſtophanes in Nubibus 1407. Phidippidem a Socrate inſtitutum inducens in ſcenam, qui patrem verberat, et demonſtrat juſtum eſſe, patrem a filio verberari.

σοφωτέρους ποιεῖν] Voſſianus liber 1. σοφ. ἑαυτοὺς ποι. unde αὐτοὺς inſeri volebat Erneſti. Anytus quam veri ſpeciem crimini prætexuerit, vide in annotatione ad §. 37.

ἑλόντι] Brodæi conjectura ἑλόντα legentis non eſt opus.

50. ᾤετο συμφ.] Pariſ. 3. ᾤετο ἂν συμφ. bis poſita ἂν particula.

νεῖς ὠφελοῦσιν, ἀλλὰ τοὺς μὲν οἱ ἰατροὶ, τοὺς δὲ οἱ συνδι-
52 κεῖν ἐπιστάμενοι. Ἔφη δὲ, καὶ περὶ τῶν φίλων αὐτὸν λέγειν, ὡς οὐδὲν ὄφελος εὔνους εἶναι, εἰ μὴ καὶ ὠφελεῖν δυνήσονται· μόνους δὲ φάσκειν αὐτὸν ἀξίους εἶναι τιμῆς τοὺς εἰδότας τὰ δέοντα, καὶ ἑρμηνεῦσαι δυναμένους. ἀναπείθοντα οὖν τοὺς νέους αὐτὸν, ὡς αὐτὸς εἴη σοφώτατός τε καὶ ἄλλους ἱκανώτατος ποιῆσαι σοφοὺς, οὕτω διατιθέναι τοὺς αὐτῷ συνόντας, ὥστε μηδαμοῦ παρ᾽ αὐτοῖς
53 τοὺς ἄλλους εἶναι πρὸς ἑαυτόν. Ἐγὼ δὲ αὐτὸν οἶδα μὲν καὶ περὶ πατέρων τε καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν [τε] καὶ περὶ φίλων ταῦτα λέγοντα· καὶ πρὸς τούτοις γε, ὅτι, τῆς ψυχῆς ἐξελθούσης, ἐν ᾗ μόνῃ γίνεται φρόνησις, τὸ σῶμα τοῦ οἰκειοτάτου ἀνθρώπου τὴν ταχίστην ἐξενέγκαν-
54 τες ἀφανίζουσιν. Ἔλεγε δὲ, ὅτι καὶ ζῶν ἕκαστος ἑαυτοῦ, ὃ πάντων μάλιστα φιλεῖ, τοῦ σώματος ὅ τι ἂν ἀχρεῖον ᾖ καὶ ἀνωφελὲς, αὐτός τε ἀφαιρεῖ καὶ ἄλλῳ παρέχει. αὐτοί τε γὰρ αὑτῶν ὄνυχάς τε καὶ τρίχας καὶ τύλους ἀφαιροῦσι, καὶ τοῖς ἰατροῖς παρέχουσι μετὰ πόνων τε καὶ ἀλγηδόνων καὶ ἀποτέμνειν καὶ ἀποκάειν, καὶ τούτου χάριν οἴονται δεῖν αὐτοῖς καὶ μισθὸν τίνειν· καὶ τὸ σίαλον ἐκ τοῦ στόματος ἀποπτύουσιν ὡς δύνανται πόῤῥω-

52. *δυνήσονται*] Edd. pr. *δυνήσωνται*, excepta Caſtal.

πρὸς ἑαυτὸν] i. e. præ ſe, ſi comparentur cum ipſo. Erneſti *αὐτὸν* malebat.

53. *συγγενῶν* [*τε*]] Recte *τε* delendum cenſuit Morus; igitur ſecluſi.

ὅτι τῆς ψυχῆς] Ita cum Voſſiano 1. Zeune; antea erat *διότι*.

ἀφανίζουσιν] Ita Juntina, Pariſ. Steph. ſec. Voſſianus 1. *ἀφανίσουσιν* Ald. Leoncl. Ceterum hunc locum aut ſimilem ſcriptoris, qui Socratica præcepta tradiderat, reſpexit Ariſtoteles in Ethicis Eudem. vii. 1. *ὥσπερ Σωκράτης ὁ γέρων ἔλεγε τὸ πτύελον, καὶ τὰς τρίχας καὶ τοὺς ὄνυχας παραβάλλων καὶ τὰ μόρια ὅτι ῥιπτοῦμεν τὰ ἄχρηστα καὶ τέλος τὸ σῶμα ὅταν ἀποθάνῃ· ἄχρηστον γὰρ ὁ νεκρός· οἷς δὲ χρήσιμον, φυλάττουσιν, ὥσπερ ἐν Αἰγύπτῳ.*

54. *παρέχει*] Intellige *ἀφαιρεῖν*.

αὐτοί τε γὰρ] Ita recte ex Voſſiano 1. Erneſti ſcripſit pro *αὐτοί τε γε*

καὶ τύλους ἀφαιροῦσι] Hindeburg ſuſpicatur auctorem ſcripſiſſe *ἀφαιροῦσι καὶ τύλους τοῖς ἰατροῖς*. Scilicet tonſoribus ungues et capilli reſecandi præbentur, medicis vel chirurgis clavi exſcindendi committuntur. Sed ad ſolos *τύλους* medicorum mentionem pertinere, indicant ſatis verba *ἀποτέμνειν καὶ ἀποκάειν*.

τάτω, διότι ὠφελεῖ μὲν οὐδὲν αὐτοὺς ἐνὸν, βλάπτει δὲ
πολὺ μᾶλλον. Ταῦτα μὲν οὖν ἔλεγεν, οὐ τὸν μὲν πα- 55
τέρα ζῶντα κατορύττειν διδάσκων, ἑαυτὸν δὲ κατατέμνειν·
ἀλλ᾽ ἐπιδεικνύων, ὅτι τὸ ἄφρον ἄτιμόν ἐστι. καὶ παρε-
κάλει ἐπιμελεῖσθαι τοῦ ὡς φρονιμώτατον εἶναι καὶ
ὠφελιμώτατον, ὅπως, ἐάν τε ὑπὸ πατρὸς ἐάν τε ὑπὸ
ἀδελφοῦ ἐάν τε ὑπ᾽ ἄλλου τινὸς βούληται τιμᾶσθαι,
μὴ, τῷ οἰκεῖος εἶναι πιστεύων, ἀμελῇ, ἀλλὰ πειρᾶται,
ὑφ᾽ ὧν ἂν βούλοιτο τιμᾶσθαι, τούτοις ὠφέλιμος εἶναι.

Ἔφη δ᾽ αὐτὸν ὁ κατήγορος καὶ τῶν ἐνδοξοτάτων ποιη- 56
τῶν ἐκλεγόμενον τὰ πονηρότατα, καὶ τούτοις μαρτυρίοις
χρώμενον, διδάσκειν τοὺς συνόντας κακούργους εἶναι καὶ
τυραννικούς· Ἡσιόδου μὲν τὸ,

Ἔργον δ᾽ οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργείη δέ τ᾽ ὄνειδος,

τοῦτο δὴ λέγειν αὐτὸν, ὡς ὁ ποιητὴς κελεύοι μηδενὸς ἔργου
μήτε ἀδίκου μήτε αἰσχροῦ ἀπέχεσθαι, ἀλλὰ καὶ ταῦτα
ποιεῖν ἐπὶ τῷ κέρδει. Σωκράτης δ᾽ ἐπεὶ διωμολογή- 57
σατο, τὸ μὲν ἐργάτην εἶναι, ὠφέλιμόν τε ἀνθρώπῳ καὶ
ἀγαθὸν εἶναι, τὸ δὲ ἀργὸν, βλαβερόν τε καὶ κακὸν, καὶ
τὸ μὲν ἐργάζεσθαι ἀγαθὸν, τὸ δὲ ἀργεῖν κακόν· τοὺς
μὲν ἀγαθόν τι ποιοῦντας ἐργάζεσθαί τε ἔφη, καὶ ἐργά-

55. Ταῦτα μὲν οὖν] Ex Editione Parif. μὲν adfcivit Zeune.

βούληται τιμᾶσθαι] Intellige τις. Vatic. 1. Florent. E. βούλοιτο dant.

ἂν βούλοιτο] Editio Parif. liber Parif. 3. et Florent. C. βούληται dant.

56. Ἡσιόδου] Ἔργων verfu 311. ubi οὐδὲν vocabulo ἔργον non alteri ὄνειδος adjungas, nullum facit difcrimen: hoc autem facit fummam, Hefiodum de opere ruftico loqui.

τοῦτο δὴ λέγειν] Parif. 3. καὶ τοῦτο δὴ λ. dat.

κελεύοι] Ita pro κελεύει hortante Ernefto et fcriptura Vindob. 2. κελεύον fcripfit Zeune.

57. ἐπεὶ διωμολογήσατο] Vulgatum ἐπειδὴ ὁμολογήσαιτο Zeune corrigendum putavit, quod ἐπειδὴ jungi optativo nifi in oratione obliqua non poffit. Cui oppofuit Weifke locum noftri iii. 8, 9. ἐπειδὴ συμφαῖεν, alterumque Platonis in Phædone p. 134. ἐπειδὴ ἀνοιχθείη. Zeune ex lectione Stobæi ἐπιδιωμολογήσατο effecit ἐπειδὴ ὡμολογήσατο, Weifke ἐπεὶ διωμολογήσατο, quam pofteriorem correctionem recepi.

ἀγαθὸν εἶναι] Stobæus εἶναι omifit, Caftalio contra idem etiam ante ἀνθρώπῳ repofuit.

τας [ἀγαθοὺς] εἶναι· τοὺς δὲ κυβεύοντας ἤ τι ἄλλο πονηρὸν καὶ ἐπιζήμιον ποιοῦντας ἀργοὺς ἀπεκάλει. Ἐκ δὲ τούτων ὀρθῶς ἂν ἔχοι τὸ

Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργείη δέ τ' ὄνειδος.

58 Τὸ δὲ Ὁμήρου ἔφη ὁ κατήγορος πολλάκις αὐτὸν λέγειν, ὅτι Ὀδυσσεὺς

Ὅντινα μὲν βασιλῆα καὶ ἔξοχον ἄνδρα κιχείη,
Τόνδ' ἀγανοῖς ἐπέεσσιν ἐρητύσασκε παραστάς·
Δαιμόνι', οὔ σε ἔοικε κακὸν ὣς δειδίσσεσθαι,
Ἀλλ' αὐτός τε κάθησο, καὶ ἄλλους ἵδρυε λαούς.
Ὃν δ' αὖ δήμου τ' ἄνδρα ἴδοι, βοόωντά τ' ἐφεύροι,
Τὸν σκήπτρῳ ἐλάσασκεν, ὁμοκλήσασκέ τε μύθῳ·
Δαιμόνι', ἀτρέμας ἧσο, καὶ ἄλλων μῦθον ἄκουε,
Οἳ σέο φέρτεροί εἰσι· σὺ δ' ἀπτόλεμος καὶ ἄναλκις,
Οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ ἐναρίθμιος, οὔτ' ἐνὶ βουλῇ·

Ταῦτα δὴ αὐτὸν ἐξηγεῖσθαι, ὡς ὁ ποιητὴς ἐπαινοίη παί-
59 εσθαι τοὺς δημότας καὶ πένητας. Σωκράτης δ' οὐ
ταῦτ' ἔλεγεν (καὶ γὰρ ἑαυτὸν οὕτω γ' ἂν ᾤετο δεῖν παί-
εσθαι,) ἀλλ' ἔφη, δεῖν τοὺς μήτε λόγῳ μήτε ἔργῳ ὠφε-
λίμους ὄντας, καὶ μήτε στρατεύματι μήτε πόλει μήτε
αὐτῷ τῷ δήμῳ, εἴ τι δέοι, βοηθεῖν ἱκανούς, ἄλλως τ' ἐὰν
πρὸς τούτῳ καὶ θρασεῖς ὦσι, πάντα τρόπον κωλύεσθαι,
60 κἂν πάνυ πλούσιοι τυγχάνωσιν ὄντες. Ἀλλὰ Σωκρά-
της γε, τἀναντία τούτων, φανερὸς ἦν καὶ δημοτικὸς καὶ
φιλάνθρωπος ὤν. ἐκεῖνος γὰρ πολλοὺς ἐπιθυμητὰς καὶ
ἀστοὺς καὶ ξένους λαβὼν, οὐδένα πώποτε μισθὸν τῆς
συνουσίας ἐπράξατο, ἀλλὰ πᾶσιν ἀφθόνως ἐπήρκει τῶν

[ἀγαθοὺς]] Spurium vocabulum monente Weiſkio ſecluſi. Deinceps ἢ ἄλλο τι dat Stobæus.

58. Ὅντινα] Iliadis ii. 188. et 198. ſqq.

δημότας] δημοτικοὺς Atticis ſæpius dici ad h. l. annotavit ex Zonaræ Lexico MS. Ruhnkenius. Cf. Noſter de Republ. Athen. i. 4.

59. καὶ μήτε] Monitus ab Erneſto καὶ addidi; idem vir doctus ἄλλως τε κἂν malebat, cui Zeune repoſuit καὶ adeſſe, ſed poſt τούτῳ repoſitum.

ἑαυτοῦ· ὧν τινες μικρὰ μέρη, παρ' ἐκείνου προῖκα λαβόντες, πολλοῦ τοῖς ἄλλοις ἐπώλουν, καὶ οὐκ ἦσαν, ὥσπερ ἐκεῖνος, δημοτικοί. τοῖς γὰρ μὴ ἔχουσι χρήματα διδόναι οὐκ ἤθελον διαλέγεσθαι. Ἀλλὰ Σωκράτης γε 61
καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους κόσμον τῇ πόλει παρεῖχε, πολλῷ μᾶλλον ἢ Λίχας τῇ Λακεδαιμονίων, ὃς ὀνομαστὸς ἐπὶ τούτῳ γέγονε. Λίχας μὲν γὰρ ταῖς γυμνοπαιδίαις τοὺς ἐπιδημοῦντας ἐν Λακεδαίμονι ξένους ἐδείπνιζε· Σωκράτης δὲ, διὰ παντὸς τοῦ βίου τὰ ἑαυτοῦ δαπανῶν, τὰ μέγιστα πάντας τοὺς βουλομένους ὠφέλει· βελτίους γὰρ ποιῶν τοὺς συγγιγνομένους ἀπέπεμπεν.

Ἐμοὶ μὲν δὴ Σωκράτης, τοιοῦτος ὢν, ἐδόκει τιμῆς 62
ἄξιος εἶναι τῇ πόλει μᾶλλον ἢ θανάτου· καὶ κατὰ τοὺς νόμους δὲ σκοπῶν ἄν τις τοῦθ' εὕροι. Κατὰ γὰρ τοὺς νόμους ἐάν τις φανερὸς γένηται κλέπτων ἢ λωποδυτῶν ἢ βαλαντιοτομῶν ἢ τοιχωρυχῶν ἢ ἀνδραποδιζόμενος ἢ ἱεροσυλῶν, τούτοις θάνατός ἐστιν ἡ ζημία· ὧν ἐκεῖνος πάντων ἀνθρώπων πλεῖστον ἀπεῖχεν. Ἀλλὰ μὴν τῇ πόλει 63
γε οὔτε πολέμου κακῶς συμβάντος, οὔτε στάσεως, οὔτε προδοσίας, οὔτε ἄλλου κακοῦ οὐδενὸς πώποτε αἴτιος

60. ἐπώλουν] Inprimis Ariſtippum reſpici, qui primus Socraticorum philoſophiam mercede docuerit, admonet Ruhnkenius.

61. Λίχας μὲν γὰρ] Codex Pariſ. 1. Ὁ Λίχας γὰρ habet. Hunc eſſe Licham Arceſilai filium, de quo Thucydides v. 51. et Xenophon Hellenic. iii. 2, 21. et cujus convivia memoret Plutarchus in Polit. Præceptis admonet Ruhnkenius, qui vidit locum ejuſdem Plutarchi in Cimone hinc eſſe tranſlatum: καί τοι Λίχαν γε τὸν Σπαρτιάτην ἀπ' οὐδενὸς ἄλλου γινώσκομεν ἐν τοῖς Ἕλλησιν ὀνομαστὸν γενόμενον, ἢ ὅτι τοὺς ξένους ἐν ταῖς Γυμνοπαιδίαις ἐδείπνιζεν.

γυμνοπαιδίαις] Variatum fuit jam olim in ſcriptura. Libri enim hanc formam, alii γυμνοπαιδιαῖς, quidam γυμνοπαιδείαις ſcriptum dant. Locus de feſtis diebus Spartæ peculiaribus, menſe Hecatombæone celebratis a choris puerorum et virorum, claſſicus eſt Hellenicorum vi. 4, 16. ubi reliqua ſcriptorum loca annotavi.

62. λωποδυτῶν] Si rei furto ablatæ a fure balneatorio æſtimatio 10. drachmas excederet, auctore Demoſthene c. Timocratem, ut poſt Caſaubonum admonuit Hindeburg.

63. πώποτε αἴτιος] Pariſ. 1. πώποτε τῇ πόλει αἴτιος repetit.

ἐγένετο. Οὐδὲ μὴν ἰδίᾳ γε οὐδένα πώποτε ἀνθρώπων οὔτε ἀγαθῶν ἀπεστέρησεν, οὔτε κακοῖς περιέβαλεν· ἀλλ' οὐδ' αἰτίαν τῶν εἰρημένων οὐδενὸς πώποτ' ἔσχε.
64 Πῶς οὖν ἔνοχος ἂν εἴη τῇ γραφῇ; ὃς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζειν θεούς, ὡς ἐν τῇ γραφῇ ἐγέγραπτο, φανερὸς ἦν θεραπεύων τοὺς θεοὺς μάλιστα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· ἀντὶ δὲ τοῦ διαφθείρειν τοὺς νέους, ὃ δὴ ὁ γραψάμενος αὐτὸν ᾐτιᾶτο, φανερὸς ἦν τῶν συνόντων τοὺς πονηρὰς ἐπιθυμίας ἔχοντας τούτων μὲν παύων, τῆς δὲ καλλίστης καὶ μεγαλοπρεπεστάτης ἀρετῆς, ᾗ πόλεις τε καὶ οἴκους εὖ οἰκοῦσι, προτρέπων ἐπιθυμεῖν· ταῦτα δὲ πράττων, πῶς οὐ μεγάλης ἄξιος ἦν τιμῆς τῇ πόλει;

CAP. III.

Dehinc docetur, Socratem et verbis et factis totaque vita talem fuiſſe, ut et ipſe honeſte viveret et alios ad honeſtatis ſtudium excitaret: primum igitur precando, ſacrificando, et deorum volun-

ΩΣ δὲ δὴ καὶ ὠφελεῖν ἐδόκει μοι τοὺς ξυνόντας, τὰ μὲν ἔργῳ δεικνύων ἑαυτὸν οἷος ἦν, τὰ δὲ καὶ διαλεγόμενος, τούτων δὴ γράψω, ὁπόσα ἂν διαμνημονεύσω. Τὰ μὲν τοίνυν πρὸς τοὺς θεοὺς φανερὸς ἦν καὶ ποιῶν καὶ λέγων, ᾗπερ ἡ Πυθία ὑποκρίνεται τοῖς ἐρωτῶσι, πῶς δεῖ ποιεῖν, ἢ περὶ θυσίας ἢ περὶ προγόνων θεραπείας ἢ περὶ ἄλλου τινὸς τῶν τοιούτων· ἥ τε γὰρ Πυθία νόμῳ πόλεως ἀναιρεῖ ποιοῦντας εὐσεβῶς ἂν ποιεῖν, Σωκράτης τε οὕτω καὶ αὐτὸς ἐποίει καὶ τοῖς ἄλλοις παρῄνει, τοὺς δὲ ἄλλως

64. τῶν ἄλλων] Pariſ. 1. πάντων dat.

ὃ δὴ ὁ γραψ.] Edd. Caſtal. et Bryl. ὁ καὶ γρ.

οἴκους] Leonclavii conjecturæ οἴκοι ſi libri addicerent, probari potuiſſet. At ſupra 1. §. 7. τοὺς μέλλοντας οἴκους τε καὶ πόλεις καλῶς οἰκήσειν eſt.

1. ὁπόσα ἂν] Florent. A. ὁπόσων ἂν habet.

ὑποκρίνεται.] Hoc pro ἀποκρ. ex Juntina, Vindob. 1. et Vatic. 1. reſtituit Erneſti. Vulgatum tamen ἀποκρ. in eadem narratione eſt infra iv. 3, 16. Deinceps Vatic. 1. ἃ ἂν ποιῇ dat pro ἂν ποιεῖν, quam ipſam lectionem ex h. l. poſuit Georg. Lecapenus in Grammat. apud Matthæi Lect. Moſq. i. p. 66. Cicero de Legibus ii. 16. *In lege eſt ut de ritibus patriis colantur optimi: de quo cum conſulerent Athenienſes Apollinem Pythium, quas potiſſimum religiones tenerent, oraculum editum eſt, eas, quæ eſſent in more majorum.*

πως ποιοῦντας περιέργους καὶ ματαίους ἐνόμιζεν εἶναι.
Καὶ εὔχετο δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς ἁπλῶς τἀγαθὰ διδόναι, 2
ὡς τοὺς θεοὺς κάλλιστα εἰδότας ὁποῖα τἀγαθά ἐστι·
τοὺς δὲ εὐχομένους χρυσίον ἢ ἀργύριον ἢ τυραννίδα ἢ ἄλλο
τι τῶν τοιούτων οὐδὲν διάφορον ἐνόμιζεν εὔχεσθαι, ἢ εἰ
κυβείαν ἢ μάχην ἢ ἄλλο τι εὔχοιντο τῶν φανερῶς ἀδή-
λων ὅπως ἀποβήσοιτο. Θυσίας δὲ θύων μικρὰς ἀπὸ 3
μικρῶν, οὐδὲν ἡγεῖτο μειοῦσθαι τῶν ἀπὸ πολλῶν καὶ
μεγάλων πολλὰ καὶ μεγάλα θυόντων. οὔτε γὰρ τοῖς
θεοῖς ἔφη καλῶς ἔχειν, εἰ ταῖς μεγάλαις θυσίαις μᾶλ-
λον ἢ ταῖς μικραῖς ἔχαιρον. (πολλάκις γὰρ ἂν αὐτοῖς
τὰ παρὰ τῶν πονηρῶν μᾶλλον ἢ τὰ παρὰ τῶν χρηστῶν
εἶναι κεχαρισμένα) οὔτ' αὖ τοῖς ἀνθρώποις ἄξιον εἶναι
ζῆν, εἰ τὰ παρὰ τῶν πονηρῶν μᾶλλον ἦν κεχαρισμένα
τοῖς θεοῖς ἢ τὰ παρὰ τῶν χρηστῶν· ἀλλ' ἐνόμιζε τοὺς

tate explorando rectum fuisse deorum cultorem; deinde in cibo, potu, venereque temperantiæ studuisse.

2\. εὔχετο] Vossianus 2. ηὔχετο dat.

ἁπλῶς] Speciatim nullo boni nomine edito, ut facit etiam poeta apud Platonem in Alcibiade xi. 5. *Ζεῦ βασιλεῦ, τὰ μὲν ἐσθλὰ καὶ εὐχομένοις καὶ ἀνεύκτοις ἄμμι δίδου, τὰ δὲ δεινὰ καὶ εὐχομένοις ἀπαλέξειν.* Ceterum h. l. expressit Valerius Maximus vii. 2. *Socrates*, inquit, *nihil ultra petendum a diis immortalibus arbitrabatur, quam ut bona tribuerent, quia ii demum scirent, quid unicuique esset utile; nos autem id plerumque votis expetere, quod non impetrasse melius foret.*

ὁποῖα τἀγαθὰ] Ita cum Vossiano libro 2. malui quam omisso articulo, et vulgo scriptum legitur.

ἀποβήσοιτο] Juntina ἀποβήσεται, unde Brodæus ἀποβήσεται efficiebat. ἀποβήσοιντο Vatic. 1. Florent. E. Paris. 3. Cf. ad cap. i. §. 6.

3\. πολλὰ καὶ μεγάλα] Expectabas πολλὰς καὶ μεγάλας θυσίας. Cum Brodæo ἀγαθὰ Zeune intelligit, Hindeburg ἱερὰ vel ἱερεῖα.

μᾶλλον ἢ τὰ] Articulum Juntina omisit: μᾶλλον ἦν κεχαρισμένα τοῖς θεοῖς Vindob. 1.

οὔτ' αὖ] Ita Reiske, cujus conjecturam probavit Ernesti. Vulgo ἂν legitur.

ἄξιον εἶναι ζῆν] Hanc sententiam suspectam h. l. habet Weiske. Primum enim incommodum illud, de quo queritur Socrates, in pauperes eosque pios, non in omnes homines, cadere. Deinde causam additam oportuisse: postea seriem sententiarum monstrare hæc verba οὔτε—οὔτε non se consequi statim conjuncta debuisse, verum prius sententiæ membrum aptius incipere ita: οὐ γὰρ τοῖς θεοῖς: alterum vero sic consequi commodius: Καίτοι οὔτε ἂν τοῖς &c. Denique totam sententiæ partem hanc posteriorem spuriam et a librariis interpolatam censet, eamque comparato loco Platonis in Alcibiade ii. §. . et de Legibus iii. p. 187. ita fere refingit: οὔτ' ἂν οὐδὲ τοῖς—εἶναι, εἰ τὰ παρὰ τ. πονηρῶν (δῶρα) μᾶλλον ἦν κεχ. αὐτοῖς ἢ &c. Jacobs in Editione Gothana verbum ζῆν, deinde τοῖς θεοῖς omittit, atque ita locum hunc persanasse se putat.

θεοὺς ταῖς παρὰ τῶν εὐσεβεστάτων τιμαῖς μάλιστα χαίρειν. ἐπαινέτης δ᾽ ἦν καὶ τοῦ ἔπους τούτου·

Κὰδ δύναμιν δ᾽ ἔρδειν ἱέρ᾽ ἀθανάτοισι θεοῖσι·

καὶ πρὸς φίλους δὲ καὶ ξένους καὶ πρὸς τὴν ἄλλην δίαιταν καλὴν ἔφη παραίνεσιν εἶναι τὴν Κὰδ δύναμιν ἔρδειν.

4 Εἰ δέ τι δόξειεν αὐτῷ σημαίνεσθαι παρὰ τῶν θεῶν, ἧττον ἂν ἐπείσθη παρὰ τὰ σημαινόμενα ποιῆσαι, ἢ εἴ τις αὐτὸν ἔπειθεν ὁδοῦ λαβεῖν ἡγεμόνα τυφλὸν καὶ μὴ εἰδότα τὴν ὁδὸν, ἀντὶ βλέποντος καὶ εἰδότος· καὶ τῶν ἄλλων δὲ μωρίαν κατηγόρει, οἵτινες παρὰ τὰ παρὰ τῶν θεῶν σημαινόμενα ποιοῦσί τι, φυλαττόμενοι τὴν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἀδοξίαν. αὐτὸς δὲ πάντα τἀνθρώπινα ὑπερεώρα πρὸς τὴν παρὰ τῶν θεῶν ξυμβουλίαν. . . .

5 Διαίτῃ δὲ τήν τε ψυχὴν ἐπαίδευσε καὶ τὸ σῶμα, ᾗ χρώμενος ἄν τις, εἰ μή τι δαιμόνιον εἴη, θαῤῥαλέως καὶ ἀσφαλῶς διάγοι, καὶ οὐκ ἂν ἀπορήσειε τοσαύτης δαπάνης. οὕτω γὰρ εὐτελὴς ἦν, ὥστ᾽ οὐκ οἶδ᾽ εἴ τις οὕτως ἂν ὀλίγα ἐργάζοιτο, ὥστε μὴ λαμβάνειν τὰ Σωκράτει ἀρ-

μάλιστα] Hoc pro μάλα ex Parif. 3. dedi.

Κὰδ δύναμιν] Hefiodi Ἔργων 336.

πρὸς φίλους] In confuetudine cum amicis, hofpitibus, et in reliqua vita civili et familiari.

4. παρὰ τῶν θεῶν] Articulum ex Parif. 1. addidi.

παρὰ τὰ παρὰ τῶν] Juntina prius παρὰ, pofterius Edit. Parif. et Codex Parif. 3. Libri Brodæi μὴ ποιοῦσι dabant: fcilicet ibi erat οἵτινες τὰ παρὰ τ. θ. σημ. μὴ ποιοῦσι, φυλαττόμενοι.

ἀδοξίαν] Ibyci poetæ locum huc pertinentem in Phædro Platonis p. 243. comparavit Ruhnkenius ad h. l. et ad Timæum p. 66.

τἀνθρώπινα] Articulum cum Reifkio ex Edit. Parif. addidit Zeune.

5. Διαίτῃ] Vinculum, quo fequentia cum antecedentibus copulata et conjuncta continuavit Xenophon, equidem agnofcere nondum potui. Quæ fequuntur, alienum locum occupaffe fufpicor, ab ipfo Xenophonte antecedentibus non fubjuncta. Is enim argumentum capitis a fectione demum 5. repetit in extremo his verbis: περὶ μὲν δὴ βρώσεως καὶ πόσεως καὶ ἀφροδισίων &c. Contra fimilis claufula finem tractationis ad fectionem 5. perductæ non definit. An forte Xenophon Socratis apologiam morum victufque exemplis fingulis pofitis peragere voluit? hinc vero ad fermones tranfiit?

εἰ μή τι δαιμόνιον εἴη] Alibi x. dixit ἢν μή τις θεὸς βλάπτῃ Cyrop. i. 6, 18. ἢν μὴ θεὸς ἀποκωλύῃ Sympof. viii. 43. —Liber Voffian. 2. δαιμόνων dat.

τοσαύτης] Quanta opus eft ad victum Socraticum, quem pretiis cibariorum vulgarium vilibus fatis Athenis tolerari docet Socrates apud Plutarchum de Tranquillitate animi. Cf. ad cap. ii. fect. 1.

κοῦντα. σίτῳ μὲν γὰρ τοσούτῳ ἐχρῆτο, ὅσον ἡδέως ἤσθιε·
καὶ ἐπὶ τοῦτον οὕτω παρεσκευασμένος ᾔει, ὥστε τὴν ἐπι-
θυμίαν τοῦ σίτου ὄψον αὐτῷ εἶναι· ποτὸν δὲ πᾶν ἡδὺ ἦν
αὐτῷ, διὰ τὸ μὴ πίνειν, εἰ μὴ διψῴη. Εἰ δέ ποτε κλη- 6
θεὶς ἐθελήσειεν ἐπὶ δεῖπνον ἐλθεῖν, ὃ τοῖς πλείστοις ἐρ-
γωδέστατόν ἐστιν ὥστε φυλάξασθαι, τὸ ὑπὲρ τὸν καιρὸν
ἐμπίπλασθαι, τοῦτο ῥᾳδίως πάνυ ἐφυλάττετο. τοῖς δὲ
μὴ δυναμένοις τοῦτο ποιεῖν συνεβούλευε φυλάττεσθαι τὰ
ἀναπείθοντα μὴ πεινῶντας ἐσθίειν, μηδὲ διψῶντας πί-
νειν· καὶ γὰρ τὰ λυμαινόμενα γαστέρας καὶ κεφαλὰς
καὶ ψυχὰς ταῦτ᾽ ἔφη εἶναι. Οἴεσθαι δ᾽ ἔφη ἐπισκώ- 7
πτων καὶ τὴν Κίρκην ὗς ποιεῖν, τοιούτοις πολλοῖς δειπνί-
ζουσαν· τὸν δὲ Ὀδυσσέα Ἑρμοῦ τε ὑποθημοσύνῃ, καὶ
αὐτὸν ἐγκρατῆ ὄντα, καὶ ἀποσχόμενον τοῦ ὑπὲρ τὸν
καιρὸν τῶν τοιούτων ἅπτεσθαι, διὰ ταῦτα οὐδὲ γενέσθαι
ὗν.

Τοιαῦτα μὲν περὶ τούτων ἔπαιζεν ἅμα σπουδάζων· 8
ἀφροδισίων δὲ, παρῄνει τῶν καλῶν ἰσχυρῶς ἀπέχεσθαι·
οὐ γὰρ ἔφη ῥᾴδιον εἶναι τῶν τοιούτων ἁπτόμενον σωφρονεῖν.
Ἀλλὰ καὶ Κριτόβουλόν ποτε τὸν Κρίτωνος πυθόμενος,

τοσούτῳ] Libri Brodæi *τοσοῦτον* dant: ſequens *ἐπὶ τοῦτον* cum Steph. ſec. et Reiſkio prætuli vulgato *τούτῳ*: quod defendebat Erneſti comparatis locis haud plane ſimilibus c. vii. 1. et iii. 2, 3.

6. *τὸν καιρὸν*] Ex Voſſiano 2. Vindob. 2. Vatic. 1. Florent. E. *κόρον* hic et ſectione ſequente temere induxit Erneſti, uti monuit Zeune.

ἐφυλάττετο] Voſſianus 2. cum Pariſ. 3. *ἐφύλαττε*.

ἀναπείθοντα] Codex Stobæi p. 161. Idem Stobæus p. 548. ed. Geſneri, Clemens Alex. Stromat. ii. p. 492. et Plutarchus vol. viii. p. 71. ed. Reiſkii hanc formam dederunt Zeunio in locum vulgaris *πείθοντα*.

[7. *Οἴεσθαι δ᾽ ἔφη ἐπισκώπτων* et reliqua.] Miror ab Erneſtio omiſſam ſcripturam Codicis A. Pariſini: *Οὐκ οἴεσθε δ᾽, ἔφη ἐπισκώπτων, καὶ τὴν* &c. quæ orationem variare et colloquii formam ſuavitatemque magis referre mihi videbatur. Schow in Stobæo *Οἴεσθε δὲ (ἔφη ἐπισ.)* edidit, et deinde *ἀποσχόμενον τοῦ* pro vulgato *τὸ* Codd. omnes a ſe inſpectos ſcriptum habere annotavit. *Ex Addendis.*]

ἀποσχόμενον τοῦ] Vulgatum *τὸ* Brodæus, Caſtalio, Steph. ſec. et Erneſti correxerunt. Fabula de Circe eſt in Odyſſeæ libro x.

οὐδὲ γενέσθαι] Stobæus *οὐ γεν.* dat.

8. *ἀφροδισίων δὲ*] Intelligunt vulgo *περὶ*, quod mihi durum videtur.

[*Ἀλλὰ καὶ Κριτόβουλόν ποτε τὸν Κρίτωνος πυθόμενος ὅτι ἐφίλησε τὸν Ἀλ-*

ὅτι ἐφίλησε τὸν Ἀλκιβιάδου υἱὸν καλὸν ὄντα, παρόντος
9 τοῦ Κριτοβούλου ἤρετο Ξενοφῶντα· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Ξενοφῶν, οὐ σὺ Κριτόβουλον ἐνόμιζες εἶναι τῶν σωφρονικῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ τῶν θρασέων, καὶ τῶν προνοητικῶν

κιβιάδου υἱὸν καλὸν ὄντα: Deinde fect. 10. Οὐ γὰρ οὗτος, ἔφη, ἐτόλμησε τὸν Ἀλκιβιάδου υἱὸν φιλῆσαι ὄντα εὐπροσωπότατον καὶ ὡραιότατον;] Dum quæro quis fuerit ille Alcibiades, cujus filium pulcherrimum ofculatus Critobulus reprehenfionem Socratis meruerit; ab Interpretibus quidem nihil ad hunc locum annotatum reperi, fed a Zeunio hanc brevem notitiam in Indicem nominum conjectam vidi: *Alcibiades minor, Alcibiadis filius pulcherrimus quem ofculatur Critobulus* i. 3, 8. 10. Mirum unde nomen patris pueri pulcherrimi exfculpferit vir doctus. Patris enim nomen in Græcia, filius fere alter, avi primum natus gerere folebat. Deinde Alcibiadem unum memorat hiftoria hujus ævi, Cliniæ filium, Socratis confuetudine et Platonicis dialogis virorum doctorum memoriæ fatis commendatum. Hujus vero filius nullus fuit, quem quidem hiftoria commemoraverit: nec, fi fuit aliquis, potuit is cum Socrates adhuc viveret, ætatem iftam attigiffe, ut ejus difciplina uteretur. Quid multa? Locus eft in Sympofio Xenophontis cap. iv. fect. 23. ubi Critobulus amore Cliniæ captus atque adeo ofculo capto ab eo incenfus fuiffe traditur: unde apparebit Cliniam hic intelligi. Deinde aliunde docebo hunc fuiffe Alcibiadis fratrem juniorem, Cliniæ filium alterum vel tertium, adeoque vitium effe in vocabulo υἱὸν, idque corrigendum effe repofito ἀδελφόν. Primum igitur in Xenophontis Sympofio Socratem Hermogenes reprehendit, quod Critobulum amore infano Cliniæ incenfum et quafi ftupentem revocare ad frugem non conatus fit: cui refpondet Socrates: Putafne eum ex quo mecum verfatur, hunc errare errorem? At is amorem Cliniæ concepit jam tum animo, cum eofdem cum illo literarum magiftros frequentaret. Multo quidem jam modeftior factus is eft, pofteaquam a patre mihi traditus commendatufque confuetudine mea uti cœpit. Antea enim infaniæ propior erat amor ifte Cliniæ, quem quidem ofculatus effe mihi videtur Critobulus, ut hoc in animi tantum incendium incideret: καί τοι, νὴ τοὺς θεοὺς, ὦ ἄνδρες, δοκεῖ μοί γε, ἔφη, ὡς ἐν ὑμῖν αὐτοῖς εἰρῆσθαι, οὗτος καὶ πεφιληκέναι τὸν Κλεινίαν, οὗ ἔρωτος οὐδέν ἐστι δεινότερον ὑπέκκαυμα. Cliniam Alcibiadis fratrem nominat Platonicus Alcibiades i. fect. 31. p. 126. ed. Berolinenfis fec. ubi Socrates ad Alcibiadem Ἀλλὰ Κλεινίαν τὸν σὸν ἀδελφὸν ἐποίησε Περικλῆς σοφόν; cui reponit Alcibiades Τί δ' ἂν αὖ Κλεινίαν λέγοις μαινόμενον ἄνθρωπον; Idem Plato in Protagora p. 106. ed. Bipont. Κλεινίαν τὸν Ἀλκιβιάδου τουτονὶ νεώτερον ἀδελφὸν ἐπιτροπεύων ὁ αὐτὸς οὗτος ἀνὴρ Περικλῆς, δεδιὼς περὶ αὐτοῦ μὴ διαφθαρῇ δὴ ὑπὸ Ἀλκιβιάδου, ἀποσπάσας ἀπὸ τούτου καταθέμενος ἐν Ἀρίφρονος ἐπαίδευε καὶ πρὶν ἓξ μῆνας γεγονέναι ἀπέδωκε τούτῳ, οὐκ ἔχων ὅ τι χρήσαιτο αὐτῷ. Hæc dicentem facit Plato Socratem anno 1. Olympiadis 90. ut ex loco p. 121. apparet, ubi Pherecrates poeta comœdiam Ἄγριοι infcriptam anno præterito edidiffe dicitur. Fuit autem eodem tempore alter Athenis Clinias Axiochi filius; is vero Axiochus erat filius Alcibiadis antiquioris, Ἀλκιβιάδου τοῦ παλαιοῦ, patruelis Alcibiadis recentioris, ejufdem de quo Xenophontei et Platonici libri loquuntur. αὐτανεψιὸς τοῦ νῦν ὄντος Ἀλκιβιάδου, ut eft apud Platonem in Euthydemo p. 12. In eodem dialogo Critobulus Critonis filius natu major ἤδη ἡλικίαν ἔχων inducitur, quem cui tradat erudiendum pater adhuc dubius hæret. (p. 78.) Hunc eundem Cliniam Axiochi filium cum Damone præceptore et Charmide Glauconis filio, amatore commemorat auctor Axiochi dialogi p. 181. ed. Bipont. *Ex Addendis.*]

9. θρασέων] Ex margine Steph. Editione Parif. libro Leidenfi, Vindob. 2. Parif. 1. hoc prætulit cum Erneftio Zeune vulgari ἐραστῶν. Vin-

μᾶλλον ἢ τῶν ἀνοήτων τε καὶ ῥιψοκινδύνων; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Ξενοφῶν. Νῦν τοίνυν νόμιζε αὐτὸν θερμουργότατόν τε εἶναι καὶ λεωργότατον· οὗτος κἂν εἰς μαχαίρας κυβιστήσειε, κἂν εἰς πῦρ ἅλλοιτο. Καὶ 10
τί δὴ, ἔφη ὁ Ξενοφῶν, ἰδὼν ποιοῦντα, ταῦτα κατέγνωκας αὐτοῦ; Οὐ γὰρ οὗτος, ἔφη, ἐτόλμησε τὸν Ἀλκιβιάδου υἱὸν φιλῆσαι, ὄντα εὐπροσωπότατον καὶ ὡραιότατον; Ἀλλ' εἰ μέντοι, ἔφη ὁ Ξενοφῶν, τοιοῦτόν ἐστι τὸ ῥιψοκινδύνου ἔργον, κἂν ἐγὼ δοκῶ μοι τὸν κίνδυνον τοῦτον ὑπομεῖναι. Ὦ τλῆμον, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ τί ἂν οἴει 11
παθεῖν καλὸν φιλήσας; ἆρ' οὐκ ἂν αὐτίκα μάλα δοῦλος μὲν εἶναι ἀντ' ἐλευθέρου; πολλὰ δὲ δαπανᾶν εἰς βλαβερὰς ἡδονάς; πολλὴν δὲ ἀσχολίαν ἔχειν τοῦ ἐπιμεληθῆναί τινος καλοῦ κἀγαθοῦ; σπουδάζειν δὲ ἀναγκασθῆναι ἐφ' οἷς οὐδ' ἂν μαινόμενος σπουδάσειεν;

dob. 1. habet ὁράσεων. Contra Hindeburg corrigebat δραστικῶν, Lennep ad Phalar. p. 102. ἀκρατῶν, quidam apud Simſonem ἀκολάστων, Ruhnken ὑβριστῶν. Scilicet omnes iſti viri docti θρασέων nimis exiguo vel plane nullo diſcrimine differre cenſebant a ſequenti ῥιψοκίνδυνος. Verum Ruhnkenii ὑβριστῶν eſſe alienum a re cenſuit Zeune, et recte quidem. Diſcrimen autem, quod Zeune exſculpſit inter θρασὺν et ῥιψοκίνδυνον, quod in hoc periculi neglectus, in illo vero ἄλογος ὁρμὴ ſpectetur, mihi vanum et commentitium videtur. Weiſke locum ita refingit: σωφρονικῶν μᾶλλον ἢ τῶν θρασέων ἐραστῶν, καὶ τῶν προνοητικῶν μᾶλλον ἢ τῶν—ῥιψοκινδύνων ἀνθρώπων. Mihi correctio Anonymi apud Simſonem omnium maxime placet, quam Schützius non ſolum eruditionis genere omni et argumentorum exornavit, ſed in ipſa etiam Xenophontis oratione poſuit: σωφρονικῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ τῶν ἀνοήτων καὶ τῶν πρ. μ. ἢ τῶν θρασέων καὶ ῥ. Inprimis facit huc locus Demoſthenis a viro docto laudatus in Or. c. Neæram p. 1383. ubi γυναῖκες σωφρονέστεραι opponuntur ταῖς ἀνοήτοις.

τε εἶναι] Copulam ex Pariſ. 1. addidi. λεουργότατον deinceps habet ex h. l. Pollux iii. 134. Sed noſtra forma eſt etiam in Æſchyli Prom. 5.

εἰς μαχαίρας] In Sympoſio θαυματοῦργὸς inducitur hoc faciens. Ceterum locum hunc reſpexit Chryſoſtomus tom. i. p. 230. ed. Bened. et Ælianus Epiſtola 16. admonente Ruhnkenio.

10. ταῦτα κατ.] Voſſianus 2. τοιαῦτα dat.

ῥιψοκινδύνου] Ita ex Voſſiano 2. vulgatum ῥιψοκίνδυνον, quod de facto dici non poteſt, correxit Zeune: articulum τὸ omittit Vindob. 1.

11. τί ἂν οἴει] Ita Stobæus p. 401. Voſſianus 2. et Vindob. 2. Ante Zeunium erat τί ἄρ' οἴει.

μὲν εἶναι] Ita Stobæus, Brodæus, Pariſ. 1. εἶναι omittunt Edd. pr. quod Pariſ. et Steph. poſt ἐλευθέρου repoſuerunt.

12 Ὦ Ἡράκλεις, ἔφη ὁ Ξενοφῶν, ὡς δεινήν τινα λέγεις δύ-
ναμιν τοῦ φιλήματος εἶναι! Καὶ τοῦτο, ἔφη ὁ Σω-
κράτης, θαυμάζεις; οὐκ οἶσθα, ἔφη, ὅτι τὰ φαλάγ-
για, οὐδ' ἡμιωβολιαῖα τὸ μέγεθος ὄντα, προσαψάμενα
μόνον τῷ στόματι, ταῖς τε ὀδύναις ἐπιτρίβει τοὺς ἀνθρώ-
πους, καὶ τοῦ φρονεῖν ἐξίστησι; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη
ὁ Ξενοφῶν· ἐνίησι γάρ τι τὰ φαλάγγια κατὰ τὸ δῆ-
13 γμα. Ὦ μωρὲ, ἔφη ὁ Σωκράτης, τοὺς δὲ καλοὺς
οὐκ οἴει φιλοῦντας ἐνιέναι τι, ὅτι σὺ οὐχ ὁρᾷς; οὐκ οἶσθ'
ὅτι τοῦτο τὸ θηρίον, ὃ καλοῦσι καλὸν καὶ ὡραῖον, τοσού-
τῳ δεινότερόν ἐστι τῶν φαλαγγίων, ὅσῳ ἐκεῖνα μὲν ἁψά-
μενα, τοῦτο δὲ οὐδ' ἁπτόμενον, ἐάν τις αὐτὸ θεᾶται,
ἐνίησί τι καὶ πάνυ πρόσωθεν τοιοῦτον, ὥστε μαίνεσθαι
ποιεῖν; ἴσως δὲ καὶ οἱ ἔρωτες τοξόται διὰ τοῦτο καλοῦν-
ται, ὅτι καὶ πρόσωθεν οἱ καλοὶ τιτρώσκουσιν. Ἀλλὰ
συμβουλεύω σοι, ὦ Ξενοφῶν, ὁπότ' ἂν ἴδῃς τινὰ καλὸν,
φεύγειν προτροπάδην. σοὶ δὲ, ὦ Κριτόβουλε, συμβου-
λεύω ἀπενιαυτίσαι· μόλις γὰρ ἂν ἴσως ἐν τοσούτῳ χρό-
14 νῳ τὸ δῆγμα ὑγιὴς γένοιο. Οὕτω δὴ καὶ ἀφροδισιάζειν

12. ἔφη ὁ Ξενοφῶν] Articulum addidit Editio Parif. liber Parif. 1. et Stobæus.

οἶσθα, ἔφη] Alterum verbum Stobæus omittit.

ἡμιωβολιαῖα] Juntina et Stobæus ἡμιωβ. dant. Comparatio formam rotundam et minutam arguit infecti, cujus naturam et fpeciem accuratius definire non licet. Attice aranea φάλαγξ dicitur, a quo fi diverfum phalangium intelligitur, a formæ fimilitudine dictum interpretari oportet. Scio nuper virum doctum de genere Phalangiorum tradentem hunc locum de fpecie aliqua ejus generis interpretatum effe, fed vana omnis ejus doctrina nititur conjectura.

τοῦ φρονεῖν] Juntina τὸ φρ. dat.

13. ἔφη ὁ Σωκράτης] Articulum ex Stobæo reftituit Leoncl.

ὅτι σὺ] Stobæus ὃ σὺ dat, et funt qui ὅτι ab ὅστις derivent; male.

[ὅτι σὺ οὐχ ὁρᾷς;] Idem Codex A. Parifinus Stobæi ἢ γὰρ οὐχ ὁρᾷς pro vulgato ibi ὃ σὺ οὐχ ὁρᾷς. *Ex Addendis*]

ἐάν τις] Stobæus cum Beffarione ἐὰν δέ τις dat. deinceps Voffianus 2. θεάσεται habet, θεάσηται volens dare.

ἐνίησί τι] Ex Stobæo et Editione Parif. cum Steph. fec. vulgatum τε, omiffum in Vindob. 2. correxit Zeune.

πρόσωθεν] Ita cum Juntina et Stobæo Zeune. Vulgo πόῤῥωθεν.

μόλις] Stobæus μόγις—ὑγιὴς γίνοιτο dat; fequens ἂν Juntina omittit.

τοὺς μὴ ἀσφαλῶς ἔχοντας πρὸς ἀφροδίσια ᾤετο χρῆναι πρὸς τοιαῦτα οἷα, μὴ πάνυ μὲν δεομένου τοῦ σώματος, οὐκ ἂν προσδέξαιτο ἡ ψυχὴ, δεομένου δὲ, οὐκ ἂν πράγματα παρέχοι. Αὐτὸς δὲ πρὸς ταῦτα φανερὸς ἦν οὕτω παρεσκευασμένος, ὥστε ῥᾷον ἀπέχεσθαι τῶν καλλίστων καὶ ὡραιοτάτων, ἢ οἱ ἄλλοι τῶν αἰσχίστων καὶ ἀωροτάτων. Περὶ μὲν δὴ βρώσεως καὶ πόσεως καὶ ἀφροδισίων οὕτω κατεσκευασμένος ἦν, καὶ ᾤετο οὐδὲν ἂν ἧττον ἀρκούντως ἥδεσθαι τῶν πολλὰ ἐπὶ τούτοις πραγματευομένων, λυπεῖσθαι δὲ πολὺ ἔλαττον.

CAP IV.

ΕΙ δέ τινες Σωκράτην νομίζουσιν, (ὡς ἔνιοι γράφουσί Deos esse atque ho-

14. τοὺς μὴ ἀσφαλῶς] Vossianus 2. τοὺς καὶ ἀσφ. dat. deinde pro οἷα Leoncl. malebat ἵνα scriptum: postea Edd. pr. dant μὴ πάνυ δεομένου μὲν— μὴ δεομένου, οὐκ ἂν &c.

ἀφροδίσια] Res venereæ, coitus. Socrates juventuti incontinenti concedit consuetudinem cum prostibulis vilibus et turpibus. Hinc fidelissimus Socratis auditor Antisthenes in Symposio iv. 38. ita de se profitetur: ἢν δέ ποτε καὶ ἀφροδισιάσαι τὸ σῶμά μου δεηθῇ, οὕτω μοι τὸ παρὸν ἀρκεῖ, ὥστε αἷς ἂν προσέλθω, ὑπερασπάζονταί με, διὰ τὸ μηδένα ἄλλον αὐταῖς ἐθέλειν προσιέναι. Alibi ἀφροδίσια sunt amasii vel amasiæ, veluti sect. 8. ἀφροδισίων καλῶν. Œconom. xii. 13. οἱ τῶν ἀφροδισίων δυσέρωτες. Superest in verbis Xenophontis durities vix tollenda. ἀφροδισιάζειν enim πρός τινα, veluti παιδικὰ, vix alibi positum reperias pro rem vel consuetudinem habere veneris cum aliquo.

Cap. IV. Capite antecedente docere ingressus erat Xenophon Socratem discipulis suis non solum sermonibus, sed exemplo etiam magnopere profuisse. Quod argumentum sectione 5. subito abruptum deseritur: nisi dicas Xenophontem per totum illud caput exemplis vitæ, morum, victusque Socratici positis rem peragere voluisse: deinde ad sermones transiisse. Hic contra Xenophon aggreditur opinionem eorum oppugnare et refutare, qui τεκμαιρόμενοι, id est, comparatis dialogis et sermonibus cum Sophistis habitis, et a discipulis Socratis multis perscriptis, arguebant eum disputando quidem valuisse discipulos in viam veritatis et virtutis inducere, perducere vero ad virtutem ipsam doctrina non potuisse. Sed totum h. l. ut verba προτρέψασθαι et προαγαγεῖν ἐπ' ἀρετὴν egregie et unice illustrat locus Dialogi inter Platonicos publicati, ubi Clitophon p. 285. sic de Socrate profitetur: νομίσας σὲ τὸ μὲν προτρέπειν εἰς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν κάλλιστ' ἀνθρώπων δρᾶν, δυοῖν δὲ θάτερον ἢ τοσοῦτον μόνον δύνασθαι, μακρότερον δ' οὐδὲν—δυοῖν δὲ θάτερον, ἢ οὐκ εἰδέναι σὲ ἢ οὐκ ἐθέλειν αὐτῆς ἐμοὶ κοινωνεῖν. et p. 186. μὴ μὲν γὰρ προτετραμμένῳ σὲ ἀνθρώπῳ ἄξιον εἶναι τοῦ παντὸς φήσω, προτετραμμένῳ δὲ σχεδὸν καὶ ἐμπόδιον τοῦ πρὸς τέλος ἀρετῆς ἐλθόντα εὐδαίμονα γενέσθαι. Hos eosdem philosophos Plutarchus Operum moralium vi. p. 137. ed. Hutten. τοὺς προτρεπομένους vocat διδάσκοντας δὲ μηδὲν μηδὲ ὑποτιθεμένους· ὅμοιοι γάρ εἰσι τοῖς τοὺς λύχνους προμύττουσιν, ἔλαιον δὲ μὴ ἐγχέουσιν, ubi recte Reiske προβύουσι corrigit.

minibus consulere, demonstratur.

τε καὶ λέγουσι περὶ αὐτοῦ τεκμαιρόμενοι) προτρέψα-
σθαι μὲν ἀνθρώπους ἐπ' ἀρετὴν κράτιστον γεγονέναι,
προαγαγεῖν δὲ ἐπ' αὐτὴν οὐχ ἱκανόν· σκεψάμενοι, μὴ
μόνον ἃ ἐκεῖνος κολαστηρίου ἕνεκα τοὺς πάντ' οἰομένους
εἰδέναι ἐρωτῶν ἤλεγχεν, ἀλλὰ καὶ ἃ λέγων συνημέρευε
τοῖς συνδιατρίβουσι, δοκιμαζόντων, εἰ ἱκανὸς ἦν βελτίους
2 ποιεῖν τοὺς συνόντας. Λέξω δὲ πρῶτον, ἅ ποτε αὐτοῦ
ἤκουσα περὶ τοῦ δαιμονίου διαλεγομένου πρὸς Ἀριστόδη-
μον τὸν Μικρὸν ἐπικαλούμενον. Καταμαθὼν γὰρ αὐ-
τὸν οὔτε θύοντα τοῖς θεοῖς, οὔτ' εὐχόμενον, οὔτε μαντικῇ
χρώμενον, ἀλλὰ καὶ τῶν ποιούντων ταῦτα καταγελῶντα·
Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Ἀριστόδημε, ἔστιν οὕστινας ἀνθρώπων
τεθαύμακας ἐπὶ σοφίᾳ; Ἔγωγ', ἔφη. Καὶ
3 ὅς, λέξον ἡμῖν, ἔφη, τὰ ὀνόματα αὐτῶν. Ἐπὶ μὲν
τοίνυν ἐπῶν ποιήσει Ὅμηρον ἔγωγε μάλιστα τεθαύ-
μακα, ἐπὶ δὲ διθυράμβῳ Μελανιππίδην, ἐπὶ δὲ τραγῳ-
δίᾳ Σοφοκλέα, ἐπὶ δὲ ἀνδριαντοποιΐᾳ Πολύκλειτον, ἐπὶ
4 δὲ ζωγραφίᾳ Ζεῦξιν. Πότερά σοι δοκοῦσιν οἱ ἀπερ-
γαζόμενοι εἴδωλα ἄφρονά τε καὶ ἀκίνητα ἀξιοθαυμα-

τεκμαιρόμενοι] Verbum Weiskio merito suspectum, quoniam commode interpretari non licet. Forte verba aliquot deinceps exciderunt in eandem sententiam congruentia, quam sequens membrum σκεψάμενοι —ἤλεγχεν reddit.

κολαστηρίου] Dialogos ἐριστικοὺς Platonis aliorumque discipulorum Socratis intelligere videtur, ubi Sophistarum argutias disputando Socrates redarguit.

2. τὸν Μικρὸν] Quem Plato in Symposio nominat, assiduum Socratis auditorem, et hominem austerum, pago Attico Cydathenæo oriundum.

οὔτ' εὐχόμενον] Vulgo erat ante Ernestium μηχανώμενον, unde Stephanus conjiciendo μήτ' εὐχόμενον, rectius Leonclavius οὔτ' εὐχόμενον effecit. Vindob. liber ii. μὴ μαχόμενον dat, verbum omnino omittit Vossianus 1. cum quo faciunt Ernesti, Ruhnkenius et Zeune, quasi μηχανώμενον sit glossa verborum μαντικῇ χρώμενον per compendium scriptorum. Bessario etiam omisit. Verum Xenophon initio quidem capitis i. sect. 2. religionem Socratis mentione sacrificiorum et usu μαντικῆς comprehendit; sed idem cap. iii. sect. 2. primum preces, deinde sacrificia diis oblata, denique usum μαντικῆς tanquam præcipuas religionis Socraticæ partes commemorat.

ἀνθρώπων] Juntina ἀνθρώπους. Melanippides fuit Critonis filius, Melius: reliqua nomina nimis sunt nota, quam ut iis immorari liceat.

4. Πότερα] Paris. 1. πότεροι—εἰσιν ἤ.

στότεροι εἶναι, ἢ οἱ ζῶα ἔμφρονά τε καὶ ἐνεργά; Πο-
λὺ, νὴ Δία, οἱ ζῶα, εἴπερ γε μὴ τύχῃ τινὶ, ἀλλὰ ὑπὸ
γνώμης ταῦτα γεγένηται. Τῶν δὲ ἀτεκμάρτως ἐχόν-
των ὅτου ἕνεκά ἐστι, καὶ τῶν φανερῶς ἐπ' ὠφελείᾳ ὄν-
των, πότερα τύχης καὶ πότερα γνώμης ἔργα κρίνεις;
Πρέπει μὲν τὰ ἐπ' ὠφελείᾳ γενόμενα γνώμης εἶναι ἔργα.
Οὐκοῦν δοκεῖ σοι ὁ ἐξ ἀρχῆς ποιῶν ἀνθρώπους ἐπ' ὠφε- 5
λείᾳ προσθεῖναι αὐτοῖς, δι' ὧν αἰσθάνονται, ἕκαστα,
ὀφθαλμοὺς μὲν, ὥσθ' ὁρᾶν τὰ ὁρατὰ, ὦτα δὲ, ὥστ'
ἀκούειν τὰ ἀκουστά; ὀσμῶν γε μὴν, εἰ μὴ ῥῖνες προσετέ-
θησαν, τί ἂν ὑμῖν ὄφελος ἦν; τίς δ' ἂν αἴσθησις ἦν
γλυκέων καὶ δριμέων καὶ πάντων τῶν διὰ στόματος
ἡδέων, εἰ μὴ γλῶττα τούτων γνώμων ἐνειργάσθη; Πρὸς 6
δὲ τούτοις, οὐ δοκεῖ σοι καὶ τόδε προνοίας ἔργῳ ἐοικέναι,
τὸ, ἐπεὶ ἀσθενὴς μέν ἐστιν ἡ ὄψις, βλεφάροις αὐτὴν
θυρῶσαι, ἃ, ὅταν μὲν αὐτῇ χρῆσθαί τι δέῃ, ἀναπετάν-
νυται, ἐν δὲ τῷ ὕπνῳ συγκλείεται; ὡς δ' ἂν μηδὲ ἄνε-
μοι βλάπτωσιν, ἠθμὸν βλεφαρίδας ἐμφῦσαι· ὀφρῦσί τε

γιγίνηται] Hanc Stephani conjecturam vulgato γίνηται ſubſtituit cum Welſio Zeune. Vatic. 1. et Florent. E. γίνεται dant.

γενόμενα] Ita cum Voſſiano libro Erneſti. γιγνόμενα erat ante eum ut in Vatic. 1. et Florentinis omnibus.

5. ὁ ἐξ ἀρχῆς] Articulum ex Steph. ſec. Voſſiano 1. et Pariſ. 1. addidit Erneſti. In hac atque hujuſmodi diſputatione dignitas et præſtantia philoſophiæ Socraticæ ſpectari poteſt. Cum enim veteres philoſophi phyſices ſtudio occupati corporis humani fabricam explicare volebant: elementa nominabant, quibus corpus humanum componitur, atque ex eorum varia mixtione rationem ſingularum partium fabricæ et naturæ repetebant. Contra fabricam ipſam partium et formam eam, quæ partes ſingulas et corpus omne ad uſus neceſſarios vitæ adtemperat intelligentiamque primi creatoris inprimis demonſtrat, interpretari omittebant. Primus tamen hanc rationem attigiſſe non conſilio tamen magis quam a re ipſa coactus dicitur Democritus, anatomiæ peritiſſimus. A Socrate vero hanc rationem inprimis excultam et antiquam philoſophandi methodum deſeri cœptam fuiſſe annotat in libro primo de Partib. cap. i. Ariſtoteles, cujus libri quatuor egregii toti in hoc argumento explicando verſantur.

προσετέθησαν] Ita cum Steph. ſec. et Voſſiano 1. Erneſti pro προετ.

τίς δ' ἂν] Edd. pr. et Pariſ. τί δ' ἂν —πάντων διὰ στόματος.

6. ἔργῳ] Hanc Leonclavii correctionem pro ἔργον confirmarunt Ed. pr. liber Voſſianus uterque et Pariſ. 1. ἔργοις dat Vindob. 2.

ἃ, ὅταν] Pariſ. 1. καὶ ὅταν—δέοι, ἀναπετάννυσθαι—συγκλείεσθαι; ὡς δὲ μηδ' ἄνεμοι.

ἠθμὸν] Editio Pariſ. et liber Lei-

ἀπογεισῶσαι τὰ ὑπὲρ τῶν ὀμμάτων, ὡς μηδ' ὁ ἐκ τῆς
κεφαλῆς ἱδρὼς κακουργῇ· τὸ δὲ τὴν ἀκοὴν δέχεσθαι
μὲν πάσας φωνὰς, ἐμπίπλασθαι δὲ μήποτε· καὶ τοὺς
μὲν πρόσθεν ὀδόντας πᾶσι ζώοις οἵους τέμνειν εἶναι, τοὺς
δὲ γομφίους οἵους παρὰ τούτων δεξαμένους λεαίνειν· καὶ
στόμα μὲν, δι' οὗ ὧν ἐπιθυμεῖ τὰ ζῶα εἰσπέμπεται,
πλησίον ὀφθαλμῶν καὶ ῥινῶν καταθεῖναι· ἐπεὶ δὲ τὰ
ἀποχωροῦντα δυσχερῆ, ἀποστρέψαι τοὺς τούτων ὀχετοὺς,
καὶ ἀπενεγκεῖν, ᾗ δυνατὸν προσωτάτω, ἀπὸ τῶν αἰσθή-
σεων· ταῦτα οὕτω προνοητικῶς πεπραγμένα, ἀπορεῖς,
7 πότερα τύχης ἢ γνώμης ἔργα ἐστίν; Οὐ μὰ τὸν
Δί', ἔφη, ἀλλ' οὕτω γε σκοπουμένῳ πάνυ ἔοικε ταῦτα
σοφοῦ τινὸς δημιουργοῦ καὶ φιλοζώου τεχνήματι. Τὸ
δὲ ἐμφῦσαι μὲν ἔρωτα τῆς τεκνοποιΐας, ἐμφῦσαι δὲ ταῖς
γειναμέναις ἔρωτα τοῦ ἐκτρέφειν, τοῖς δὲ τραφεῖσι μέγι-
στον μὲν πόθον τοῦ ζῆν, μέγιστον δὲ φόβον τοῦ θανά-
του; Ἀμέλει καὶ ταῦτα ἔοικε μηχανήμασί τινος
8 ζῶα εἶναι βουλευσαμένου. Σὺ δὲ σαυτὸν φρόνιμόν τι
δοκεῖς ἔχειν, ἄλλοθι δὲ οὐδαμοῦ οὐδὲν οἴει φρόνιμον εἶ-

densis ἰσθμόν. Spiritum asperum vocabulo addidit Ernesti auctoritate confisus Scholiorum Apollonii Rhodii et Inscriptionis Sigeæ. Ex loco Ciceronis de N. D. ii. 57. aliunde translato quam ex h. l. Victorius Var. Lect. xxiv. 15. ἡθμὸν in θρίγκον, pilorum vallum, mutari voluit; temere. Utrumque usum, coli et valli, palpebrarum pili præstare possunt: hic vero coli usus præferendus est propter ventorum additam mentionem, qui pulverem, et festucas oculis ingerere facile et nocere visui possent, nisi pili additi arcerent, et pulverem cum radiis solaribus ingestum quasi percolarent.

ὀφρῦσί τε] Zeune δὲ malebat, nescio qua de causa: ἀπογεισῶσαι τὰ ὑπὲρ τ. ὀ. est *supercilia suggrundiorum modo prominere voluit.*

στόμα μὲν] Editio Paris. μὲν post πλησίον transtulit.

τοὺς τούτων] Paris. 3. τοὺς τοιούτους.

προσωτάτω] Florentinus liber A. cum Longino c. 32. qui h. l. laudavit, dant ποῤῥωτάτω.

γνώμης] Juntina omisit, Castalio προνοίας supplevit.

7. τῆς τεκνοποιΐας] Articulum omisit Florent. C.

Ἀμέλει καὶ ταῦτα] Notam respondentis personæ addidi, monente Weiskio.

8. ἔχειν, ἄλλοθι] Vulgo interserta verba Ἐρώτα γοῦν, καὶ ἀποκρινοῦμαι jam olim omisit Bessario h. l. vertens, et auctore Ruhnkenio damnavit Ernesti, qui alterum etiam φρόνιμον frigide repetitum esse a librario censuit. Primus Schützius ejecit verba sententiam inepte dividentia,

ναι; καὶ ταῦτα, εἰδὼς ὅτι γῆς τε μικρὸν μέρος ἐν τῷ σώματι πολλῆς οὔσης ἔχεις, καὶ ὑγροῦ βραχὺ πολλοῦ ὄντος, καὶ τῶν ἄλλων δήπου μεγάλων ὄντων ἑκάστου μικρὸν μέρος λαβόντι τὸ σῶμα συνήρμοσταί σοι· νοῦν δὲ μόνον ἄρα οὐδαμοῦ ὄντα σε εὐτυχῶς πως δοκεῖς συναρπάσαι, καὶ τάδε τὰ ὑπερμεγέθη καὶ πλῆθος ἄπειρα δι' ἀφροσύνην τινὰ οὕτως οἴει εὐτάκτως ἔχειν; Μὰ Δί'· 9
οὐ γὰρ ὁρῶ τοὺς κυρίους, ὥσπερ τῶν ἐνθάδε γιγνομένων τοὺς δημιουργούς. Οὐδὲ γὰρ τὴν ἑαυτοῦ σύ γε ψυχὴν ὁρᾷς, ἣ τοῦ σώματος κυρία ἐστίν· ὥστε κατά γε τοῦτο ἔξεστί σοι λέγειν, ὅτι οὐδὲν γνώμῃ ἀλλὰ τύχῃ πάντα πράττεις. Καὶ ὁ Ἀριστόδημος, Οὔτοι, ἔφη, 10
ἐγώ, ὦ Σώκρατες, ὑπερορῶ τὸ δαιμόνιον, ἀλλ' ἐκεῖνο μεγαλοπρεπέστερον ἡγοῦμαι, ἢ ὡς τῆς ἐμῆς θεραπείας προσδεῖσθαι. Οὐκοῦν, ἔφη, ὅσῳ μεγαλοπρεπέστερον

quæ tamen Zeunius a pudore Ariſtodemi profecta putabat, quaſi is *δοκῶ ἐμαυτὸν φρόνιμόν τι ἔχειν* reſpondere erubuiſſet. Rectius idem alterum *φρόνιμον* defendit, quod Juntina in *φρονίμους*, Pariſ. Ed. cum tribus Florent. libris in *φρόνιμος* mutavit. In Vatic. 1. et Flor. E. eſt *σαυτῷ δοκεῖς*.

συνήρμοσται] Vatic. 1. et Flor. E. *ἥρμοσται* dant.

οὐδαμοῦ ὄντα] Utitur eodem argumento Plato in Phil. ſect. 16. p. 34. ed. Fiſcheri: *τὸ παρ' ἡμῖν σῶμα ἆρ' οὐ ψυχὴν φήσομεν ἔχειν; δῆλον ὅτι φήσομεν. Πόθεν λαβὸν, εἴπερ μὴ τό γε τοῦ παντὸς σῶμα ἔμψυχον ὂν τυγχάνει, ταὐτά γε ἔχον τούτῳ καὶ ἔτι καλλίονα; δῆλον ὡς οὐδαμόθεν ἄλλοθεν.*

εὐτυχῶς πως] Sextus Empiricus adv. Mathem. p. 573. *πόθεν* ex h. l. laudat probatum Daviſio ad Ciceronem de N. D. ii. 6. quaſi Cicero id expreſſerit. Ita vero Cicero: *Unde enim hunc homo arripuit, ut ait apud Xenophontem Socrates.* Idem iii. 11. *At enim quærit apud Xenophontem Socrates, unde animum arripuerimus, ſi nullus fuerit in mundo.* In Vatic. 1. deeſt *εὐτυχῶς*.

τάδε τὰ] Ita Vatic. 1. Vulgo *τὰ* deerat. *καὶ τὰ ὑπερμ.* Voſſianus 2. Intelligitur hoc univerſum, *τὸ πᾶν*. Infra ſect. 17. *τὴν ἐν τῷ παντὶ φρόνησιν* dicit.

οὕτως οἴει] Ita cum Voſſiano 1. Erneſti, cum antea *ὡς οἴει* legeretur.

9. *Μὰ Δί'*] Ad verba *οὐδαμοῦ δὲ ἄλλοθι* reſponſum Ariſtodemi refert Zeune: potuit etiam ad univerſam quæſtionem reſpicere, an non hoc univerſum mente aliqua divina et conſilio præſtantiore regi cenſeret?

τοὺς κυρίους] *τούτων* interſeri voluit Weiſke, *κυρίους dominos et rectores*, non *auctores*, interpretatus. Sequens *τοὺς* ante *δημιουργοὺς* omittit Pariſ. 1.

τὴν ἑαυτοῦ] Voſſianus 1. *σεαυτοῦ* cum Pariſ. 3. Florent. A. B. C. *σαυτοῦ* Vatic. 1. et Pariſ. 1.

οὐδὲν γνώμῃ] Ita ex Voſſiano 1. pro *οὐδὲ* ſcripſit Erneſti, quod interpoſito *σὺ* defendi potuiſſe recte cenſuit Weiſke.

10. *ἐκεῖνο*] Edd. primarum *ἐκεῖνον* correxit Pariſ. et Caſtal.

ὅσῳ μεγαλοπρεπέστερον] Si vere Wyttenbachius ad Plutarchum de S.

ἀξιοῖ σε θεραπεύειν, τοσούτῳ μᾶλλον τιμητέον αὐτό.
11 Εὖ ἴσθι, ἔφη, ὅτι, εἰ νομίζοιμι θεοὺς ἀνθρώπων τι φρον-
τίζειν, οὐκ ἂν ἀμελοίην αὐτῶν. Ἔπειτ' οὐκ οἴει φρον-
τίζειν; οἳ πρῶτον μὲν μόνον τῶν ζώων ἄνθρωπον ὀρθὸν
ἀνέστησαν· ἡ δὲ ὀρθότης καὶ προορᾶν πλεῖον ποιεῖ δύνα-
σθαι, καὶ τὰ ὕπερθεν μᾶλλον θεᾶσθαι, καὶ ἧττον
κακοπαθεῖν. καὶ ὄψιν καὶ ἀκοὴν καὶ στόμα ἐνεποίησαν·
ἔπειτα τοῖς μὲν ἄλλοις ἑρπετοῖς πόδας ἔδωκαν, οἳ τὸ
πορεύεσθαι μόνον παρέχουσιν· ἀνθρώπῳ δὲ καὶ χεῖρας
προσέθεσαν, αἳ τὰ πλεῖστα, οἷς εὐδαιμονέστεροι ἐκείνων
12 ἐσμέν, ἐξεργάζονται· καὶ μὴν γλῶττάν γε πάντων τῶν
ζώων ἐχόντων, μόνην τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐποίησαν οἵαν,
ἄλλοτε ἀλλαχῇ ψαύουσαν τοῦ στόματος, ἀρθροῦν τε τὴν
φωνήν, καὶ σημαίνειν πάντα ἀλλήλοις ἃ βουλόμεθα;

N. V. p. 36. participium ὂν ſubjungi poſteriori vocabulo voluit priore in ſententia, aſſentientem me non habet: hoc vero in loco equidem ὂν neceſſario addendum puto.

καὶ τιμητέον] Ex Voſſiano 1. *καὶ* addidi: idem tamen liber male *τιμᾶν* ſcriptum habet.

11. *τι φροντίζειν*] Omiſſum in Edd. pr. addidit Pariſ. et Steph. Ceterum hoc idem ſect. 14. *ἐπιμελεῖσθαι* dicitur, unde ſimul intelligitur Ariſtodemum dubitaſſe de cura rerum humanarum eorumque, quæ ad ſingulos homines ſpectant, eamque non potuiſſe nec in communi omnium hominum nec in vita ſua agnoſcere. Quæ vero abhinc traduntur a Socrate, minime curam peculiarem rerum humanarum a diis ſuſceptam et geſtam comprobant, ſed potius docent hominem eſſe ſimilem *τεχνήματι σοφοῦ τινος δημιουργοῦ καὶ φιλοζώου* ut eſt ſect. 7. et reliquis animalibus præcellere naturalibus corporis et animi facultatibus.

προορᾶν] Juntina *πρὸς ὁρᾶν*, unde Caſtal. *πρὸς τὸ ὁρᾶν*. deinde *πλεῖστον* Pariſ. 3.

θεᾶσθαι] Voſſianus 2. *θεάσασθαι*.

Magis oculorum voluptatem ex aſpectu rerum ſuperiorum capiendam ſpectavit, quam ut homines deorum cognitionem cœlum intuentes capere poſſent, quæ eſt opinio Ciceronis de N. D. ii. 56. Facit ut hoc ſtatuam antecedens et conſequens mentio commodorum ad corpus ſolum pertinentium.

ἐνεποίησαν] De loco et poſitu altiore oculorum, aurium et oris loqui voluiſſe auctorem recte vidit Weiſke, qui vertit: *die ihm das Geſicht, das Gehör, den Mund erhaben geſtellet.* Caſtal. *τὸ στόμα ἐποίησαν*.

ἑρπετοῖς] Pro *προβάτοις*, pedatis animalibus generatim dictum miror, quod Pindaro et poetæ cuivis concedimus.

12. *καὶ μὴν γλῶττάν γε*] Pariſ. 1. *καὶ μὴν καὶ γλ.* dat. Ceterum majus omnino artificium in voce humana conſpicitur; ſed hæc omnia non ſatisfaciunt ſermoni explicando. Alias pſittaci et merulæ et ſimiles aviculæ ſermonem humanum æmulantes in communionem hujus beneficii adſumendæ eſſent. Rationis potius uſu ſermo nititur, ut bene monuit jam olim Ariſtoteles!

Τὸ δὲ καὶ τὰς τῶν ἀφροδισίων ἡδονὰς τοῖς μὲν ἄλλοις
ζώοις δοῦναι περιγράψαντας τοῦ ἔτους χρόνον, ἡμῖν δὲ
συνεχῶς μέχρι γήρως ταῦτα παρέχειν; Οὐ τοίνυν μό- 13
νον ἤρκεσε τῷ θεῷ τοῦ σώματος ἐπιμεληθῆναι, ἀλλ'
(ὅπερ μέγιστόν ἐστι,) καὶ τὴν ψυχὴν κρατίστην τῷ ἀν-
θρώπῳ ἐνέφυσε. τίνος γὰρ ἄλλου ζώου ψυχὴ πρῶτα
μὲν θεῶν τῶν τὰ μέγιστα καὶ κάλλιστα συνταξάντων
ᾔσθηται ὅτι εἰσί; τί δὲ φῦλον ἄλλο ἢ οἱ ἄνθρωποι
θεοὺς θεραπεύουσι; ποία δὲ ψυχὴ τῆς ἀνθρωπίνης
ἱκανωτέρα προφυλάττεσθαι ἢ λιμὸν ἢ δίψος ἢ ψύχη ἢ
θάλπη, ἢ νόσοις ἐπικουρῆσαι, ἢ ῥώμην ἀσκῆσαι ἢ προσ-
μάθησιν ἐκπονῆσαι, ἢ, ὅσα ἂν ἀκούσῃ ἢ ἴδῃ ἢ μάθῃ,
ἱκανωτέρα ἐστὶ διαμεμνῆσθαι; Οὐ γὰρ πάνυ σοι κατά- 14

Τὸ δὲ καὶ] Stephanus cum interrogatione hæc legi et intelligi πόσον ἐστὶ vel ſimile quid volebat. Leonclavius τί δέ conjiciebat ſcribendum, quod plane exhibet Voſſianus 1. In vulgari lectione Erneſti e ſuperioribus repetebat οὐκ οἴει προνοίας ἔργον εἶναι. Quod Zeune comparat locum infra iv. 3, 5. quaſi ſimilem: ait enim infinitivum novies ita repeti, intellecto τί δοκεῖ σοι, aut ſimili aliquo additamento; in eo vir doctus et fallitur et fallit lectorem. Ibi enim ſequitur πάνυ καὶ ταῦτα φιλάνθρωπα, καὶ τοῦτο προνοητικόν, ὑπερβάλλει καὶ τοῦτο φιλανθρωπίᾳ, et ſic plura. Mihi verba aliquot excidiſſe videntur; quo factum ut ſequentia Οὐ τοίνυν minus cum antecedentibus nunc congruant. Vide etiam ad iv. 3, 5. et Apologiæ ſect. 17.

ταύτας] Cum Aldina, Pariſ. et Steph. hoc Juntinæ, Voſſiani 2. et Vind. ταῦτα prætuli; alterum probavit Erneſti, Zeune, Schütz et alii.

13. Οὐ τοίνυν] Ex antecedentibus nihil hic conſequitur; quare τοίνυν recte ſuſpectum fuit Erneſto, inepte defendit Zeune. Voſſianus 2. οὗ τινος dat. οὐδὲ μὴν aut οὗτοι δὲ ſcripſiſſe Xenophontem ſuſpicatur Schütz.

ἐνέφυσε] Voſſianus 2. ἐνέφυσαν dat; contra paulo poſt θεὸν, τὸν—συντάξαντα—ἐστίν· quod equidem præferrem, ne Socrates nimis inconſtans inter deum et deos fluctuare videatur.

τῶν τὰ μέγιστα καὶ κάλλιστα συνταξάντων] Hæc verba commodius abeſſe cenſebat Erneſti, quia nec vim aliquam habeant aptam ſententiæ univerſæ. At recte amplificari deorum notionem, ut eo major animi divinam creationem perſpicientis vis intelligatur, lector facile ſentit; et Platonem Legum libro x. p. 74. ſimiliter τὰ μέγιστα καὶ κάλλιστα de hoc univerſo potuiſſe admonuit Weiſke.

ἄλλο ἢ οἱ—θεραπεύουσι] Voſſianus 2. ἄλλο ὡς ἄνθρωποι omiſſis verbis θεοὺς θεραπεύουσι. Juntina ἀληθεῖ ἄνθρωποι, quod Brodæus correxit: ἄλλο τι ἢ ἀνθρ. Caſtalio ἀλλ' ἢ οἱ ἀνθρ. unde οἱ vulgo omiſſum recepit Zeune.

νόσοις] Pariſ. 1. νόσῳ dat.

προσμάθησιν] Ita cum Caſtal. Zeune, cum reliquæ Edd. πρὸς μάθησιν darent. Vocabulum ipſum mihi diſplicet. Quæ contra Zeunium diſputavit Schweighæuſer ad Polybium tom. vi. p. 526. malo apud ipſum legi, ſi quis opinionem viri docti cognoſcere cupiat.

δῆλον, ὅτι παρὰ τὰ ἄλλα ζῶα, ὥσπερ θεοὶ οἱ ἄνθρωποι
βιοτεύουσι, φύσει καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ κρατι-
στεύοντες; οὔτε γὰρ βοὸς ἂν ἔχων σῶμα ἀνθρώπου δὲ
γνώμην, ἠδύνατ' ἂν πράττειν ἃ ἐβούλετο· οὔθ' ὅσα χεῖ-
ρας ἔχει, ἄφρονα δ' ἐστὶ, πλέον οὐδὲν ἔχει. σὺ δὲ ἀμ-
φοτέρου τῶν πλείστου ἀξίων τετυχηκὼς, οὐκ οἴει σοῦ θε-
οὺς ἐπιμελεῖσθαι; ἀλλ', ὅταν τί ποιήσωσι, νομιεῖς αὐ-
τοὺς σοῦ φροντίζειν; Ὅταν πέμπωσιν (ὥσπερ σοὶ
φὴς πέμπειν αὐτοὺς,) συμβούλους, ὅ τι χρὴ ποιεῖν καὶ
15 μὴ ποιεῖν. Ὅταν δὲ Ἀθηναίοις, ἔφη, πυνθανομένοις
τι διὰ μαντικῆς φράζωσιν, οὐ καὶ σοὶ δοκεῖς φράζειν
αὐτούς; οὐδ', ὅταν τοῖς Ἕλλησι τέρατα πέμποντες
προσημαίνωσιν, οὐδ', ὅταν πᾶσιν ἀνθρώποις; ἀλλὰ μό-
16 νον σε ἐξαιροῦντες ἐν ἀμελείᾳ κατατίθενται; Οἴει δ' ἂν
τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις δόξαν ἐμφῦσαι, ὡς ἱκανοί εἰσιν
εὖ καὶ κακῶς ποιεῖν, εἰ μὴ δυνατοὶ ἦσαν; καὶ τοὺς ἀν-

14. *οἱ ἄνθρωποι*] Articulum ex conjectura Hindeburgii adjecerunt præeunte Zeunio et probantibus Erneſto et Fiſchero ad Platonis Apol. p. 67. viri docti.

φύσει] *Naturali corporis et animi præſtantia* vertit Weiſke, ut effugeret cenſuram Erneſtianam, quæ frigere hoc verbum ſtatuit.

ἔχων] Intellige *τὶς* vel *ὁ ἄνθρωπος*. Simiæ manus habent ſimiles humanis, neque tamen eam ob rem homini pares ſunt prudentia. Recte igitur Socrates correxit errorem præceptoris Anaxagoræ, qui hominem propter uſum manuum prudentiſſimum omnium animalium eſſe dixerat, auctore Ariſtotele de Partibus Animal. iv. 10. qui contra monet ob uſum rationis homini fuiſſe additas manus. Ariſtotelis locum tranſtulit Plutarchus de fraterno amore, p. 869. ed. Reiſk. Idem de Fortuna p. 104. alium Anaxagoræ locum ea de re affert, ſed corruptum.

ἀμφοτέρου] Hoc cum Erneſto Zeune prætulit alteri *ἀμφοτέρων*, quod dat cum Aldina, Steph. In Vatic. 1. Florent. A. D. Pariſ. 1. *ἀμφοτέρων πλείστου* omiſſo *τῶν* eſt. Mihi animum in partes Stephani inclinare non diffiteor.

ὅταν τί] Quid Deos facere vis tua cauſa, quando demum et quibus deorum factis credes eos non omnem tui curam abjeciſſe? Græciſmum illuſtrant loca a viris doctis comparata infra ii. 2, 3. Œconom. iii. 2. Platonis Phædon. ſect. 54.

15. *Ὅταν*] Pariſ. 1. *ὅταν μὲν πέμπωσιν, ὥσπερ σὺ σοὶ φής.* Vulgo erat *ὥσπερ σὺ φής.* quam ſcripturam primus correxit ſuadente Stephano Schütz.

ἀμελείᾳ κατατίθενται;] Conſequi debebat *κατατίθεσθαι*, ſed variatur oratio. Uſitatius tamen *τίθενται* mihi videbatur eſſe.

16. *καὶ τοὺς ἀνθρώπους*] Articulum de meo addidi, quia abeſſe vix poſſe videbatur.

θρώπους ἐξαπατωμένους τὸν πάντα χρόνον οὐδέποτ᾽ ἂν
αἰσθέσθαι; οὐχ᾽ ὁρᾷς, ὅτι τὰ πολυχρονιώτατα καὶ
σοφώτατα τῶν ἀνθρωπίνων, πόλεις καὶ ἔθνη, θεοσεβέ-
στατά ἐστιν, καὶ αἱ φρονιμώταται ἡλικίαι, θεῶν ἐπι-
μελέσταται; Ὦ ᾽γαθὲ, ἔφη, κατάμαθε, ὅτι καὶ ὁ σὸς 17
νοῦς ἐνὼν τὸ σὸν σῶμα, ὅπως βούλεται, μεταχειρίζεται.
Οἴεσθαι οὖν χρὴ καὶ τὴν ἐν τῷ παντὶ φρόνησιν τὰ πάν-
τα, ὅπως ἂν αὐτῇ ἡδὺ ᾖ, οὕτω τίθεσθαι· καὶ μὴ, τὸ
σὸν μὲν ὄμμα δύνασθαι ἐπὶ πολλὰ στάδια ἐξικνεῖσθαι,
τὸν δὲ τοῦ θεοῦ ὀφθαλμὸν ἀδύνατον εἶναι ἅμα πάντα
ὁρᾷν· μηδὲ, τὴν σὴν μὲν ψυχὴν καὶ περὶ τῶν ἐνθάδε καὶ
περὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Σικελίᾳ δύνασθαι φροντί-
ζειν, τὴν δὲ τοῦ θεοῦ φρόνησιν μὴ ἱκανὴν εἶναι ἅμα πάν-
των ἐπιμελεῖσθαι. Ἢν μέντοι, ὥσπερ ἀνθρώπους θε- 18
ραπεύων, γιγνώσκεις τοὺς ἀντιθεραπεύειν ἐθέλοντας,
καὶ χαριζόμενος τοὺς ἀντιχαριζομένους, καὶ συμβουλευό-
μενος καταμανθάνεις τοὺς φρονίμους, οὕτω καὶ τῶν
θεῶν πεῖραν λαμβάνῃς θεραπεύων, εἴ τι σοι θελήσουσι

πόλεις καὶ ἔθνη] Hæc duo vocabula Weiſkio et ei, qui Strothianam Editionem Gothæ recoxit, a gloſſàtore interpoſita videntur. Falſum enim eſſe civitates et gentes diuturnitate et ſapientia rebus humanis omnibus præſtare. Socrates Ariſtodemo cultum deorum approbare conatur a conſenſu et ſingulorum hominum, et univerſorum in gentes et civitates congregatorum, in quibus, quo quis ætate provectior et prudentior eſt, eo magis animum ad deorum cultum habet propenſum; ſimiliter quo gens aliqua aut civitas eſt antiquior et partim prudentia partim inſtitutis et legibus cultior et politior, eo majorem erga deos reverentiam cultu publico et privato oſtendit. In qua ſententia ponitur hominem, ut animal ſociale, ſimul atque cum aliis ad ſocietatem civilem coiit, multo majores ingenii vires et effectus conjunctis conatibus exſerere, quam ſejunctus ſingularem dum vivit vitam. Mihi itaque vocabula πόλεις καὶ ἔθνη non ſolum non ſuperflua, ſed contra neceſſaria eſſe videntur.

17. ὁ σὸς νοῦς ἐνὼν] Reiſke ὁ σοὶ malebat, Erneſti verbum ἐνὼν ſuſpectum habebat. Utrumque defendit Hindeburg. ἐνὼν interpretari licet *quamdiu ineſt*. ἐνὼν τὸ σῶμα dat Florent. A.

ἐν τῷ παντὶ] Auctore Hindeburgio et præeunte Schützio articulum addidi.

καὶ μὴ,] Repete οἴεσθαι χρή.

18. συμβουλευόμενος] Juntina συμβουλευομένους καταμανθάνῃς. quem errorem correxit Caſtalio, ut ſtatim in ſequentibus, ubi Edd. pr. dant λαμβάνεις—εἴ τοι σοὶ—ἄλλων ἀνθρώπεις. ubi Brodæus poſtremum in ἄλλων ἀνθρωπίνων mutari voluit.

περὶ τῶν ἀδήλων ἀνθρώποις συμβουλεύειν, γνώσῃ τὸ
θεῖον, ὅτι τοσοῦτον καὶ τοιοῦτόν ἐστιν, ὥσθ᾽ ἅμα ϖάντα
ὁρᾶν, καὶ ϖάντα ἀκούειν, καὶ πανταχοῦ παρεῖναι, καὶ
19 ἅμα ϖάντων ἐπιμελεῖσθαι. Ἐμοὶ μὲν οὖν ταῦτα λέ-
γων οὐ μόνον τοὺς συνόντας ἐδόκει ποιεῖν, ὁπότε ὑπὸ τῶν
ἀνθρώπων ὁρῷντο, ἀπέχεσθαι τῶν ἀνοσίων τε καὶ ἀδί-
κων καὶ αἰσχρῶν, ἀλλὰ καὶ ὁπότε ἐν ἐρημίᾳ εἶεν, ἐπεί-
περ ἡγήσαιντο μηδὲν ἄν ποτε, ὧν πράττοιεν, θεοὺς δια-
λαθεῖν.

CAP. V.

Temperantia commendatur.

ΕΙ δὲ δὴ καὶ ἐγκράτεια καλόν τε κἀγαθὸν ἀνδρὶ
κτῆμά ἐστιν, ἐπισκεψώμεθα, εἴ τι ϖροὐβίβαζε λέγων
εἰς αὐτὴν τοιάδε· Ὦ ἄνδρες, εἰ, πολέμου ἡμῖν γενομένου,
βουλοίμεθα ἑλέσθαι ἄνδρα, ὑφ᾽ οὗ μάλιστα ἂν αὐτοὶ
μὲν σωζοίμεθα, τοὺς δὲ ϖολεμίους χειροίμεθα, ἆρ᾽,
ὅντιν᾽ ἂν αἰσθανοίμεθα ἥττω γαστρὸς ἢ οἴνου ἢ ἀφροδι-
σίων ἢ ϖόνου ἢ ὕπνου, τοῦτον αἱροίμεθα; καὶ πῶς ἂν
οἰηθείημεν τὸν τοιοῦτον ἢ ἡμᾶς σῶσαι, ἢ τοὺς πολεμίους
2 κρατῆσαι; Εἰ δ᾽, ἐπὶ τελευτῇ τοῦ βίου γενόμενοι βουλοί-
μεθά τῳ ἐπιτρέψαι ἢ ϖαῖδας ἄῤῥενας παιδεῦσαι, ἢ

ἐπιμελεῖσθαι] Deinceps vulgo adnexum αὐτοὺς, vel ut eſt in Voſſiano 1. et Vindob. 2. αὐτὸ, cum Voſſiano 2. omiſit Erneſti.

19. Ἐμοὶ μὲν οὖν] Ex Pariſ. libro 1. οὖν addidi.

ὁρῷντο] Aldina ὡρῶντο: ſimiliter fere Edd. recentiores omnes præter Schützianam, quæ ὁρῶντο ſine iota ſubſcripto dant.

εἶεν] Formam εἴησαν ex obſervatione Grammatici Sangermannenſis a Ruhnkenio poſita ad h. l. reſtituit Schütziana.

1. καλὸν—κτῆμα] De eadem re infra iv. 5, 1. ἀγαθὸν εἶναι τῷ μέλλοντι καλόν τι πράξειν.

εἴ τι] Stobæus εἴ πη dat. Sequens αὐτὴν ex verſione Beſſarionis, Edit. Pariſ. Florent. A. B. C. et Pariſ. libro 3. dedit Zeune, ταύτην cum Stobæo, Pariſ. 1. Vatic. 1. et Stephaniana ſec. Erneſti, Vulgatum τοιαύτην habet Florent. D. De verbo προυβιβ. dixi ad i. 2, 17.

ἂν αὐτοὶ] Male Stobæus ἂν omiſit.

ἢ πόνου] Inter ea, quibus omnino negatis ſibi natura doleſcit, deſideria cibi, potus, coitus et ſomni ϖόνον enumerari quis non miretur? Video tamen interpretes nihil monuiſſe.

τοὺς ϖολεμίους] Pariſ. 3. τῶν ϖολεμίων dat. Juntina cum Stobæo infra iv. 5, 10. ἰχθροὺς dat pro ἰχθρῶν.

θυγατέρας παρθένους διαφυλάξαι, ἢ χρήματα διασῶ-
σαι, ἆρ' ἀξιόπιστον εἰς ταῦτα ἡγησαίμεθ' ἂν τὸν ἀκρα-
τῆ; δούλῳ δ' ἀκρατεῖ ἐπιτρέψαιμεν ἂν ἢ βοσκήματα ἢ
ταμιεῖα ἢ ἔργων ἐπιστασίαν; διάκονον δὲ καὶ ἀγοραστὴν
τοιοῦτον ἐθελήσαιμεν ἂν προῖκα λαβεῖν; Ἀλλὰ μὴν εἴ 3
γε μηδὲ δοῦλον ἀκρατῆ δεξαίμεθ' ἄν, πῶς οὐκ ἄξιον
αὐτόν γε φυλάξασθαι τοιοῦτον γενέσθαι; καὶ γὰρ οὐχ,
ὥσπερ οἱ πλεονέκται τῶν ἄλλων ἀφαιρούμενοι χρήματα
ἑαυτοὺς δοκοῦσι πλουτίζειν, οὕτως ὁ ἀκρατὴς τοῖς μὲν
ἄλλοις βλαβερὸς ἑαυτῷ δ' ὠφέλιμος, ἀλλὰ κακοῦργος
μὲν τῶν ἄλλων, ἑαυτοῦ δὲ πολὺ κακουργότερος· εἴ γε
κακουργότατόν ἐστι, μὴ μόνον τὸν οἶκον τὸν ἑαυτοῦ φθεί-
ρειν, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. Ἐν συνουσίᾳ 4
δὲ τίς ἂν ἡσθείη τῷ τοιούτῳ, ὃν εἰδείη τῷ ὄψῳ τε καὶ τῷ
οἴνῳ χαίροντα μᾶλλον ἢ τοῖς φίλοις, καὶ τὰς πόρνας
ἀγαπῶντα μᾶλλον ἢ τοὺς ἑταίρους; ἆρά γε οὐ χρὴ
πάντα ἄνδρα, ἡγησάμενον τὴν ἐγκράτειαν ἀρετῆς εἶναι
κρηπῖδα, ταύτην πρῶτον ἐν τῇ ψυχῇ κατασκευάσασθαι;
Τίς γὰρ ἄνευ ταύτης ἢ μάθοι τι ἂν ἀγαθὸν ἢ μελετή- 5
σειεν ἀξιολόγως; ἢ τίς οὐκ ἄν, ταῖς ἡδοναῖς δουλεύων,
αἰσχρῶς διατεθείη καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν; Ἐμοὶ
μὲν δοκεῖ, νὴ τὴν Ἥραν, ἐλευθέρῳ μὲν ἀνδρὶ εὐκτέον εἶναι,

2. ἡγησαίμεθ' ἂν] Vulgatum ἡγησόμεθα, quod Vatic. 1. et omnes libri Florentini retinent, ex conjectura Mori in ἡγησοίμεθα mutaverat Ernesti, verum ex Stobæo dedit Zeune.

ταμιεῖα] Ita cum Juntina Steph. sec. Vossiano 2. Stobæo Zeune scripsit: reliquæ Edd. ταμιεῖα habent.

ἐπιστασίαν] Vulgatum ἐπίστασιν ex Stobæo cum Brodæo correxit Zeune.

ἀγοραστὴν τοιοῦτον] Ex Stobæo et Athenæo p. 171. comparata sect. 5. et Cyrop. v. 5, 32. articulum τὸν interseruit Zeune. Athenæus præterea θέλοιμεν neglecto ἂν habet.

3. αὐτὸν] Intellige τινὰ seu ἕκαστον ἡμῶν. Edd. pr. αὐτὸν dant.

4. ὃν εἰδείη] Edd. pr. ὃν εἰδῇ ἢ peperit conjecturam in margine Castal. χαίροντι et ἀγαπῶντι.

πρῶτον] Stobæus πρώτην dat.

5. Ἥραν] Utitur Socrates eadem formula iii. 10, 9. iii. 11, 5. Noster Cyrop. i. 4, 12. Plato Apolog. quamvis viri docti muliebrem eam fuisse Athenis affirment.

εὐκτέον] Ita recte vulgatum εὐκτὰν corrigi jussit Weiske. εὐκτέον ἀνδρὶ idem est, quod ἄνδρα δεῖ εὔχεσθαι: igitur ad sequens ἱκετεύειν repeten-

μὴ τυχεῖν δούλου τοιούτου, δουλεύοντα δὲ ταῖς τοιαύταις ἡδοναῖς, ἱκετεύειν τοὺς θεοὺς, δεσποτῶν ἀγαθῶν τυχεῖν·
6 οὕτω γὰρ ἂν μόνως ὁ τοιοῦτος σωθείη. Τοιαῦτα δὲ λέγων, ἔτι ἐγκρατέστερον τοῖς ἔργοις ἢ τοῖς λόγοις ἑαυτὸν ἐπεδείκνυεν· οὐ γὰρ μόνον τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν ἐκράτει, ἀλλὰ καὶ τῆς διὰ τῶν χρημάτων, νομίζων τὸν παρὰ τοῦ τυχόντος χρήματα λαμβάνοντα, δεσπότην ἑαυτοῦ καθιστάναι, καὶ δουλεύειν δουλείαν οὐδεμιᾶς ἧττον αἰσχράν.

CAP VI.

Antiphontem Sophi-

ΑΞΙΟΝ δὲ αὐτοῦ, καὶ ἃ πρὸς Ἀντιφῶντα τὸν σοφι-

dum eſt δεῖν ex εὐκτέον. Stobæus δουλεύοντι ἱκετευτέον dat, probante Brodæo, Voſſianus liber δεῖν addit. Florent. E. δουλεύοντι, Pariſ. 1. ἱκατευτέον dat.

ταῖς τοιαύταις] Xenophontem αὐτὸν ταῖς ἡδοναῖς aut δουλ. μέντοι αὐτὸν ταῖς ἡδοναῖς ſcripſiſſe ſuſpicatus eſt Weiſke. Mihi neutra ratione nec omnino correctione opus eſſe videtur. ταῖς τοιαύταις ἡδοναῖς interpretor *uni alterive harum cupiditatum.* Totam vero ſententiam ita verto : *Quod ſi tamen aliquando libero homini contigerit, ut in ſervitutem unius alteriuſve harum cupiditatum incidat, eum precari decet deos, ut bonus ei dominus obtingat, qui non nimis dure eum tractet, nec dominium ſuum nimis ſevere exerceat.* Subtilitatem nimiam in comparatione quæſivit, et comparato loco Œcon. i. 23. ſententiam illuſtrare voluit Weiſke. Similis eſt locus Platonis in Republ. i. p. 151. ἐπειδὰν γὰρ αἱ ἐπιθυμίαι παύσωνται κατατείνουσαι καὶ χαλάσωσι—δεσποτῶν πάνυ πολλῶν ἐστι καὶ μαινομένων ἀπηλλάχθαι.

μόνως] Ita cum Steph. ſec. Florent. C. Pariſ. 3. ſcripſit Zeune, comparata Cyri diſc. iii. 2, 23. μόνον cum Leoncl. Welſiana et Erneſt. μόνος eſt in Edd. pr.

6. δεσπότην] Deinceps αὐτὸν addi Reiſke, ἑαυτῷ reſcribi voluit Erneſti : neutra conjectura opus eſt. Ceterum ſupra i. 2, 6. τοὺς δὲ λαμβάνοντας τῆς ὁμιλίας μισθὸν ἀνδραποδιστὰς ἑαυτῶν ἀπεκάλει διὰ τὸ ἀναγκαῖον αὐτοῖς εἶναι, διαλέγεσθαι παρ' ὧν ἂν λάβοιεν τὸν μισθόν. qui locus niſi cum noſtro comparetur, extrema recte intelligi vix poſſunt. Atque omnino Xenophon inutili repetitione abſtinere debebat.

1. Ἀντιφῶντα τὸν σοφιστὴν] Ad oratorem Rhamnuſium, retulerunt male Photius cum Pſeudoplutarcho de Oratoribus Atticis. Librum Andranti, compilatum poſtea ab Hephæſtione grammatico, περὶ τοῦ παρὰ Ξενοφῶντι ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασιν Ἀντιφῶντος memoravit Athenæus xv. p. 673. F. Ex Ariſtotele Diogenes Laertius ii. 46. tradit Antiphontem intelligi eum qui τερατοσκόπος fuit appellatus. Σωκράτει τις ἐφιλονείκει Ἀντίλοχος Λήμνιος καὶ Ἀντιφῶν ὁ τερατοσκόπος. De hoc Suidas Ἀντιφῶν Ἀθηναῖος, τερατοσκόπος καὶ ἐποποιὸς καὶ σοφιστής· ἐκαλεῖτο δὲ λογομάγειρος. Eundem idem Suidas ex alio auctore ὀνειροκρίτην vocat et auctorem libri περὶ κρίσεως ὀνείρων facit. Hermogenes τερατοσκόπῳ tribuit λόγον περὶ ἀληθείας (in libros duos diviſum) et περὶ ὁμονοίας, item λόγον πολιτικόν. Hæc excerpta habeto ex Ruhnkenii Diſſertatione de Antiphonte oratore repetita in Reiſkii Oratorum Græcorum vol. vii. p. 824. ſeqq.

ſtam objicientem ſibi victum habitumque tenuem et gratis docendi conſuetudinem refellit Socrates.

στὴν διελέχθη, μὴ παραλιπεῖν. ὁ γὰρ Ἀντιφῶν ποτὲ
βουλόμενος τοὺς συνουσιαστὰς αὐτοῦ παρελέσθαι, προσ-
ελθὼν τῷ Σωκράτει, παρόντων αὐτῶν, ἔλεξε τάδε.
Ὦ Σώκρατες, ἐγὼ μὲν ᾤμην τοὺς φιλοσοφοῦντας εὐδαι- 2
μονεστέρους χρῆναι γίγνεσθαι· σὺ δέ μοι δοκεῖς τἀναν-
τία τῆς σοφίας ἀπολελαυκέναι. ζῇς γοῦν οὕτως, ὡς
οὐδ᾽ ἂν εἷς δοῦλος ὑπὸ δεσπότῃ διαιτώμενος μείνειε, σιτία
τε σιτῇ καὶ ποτὰ πίνεις τὰ φαυλότατα, καὶ ἱμάτιον ἠμ-
φίεσαι οὐ μόνον φαῦλον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρους τε καὶ
χειμῶνος, ἀνυπόδητός τε καὶ ἀχίτων διατελεῖς. Καὶ 3
μὴν χρήματά γε οὐ λαμβάνεις, ἃ καὶ κτωμένους εὐ-
φραίνει καὶ κεκτημένους ἐλευθεριώτερόν τε καὶ ἥδιον
ποιεῖ ζῆν. Εἰ οὖν, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἔργων οἱ διδά-
σκαλοι τοὺς μαθητὰς μιμητὰς ἑαυτῶν ἀποδεικνύουσιν,
οὕτω καὶ σὺ τοὺς συνόντας διαθήσεις, νόμιζε κακοδαιμο-
νίας διδάσκαλος εἶναι. Καὶ ὁ Σωκράτης πρὸς ταῦτα 4
εἶπεν· Δοκεῖς μοι, ἔφη, ὦ Ἀντιφῶν, ὑπειληφέναι με
οὕτως ἀνιαρῶς ζῆν, ὥστε πέπεισμαι, σὲ μᾶλλον ἀπο-
θανεῖν ἂν ἑλέσθαι, ἢ ζῆν, ὥσπερ ἐγώ. ἴθι οὖν ἐπισκε-
ψώμεθα, τί χαλεπὸν ᾔσθησαι τοῦ ἐμοῦ βίου. Πότερον, 5

τοὺς συνουσιαστὰς] Juntina τοὺς συνουσίας τάς: quod vitium Brodæus corrigebat legendo συνουσίας τὰς τούς. Caſtal. τὰς συνουσίας τὰς dedit, Voſſianus 1. τὰς συνουσίας αὐτοῦ.

2. σοφίας] Pariſ. 1. dat φιλοσοφίας.

δεσπότῃ] Pariſ. 1. δεσπότου dat, quod ipſum h. l. reſcribi voluit Brodæus.

μείνειε] Valckenaer malebat ὑπομείνειε. Sed vulgatam defendit Zeune ita, ut verbum fugæ (ἀποδιδράσκειν) opponatur.

ἀλλὰ τὸ] Intellige ἀλλὰ καὶ τό. Sæpe καὶ omitti docuit ad h. l. Hindeburg.

ἀχίτων] Sine tunica pallium geſtans, quod imitati Socratem fecerunt etiam Cynici. χιτῶνα proprie dici τὸν ἐπενδύτην, interulam contra vel ὑπενδύτην, eamque etiam Socratis corpus ſub pallio texiſſe admonuit Salmaſius ad Tertullianum de Pallio p. 70.

διατελεῖς] Poſt ἀχίτων Fiſcherus cum Valckenario ὢν addi voluerunt probante Erneſto: contra Zeune appoſuit Noſtri Cyrop i. 5, 10. et διατελεῖν ἐν εἰρήνῃ Vectigal. v. 2. mihi tamen non perſuaſit, ut vulgatam integram eſſe putem.

3. ὥσπερ καὶ] Edd. pr. καὶ omittunt.

4. ἔφη,] Edd. pr. omittunt, quaſi abundans verbum. Sed ſic ſæpe Xenophon interſerit ἔφη, ut ad Cyrop. v. 4, 33. monuit Zeune.

5. Πότερον] Intellige τοῦτο χαλεπὸν τοῦ ἐμοῦ βίου ᾔσθησαι.

ὅτι τοῖς μὲν λαμβάνουσιν ἀργύριον ἀναγκαῖόν ἐστιν ἀπεργάζεσθαι τοῦτο, ἐφ' ᾧ ἂν μισθὸν λαμβάνωσιν, ἐμοὶ δὲ μὴ λαμβάνοντι οὐκ ἀνάγκη διαλέγεσθαι, ᾧ ἂν μὴ βούλωμαι; ἢ τὴν δίαιτάν μου φαυλίζεις, ὡς ἧττον μὲν ὑγιεινὰ ἐσθίοντος ἐμοῦ ἢ σοῦ, ἧττον δὲ ἰσχὺν παρέχοντα; ἢ ὡς χαλεπώτερα πορίσασθαι τὰ ἐμὰ διαιτήματα τῶν σῶν, διὰ τὸ σπανιώτερά τε καὶ πολυτελέστερα εἶναι; ἢ ὡς ἡδίω σοι, ἃ σὺ παρασκευάζει, ὄντα, ἢ ἐμοὶ, ἃ ἐγώ; οὐκ οἶσθ' ὅτι ὁ μὲν ἥδιστα ἐσθίων ἥκιστα ὄψου δεῖται, ὁ δὲ ἥδιστα πίνων ἥκιστα τοῦ μὴ παρόντος ἐπιθυμεῖ ποτοῦ;
6 Τά γε μὴν ἱμάτια οἶσθ' ὅτι οἱ μεταβαλλόμενοι ψύχους καὶ θάλπους ἕνεκα μεταβάλλονται· καὶ ὑποδήματα ὑποδοῦνται, ὅπως μὴ διὰ τὰ λυποῦντα τοὺς πόδας κωλύωνται πορεύεσθαι· ἤδη οὖν ποτὲ ᾔσθου ἐμὲ ἢ διὰ ψύχος μᾶλλόν του ἔνδον μένοντα, ἢ διὰ θάλπος μαχόμενόν τῳ περὶ σκιᾶς, ἢ διὰ τὸ ἀλγεῖν τοὺς πόδας οὐ βαδίζοντα, ὅπου ἂν βούλωμαι;
7 Οὐκ οἶσθ' ὅτι οἱ φύσει ἀσθενέστατοι τῷ σώματι, μελετήσαντες τῶν ἰσχυροτάτων ἀμελησάντων κρείττους τε γίγνονται, πρὸς ἃ ἂν μελετῶσι, καὶ ῥᾷον αὐτὰ φέρουσιν; ἐμὲ δὲ ἄρα οὐκ οἴει, τῷ σώματι ἀεὶ τὰ συντυγχάνοντα μελετῶντα καρτερεῖν, πάντα

ἐφ' ᾧ] Parif. 1. ἐφ' οἷς dat.
οὐκ ἀνάγκη] Juntina οὐκ ἂν ἀνάγκη dat.
ὡς χαλεπώτερα] Intellige ὄντα, ut fint accufativi abfoluti, veluti fequitur ὡς ἡδίω ὄντα.
ἃ σὺ] Juntina et Parifina ἃ σοὶ dant.
παρασκευάζει] Stephaniano παρασκευάζῃ hoc ex Edd. pr. prætulit Zeune. παρασκευάζεις dat Caftal. σοὶ παρασκευάζεται Parifina.
ἃ ἐγώ;] Vulgatum λέγω omifit Parifina, correxit Erneftus, addicente Vatic. 1. *quam mihi quæ ego fumo* vertit Beffarion. ἢ ἐμοὶ ἃ λέγω proxime ad verum Florent. liber E. habet.
6. μᾶλλόν του] Parif. liber 3. dat μᾶλλόν που.
[7. κρείττους τι γίγνονται] Idem Codex A. Parif. τι omittit. *Ex Addendis.*]
πρὸς ἃ ἂν] Ex Stobæo, Edit. Parif. Vatic. 1. Florent. A. B. E. et Parif. 3. ἂν revocavit Zeune. πρὸς ἂν Florent. C. Parif. 1. et Vatic. 1. Deinde μελετήσωσι habet Stobæus; vere, ut equidem cenfeo.
ἐμὲ—μελετῶντα] Edd. pr. Parif. et libri Parif. 1. et 3. dant ἐμοὶ μελετῶντι.
τῷ σώματι ἀεὶ τὰ] Weifke aut poft σώματι comma ponendum aut fcribendum effe tranfpofitis vocabulis τὰ τῷ σώματι ἀεὶ συντυγχάνοντα cenfuit.

ῥᾷον φέρειν σοῦ μὴ μελετῶντος; Τοῦ δὲ μὴ δουλεύειν 8
γαστρὶ μηδὲ ὕπνῳ καὶ λαγνείᾳ, οἴει τι ἄλλο αἰτιώτερον
εἶναι, ἢ τὸ ἕτερα ἔχειν τούτων ἡδίω, ἃ οὐ μόνον ἐν χρείᾳ
ὄντα εὐφραίνει, ἀλλὰ καὶ ἐλπίδας παρέχοντα ὠφελήσειν
ἀεί; καὶ μὴν τοῦτό γε οἶσθα, ὅτι οἱ μὲν οἰόμενοι μηδὲν
εὖ πράττειν οὐκ εὐφραίνονται, οἱ δὲ ἡγούμενοι καλῶς
προχωρεῖν ἑαυτοῖς ἢ γεωργίαν ἢ ναυκληρίαν ἢ ἄλλ᾽ ὅ τι
ἂν τυγχάνωσιν ἐργαζόμενοι, ὡς εὖ πράττοντες εὐφραίνον-
ται. Οἴει οὖν ἀπὸ πάντων τούτων τοσαύτην ἡδονὴν εἶναι, 9
ὅσην ἀπὸ τοῦ ἑαυτόν τε ἡγεῖσθαι βελτίω γίγνεσθαι καὶ
φίλους ἀμείνους κτᾶσθαι; ἐγὼ τοίνυν διατελῶ ταῦτα
νομίζων. ἐὰν δὲ ἢ φίλους ἢ πόλιν ὠφελεῖν δέῃ, ποτέρῳ
ἂν εἴη πλείων σχολὴ τούτων ἐπιμελεῖσθαι, τῷ, ὡς ἐγὼ
νῦν, ἢ τῷ, ὡς σὺ μακαρίζεις, διαιτωμένῳ; στρατεύοιτο
δὲ πότερος ἂν ῥᾷον, ὁ μὴ δυνάμενος ἄνευ πολυτελοῦς διαί-
της ζῆν, ἢ ᾧ τὸ παρὸν ἀρκοίη; ἐκπολιορκηθείη δὲ πότε-
ρος ἂν θᾶττον, ὁ τῶν χαλεπωτάτων εὑρεῖν δεόμενος, ἢ ὁ

σοῦ μὴ μελετῶντος] De genere non de Antiphonte loqui putans Socratem Ernesti *τοῦ μὴ μελ.* ſcriptum maluit adeoque edidit, quem recte non eſt ſecutus Zeune. Comparat ſe Socrates cum Antiphonte etiam ſect. 5.

8. *ἄλλ᾽ ὅ τι ἂν τυγχάνωσιν*] Edd. pr. *ἄλλό τι ἂν τυγχάνουσι* dant.

9. *ἀμείνους κτᾶσθαι*] Voluit dicere, *amicos, quos acquiſiveris, reddere meliores.*

ταῦτα νομίζων] Weiſke vertit quaſi *τοῦτο* eſſet ſcriptum, *ego ita ſum ſemper arbitratus.* Equidem *ταῦτα* referendum eſſe ad proxime antecedentia: *τὸ ἡγεῖσθαι βελτίω ἑαυτὸν γίγνεσθαι* alterumque *τὸ φίλους ἀμείνους κτᾶσθαι*: hæc igitur duo multo majorem voluptatem præſtare cenſet Socrates hominibus virtutis ſtudioſis, quam qui proſpero negotiorum ſuſceptorumgaudent eventu vel ſucceſſu.

[*ἐὰν δὲ δὴ φίλους*] Scriptum habet etiam uterque Codex Pariſinus Stobæi, A. et N. nec erat, cur lectio antiqua in *ἐὰν δὲ ἢ* ex verſione Beſſarionis atque edito Stobæo mutaretur. Deinde Codex A. rectius *ᾧ τὸ παρὸν ἀρκοίη* dat cum libris ſcriptis a Schovio inſpectis. *Ex Addendis.*]

ἢ φίλους] *δὴ* vulgatum ex Stobæo et Beſſarionis verſione correxit ſuadente Erneſto Zeune: *ἢ* etiam Leoncl. interpretatus eſt. *δὲ μὴ* dat Vatic. 1. et Florent. E.

ἂν εἴη] Ita Voſſianus 1. eamque lectionem vertiſſe videtur Beſſarion. Juntina et Pariſ. Editio *ἢ*, Aldina *ἦ*, Caſtal. et Brodæus *εἴη*, Steph. *ᾖ* dant: *ᾖ* eſt etiam in Vaticano 1.

ᾧ] Stobæus *ὃς* habet. Vide infra ad ii. 1, 8. annotanda.

εὑρεῖν δεόμενος] Ita Caſtal. Brodæi libri, Beſſarionis, Stobæus et Voſſianus 1. Juntina cum Vindob. 1. dat *εὑρεῖν δυνάμενος*, Aldina *εὑρεῖν τι δυνάμενος*, Pariſina *εὑρεῖν τι δεόμενος.* Vaticanus 1. ſervat *εὑρεῖν*, quod omnes libri Florentini omittunt, quod fecit

10 τοῖς ῥάστοις ἐντυγχάνειν ἀρκούντως χρώμενος; Ἔοικας, ὦ Ἀντιφῶν, τὴν εὐδαιμονίαν οἰομένῳ τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν εἶναι· ἐγὼ δὲ νομίζω τὸ μὲν μηδενὸς δέεσθαι θεῖον εἶναι, τὸ δὲ ὡς ἐλαχίστων, ἐγγυτάτω τοῦ θείου· καὶ τὸ μὲν θεῖον κράτιστον, τὸ δὲ ἐγγυτάτω τοῦ θείου ἐγγυτάτω τοῦ κρατίστου.

11 Πάλιν δέ ποτε ὁ Ἀντιφῶν διαλεγόμενος τῷ Σωκράτει εἶπεν· Ὦ Σώκρατες, ἐγώ τοι σὲ μὲν δίκαιον νομίζω, σοφὸν δὲ οὐδ᾽ ὁπωστιοῦν. δοκεῖς δέ μοι καὶ αὐτὸς τοῦτο γιγνώσκειν· οὐδένα γοῦν τῆς συνουσίας ἀργύριον πράττῃ. καίτοι τό γε ἱμάτιον ἢ τὴν οἰκίαν ἢ ἄλλο τι, ὧν κέκτησαι, νομίζων ἀργυρίου ἄξιον εἶναι, οὐδενὶ ἂν μὴ ὅτι προῖκα
12 δοίης, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἔλαττον τῆς ἀξίας λαβών. Δῆλον δὴ ὅτι, εἰ καὶ τὴν συνουσίαν ᾤου τινὸς ἀξίαν εἶναι, καὶ ταύτης ἂν οὐκ ἔλαττον τῆς ἀξίας ἀργύριον ἐπράττου. Δίκαιος μὲν οὖν ἂν εἴης, ὅτι οὐκ ἐξαπατᾷς ἐπὶ πλεονεξίᾳ,
13 σοφὸς δὲ οὐκ ἄν, μηδενός γε ἄξια ἐπιστάμενος. Ὁ δὲ Σωκράτης πρὸς ταῦτα εἶπεν, Ὦ Ἀντιφῶν, παρ᾽ ἡμῖν νομίζεται, τὴν ὥραν καὶ τὴν σοφίαν ὁμοίως μὲν καλὸν ὁμοίως δὲ αἰσχρὸν διατίθεσθαι εἶναι. τήν τε γὰρ ὥραν ἐὰν μέν τις ἀργυρίου πωλῇ τῷ βουλομένῳ, πόρνον

etiam Stephanus, intruſo contra μᾶλλον poſt δεόμενος. Vitium correxit Erneſti.

ῥάστοις] Vulgo additum ῥάστως ut ſupervacuum auctore libro Voſſiano 1. et Stobæo MS. omiſit Erneſti; ſed jam antea omiſerat Pariſina, nec vertit Beſſarion.

ἀρκούντως χρ.] Idem ac ſi ἀρκούμενος dixiſſet.

10. καὶ τὸ μὲν θεῖον] Weiſke modum dicendi in ſubſumtionibus logicis reſpiciens ſcriptum malebat καίτοι τὸ μὲν θεῖον.

11. οὐδένα γοῦν] Pariſ. 1. οὐδένα γὰρ dat.

12. εἰ καὶ τὴν συνουσίαν] Weiſke neceſſario oppoſitionem poſtulare, ut τὴν σὴν συνουσίαν ſcribamus, cenſuit.

ἔλαττον] Edd. pr. ἐλάττω. Sequens ἐπὶ πλεονεξίᾳ eſt etiam in Cyrop. viii. 5, 14.

13. καλὸν—αἰσχρὸν] Pro καλῶς—αἰσχρῶς poſita hæc vocabula interpretatur Erneſti, *poſſe aliquem non minus ſapientia quam forma bene et male uti.* Ineptiſſime Zeune interpretatur dicta pro καλὴν—αἰσχρὰν κατὰ τὸ διατίθεσθαι, *formam et ſapientiam eſſe æque honeſtam ac turpem prout quis utatur.* Mihi locus non ſanus eſſe videtur, quamvis ſententia ſit manifeſta.

αὐτὸν ἀποκαλοῦσιν· ἐὰν δέ τις, ὃν ἂν γνῷ καλόν τε κἀ-
γαθὸν ἐραστὴν ὄντα, τοῦτον φίλον ἑαυτῷ ποιῆται, σώ-
φρονα νομίζομεν· καὶ τὴν σοφίαν ὡσαύτως τοὺς μὲν ἀρ-
γυρίου τῷ βουλομένῳ πωλοῦντας, σοφιστὰς [ὥσπερ πόρ-
νους] ἀποκαλοῦσιν· ὅς τις δὲ, ὃν ἂν γνῷ εὐφυᾶ ὄντα, δι-
δάσκων ὅ τι ἂν ἔχῃ ἀγαθὸν, φίλον ποιεῖται, τοῦτον νο-
μίζομεν, ἃ τῷ καλῷ κἀγαθῷ πολίτῃ προσήκει, ταῦτα
ποιεῖν. ἐγὼ δ᾽ οὖν καὶ αὐτὸς, ὦ Ἀντιφῶν, ὥσπερ ἄλλος 14
τις ἢ ἵππῳ ἀγαθῷ ἢ κυνὶ ἢ ὄρνιθι ἥδεται, οὕτω καὶ ἔτι
μᾶλλον ἥδομαι φίλοις ἀγαθοῖς· καὶ, ἐάν τι σχῶ ἀγα-
θὸν, διδάσκω, καὶ ἄλλοις συνίστημι, παρ᾽ ὧν ἂν ἡγῶ-
μαι ὠφελήσεσθαί τι αὐτοὺς εἰς ἀρετήν. καὶ τοὺς θησαυ-
ροὺς τῶν πάλαι σοφῶν ἀνδρῶν, οὓς ἐκεῖνοι κατέλιπον ἐν
βιβλίοις γράψαντες, ἀνελίττων κοινῇ σὺν τοῖς φίλοις
διέρχομαι· καὶ, ἄν τι ὁρῶμεν ἀγαθὸν, ἐκλεγόμεθα, καὶ
μέγα νομίζομεν κέρδος, ἐὰν ἀλλήλοις ὠφέλιμοι γιγνώ-
μεθα. Ἐμοὶ μὲν δὴ ταῦτα ἀκούοντι ἐδόκει αὐτός τε
μακάριος εἶναι, καὶ τοὺς ἀκούοντας ἐπὶ καλοκἀγαθίαν
ἄγειν.

Καὶ πάλιν ποτὲ τοῦ Ἀντιφῶντος ἐρομένου αὐτὸν, πῶς 15
ἄλλους μὲν ἡγοῖτο πολιτικοὺς ποιεῖν, αὐτὸς δὲ οὐ πράττοι

καλόν τε κἀγαθὸν] Stephani conjecturam καλῶν τε κἀγαθῶν recepit Leoncl. Welſiana, Erneſtiana et Schütziana Editio.

[ὥσπερ πόρνους]] Primus hæc verba damnavit veluti gloſſema Ruhnkenius.

εὐφυᾶ] Ita libri Florentini A. B. C. Vulgatum εὐφυῆ damnaverat jam olim Hindeburg, comparato ἐνδεᾶ infra iii. 1, 11. et ὑγιᾶ iv. 2, 17. et alibi.

ποιεῖται] Hoc vulgato ποιῆται ex Stobæo et Pariſ. prætulit Zeune.

14. ὥσπερ ἄλλός τις] Locum Platonis in Lyſide tom. v. p. 228. commode comparavit Weiſke: ὁ μὲν γάρ τις ἵππους ἐπιθυμεῖ κτᾶσθαι, ὁ δὲ κύνας, ὁ δὲ χρυσίον, ὁ δὲ τιμάς· ἐγὼ δὲ πρὸς μὲν ταῦτα πρᾴως ἔχω, πρὸς δὲ τὴν τῶν φίλων κτῆσιν πάνυ ἐρωτικῶς· καὶ βουλοίμην ἄν μοι φίλον ἀγαθὸν γενέσθαι μᾶλλον ἢ τὸν ἄριστον ἐν ἀνθρώποις ὄρτυγα ἢ ἀλεκτρυόνα, καὶ ναὶ μὰ Δία ἔγωγε μᾶλλον ἢ ἵππον τε καὶ κύνα.

σχῶ] Stobæi Codex cum Pariſ. 1. ἔχω dat; deinde ἄλλῳ Pariſ. 1.

ἀνελίττων] Huc pertinere puto locum Sympoſii iv. 27. ὅτε παρὰ τῷ γραμματιστῇ ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ ἀμφότεροι ἐμβατεύετέ τι.

ὠφέλιμοι] Ita ex Voſſiano 1. vulgatum φίλοι correxit Erneſti.

15. ἡγοῖτο] Juntina et Pariſ. ἡγεῖτο, reliquæ ἡγεῖται—πράττει—ἐπίσταται, ſed Pariſ. ἐπίσταιτο dat; verum repoſuit Erneſti ex Vindob. et Pariſ. 3.

τὰ πολιτικὰ, εἴπερ ἐπίσταιτο; Ποτέρως δ᾽ ἂν, ἔφη, ὦ Ἀντιφῶν, μᾶλλον τὰ πολιτικὰ πράττοιμι, εἰ μόνος αὐτὰ πράττοιμι, ἢ εἰ ἐπιμελοίμην τοῦ ὡς πλείστους ἱκανοὺς εἶναι πράττειν αὐτά;

CAP. VII.

Quomodo Socrates a jactantia averterit homines.

ΕΠΙΣΚΕΨΩΜΕΘΑ δὲ, εἰ καὶ ἀλαζονείας ἀποτρέπων τοὺς συνόντας ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέτρεπεν· ἀεὶ γὰρ ἔλεγεν, ὡς οὐκ εἴη καλλίων ὁδὸς ἐπ᾽ εὐδοξίᾳ, ἢ δι᾽ ἧς ἄν
2 τις ἀγαθὸς τοῦτο γένοιτο, ὃ καὶ δοκεῖν βούλοιτο. Ὅτι δ᾽ ἀληθῆ ἔλεγεν, ὧδε ἐδίδασκεν· Ἐνθυμώμεθα γὰρ, ἔφη, εἴ τις, μὴ ὢν ἀγαθὸς αὐλητὴς, δοκεῖν βούλοιτο, τί ἂν αὐτῷ ποιητέον εἴη; ἆρ᾽ οὐ τὰ ἔξω τῆς τέχνης μιμητέον τοὺς ἀγαθοὺς αὐλητάς; καὶ πρῶτον μὲν, ὅτι ἐκεῖνοι σκεύη τε καλὰ κέκτηνται καὶ ἀκολούθους πολλοὺς περιάγονται, καὶ τούτῳ ταῦτα ποιητέον· ἔπειτα, ὅτι ἐκείνους πολλοὶ ἐπαινοῦσι, καὶ τούτῳ πολλοὺς ἐπαινέτας παρα-

[Idem ille Codex Parisinus, qui supra §. 14. ἔχω, deinde ἡγεῖτο, πράττοι, ε. ί . . ατο scriptum habet, admonente Ernestio, hic πράττοιμι, εἴτε ἐπιμελοίμην scriptum habet. *Ex Addendis.*]

οὐ πράττοι] Semel in senatu quingentorum fuerat ἐπιστάτης, ut supra i. 1, 18. narratum fuit.

πλείστους ἱκανοὺς] Plutarchi locum memorat Hindeburg, ubi docetur Socratem praeceptis atque exemplo plus profuisse civitati, quam multi, qui ad rempublicam accessissent, ut eam opera sua juvarent.

1. ἐπ᾽ εὐδοξίᾳ] Malim εὐδοξίαν cum Castalione, Stephano et Reiskio, quod Ernestiana postrema recepit. Comparat tamen Zeune infra iv. 4, 3. Œcon. xx. 18. ἐφ᾽ ᾧπερ ὥρμηται. Cyrop. viii. 6, 2. ἐφ᾽ οἷς ἴασιν. De Venat. vi. 5. ἐπὶ θήρᾳ ἐξιέναι. De Vectig. iii. 4. ἐπὶ ξενίᾳ καλεῖν. Ceterum argumentum ipsum eadem fere ratione tractatur in Cyrop. i. 6, 22.

ἀγαθὸς τοῦτο] Ald. Paris. Steph. ἀγαθός τε γένοιτο καὶ μὴ δοκεῖν. quam lectionem tuetur Reiske, intellecto μόνον post καὶ μή; ita etiam Ernesti, mutato tamen τε in τι, et comparato loco iv. 1. εἴ τις οἴεται—δόξειν τι ἀγαθὸς εἶναι, ἢ μηδὲν ἀγαθὸς ὢν, δοκεῖν εὐδοκιμήσειν. Liber Florentinus A. plane dat τι γένοιτο, καὶ δοκεῖν. Paris. 1. τοῦτο γένοιτο. Paris. 3. τι omittit. Nostram lectionem ex Juntina et Vind. libris adscivit Zeune, nisi quod ὅ, omissum ab istis, a Brodæo oblatum adjunxit, comparato loco ii. 6, 39. ὅτι ἂν βούλῃ δοκεῖν ἀγαθὸς εἶναι, τοῦτο καὶ γενέσθαι ἀγαθὸν, et Cyrop. i. 6, 22. Ceterum ὃ καὶ pro ὃ ἂν dictum interpretatur Zeune.

2. σκεύη τε καλὰ] Non esse instrumenta musica, recte contra Ernestum monuit Weiske; nec græce ita dicuntur. Tibicines græci magnifice vestiti incedebant, et omnium artificum sumtuosissimi et carissimi erant, si quis ad choros Dionysiacos conducere eorum operam artemque volebat, ut ex Demosthene discimus.

σκευαστέον. ἀλλὰ μὴν ἔργον γε οὐδαμοῦ ληπτέον, ἢ εὐ-
θὺς ἐλεγχθήσεται γελοῖος ὤν, καὶ οὐ μόνον αὐλητὴς
κακὸς, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος ἀλαζών. καίτοι πολλὰ μὲν
δαπανῶν, μηδὲν δὲ ὠφελούμενος, πρὸς δὲ τούτοις κακο-
δοξῶν, πῶς οὐκ ἐπιπόνως τε καὶ ἀλυσιτελῶς καὶ κατα-
γελάστως βιώσεται; Ὡσαύτως, εἴ τις βούλοιτο στρατη- 3
γὸς ἀγαθὸς, μὴ ὤν, φαίνεσθαι, ἢ κυβερνήτης, ἐννοῶμεν,
τί ἂν συμβαίνοι. ἆρ' οὐκ ἂν, εἰ μὲν, ἐπιθυμῶν τοῦ δοκεῖν
ἱκανὸς εἶναι ταῦτα πράττειν, μὴ δύναιτο πείθειν, ταύτῃ
λυπηρόν; εἰ δὲ πείσειεν, ἔτι ἀθλιώτερον; δῆλον γὰρ, ὅτι
κυβερνᾷν τε κατασταθεὶς ὁ μὴ ἐπιστάμενος ἢ στρατη-
γεῖν, ἀπολέσειεν ἂν, οὓς ἥκιστα βούλοιτο, καὶ αὐτὸς αἰ-
σχρῶς ἂν καὶ κακῶς ἀπαλλάξειεν. Ὡσαύτως δὲ καὶ 4
τὸ πλούσιον καὶ τὸ ἀνδρεῖον καὶ τὸ ἰσχυρὸν μὴ ὄντα δο-
κεῖν, ἀλυσιτελὲς ἀπέφαινε. προστάττεσθαι γὰρ αὐτοῖς
ἔφη μείζω ἢ κατὰ δύναμιν, καὶ μὴ δυναμένους ταῦτα
ποιεῖν, δοκοῦντας ἱκανοὺς εἶναι, συγγνώμης οὐκ ἂν τυγ-
χάνειν. ἀπατεῶνα δ' ἐκάλει οὐ μικρὸν μὲν, εἴ τις ἀργύ- 5
ριον ἢ σκεῦος παρά του πειθοῖ λαβὼν ἀποστεροίη, πολὺ
δὲ μέγιστον, ὅστις μηδενὸς ἄξιος ὢν ἐξηπατήκει, πείθων

ἔργον γε] *Locare operam ſuam, et artis ſuæ experimentum dare*, quod uno verbo græce ἐργολαβεῖν dicitur.

μηδὲν δὲ] Edd. pr. et Pariſ. δὲ omittunt.

3. ταύτῃ λυπηρὸν] Reiſke πάνυ λυπηρὸν malebat.

αἰσχρῶς ἂν καὶ] Ita ex Pariſ. 1. ſcripſi, cum vulgo eſſet αἰσχρῶς τε καί.

4. μὴ ὄντα δοκεῖν] Stephanus βούλεσθαι addi volebat, quod Valckenaer neceſſarium eſſe negabat. Eſſe enim δοκεῖν h. l. *ſimulare*, de quo uſu ipſe dixerat ad Eur. Hippol. v. 462. Mihi cum Weiſkio videtur dictum eſſe pro *in exiſtimatione publica eſſe*, *haberi* et ſim.

αὐτοῖς] Juntina αὐτοὺς dat.

5. ἐκάλει οὐ μικρὸν] Ita cum Juntina, libro Leidenſi, Vindob. 1. et Pariſ. 3. Erneſtiana Editio et Ruhnkenius contra ἐκάλει τὸν οὐ μικρὸν μὲν οὐδ' εἴ τις. Ald. Pariſ. Steph. Excerpta Voſſiana τὸν reponunt ante εἴ τις omiſſo οὐ negatione, quam Vindob. 2. Pariſ. 1. etiam omittunt ſervata tamen vulgata lectione. Leonclavius verba tranſponit οὐ τὸν μικρόν. Mihi membrum aliquod argumentationis excidiſſe videtur, quo comparatio ἀλαζόνος cum ἀπατεῶνι inſtituta perficeretur atque illuſtraretur. Mecum ſentit Weiſke.

ἐξηπατήκει] Weiſkio propter ſimilitudinem cum reliquis verbis ἐξηπατήκοι ſcribendum videbatur; mihi vero hoc ipſum tempus perfectum diſplicet.

ὡς ἱκανὸς εἴη τῆς πόλεως ἡγεῖσθαι. Ἐμοὶ μὲν οὖν ἐδόκει καὶ τοῦ ἀλαζονεύεσθαι ἀποτρέπειν τοὺς συνόντας τοιάδε διαλεγόμενος.

πόλεως ἡγεῖσθαι] Hinc ſequitur ſermonem fuiſſe habitum cum adoleſcente, qui ad rem publicam gerendam accedere volebat nulla vel ſcientia vel prudentia civili præparatus.

τοιάδε διαλεγόμενος] Juntina ex initio libri ſequentis hic repetit verba : ἐδόκει δέ μοι καὶ τοιαῦτα λέγων προτρέπειν.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

CAPUT I.

ΕΔΟΚΕΙ δέ μοι καὶ τοιαῦτα λέγων προτρέπειν τοὺς συνόντας ἀσκεῖν ἐγκράτειαν πρὸς ἐπιθυμίαν βρωτοῦ καὶ

Socratis de voluptate et temperantia cum

1. *καὶ τοιαῦτα λέγων*] Hæc verba argumento eſſe ait Weiſke, præceſſiſſe etiam diſputationem de temperantia, cum qua hæc ſit copulanda et continuanda. Quodſi enim ad ſequentem modo diſputationem referantur verba *καὶ τοιαῦτα*, vim fieri ſermoni græco putat vir doctus. Debuiſſe enim ita eſſe *καὶ τάδε* vel *τοιάδε λέγων*, aut *καὶ τοιαῦτα λέγειν οἷα προτρ.* Atque omnino totum hoc caput argumento ipſo tam arcte junctum adhærere capiti præcedenti cenſet Weiſke, ut nullo modo ſeparari novi libri titulo aut poſſit aut debeat. Contineri enim libro primo præcepta generalia ; alterum tradere ſingularia et exempla, quibus Socrates *οἰκείους* inſtituerit. Quod ad verba græca attinet initio capitis poſita, in iis interpretandis nimis argutatur vir doctus.

προτρέπειν] Infra iv. 5, 1. eſt *διαλεγόμενος προετρέπετο.* Sed iii. 5, 3. *ἐπαιρόμενοι προτρέπονται ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι.* Medium adhibetur i. 2, 32. et iii. 3, 8.

πρὸς ἐπιθυμίαν—ὕπνου] Hæc gloſſemati ſimiliora eſſe mihi videntur quam Xenophontis orationi, qui lectorem primo loco, ubi de *ἐγκρατείᾳ* docere inſtituebat, de natura ejus docere debebat. Deinde deeſt *καὶ καρτερίαν* ante verba *ῥίγους καὶ θάλπους καὶ πόνου*: nam poſtrema hæc tria verba commode non poſſunt referri ad *ἐγκράτειαν* et *ἐπιθυμίαν.* Attulit quidem Stephanus loca ſcriptorum, quæ ſimilia eſſe putabat, attulit Portus et Erneſti, quibus duritiam loci molliri cenſebant,) inter alia locum §. 7. ubi *ἐγκρατεῖς τούτων ἁπάντων* referuntur etiam ad laborem, frigus et æſtum) verum mihi quidem excuſatio hæc nullo modo in hunc locum convenire videtur, ubi non ſolum *ἐγκράτεια* inuſitatiore modo dicitur, ſed *ἐπιθυμία* etiam adjuncta eſt rebus, quæ per rerum naturam et hominis eam non tolerant. Erneſtius igitur definit in verbis *Ceterum uſitatius erat interponere καὶ καρτερίαν, quod fortaſſe excidit:* Hanc quidem in ſuſpicionem eo facilius incidere

Aristippo Cyrenæo disputatio.

ποτοῦ καὶ λαγνείας καὶ ὕπνου, καὶ ῥίγους καὶ θάλπους
καὶ πόνου. Γνοὺς δέ τινα τῶν συνόντων ἀκολαστοτέρως ἔχον-
τα πρὸς τὰ τοιαῦτα, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Ἀρίστιππε,
εἰ δέοι σε παιδεύειν παραλαβόντα δύο τῶν νέων, τὸν μὲν,
ὅπως ἱκανὸς ἔσται ἄρχειν, τὸν δὲ, ὅπως μὴ ἀντιποιήσεται
ἀρχῆς, πῶς ἂν ἑκάτερον παιδεύοις; βούλει σκοπῶμεν,
ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς τροφῆς ὥσπερ ἀπὸ τῶν στοιχείων;
Καὶ ὁ Ἀρίστιππος ἔφη, Δοκεῖ γοῦν μοι ἡ τροφὴ ἀρχὴ εἶ-
2 ναι· οὐδὲ γὰρ ζῴη γ' ἄν τις, εἰ μὴ τρέφοιτο. Οὐκοῦν
τὸ μὲν βούλεσθαι σίτου ἅπτεσθαι, ὅταν ὥρα ἥκῃ, ἀμ-
φοτέροις εἰκὸς παραγίγνεσθαι; Εἰκὸς γὰρ, ἔφη.
Τὸ οὖν προαιρεῖσθαι τὸ κατεπεῖγον μᾶλλον πράττειν, ἢ
τῇ γαστρὶ χαρίζεσθαι, πότερον ἂν αὐτῶν ἐθίζοιμεν;
Τὸν εἰς τὸ ἄρχειν, ἔφη, νὴ Δία παιδευόμενον, ὅπως μὴ τὰ
τῆς πόλεως ἄπρακτα γίγνηται παρὰ τὴν ἐκείνου ἀργίαν.
Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ ὅταν πιεῖν βούληται, τὸ δύνασθαι δι-
ψῶντα ἀνέχεσθαι τῷ αὐτῷ προσθετέον; Πάνυ μὲν
3 οὖν, ἔφη. Τὸ δὲ ὕπνου ἐγκρατῆ εἶναι, ὥστε δύνασθαι
καὶ ὀψὲ κοιμηθῆναι, καὶ πρωῒ ἀναστῆναι, καὶ ἀγρυπνῆ-
σαι, εἴ τι δέοι, ποτέρῳ ἂν προσθείημεν; Καὶ τοῦτο,
ἔφη, τῷ αὐτῷ. Τί δὲ, ἔφη, τὸ ἀφροδισίων ἐγκρατῆ
εἶναι, ὥστε μὴ διὰ ταῦτα κωλύεσθαι πράττειν, εἴ τι

poterat, qui in margine quintæ Leonclav. positam conjecturam καρτερίαν pro ἐγκράτειαν viderat. Infra ii. 6, 1. est ὅστις ἄρχει—καὶ λαγνείας καὶ ὕπνου καὶ ἀργίας.

Γνοὺς δὲ] Seriem orationis γὰρ postulare, quod vertendo reddidit Bessario, recte admonuit Weiske.

Ἀρίστιππε] Hæc cum Aristippo disputatio, ut altera 3, 8. de bono et pulcro alieni ab Aristippo animi indicium habet. Is primus Socraticorum discipulorum mercede philosophiam docuit, tradente Phania apud Diogen. ii. 65. Auctor igitur Epistolæ Socraticæ p. 43. qui Aristippum facit Xenophontis hospitio in Scillunte utentem, minus commode finxisse videtur Ruhnkenio.

2. ἀργίαν] Ernestii conjecturam Bessarionis versione confirmatam vulgari lectioni ἀρχὴν prætulit Zeune. *Voracitatem* interpretatur Weiske.

βούληται] Vulgatum βούλωνται barbare cum αὐτῷ et διψῶντα junctum, suadente Stephano correxi, inepte defendit Zeune, tacitus admisit etiam Schütz. Paris. 1. διψῶντας dat.

3. εἴ τι δέοι] Paris. 1. καὶ εἴ τι δέοι dat.

δέοι; Καὶ τοῦτο, ἔφη, τῷ αὐτῷ. Τί δέ; τὸ μὴ
φεύγειν τοὺς πόνους, ἀλλὰ ἐθελοντὴν ὑπομένειν, ποτέρῳ
ἂν προσθείημεν; Καὶ τοῦτο, ἔφη, τῷ ἄρχειν παι-
δευομένῳ. Τί δέ; τὸ μαθεῖν, εἴ τι ἐπιτήδειόν ἐστι
μάθημα πρὸς τὸ κρατεῖν τῶν ἀντιπάλων, ποτέρῳ ἂν
προσεῖναι μᾶλλον πρέποι; Πολὺ, νὴ Δί᾽, ἔφη, τῷ ἄρ-
χειν παιδευομένῳ· καὶ γὰρ καὶ τῶν ἄλλων οὐδὲν ὄφελος
ἄνευ τῶν τοιούτων μαθημάτων. Οὐκοῦν ὁ οὕτω πε- 4
παιδευμένος ἧττον ἂν δοκεῖ σοι ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων ἢ τὰ
λοιπὰ ζῶα ἁλίσκεσθαι; τούτων γὰρ δήπου τὰ μὲν
γαστρὶ δελεαζόμενα, καὶ μάλα ἔνια δυσωπούμενα, ὅμως
τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ φαγεῖν ἀγόμενα πρὸς τὸ δέλεαρ ἁλί-
σκεται, τὰ δὲ ποτῷ ἐνεδρεύεται. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.
Οὐκοῦν καὶ ἄλλα ὑπὸ λαγνείας, οἷον οἵ τε ὄρτυγες καὶ
οἱ πέρδικες, πρὸς τὴν τῆς θηλείας φωνὴν τῇ ἐπιθυμίᾳ
καὶ τῇ ἐλπίδι τῶν ἀφροδισίων φερόμενοι, καὶ ἐξιστάμε-
νοι τοῦ τὰ δεινὰ ἀναλογίζεσθαι, τοῖς θηράτροις ἐμ-
πίπτουσι; Συνέφη καὶ ταῦτα. Οὐκοῦν δοκεῖ σοι 5
αἰσχρὸν εἶναι ἀνθρώπῳ, ταὐτὰ πάσχειν τοῖς ἀφρονεστά-
τοις τῶν θηρίων; ὥσπερ οἱ μοιχοὶ εἰσέρχονται εἰς τὰς
εἱρκτάς, εἰδότες ὅτι κίνδυνος τῷ μοιχεύοντι, ἅ τε ὁ νόμος

ἐθελοντὴν] Edd. pr. et Pariſ. ἐθελοντὴς dant.

προσεῖναι] Weiſke προσθεῖναι malebat, quoniam vulgatum verbum virtutem aliquam a natura inſitam non diſciplina et doctrina traditam ſignificet; quod mihi non videtur.

καὶ γὰρ καὶ] Alterum καὶ omittunt Juntinæ et Aldina.

4. γαστρὶ δελεαζόμενα] Etiam ex formula τὰ μὲν—τὰ δὲ agnoſcere ſibi viſus eſt Valckenaer voces iſtas ex margine receptas in contextum eſſe. Xenophonti enim ſatis fuiſſe: τῇ ἐπιθυμίᾳ—δέλεαρ. Contra Schütz hæc ipſa verba illorum duorum interpretationem habere potius poſſe veroſimilius videri cenſuit. Equidem omiſſis illis verbis, quæ Valckenario ſpuria videbantur, abrupta nimis hærere video tum hæc καὶ μάλα ἔνια δυσωπ. quin hoc ipſum ἔνια poſt τὰ μὲν plane redundaret: alioquin facile viri docti ſententiæ accederem.

ἀναλογίζεσθαι] Pariſ. 1. λογίζεσθαι dat. deinceps Edd. pr. θηραταῖς, quod correxit Pariſina et Steph.

5. ὥσπερ οἱ μοιχοὶ] Pariſ. 1. καὶ οἱ μοιχοί.

εἰδότες ὅτι] Pariſ. 1. ὅτι κίνδυνον εἰδότες τῷ μοιχεύοντι κακόν τε καὶ αἰσχρὸν, ὄντων δὲ τῶν ἀπολυσόντων. qui Codicis lectiones enotavit Gallus *Bellin*. verba ἅ τε ὁ νόμος uſque ad κακῶν καὶ

ἀπειλεῖ, παθεῖν, καὶ ἐνεδρευθῆναι, καὶ ληφθέντα ὑβρισθῆναι· καὶ τηλικούτων μὲν ἐπικειμένων τῷ μοιχεύοντι κακῶν τε καὶ αἰσχρῶν, ὄντων δὲ πολλῶν τῶν ἀπολυσόντων τῆς τῶν ἀφροδισίων ἐπιθυμίας ἐν ἀδείᾳ, ὅμως εἰς τὰ ἐπικίνδυνα φέρεσθαι, ἆρ' οὐκ ἤδη τοῦτο παντάπασι
6 κακοδαιμονῶντός ἐστιν; Ἔμοι γε δοκεῖ, ἔφη. Τὸ δὲ εἶναι μὲν τὰς ἀναγκαιοτάτας πλείστας πράξεις τοῖς ἀνθρώποις ἐν ὑπαίθρῳ, οἷον τάς τε πολεμικὰς καὶ τὰς γεωργικὰς καὶ τῶν ἄλλων οὐ τὰς ἐλαχίστας, τοὺς δὲ πολλοὺς ἀγυμνάστως ἔχειν πρός τε ψύχη καὶ πρὸς θάλπη, οὐ δοκεῖ σοι πολλὴ ἀμέλεια εἶναι; Συνέφη καὶ τοῦτο. Οὐκοῦν δοκεῖ σοι τὸν μέλλοντα ἄρχειν
7 ἀσκεῖν δεῖν καὶ ταῦτα εὐπετῶς φέρειν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν, εἰ τοὺς ἐγκρατεῖς τούτων ἁπάντων εἰς τοὺς ἀρχικοὺς τάττομεν, τοὺς ἀδυνάτους ταῦτα ποιεῖν εἰς τοὺς μηδ' ἀντιποιησομένους τοῦ ἄρχειν τάξομεν; Συνέφη καὶ τοῦτο. Τί οὖν; ἐπειδὴ καὶ τούτων ἑκατέρου τοῦ φύλου τὴν τάξιν οἶσθα, ἤδη πωτ' ἐπεσκέψω, εἰς ποτέραν τῶν τάξεων τούτων σαυτὸν δικαίως ἂν τάττοις;

αἰσχρῶν nihil aliud eſſe cenſuit niſi gloſſam et interpretationem verborum κίνδυνον κακὸν καὶ αἰσχρόν. Idem ſcribit εἴτε κίνδυνον. Mihi olim ſcribendum videbatur καίτοι κίνδυνον εἰδότες ἐπικείμενον τῷ μοιχεύοντι κακόν τε καὶ αἰσχρόν· ὄντων δὲ πολλῶν τῶν ἀπολυσόντων τῆς τῶν ἀφροδισίων ἐπιθυμίας ἐν ἀδείᾳ, ὅμως εἰς τ. ἐ. φέρεσθαι, ἆρ' οὐκ ἤδη τοῦτο π. κ. ἐστιν; Weiſkio omnis locus a verbis inde ὥσπερ οἱ μοιχοὶ a Socratis conſilio et reſponſo Ariſtippi ἔμοι γε δοκεῖ plane alienus viſus eſt; in altero tamen membro corrigendum putabat καίτοι τηλικούτων—ἐν ἀδείᾳ, εἴ τις ἐλαύνεται ὅμως τῇ ἐπιθυμίᾳ ὥστ' εἰς τ. ἐπ. φ. Mihi nulla nunc ſupereſt dubitatio ſcripturam Codicis Pariſini in poſteriore membro plane eſſe genuinam, itaque cum Schützio verba ἐν ἀδείᾳ inde adſcivi, et ἐλαύνεται vulgo ante ὅμως poſitum omiſi, quo facto oratio molliter ſatis fluit.

παθεῖν] Ex lege Solonis maritus adulterum impune occidere deprehenſum potuit. Probrum et ignominiam præterea patiebatur adulter, veluti παρατιλμὸν et ῥαφανισμόν. Inſidias hic inter pœnam lege irrogatam et ignominiam a marito et civibus tolerandam incluſas quis ferat? Quare ſi tolerari volueris ſcripturam vulgarem, ita fere refingendam cenſeo: καίτοι κίνδυνον εἰδότες ἐπικείμενον τῷ μοιχεύοντι ἅτε ὁ νόμος ἀπειλεῖ παθεῖν ἐνεδρευθέντα, καὶ ληφθέντα ὑβρισθῆναι· ὄντων δὲ πολλῶν et reliqua.

6. συνέφη καὶ] Edd. pr. et Pariſ. συνέφη δέ καί.

7. ἀντιποιησομένους] Ita cum Stephano Leoncl. et Vindob. Vatic. 1. Pariſ. 1. Florent. A. B. C. E. Vulgo ante Erneſtum erat ἀντιποιησαμένους.

Ἐγωγ', ἔφη ὁ Ἀρίστιππος, οὐδ' ὅλως γε τάττω ἐμαυτὸν 8
εἰς τὴν τῶν ἄρχειν βουλομένων τάξιν. Καὶ γὰρ πάνυ
μοι δοκεῖ ἄφρονος ἀνθρώπου εἶναι τὸ, μεγάλου ἔργου
ὄντος τοῦ ἑαυτῷ τὰ δέοντα παρασκευάζειν, μὴ ἀρκεῖν
τοῦτο, ἀλλὰ προσαναθέσθαι τὸ καὶ τοῖς ἄλλοις πολί-
ταις, ὧν δέονται, πορίζειν· καὶ ἑαυτῷ μὲν πολλὰ, ὧν
βούλεται, ἐλλείπειν, τῆς δὲ πόλεως προεστῶτα, ἐὰν μὴ
πάντα ὅσα ἡ πόλις βούλεται καταπράττῃ, τούτου δίκην
ὑπέχειν, τοῦτο πῶς οὐ πολλὴ ἀφροσύνη ἐστί; Καὶ γὰρ 9
ἀξιοῦσιν αἱ πόλεις τοῖς ἄρχουσιν, ὥσπερ ἐγὼ τοῖς οἰκέ-
ταις χρῆσθαι. ἐγώ τε γὰρ ἀξιῶ τοὺς θεράποντας ἐμοὶ
μὲν ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια παρασκευάζειν, αὐτοὺς δὲ μη-
δενὸς τούτων ἅπτεσθαι· αἵ τε πόλεις οἴονται χρῆναι τοὺς
ἄρχοντας ἑαυταῖς μὲν ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ πορίζειν, αὐ-
τοὺς δὲ πάντων τούτων ἀπέχεσθαι. Ἐγὼ οὖν τοὺς μὲν
βουλομένους πολλὰ πράγματα ἔχειν αὐτούς τε καὶ ἄλ-
λοις παρέχειν, οὕτως ἂν παιδεύσας εἰς τοὺς ἀρχικοὺς
καταστήσαιμι. Ἐμαυτὸν τοίνυν τάττω εἰς τοὺς βουλο-

8. οὐδ' ὅλως γε] Vulgatum καὶ οὐδαμῶς γε sic ex Parif. 1. correxi.

ἔργου] Omittunt Juntinæ, Aldina, Parif. Beffario, Brodæi libri et Schütziana Editio; inferuit Stephanus, fecluſit Zeune.

παρασκευάζειν] Parif. 1. παρασχεῖν.

ἀρκεῖν τοῦτο] Stephanus cum Leonclavio τούτῳ malebant, quod liber Parif. dat: contra quos Ernefti monuit debuiffe effe ἀρκεῖσθαι τούτῳ. Igitur αὐτῷ intelligebat folenni ellipfi omiffum. Supra i. 6, 9. Stobæus habebat ὃς τὸ παρὸν ἀρκοίη, ubi eft in Edd. ᾧ τὸ π. ἀ.

δέονται, πορίζειν] Junt. δέωνται. Parif. 1. φροντίζειν dat, deinde ἐκλείπειν cum Edd. pr. et Parif. poftea—καὶ ἐὰν μὴ—καὶ τοῦτο πῶς &c.

9. αὐτούς τε καὶ ἄλλοις] Vulgatum αὐτοῖς τε, vel ut eft in Parif. αὐτοῖς τι, ita correxerunt Reifke et Valckenaer. Morus deleto παρέχειν corrigebat πράγματα ἔχειν αὐτοῖς τε καὶ ἄλλοις, *qui multis cupiunt et ſuis et aliorum negotiis diſtineri*. Eodem fere modo Weifke h. l. emendandum cenfuit fcribens αὐτοῖς δὲ καὶ ἄλλους, aut ἔχειν αὐτοὺς, αὐτοῖς δὲ καὶ ἄλλους: quæ foret oratio duriffima: nec vir doctus formulam πράγματα ἔχειν καὶ παρέχειν ἄλλοις in magiftratibus rerum publicarum græcarum recte interpretatur *viel Laſten übernehmen und andern aufbürden*. Significat enim omnino vitam actuofam et negotiofam: quare Epicurus deos hominum curam ullam gerere negans οὔτε αὐτὸ πράγματα ἔχει οὔτε ἄλλῳ παρέχει τὸ μακάριον καὶ ἄφθαρτον affirmabat.

Ἐμαυτὸν τοίνυν] Recte monuit Weifke debuiffe effe ἐμαυτὸν δέ. Scilicet hoc membrum ita cum præcedente arctiffimo vinculo jungendum cenfeo.

10 μένους ἢ ῥᾷστά τε καὶ ἥδιστα βιοτεύειν. Καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη, Βούλει οὖν καὶ τοῦτο σκεψώμεθα, πότεροι ζῶσιν ἥδιον, οἱ ἄρχοντες ἢ οἱ ἀρχόμενοι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Πρῶτον μὲν τοίνυν τῶν ἐθνῶν, ὧν ἡμεῖς ἴσμεν, ἐν μὲν τῇ Ἀσίᾳ Πέρσαι μὲν ἄρχουσιν, ἄρχονται δὲ Σύροι καὶ Φρύγες καὶ Λυδοί· ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ Σκύθαι μὲν ἄρχουσι, Μαιῶται δὲ ἄρχονται· ἐν δὲ τῇ Λιβύῃ Καρχηδόνιοι μὲν ἄρχουσι, Λίβυες δὲ ἄρχονται. τούτων οὖν ποτέρους ἥδιον οἴει ζῆν; ἢ τῶν Ἑλλήνων, ἐν οἷς καὶ αὐτὸς εἶ, πότεροί σοι δοκοῦσιν ἥδιον οἱ κρατοῦντες ἢ οἱ
11 κρατούμενοι ζῆν; Ἀλλ' ἐγώ τοι, ἔφη ὁ Ἀρίστιππος, οὐδὲ εἰς τὴν δουλείαν αὖ ἐμαυτὸν τάττω· ἀλλ' εἶναί τις μοὶ δοκεῖ μέση τούτων ὁδὸς, ἣν πειρῶμαι βαδίζειν, οὔτε δι' ἀρχῆς, οὔτε διὰ δουλείας, ἀλλὰ δι' ἐλευθερίας, ἥπερ μάλιστα πρὸς εὐδαιμονίαν ἄγει. Ἀλλ', εἰ μέντοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὥσπερ οὔτε δι' ἀρχῆς οὔτε διὰ δουλείας ἡ ὁδὸς αὕτη φέρει, οὕτω μηδὲ δι' ἀνθρώπων, ἴσως ἄν τι λέγοις· εἰ μέντοι ἐν ἀνθρώποις ὢν μήτε ἄρχειν ἀξιώσεις μήτε ἄρχεσθαι, μήτε τοὺς ἄρχοντας ἑκὼν θεραπεύσεις, οἶμαί σε ὁρᾶν, ὡς ἐπίστανται οἱ κρείττονες τοὺς ἥττονας, καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ κλαίοντας καθίσαντες, ὡς δούλοις

10. πότεροι] Ita pro πότερον cum Steph. sec. Ernestiana, quæ deinceps articulum οἱ ante ἀρχόμενοι ex Hindeburgii conjectura supplevit, quem dat Codex Vatic. 1. Florent. A. C. D.

Μαιῶται] Inprimis accolæ lacus Mæotidis, de quibus Herodotus iv. 123. quos tamen Æschylus Prom. 417. Σκύθην ὅμιλον vocat.

11. ἐγώ τοι] Edd. pr. et Parif. ἐγὼ τοίνυν dant.

δουλείαν αὖ] Vindob. 1. male αὖ omifit: antea enim fect. 7. dixerat Ariftippus ἔγωγε οὐδ' ὅλως γε τάττω ἐμαυτὸν εἰς τὴν τῶν ἄρχειν βουλομένων τάξιν.

εἶναί τις μοὶ] Leonclavii conjecturam in Edd. Parif. et Steph. 2. receptam confirmavit Vindob. 2. In Parif. 1. εἶναι eft ex correctione. Edd. pr. ἵνα τίς μοι δοκῇ vel δοκεῖ, ut eft in Juntina.

12. εἰ μέντοι ἐν] Effe pro εἰ δὲ ἐν dictum admonuit Zeune: mihi geminum μέντοι in hac vicinia durum videtur, et priore loco τοι abeffe malim.

ἀξιώσεις—θεραπεύσεις] Ita vulgatum ἀξιώσῃς—θεραπεύσῃς correxi.

καθίσαντες] Ita fum aufus refcribere, cum vulgo effet καθιστάντες. Ufus Xenophonteus Sympof. iii. 11. et Cyrop. ii. 2, 14. alterum defiderabat verbum.

ὡς δούλοις] Edd. pr. lectionem δού-

χρῆσθαι. Ἢ λανθάνουσί σε οἱ ἄλλων σπειράντων καὶ 13
φυτευσάντων τόν τε σῖτον τέμνοντες καὶ δενδροκοποῦντες, καὶ πάντα τρόπον πολιορκοῦντες τοὺς ἥττονας καὶ μὴ θέλοντας θεραπεύειν, ἕως ἂν πείσωσιν ἑλέσθαι δουλεύειν ἀντὶ τοῦ πολεμεῖν τοῖς κρείττοσι; καὶ ἰδίᾳ αὖ οἱ ἀνδρεῖοι καὶ δυνατοὶ τοὺς ἀνάνδρους καὶ ἀδυνάτους οὐκ οἶσθα ὅτι καταδουλωσάμενοι καρποῦνται; Ἀλλ᾿ ἐγώ τοι, ἔφη, ἵνα μὴ πάσχω ταῦτα, οὐδ᾿ εἰς πολιτείαν ἐμαυτὸν κατακλείω, ἀλλὰ ξένος πανταχοῦ εἰμί. Καὶ ὁ 14
Σωκράτης ἔφη, τοῦτο μέντοι ἤδη λέγεις δεινὸν πάλαισμα. τοὺς γὰρ ξένους, ἐξ οὗ ὅ τε Σίννις καὶ ὁ Σκείρων καὶ ὁ Προκρούστης ἀπέθανον, οὐδεὶς ἔτι ἀδικεῖ· ἀλλὰ νῦν οἱ μὲν πολιτευόμενοι ἐν ταῖς πατρίσι καὶ νόμους τίθενται ἵνα μὴ ἀδικῶνται, καὶ φίλους πρὸς τοῖς ἀναγκαίοις καλουμένοις ἄλλους κτῶνται βοηθούς, καὶ ταῖς πόλεσιν ἐρύματα περιβάλλονται, καὶ ὅπλα κτῶνται οἷς ἀμύνωνται τοὺς ἀδικοῦντας, καὶ πρὸς τούτοις ἄλλους ἔξωθεν συμμάχους κατασκευάζονται· καὶ οἱ μὲν πάντα ταῦτα κεκτημένοι ὅμως ἀδικοῦνται· Σὺ δὲ οὐδὲν μὲν τούτων 15
ἔχων, ἐν δὲ ταῖς ὁδοῖς, ἔνθα πλεῖστοι ἀδικοῦνται, πολὺν χρόνον διατρίβων, εἰς ὁποίαν δ᾿ ἂν πόλιν ἀφίκῃ, τῶν πολιτῶν πάντων ἥττων ὤν, καὶ τοιοῦτος, οἵοις μάλιστα ἐπιτίθενται οἱ βουλόμενοι ἀδικεῖν, ὅμως, διὰ τὸ ξένος εἶναι, οὐκ ἂν οἴει ἀδικηθῆναι; ἦ, διότι αἱ πόλεις σοι κηρύττουσιν ἀσφάλειαν καὶ προσιόντι καὶ ἀπιόντι, θαῤῥεῖς; ἢ διότι καὶ δοῦλος ἂν οἴει τοιοῦτος εἶναι, οἷος μηδενὶ δεσπότῃ

λους correxit addito ex Brodæi libris ὡς Zeune.

14. Σίννις] Juntina Σίδης, Ald. et Parif. Σίννης. Rectum eft Σίνις. Cf. ad Plutarchi Thefeum cap. viii.

ἀμύνωνται] Ita vulgatum ἀμύνονται Ernefti voluit corrigi.

15. πολιτῶν πάντων] Ex Cafeliana receperat πάντα Erneftiana, ut exquifitiorem lectionem.

τοιοῦτος εἶναι] Juntina cum Caftal. τοιοῦτος omifit, Zeuniana feclufit; mihi οἴει εἶναι propter euphoniam medium τοιοῦτος interpofitum rectius difpefcere videtur.

λυσιτελεῖν; τίς γὰρ ἂν ἐθέλοι ἄνθρωπον ἐν οἰκίᾳ ἔχειν, πονεῖν μὲν μηδὲν ἐθέλοντα, τῇ δὲ πολυτελεστάτῃ διαίτῃ
16 χαίροντα; Σκεψώμεθα δὲ καὶ τοῦτο, πῶς οἱ δεσπόται τοῖς τοιούτοις οἰκέταις χρῶνται. ἆρα οὐ τὴν μὲν λαγνείαν αὐτῶν τῷ λιμῷ σωφρονίζουσι; κλέπτειν δὲ κωλύουσιν, ἀποκλείοντες ὅθεν ἄν τι λαβεῖν ᾖ; τοῦ δὲ δραπετεύειν δεσμοῖς ἀπείργουσι; τὴν ἀργίαν δὲ πληγαῖς ἐξαναγκάζουσιν; ἢ σὺ πῶς ποιεῖς, ὅταν τῶν οἰκετῶν τινὰ τοιοῦτον
17 ὄντα καταμανθάνῃς; Κολάζω, ἔφη, πᾶσι κακοῖς, ἕως ἂν δουλεύειν ἀναγκάσω. Ἀλλὰ γάρ, ὦ Σώκρατες, οἱ εἰς τὴν βασιλικὴν τέχνην παιδευόμενοι, ἣν δοκεῖς μοι σὺ νομίζειν εὐδαιμονίαν εἶναι, τί διαφέρουσι τῶν ἐξ ἀνάγκης κακοπαθούντων, εἴ γε πεινήσουσι καὶ διψήσουσι καὶ ῥιγώσουσι καὶ ἀγρυπνήσουσι καὶ τἆλλα πάντα μοχθήσουσιν ἑκόντες; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ οἶδ᾽, ὅ τι διαφέρει τὸ αὐτὸ δέρμα ἑκόντα ἢ ἄκοντα μαστιγοῦσθαι, ἢ ὅλως τὸ αὐτὸ σῶμα πᾶσι τοῖς τοιούτοις ἑκόντα ἢ ἄκοντα πολιορκεῖσθαι· ἄλλο γε ἢ ἀφροσύνη πρόσεστι
18 τῷ θέλοντι τὰ λυπηρὰ ὑπομένειν; Τί δ᾽, ὦ Ἀρίστιππε, ὁ Σωκράτης ἔφη, οὐ δοκεῖ σοι τῶν τοιούτων δια-

λυσιτελεῖν] Reiſkii conjecturam hoc tempus verbi tentantis reprobavit Reiz Diſp. Epimetr. p. 24.

ἐθέλοι] Ita Aldina, Pariſ. Steph. ἔχει Junt. et Vindob. 2.

διαίτῃ] Omiſſum in Junt. vocabulum reſtituit Pariſ. Caſtal. Steph. contra Aldina διαίτῃ διὰ τῇ dat, volens forte διαίτῃ δὲ τῇ πολ.

16. ἀποκλείοντες] Codex Pariſ. 1. omiſit.

17. δουλεύειν] Weiſke deeſſe aliquid recte ſuſpicatus eſt, veluti ὡς δεῖ σωφρόνως, vel ſimile aliquid.

καὶ διψήσουσι] Juntina εἴτε καταδιψήσουσι, Aldina et Pariſ. εἴτε καὶ δ.

καὶ ἀγρυπνήσουσι] Hæc vertendo reddidit Beſſario, et habet Pariſ. cum Steph. contra omittunt Edd. pr.

ἄλλο γε ἢ] Erneſtio ἄλλο τι ἢ vel potius ἄλλο δὲ ἢ ſcribendum videbatur. Poſuit tamen Weiſke locum Platonis in Hippia p. 5. vol. xi. Bipont. τί δ᾽ οἴει, ὦ Σώκρατες, ἄλλο γε ἢ ἀδύνατοι ἦσαν· qui vulgarem lectionem tueri videtur; idem tamen vir doctus cum Anonymo apud Simſonem jungere malebat verba ſic: οὐκ οἶδα ὅτι διαφέρει—ἄλλο γε, ἢ ἀφροσύνη, intellecta poſt ἢ particula ὅτι, vel potius ſcribebat ἄλλο γε, ἢ ἦγε ἀφροσύνη πρόσεστι. Librorum ſcriptorum lectiones apponere non eſt operæ pretium. Morus cum Beſſarione ſcribendum cenſuit οὐκ ἄλλο γε. Deinceps ἐθελοντὶ adverbium participio θέλοντι ſubſtitui maluit Hindeburg.

18. τῶν τοιούτων] Leoncl. τῷ τοιού-

φέρειν τὰ ἑκούσια τῶν ἀκουσίων, ᾗ ὁ μὲν ἑκὼν πεινῶν,
φάγοι ἂν ὁπότε βούλοιτο, καὶ ὁ ἑκὼν διψῶν, πίοι, καὶ
τἄλλ' ὡσαύτως· τῷ δ' ἐξ ἀνάγκης ταῦτα πάσχοντι οὐκ
ἔξεστιν, ὁπότ' ἂν βούληται, παύεσθαι; ἔπειτα ὁ μὲν ἑκου-
σίως ταλαιπωρῶν ἐπ' ἀγαθῇ ἐλπίδι πονῶν εὐφραίνεται·
οἷον οἱ τὰ θηρία θηρῶντες, ἐλπίδι τοῦ λήψεσθαι ἡδέως
μοχθοῦσι. Καὶ τὰ μὲν τοιαῦτα ἆθλα τῶν πόνων μι- 19
κροῦ τινος ἄξιά ἐστι· τοὺς δὲ πονοῦντας, ἵνα φίλους
ἀγαθοὺς κτήσωνται, ἢ ὅπως ἐχθροὺς χειρώσονται, ἢ ἵνα
δυνατοὶ γενόμενοι καὶ τοῖς σώμασι καὶ ταῖς ψυχαῖς,
καὶ τὸν ἑαυτῶν οἶκον καλῶς οἰκῶσι, καὶ τοὺς φίλους εὖ
ποιῶσι, καὶ τὴν πατρίδα εὐεργετῶσι, πῶς οὐκ οἴεσθαι
χρὴ τούτους καὶ πονεῖν ἡδέως εἰς τὰ τοιαῦτα, καὶ ζῆν εὐ-
φραινομένους, ἀγαμένους μὲν ἑαυτούς, ἐπαινουμένους δὲ
καὶ ζηλουμένους ὑπὸ τῶν ἄλλων; Ἔτι δὲ αἱ μὲν ῥᾳ- 20
διουργίαι καὶ ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἡδοναὶ οὔτε σώματι
εὐεξίαν ἱκαναί εἰσιν ἐνεργάζεσθαι, ὥς φασιν οἱ γυμνα-
σταί, οὔτε ψυχῇ ἐπιστήμην ἀξιόλογον οὐδεμίαν ἐμποιοῦ-
σιν· αἱ δὲ διὰ καρτερίας ἐπιμέλειαι τῶν καλῶν τε κἀ-

τῷ, deinceps εἰ ὁ μὲν cum Budæo Stephanus malebat, quas conjecturas recte Ernesti reprobavit.

παύεσθαι;] Intellige πεινῶντι, διψῶντι &c.

πονῶν] Ita vulgatum φρονῶν ex conjectura Taylori ad Lysiam p. 491. confirmata a Codice Stobæi correxit Ernesti.

[πονῶν εὐφραίνεται.] Idem ille Stobæi Codex, ex quo annotatum a Grotio πονῶν vulgari φρονῶν substituit Ernesti, sectione vero 19. οἴεσθαι χρὴ vulgatum οἶσθα, ὡς χρὴ equidem correxi, deinceps οἷον τὰ θηρία θηρῶντες pro οἱ δὲ τ. θ. θ. dabat, quod annotare omisit Ernesti. Sectione 20. vulgatus Stobæi codex exhibet scriptum ἐξικνεῖσθαι πονοῦσιν, quod repetiit nupera Editio Schowiana p. 59. sed Codex Paris. alter a Grotio comparatus ποοῦσιν habet scriptum. *Ex Addendis.*]

οἷον οἱ] Articulum omittunt Edd. pr. οἱ δὲ dat Stobæus p. 28. deinceps ἐλπίδων τοῦ λήψεσθαι dat Paris. 3.

19. χειρώσονται] Antiquum restitui in locum vulgaris χειρώσωνται, quod est in Paris. Castal. Steph. et Stobæo.

οὐκ οἴεσθαι χρὴ] Ex Codice Stobæi correxi vulgatum οὐκ οἶσθαι, ὡς χρή. Vindob. 2. dabat πῶς οὐκ οἶσθαι χρῆν. Deinceps ἀγασαμένους Stobæus dat.

20. ἐνεργάζεσθαι] Vulgato ἐργάζεσθαι Reiskii conjecturam a Vindob. 2. firmatam substituit Zeune.

γαθῶν ἔργων ἐξικνεῖσθαι ποιοῦσιν, ὡς φασὶν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες. λέγει δέ που καὶ Ἡσίοδος

Τὴν μὲν γὰρ κακότητα καὶ ἰλαδόν ἐστιν ἑλέσθαι
Ῥηϊδίως· λείη μὲν ὁδὸς, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει.
Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι· μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτὴν,
Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
Ῥηϊδίη δ' ἤπειτα πέλει, χαλεπή περ ἐοῦσα.

Μαρτυρεῖ δὲ καὶ Ἐπίχαρμος ἐν τῷδε·

———Τῶν πόνων
Πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τἀγαθ' οἱ θεοί.

[Καὶ ἐν ἄλλῳ δὲ τόπῳ φησίν·

Ἡσίοδος] Ἔργων 287. *seqq.* ubi ὀλίγη exftat pro λείη, quod Platonis etiam libri dant.

ἵκηται] Intellige τις. Grævius tamen in Hefiodo cum aliis fcribi maluit ἵκηαι, quam lectionem edidit Brunckii Poefis Gnomica.

Ἐπίχαρμος] Non Epicharmo, fed Platoni, Comico, ut opinor, hunc verfum tribuit Scholiaft. Hermogenis p. 377. cujus locum, quod liber in perpaucorum manibus eft, hic totum ponam: Πλάτων τε γὰρ φησί· Τῶν γὰρ πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν οἱ θεοὶ τὰ ἀγαθά· καὶ Σοφοκλῆς· Πόνος γὰρ, ὡς λέγουσιν, εὐκλείας πατήρ· καὶ ὁ ἐν Μιλήτῳ θεός· οὐδὲν ἄνευ καμάτου πέλει ἀνδράσιν εὐπετὲς ἔργον. καὶ πάλιν· Πάντα πόνος τεύχει δὲ βροτοῖς, μελέτη τε βροτείη. Senarium fub Sophoclis nomine laudatum, ex Euripidis Licymnio affert Stob. Tit. xxix. p. 198. Sed mirum eft, priorem hexametrum, qui inter Milefii Phocylidis fententias v. 151. reperitur, Milefii Apollinis dici; fi modo locus expers eft corruptelæ. Pofteriorem Archilocho tribuit, et fic fcriptum exhibet Joannes Siceliota Comment. MS. in Hermogenem: Πάντα πόνος τεύχει θνητοῖς, μελέτη τε βροτείη. Dicerem, hanc fententiam, non Epicharmi, ut Lambinus putat, expreffiffe Horatium i. Serm. ix. 60: *Nil fine magno Vita labore dedit mortalibus*, nifi tam vulgaris effet, ut cuivis non ftultiffimo in mentem venire poffet. Epicharmi autem verfum, quem Xenophon attulit, fine poëtæ nomine laudat Euftratius in Ariftot. Nicom. iii. p. 43. addens alium fimillimum: Ἐκ τῶν πόνων τοι τἀγαθ' αὔξεται βροτοῖς. quem ipfum, poëtæ nomine fuppreffo, laudat Lucian. Rhet. præc. p. 8. τὸν ποιητὴν ἐκεῖνον ἀληθεύειν ᾤμην, λέγοντα ἐκ τῶν πόνων φύεσθαι τὰ ἀγαθά. Sed ex Euripidis Erechtheo ductus eft, tefte Stobæo Tit. xxix. p. 199. Epicharmeum dictum ita vertit Prifcianus Præex. Rhet. p. 1333: *Laboribus vendunt Dii nobis omnia bona.* Nefcio, an illud in animo habuerit Dionyf. Halic. tom. ii. p. 317. οὐδὲν τῶν μεγάλων μικρῶν ἐστι πόνων ὤνιον. Mox Xenophon idem fuis verbis fic effert: τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν καὶ καλῶν οὐδὲν ἄνευ πόνου καὶ ἐπιμελείας θεοὶ διδόασιν ἀνθρώποις, quod forte expreffit Philo Jud. tom. i. p. 168. παντὸς ἀγαθοῦ καὶ ἀρετῆς πάσης ὁ θεὸς ἀνέδειξε ἀνθρώποις πόνον, οὗ χωρὶς τῶν καλῶν παρὰ τῷ θνητῷ γένει συνιστάμενον οὐδὲν εὑρήσεις. Sed valeat hic etiam, quod modo de Horatio diximus. *Ruhnkenius.*

τἀγαθ' οἱ θεοὶ] Ita cum Juntina, Caftal. Stobæus p. 198. et liber Parif. 1. contra Aldina, Parif. et Steph. τἀγαθὰ θεοὶ contra metrum peccat.

[Καὶ ἐν ἄλλῳ—ἔχῃς] Totus hic locus a Beffarione omiffus, et a Socratis confilio alienus, a recentiore phi-

᾿Ω πονηρὲ μὴ τὰ μαλακὰ μώεο, μὴ τὰ σκλῆρ᾿ ἔχῃς.]
Καὶ Πρόδικος δὲ ὁ σοφὸς ἐν τῷ συγγράμματι τῷ περὶ 21
τοῦ Ἡρακλέους (ὅπερ δὴ καὶ πλείστοις ἐπιδείκνυται)
ὡσαύτως περὶ τῆς ἀρετῆς ἀποφαίνεται, ὧδέ πως λέγων,
ὅσα ἐγὼ μέμνημαι. Φησὶ γὰρ, Ἡρακλέα, ἐπεὶ ἐκ παί-
δων εἰς ἥβην ὡρμᾶτο (ἐν ᾗ οἱ νέοι ἤδη αὐτοκράτορες γιγνό-
μενοι δηλοῦσιν, εἴτε τὴν δι᾿ ἀρετῆς ὁδὸν τρέψονται ἐπὶ τὸν
βίον, εἴτε τὴν διὰ κακίας,) ἐξελθόντα εἰς ἡσυχίαν κα-
θῆσθαι, ἀποροῦντα ὁποτέραν τῶν ὁδῶν τράπηται· καὶ 22
φανῆναι αὐτῷ δύο γυναῖκας προσιέναι μεγάλας, τὴν
μὲν ἑτέραν εὐπρεπῆ τε ἰδεῖν καὶ ἐλευθέριον φύσει, κεκοσ-
μημένην τὸ μὲν σῶμα καθαρότητι, τὰ δὲ ὄμματα αἰδοῖ,

lologo adjectus in margine viſus eſt Valckenario ad Herodot. p. 157. qui ſcriptorum veterum ulli τόπον de loco libri aut ſcriptoris dictum negat. Cujus admonitu Schütz verba ſuſpecta ſecluſit, quem ſequor.

μὴ τὰ μαλακὰ] Edd. pr. et Pariſ. μή τι μάλα κακῶς (Codd. Brodæi κακὸς, Stobæus μαλακῶς dant) ὁ μὴ τὰ σκλῆρ᾿ ἔχεις. Steph. ὦ πόνηρε, μὴ τὰ μαλακὰ μώμεο, μὴ τὰ σ. ἔχῃς. ſed Stephanus μώεο id eſt ζήτει corrigendum eſſe admonuit. Leonclaviana tertia verſus ſic ſcriptos poſuit:—ὦ πόνηρε σὺ,

Μή μοι τὰ μαλακὰ μώεο, μὴ τὰ σκλῆρ᾿ ἔχῃς.

Quam rationem Toupius probavit. Contra Valckenarius omiſſis inſititiis iſtis σοι et μοὶ unum verſum trochaicum efficiebat. Quanquam Vatic. 1. habet ſcriptum πονηρὲ σὺ, et in Pariſ. 3. Florent. B. E. eſt μώεο, ut in Phurnuti cap. xiv. ubi eſt: καλοῦνται δὲ Μοῦσαι ἀπὸ τῆς μώσεως, ὅ ἐστι ζητήσεως. καθὸ εἴρηται, μὴ τὰ μαλακὰ μώεο μὴ τὰ σκλῆρ᾿ ἔχῃς.

[In verbis Epicharmi nupera Editio Stobæi p. 59. ex Codice neſcio quo prodidit: ὦ πονηρὲ, μή τι μαλακῶς, εἰ μὴ τὰ σκλῆρ᾿ ἔχεις, cum antea eſſet ὁ μὴ τ. σ. ἔ. Codex Grotii dabat: ᾿Ω π. μὴ ποτὰ μαλακὰ Μώσομ τά. ſed antea aliter fuiſſe ſcriptum apparebat. In illa ſcriptura fortaſſe latet lectio μή πω τὰ μαλακὰ μώεο, μὴ τὰ σκ. ἔχῃς. *Ex Addendis.*]

21. Πρόδικος] Ceus, quem Socrates ipſe audiverat Athenis, ut ipſe profitetur in Platonis Menone §. 24. In Cratylo §. 1. ἀλλὰ τὴν δραχμιαίαν ἐπίδειξιν ἀκήκοα παρὰ Προδίκου, οὐ τὴν πεντηκοντάδραχμον.

τῷ περὶ Ἡρακλέους] Titulum operis fuiſſe ῟Ωραι docet Suidas in Πρόδικος.

ὡσαύτως] Pariſ. 1. ὡσαύτως καὶ dat. idem ſequens γιγνόμενοι mutat in γινόμενοι, equidem γενόμενοι malim.

ὁποτέραν] Ita cum Juntina Stobæo, Voſſiano 2. et Vindob. 2. Erneſti: ποτέραν Aldina, Pariſ. et Steph.

22. προσιέναι] Ita cum Reiſkio ſcripſi. Vulgatum προϊέναι, *procedere*, locum non habet. Ad Herculem enim accedere mulieres, ſequentia docent.

τὴν μὲν ἑτέραν] Stephanianæ καὶ τὴν μὲν ἑτέραν recte Erneſti correxit ex Edd. pr. et libris ſcriptis plurimis.

καθαρότητι] *Munditie*, καθαριότητι ſcribi maluit Valckenaer, eam demum recte magnificentiæ et luxuriæ opponi cenſens; contra Weiſke purum et nitidum corpus fucato opponi putabat, igitur σῶμα in χρῶμα mutari voluit, σῶμα vero poſt verba ἐσθῆτι δὲ λευκῇ reponi, ubi deſiderari aliquid a ſententia lector quilibet facile ſentiet.

τὸ δὲ σχῆμα σωφροσύνῃ, ἐσθῆτι δὲ λευκῇ· τὴν δὲ ἑτέραν
τεθραμμένην μὲν εἰς πολυσαρκίαν τε καὶ ἁπαλότητα,
κεκαλλωπισμένην δὲ τὸ μὲν χρῶμα, ὥστε λευκοτέραν τε
καὶ ἐρυθροτέραν τοῦ ὄντος δοκεῖν φαίνεσθαι, τὸ δὲ σχῆ-
μα, ὥστε δοκεῖν ὀρθοτέραν τῆς φύσεως εἶναι, τὰ δὲ ὄμ-
ματα ἔχειν ἀναπεπταμένα, ἐσθῆτα δὲ, ἐξ ἧς ἂν μάλι-
στα ἡ ὥρα διαλάμποι· κατασκοπεῖσθαι δὲ θαμὰ ἑαυ-
τὴν, ἐπισκοπεῖν δὲ καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾶται, πολ-
23 λάκις δὲ καὶ εἰς τὴν ἑαυτῆς σκιὰν ἀποβλέπειν. Ὡς δ᾿
ἐγένοντο πλησιαίτερον τοῦ Ἡρακλέους, τὴν μὲν πρόσθεν
ῥηθεῖσαν ἰέναι τὸν αὐτὸν τρόπον, τὴν δὲ ἑτέραν, φθάσαι
βουλομένην, προσδραμεῖν τῷ Ἡρακλεῖ, καὶ εἰπεῖν· Ὁρῶ
σε, ὦ Ἡράκλεις, ἀποροῦντα, ποίαν ὁδὸν ἐπὶ τὸν βίον
τράπῃ. ἐὰν οὖν ἐμὲ φίλην ποιήσῃ, ἐπὶ τὴν ἡδίστην τε καὶ
ῥᾴστην ὁδὸν ἄξω σε, καὶ τῶν μὲν τερπνῶν οὐδενὸς ἄγευ-
24 στος ἔσῃ, τῶν δὲ χαλεπῶν ἄπειρος διαβιώσῃ. Πρῶτον
μὲν γὰρ οὐ πολέμων οὐδὲ πραγμάτων φροντιεῖς, ἀλλὰ
σκοπούμενος διάξεις, τί ἂν κεχαρισμένον ἢ σῖτον ἢ ποτὸν

σχῆμα] Parif. 1. σῶμα dat; deinceps Juntina ἀπλότητα.

τοῦ ὄντος] Idem mox τῆς φύσεως dicitur.

ἡ ὥρα] Articulum defiderari vidit Weifke, qui tamen τὰ ὡραῖα fcribi maluit. Verum locus Ariftæneti i. Epift. 25. τὸ τι ταραντινίδιον, ἐξ οὗ διαφανῶς ἡ ὥρα διαλάμποι· θαμὰ δὲ καὶ τὴν πτέρναν αὐτὴ πρὸς ἑαυτὴν ἐπιστρεφομένη διεσκοπεῖτο, πολλάκις τε ἑαυτὴν ἐθεώρει καὶ εἴτις αὐτὴν ἄλλος θεᾶται a Dorvillio Vanni Critici p. 302. comparatus et a Ruhnkenio ad h. l. gloffa liberatus, vulgatam lectionem fatis defendit, et articulum a me additum confirmat.

θαμὰ] Edd. pr. δ᾿ ἅμα dabant.

23. ἐγένοντο] Ita cum Beffarione, Steph. fec. Voffiano utroque et Vindob. Ernefti, cum antea effet ἐγένετο. Idem ex iifdem libris et margine Steph. vulgatum πλησιέστερον correxit. Parif. Editio πλησιαίτεραι dat.

ἐπὶ τὸν βίον] Hæc verba ut gloffema e fuperioribus huc tractum feclufit Zeune, omifit Beffario et Voffianus 2.

ποιήσῃ] Ita Florentini libri A. C. E. ποιήσει Vatic. 1. ποιήσῃς Ald. Parif. et Steph. Vulgatum ποιησάμενος ex Juntina et Brodæi libris profectum Zeune defendit intellecto ἧς, et comparat loca noftri infra ii. 6, 25. Sympofii iv. 53. Cyrop. ii. 4, 23. viii. 2, 8. viii. 3, 8. de Venat. v. 32.

24. διάξεις] Ita Editio Parif. quod verbum aut διαιτήσῃ etiam Valckenaer vulgato διέσῃ, quod in Vaticanis 3. et Florentinis 5. libris legitur. διέσῃ Vindob. 2. δεήσεις εὑρεῖν Parif. 1. διατελέσεις corrigebat Brodæus, δὴ ἴσῃ Budæi conjecturam receperunt Steph. fec. Ernefti et Zeune: *fed potius confiderabis* vertit Beffario.

εὕροις, ἢ τί ἂν ἰδὼν ἢ τί ἀκούσας τερφθείης, ἢ τίνων
ὀσφραινόμενος ἢ ἁπτόμενος ἡσθείης, τίσι δὲ παιδικοῖς
ὁμιλῶν μάλιστ' ἂν εὐφρανθείης, καὶ πῶς ἂν μαλακώ-
τατα καθεύδοις, καὶ πῶς ἂν ἀπονώτατα τούτων πάντων
τυγχάνοις. Ἐὰν δέ ποτε γένηταί τις ὑποψία σπάνεως 25
ἀφ' ὧν ἔσται ταῦτα, οὐ φόβος, μή σε ἀγάγω ἐπὶ τὸ
πονοῦντα καὶ ταλαιπωροῦντα τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ
ταῦτα πορίζεσθαι. ἀλλ' οἷς ἂν οἱ ἄλλοι ἐργάζωνται,
τούτοις σὺ χρήσῃ, οὐδενὸς ἀπεχόμενος ὅθεν ἂν δυνατὸν ᾖ
τι κερδᾶναι. πανταχόθεν γὰρ ὠφελεῖσθαι τοῖς ἐμοὶ ξυν-
οῦσιν ἐξουσίαν ἔγωγε παρέχω. Καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἀκού- 26
σας ταῦτα, Ὦ γύναι, ἔφη, ὄνομα δέ σοι τί ἐστιν; Ἡ δέ,
οἱ μὲν ἐμοὶ φίλοι, ἔφη, καλοῦσί με Εὐδαιμονίαν, οἱ δὲ
μισοῦντες ὑποκοριζόμενοι ὀνομάζουσί με Κακίαν. Καὶ ἐν 27
τούτῳ ἡ ἑτέρα γυνὴ προσελθοῦσα εἶπεν· Καὶ ἐγὼ ἥκω
πρός σε, ὦ Ἡράκλεις, εἰδυῖα τοὺς γεννήσαντάς σε, καὶ
τὴν φύσιν τὴν σὴν ἐν τῇ παιδείᾳ καταμαθοῦσα· ἐξ ὧν
ἐλπίζω, εἰ τὴν πρὸς ἐμὲ ὁδὸν τράποιο, σφόδρ' ἄν σε τῶν
καλῶν καὶ σεμνῶν ἐργάτην ἀγαθὸν γενέσθαι, καὶ ἐμὲ

σῖτον] Stephani σιτίον relegavit Zeune. In Anabasi vii. 1, 33. et 35. sunt σῖτα καὶ ποτὰ, ubi tamen Codex Paris. σιτία dat.

εὕροις] Vossianus 2. εὕρῃς dat, idem verba sequentia ἢ τί ἀκούσας cum Edd. pr. et Bessarione omittit, quæ Editio Paris. prima nescio unde addidit.

25. σπάνεως] Edd. pr. σπανίως. Verum est in Paris. et Stephan. Ipsum vocabulum si abesset, non desideraturus erat Valckenaer; fuit, qui verba ἀφ' ὧν ἔσται ταῦτα spuria censeret.

οὐ φόβος] Vossianus 2. ἀφόβως μὲν ἀπάγω dat. Sequens ἐπὶ τὸ est ex Castal. Paris. et Steph. antea erat ἐπὶ τόν.

μισοῦντες] Deinceps additum με delevi fretus auctoritate Florent. A. C.

ὑποκοριζόμενοι] Bessario omisit, et delendum censuit Valckenaer apud Piersonum ad Mœrin p. 381. Locum mutari voluit et verbum ad φίλοι adjungi Ruhnken. μὴ ὑποκορ. corrigebat Toupius: θυμῷ χαριζόμενος qui Strothianam Editionem Gothæ recoxit. Verum antiquitas lectionis vulgaris apparet ex locis Suidæ et Etymol. M. ubi verbum ὑποκορίζεσθαι interpretantur διασύρειν. quæ notio qua ratione e vera illa et nativa, quæ satis fuit a viris doctis ad h. l. explicata, derivari possit, nemo facile docebit. Quare etiam mihi verbum id suspectum est.

27. εἰδυῖα τοὺς] Juntina εἰ δυνατοὺς dat, quod correxit Castalio; eadem deinceps ἐντιμωτέραν.

ἔτι πολὺ ἐντιμοτέραν καὶ ἐπ' ἀγαθοῖς διαπρεπεστέραν φανῆναι. οὐκ ἐξαπατήσω δέ σε προοιμίοις ἡδονῆς, ἀλλ', ἧπερ οἱ θεοὶ διέθεσαν, τὰ ὄντα διηγήσομαι μετ' ἀλη-
28 θείας. Τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν καὶ καλῶν οὐδὲν ἄνευ πόνου καὶ ἐπιμελείας θεοὶ διδόασιν ἀνθρώποις· ἀλλ' εἴτε τοὺς θεοὺς ἵλεως εἶναί σοι βούλει, θεραπευτέον τοὺς θεούς· εἴτε ὑπὸ φίλων ἐθέλεις ἀγαπᾶσθαι, τοὺς φίλους εὐεργετητέον· εἴτε ὑπό τινος πόλεως ἐπιθυμεῖς τιμᾶσθαι, τὴν πόλιν ὠφελητέον· εἴτε ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος πάσης ἀξιοῖς ἐπ' ἀρετῇ θαυμάζεσθαι, τὴν Ἑλλάδα πειρατέον εὖ ποιεῖν· εἴτε τὴν γῆν φέρειν σοι βούλει καρποὺς ἀφθόνους, τὴν γῆν θεραπευτέον· εἴτε ἀπὸ βοσκημάτων οἴει δεῖν πλουτίζεσθαι, τῶν βοσκημάτων ἐπιμελητέον· εἴτε διὰ πολέμου ὁρμᾷς αὔξεσθαι, καὶ βούλει δύνασθαι τούς τε φίλους ἐλευθεροῦν καὶ τοὺς ἐχθροὺς χειροῦσθαι, τὰς πολεμικὰς τέχνας αὐτάς τε παρὰ τῶν ἐπισταμένων μαθητέον, καὶ ὅπως αὐταῖς δεῖ χρῆσθαι ἀσκητέον· εἰ δὲ καὶ τῷ σώματι βούλει δυνατὸς εἶναι, τῇ γνώμῃ ὑπηρετεῖν ἐθιστέον τὸ σῶμα καὶ γυμναστέον σὺν

τὰ ὄντα] Cum Beſſarione et Hindeburgio poſt hæc verba diſtinxit Zeune et Schütz; deleri aut in *τὰ πάντα* mutari voluit Erneſti. Mihi cum Valckenario verba *μετ' ἀληθείας* delenda eſſe videntur, et deinceps ſcribendum *τῶν γὰρ ὄντως ἀγαθῶν*. Vulgatam lectionem ita defendebat Zeune, ut *τὰ ὄντα* opponi diceret *τοῖς προοιμίοις ἡδονῆς*, et *μετ' ἀληθείας* verbo *ἐξαπατήσω*.

28. *διδόασιν*] Pariſ. 1. *διδάσκουσιν ἀνθρώπους* dat.

ἐθέλεις] Ita cum Juntina, Pariſ. Steph. ſec. Vaticani libri 3. *ἐθέλοις* ex Aldina manavit in reliquas.

εἴτε τὴν γῆν] Junt. *εἴγε τ. γ. φ. σοι καρποὺς* omiſſo *βούλει*. Vatic. 1. et Florent. E. *εἴτε γῆν βούλει σοι καρποὺς ἀφθόνους φέρειν*.

δύνασθαι] Poſt *ἐλευθεροῦν* collocat Vaticanus 1.

τῶν ἐπισταμένων] Voſſianus 2. *τοῦ ἐπισταμένου* dat et verba *καὶ ὅπως— ἀσκητέον* omittit. Verum ſententiam eſſe neceſſariam, et in præcedentibus *αὐτὰς* huc reſpicere affirmat Erneſti, qui vertit h. l. *oportet et artes ipſas diſcere et modum utendi*. At græce ſic dicendum erat *καὶ ὅπως αὐταῖς δεῖ χρῆσθαι*, omiſſo *ἀσκητέον*. Weiſke vertit quaſi ſcriptum eſſet *καὶ ὥσπερ αὐταῖς δεῖ χρῆσθαι ἀσκητέον*. Mihi geminum *αὐτὰς* et *αὐταῖς* diſplicet; *ἀσκητέον* autem ſuſpicor olim fuiſſe in loco eo, ubi nunc legitur *γυμναστέον*, ſcriptum.

εἰ δὲ καὶ] Hindeburg *εἴτε καὶ* ſcribi maluit, quod probari poterat, niſi *καὶ* additum adeſſet.

σὺν πόνοις] Hieron. Wolfii *ἐν πόνοις* non opus eſt, nec *ἱδρῶσι* Voſſiani 2.

πόνοις καὶ ἱδρῶτι. Καὶ ἡ Κακία ὑπολαβοῦσα εἶπεν, 29
(ὥς φησι Πρόδικος) Ἐννοεῖς, ὦ Ἡράκλεις, ὡς χαλεπὴν
καὶ μακρὰν ὁδὸν ἐπὶ τὰς εὐφροσύνας ἡ γυνή σοι αὕτη
διηγεῖται; ἐγὼ δὲ ῥᾳδίαν καὶ βραχεῖαν ὁδὸν ἐπὶ τὴν εὐ-
δαιμονίαν ἄξω σε. Καὶ ἡ Ἀρετὴ εἶπεν, Ὦ τλῆμον! τί 30
δὲ σὺ ἀγαθὸν ἔχεις; ἢ τί ἡδὺ οἶσθα, μηδὲν τούτων
ἕνεκα πράττειν ἐθέλουσα; ἥτις οὐδὲ τὴν τῶν ἡδέων ἐπι-
θυμίαν ἀναμένεις, ἀλλὰ πρὶν ἐπιθυμῆσαι, πάντων ἐμ-
πίπλασαι, πρὶν μὲν πεινῆν, ἐσθίουσα, πρὶν δὲ διψῆν,
πίνουσα· καὶ ἵνα μὲν ἡδέως φάγῃς, ὀψοποιοὺς μηχανω-
μένη, ἵνα δὲ ἡδέως πίνῃς, οἴνους τε πολυτελεῖς παρα-
σκευάζῃ, καὶ τοῦ θέρους χιόνα περιθέουσα ζητεῖς· ἵνα
δὲ καθυπνώσῃς ἡδέως, οὐ μόνον τὰς στρωμνὰς μαλακὰς
ἀλλὰ καὶ [τὰς κλίνας καὶ] τὰ ὑπόβαθρα ταῖς κλίναις

29. *ὡς χαλεπὴν*] Vossianus 2. *ὡς* et *ὁδὸν* post *βραχεῖαν* omittit. Hinc vocabulum *ὁδὸν* suadente Ernesto seclusit Zeune.

30. *οἶσθα,*] Clemens Alex. Strom. ii. p. 406. addit deinceps *ἢ τί καλὸν σκοπεῖς*, deinceps vero verba *ἀλλὰ πρὶν—ἐμπίπλασαι* omittit. Postea *ἀναμένουσα* dat Juntina.

καὶ ἵνα μὲν] Ita Aldina, Paris. Steph. Bessario, Clemens: *καὶ* omittit Juntina, margo Steph. *ἵνα δὲ καὶ ἡδέως*, quæ est scriptura Florent. A. deinceps *φάγοις* Juntina dat.

ζητεῖς] Ad refrigerandum vinum. Recondebant enim nivem et glaciem in subterraneis scrobibus ad usum conviviorum. Cf. ad Athenæi iii. p. 124. Plinii. xix. c. 4. Gellii xix. 5. Macrobii Saturn. vii. 12.

καθυπνώσῃς] Clemens *κατακοιμηθῇς* dedit, deinceps *κλίνας μαλακὰς, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑποβ. ταῖς κλίναις παρασκευάζῃ.* quæ lectio mihi mirifice placet. Primum forma media h. l. necessaria videtur; sibi enim mollis parat non aliis vestem stragulam mollem et tapetia, in quibus pedes lectorum insistant. Deinde verba *καὶ τὰς κλίνας* quo pertineant, non video equidem. Si *μαλακὰς* repetere velis, spondarum et lecti lignum quale sit et vere dici possit *μαλακὸν* et mollitiæ incubantis aptum, equidem ignoro. Postea quæri potest Xenophon cur articulum addiderit vocabulo *ὑπόβαθρα*, adjectivum non addiderit? An *μαλακὰ* ex antecedenti membro repetendum et *ὑπόβαθρα* adjungendum? Recte vero hæc Hindeburg ex Cyrop. viii. 8, 16. interpretatur *tapetes lectorum pedibus suppositos, ne vel ingredienti vel incubanti lectus repercussu soli molestiam faciat.* Verba sunt Xenophontis de luxu Persarum *τὰς εὐνὰς οὐ μόνον ἀρκεῖ μαλακῶς ὑποστρώννυσθαι, ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν κλινῶν τοὺς πόδας ἐπὶ ταπίδων τιθέασι, ὅπως μὴ ἀντερείδῃ τὸ δάπεδον, ἀλλ' ὑπείκωσιν αἱ ταπίδες.* Pessime vertit Weiske: *nicht nur auf weiche Teppiche bedacht bist, sondern auch weiche Küssen darunter und Polster unter die Bettstellen legst.* Equidem *κλίνας* olim vocabulo *στρωμνὰς* veluti glossam fuisse adscriptam, deinde in ejus locum immigrasse, quod in Clementis libris factum vides, aut separatim in alienum locum intrusum fuisse, ut h. l. suspicor, quare verba mihi suspecta seclusi.

παρασκευάζεις. οὐ γὰρ διὰ τὸ πονεῖν, ἀλλὰ διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν, ὅ τι ποιῇς, ὕπνου ἐπιθυμεῖς. τὰ δ' ἀφροδίσια πρὸ τοῦ δεῖσθαι ἀναγκάζεις, πάντα μηχανωμένη, καὶ γυναιξὶ καὶ ἀνδράσι χρωμένη· οὕτω γὰρ παιδεύεις τοὺς σαυτῆς φίλους, τῆς μὲν νυκτὸς ὑβρίζουσα, τῆς δὲ ἡμέρας
31 τὸ χρησιμώτατον κατακοιμίζουσα. Ἀθάνατος δὲ οὖσα, ἐκ θεῶν μὲν ἀπέῤῥιψαι, ὑπὸ δὲ ἀνθρώπων ἀγαθῶν ἀτιμάζῃ· τοῦ δὲ πάντων ἡδίστου ἀκούσματος, ἐπαίνου σεαυτῆς, ἀνήκοος εἶ, καὶ τοῦ πάντων ἡδίστου θεάματος ἀθέατος· οὐδὲν γὰρ πώποτε σαυτῆς ἔργον καλὸν τεθέασαι. Τίς δ' ἄν σοι λεγούσῃ τι πιστεύσειε; τίς δ' ἂν δεομένῃ τινὸς ἐπαρκέσειεν; ἢ τίς ἂν εὖ φρονῶν τοῦ σοῦ θιάσου τολμήσειεν εἶναι; οἳ, νέοι μὲν ὄντες, τοῖς σώμασιν ἀδύνατοι εἰσὶ, πρεσβύτεροι δὲ γενόμενοι, ταῖς ψυχαῖς ἀνόητοι· ἀπόνως μὲν λιπαροὶ διὰ νεότητος φερόμενοι, ἐπιπόνως δὲ αὐχμηροὶ διὰ γήρως περῶντες· τοῖς μὲν πεπραγμένοις αἰσχυνόμενοι, τοῖς δὲ πραττομένοις βαρυνόμενοι· τὰ μὲν ἡδέα ἐν τῇ νεότητι διαδραμόντες, τὰ δὲ
32 χαλεπὰ εἰς τὸ γῆρας ἀποθέμενοι. Ἐγὼ δὲ σύνειμι μὲν θεοῖς, σύνειμι δὲ ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς· ἔργον δὲ καλὸν οὔτε θεῖον οὔτε ἀνθρώπινον χωρὶς ἐμοῦ γίγνεται.

ποιῇς] Ita Caſtal. et Steph. pro ποιεῖς Edd. primarum, quæ deinceps δέεσθαι dant.

καὶ ἀνδράσι] Stephanus primus τοῖς ἀνδράσι omiſſa copula καὶ dedit, idque factum comprobari ait verſione Beſſarionis Zeune, ubi eſt : *ipſis etiam viris ut mulieribus uteris.* Equidem antiquam lectionem teneo, quæ ingenium κακίας omne plenius reddere videtur. Amores enim et muliebres et pueriles ea quærebat in Græcia : deinde ὡς γυναιξὶ τοῖς ἀνδράσι dicere debuiſſe mihi videtur Xenophon, ſi voluiſſet amorem teterrimum puerorum ſignificare. Multo vero minus reſpexit tribadas Xenophon, cum Κακίαν faceret mulierum uſum venereum memorantem, quod viſum eſt Schützio.

τοὺς σαυτῆς] Juntina, Voſſianus 2. Florent. A. B. C. E. ἑαυτῆς dant ; contra ſectione ſequenti Voſſianus 2. cum Vindob. 2. ἐπαίνου σεαυτῆς dant, quod vulgato ἑαυτῆς conſtantiæ cauſa ſubſtituit Erneſti.

31. οἳ, νέοι] Antecedens θιάσου collectivum vocabulum complectitur θιασώτας, quos pronomen reſpicit.

φερόμενοι] Ruhnkenii correctionem cum Weiſkio amplector, Zeunio vulgatum τρεφόμενοι relinquens ineptiſſime tuenti.

32. ἐμοῦ γίγνεται] In priore Edi-

τιμῶμαι δὲ μάλιστα πάντων καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις οἷς προσήκει· ἀγαπητὴ μὲν συνεργὸς τεχνίταις, πιστὴ δὲ φύλαξ οἴκων δεσπόταις, εὐμενὴς δὲ παραστάτις οἰκέταις, ἀγαθὴ δὲ συλλήπτρια τῶν ἐν εἰρήνῃ πόνων, βεβαία δὲ τῶν ἐν πολέμῳ σύμμαχος ἔργων, ἀρίστη δὲ φιλίας κοινωνός. Ἔστι δὲ τοῖς μὲν ἐμοῖς φί- 33
λοις ἡδεῖα μὲν καὶ ἀπράγμων σίτων καὶ ποτῶν ἀπόλαυσις· ἀνέχονται γὰρ, ἕως ἂν ἐπιθυμήσωσιν αὐτῶν. Ὕπνος δὲ αὐτοῖς πάρεστιν ἡδίων ἢ τοῖς ἀμόχθοις· καὶ οὔτε ἀπολείποντες αὐτὸν ἄχθονται, οὔτε διὰ τοῦτον μεθιᾶσι τὰ δέοντα πράττειν. Καὶ οἱ μὲν νέοι τοῖς τῶν πρεσβυτέρων ἐπαίνοις χαίρουσιν, οἱ δὲ γεραίτεροι ταῖς τῶν νέων τιμαῖς ἀγάλλονται· καὶ ἡδέως μὲν τῶν παλαιῶν πράξεων μέμνηνται, εὖ δὲ τὰς παρούσας ἥδονται πράττοντες, δι' ἐμὲ φίλοι μὲν θεοῖς ὄντες, ἀγαπητοὶ δὲ φίλοις, τίμιοι δὲ πατρίσιν. ὅταν δ' ἔλθῃ τὸ πεπρωμένον τέλος, οὐ μετὰ λήθης ἄτιμοι κεῖνται, ἀλλὰ μετὰ μνήμης τὸν ἀεὶ χρόνον ὑμνούμενοι θάλλουσι. Τοιαῦτά σοι, ὦ παῖ τοκέων ἀγαθῶν Ἡράκλεις, ἔξεστι διαπονησαμένῳ τὴν μακαριστοτάτην εὐδαιμονίαν κεκτῆσθαι. Οὕτω πως διῴκει 34

tione ex Zeunii conjectura ἐμοῦ οὐ γίγνεται dederam, quæ lectio facit orationem minime numerosam. Potius debebat esse ἐμοῦ γίγνεται οὐδέν.

οἷς προσήκει] Leonclavius vertit *quibus par est:* Bessario *apud homines optimos:* Brodæus *a quibus laudari convenit, a bonis scilicet et integris:* quibuscum Zeune repetit ex antecedentibus τιμῶν ἐμέ. Quæ ratio mihi durissima videtur. Schütz interpretatur: *afficior omnibus honoribus debitis,* οἷς προσήκει τιμᾶσθαι. Non miror equidem Ernestum professum: *Hoc quo pertineat et quid sit h. l. se non videre.* Mihi venit in mentem respici ad formulam ἀνδρὶ προσήκει οὐδεμιᾶς ἀρετῆς libri iv. 5, 11. et similes; igitur Virtutem suspicor h. l. amicos suos dicentem ita fere loqui παρὰ ἀνθρώποις, οἷς προσήκω, ἀγαπητὴ μὲν &c.

μὲν συνεργὸς] Ex Editt. pr. Paris. Brodæi, Bessarionis et Paris. 1. libro Zeune revocavit γὰρ post μὲν a Stephano insertum: verum sic εἰμὶ simul fuisse addendum recte admonuit Weiske. Mihi quid de h. l. videatur, in annotatione antecedente dixi.

33. ἀπολείποντες] Ita Vossianus 2. Vindob. uterque et Florent. A. B. C. Ante Ernestum erat ἀπολιπόντες.

μακαριστοτάτην] Vide annotata ad Cyrop. vii. 2, 27.

34. διῴκει] Scripsi quod voluere Hemsterhusius et Ruhnkenius, cum vulgo διώκει legatur præsenti tempore a διώκω derivato: quod tempus etsi

Πρόδικος τὴν ὑπ' ἀρετῆς Ἡρακλέους παίδευσιν· ἐκόσμησε μέντοι τὰς γνώμας ἔτι μεγαλειοτέροις ῥήμασιν, ἢ ἐγὼ νῦν. Σοὶ δ' οὖν ἄξιον, ὦ Ἀρίστιππε, τούτων ἐνθυμουμένῳ πειρᾶσθαί τι καὶ τῶν εἰς τὸν μέλλοντα χρόνον τοῦ βίου φροντίζειν.

CAP. II.

Lamproclem filium matri iratum placat et pietatis caufas docet.

ΑΙΣΘΟΜΕΝΟΣ δέ ποτε Λαμπροκλέα, τὸν πρεσβύτατον υἱὸν ἑαυτοῦ, πρὸς τὴν μητέρα χαλεπαίνοντα, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ παῖ, οἶσθά τινας ἀνθρώπους ἀχαρίστους καλουμένους; Καὶ μάλα, ἔφη ὁ νεανίσκος. Καταμεμάθηκας οὖν τοὺς τί ποιοῦντας τὸ ὄνομα τοῦτο ἀποκαλοῦσιν; Ἔγω γε, ἔφη· τοὺς γὰρ εὖ παθόντας, ὅταν δυνάμενοι χάριν ἀποδοῦναι, μὴ ἀποδῶσιν, ἀχαρί-

melius cum initio narrationis fect. 21. congruere videtur, id tamen affenfum lectoris morari non debet. Sequitur enim ftatim ἐκόσμησε, quod præcedenti præfenti tempori διώκει multo minus congruit, quam illud διώκει verbis ἐπιδείκνυται, et ἀποφαίνεται fect. 21.

τούτων] Refero cum Zeunio et Weifkio ad ἐνθυμουμένῳ; ad τι intellige κατά. Quid fi τῶν τοῦ βίου dictum, jungas?

1. Λαμπροκλέα] Socratis fuit, ut ex hoc loco patet, filius natu maximus, quem habuit ex Xanthippe; ex Myrtone Ariftidis Jufti filia *Sophronifcum* fufcepit et *Menexenum*, qui et ab aliis vocatur Menedemus: Laërt. ii. 26. Duas enim habuit uxores, fi fides habenda Laërt. et Suidæ. Sunt tamen qui negent, maxime propter filentium auctorum coætaneorum, Socratifque adeo difcipulorum, Platonis v. c. Xenophontis aliorumque, Socratem duas habuiffe uxores. Et mihi quoque verifimilius videtur, Socratem unam tantum Xanthippen duxiffe in matrimonium. v. quæ de hac re tradit Rollin. in vita Socr. tom. iv. Hift. Ant. *Hindeburg.* Socratem Plato in Apologia f. 23. facit dicentem: υἱεῖς τρεῖς μοι εἰσὶ, εἷς μὲν μειράκιον, δύο δὲ παιδία. In Phædone fect. 65. ἐπειδὴ δὲ ἐλούσατο καὶ ἠνέχθη παρ' αὐτὸν τὰ παιδία· δύο γὰρ αὐτῷ υἱεῖς σμικροὶ ἦσαν, εἷς δὲ μέγας· καὶ αἱ οἰκεῖαι γυναῖκες ἀφίκοντο. Idem Plato unam Xanthippem Socratis uxorem noverat; ita enim in Phædone fect. 3. εἰσιόντες κατελαμβάνομεν—τὴν δὲ Ξανθίππην ἔχουσάν τε τὸ παιδίον αὐτοῦ καὶ παρακαθημένην. Ceterum in Libanii Apologia Socratis vol. ii. p. 53. ed. Reifke editum legitur: οὐκ Ἀριστοκλεῖ μητρὸς ἀμελοῦντι, διδάσκων ἡλίκα χρέα γονεῦσιν ὀφείλομεν; Ex priore Platonici Phædonis loco duxiffe videntur argumentum opinionis fuæ Satyrus et Hieronymus Rhodius, qui duas fimul in matrimonio uxores habuiffe Socratem tradiderant, narrante Diogene ii. 26. qui paulo antea Ariftotelem adeo opinioni ifti præfcribit auctorem, cum Athenæo in libro 13.

ἀνθρώπους] Parif. Codex 1. omifit.

τοὺς τί] Hæc verba in οἵους τί vel οὓς τί mutari voluit Valckenaer. τοῦτο, τί conjecit Zeune; τίνας τί dedit Schütz, quam fcripturam maxime equidem probaverim, quamvis τῷ pro τίνι pofitum, fed folum, nec fequente τί, fciam infra iv. 4, 17. et iv. 5, 10.

στους καλοῦσιν. Οὐκοῦν δοκοῦσί σοι ἐν τοῖς ἀδίκοις
καταλογίζεσθαι τοὺς ἀχαρίστους; Ἔμοι γε, ἔφη.
Ἤδη δέ ποτε ἐσκέψω, εἰ ἄρα, ὥσπερ τὸ ἀνδραποδίζε- 2
σθαι τοὺς μὲν φίλους ἄδικον εἶναι δοκεῖ, τοὺς δὲ πολε-
μίους δίκαιον, οὕτω καὶ τὸ ἀχαριστεῖν πρὸς μὲν τοὺς
φίλους ἄδικόν ἐστι, πρὸς δὲ τοὺς πολεμίους δίκαιον;
Καὶ μάλα, ἔφη· καὶ δοκεῖ μοι, ὑφ᾽ οὗ ἄν τις εὖ παθὼν
εἴτε φίλου εἴτε πολεμίου μὴ πειρᾶται χάριν ἀποδιδόναι,
ἄδικος εἶναι. Οὐκοῦν, εἴ γε οὕτως ἔχει τοῦτο, εἰλι- 3
κρινής τις ἂν εἴη ἀδικία ἡ ἀχαριστία; Συνωμολό-
γει. Οὐκοῦν, ὅσῳ ἄν τις μείζω ἀγαθὰ παθὼν μὴ
ἀποδιδῷ χάριν, τοσούτῳ ἀδικώτερος ἂν εἴη; Συνέφη
καὶ τοῦτο. Τίνας οὖν, ἔφη, ὑπὸ τίνων εὕροιμεν ἂν
μείζονα εὐεργετημένους ἢ παῖδας ὑπὸ γονέων; οὓς οἱ
γονεῖς ἐκ μὲν οὐκ ὄντων ἐποίησαν εἶναι, τοσαῦτα δὲ καλὰ
ἰδεῖν καὶ τοσούτων ἀγαθῶν μετασχεῖν, ὅσα οἱ θεοὶ παρέ-
χουσι τοῖς ἀνθρώποις· ἃ δὴ καὶ οὕτως ἡμῖν δοκεῖ παντὸς
ἄξια εἶναι, ὥστε πάντες τὸ καταλιπεῖν αὐτὰ πάντων
μάλιστα φεύγομεν. καὶ αἱ πόλεις ἐπὶ τοῖς μεγίστοις
ἀδικήμασι ζημίαν θάνατον πεποιήκασιν, ὡς οὐκ ἂν μεί-
ζονος κακοῦ φόβῳ τὴν ἀδικίαν παύσοντες. Καὶ μή που 4
τῶν γε ἀφροδισίων ἕνεκα παιδοποιεῖσθαι τοὺς ἀνθρώ-

δοκοῦσι] Reiſke δικαίως addendum cenſebat; Zeune poſt καταλογίζεσθαι intelligi volebat δεῖν: neutro opus eſt.

καταλογίζεσθαι] Codex Stobæi, teſte Erneſto, dat ſimplex λογίζεσθαι.

2. οὕτω καὶ] Stephani ſecunda Editio οὕτω addidit, firmante verſione Beſſarionis et Stobæo p. 463. Errori alieno obſecutus Erneſti εἶναι, οὕτω dederat: deinceps πρὸς τοὺς μὲν dedit Steph. ſec.

3. ὑπὸ γονέων] Ita ex Stobæo ſuadente Stephano ſcripſit Zeune pro vulgato ἀπό.

ἃ δὴ καὶ] Juntina ἄδικα dedit, deinceps πάντων ἄξια Stobæus.

παύσοντες] Expectabas παύσουσαι, ſed in πόλεις intelliguntur homines in civitatem collecti et juribus civilibus conjuncti.

4. μή που—ὑπολάμβανε] Vulgatum μὴν οὐ—ὑπολαμβάνοις varie tentarunt viri docti. Caſtalio καὶ μὲν οὐ dederat, ὑπολαμβάνεις Edd. pr. uſque ad Leonclavianam, quæ prima ὑπολαμβάνοις dedit, Caſtalio ὑπολαμβάνει. Noſtrum debetur Brodæo. μὴν in μὴ mutari voluit Zeune, μήπου cum Schützio dedi, qui ὑπολαμβάνοις tamen intactum reliquit.

πους ὑπολάμβανε· ἐπεὶ τοῦ γε τῶν ἀπολυσόντων μεσταὶ
μὲν αἱ ὁδοὶ, μεστὰ δὲ τὰ οἰκήματα. Φανεροὶ δ᾽ ἐσμὲν
καὶ σκοπούμενοι ἐξ ὁποίων ἂν γυναικῶν βέλτιστα ἡμῖν
5 τέκνα γένοιτο, αἷς συνελθόντες τεκνοποιούμεθα. Καὶ ὁ
μὲν ἀνὴρ τήν τε συντεκνοποιήσουσαν ἑαυτῷ τρέφει, καὶ
τοῖς μέλλουσιν ἔσεσθαι παισὶ προπαρασκευάζει πάντα
ὅσα ἂν οἴηται συνοίσειν αὐτοῖς πρὸς τὸν βίον, καὶ ταῦτα
ὡς ἂν δύνηται πλεῖστα. ἡ δὲ γυνὴ ὑποδεξαμένη τε φέρει
τὸ φορτίον τοῦτο, βαρυνομένη τε καὶ κινδυνεύουσα περὶ τοῦ
βίου, καὶ μεταδιδοῦσα τῆς τροφῆς ᾗ καὶ αὐτὴ τρέφεται,
καὶ σὺν πολλῷ πόνῳ διενέγκασα καὶ τεκοῦσα, τρέφει
τε καὶ ἐπιμελεῖται, οὔτε προπεπονθυῖα οὐδὲν ἀγαθὸν,
οὔτε γιγνώσκον τὸ βρέφος ὑφ᾽ ὅτου εὖ πάσχει, οὔτε ση-
μαίνειν δυνάμενον ὅτου δεῖται· ἀλλ᾽ αὐτὴ στοχαζομένη
τά τε συμφέροντα καὶ τὰ κεχαρισμένα πειρᾶται ἐκπλη-
ροῦν, καὶ τρέφει πολὺν χρόνον καὶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς
ὑπομένουσα πονεῖν, οὐκ εἰδυῖα τίνα τούτων χάριν ἀπολή-
6 ψεται. Καὶ οὐκ ἀρκεῖ θρέψαι μόνον, ἀλλὰ καὶ, ἐπει-
δὰν δόξωσιν ἱκανοὶ εἶναι οἱ παῖδες μανθάνειν τι, ἃ μὲν ἂν

τοῦ γε] Veterum Edd. et Vindob. 1. ſcripturam cum Schützio revocavi; recentiores τούτου γε dederunt. Utrumque per Syneſin cum præcedente ἀφροδισίων ἕνεκα jungendum, quaſi præceſſerit τοῦ τῶν ἀφ. ἐπιθυμεῖν. Voſſianus 1. dat ἐπεὶ τῶν ἀπολυσόντων. Supra ii. 1, 5. erat τῶν ἀπολυσόντων τῆς τῶν ἀφροδισίων ἐπιθυμίας.

5. Καὶ ὁ μὲν] Additum deinceps γὰρ in Junt. Pariſ. et Stobæo, omittunt ceteræ Edd. deinceps Stobæus συντεκνοποιοῦσαν dat.

ᾗ καὶ] Ita cum Stobæo Steph. ἧς καὶ ceteræ Edd. deinceps διενεγκοῦσα dat Stobæus.

γιγνώσκον] Refer accuſativum ad τρέφει præcedens; ſequens εὖ πάσχει ex Stobæo, Pariſ. et Steph. eſt receptum pro συμπάσχει Edd. ceterarum.

οὔτε σημαίνειν] Ita cum Erneſto dedi pro οὐδὲ, quod damnavit Hindeburg, defendunt Zeune et Schütz, hic quidem *imo ne quidem* interpretatus.

αὐτὴ στ.] Ita pro αὕτη ex Stobæo reſcripſit Erneſti: ex eodem Stobæo articulum τὰ ante κεχαρισμένα addidit Zeune.

νυκτὸς] Ita cum Stobæo Beſſarionis verſio, Vatic. 1. et Flor. A. ſcripſi. Vulgo eſt νύκτας. Quatuor accuſativi continuo poſiti mihi ingrati eſſe videbantur nec eleganter poſiti.

οὐκ εἰδυῖα] Pendere mihi participium hoc nec ſatis firmiter hærere præcedentibus verbis junctum videtur. Forte fuit olim πολὺν μὲν χρόνον —οὐκ εἰδυῖα δέ: deinceps Stobæus et Brodæi liber εἴ τινα τούτων dat.

6. ἃ μὲν ἂν] Edd. pr. et Pariſ. ἂν

αὐτοὶ ἔχωσιν οἱ γονεῖς ἀγαθὰ πρὸς τὸν βίον, διδάσκου-
σιν· ἃ δ᾽ ἂν οἴωνται ἄλλον ἱκανώτερον εἶναι διδάξαι,
πέμπουσι πρὸς τοῦτον δαπανῶντες, καὶ ἐπιμελοῦνται
πάντα ποιοῦντες, ὅπως οἱ παῖδες αὐτοῖς γένωνται ὡς δυ-
νατὸν βέλτιστοι. Πρὸς ταῦτα ὁ νεανίσκος ἔφη· Ἀλλά 7
τοι εἰ καὶ ταῦτα πάντα πεποίηκε καὶ ἄλλα τούτων
πολλαπλάσια, οὐδεὶς ἂν δύναιτο αὐτῆς ἀνασχέσθαι τὴν
χαλεπότητα. Καὶ ὁ Σωκράτης, Πότερα δὲ οἴει, ἔφη,
θηρίου ἀγριότητα δυσφορωτέραν εἶναι ἢ μητρός; Ἐγὼ
μὲν οἶμαι, ἔφη, μητρὸς, τῆς γε τοιαύτης. Ἤδη πώ-
ποτε οὖν ἢ δακοῦσα κακόν τί σοι ἔδωκεν ἢ λακτίσασα,
οἷα ὑπὸ θηρίων ἤδη πολλοὶ ἔπαθον; Ἀλλὰ νὴ Δία, 8
ἔφη, λέγει, ἃ οὐκ ἄν τις ἐπὶ τῷ βίῳ παντὶ βούλοιτο
ἀκοῦσαι· Σὺ δὲ πόσα, ἔφη ὁ Σωκράτης, οἴει ταύτῃ
δυσάνεκτα, καὶ τῇ φωνῇ καὶ τοῖς ἔργοις ἐκ παιδίου
δυσκολαίνων καὶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς, πράγματα παρα-
σχεῖν; πόσα δὲ λυπῆσαι κάμνων; Ἀλλ᾽ οὐδεπώ-

omittunt: deinceps ἔχουσιν Parif. pro ἔχωσιν dat.

ἃ δ᾽ ἂν] Ita Parif. Stobæus et Steph. ἀλλ᾽ ἂν Edd. pr. fequens εἶναι omifit Stobæus.

αὐτοῖς γένωνται] Margo Leoncl. et Steph. αὐτοῖς ἀγαθοὶ γένωνται καὶ ὡς δυνατὸν βέλτιστοι.

7. ἔφη] Stobæus et Vatic. 1. εἶπεν. Poft πεποίηκε vel ante debet intelligi ἡ μήτηρ, quod Lamproclis animus commotior omifit.

εἰ καὶ ταῦτα] Ita cum Voffiano 1. Zeune et Schütz: antea καὶ deerat. Vatic. 1. dat εἰ πάντα ταῦτα.

ἔφη, μητρὸς] Cum Stobæo articulum τῆς ante μητρὸς omifi, quod in fententia generali ferri non poteft: ad fuam vero matrem Lamprocles mox fpeciatim accommodat fententiam verbis τῆς γε τοιαύτης. Igitur poft μητρὸς incifum pofui.

8. ἐπὶ τῷ βίῳ παντὶ] Formulam rariorem varie tentarunt vel explicarunt viri docti. Nuper demum Weifke poft τις addi voluit δὶς, interpretatus *die man in feinem ganzen Leben nicht wieder hören möchte.* Plane geminus locus Cyrop. iii. 1, 43. ἐπὶ πόσῳ ἂν ἐθέλοις τὴν γυναῖκά σου ἀκοῦσαι ὅτι σκευοφορεῖς; vulgatam fatis defendit et interpretatur. Plato Apologiæ 32. ἐπὶ πόσῳ ἄν τις δέξαιτ᾽ ἄν;

ταύτῃ] Ernefti malebat αὐτῇ fcriptum: recte.

τοῖς ἔργοις] Deinceps παρασχεῖν inferebat Reifke, et fequens παρασχεῖν mutabat in παρασχών. Senferat fcilicet vir egregius in vulgari lectione concinnitatem folitam Xenophontis defiderari, et vocabulum δυσάνεκτα partim ineptum effe, partim nimis longe disjunctum a πράγματα. Voluit incommodo mederi Hindeburg, qui δυσάνεκτα adverbii loco habens verbo δυσκολαίνων adjungebat: quem fequitur Schütz. Mihi fcribendum videtur δυσάνεκτα ποιῆσαι, καὶ τῇ φ. καὶ τ. ἔργοις ἐκ π. δυσκολαίνων, καὶ ἡμ. κ. νυκτὸς πράγματα παρασχών;

ποτε αὐτὴν, ἔφη, οὔτ' εἶπα οὔτ' ἐποίησα οὐδὲν, ἐφ' ᾧ
9 ᾐσχύνθη. Τί δὲ; οἴει, ἔφη, χαλεπώτερον εἶναί σοι
ἀκούειν ὧν αὐτὴ λέγει, ἢ τοῖς ὑποκριταῖς, ὅταν ἐν ταῖς
τραγῳδίαις ἀλλήλους τὰ ἔσχατα λέγωσιν; Ἀλλ',
οἶμαι, ἐπειδὴ οὐκ οἴονται τῶν λεγόντων οὔτε τὸν ἐλέγχοντα
ἐλέγχειν ἵνα ζημιώσῃ, οὔτε τὸν ἀπειλοῦντα ἀπειλεῖν ἵνα
κακόν τι ποιήσῃ, ῥᾳδίως φέρουσι. Σὺ δὲ εὖ εἰδὼς,
ὅτι, ἃ λέγει σοι ἡ μήτηρ, οὐ μόνον οὐδὲν κακὸν νοοῦσα
λέγει, ἀλλὰ καὶ βουλομένη σοι ἀγαθὰ εἶναι ὅσα οὐδενὶ
ἄλλῳ, χαλεπαίνεις; ἢ νομίζεις κακόνουν τὴν μητέρα σοι
10 εἶναι; Οὐ δῆτα, ἔφη, τοῦτό γε οὐκ οἴομαι. Καὶ
ὁ Σωκράτης, οὐκοῦν, ἔφη, σὺ ταύτην, εὔνουν τέ σοι οὖσαν
καὶ ἐπιμελομένην ὡς μάλιστα δύναται κάμνοντος, ὅπως
ὑγιανεῖς τε καὶ ὅπως τῶν ἐπιτηδείων μηδενὸς ἐνδεὴς ἔσῃ,
καὶ πρὸς τούτοις, πολλὰ τοῖς θεοῖς εὐχομένην ἀγαθὰ
ὑπὲρ σοῦ, καὶ εὐχὰς ἀποδιδοῦσαν, χαλεπὴν εἶναι φῄς;
ἐγὼ μὲν οἶμαι, εἰ τοιαύτην μὴ δύνασαι φέρειν μητέρα,
11 τἀγαθά σε οὐ δύνασθαι φέρειν. Εἰπὲ δέ μοι, ἔφη,
πότερον ἄλλον τινὰ οἴει δεῖν θεραπεύειν; ἢ παρεσκεύασαι
μηδενὶ ἀνθρώπων πειρᾶσθαι ἀρέσκειν, [μηδ' ἕπεσθαι]

ᾐσχύνθη] Stobæus et libri Brodæi ᾐσχύνθην dant, unde Edwards conjecit ſcribendum ἐφ' ᾧ ἂν αἰσχυνθείην. Stobæi ſcripturam probavit etiam Hindeburg.

9. Τί δέ;] Stobæus dat Atticum Τί δαί; receptum a Schützio: pejus deinceps ἀλλήλοις.

τὸν ἐλέγχοντα ἐλέγχειν] Brodæus malebat τὸν λέγοντα λέγειν. quam correctionem peſſime interpretatus eſt Zeune, quaſi Brodæus verba τῶν λεγόντων ſic voluerit mutari.

ὅτι ἃ λέγει] Ex Stobæo ἃ inſeruit Steph. ὅτι λέγει ὁ Caſtalio dedit, Stephanus ὅτι λέγει. Beſſario vertit *quod quicquid mater dicit.* Edd. pr. ὅτι λέγει dant: Romana ὡς ὅτι λέγει, monente Schützio.

ἀλλὰ καὶ] Juntina verba καὶ βουλομένη σοὶ, deinceps ἄλλῳ omiſit. Pro ὅσα Stobæus οἷα habet, deinde τοῦτο δ' οὐκ οἶμαί γε.

10. ταύτην] Edd. pr. et Pariſ. σοὶ ταύτην: verum Caſtalio cum Stobæo dedit, unde recepi.

ἐπιμελομένην] Stobæus ἐπιμελουμένην dat, et pro vulgato deinceps ὑγιαίνῃς habet ὑγιανῇς, quod in ὑγιανεῖς propter ſequens ἔσῃ mutavi. οὐδενὸς ἔσῃ dat Pariſ. Codex 3.

εὐχομένην ἀγαθὰ] Poſterius vocabulum cum Erneſto damnat Zeune, defendit cum Hindeburgio Schütz: mihi etiam propter ſequens εὐχὰς ἀποδιδοῦσαν ſervandum videtur.

11. δέ μοι] Stobæus δή μοι dat.

[μηδ' ἕπεσθαι]] Cum Stobæo plane

μήτε πείθεσθαι μήτε στρατηγῷ μήτε ἄλλῳ ἄρχοντι; Ναὶ μὰ Δία ἔγωγε, ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, 12
καὶ τῷ γείτονι βούλει σὺ ἀρέσκειν, ἵνα σοι καὶ πῦρ ἐναύῃ, ὅταν τούτου δέῃ, καὶ ἀγαθοῦ τέ σοι γίγνηται συλλήπτωρ, καί, ἄν τι σφαλλόμενος τύχῃς, εὐνοϊκῶς ἐγγύθεν βοηθῇ σοι; Ἔγωγε, ἔφη. Τί δέ; συνοδοιπόρον ἢ σύμπλουν, ἢ εἴ τῳ ἄλλῳ ἐντυγχάνοις, οὐδὲν ἄν σοι διαφέροι φίλον ἢ ἐχθρὸν γενέσθαι, ἢ καὶ τῆς παρὰ τούτων εὐνοίας οἴει δεῖν ἐπιμελεῖσθαι; Ἔγω γε, ἔφη. Εἶτα τούτων μὲν ἐπιμελεῖσθαι παρεσκεύασαι, 13
τὴν δὲ μητέρα τὴν πάντων μάλιστά σε φιλοῦσαν οὐκ οἴει δεῖν θεραπεύειν; οὐκ οἶσθα, ὅτι καὶ ἡ πόλις ἄλλης μὲν ἀχαριστίας οὐδεμιᾶς ἐπιμελεῖται, οὐδὲ δικάζει, ἀλλὰ περιορᾷ τοὺς εὖ πεπονθότας χάριν οὐκ ἀποδιδόντας· ἐὰν δέ τις γονέας μὴ θεραπεύῃ, τούτῳ δίκην τε ἐπιτίθησι, καὶ ἀποδοκιμάζουσα οὐκ ἐᾷ ἄρχειν τοῦτον, ὡς οὔτε ἂν τὰ ἱερὰ εὐσεβῶς τὰ θυόμενα ὑπὲρ τῆς πόλεως τούτου θύον-

omitti velim, quæ seclusi. Contra cum Stephano (et Juntina) verba sequentia μήτε πείθεσθαι damnata seclusit Zeune, omisit Schütz, quasi πείθεσθαι sit glossema verbi ἕπεσθαι. Sed licet sectari aliquem, cui placere quidem velis, minime vero imperanti obedire. Posuit Socrates geminum exemplum hominis, qui sponte aliquem sectatur, cui placere vult, aliusque, quem officium obedire cogit imperanti. Nemo est, qui utrumque vitare possit, pauci alterum effugiunt.

12. βούλει σὺ] Ita Castal. Paris. Steph. libri Brodæi: ceteræ Edd. cum Vindob. 1. βούλει σοι dant, Vindob. 2. cum Stobæo et Paris. 1. 3. βουλήσῃ. Postea βοηθήσει habet Stobæus.

13. ἀχαριστίας] Cf. Cyropædiæ i. 2, 7.

γονέας μὴ θεραπεύῃ] Ex lege Solonis. Cf. Pollux Onom. viii. 6. Porphyrius de Abstinentia Carn. iv. 22. Casaubonus ad Theophrasti Char. vi. 2.

ἄρχειν] i. e. *archontem esse*, ut ex ἀρχόντων δοκιμασίαις arguit Hindeburg.

τὰ θυόμενα] Vulgo articulus deest, quem inserui, ne majorem vim verbis inferre cogerer. In vulgata lectione et distinctione ὡς οὔτε ἂν τὰ ἱερὰ εὐσεβῶς θυόμενα ὑπὲρ τῆς πόλεως, τούτου θύοντος, Ernesti, quem sequitur Schütz, accusativos consequentiæ putat esse τὰ ἱερὰ θυόμενα, contra in altero membro οὔτε ἄλλο πράξαντος genitivos. Quæ variatio magnam orationi duritiam videtur afferre. Reiske post οὐδὲν ἂν inseri voluit πραττόμενον, cui obsecutus est Zeune. Hindeburg οὐδὲν ὂν τούτου πράξαντος conjecit; sed ἂν abesse non potest. Gesnerus in Chrestomathia recte εὐσεβῶς jungebat verbis τούτου θύοντος, sed omisit monere ita articulum accedere debere participio θυόμενα.

τος, οὔτε ἄλλο καλῶς καὶ δικαίως οὐδὲν ἂν τούτου πράξαντος; Καὶ νὴ Δία ἐάν τις τῶν γονέων τελευτησάντων τοὺς τάφους μὴ κοσμῇ, καὶ τοῦτο ἐξετάζει ἡ πόλις ἐν
14 ταῖς τῶν ἀρχόντων δοκιμασίαις. Σὺ οὖν, ὦ παῖ, ἂν σωφρονῇς, τοὺς μὲν θεοὺς παραιτήσῃ συγγνώμονάς σοι εἶναι, εἴ τι παρημέληκας τῆς μητρὸς, μή σε καὶ οὗτοι, νομίσαντες ἀχάριστον εἶναι, οὐκ ἐθέλωσιν εὖ ποιεῖν· τοὺς δὲ ἀνθρώπους αὖ φυλάξῃ, μή σε αἰσθόμενοι τῶν γονέων ἀμελοῦντα πάντες ἀτιμάσωσιν, κᾆτα ἐν ἐρημίᾳ φίλων ἀναφανῇς. εἰ γάρ σε ὑπολάβοιεν πρὸς τοὺς γονέας ἀχάριστον εἶναι, οὐδεὶς ἂν νομίσειεν εὖ σε ποιήσας χάριν ἀπολήψεσθαι.

CAP. III.

Fratres invicem ſibi iratos placat, et concordiam commendat Socrates.

ΧΑΙΡΕΦΩΝΤΑ δέ ποτε καὶ Χαιρεκράτην, ἀδελφὼ μὲν ὄντε ἀλλήλοιν, ἑαυτῷ δὲ γνωρίμω, αἰσθόμενος διαφερομένω, ἰδὼν τὸν Χαιρεκράτην, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Χαιρέκρατες, οὐ δήπου καὶ σὺ εἶ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων, οἳ χρησιμώτερον νομίζουσι χρήματα ἢ ἀδελφόν; καὶ

τάφους μὴ κοσμῇ] Epigramma Στήλην μητρυιῆς, μικρὸν λίθον, ἔστεφε κοῦρος, ὡς βίον, ἠλλάχθαι καὶ τρόπον οἰόμενος, quod exſtat in Analectis Brunckii iii. p. 242. no. 432. comparavit Erneſti.

δοκιμασίαις] Id examen eorum, qui Archontes fieri volebant, cum in ſenatu inſtituebatur, ἀνάκρισις, cum in foro, δοκιμασία dicebatur, auctore Polluce viii. 44.

14. Σὺ οὖν,] Priſcianus Putſchii p. 1198. laudat ex h. l. σὺ μὲν οὖν—σωφρονήσεις. Stobæus ἐὰν σωφρονῇς.

παραιτήσῃ] Stobæus παραστήσεις dat; ſed vulgatam lectionem ex h. l. retulit Zonaras in Lexicon MS. quod ad h. l. laudavit Ruhnkenius.

καὶ οὗτοι] Copulam omiſit Juntina cum Stobæo.

αὖ φυλάξῃ] Edd. pr. Pariſ. et Stobæus οὐ φυλάξῃ dant; αὖ ex Caſtal. revocavit Zeune: Beſſarion *quoque* vertit. Neutrum habet Stephani Editio.

πάντες] Stobæi exemplaria quædam πάντη habent: ſequens κᾆτα debes Zeunio pro vulgata εἶτα.

γονέας] Vulgatum γονεῖς correxit Zeune.

1. Χαιρεφῶντα] Inter reditum Thraſybuli in urbem et Socratis mortem Olympiadis 95. anno 2. mortuum, fratre ſuperſtite, teſtatur Platonica Socratis Apologia c. 6.

χρησιμώτερον] Intellige χρῆμα vel ſimile vocabulum.

ἀδελφὸν] Editio Pariſ. et ex Stephani conjectura Welſiana, hoc recte vulgato ἀδελφοὺς prætulit. Erneſtum lectionem vulgatam defendentem audirem, niſi τοῦ δὲ φρονίμου ſequeretur

ταῦτα, τῶν μὲν ἀφρόνων ὄντων, τοῦ δὲ φρονίμου· καὶ τῶν
μὲν βοηθείας δεομένων, τοῦ δὲ βοηθεῖν δυναμένου· καὶ
πρὸς τούτοις, τῶν μὲν πλειόνων ὑπαρχόντων, τοῦ δὲ ἑνός.
Θαυμαστὸν δὲ καὶ τοῦτο, εἴ τις τοὺς μὲν ἀδελφοὺς ζη- 2
μίαν ἡγεῖται, ὅτι οὐ καὶ τὰ τῶν ἀδελφῶν κέκτηται, τοὺς
δὲ πολίτας οὐχ ἡγεῖται ζημίαν, ὅτι οὐ καὶ τὰ τῶν πολι-
τῶν ἔχει, ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν δύναται λογίζεσθαι, ὅτι
κρεῖττον σὺν πολλοῖς οἰκοῦντα ἀσφαλῶς τἀρκοῦντα ἔχειν,
ἢ μόνον διαιτώμενον τὰ τῶν πολιτῶν ἐπικινδύνως πάντα
κεκτῆσθαι· ἐπὶ δὲ τῶν ἀδελφῶν τὸ αὐτὸ τοῦτο ἀγνοοῦσι.
Καὶ οἰκέτας μὲν οἱ δυνάμενοι ὠνοῦνται, ἵνα συνεργοὺς 3
ἔχωσι, καὶ φίλους κτῶνται, ὡς βοηθῶν δεόμενοι· τῶν
δὲ ἀδελφῶν ἀμελοῦσιν, ὥσπερ ἐκ πολιτῶν μὲν γιγνομέ-
νους φίλους, ἐξ ἀδελφῶν δὲ οὐ γιγνομένους. Καὶ μὴν 4
πρὸς φιλίαν μέγα μὲν ὑπάρχει τὸ ἐκ τῶν αὐτῶν φῦναι,
μέγα δὲ τὸ ὁμοῦ τραφῆναι· ἐπεὶ καὶ τοῖς θηρίοις πόθος
τις ἐγγίγνεται τῶν συντρόφων. πρὸς δὲ τούτοις καὶ οἱ
ἄλλοι ἄνθρωποι τιμῶσί τε μᾶλλον τοὺς συναδέλφους
ὄντας τῶν ἀναδέλφων, καὶ ἧττον τούτοις ἐπιτίθενται.
Καὶ ὁ Χαιρεκράτης εἶπεν· Ἀλλ' εἰ μέν, ὦ Σώκρατες, μὴ 5

cum duobus membris ſimilibus, præcipue illud τοῦ δὲ ἑνός. Exempla cum hoc loco comparata a viro docto, plane ſunt aliena. Ceterum poſt ἀδελφοὺς multa excidiſſe ſuſpicatus eſt Weiſke. Verba enim τῶν μὲν ἀφρόνων ὄντων ad χρήματα minus apte referri, quam ſi putes mentionem jumentorum, armentorum et pecorum anteceſſiſſe: in qua quidem ſuſpicione admiror acumen et ſagacitatem viri docti. Quod vero idem ait nimis abruptam eſſe Socratis orationem nec ex Chærecratis reſponſione aliqua aptam, nec juſta narratione de cauſa ſimultatis fratrum lectorem præparatum in medium quaſi actum proripi, nullam poteſt habere vim ad ſuſpicionem viri docti confirmandam. Ipſe enim bene animadvertit capite antecedente plane eadem ratione ſect. 7. non exſpectatæ ſed præviſæ patris objurgationi occurrere Lamproclem: Ἀλλά τοι εἰ καὶ ταῦτα πάντα πεποίηκε, intellecto ἡ μήτηρ, cujus tamen mentio nondum facta fuerat.

2. τἀρκοῦντα] Ex Zeunii ſententia articulum addidi, quod fecit etiam Schütz.

ἀγνοοῦσι] Cum præceſſerit εἴ τις δύναται, non mirum nec inuſitatum eſt ſequi pluralem verbi numerum. Comparavit Hindeburg et Zeune Noſtri Hieronem iv. 2. v. 4. Cyrop. iv. 5, 39. vii. 4, 5. Igitur Stephani et Reiſkii conjecturis non opus eſt.

3. ὥσπερ] Uſitatius cum accuſativis ejuſmodi ὡς ſimplex copulatur.

μέγα εἴη τὸ διάφορον, ἴσως ἂν δέοι φέρειν τὸν ἀδελφὸν,
καὶ μὴ μικρῶν ἕνεκα φεύγειν· ἀγαθὸν γὰρ, ὥσπερ καὶ
σὺ λέγεις, ἀδελφὸς, ὢν οἷον δεῖ· ὁπότε μέντοι παντὸς
ἐνδέοι, καὶ πᾶν τὸ ἐναντιώτατον εἴη, τί ἄν τις ἐπιχειροίη
6 τοῖς ἀδυνάτοις; Καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Πότερα δὲ,
ὦ Χαιρέκρατες, οὐδενὶ ἀρέσαι δύναται Χαιρεφῶν, ὥσπερ
οὐδέ σοι, ἢ ἔστιν οἷς καὶ πάνυ ἀρέσκει; Διὰ τοῦτο
γάρ τοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἄξιόν ἐστιν ἐμὲ μισεῖν αὐτὸν,
ὅτι ἄλλοις μὲν ἀρέσκειν δύναται, ἐμοὶ δὲ, ὅπου ἂν παρῇ,
πανταχοῦ καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ζημία μᾶλλον ἢ ὠφέλειά
7 ἐστιν. Ἆρ' οὖν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὥσπερ ἵππος τῷ
ἀνεπιστήμονι μὲν, ἐγχειροῦντι δὲ χρῆσθαι ζημία ἐστὶν,
οὕτω καὶ ἀδελφὸς, ὅταν τις αὐτῷ μὴ ἐπιστάμενος ἐγχειρῇ
8 χρῆσθαι, ζημία ἐστί; Πῶς δ' ἂν ἐγὼ, ἔφη ὁ Χαι-
ρεκράτης, ἀνεπιστήμων εἴην ἀδελφῷ χρῆσθαι, ἐπιστά-
μενός γε καὶ εὖ λέγειν τὸν εὖ λέγοντα, καὶ εὖ ποιεῖν τὸν
εὖ ποιοῦντα; τὸν μέντοι καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ πειρώμενον
ἐμὲ ἀνιᾶν, οὐκ ἂν δυναίμην οὔτ' εὖ λέγειν, οὔτ' εὖ ποιεῖν,
9 ἀλλ' οὐδὲ πειράσομαι. Καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Θαυ-
μαστά γε λέγεις, ὦ Χαιρέκρατες, εἰ κύνα μὲν, εἰ σοὶ ἦν
ἐπὶ προβάτοις ἐπιτήδειος, καὶ τοὺς μὲν ποιμένας ἠσπά-

5. μικρῶν] Editionis Pariſ. μικροῦ Beſſario expreſſit.

παντὸς ἐνδέοι] Erneſtianus Index interpretatur *plane deeſt officio*: quem errorem recte notavit Weiſke comparans πολλοῦ ἐνδεῖ ex Platonico Alcibiade ii. p. 92. Similes ſunt formulæ μικροῦ, πολλοῦ δεῖ.

τί ἄν τις] Edd. pr. et Pariſ. τί omittunt; hinc Caſtal. τίς ἂν ἐπιχ.

6. ἀρέσκει] Hoc vulgato ἀρέσκῃ ex Caſtal. Pariſ. et Stobæo prætulit Zeune.

ἐμὲ μισεῖν] Edd. pr. Pariſ. et Stobæus ἐμοὶ μισεῖν habent; deinde idem Stobæus cum Beſſarionis verſione præferunt λόγῳ καὶ ἔργῳ. Vocabulum πανταχοῦ omiſit Codex Pariſ. 1.

9. εἰ κύνα μὲν] Juntina cum Aldina εἰ κύων μὲν σοὶ ἦν. Pariſina εἰ κὺν μὲν σοὶ ἦν. Stephani lectionem comprobat Vaticanus 1. cum Florent. A. C. E. εἰ κῦν σοι μὲν σοὶ—ἐπιτήδειος ὢν Stobæus cum Pariſina dat, et ἐπιτήδειος ὢν offerunt Vaticanus 1. et Florentini libri B. C. E. Mihi nec vulgata lectio, nec quod libri ſcripti offerunt, placet; retenta enim veterum Edd. ſcriptura malim inſerere ὃς et locum ita refingere: *θαυμαστά γε λέγεις, ὦ Χαιρέκρατες, ὃς, εἰ κύων μὲν σοὶ ἦν ἐπὶ προβάτοις ἐπιτήδειος, καὶ τοὺς μὲν &c.* Exemplum canis ſi antea jam appoſitum fuiſſet a Socrate, vulgatam probarem.

ζετο, σοὶ δὲ προσιόντι ἐχαλέπαινεν, ἀμελήσας ἂν τοῦ
ὀργίζεσθαι ἐπειρῶ εὖ ποιήσας πραΰνειν [αὐτόν]· τὸν δὲ
ἀδελφὸν φῂς μὲν μέγα ἂν ἀγαθὸν εἶναι, ὄντα πρός σε
οἷον δεῖ, ἐπίστασθαι δὲ ὁμολογῶν καὶ εὖ ποιεῖν καὶ εὖ
λέγειν, οὐκ ἐπιχειρεῖς μηχανᾶσθαι, ὅπως σοι ὡς βέλτι-
στος ἔσται; Καὶ ὁ Χαιρεκράτης, Δέδοικα, ἔφη, ὦ 10
Σώκρατες, μὴ οὐκ ἔχω ἐγὼ τοσαύτην σοφίαν, ὥστε Χαι-
ρεφῶντα ποιῆσαι πρὸς ἐμὲ οἷον δεῖ. Καὶ μὴν οὐδέν
γε ποικίλον, ἔφη ὁ Σωκράτης, οὐδὲ καινὸν δεῖ ἐπ' αὐτὸν,
ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, μηχανᾶσθαι· οἷς δὲ καὶ σὺ ἐπίστασαι
αὐτὸς, οἶμαι ἂν αὐτὸν ἁλόντα περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαί σε.
Οὐκ ἂν φθάνοις, ἔφη, λέγων, εἴ τι ᾔσθησαί με φίλτρον 11
ἐπιστάμενον, ὃ ἐγὼ εἰδὼς λέληθα ἐμαυτόν; Λέγε
δή μοι, ἔφη, εἴ τινα τῶν γνωρίμων βούλοιο κατεργάσα-
σθαι, ὁπότε θύοι, καλεῖν σε ἐπὶ δεῖπνον, τί ἂν ποιοίης;
Δῆλον ὅτι κατάρχοιμι ἂν τοῦ αὐτὸς, ὅτε θύοιμι, καλεῖν
ἐκεῖνον. Εἰ δὲ βούλοιο τῶν φίλων τινὰ προτρέψα- 12
σθαι, ὁπότε ἀποδημοίης, ἐπιμελεῖσθαι τῶν σῶν, τί ἂν
ποιοίης; Δῆλον ὅτι πρότερος ἂν ἐγχειροίην ἐπιμελεῖ-

ἀμελήσας] Stobæus ἠμέλησας habet, quo probato deinceps καὶ ἐπειρῶ fcribendum erit. Sed ἂν pertinet ad fequens ἐπειρῶ.

αὐτὸν] Cum fcripturam vulgatam intentatam reliquerim, fecludendum erat pronomen, quod ad alteram lectionem εἰ κύων μὲν σοὶ ἦν pertinet, propterea damnatum etiam a Schützio.

τὸν δὲ ἀδελφὸν φῂς] Cum Ernefto interpretes reliqui fcripferunt ἀδελφὸν, ὃν φῂς, ut eft in Stobæo MS. putantes fine hoc fulcro conftructionem non conftare, τὸν ἀδελφὸν οὐκ ἐπιχειρεῖς—ὃν φῄς. Alioquin deberet etiam fequi καὶ οὐκ ἐπιχειρεῖς. Miror virum doctum non vidiffe verborum nexum hunc τὸν ἀδελφὸν φῂς μὲν—ὁμολογῶν δὲ καὶ ἐπίστασθαι εὖ ποιεῖν καὶ εὖ λέγειν οὐκ ἐπιχειρεῖς et reliqua.

μέγα ἂν] Stobæus cum Vaticanis libris 3. ἂν omifit.

[μηχανᾶσθαι.] Vulgatum in Stobæo μηχανήσασθαι in illud tempus præfens mutat Codex A. Parifinus, ex quo paulo antea fect. 9. ἀδελφὸν, ὃν φῂς fuit receptum a Zeunio. Idem fect. 15. vulgatum ὅς γε κελεύεις ἐμὲ νεώτερον et κατηγεῖσθαι, cum editus textus ὅς με κ. νεώτερον—ἡγεῖσθαι exhibeat. Idem fect. 16. ὑποδεῖξαι pro ὑπεῖξε dat. *Ex Addendis.*]

ἔσται] Ita vulgatum ᾖ ex Florent. A. B. C. et Parif. correxi. εἴη dat Parif. 1.

10. Δέδοικα, ἔφη] Parif. 1. ἔφη, δέδοικα dat.

μηχανᾶσθαι] Stobæus μηχανήσασθαι habet.

11. τί ἂν ποιοίης;] Juntina et Stobæus ποιῇς habent.

G 2

13 σθαι τῶν ἐκείνου, ὁπότε ἀποδημοίη. Εἰ δὲ βούλοιο
ξένον ποιῆσαι ὑποδέχεσθαι σεαυτὸν, ὁπότε ἔλθοις εἰς τὴν
ἐκείνου, τί ἂν ποιοίης; Δῆλον ὅτι καὶ τοῦτον πρότερος
ὑποδεχοίμην ἂν, ὁπότε ἔλθοι Ἀθήναζε. καὶ εἴ γε βου-
λοίμην αὐτὸν προθυμεῖσθαι διαπράττειν μοι, ἐφ' ἃ
ἥκοιμι, δῆλον ὅτι καὶ τοῦτο δέοι ἂν πρότερον αὐτὸν ἐκείνῳ
14 ποιεῖν. Πάντ' ἄρα σύ γε τὰ ἐν ἀνθρώποις φίλτρα
ἐπιστάμενος πάλαι ἀπεκρύπτου. ἢ ὀκνεῖς, ἔφη, ἄρξαι,
μὴ αἰσχρὸς φανῇς, ἐὰν πρότερος τὸν ἀδελφὸν εὖ ποιῇς;
καὶ μὴν πλείστου γε δοκεῖ ἀνὴρ ἐπαίνου ἄξιος εἶναι, ὃς
ἂν φθάνῃ τοὺς μὲν πολεμίους κακῶς ποιῶν, τοὺς δὲ φί-
λους εὐεργετῶν. εἰ μὲν οὖν ἐδόκει μοι Χαιρεφῶν ἡγεμονι-
κώτερος εἶναι σοῦ πρὸς τὴν πρᾶξιν ταύτην, ἐκεῖνον ἂν
ἐπειρώμην πείθειν πρότερον ἐγχειρεῖν τῷ σε φίλον ποιεῖ-
σθαι. νῦν δέ μοι σὺ δοκεῖς ἡγούμενος μᾶλλον ἂν ἐξερ-
15 γάσασθαι τοῦτο. Καὶ ὁ Χαιρεκράτης εἶπεν· Ἄτοπα
λέγεις, ὦ Σώκρατες, καὶ οὐδαμῶς πρὸς σοῦ, ὅς γε κε-
λεύεις ἐμὲ νεώτερον ὄντα καθηγεῖσθαι. καίτοι τούτου
γε παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις τἀναντία νομίζεται, τὸν
πρεσβύτερον ἡγεῖσθαι παντὸς καὶ ἔργου καὶ λόγου.
16 Πῶς; ἔφη ὁ Σωκράτης· οὐ γὰρ καὶ ὁδοῦ παραχωρῆσαι

13. τὴν ἐκείνου] Intellige χώραν, γῆν vel πόλιν.

αὐτὸν] Stobæus ἂν αὐτὸ poſuit.

αὐτὸν ἐκείνῳ] Intellige ἐμαυτόν. Pro ἐκείνῳ Steph. ſecunda ἐκεῖνον dedit, non neceſſaria mutatione.

14. αἰσχρὸς] Ex Budæi Comment. p. 160. deinceps σὺ addidit Zeune.

πρᾶξιν ταύτην] Hanc Voſſiani 1. ſcripturam vulgatæ φύσιν ſubſtitui, quam inepte interpretatur Zeune. φιλίαν Stobæi recepit Stephani ſec. Editio, quod ipſum dat liber Vatic. 1. Erneſti χρῆσιν ſcriptum malebat: Beſſarion vertit *ad hanc rem*. Schütz putabat noſtrum ſcripſiſſe εἰ μὲν οὖν ἐδόκει μοι Χ. ἡγεμονικώτερος εἶναι σοῦ πρὸς ταῦτα τὴν φύσιν. quam ſcripturam ſi in libro ſcripto vel uno reperta fuiſſet, ſtatim equidem recepiſſem. Vulgatam ita defendit Weiſke, ut σοῦ ad φύσιν referatur, ταύτην dicatur δεικτικῶς, præpoſitio vero πρὸς comparationem indicet: quæ ratio mihi quidem dura videtur. Chærephontis animum acrem et vehementem annotavit Apologia Platonica ſect. 5.

ἐξεργάζεσθαι] Stobæus ἐξεργάσασθαι dedit et ſequenti ſectione ἡγεῖσθαι pro καθηγεῖσθαι.

15. τούτου] Sic Steph. cum Stobæo: Juntina τοῦτο, Aldina τούτῳ, Pariſina τούτων dedit: deinceps Stobæus λόγου καὶ ἔργου habet.

τὸν νεώτερον τῷ πρεσβυτέρῳ συντυγχάνοντι πανταχοῦ νομίζεται; καὶ [οὐ] καθήμενον ὑπαναστῆναι, [καὶ κοίτῃ μαλακῇ τιμῆσαι,] καὶ λόγων ὑπεῖξαι; ὦ ἀγαθὲ, μὴ ὄκνει, ἔφη, ἀλλ' ἐγχείρει τὸν ἄνδρα καταπραΰνειν· καὶ πάνυ ταχύ σοι ὑπακούσεται. οὐχ ὁρᾷς ὡς φιλότιμός ἐστι καὶ ἐλευθέριος; τὰ μὲν γὰρ πονηρὰ ἀνθρώπια οὐκ ἂν ἄλλως μᾶλλον ἕλοις, ἢ εἰ διδοίης τι· τοὺς δὲ καλοὺς κἀγαθοὺς ἀνθρώπους προσφιλῶς χρώμενος μάλιστ' ἂν κατεργάσαιο. Καὶ ὁ Χαιρεκράτης εἶπεν· Ἐὰν οὖν, 17
ἐμοῦ ταῦτα ποιοῦντος, ἐκεῖνος μηδὲν βελτίων γίγνηται; Τί γὰρ ἄλλο, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἢ κινδυνεύσεις ἐπιδεῖξαι, σὺ μὲν χρηστός τε καὶ φιλάδελφος εἶναι, ἐκεῖνος δὲ φαῦλός τε καὶ οὐκ ἄξιος εὐεργεσίας; Ἀλλ' οὐδὲν οἶμαι τούτων ἔσεσθαι· νομίζω γὰρ αὐτὸν, ἐπειδὰν αἴσθηταί σε προκαλούμενον ἑαυτὸν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον, πάνυ φιλονικήσειν, ὅπως περιγένηταί σου λόγῳ καὶ ἔργῳ εὖ ποιῶν. Νῦν μὲν γὰρ οὕτως, ἔφη, διάκεισθον, ὥσπερ εἰ 18

16. τῷ πρεσβυτέρῳ] Articulum ex Stobæo reftituit Zeune. καὶ ante ὁδοῦ omittit Vatic. 1.

καὶ [οὐ]] Seclufi, fuadente Stephano, negationem quam Stobæus omifit, Reifke in που, Edwards in οὐ καὶ mutari voluit.

[καὶ κοίτῃ μαλακῇ τιμῆσαι] Hæc verba fpuria, Socrate indigna et a tota difputatione aliena merito cenfuit Valckenaer ad Herodot. p. 140. not. 84. Ernefto in vulgata lectione certe μαλακῇ vitiofum effe videbatur: κοίτῃ τιμᾷν interpretabatur *locum fuperiorem in difcumbendo cedere.* Quam fedem fimul molliorem fuiffe fufpicatus Zeune ipfum etiam vocabulum μαλακῇ defendit, quod feclufit Schütz: equidem cum Valckenario facio.

λόγων] Ita vulgatum λόγῳ, Vindob. λόγοις correxit Valckenaer. Cf. Cyrop. viii. 7, 10. deinde Parif. 1. dat ὦ 'γαθε.

πάνυ ταχὺ] Stobæus πανταχοῦ dat. fequens ἀνθρώπια Stobæus in ἀνθρώπεια, Edd. pr. et Parif. in ἀνθρώπινα mutarunt.

διδοίης] Stobæus δοίης habet.

17. Τί γὰρ ἄλλο—ἢ] *Quid enim aliud nifi.* Sic etiam latini fcriptores, monente Ernefto et laudante Gronovium ad Livii ii. 1.

[Τί γὰρ ἄλλο ἢ κινδυνεύσεις ἐπιδεῖξαι, σὺ μὲν χρηστός τε—ἐκεῖνος δὲ et reliqua.] Idem Codex A. Parifinus Joannis Stobæi verba fic ordinat τί γὰρ ἄλλο κινδυνεύσεις ἢ σὺ μὲν et reliqua. *Ex Addendis.*]

ἐκεῖνος δὲ] Intellige κινδυνεύσει ἐπιδεῖξαι.

φιλονικήσειν] Ita cum Cafeliana et Gefnero Ernefti vulgatam φιλονεικήσειν correxit; deinceps καὶ λόγῳ dat Stobæus.

18. διάκεισθον] Ita cum Parifina libri Vindob. Parifinus 3. et Stobæi Codex probante Ernefto. Edd. pr. διακεῖσθαι, Caftal. et Steph. διάκεισθε.

τὼ χεῖρε, ἃς ὁ θεὸς ἐπὶ τὸ συλλαμβάνειν ἀλλήλαιν
ἐποίησεν, ἀφεμένω τούτου τράποιντο πρὸς τὸ διακωλύειν
ἀλλήλω· ἢ εἰ τὼ πόδε θείᾳ μοίρᾳ πεποιημένω πρὸς τὸ
συνεργεῖν ἀλλήλοιν, ἀμελήσαντε τούτου ἐμποδίζοιεν ἀλ-
19 λήλω. Οὐκ ἂν πολλὴ ἀμαθία εἴη καὶ κακοδαιμονία,
τοῖς ἐπ' ὠφελείᾳ πεποιημένοις ἐπὶ βλάβῃ χρῆσθαι;
Καὶ μὴν ἀδελφώ γε, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ὁ θεὸς ἐποίησεν ἐπὶ
μείζονι ὠφελείᾳ ἀλλήλοιν, ἢ χεῖρέ τε καὶ πόδε καὶ
ὀφθαλμὼ καὶ τἄλλα, ὅσα ἀδελφὰ ἔφυσεν ἀνθρώποις.
Χεῖρες μὲν γάρ, εἰ δέοι αὐτὰς τὰ πλέον ὀργυιᾶς διέχοντα
ἅμα ποιῆσαι, οὐκ ἂν δύναιντο· πόδες δὲ οὐδ' ἂν ἐπὶ τὰ
ὀργυιὰν διέχοντα ἔλθοιεν ἅμα· ὀφθαλμοὶ δέ, οἱ καὶ
δοκοῦντες ἐπὶ πλεῖστον ἐξικνεῖσθαι, οὐδ' ἂν τῶν ἔτι ἐγ-
γυτέρω ὄντων τὰ ἔμπροσθεν ἅμα καὶ τὰ ὄπισθεν ἰδεῖν

τὼ χεῖρε—ἀφεμένω—ἀλλήλω] Attice pro *τὰ—ἀφεμένα—ἀλλήλα* monent Interpretes.

ἐπὶ τὸ συλλαμβάνειν] Stobæus *ἐπὶ τῷ συλλ.* dedit; recte, puto; ut postea *ἐπὶ βλάβῃ* et *ὠφελείᾳ* dicitur. deinceps *ἀλλήλαις* Juntina, verum dedit Aldina, Parif. Steph. et Stobæus.

ἀφεμένω τούτου] Ita Aldina, Parif. Steph. *τούτῳ* Juntina, *τοῦτο* Caftal. et Stobæus.

19. *Οὐκ ἂν*] Erneſti negat initium hoc ſatis aptum eſſe antecedentibus, quæ requirant formam hanc: *enimvero non valde ſtultum ſit?* Igitur Zeune *οὐκοῦν* ſcriptum malebat. Sed emendatione non eſt opus. Ita noſter in Cyrop. i. 4, 13. *ὥρα ἄν, ἔφη ὁ Κῦρος, παρασκευάζεσθαι σοι εἴη, ὅτῳ μαστιγώσῃς με* (ita enim cum libro Altorfino erant poſtrema ſcribenda) ubi cum Stephano Weiſke Aldinum *οὐκ οὖν* revocavit. Iterum ibidem ſect. 28. *ὥρα ἂν εἴη σοι πάλιν φιλεῖν ἐμὲ* ubi nihil innovatum eſt. Tertium iii. 1, 43. Idem iv. 4, 5. *Δυοῖν ἂν ἐπιμελητέον ἡμῖν εἴη·* ubi neminem *ἂν* pro *οὖν* poſitum offendit. Denique vii. 5, 25. *οὐκ ἂν ἀμελεῖν δέοι.* ubi viris doctis uſus hic novus accidiſſe videtur.

τοῖς ἐπ' ὠφελείᾳ] Deinceps *ἀλλήλοιν* addit Stobæus, quod tamen liber MS. Stobæi, teſte Erneſto, omittit. Ceterum media verba inter *ἐπ' ὠφελείᾳ* et ſequens *ἀλλήλοιν* omittunt Edd. pr. Parif. Beſſarion, libri Vindob. *τοῖς ἐπ' ὠφελείᾳ γενονόσι μᾶλλον ἢ χεῖρε* habet Voſſianus 1.

ἐμοὶ δοκεῖ] Stobæi et Brodæi *δοκεῖν* recepit et inepte defendit Zeune.

τἄλλα, ὅσα] Juntina *τἄλλα τ' ἴως.* unde Caſtal. *τἄλλα δ' ὅσα* effecit. Ceterum totum h. l. imitatus eſt Plutarchus De fraterno amore p. 869. edit. Reiſkianæ.

οἱ καὶ] Juntina cum Stobæo *καὶ* omiſit: mihi *εἰ καὶ* placeret.

ἅμα καὶ τὰ] Edd. pr. Parif. et Stobæus *τὰ* omittunt, ut ſit *ἅμα πράττειν conſentire, conſpirare et ſociare vires in aliquo facto.* Romana Editio habet *οὐ πράττετον ἅμα τὰ ἐπ' ὠφελείᾳ ἀλλήλοιν*, quam lectionem alicunde appoſuit Stephanus, cum interrogatione accipiendam monens. Schütz copulam *καὶ* velut inutilem delevit, quam interim ſecluſi. Poſt *καὶ* ſententiæ abſolvendæ deeſſe quædam verba ſuſpicatus eſt Weiſke.

δύναιντο· ἀδελφὼ δὲ φίλω ὄντε, καὶ πολὺ διεστῶτε, πράττετον ἅμα [καὶ] τὰ ἐπ' ὠφελείᾳ ἀλλήλοιν.

CAP IV.

De amicitiæ pretio.

ΗΚΟΥΣΑ δέ ποτε αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγομένου, ἐξ ὧν ἔμοι γε ἐδόκει μάλιστ' ἄν τις ὠφελεῖσθαι
πρὸς φίλων κτῆσίν τε καὶ χρείαν. τοῦτο μὲν γὰρ δὴ
πολλῶν ἔφη ἀκούειν, ὡς πάντων κτημάτων κράτιστον ἂν
εἴη φίλος σαφὴς καὶ ἀγαθός· ἐπιμελουμένους δὲ παν-
τὸς μᾶλλον ὁρᾶν ἔφη τοὺς πολλοὺς ἢ φίλων κτήσεως.
Καὶ γὰρ οἰκίας καὶ ἀγροὺς καὶ ἀνδράποδα καὶ βοσκή- 2
ματα καὶ σκεύη κτωμένους τε ἐπιμελῶς ὁρᾶν ἔφη, καὶ
τὰ ὄντα σώζειν πειρωμένους· φίλον δὲ, ὃ μέγιστον ἀγα-
θὸν εἶναί φασιν, ὁρᾶν ἔφη τοὺς πολλοὺς οὔτε, ὅπως κτή-
σονται, φροντίζοντας, οὔτε, ὅπως οἱ ὄντες ἑαυτοῖς σώζων-
ται. Ἀλλὰ καὶ καμνόντων φίλων τε καὶ οἰκετῶν, ὁρᾶν 3
τινας ἔφη τοῖς μὲν οἰκέταις καὶ ἰατροὺς εἰσάγοντας, καὶ
τἄλλα πρὸς ὑγιείαν ἐπιμελῶς παρασκευάζοντας, τῶν δὲ
φίλων ὀλιγωροῦντας· ἀποθανόντων τε ἀμφοτέρων, ἐπὶ
μὲν τοῖς οἰκέταις ἀχθομένους τε καὶ ζημίαν ἡγουμένους,

1. φίλων] Juntina φίλου habet. Imitatus eſt h. l. Cicero Lælii cap. 15.

σαφὴς] Edwards inepte σοφὸς conjiciebat ſcribendum.

παντὸς] Intellige χρήματος.

2. κτωμένους τε] Editiones Leonclavianæ, Cafeliana et Welſiana καὶ pro τε habent.

κτήσονται] Ita Edit. Parif. et libri Voſſiani et Vindob. unde Erneſti vulgatum κτήσωνται, quod habet etiam Parif. 1. correxit.

οἱ ὄντες—σώζωνται] Edd. pr. Florentini libri B. C. Parif. 1. 3. Voſſianus 1. habent οἷόν τε—σώζωνται. Editio Parif. σώζεσθαι. Stephanus primus σώζοντας edere cœpit, ut ὅπως οἷόν τε ſit *pro viribus*, ut Cyrop. ii. 1, 4. et i. 4, 14. Vindob. liber σώζονται dat, et ὡς poſt ὅπως inſerit, quod fieri voluit etiam Geſnerus ita, ut ſit ὅπως ὡς οἷόν τε σώζωνται. Simſon conjecit ὅπως ὄντας ἑαυτοῖς σώζωνται. in qua conjectura inſunt veſtigia, quibus inſiſtens Schütz ad verum acceſſit, qui edidit ὅπως οἱ ὄντες ἑαυτοῖς σώσονται, ut hoc ſit pro σωθήσονται. Equidem οἱ ὄντες a viro docto accepi, σώσονται ponere non ſum auſus, ſed quod libri fere omnes dant, ſervavi interim, dum aliunde medicina melior afferatur. Neutra enim forma verbi placet, ſed malim propter concinnitatem ſcriptum ὅπως τοὺς ὄντας σώσουσι.

3. ἀχθομένους τε] Ex Parif. 1. τε addidi.

ἐπὶ δὲ τοῖς φίλοις οὐδὲν οἰομένους ἐλαττοῦσθαι· καὶ τῶν μὲν ἄλλων κτημάτων οὐδὲν ἐῶντας ἀθεράπευτον οὐδ' ἀνεπίσκεπτον, τῶν δὲ φίλων ἐπιμελείας δεομένων ἀμε-
4 λοῦντας. Ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ὁρᾷν ἔφη τοὺς πολλοὺς τῶν μὲν ἄλλων κτημάτων καὶ πάνυ πολλῶν αὐτοῖς ὄντων τὸ πλῆθος εἰδότας, τῶν δὲ φίλων ὀλίγων ὄντων οὐ μόνον τὸ πλῆθος ἀγνοοῦντας, ἀλλὰ καὶ τοῖς πυνθανομένοις τοῦτο καταλέγειν ἐγχειρήσαντας, οὓς ἐν τοῖς φίλοις ἔθεσαν, πάλιν τούτους ἀνατίθεσθαι· τοσοῦτον αὐτοὺς τῶν
5 φίλων φροντίζειν! Καίτοι πρὸς ποῖον κτῆμα τῶν ἄλλων παραβαλλόμενος φίλος ἀγαθὸς οὐκ ἂν πολλῷ κρείττων φανείη; ποῖος γὰρ ἵππος ἢ ποῖον ζεῦγος οὕτω χρήσιμον, ὥσπερ ὁ χρηστὸς φίλος; ποῖον δὲ ἀνδράποδον οὕτως εὔνουν καὶ παραμόνιμον; ἢ ποῖον ἄλλο κτῆμα οὕτω πάγ-
6 χρηστον; Ὁ γὰρ ἀγαθὸς φίλος ἑαυτὸν τάττει πρὸς πᾶν τὸ ἐλλεῖπον τῷ φίλῳ καὶ τῆς τῶν ἰδίων κατασκευῆς καὶ τῶν κοινῶν πράξεων· καὶ ἄν τέ τινα εὖ ποιῆσαι δέῃ,

4. τὸ πλῆθος εἰδότας] Hunc locum imitatus eſt Cicero Lælii cap. 17. et reſpicit Diogenes Laertius ii. 30. ἔλεγε δὲ ὡς θαυμάζοι τὸ μὲν ἕκαστον εἰπεῖν ἂν ῥᾳδίως ὅσα ἔχοι, φίλους δὲ οὐκ ἂν ὀνομάσαι ὁπόσους κέκτηται· οὕτως ὀλιγώρως ἔχειν περὶ αὐτούς.

ἔθεσαν] Juntinæ ἐθέασαν Aldina in ἐθεάσαντο mutavit, quod in omnes Editiones manavit, excepta Caſtal. unde reſtituit verum Erneſti, quod dant etiam libri Voſſianus 1. Vindob. 2. Pariſ. 1. ἐτίθεσαν malebat Brodæus, ἔθεντο Stephanus et Valckenarius, quod ipſum dat liber Pariſ. 3.

τούτους ἀνατίθεσθαι] Vulgatum τούτοις jam Geſnerus in Chreſtom. correxerat. Verbum ἀνατίθεσθαι non ſolum de ludo duodecim ſcriptorum, ſed de tabula etiam dicitur, in qua calculis rationes putantur. Cum igitur calculus male poſitus, retractatur, ἀνατίθεσθαι hominem dicimus.

5. τῶν ἄλλων] Intellige κτημάτων. Brevior ratio erat ποῖον ἄλλο κτῆμα.

παραμόνιμον] Editio Halenſis παράμονον dat. cf. ad cap. 10. ſect. 3.

6. τῆς τῶν ἰδίων κατασκευῆς] Sequens κοινῶν πράξεων videtur opponi præcedenti ἰδίων, adeoque κατασκευὴ ad πράξεων κοινῶν etiam pertinere videtur, quæ quid ſit, equidem non intelligo. κατασκευὴν τῶν ἰδίων intelligerem ut in Œconomici ii. ſect. 8. καὶ ἐμοὶ μὲν εἴ τι καὶ προσδεηθείην—εἰσὶν οἳ καὶ ἐπαρκέσειαν—οἱ δὲ σοὶ φίλοι πολὺ ἀρκοῦντα σοῦ μᾶλλον ἔχοντες τῇ ἑαυτῶν κατασκευῇ ἢ σὺ τῇ σῇ, ὅμως παρὰ σοῦ ὠφελησόμενοι ἀποβλέπουσι.

[τῆς τῶν ἰδίων κατασκευῆς καὶ τῶν κοινῶν πράξεων. Subito mihi via facilis ſeſe oſtendit ad vitium lectionis vulgatæ emendandum. Corrigo πράξεως: Sæpiuſcule in his ipſis libris πράττειν τὰ τῆς πόλεως eſt de republica gerenda: eadem ſunt τὰ κοινά. Infra iii. 4, 12. ἡ γὰρ τῶν ἰδίων ἐπιμέλεια πλήθει μόνον διαφέρει τῆς τῶν κοινῶν—οἷς οἱ ἐπιστάμενοι χρῆσθαι καὶ τὰ ἴδια καὶ τὰ κοινὰ καλῶς πράττουσι. *Ex Addendis.*]

συνεπισχύει, ἄν τέ τις φόβος ταράττῃ, συμβοηθεῖ, τὰ
μὲν συναναλίσκων, τὰ δὲ συμπράττων, καὶ τὰ μὲν συμ-
πείθων, τὰ δὲ βιαζόμενος, καὶ εὖ μὲν πράττοντας πλεῖ-
στα εὐφραίνων, σφαλλομένους δὲ πλεῖστα ἐπανορθῶν.
Ἃ δὲ αἵ τε χεῖρες ἑκάστῳ ὑπηρετοῦσι, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ 7
προορῶσι, καὶ τὰ ὦτα προακούουσι, καὶ οἱ πόδες διανύ-
τουσι, τούτων φίλος εὐεργετῶν οὐδενὸς λείπεται· πολλά-
κις δὲ, ἃ πρὸ αὑτοῦ τις ἢ οὐκ ἐξειργάσατο ἢ οὐκ εἶδεν ἢ
οὐκ ἤκουσεν ἢ οὐ διήνυσε, ταῦτα ὁ φίλος πρὸ τοῦ φίλου
ἐξήρκεσεν. Ἀλλ᾽ ὅμως ἔνιοι μὲν δένδρα πειρῶνται θε-
ραπεύειν τοῦ καρποῦ ἕνεκεν· τοῦ δὲ παμφορωτάτου κτή-
ματος, ὃ καλεῖται φίλος, ἀργῶς καὶ ἀνειμένως οἱ πλεῖ-
στοι ἐπιμέλονται.

CAP. V.

Explorare ſe quemque, quanti ab amicis æſtimari poſſit, et ut magni æſtimetur, elaborare debere.

ΗΚΟΥΣΑ δέ ποτε καὶ ἄλλον αὐτοῦ λόγον, ὃς ἐδόκει
μοι προτρέπειν τὸν ἀκούοντα ἐξετάζειν ἑαυτὸν, ὁπόσου
τοῖς φίλοις ἄξιος εἴη. Ἰδὼν γάρ τινα τῶν ξυνόντων ἀμε-
λοῦντα φίλου πενίᾳ πιεζομένου, ἤρετο Ἀντισθένη ἐναντίον
τοῦ ἀμελοῦντος αὐτοῦ καὶ ἄλλων πολλῶν. Ἆρα, 2

συμβοηθεῖ] Pariſ. 1. συμβοηθῶν dat.

συμπράττων] Caſtal. καὶ συμπράττων. deinceps συμβιαζόμενος malebat Edwards.

7. οἱ ὀφθαλμοὶ] Articulum ex Hindeburgii conjectura addidit Erneſti.

διανύτουσι] Editiones et libri ſcripti διανύττουσιν, alii διανύουσιν dant, noſtrum eſt in Junt. Aldina, Baſil. Steph.

πολλάκις δὲ] Ita cum Editione Pariſ. et Caſtal. Erneſti. Vulgo enim δὲ deeſt; unde Portus πολλάκις γὰρ cum Beſſarione, Stephanus καὶ πολλάκις ſcribendum cenſebat.

πρὸ αὑτοῦ τις ἢ] Editio Pariſ. προτοῦ. Margo Steph. πρὸς αὐτοῦ. ſequens ἢ poſt τις omiſit Florent. A. non male.

πρὸ τοῦ φίλου] Ita ſcribere ſum auſus, quoniam in Vaticano 1. πρὸς τοῦ φίλου eſſe vidi. Noſter in Cyropædiæ iv. 5, 44. οὔτε ἐγὼ ἀρκέσω [ὑμῖν] πράττων πρὸ ὑμῶν ὅτι ἂν δέῃ οὔτε ὑμεῖς πρὸ ἡμῶν. v. 4, 36. ἐκεῖνος τούτῳ ἀρκέσει μηχανώμενος, ἕως ἂν ἕλῃ τὸν ἑαυτοῦ βελτίονα. Igitur h. l. intellige ad ἐξήρκεσε participia ἐξεργαζόμενος, ἰδὼν, ἀκούσας et διανύσας.

ἔνιοι μὲν δένδρα] Vatic. 1. ἔνιοι δένδρα μὲν dat. Ceterum in hoc priore membro quædam excidiſſe ſuſpicabar, antequam Weiſkio eandem ſuſpicionem in mentem veniſſe videram. Alioquin cum Vatic. 1. ἔνιοι δένδρα μὲν erat ſcribendum.

1. ὃς] Juntinæ ὡς Pariſina in ᾧ mutavit.

αὐτοῦ καὶ ἄλλων] Pariſ. 3. φίλων καὶ ἄλλων dat.

ἔφη, ὦ Ἀντίσθενες, εἰσί τινες ἄξιαι φίλων, ὥσπερ οἰκε-
τῶν; Τῶν γὰρ οἰκετῶν ὁ μέν που δύο μνῶν ἄξιός ἐστιν, ὁ
δὲ οὐδ' ἡμιμναίου, ὁ δὲ πέντε μνῶν, ὁ δὲ καὶ δέκα·
Νικίας δὲ ὁ Νικηράτου λέγεται ἐπιστάτην εἰς τἀργύρια
πρίασθαι ταλάντου. Σκοπῶμεν δὴ τοῦτο, ἔφη, εἰ ἄρα,
ὥσπερ τῶν οἰκετῶν, οὕτω καὶ τῶν φίλων εἰσὶν ἄξιαι;
3 Ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Ἀντισθένης. ἔγωγ' οὖν βουλοίμην
ἂν τὸν μέν τινα φίλον μοι εἶναι μᾶλλον ἢ δύο μνᾶς, τὸν
δ' οὐδ' ἂν ἡμιμναίου προτιμησαίμην, τὸν δὲ καὶ πρὸ
δέκα μνῶν ἑλοίμην ἂν, τὸν δὲ πρὸ πάντων χρημάτων καὶ
4 πόρων πριαίμην ἂν φίλον μοι εἶναι. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ
Σωκράτης, εἴ γε ταῦτα τοιαῦτά ἐστι, καλῶς ἂν ἔχοι
ἐξετάζειν τινὰ ἑαυτὸν, πόσου ἄρα τυγχάνοι τοῖς φίλοις
ἄξιος ὢν, καὶ πειρᾶσθαι ὡς πλείστου ἄξιος εἶναι, ἵνα
ἧττον αὐτὸν οἱ φίλοι προδιδῶσιν. ἐγὼ γάρ τοι, ἔφη, πολ-
λάκις ἀκούω τοῦ μὲν, ὅτι προὔδωκεν αὐτὸν φίλος ἀνὴρ,
τοῦ δὲ, ὅτι μνᾶν ἀνθ' ἑαυτοῦ μᾶλλον εἵλετο ἀνὴρ, ὃν ᾤετο
5 φίλον εἶναι. Τὰ τοιαῦτα πάντα σκοπῶ, μὴ, ὥσπερ,
ὅταν τις οἰκέτην πονηρὸν [ἔχῃ,] πωλεῖ καὶ ἀποδίδοται τοῦ

2. ὥσπερ οἰκετῶν] Ita cum Juntina, Steph. fec. Vindob. 1. Vatic. 1. Flor. B. C. E. fcripfit Ernefti. ὥσπερ ἐπὶ οἰκετῶν ex Aldina et Parif. in reliquas manavit. ὥσπερ εἰσὶν οἰκετῶν cum Simfono malebat Schütz.

μνῶν] Margo Steph. μναῖν nefcio unde appofuit.

τἀργύρια] Ita Edd. pr. ἀργυρεῖα cum Parifina, Steph. fec. et Voffianus 1. quod recepit Ernefti. De Niciæ metallis eft locus in libro περὶ πόρων iv. 14. quem comparabit lector.

Σκοπῶμεν] Vulgatum σκοποῦμαι ita correxit Zeune. Beffario *confideremus* vertit. σκοπῶ eft in Voffiano 1.

3. ἑλοίμην ἂν] Ex libro Vaticano 1. et Florentino E. ἂν addidi.

πόρων] Hanc Porti et Leonclavii conjecturam vulgato πόνων fubftituit Ernefti; καὶ πόρων equidem abeffe malim.

πριαίμην] Cum πρίασθαι τι πρὸ non fit ufitatum, varie verbum tentarunt viri docti. Stephanus malebat προτιμησαίμην, quod præceffit, Zeune ποιησαίμην. In libro Parif. 1. eft πόνῳ πριαίμενου ἂν φίλου μοι εἶναι.

4. τυγχάνοι] Hanc Hindeburgii conjecturam Edd. pr. fcripturæ τυγχάνεις et Stephani τυγχάνει recte prætulit Zeune.

5. Τὰ τοιαῦτα] Intellige διά. Poft τοιαῦτα Zeune additum δὴ vel ἄρα malebat.

ἀποδίδοται] Ita Voffianus 1. contra Edd. pr. ἀπόδοται, Parif. ἀποδιδῶται, Steph. ἀποδῶται. In priore Editione πονηρὸν πωλῇ, καὶ ἀποδίδοται dederam, ut πωλῇ fit *venalem habere:* nunc vero fentio ita copulam καὶ ante

εὑρόντος, οὕτω καὶ τὸν πονηρὸν φίλον, ὅταν ἐξῇ τὸ πλεῖον τῆς ἀξίας λαβεῖν, ἐπαγωγὸν ᾖ προδίδοσθαι. τοὺς δὲ χρηστοὺς οὔτε οἰκέτας πάνυ τι πωλουμένος ὁρῶ, οὔτε φίλους προδιδομένους.

CAP. VI.

De amicis cum deligendis tum conciliandis.

ΕΔΟΚΕΙ δέ μοι καὶ εἰς τὸ δοκιμάζειν, φίλους ὁποίους ἄξιον κτᾶσθαι, φρενοῦν τοιάδε λέγων· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Κριτόβουλε, εἰ δεοίμεθα φίλου ἀγαθοῦ, πῶς ἂν ἐπιχειροίημεν σκοπεῖν; ἆρα πρῶτον μὲν ζητητέον, ὅστις ἄρχει γαστρός τε καὶ φιλοποσίας καὶ λαγνείας καὶ ὕπνου καὶ ἀργίας; ὁ γὰρ ὑπὸ τούτων κρατούμενος οὔτ' αὐτὸς ἑαυτῷ δύναιτ' ἂν οὔτε φίλῳ τὰ δέοντα πράττειν. Μὰ Δί', οὐ δῆτα, ἔφη. Οὐκοῦν τοῦ μὲν ὑπὸ τούτων ἀρχομένου ἀφεκτέον δοκεῖ σοι εἶναι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τί γάρ; ἔφη, ὅστις δαπανηρὸς ὢν μὴ αὐτάρ- 2
κης ἐστὶν, ἀλλ' ἀεὶ τῶν πλησίον δεῖται, καὶ λαμβάνων μὲν μὴ δύναται ἀποδιδόναι, μὴ λαμβάνων δὲ τὸν μὴ διδόντα μισεῖ, οὐ δοκεῖ σοι καὶ οὗτος χαλεπὸς φίλος εἶναι;

ἀποδίδοται abundare, et πωλῇ minime eſt *venalem habere*; contra in Sympoſio viii. 21. eſt ὁ ἐν ἀγορᾷ πωλῶν καὶ ἀποδιδόμενος. Quare Schützium imitatus ex verſione Beſſarionis ἔχῃ inſerui. Ceterum miror eundem virum edidiſſe tamen cetera ſic: ὅταν τίς οἰκέτην ἔχῃ πονηρὸν, πωλῇ καὶ ἀποδῶται τοῦ εὑρόντος. Ad ὥσπερ enim πωλεῖ καὶ ἀποδίδοται ſcriptum referri debebat; igitur vulgatum πωλῇ correxi. Cum Moro κἂν ἀποδῶται malebat Weiſke.

εὑρόντος] Editio Pariſ. cum libris Brodæi εὑρεθέντος, Voſſianus 1. τυχόντος dat, quod probavit cum Stephano, Leonclavio, Porto et Ruhnkenio Erneſtus. εὑρόντος dicitur paſſive ut ἁλόντος. Æſchines orator c. Timarch. p. 117. τοῦ εὑρίσκοντος ſimiliter dixit, pro *quocunque pretio*. Ita apud Ariſtotelem Œconomicorum 2. portorium publice locatum dicitur εὑρεῖν τὸ διπλάσιον, altero tanto locatum eſſe redemtoribus publicanis. Cf. Zeune ad librum Xenoph. de Vectigalibus iv. 25. et 40.

τὸν πονηρὸν φίλον] Edd. pr. et Pariſ. τῶν πονηρῶν φίλων habent.

ᾖ] Juntina εἴ dedit. Libro ſuo Zeune adſcripſerat: Forte μὴ οὐχὶ, *annon?*

προδίδοσθαι] Hoc vulgato ἀποδίδοσθαι recte ex Voſſiano 1. prætulit Erneſti.

τοὺς δὲ] Weiſke γὰρ vel γοῦν ſcriptum malebat.

2. ἀλλ' ἀεὶ] Voſſianus 1. ἀλλὰ καὶ habet ſcriptum.

πλησίον] Edd. pr. πλησίων habent, deinde μισεῖν, rectum Caſtal.

Πάνυ, ἔφη. Οὐκοῦν ἀφεκτέον καὶ τούτου; Ἀφε-
3 κτέον μέντοι, ἔφη. Τί γάρ; ὅστις χρηματίζεσθαι
μὲν δύναται, πολλῶν δὲ χρημάτων ἐπιθυμεῖ, καὶ διὰ
τοῦτο δυσξύμβολός ἐστι, καὶ λαμβάνων μὲν ἥδεται,
ἀποδιδόναι δὲ οὐ βούλεται; Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ἔφη,
4 οὗτος ἔτι πονηρότερος ἐκείνου εἶναι. Τί δέ; ὅστις διὰ
τὸν ἔρωτα τοῦ χρηματίζεσθαι μηδὲ πρὸς ἓν ἄλλο σχολὴν
ποιεῖται, ἢ ὁπόθεν αὐτὸς κερδανεῖ; Ἀφεκτέον καὶ
τούτου, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ· ἀνωφελὴς γὰρ ἂν εἴη τῷ χρω-
μένῳ. Τί δέ; ὅστις στασιώδης τέ ἐστι καὶ θέλων
πολλοὺς τοῖς φίλοις ἐχθροὺς παρέχειν; Φευκτέον,
νὴ Δία, καὶ τοῦτον. Εἰ δέ τις τούτων μὲν τῶν κακῶν
μηδὲν ἔχοι, εὖ δὲ πάσχων ἀνέχοιτο, μηδὲν φροντίζων τοῦ
ἀντευεργετεῖν; Ἀνωφελὴς ἂν εἴη καὶ οὗτος. ἀλλὰ
ποῖον, ὦ Σώκρατες, ἐπιχειρήσομεν φίλον ποιεῖσθαι;
5 Οἶμαι μέν, ὃς τἀναντία τούτων, ἐγκρατὴς μέν ἐστι τῶν
διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν, εὔορκος δὲ καὶ εὐξύμβολος ὢν
τυγχάνει, καὶ φιλόνικος πρὸς τὸ μὴ ἐλλείπεσθαι εὖ
ποιῶν τοὺς εὐεργετοῦντας ἑαυτόν, ὥστε λυσιτελεῖν τοῖς
6 χρωμένοις. Πῶς οὖν ἂν ταῦτα δοκιμάσαιμεν, ὦ Σώ-
κρατες, πρὸ τοῦ χρῆσθαι; Τοὺς μὲν ἀνδριαντοποι-

4. ὅστις διὰ τὸν ἔρωτα] Caſtal. τί δ' ὅστις τὸν ἔρωτα, et in margine ponit ὅστις ἔχει τὸν ἔρωτα.

στασιώδης τε] Edd. pr. et Pariſ. στασιώδης τι, Caſtal. τις inde effecit.

ἔχοι] Ita Edd. pr. quod ob ſequens ἀνέχεται mutarunt; ego vero hoc ipſum mutavi in ἀνέχοιτο. Utrumque enim modum ſententia poſtulare videtur.

5. Οἶμαι μὲν] Reiſke deinceps ἔφη inſerit.

ὃς—ἐστι] Edd. pr. ὡς—εἶναι.

εὔοργος] Vulgatum εὔορκος h. l. ineptum eſſe primus animadvertit, eique αὐτάρκης ſubſtituit Hindeburg, aſſentiente Erneſto. In Vindob. 2. eſt εὔνους. Non dubitavi cum Schützio recipere Ruhnkenii emendationem, quam Suidæ gloſſa: εὐομιλότατος, εὐόργητος, πρᾶος. Εὐοργήτως ἀντὶ τοῦ εὐτρόπως. Ὀργὴ ὁ τρόπος παρὰ Θουκυδίδῃ egregie explicat. Cf. etiam Valckenaer ad Eurip. Hippol. 1039. In Vatic. 1. eſt εὔοικος. Sequens φιλόνικος vulgato φιλόνεικος ſubſtituit præeunte Geſnero Erneſti.

ἐλλείπεσθαι] Eſt pro ἀπολείπεσθαι dictum.

τοῖς χρωμένοις] Edd. pr. τοὺς χρωμένους dant.

6. Πῶς οὖν ἂν] Edd. pr. et Pariſ. ἂν omittunt.

οὺς, ἔφη, δοκιμάζομεν, οὐ τοῖς λόγοις αὐτῶν τεκμαιρό-
μενοι, ἀλλ' ὃν ἂν ὁρῶμεν τοὺς πρόσθεν ἀνδριάντας κα-
λῶς εἰργασμένον, τούτῳ πιστεύομεν καὶ τοὺς λοιποὺς εὖ
ποιήσειν. Καὶ ἄνδρα δὴ λέγεις, ἔφη, ὃς ἂν τοὺς φί- 7
λους τοὺς πρόσθεν εὖ ποιῶν φαίνηται, δῆλον εἶναι καὶ
τοὺς ὑστέρους εὐεργετήσοντα; Καὶ γὰρ ἵπποις, ἔφη,
ὃν ἂν τοῖς πρόσθεν ὁρῶ καλῶς χρώμενον, τοῦτον καὶ ἄλ-
λοις οἶμαι καλῶς χρήσεσθαι. Εἶεν, ἔφη· ὃς δ' ἂν 8
ἡμῖν ἄξιος φιλίας δοκῇ εἶναι, πῶς χρὴ φίλον τοῦτον
ποιεῖσθαι; Πρῶτον μὲν, ἔφη, τὰ παρὰ τῶν θεῶν
ἐπισκεπτέον, εἰ συμβουλεύουσιν αὐτὸν φίλον ποιεῖσθαι.
Τί οὖν; ἔφη, ὃν ἂν ἡμῖν δοκῇ, καὶ οἱ θεοὶ μὴ ἐναντιῶν-
ται, ἔχεις εἰπεῖν, ὅπως οὗτος θηρατέος; Μὰ Δί', 9
ἔφη, οὐ κατὰ πόδας, ὥσπερ ὁ λαγὼς, οὐδ' ἀπάτῃ,
ὥσπερ αἱ ὄρνιθες, οὐδὲ βίᾳ, ὥσπερ οἱ ἐχθροί. ἄκοντα
γὰρ φίλον ἑλεῖν ἐργῶδες· χαλεπὸν δὲ καὶ δήσαντα
κατέχειν, ὥσπερ δοῦλον· ἐχθροὶ γὰρ μᾶλλον ἢ φίλοι
γίγνονται ταῦτα πάσχοντες. Φίλοι δὲ πῶς; ἔφη.
Εἶναι μέν τινάς φασιν ἐπῳδὰς, ἃς οἱ ἐπιστάμενοι ἐπᾴ- 10
δοντες οἷς ἂν βούλωνται, φίλους ἑαυτοῖς ποιοῦνται· εἶναι

7. Καὶ γὰρ] Intellige ante hæc λέγω, folenni Atticis ellipfi.

χρήσεσθαι] Ita vulgatum χρῆσθαι correxi cum Valckenario, quod fecit etiam Schütz.

8. τὰ παρὰ τῶν θεῶν] Vias omnes antea omnia tentandas, quibus explorari et declarari putabat antiquitas voluntatem deorum, μαντικὴν dicebant, cujus partes enumerat nofter i. 1, 3.

ὃν ἂν] Juntina ὃ ἄν. Hindeburg malebat ὃς ἄν. Ad δοκῇ intellige φίλον ποιεῖσθαι. deinceps ἡμῖν τι dat Parif. 3.

9. οἱ ἐχθροὶ] Membra duo reliqua comparata docent effe debere in loco vocabuli nomen beftiæ, veluti κάπροι, quod conjecit Ernefti, vel fimile. Vulgatum tamen defendit Schütz, refpici fufpicatus ad rationem veterum hoftes captivos tanquam prædam vendendi et diftribuendi; deinde etiam fequentia ait ὥσπερ δοῦλον lectionem οἱ ἐχθροὶ firmare, quoniam hoftes captivi in fervitutem fere vendebantur. Quæ quidem rationes nullam ad animum meum commovendum vim habent: Verum ἐχθροὺς diverfos effe a πολεμίοις recte monuit Weifke.

γίγνονται ταῦτα πάσχοντες] Recte admonuit Weifke debere effe οἱ πάσχοντες, aut γίγνοιντο effe fcribendum.

10. οἷς ἂν] Juntina et Parif. οὓς ἄν. deinde bis βούλονται eft in Edd. pr. quod vitium correxit Caftal.

δὲ καὶ φίλτρα, οἷς οἱ ἐπιστάμενοι πρὸς οὓς ἂν βούλων-
11 ται χρώμενοι, φιλοῦνται ὑπ' αὐτῶν. Πόθεν οὖν,
ἔφη, ταῦτα μάθοιμεν ἄν; Ἃ μὲν αἱ Σειρῆνες ἐπῆ-
δον τῷ Ὀδυσσεῖ, ἤκουσας Ὁμήρου, ὧν ἐστιν ἀρχὴ τοιάδε
τις·

Δεῦρ' ἄγε δὴ πολύαιν' Ὀδυσεῦ, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν.

Ταύτην οὖν, ἔφη, τὴν ἐπῳδὴν, ὦ Σώκρατες, καὶ τοῖς ἄλ-
λοις ἀνθρώποις αἱ Σειρῆνες ἐπᾴδουσαι κατεῖχον, ὥστε
12 μὴ ἀπιέναι ἀπ' αὐτῶν τοὺς ἐπᾳσθέντας; Οὔκ·
ἀλλὰ τοῖς ἐπ' ἀρετῇ φιλοτιμουμένοις οὕτως ἐπῇδον.
Σχεδόν τι λέγεις τοιαῦτα χρῆναι ἑκάστῳ ἐπᾴδειν, οἷα μὴ
νομιεῖ ἀκούων τὸν ἐπαινοῦντα καταγελῶντα λέγειν. οὕτω
μὲν γὰρ ἐχθίων τ' ἂν εἴη, καὶ ἀπελαύνοι τοὺς ἀνθρώ-
πους ἀφ' ἑαυτοῦ, εἰ τὸν εἰδότα ὅτι μικρός τε καὶ αἰσχρὸς
καὶ ἀσθενής ἐστιν, ἐπαινοίη λέγων, ὅτι καλός τε καὶ
μέγας καὶ ἰσχυρός ἐστιν. Ἄλλας δέ τινας οἶσθα
13 ἐπῳδάς; Οὔκ· ἀλλ' ἤκουσα μὲν, ὅτι Περικλῆς
πολλὰς ἐπίστατο, ἃς ἐπᾴδων τῇ πόλει ἐποίει αὐτὴν φι-
λεῖν αὐτόν. Θεμιστοκλῆς δὲ πῶς ἐποίησε τὴν πόλιν
φιλεῖν αὐτόν; Μὰ Δί' οὐκ ἐπᾴδων, ἀλλὰ περιά-
14 ψας τι ἀγαθὸν αὐτῇ. Δοκεῖς μοι λέγειν, ὦ Σώ-
κρατες, ὡς, εἰ μέλλοιμεν ἀγαθόν τινα κτήσεσθαι φί-
λον, αὐτοὺς ἡμᾶς ἀγαθοὺς δεῖ γενέσθαι [λέγειν τε καὶ

11. ὧν ἐστὶν ἀρχὴ] Hæc omnia una cum verſu Homerico Odyſſ. μ, 184. a litteratore aliquo non Xenophonte adſcripta videbantur Valckenario.

ἐπᾳσθέντας] Ita cum Beſſarione Steph. Vulgatum antea ἐπαινεθέντας ejus gloſſema eſſe videtur.

12. νομιεῖ] Juntina νομιῇς, Pariſinus liber 1. et 3. νομιεῖς.

ἐχθίων] Eſſe pro ἐχθρὸς μᾶλλον εἴη monuit Weiſke.

13. ἐπίστατο] Ita cum Brodæo vulgatum ἐπίσταιτο propter ſequens ἐποίει correxi.

περιάψας] Dictionem lepidam e re venefica ductam, quando amuletum aut aliquid, quod faſcinandi vim habere putatur, applicatur vel appenditur, quod περίαπτον et περίαμμα vocatur, bene animadvertit Erneſti.

14. λέγειν—πράττειν] Hæc verba gloſſatoris emblema eſſe egregie vidit Schütz. Turbarunt in h. l. Editores, qui præter Edd. pr. auctoritatem καλὰ poſt λέγειν τι inculcarunt, quo nihil ineptius eſt hoc quidem in loco.

πράττειν]. Σὺ δὲ ᾤου, ἔφη ὁ Σωκράτης, οἷόν τ' εἶναι
πονηρὸν ὄντα χρηστοὺς φίλους κτήσασθαι; Ἑώρων 15
γάρ, ἔφη ὁ Κριτόβουλος, ῥήτοράς τε φαύλους ἀγαθοῖς
δημηγόροις φίλους ὄντας, καὶ στρατηγεῖν οὐχ ἱκανοὺς
πάνυ στρατηγικοῖς ἀνδράσιν ἑταίρους. Ἆρ' οὖν, ἔφη, 16
καὶ, περὶ οὗ διαλεγόμεθα, οἶσθά τινας, οἳ ἀνωφελεῖς
ὄντες ὠφελίμους δύνανται φίλους ποιεῖσθαι; Μὰ
Δί', οὐ δῆτ', ἔφη. ἀλλ' εἰ ἀδύνατόν ἐστι, πονηρὸν ὄντα
καλοὺς κἀγαθοὺς φίλους κτήσασθαι, ἐκεῖνο ἤδη λέγε
μοι, εἰ ἔστιν, αὐτὸν καλὸν κἀγαθὸν γενόμενον, ἐξ ἑτοί-
μου τοῖς καλοῖς κἀγαθοῖς φίλον εἶναι. Ἦ ταράττει 17
σε, ὦ Κριτόβουλε, ὅτι πολλάκις ἄνδρας καὶ καλὰ
πράττοντας καὶ τῶν αἰσχρῶν ἀπεχομένους ὁρᾷς, ἀντὶ τοῦ
φίλους εἶναι, στασιάζοντας ἀλλήλοις, καὶ χαλεπώτερον
χρωμένους τῶν μηδενὸς ἀξίων ἀνθρώπων; Καὶ οὐ 18
μόνον γ', ἔφη ὁ Κριτόβουλος, οἱ ἰδιῶται τοῦτο ποιοῦσιν,
ἀλλὰ καὶ πόλεις αἱ τῶν τε καλῶν μάλιστα ἐπιμελού-
μεναι, καὶ τὰ αἰσχρὰ ἥκιστα προσιέμεναι, πολλάκις
πολεμικῶς ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας. Ἃ λογιζόμενος, 19
πάνυ ἀθύμως ἔχω πρὸς τὴν τῶν φίλων κτῆσιν· οὔτε γὰρ
τοὺς πονηροὺς ὁρῶ φίλους ἀλλήλοις δυναμένους εἶναι· πῶς
γὰρ ἂν ἢ ἀχάριστοι ἢ ἀμελεῖς ἢ πλεονέκται ἢ ἄπιστοι ἢ
ἀκρατεῖς ἄνθρωποι δύναιντο φίλοι γενέσθαι; Οἱ μὲν

Nec Bessario καλὰ reddidit, omisit etiam Paris. 1. qui deinde πράττειν εὖ dat.

15. Ἑώρων γὰρ] Intellige ante hæc ᾤμην οἷόν τε εἶναι.

16. φίλους κτήσασθαι] Paris. κεκτῆσθαι habet.

λέγε μοι] Juntina μέλλει, unde effectum μέλει exstat in margine Steph. quam lectionem ut exquisitiorem et meliorem recepit Schütz.

17. ἢ ταράττει] Ita cum Bessarione Steph. ὃ Edd. pr. et Paris. quod quo pertineat, explicat Paris. liber 1. ubi est οἶδα, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὃ ταράττει σε, Κριτόβουλε.

18. πολεμικῶς] Ernesto πολεμίως scribendum videbatur probante Zeunio. Mœris ex his Ἀπομνημονευμάτων libris vocabulum ἐθελέχθρως apposuit, quod huic loco bene convenit, meliusque quam alteri iii. 5, 2. judice Ernesto.

19. οὔτε γὰρ] Hindeburg οὐδὲ malebat, quia sect. 20. sequitur οὐδ' ἂν τοῖς χρηστοῖς.

οὖν πονηροὶ πάντως ἔμοι γε δοκοῦσιν ἀλλήλοις ἐχθροὶ
20 μᾶλλον ἢ φίλοι πεφυκέναι. Ἀλλὰ μὴν, ὥσπερ σὺ λέ-
γεις, οὐδ' ἂν τοῖς χρηστοῖς οἱ πονηροί ποτε συναρμόσειαν
εἰς φιλίαν· πῶς γὰρ οἱ τὰ πονηρὰ ποιοῦντες τοῖς τὰ
τοιαῦτα μισοῦσι φίλοι γένοιντ' ἄν; Εἰ δὲ δὴ καὶ οἱ ἀρε-
τὴν ἀσκοῦντες στασιάζουσί τε περὶ τοῦ πρωτεύειν ἐν ταῖς
πόλεσι, καὶ φθονοῦντες ἑαυτοῖς μισοῦσιν ἀλλήλους, τίνες
ἔτι φίλοι ἔσονται, καὶ ἐν τίσιν ἀνθρώποις εὔνοια καὶ
21 πίστις ἔσται; Ἀλλ' ἔχει μὲν, ἔφη ὁ Σωκράτης,
ποικίλως πως ταῦτα, ὦ Κριτόβουλε. Φύσει γὰρ ἔχουσιν
οἱ ἄνθρωποι τὰ μὲν φιλικά· δέονται γὰρ ἀλλήλων, καὶ
ἐλεοῦσι, καὶ συνεργοῦντες ὠφελοῦσι, καὶ τοῦτο συνιέντες
χάριν ἔχουσιν ἀλλήλοις· τὰ δὲ πολεμικά· τά τε γὰρ
αὐτὰ καλὰ καὶ ἡδέα νομίζοντες, ὑπὲρ τούτων μάχονται,
καὶ διχογνωμονοῦντες ἐναντιοῦνται· πολεμικὸν δὲ καὶ ἔρις
καὶ ὀργή· καὶ δυσμενὲς μὲν ὁ τοῦ πλεονεκτεῖν ἔρως, μι-
22 σητὸν δὲ ὁ φθόνος. Ἀλλ' ὅμως διὰ τούτων πάντων ἡ
φιλία διαδυομένη συνάπτει τοὺς καλούς τε κἀγαθούς.
διὰ γὰρ τὴν ἀρετὴν αἱροῦνται μὲν ἄνευ πόνου τὰ μέτρια
κεκτῆσθαι μᾶλλον, ἢ διὰ πολέμου πάντων κυριεύειν·
καὶ δύνανται πεινῶντες καὶ διψῶντες ἀλύπως σίτου καὶ
ποτοῦ κοινωνεῖν, καὶ τοῖς τῶν ὡραίων ἀφροδισίοις ἡδόμενοι
23 καρτερεῖν, ὥστε μὴ λυπεῖν, οὓς μὴ προσήκει· Δύνανται

πάντως] Ita Edd. pr. et Parif. πάντες Steph. οἱ μὲν γὰρ πονηροὶ πάντως Parif. 1. dat; forte οἱ μὲν ἄρα voluit.

20. ἀλλήλους] Edd. pr. dant ἀλλήλοις.

21. ποικίλως πως] Florentinus C. ποικῖλως περὶ dat.

δέονται γὰρ] Florentini A. B. cum Parif. 3. dant δέονταί τε γάρ.

δυσμενὲς] Ita cum Juntina Parif. Excerpta Voffiana, liber Leidenfis et Vatic. 2. Vulgo erat ante Zeunium δυσμενής. Sequens μισητὸν eft ex Parif. Exc. Voff. et Leidenfi libro adfcitum pro μισητός: Ruhnkenius tamen μισητικὸν malebat. In Vatic. 1. eft ἡδὺς μὲν ἐστὶν ὁ τοῦ πλ. ἔρως.

22. ποτοῦ] Sic Edd. pr. Parif. pro πότου.

ἡδόμενοι] Ita Vatic. 1. ἡλωμένοι Parif. liber Brodæi, Leidenfis et Florentinus C. ἡλωμένοι Juntina, ἑλόμενοι Aldina, ἑλκόμενοι Excerpta Voffiana, ἡλόμενοι Florent. B. E.

καρτερεῖν] Ita cum Juntina, Vatic. 1. et Florent. C. fcripfi pro ἐγκαρτ.

οὓς μὴ προσήκει] Nofter in Hierone i. 36. τὸ δὲ ἀκόντων παιδικῶν ἀπολαύειν,

δὲ καὶ χρημάτων οὐ μόνον, τοῦ πλεονεκτεῖν ἀπεχόμενοι, νομίμως κοινωνεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐπαρκεῖν ἀλλήλοις· δύνανται δὲ καὶ τὴν ἔριν οὐ μόνον ἀλύπως ἀλλὰ καὶ συμφερόντως ἀλλήλοις διατίθεσθαι, καὶ τὴν ὀργὴν κωλύειν εἰς τὸ μεταμελησόμενον προϊέναι. τὸν δὲ φθόνον παντάπασιν ἀφαιροῦσι, τὰ μὲν ἑαυτῶν ἀγαθὰ τοῖς φίλοις οἰκεῖα παρέχοντες, τὰ δὲ τῶν φίλων ἑαυτῶν νομίζοντες. Πῶς 24
οὖν οὐκ εἰκὸς τοὺς καλούς τε κἀγαθοὺς καὶ τῶν πολιτικῶν τιμῶν μὴ μόνον ἀβλαβεῖς ἀλλὰ καὶ ὠφελίμους ἀλλήλοις κοινωνοὺς εἶναι; οἱ μὲν γὰρ ἐπιθυμοῦντες ἐν ταῖς πόλεσι τιμᾶσθαί τε καὶ ἄρχειν, ἵνα ἐξουσίαν ἔχωσι χρήματά τε κλέπτειν καὶ ἀνθρώπους βιάζεσθαι καὶ ἡδυπαθεῖν, ἄδικοί τε καὶ πονηροὶ ἂν εἶεν καὶ ἀδύνατοι ἄλλῳ συναρμόσαι· εἰ δέ τις ἐν πόλει τιμᾶσθαι βουλό- 25
μενος, ὅπως αὐτός τε μὴ ἀδικῆται, καὶ τοῖς φίλοις τὰ δίκαια βοηθεῖν δύνηται, καὶ ἄρξας ἀγαθόν τι ποιεῖν τὴν πατρίδα πειρᾶται, διὰ τί ὁ τοιοῦτος ἄλλῳ τοιούτῳ οὐκ ἂν δύναιτο συναρμόσαι; πότερον τοὺς φίλους ὠφελεῖν μετὰ τῶν καλῶν κἀγαθῶν ἧττον δυνήσεται; ἢ τὴν πόλιν εὐεργετεῖν ἀδυνατώτερος ἔσται, καλούς τε κἀγαθοὺς ἔχων συνεργούς; Ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι 26
δῆλόν ἐστιν, ὅτι, εἰ ἐξῆν τοῖς κρατίστοις συνθεμένους ἐπὶ

λεηλασίᾳ ἔμοι γε δοκεῖ ἐοικέναι μᾶλλον ἢ ἀφροδισίοις. quem locum refpexit Plutarchus in Amatorio p. 8. ed. Hutten: ἡ δὲ ἀπὸ τῶν ἀῤῥένων ἀκόντων μὲν καὶ μετὰ βίας λεγομένη λεηλασία &c.

23. νομίμως] Cum Caftalione hoc quam vulgatum νομίμων malui: hoc vero Hindeburgio duce interpretatur Zeune *Facultates recte partas, bona a quibus abest injuftitia.* Edwards conjiciebat: χρημάτων οὐ μόνον νομίμων αὐταρκεῖν, τοῦ πλεονεκτεῖν ἀπεχόμενοι, ἀλλὰ καὶ κοινωνεῖν ἀλλήλοις. Weiſke: δύνανται δὲ καὶ οὐ μόνον τοῦ πλ. ἀλλὰ καὶ τοῦ τῶν νομίμων (omiffo χρημάτων) κοινωνεῖν ἀπεχόμενοι, ἐπ. ἀλλ.'

τὴν ἔριν—διατίθεσθαι] *Lite uti* interpretatur Index Erneftinus. Sed διατίθεσθαι hanc fignificationem aut rariffime aut nunquam habuit; potius interpretor dictionem ut ἀγῶνα διατιθέναι, *certamini moderari.*

24. ἄλλῳ] Edwards ἄλλῳ τῳ malebat fcriptum.

25. βουλόμενος] Intellige ἐστι: deinceps αὐτός τι Edd. pr. dabant.

τὰ δίκαια] Intellige κατὰ τ. δ.

26. δῆλον] Edd. pr. et Parif. δῆλος habent.

συνθεμένους] Licebat etiam συνθεμέ-

τοὺς χείρους ἰέναι, πάντας ἂν τοὺς ἀγῶνας οὗτοι ἐνίκων, καὶ πάντα τὰ ἆθλα οὗτοι ἐλάμβανον. Ἐπεὶ οὖν ἐκεῖ μὲν οὐκ ἐῶσι τοῦτο ποιεῖν, ἐν δὲ τοῖς πολιτικοῖς, ἐν οἷς οἱ καλοὶ κἀγαθοὶ κρατιστεύουσιν, οὐδεὶς κωλύει, μεθ' οὗ ἄν τις βούληται, τὴν πόλιν εὐεργετεῖν· πῶς οὖν οὐ λυσιτελεῖ τοὺς βελτίστους φίλους κτησάμενον πολιτεύεσθαι, τούτοις κοινωνοῖς καὶ συνεργοῖς τῶν πράξεων μᾶλλον ἢ
27 ἀνταγωνισταῖς χρώμενον; Ἀλλὰ μὴν κἀκεῖνο δῆλον, ὅτι, κἂν πολεμῇ τις τινὶ, συμμάχων δεήσεται, καὶ τούτων πλειόνων, ἐὰν καλοῖς κἀγαθοῖς ἀντιτάττηται. καὶ μὴν οἱ συμμαχεῖν ἐθέλοντες εὖ ποιητέοι, ἵνα θέλωσι προθυμεῖσθαι. πολὺ δὲ κρεῖττον τοὺς βελτίστους ἐλάττονας εὖ ποιεῖν, ἢ τοὺς χείρονας πλείονας ὄντας· οἱ γὰρ πονηροὶ πολὺ πλειόνων εὐεργεσιῶν ἢ οἱ χρηστοὶ δέονται.
28 Ἀλλὰ θαῤῥῶν, ἔφη, ὦ Κριτόβουλε, πειρῶ ἀγαθὸς γίγνεσθαι, καὶ τοιοῦτος γιγνόμενος, θηρᾷν ἐπιχείρει τοὺς καλούς τε κἀγαθούς. ἴσως δ' ἄν τί σοι κἀγὼ συλλαβεῖν εἰς τὴν τῶν καλῶν τε κἀγαθῶν θήραν ἔχοιμι, διὰ τὸ ἐρωτικὸς εἶναι. δεινῶς γὰρ, ὧν ἂν ἐπιθυμήσω ἀνθρώπων, ὅλος ὥρμημαι ἐπὶ τὸ φιλῶν τε αὐτοὺς ἀντιφιλεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, καὶ ποθῶν ἀντιποθεῖσθαι, καὶ ἐπιθυ-
29 μῶν ξυνεῖναι καὶ ἀντεπιθυμεῖσθαι τῆς ξυνουσίας. Ὁρῶ δὲ καὶ σοὶ τούτων δεῆσον, ὅταν ἐπιθυμήσῃς φιλίαν πρός

νοις dicere; hoc vero Xenophon caſu fere ſemper in ſimili verborum ſtructura utitur.

Ἐπεὶ οὖν ἐκεῖ μὲν] Juntina ἐπεὶ μὲν reliquis omiſſis habet; ad πολιτικοῖς intellige ἀγῶσι.

τοὺς βελτίστους] Uſum loquendi τὸν ante τοὺς inſerendum poſtulare Zeunio putanti non aſſentior, nec Weiſkio ante τούτοις κοινωνοῖς ſaltem καὶ inſerendum cenſenti.

27. δεήσεται] Edd. pr. δέηται, Pariſ. δεῖται, quod etiam margo Caſtal. dat. ſequens ἐὰν Juntina omiſit, hinc Caſtalio in margine ὅσον ſupplevit, et in textu ἀντιτάττεται poſuit.

εὐεργεσιῶν] Ita vulgatum εὐεργετῶν correxit Erneſti; *beneficiis* vertit etiam Beſſarion.

28. ἐρωτικὸς εἶναι] Cf. Platonis Sympoſium c. v. et Noſtri Symp. iii. 10.

ἀντιποθεῖσθαι] Vatic. 1. καὶ ἀντιπ. dat, uti deinceps καὶ ἀντεπιθυμεῖσθαι eſt, ubi copulam ſuadente Leonclavio delevit Erneſti, ſecluſit Zeune.

τινας ποιεῖσθαι. Μὴ σὺ οὖν ἀποκρύπτου με, οἷς ἂν βούλοιο φίλος γενέσθαι· διὰ γὰρ τὸ ἐπιμελεῖσθαι τοῦ ἀρέσαι τῷ ἀρέσκοντί μοι, οὐκ ἀπείρως οἶμαι ἔχειν πρὸς θήραν ἀνθρώπων. Καὶ ὁ Κριτόβουλος ἔφη· Καὶ μήν, ὦ Σώκρα- 30
τες, τούτων ἐγὼ τῶν μαθημάτων πάλαι ἐπιθυμῶ, ἄλλως τε καὶ εἰ ἐξαρκέσει μοι ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη ἐπὶ τοὺς ἀγαθοὺς τὰς ψυχὰς καὶ ἐπὶ τοὺς καλοὺς τὰ σώματα. Καὶ ὁ 31
Σωκράτης ἔφη· Ἀλλ', ὦ Κριτόβουλε, οὐκ ἔνεστιν ἐν τῇ ἐμῇ ἐπιστήμῃ τὸ τὰς χεῖρας προσφέροντα ποιεῖν ὑπομένειν τοὺς καλούς. πέπυσμαι δὲ καὶ ἀπὸ τῆς Σκύλλης διὰ τοῦτο φεύγειν τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι τὰς χεῖρας αὐτοῖς προσέφερε· τὰς δέ γε Σειρῆνας, ὅτι τὰς χεῖρας οὐδενὶ προσέφερον, ἀλλὰ πᾶσι πόῤῥωθεν ἐπῇδον, πάντας φασὶν ὑπομένειν, καὶ ἀκούοντας αὐτῶν κηλεῖσθαι. Καὶ ὁ Κρι- 32
τόβουλος ἔφη· Ὡς οὐ προσοίσοντος τὰς χεῖρας, εἴ τι ἔχεις ἀγαθὸν εἰς φίλων κτῆσιν, δίδασκε. Οὐδὲ τὸ στόμα οὖν, ἔφη ὁ Σωκράτης, πρὸς τὸ στόμα προσθήσεις; Θάῤῥει, ἔφη ὁ Κριτόβουλος· οὐδὲ γὰρ τὸ στόμα προσοίσω οὐδενὶ, ἐὰν μὴ καλὸς ᾖ. Εὐθὺς, ἔφη, σύ γε, ὦ Κριτόβουλε, τοὐναντίον τοῦ συμφέροντος εἴρηκας.

29. πρὸς θήραν ἀνθρώπων] Hanc ſcripturam Pariſ. Juntino ἔχειν θηρᾷν ἀνθρώπων, Aldino ἔχειν θηρᾷν ἀνθρώπου, et Stephani ἔχειν θηρᾷν ἀνθρώπους prætulit Schütz et Zeune.

31. ἔνεστιν] Pariſ. 1. ἔστιν habet.

πέπυσμαι] Hoc cum Erneſto, Dorvillio ad Charitonem p. 700. et Weiſkio præfero vulgato πέπεισμαι propter ſequens φασὶ, et in fabuloſa narratione quis affirmationi locus erat?

τῆς Σκύλλης] Juntina τε Σκύλης, Pariſ. τῶν Σκύλης. Fabulam habes in Odyſſeæ M. 85. ſeqq.

φεύγειν] Vulgatum propter προσέφερε mutaveram in φυγεῖν probante Schützio. Nunc ſententiam ipſe mutavi. Video enim ſequi, ὑπομένειν et κηλεῖσθαι junctum verbi ἐπῇδον.

32. προσοίσοντος] Intellige μοῦ, quod ſectione 33. additum legitur.

προσθήσεις] Weiſke etiam hic προσοίσεις ſcriptum malebat.

τὸ στόμα] Vulgo ſequebatur πρὸς τὸ στόμα, quæ verba cum Edit. Pariſina, Beſſarione et Schützio omiſi, Leonclaviana et duæ Steph. uti Zeuniana ſecluſerunt.

Εὐθὺς] Erneſto αὖθις corrigenti non venit in mentem Socratem præcepta amicorum ſeligendorum et acquirendorum dantem in reſponſo Critobuli arripere jocoſe, quod a diſciplina ſua alienum et propoſito Critobuli minime proficuum eſſe cenſet. *En, ſtatim tu, Critobule, dixiſti ea, quæ inutilia tibi fore prædico.*

οἱ μὲν γὰρ καλοὶ τὰ τοιαῦτα οὐχ ὑπομένουσιν· οἱ δὲ
αἰσχροὶ καὶ ἡδέως προσίενται, νομίζοντες διὰ τὴν ψυχὴν
33 καλοὶ καλεῖσθαι. Καὶ ὁ Κριτόβουλος ἔφη· Ὡς
τοὺς μὲν καλοὺς φιλήσοντός μου, τοὺς δ' ἀγαθοὺς κατα-
φιλήσοντος, θαῤῥῶν δίδασκε τῶν φίλων τὰ θηρατικά.
Καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Ὅταν οὖν, ὦ Κριτόβουλε, φίλος
τινὶ βούλῃ γενέσθαι, ἐάσεις με κατειπεῖν σου πρὸς αὐ-
τὸν, ὅτι ἄγασαί τε αὐτοῦ, καὶ ἐπιθυμεῖς φίλος αὐτοῦ
εἶναι; Κατηγόρει, ἔφη ὁ Κριτόβουλος· οὐδένα γὰρ
34 οἶδα μισοῦντα τοὺς ἐπαινοῦντας. Ἐὰν δέ σου προσ-
κατηγορήσω, ἔφη, ὅτι διὰ τὸ ἄγασθαι αὐτοῦ καὶ εὐνοϊ-
κῶς ἔχεις πρὸς αὐτὸν, ἆρα μὴ διαβάλλεσθαι δόξεις ὑπ'
ἐμοῦ; Ἀλλὰ καὶ αὐτῷ μοι, ἔφη, ἐγγίγνεται εὔνοια,
35 πρὸς οὓς ἂν ὑπολάβω εὐνοϊκῶς ἔχειν πρὸς ἐμέ. Ταῦ-
τα μὲν δὴ, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐξέσται μοι λέγειν περὶ
σοῦ, πρὸς οὓς ἂν βούλῃ φίλους ποιήσασθαι; ἐὰν δέ μοι
ἔτι ἐξουσίαν δῷς λέγειν περὶ σοῦ, ὅτι ἐπιμελής τε τῶν
φίλων εἶ, καὶ οὐδενὶ οὕτω χαίρεις ὡς φίλοις ἀγαθοῖς,
καὶ ἐπί τε τοῖς καλοῖς ἔργοις τῶν φίλων ἀγάλλῃ οὐχ
ἧττον ἢ ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ, καὶ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς τῶν φίλων
χαίρεις οὐδὲν ἧττον ἢ ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ, ὅπως τε ταῦτα
γίγνηται τοῖς φίλοις, οὐκ ἀποκάμνεις μηχανώμενος, καὶ
ὅτι ἔγνωκας, ἀνδρὸς ἀρετὴν εἶναι, νικᾷν τοὺς μὲν φίλους
εὖ ποιοῦντα, τοὺς δὲ ἐχθροὺς κακῶς· πάνυ ἂν οἶμαί σοι
36 ἐπιτήδειον εἶναί με σύνθηρον τῶν ἀγαθῶν φίλων. Τί
οὖν, ἔφη ὁ Κριτόβουλος, ἐμοὶ τοῦτο λέγεις, ὥσπερ οὐκ

33. βούλῃ] Edd. pr. βούλοιο, nostrum est in Parif. et Steph.

ἄγασαί τι αὐτοῦ] Margo Steph. αὐτὸν dat.

34. Ἀλλὰ καὶ] Ante hæc intellige οὐ διαβάλλεσθαι δόξω.

35. βούλῃ] Ita Parif. Caftal. et Steph. fec. βούλει reliquæ habent.

τοῖς ἑαυτοῦ] Florentini libri A. B. C. σαυτοῦ dant.

ἀνδρὸς ἀρετὴν] Juntina ἀνδρὸς omifit.

ἐπὶ σοὶ ὂν, ὅ τι ἂν βούλῃ, περὶ ἐμοῦ λέγειν; Μὰ Δί’,
οὐχ, ὥς ποτε ἐγὼ Ἀσπασίας ἤκουσα. ἔφη γὰρ, τὰς
ἀγαθὰς προμνηστρίδας, μετὰ μὲν ἀληθείας τἀγαθὰ
διαγγελλούσας, δεινὰς εἶναι συνάγειν ἀνθρώπους εἰς
κηδείαν, ψευδομένας δ’ οὐκ ὠφελεῖν ἐπαινούσας. τοὺς
γὰρ ἐξαπατηθέντας ἅμα μισεῖν ἀλλήλους τε καὶ τὴν
προμνησαμένην. ἃ δὴ καὶ ἐγὼ πεισθεὶς ὀρθῶς ἔχειν,
ἡγοῦμαι οὐκ ἐξεῖναί μοι περὶ σοῦ λέγειν ἐπαινοῦντι οὐδὲν,
ὅ τι ἂν μὴ ἀληθεύω. Σὺ μὲν ἄρα, ἔφη ὁ Κριτόβουλος, 37
τοιοῦτός μοι φίλος εἶ, ὦ Σώκρατες, οἷος, ἂν μέν τι αὐτὸς
ἔχω ἐπιτήδειον εἰς τὸ φίλους κτήσασθαι, συλλαμβά-
νειν μοι· εἰ δὲ μὴ, οὐκ ἂν ἐθέλοις πλάσας τι εἰπεῖν ἐπὶ
τῇ ἐμῇ ὠφελείᾳ. Πότερα δ’ ἂν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὦ
Κριτόβουλε, δοκῶ σοι μᾶλλον ὠφελεῖν ἄν σε, τὰ ψευδῆ
ἐπαινῶν, ἢ πείθων πειρᾶσθαί σε ἀγαθὸν ἄνδρα γενέ-
σθαι; Εἰ δὲ μὴ φανερὸν οὕτω σοι, ἐκ τῶνδε σκέψαι· 38
εἰ γάρ σε, βουλόμενος φίλον ποιῆσαι ναυκλήρῳ, ψευδό-
μενος ἐπαινοίην, φάσκων ἀγαθὸν εἶναι κυβερνήτην, ὁ δέ
μοι πεισθεὶς ἐπιτρέψειέ σοι τὴν ναῦν μὴ ἐπισταμένῳ
κυβερνᾶν, ἔχεις τινὰ ἐλπίδα, μὴ ἂν σαυτόν τε καὶ τὴν
ναῦν ἀπολέσαι; ἢ εἴ σοι πείσαιμι κοινῇ τὴν πόλιν, ψευ-
δόμενος, ὡς ὄντι στρατηγικῷ τε καὶ δικαστικῷ καὶ πο-
λιτικῷ ἑαυτὴν ἐπιτρέψαι, τί ἂν οἴει σαυτὸν καὶ τὴν πόλιν
ὑπὸ σοῦ παθεῖν; ἢ εἴ τινας ἰδίᾳ τῶν πολιτῶν πείσαιμι,

36. ἐπὶ σοὶ ὂν] Idem quod genitivus ὄντος, *quasi non sit in tua potestate.*

ὥς ποτε ἐγὼ] Parif. 1. dat ὥς ποτε ἂν ἐγώ. Afpafia Milefia magiftra eloquentiæ ufus eft etiam Pericles, tefte Platone in Menexeno.

προμνηστρίδας] Atticam formam προμνηστρίας ex correctione Valckenarii ad Eurip. Hippol. verfu 589. repofuit Schütz.

τὴν προμνησαμένην] Exemplum ex Ariftophanis Nub. 41. appofuit Erneſti.

37. δοκῶ σοι] Juntina τῶν συντυχόντων μᾶλλον ὠφελεῖ. Margo Steph. offert lectionem Κριτόβουλε, μᾶλλον ὠφελοίην, quæ eft in Parif. 3. Poft ὠφελεῖν ex Voffiano 1. ἂν addidi.

38. οὕτω σοι] Caftal. οὕτως ἔξεστί σοι dedit; voluit, credo ἐστί.

ψευδόμενος, ὡς ὄντι οἰκονομικῷ τε καὶ ἐπιμελεῖ τὰ ἑαυ-
τῶν ἐπιτρέψαι, ἆρ' οὐκ ἄν, πεῖραν διδούς, ἅμα τε βλα-
39 βερὸς εἴης, καὶ καταγέλαστος φαίνοιο; Ἀλλὰ συντο-
μωτάτη τε καὶ ἀσφαλεστάτη καὶ καλλίστη ὁδός, ὦ
Κριτόβουλε, ὅ τι ἂν βούλῃ δοκεῖν ἀγαθὸς εἶναι, τοῦτο
καὶ γενέσθαι ἀγαθὸν πειρᾶσθαι. Ὅσαι δ' ἐν ἀνθρώ-
ποις ἀρεταὶ λέγονται, σκοπούμενος εὑρήσεις πάσας μα-
θήσει τε καὶ μελέτῃ αὐξανομένας. Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ
Κριτόβουλε, οὕτως οἶμαι δεῖν θηρᾶν ἡμᾶς· εἰ δὲ σύ πως
ἄλλως γιγνώσκεις, δίδασκε. Καὶ ὁ Κριτόβουλος,
Ἀλλ' αἰσχυνοίμην ἄν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀντιλέγων τού-
τοις· οὔτε γὰρ καλὰ οὔτε ἀληθῆ λέγοιμ' ἄν.

CAP. VII.

Quomodo amicorum inopiæ et anguſtiis occurrere debeamus et conſilio et opera, docetur dehinc uſque ad finem libri; hoc vero capite exemplo

ΚΑΙ μὴν τὰς ἀπορίας γε τῶν φίλων τὰς μὲν δι' ἄγνοιαν ἐπειρᾶτο γνώμῃ ἀκεῖσθαι, τὰς δὲ δι' ἔνδειαν, διδάσκων κατὰ δύναμιν ἀλλήλοις ἐπαρκεῖν. ἐρῶ δὲ καὶ ἐν τούτοις ἃ σύνοιδα αὐτῷ. Ἀρίσταρχον γάρ ποτε ὁρῶν σκυθρωπῶς ἔχοντα, Ἔοικας, ἔφη, ὦ Ἀρίσταρχε, βαρέως φέρειν τι. χρὴ δὲ τοῦ βάρους μεταδιδόναι τοῖς φίλοις· ἴσως γὰρ ἄν τί σε καὶ ἡμεῖς κουφίσαιμεν.

ὡς ὄντι] Ita cum Weiſkio correxi vulgatum ὡς ἄν; ſequitur ſtatim ὡς ὄντι οἰκονομικῷ, nec ἂν locum hic habet.

39. συντομωτάτη — ἀσφαλεστάτη] Pariſ. 1. omiſit ἀσφαλιστάτη. Ceterum hunc locum monente Ruhnkenio vertit Cicero de Offic. ii. 12. ſimul tamen reſpiciens ad alterum locum i. 7, 1: *Præclare Socrates hanc viam ad gloriam proximam et quaſi compendiariam dicebat eſſe, ſi quis id ageret, ut, qualis haberi vellet, talis eſſet.* Cf. Cyrop. i. 6, 22.

δεῖν θηρᾶν ἡμᾶς] Ita ex Voſſiano 1. Erneſti correxit vulgatum δεῖν ὑμᾶς ταύτας θηρᾶσθαι. Sed ἡμᾶς Brodæus jam commendavit et edidit Caſtalio: deinde ταύτας abeſt Edd. pr. Pariſ. et libris Vindob. cum verbo θηρᾶσθαι. Brodæus poſt δεῖν ἡμᾶς vulgatum inſerebat ποιεῖν, quod vertiſſe videtur Beſſarion: *ego itaque ſic eſſe faciundum arbitror.* Vatic. 1. 2. Florent. A. B. C. οἶμαι δεῖν ὑμᾶς· εἰ δὲ σύ πως. Florent. E. οἶμαι δεῖν ἡμᾶς. εἰ δὲ σύ. Scripturam in margine Edit. Romanæ poſitam ἡμᾶς ταύτῃ θηρᾶσθαι recepit Schütz, propterea, quod ſic optime poſſit explicari ortus lectionis ταύτας θηρᾶσθαι.

colloquii cum Ariſtarcho habiti.

Καὶ ὁ Ἀρίσταρχος, Ἀλλὰ μὴν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐν 2
πολλῇ γε εἰμὶ ἀπορίᾳ. ἐπεὶ γὰρ ἐστασίασεν ἡ πόλις
πολλῶν φυγόντων ὡς τὸν Πειραιᾶ, συνεληλύθασιν ὡς
ἐμὲ καταλελειμμέναι ἀδελφαί τε καὶ ἀδελφιδαῖ καὶ
ἀνεψιαὶ τοσαῦται, ὥστ᾽ εἶναι ἐν τῇ οἰκίᾳ τεσσαρασκαί-
δεκα τοὺς ἐλευθέρους. λαμβάνομεν δὲ οὔτε ἐκ τῆς γῆς
οὐδέν· οἱ γὰρ ἐναντίοι κρατοῦσιν αὐτῆς· οὔτε ἀπὸ τῶν
οἰκιῶν· ὀλιγανθρωπία γὰρ ἐν τῷ ἄστει γέγονε. τὰ ἔπι-
πλα δὲ οὐδεὶς ὠνεῖται, οὐδὲ δανείσασθαι οὐδαμόθεν
ἐστὶν ἀργύριον, ἀλλὰ πρότερον ἄν τίς μοι δοκεῖ ἐν τῇ ὁδῷ
ζητῶν εὑρεῖν, ἢ δανειζόμενος λαβεῖν. Χαλεπὸν μὲν οὖν
ἐστιν, ὦ Σώκρατες, τοὺς οἰκείους περιορᾶν ἀπολλυμένους,
ἀδύνατον δὲ τοσούτους τρέφειν ἐν τοιούτοις πράγμασιν.
Ἀκούσας οὖν ταῦτα ὁ Σωκράτης, Τί ποτέ ἐστιν, ἔφη, ὅτι 3
ὁ Κεράμων μὲν πολλοὺς τρέφων, οὐ μόνον ἑαυτῷ τε καὶ
τούτοις τὰ ἐπιτήδεια δύναται παρέχειν, ἀλλὰ καὶ περι-
ποιεῖται τοσαῦτα, ὥστε καὶ πλουτεῖν· σὺ δὲ πολλοὺς
τρέφων δέδοικας, μὴ δι᾽ ἔνδειαν τῶν ἐπιτηδείων ἅπαντες
ἀπόλησθε; Ὅτι νὴ Δί᾽, ἔφη, ὁ μὲν δούλους τρέφει,
ἐγὼ δὲ ἐλευθέρους. Καὶ πότερον, ἔφη, τοὺς παρὰ σοὶ 4

2. ἐστασίασεν ἡ πόλις] Cum Lyſander urbem cepiſſet et dominatum triginta (tyrannorum) inſtituiſſet, ii qui ſtatum popularem et priſtinam libertatem cupiebant, occupato Piræeo adverſus eos, qui oligarchiam defendebant, bellum gerebant. Hanc ſeditionem deſcripſit Xenophon Hellenicorum libro altero.

ὡς τὸν] Pariſ. 3. ἐλθόντων εἰς habet. Attice ὡς vel ſolum vel præpoſitioni εἰς vel πρὸς junctum dici pro εἰς vel πρὸς de rebus et perſonis pervulgatum eſt.

ἀδελφιδαῖ] Ita editio Pariſ. quæ etiam ſequens ὥστε pro ὡς dedit, antea cum acuto ſcriptum edebatur vocabulum ἀδελφιδαί.

τεσσαρασκαίδεκα] Ita Stephano monente vulgatum τεσσαρακαίδεκα correxi. Articulum ante ἐλευθέρους non eſſe ſupervacuum, ſed ſignificare *et ii quidem liberi homines, ut de ſervis nil dicam*, recte monuit Erneſti.

λαμβάνομεν] Vide ad ii. 9, 4. de uſu verbi tradenda.

ὀλιγανθρωπία] Cives enim multi a tyrannis occiſi fuerant, alii in Piræeum confugerant, partim Megara et Thebas migrarant, narrante Noſtro Hellenicorum ii. 4.

μοι δοκεῖ] Ita cum Pariſ. Steph. δοκῇ Edd. primarum revocavit Zeune.

3. μὲν πολλοὺς] Qui vel hic vel paulo poſt οὐ πολλοὺς ſcriptum malunt viri docti, vim omnem argumentationis ita infringi non viderant.

ἐλευθέρους οἴει βελτίους εἶναι ἢ τοὺς παρὰ Κεράμωνι
δούλους; Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη, τοὺς παρὰ ἐμοὶ
ἐλευθέρους. Οὐκοῦν, ἔφη, αἰσχρὸν τὸν μὲν ἀπὸ τῶν
πονηροτέρων εὐπορεῖν, σὲ δὲ πολλῷ βελτίους ἔχοντα ἐν
ἀπορίαις εἶναι; Νὴ Δί', ἔφη· ὁ μὲν γὰρ τεχνίτας
5 τρέφει, ἐγὼ δὲ ἐλευθερίως πεπαιδευμένους. Ἆρ' οὖν,
ἔφη, τεχνῖταί εἰσιν οἱ χρήσιμόν τι ποιεῖν ἐπιστάμενοι;
Μάλιστά γ', ἔφη. Οὐκοῦν χρήσιμά γ' ἄλφιτα;
Σφόδρα γε. Τί δὲ ἄρτοι; Οὐδὲν ἧττον. Τί
γάρ; ἔφη, ἱμάτιά τε ἀνδρεῖα καὶ γυναικεῖα, καὶ χιτω-
νίσκοι καὶ χλαμύδες καὶ ἐξωμίδες; Σφόδρα γ',
ἔφη, καὶ πάντα ταῦτα χρήσιμα. Ἔπειτα, ἔφη, οἱ
παρὰ σοὶ τούτων οὐδὲν ἐπίστανται ποιεῖν; Πάντα
6 μὲν οὖν, ὡς ἐγῷμαι. Εἶτ' οὐκ οἶσθα, ὅτι ἀφ' ἑνὸς
μὲν τούτων, ἀλφιτοποιΐας, Ναυσικύδης οὐ μόνον ἑαυτόν τε
καὶ τοὺς οἰκέτας τρέφει, ἀλλὰ πρὸς τούτοις καὶ ὗς πολ-
λὰς καὶ βοῦς, καὶ περιποιεῖται τοσαῦτα, ὥστε καὶ τῇ
πόλει πολλάκις λειτουργεῖν· ἀπὸ δὲ ἀρτοποιΐας Κιρίβος
τήν τε οἰκίαν πᾶσαν διατρέφει, καὶ ζῇ δαψιλῶς; Δη-
μέας δὲ ὁ Κολυττεὺς ἀπὸ χλαμυδουργίας· Μένων δὲ

4. εὐπορεῖν] Edd. pr. εὐποιεῖν.

Νὴ Δί', ἔφη] Negationem fententia flagitat; igitur Μὰ Δία vel Ναὶ μὰ Δία Zeune.

5. χιτωνίσκοι] Cum in fequentibus χλανιδοποιΐα tantum commemoretur, nec χιτ. habeant, quod iis refpondeat, χλανίδες fubftitui voluit Valckenaer, χλανίσκια Zeune.

καὶ πάντα] Mihi copula hic incommoda videtur.

6. Ναυσικύδης] Hunc eundem nominat Ariftophanes Ecclef. 426. Cholargea aliquem nefcio an eundem, nominat Platonis Gorgias p. 88. edit. Bipont.

τῇ πόλει—λειτουργεῖν] Docta eft de verbo et muneribus civium Atticorum eo comprehenfis difputatio V. C. Wolfii in Prolegomenis ad Demofthenis Leptineam.

Κιρίβος] Vindob. 1. et margo Steph. dant Κυρικός. Vatic. 1. Florent. A. Κύριβος. Valckenaer Κόροιβος aut Κυρηβίων, Ruhnkenius Κυκήβιος fcribendum cenfebat, quod vulgata nunc forma nominis Græcis fuerit inufitata. Apud Demofthenem de Falfa Legatione vulgo editur Κηρυβίων, fed meliores libri Κυρυβίων dant, Eudocia p. 150. inde laudat Κυρηβίων; quod verum videtur nomen, a re ductum. Κυρήβια enim genus farinæ; unde κυρηβιοπώλης Ariftophani Equit. 254.

Κολυττεὺς] Scripturam Κολλυττεὺς monente Valckenario correxit Ernefti.

ἀπὸ χλανιδοποιΐας· Μεγαρέων δὲ οἱ πλεῖστοι, ἔφη, ἀπὸ
ἐξωμιδοποιΐας διατρέφονται; Νὴ Δί', ἔφη· οὗτοι
μὲν γὰρ ὠνούμενοι βαρβάρους ἀνθρώπους ἔχουσιν, ὥστε
ἀναγκάζειν ἐργάζεσθαι, ἃ καλῶς ἔχει· ἐγὼ δ' ἐλευ-
θέρους τε καὶ συγγενεῖς. Ἔπειτ', ἔφη, ὅτι ἐλεύθεροί 7
τ' εἰσὶ καὶ συγγενεῖς σοι, οἴει χρῆναι αὐτοὺς μηδὲν ἄλλο
ποιεῖν, ἢ ἐσθίειν καὶ καθεύδειν; πότερον καὶ τῶν ἄλλων
ἐλευθέρων τοὺς οὕτω ζῶντας ἄμεινον διάγοντας ὁρᾷς, καὶ
μᾶλλον εὐδαιμονίζεις ἢ τοὺς ἃ ἐπίστανται χρήσιμα πρὸς
τὸν βίον, τούτων ἐπιμελομένους; ἢ τὴν μὲν ἀργίαν καὶ
τὴν ἀμέλειαν αἰσθάνῃ τοῖς ἀνθρώποις πρός τε τὸ μα-
θεῖν, ἃ προσήκει ἐπίστασθαι, καὶ πρὸς τὸ μνημονεύειν,
ἃ ἂν μάθωσι, καὶ πρὸς τὸ ὑγιαίνειν τε καὶ ἰσχύειν τοῖς
σώμασι, καὶ πρὸς τὸ κτήσασθαί τε καὶ σώζειν τὰ χρή-
σιμα πρὸς τὸν βίον ὠφέλιμα ὄντα, τὴν δὲ ἐργασίαν καὶ
τὴν ἐπιμέλειαν οὐδὲν χρήσιμα; Ἔμαθον δὲ, ἃ φὴς αὐ- 8

Μεγαρέων] Ariſtophanes Acharn. 519. ἐσυκοφάντει Μεγαρέων τὰ χλανίσκια. Ceterum Pollux vii. 33. ex h. l. χλαμιδοποιΐα laudare videtur.

ἃ καλῶς ἔχει·] Intelligit Hindeburg αὐτοῖς ἐργάζεσθαι et vertit: *ad elaborandum ea, quæ decet homines barbaros et ſervos elaborare*, ut i. 3, 3. καλῶς ἔχει τοῖς θεοῖς eſt *decet, convenit*. Erneſti diſtinctionem majorem voluit poni poſt ἐργάζεσθαι, quod fecit Aldina, et verba ἃ κ. ἔ. vertit: *quod reprehendi non poteſt*. Vulgo vertunt: *quos poſſunt cogere ad elaborandum ea quæ ipſis expediant:* Schütz conjecit ὥστε ἀναγκάζειν ἐργάζεσθαι καλῶς ἔχει, *et quos ad opus faciendum cogere deceat*. Quam equidem rationem omnium facillimam eſſe puto.

7. ἐπιμελομένους] Stephanus ἐπιμελουμένους dedit.

8. ἃ φὴς] Juntina ὡς φὴς αὐτά. Aldina et Pariſ. ἃ φὴς αὐτά. "Ceterum obſervanda eſt h. l. generis de iiſdem feminis varietas Nam quamdiu de iis tanquam liberis et ingenuis loquitur, ſemper maſculino genere utitur, §. 2. 3. ſeqq. cum primum vero ad earum artes actioneſque redit, feminino. Ac non negamus, ubi maſculinum eſt, intelligi poſſe ἀνθρώπους: ſed tamen non fruſtra videtur fieri, quod hac ratione tantum utitur, ubi de libertate loquitur. Hanc varietatem generis etiam ap. alios auctores reperies, de quo alio loco pluribus agemus. Si auctori Vitæ Homeri fides, hæc eſt ratio, quod libertas feminis tribuitur, non qua feminæ ſunt: eſt enim maribus et feminis communis; lanificium autem et cætera de quibus hic ſermo, propria ſunt feminis apud Græcos, iiſque, qua feminæ ſunt, tribuuntur." Hæc ad h. l. Erneſti, cujus dictis hæc addidit Hindeburg: "His addi poteſt ac debet acutiſſimi Clarkii nota ad Hom. Il. v. 778. qua docet, *unumquemque* [la perſonne] *ſive ſit hominum ſive deorum, ſeu quicunque ſit, ſive mas ſive femina, quoties ad ſententiam nihil intereſt, quo quis ſexu ſit, proprie efferri genere maſculino. Scilicet non ad ſexum, ſed, ut recte alicubi*

τὰς ἐπίστασθαι, πότερον ὡς οὔτε χρήσιμα ὄντα πρὸς τὸν βίον, οὔτε ποιήσουσαι αὐτῶν οὐδὲν, ἢ τοὐναντίον, ὡς καὶ ἐπιμεληθησόμεναι τούτων, καὶ ὠφεληθησόμεναι ἀπ' αὐτῶν; πότερως γὰρ ἂν μᾶλλον ἄνθρωποι σωφρονοῖεν, ἀργοῦντες, ἢ τῶν χρησίμων ἐπιμελούμενοι; ποτέρως δ' ἂν δικαιότεροι εἶεν, εἰ ἐργάζοιντο, ἢ εἰ ἀργοῦντες βουλεύ-
9 οιντο περὶ τῶν ἐπιτηδείων; Ἀλλὰ [καὶ] νῦν μὲν, ὡς ἐγὼ οἶμαι, οὔτε σὺ ἐκείνας φιλεῖς, οὔτε ἐκεῖναι σέ· σὺ μὲν, ἡγούμενος αὐτὰς ἐπιζημίους εἶναι σεαυτῷ, ἐκεῖναι δὲ, σὲ ὁρῶσαι ἀχθόμενον ἐφ' ἑαυταῖς. ἐκ δὲ τούτων κίνδυνος, μείζω τε ἀπέχθειαν γίγνεσθαι, καὶ τὴν προγεγονυῖαν χάριν μειοῦσθαι. Ἐὰν δὲ προστατήσῃς ὅπως ἐνεργοὶ ὦσι, σὺ μὲν ἐκείνας φιλήσεις, ὁρῶν ὠφελίμους σεαυτῷ οὔσας· ἐκεῖναι δὲ σὲ ἀγαπήσουσιν, αἰσθόμεναι χαίροντά σε αὐταῖς· τῶν δὲ προγεγονυιῶν εὐεργεσιῶν ἥδιον μεμνημένοι, τὴν ἀπ' ἐκείνων χάριν αὐξήσετε, καὶ ἐκ τούτων
10 φιλικώτερόν τε καὶ οἰκειότερον ἀλλήλοις ἕξετε. Εἰ μὲν τοίνυν αἰσχρόν τι ἔμελλον ἐργάσασθαι, θάνατον ἀντ' αὐτοῦ προαιρετέον ἦν· νῦν δὲ, ἃ μὲν δοκεῖ κάλλιστα καὶ πρεπωδέστερα γυναικὶ εἶναι, ἐπίστανται, ὡς ἔοικε. πάντες δὲ ἃ ἐπίστανται, ῥᾷστά τε καὶ τάχιστα καὶ κάλλιστα καὶ ἥδιστα ἐργάζονται. Μὴ οὖν ὄκνει, ἔφη, ταῦτα εἰσηγεῖσθαι αὐταῖς, ἃ σοί τε λυσιτελεῖ κᾀκείναις· καὶ,

Dionysius Halic., πρὸς τὸ πρόσωπον ἀποτείνεται ὁ λόγος. Hæc autem mirifice huic loco convenire, et πρὸς τὸ πρόσωπον non πρὸς τὸ γένος ἀποτείνεσθαι τὸν λόγον opus non eſt pluribus oſtendere."

9. Ἀλλὰ [καὶ]] Suſpectum mihi et Schützio καὶ ſecluſi.

ὡς ἐγὼ οἶμαι] Juntina ὡς omiſit; margo Steph. ἐγῷμαι poſuit neſcio unde.

προγεγονυῖαν] Edd. pr. προσγεγ. habent.

προστατήσῃς] Vulgatum προστάτης ᾖς ita correxit Reiſke, firmantibus conjecturam libris Vindob. 2. Florentinis A. B. C. E. Valckenarii conjectura ἐπιστάτης ᾖς ſic non eſt opus.

10. πρεπωδέστερα] Reiſke πρεπωδέστατα malebat: quocum ego ſentio.

καὶ ἥδιστα] Omittit hæc Editio Pariſina. Deinceps ἢ ἐκείναις pro κᾀκείναις dat Juntina. κᾀκείναις, καὶ ἃ, ὡς εἰκὸς, malebat Weiſke, nulla edita ratione.

ὡς εἰκὸς, ἡδέως ὑπακούσονται. Ἀλλὰ, νὴ τοὺς θε- 11
οὺς, ἔφη ὁ Ἀρίσταρχος, οὕτω μοι δοκεῖς καλῶς λέγειν,
ὦ Σώκρατες, ὥστε πρόσθεν μὲν οὐ προσιέμην δανείσα-
σθαι, εἰδὼς ὅτι, ἀναλώσας ὅ τι ἂν λάβω, οὐχ ἕξω ἀπο-
δοῦναι· νῦν δέ μοι δοκῶ εἰς ἔργων ἀφορμὴν ὑπομένειν αὐτὸ
ποιῆσαι.

Ἐκ τούτων δὲ ἐπορίσθη μὲν ἀφορμὴ, ἐωνήθη δὲ ἔρια· 12
καὶ ἐργαζόμεναι μὲν ἠρίστων, ἐργασάμεναι δὲ ἐδείπνουν,
ἱλαραὶ δὲ ἀντὶ σκυθρωπῶν ἦσαν, καὶ ἀντὶ ὑφορωμένων
ἑαυτὰς ἡδέως ἀλλήλας ἑώρων. καὶ αἱ μὲν ὡς κηδεμόνα
ἐφίλουν, ὁ δὲ ὡς ὠφελίμους ἠγάπα. Τέλος δὲ ἐλθὼν
πρὸς τὸν Σωκράτην, χαίρων διηγεῖτο ταῦτά τε, καὶ ὅτι
αἰτιῶνται αὐτὸν μόνον τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀργὸν ἐσθίειν.
Καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Εἶτα οὐ λέγεις αὐταῖς τὸν τοῦ 13
κυνὸς λόγον; Φασὶ γὰρ, ὅτε φωνήεντα ἦν τὰ ζῶα, τὴν
ὄϊν πρὸς τὸν δεσπότην εἰπεῖν. Θαυμαστὸν ποιεῖς, ὃς
ἡμῖν μὲν ταῖς καὶ ἔριά σοι καὶ ἄρνας καὶ τυρὸν παρεχού-
σαις οὐδὲν δίδως, ὅ τι ἂν μὴ ἐκ τῆς γῆς λάβωμεν· τῷ
δὲ κυνὶ, ὃς οὐδὲν τοιοῦτόν σοι παρέχει, μεταδίδως οὗπερ
αὐτὸς ἔχεις σίτου. Τὸν κύνα οὖν ἀκούσαντα εἰπεῖν· Ναὶ 14
μὰ Δία· ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ καὶ ὑμᾶς αὐτὰς σώζων, ὥστε

11. ὅ τι ἂν] Ita cum Parif. 3. mutavi vulgatum ὃ ἄν.

ὑπομένειν] Stephanus ὑπομενεῖν malebat fcriptum. Vulgatum defendit Zeune appofito loco Cyrop. iii. 1, 28. et v. 1, 20. Uterque vero plane alienus eft ab hujus loci ratione. Tertius vii. 2, 28. ὥστε τῷ Ἀπόλλωνι ἄλλα μοι δοκῶ χαριστήρια ὀφειλήσειν aliquanto huic noftro fimilior eft. *Confilium, propofitum, decretum mihi eft, mutuam fumere pecuniam:* hac notione pofitum μοι δοκῶ, fere femper futurum habet adjunctum.

ἑαυτὰς] Ex lectione marginali Leoncl. ἑαυτοὺς dedit Welfiana, ut Ariftarchus fimul intelligatur. recte, puto.

13. τοῦ κυνὸς λόγον] Fabulam de cane. οἱ τοῦ Αἰσώπου λόγοι Platonis Phæd. fect. 4.

ὄϊν] Juntina et Parif. οἶν dant.

14. Ναὶ μὰ Δία·] Intellige ὀρθῶς ποιεῖ vel fimilem affirmationem ante hæc verba.

ὁ [illegible]ᾶς] Copula refertur ad intell[illegible] καὶ αὐτὸν, *et dominum*; contra Weifke malebat fcriptum ὁ καὶ ἐκεῖνα καὶ ὑμᾶς, referens ἐκεῖνα ad agnos, lanam, cafeos, quæ fect. 13. nominat.

μήτε ὑπ' ἀνθρώπων κλέπτεσθαι, μήτε ὑπὸ λύκων ἁρπάζεσθαι· ἐπεὶ ὑμεῖς γε, εἰ μὴ ἐγὼ προφυλάττοιμι ὑμᾶς, οὐδ' ἂν νέμεσθαι δύναισθε, φοβούμεναι μὴ ἀπόλησθε. Οὕτω δὴ λέγεται καὶ τὰ πρόβατα συγχωρῆσαι, τὸν κύνα προτιμᾶσθαι. Καὶ σὺ οὖν ἐκείναις λέγε, ὅτι ἀντὶ κυνὸς εἶ φύλαξ καὶ ἐπιμελητὴς, καὶ διὰ σὲ οὐδ' ὑφ' ἑνὸς ἀδικούμεναι ἀσφαλῶς τε καὶ ἡδέως ἐργαζόμεναι ζῶσιν.

CAP. VIII.

Eutherum mercede operam locantem ad convenientius vitæ genus eligendum hortatur.

ΑΛΛΟΝ δέ ποτε ἀρχαῖον ἑταῖρον διὰ χρόνου ἰδὼν, Πόθεν, ἔφη, Εὔθηρε, φαίνῃ; Ὑπὸ μὲν τὴν κατάλυσιν τοῦ πολέμου, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐκ τῆς ἀποδημίας, νυνὶ μέντοι αὐτόθεν. ἐπειδὴ γὰρ ἀφῃρέθημεν τὰ ἐν τῇ ὑπερορίᾳ κτήματα, ἐν δὲ τῇ Ἀττικῇ ὁ πατήρ μοι οὐδὲν κατέλιπεν, ἀναγκάζομαι νῦν ἐπιδημήσας τῷ σώματι ἐργαζόμενος τὰ ἐπιτήδεια πορίζεσθαι. δοκεῖ δέ μοι τοῦτο κρεῖττον εἶναι, ἢ δεῖσθαί τινος ἀνθρώπων, ἄλλως τε καὶ

προφυλάττοιμι ὑμᾶς] Stephanus ὑμῶν malebat, ut Hieronis vi. 10. eſt αὐτῶν μὲν γὰρ προφυλάττουσιν οἱ νόμοι. Cui oppoſuit Hindeburg locum Hymni in Apollinem verſu 539. νηὸν δὲ προφύλαχθε.

οὐδ' ὑφ' ἑνὸς] Neſcio unde margo Steph. ὑπ' οὐδενὸς, formam vulgatam, nec Atticam, habet.

1. κατάλυσιν] Simſon bellum Peloponneſiacum interpretatur a Cimone confectum; ſcilicet poſt primam pacem, quæ poſt decenne bellum inter Lacedæmonios et Athenienſes inita fuit.

αὐτόθεν] Ex hac ipſa urbe; alibi eſt pro οἴκαθεν poſitum.

ἀφῃρέθημεν] Ita cum Reiſkio liber uterque Vindob. et Editio Pariſina, cum ante Erneſtum eſſet ἀφῃρέθη μέν. Hindeburg. ἀφῃρέθην μὲν malebat; ſed Eutherus jacturam cum reliquis civibus communem fecerat, bello erepta Athenienſibus inſularum poſſeſſione, in quibus ditiorum erant κτήματα τὰ ἐν τῇ ὑπερορίᾳ γῇ. Charmides in Sympoſio iv. 31. νῦν δὲ, ἐπειδὴ τῶν ὑπερορίων στέρομαι, καὶ τὰ ἔγγαια οὐ καρποῦμαι, καὶ τὰ ἐκ τῆς οἰκίας πέπραται. quæ dicta pertinent ad Olympiadis 89. annum 4 quo collocuti inter ſe ponuntur a Xenophonte, quos Sympoſium nominat.

τῷ σώματι ἐργαζόμενος] Si fuerat olim Socratis diſcipulus, ut dicitur initio capitis ἀρχαῖος ἑταῖρος ejus, non debebat mirari Weiſke civem Atticum ad incitas redactum operam et corpus ſuum mercede locaſſe, non magis, quam in Cleanthe miramur operam noctu locatam in piſtrino ad aquam ducendam, unde φρεάντλης fuit vocatus.

δεῖσθαι] Juntina δέεσθαι habet.

μηδὲν ἔχοντα, ἐφ' ὅτῳ ἂν δανειζοίμην. Καὶ πόσον 2
χρόνον οἴει σοι, ἔφη, τὸ σῶμα ἱκανὸν εἶναι μισθοῦ [τὰ
ἐπιτήδεια] ἐργάζεσθαι; Μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐ πο-
λὺν χρόνον. Καὶ μήν, ἔφη, ὅταν γε πρεσβύτερος
γένῃ, δῆλον ὅτι δαπάνης μὲν δεήσῃ, μισθὸν δὲ οὐδείς σοι
θελήσει τῶν τοῦ σώματος ἔργων διδόναι. Ἀληθῆ 3
λέγεις, ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη, κρεῖττόν ἐστιν αὐτόθεν
τοῖς τοιούτοις τῶν ἔργων ἐπιτίθεσθαι, ἃ καὶ πρεσβυτέρῳ
γενομένῳ ἐπαρκέσει, καὶ προσελθόντα [τῳ] τῶν πλείονα
χρήματα κεκτημένων τῳ δεομένῳ τοῦ συνεπιμελησομένου,
ἔργων τε ἐπιστατοῦντα καὶ συγκομίζοντα καρποὺς καὶ
συμφυλάττοντα τὴν οὐσίαν, ὠφελοῦντα ἀντωφελεῖσθαι.
Χαλεπῶς ἄν, ἔφη, ἐγώ, ὦ Σώκρατες, δουλείαν ὑπομεί- 4
ναιμι. Καὶ μὴν οἵ γε ἐν ταῖς πόλεσι προστατεύοντες
καὶ τῶν δημοσίων ἐπιμελόμενοι οὐ δουλοπρεπέστεροι
ἕνεκα τούτου, ἀλλ' ἐλευθεριώτεροι νομίζονται. Ὅλως 5
μήν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τὸ ὑπαίτιον εἶναί τινι οὐ πάνυ
προσίεμαι. Καὶ μήν, ἔφη, Εὔθηρε, οὐ πάνυ γε ῥᾴ-
διόν ἐστιν εὑρεῖν ἔργον, ἐφ' ᾧ οὐκ ἄν τις αἰτίαν ἔχοι. χα-
λεπὸν γὰρ οὕτω τι ποιῆσαι, ὥστε μηδὲν ἁμαρτεῖν, χαλε-
πὸν δὲ καὶ ἀναμαρτήτως τι ποιήσαντα μὴ ἀγνώμονι
κριτῇ περιτυχεῖν. ἐπεὶ καὶ οἷς νῦν ἐργάζεσθαι φῄς,
θαυμάζω εἰ ῥᾴδιόν ἐστιν ἀνέγκλητον διαγίνεσθαι. Χρὴ 6

2. [τὰ ἐπιτήδεια]] Seclusa verba primus Erneftus ad rem non pertinere vidit, quem fecutus Schütz plane omifit, non bene defendit Hindeburg. Sed præterea ἂν excidiffe puto, οἴει ἂν—εἶναι ut fit futuri temporis fignificatio.

3. αὐτόθεν] Statim ab initio.

[τῳ] τῶν πλείονα] Reifke deletum maluit τῳ, quod interim fcclufi commate poft κεκτημένων, fublato, et fequenti τῷ in τῳ mutato. Deinde τοῦ συνεπιμελησομένου cum Stephano malui fcribere, quam Edd. pr. του repetere aut Parif. Editionis του cum Zeunio recipere.

5. Ὅλως μὴν] Mihi μὴν in hac oratione difplicet.

ποιήσαντα] Sic cum Florentino E. fuadente Ernefto vulgatum ποιήσαντας correxi. Juntina ποιήσοντας, Vatic 1. ποιήσοντα dat.

οὖν πειρᾶσθαι τούς τε φιλαιτίους φεύγειν, καὶ τοὺς εὐγνώμονας διώκειν· καὶ τῶν πραγμάτων ὅσα μὲν δύνασαι ποιεῖν, ὑπομένειν, ὅσα δὲ μὴ δύνασαι, φυλάττεσθαι· ὅ τι δ᾽ ἂν πράττῃς, τούτων ὡς κάλλιστα καὶ προθυμότατα ἐπιμελεῖσθαι. οὕτω γὰρ (ἂν) ἥκιστα μέν σε οἶμαι ἐν αἰτίᾳ εἶναι, μάλιστα δὲ τῇ ἀπορίᾳ βοήθειαν εὑρεῖν, ῥᾷστα δὲ καὶ ἀκινδυνότατα ζῆν καὶ εἰς τὸ γῆρας διαρκέστατα.

CAP. IX.

Critonem a ſycophantis tutum reddit.

ΟΙΔΑ δέ ποτε αὐτὸν καὶ Κρίτωνος ἀκούσαντα, ὡς χαλεπὸν ὁ βίος Ἀθήνῃσιν εἴη ἀνδρὶ βουλομένῳ τὰ ἑαυτοῦ πράττειν. Νῦν γάρ, ἔφη, ἐμέ τινες εἰς δίκας ἄγουσιν, οὐχ ὅτι ἀδικοῦνται ὑπ᾽ ἐμοῦ, ἀλλ᾽ ὅτι νομίζουσιν, ἥδιον ἄν με ἀργύριον τελέσαι, ἢ πράγματα ἔχειν.
2 Καὶ ὁ Σωκράτης, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Κρίτων, κύνας δὲ τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσιν; Καὶ μάλα, ἔφη· μᾶλλον γάρ μοι λυσιτελεῖ τρέφειν, ἢ μή. Οὐκ ἂν οὖν θρέψαις καὶ ἄνδρα, ὅστις ἐθέλοι τε καὶ δύναιτο σοῦ ἀπερύκειν τοὺς ἐπιχειροῦντας ἀδικεῖν σε; Ἡδέως γ᾽ ἄν, ἔφη, εἰ μὴ φοβοί-

6. εὐγνώμονας] Pariſ. 1. συγγνώμονας dat.

ὑπομένειν] *Suſcipere, et tibi imponi pati.*

τούτων] Ita cum Voſſiano 1. et prima Baſil. Zeune et Schütz. τούτῳ Baſil. 2. τούτου Steph. Sic Cyrop. iii. 3, 6. εἴ τι που καλὸν ἴδοι, εἰς τὴν στρατιὰν ταῦτα κτώμενος διεδωρεῖτο τοῖς ἀεὶ ἀξιωτάτοις habet Guelf. probante Zeunio pro τοῦτο.

οὕτω γὰρ (ἂν)] Inſerui, quæ minime abeſſe debebat, particulam ἂν, ut futurum tempus definiatur. Miror neminem adhæſiſſe in vulgata lectione.

1. χαλεπὸν ὁ βίος] Propter ſycophantarum peſtem, quos plebs Athenienſis facile patiebatur vexare optimates et opprimere, quod ad democratiam ſervandam conducere putabant. Calumniatores cum ditiores exagitabant, ſolenni vocabulo σείειν dicebantur. Sic eſt in Ariſtophanis Pace 639. τῶν δὲ συμμάχων ἔσειον τοὺς παχεῖς καὶ πλουσίους.

2. ἀπερύκωσιν] Pariſ. 1. ſimplex ἐρύκωσιν dat.

μην, ὅπως μὴ ἐπ' αὐτόν με τράποιτο. Τί δαί; ἔφη, 3
οὐχ ὁρᾷς, ὅτι πολλῷ ἥδιόν ἐστι, χαριζόμενον οἵῳ σοὶ ἀν-
δρὶ ἢ ἀπεχθόμενον ὠφελεῖσθαι; εὖ ἴσθ', ὅτι εἰσὶν ἐνθάδε
τῶν τοιούτων ἀνδρῶν, οἳ πάνυ ἂν φιλοτιμηθεῖεν φίλῳ σοι
χρῆσθαι.

Καὶ ἐκ τούτων ἀνευρίσκουσιν Ἀρχέδημον, πάνυ μὲν 4
ἱκανὸν εἰπεῖν τε καὶ πρᾶξαι, πένητα δέ. οὐ γὰρ ἦν οἷος
ἀπὸ παντὸς κερδαίνειν, ἀλλά, φιλόχρηστός τε καὶ εὐ-
φυέστερος [ὢν] ἀπὸ τῶν συκοφαντῶν λαμβάνειν. Τού-
τῳ οὖν ὁ Κρίτων, ὁπότε συγκομίζοι ἢ σῖτον ἢ ἔλαιον ἢ
οἶνον ἢ ἔρια ἢ ἄλλο τι τῶν ἐν ἀγρῷ γιγνομένων χρησίμων
πρὸς τὸν βίον, ἀφελὼν ἔδωκε· καὶ ὁπότε θύοι, ἐκάλει,

3. οἵῳ σοὶ] Attice pro οἷός συ εἶ. Deinceps Steph. ἀπεχθανόμενον dedit.

εἰσὶν—τῶν] Intellige τινές.

4. ἐκ τούτων] Est *abhinc*, aut *ex his civibus*, quos nominaverat Socrates, unum inquirentes inveniunt nomine Archedemum aptum consilio suo.

Ἀρχέδημον] Qui deinde potens Athenis demagogus fuit, quem nominat noster in Hellenicorum i. 7, 1. Aristophanes in Ranis 588. lippum vocat et versu 419. ὃς νυνὶ δημαγωγεῖ—κἄστιν τὰ πρῶτα τῆς ἐκεῖ μοχθηρίας. qui locus pertinet ad Olympiadis 93. annum 3. Xenophontis vero τότε προεστηκὼς ἐν Ἀθήναις ad Olymp. 93. annum eundem. Eundem γλάμωνα nominat Lysias contra Alcibiadem p. 536. Diversus ab eo Archedemus ὁ πήληξ cognominatus apud Æschinem contra Ctesiphontem p. 531. qui locus pertinet ad Olymp. 112. annum 3. quem tum vivum adhuc significant verba οὗτος Ἀρχέδημος ὁ πήληξ.

εὐφυέστερος [ὢν]] Hanc Vossiani libri scripturam vulgari ἔφη ῥᾷστον εἶναι merito cum Ruhnkenio prætulit Zeune, incommode tamen ὢν a Ruhnkenio jam damnatum, defendens.

λαμβάνειν] Apud nostrum i. 3, 5. εἴ τις οὕτως ὀλίγα ἐργάζοιτο ὥστε μὴ λαμβάνειν τὰ Σωκράτει ἀρκοῦντα est *acquirere*, *parare sibi*. Similiter fere est οὐδὲν λαμβάνομεν ἐκ τῆς γῆς, οὔτε ἀπὸ τῆς οἰκίας ii. 7, 1. ἐκ χωρίου Aristoph. Nub. 1121. ubi *vectigal*, *reditus ex ædibus vel terra* significatur. Si *datum ab aliquo accipere* significatur, græce λαμβάνειν παρά τινος dicitur. Archedemus igitur si a sycophantis pecuniam corruptus accepisset, ut bonos eloquentia sua vexaret, tum λαμβάνειν παρὰ τῶν συκοφαντῶν dici debebat; quod si contra rogatus amicorum causam suscepit et defendit ita, ut calumniatores ipsos aggrederetur, eoque tandem redigeret, ut pecunia oblata se redimerent ab Archedemi accusatione, (quod factum narratur sect. 6.) tum vero Archedemus recte λαμβάνειν ἀπὸ τ. συκοφ. dicitur, id est reditum et vectigal habere ex calumniatorum fraudulentia persequenda et vindicanda. Quod qui facere præter multos idoneus est, is græce εὐφυέστερος ἀπὸ τ. σ. λαμβάνειν. Ita, credo, apparebit non opus esse conjectura viri docti εὐφυέστερος ἢ ὡς ἀπὸ τ. σ. λ. quam Weiske probatam vertendo expressit.

ἢ ἄλλο τι] Edd. pr. et Paris. τι omittunt: ἢ εἴ τι ἄλλο Paris. 1. dat.

ἐκάλει] Ad cœnam facto sacrificio sumendam cum cognatis et amicis.

5 καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα ἐπεμελεῖτο. Νομίσας δὲ ὁ Ἀρ-
χέδημος ἀποστροφήν οἱ τὸν Κρίτωνος οἶκον, μάλα περιεῖ-
πεν αὐτόν. καὶ εὐθὺς τῶν συκοφαντούντων τὸν Κρίτωνα
ἀνευρήκει πολλὰ μὲν ἀδικήματα πολλοὺς δ' ἐχθροὺς,
καὶ αὐτῶν τινὰ προεκαλεῖτο εἰς δίκην δημοσίαν, ἐν ᾗ
6 αὐτὸν ἔδει κριθῆναι, ὅ τι δεῖ παθεῖν ἢ ἀποτίσαι. Ὁ
δὲ, συνειδὼς αὑτῷ πολλὰ καὶ πονηρὰ, πάντ' ἐποίει,
ὥστε ἀπαλλαγῆναι τοῦ Ἀρχεδήμου. Ὁ δὲ Ἀρχέδημος
οὐκ ἀπηλλάττετο, ἕως τόν τε Κρίτωνα ἀφῆκε, καὶ αὐτῷ
7 χρήματα ἔδωκεν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτό τε καὶ ἄλλα τοιαῦτα
ὁ Ἀρχέδημος διεπράξατο ἤδη, τότε, ὥσπερ, ὅταν νομεὺς
ἀγαθὸν κύνα ἔχῃ, καὶ οἱ ἄλλοι νομεῖς βούλονται πλη-
σίον αὐτοῦ τὰς ἀγέλας ἱστάναι, ἵνα τοῦ κυνὸς ἀπολαύω-
σιν, οὕτω καὶ τοῦ Κρίτωνος πολλοὶ τῶν φίλων ἐδέοντο καὶ
8 σφίσι παρέχειν φύλακα τὸν Ἀρχέδημον. Ὁ δὲ Ἀρ-
χέδημος τῷ Κρίτωνι ἡδέως ἐχαρίζετο, καὶ οὐχ ὅτι μόνος ὁ

καὶ τὰ τοιαῦτα] Intellige κατὰ, quod inſeri voluere Portus et Leoncl.

5. ἀποστροφὴν] Editio Romana ἀποτροφὴν, vulgatam in margine habet.

ἀνευρήκει] Durius hoc tempus cum εὐθὺς junctum cenſebat Erneſti, ideoque præferebat id quod ex ingenio ſuo dedit Caſtalio ἀνευρίσκει.

αὐτῶν τινὰ] Hæc verba ex Voſſiano 1. ſolo acceſſerunt, vulgo omiſſa. ſequens προεκαλέσατο ex Vindob. 2. in προεκαλεῖτο mutavit Zeune propter ſequentia imperfecta.

ὅ τι δεῖ παθεῖν] Formula ſolennis judicii publici, qua noſter utitur facete in Œconomici xi. 24. πολλάκις ἐκρίθην ὅ τι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτίσαι. Judicii erat τιμᾷν ὅ τι χρὴ π. ἢ ἀποτ.

6. πολλὰ καὶ πονηρὰ] Simpliciter Atticis eſt pro πολλὰ πονηρὰ recte monente Weiſkio, qui ex noſtro infra iv. 2, 35. πολλὰ καὶ χαλεπὰ ex Lyſia πολλὰ καὶ δεινὰ laudavit; ſed etiam Herodotus i. 31. πολλὰ καὶ ὄλβια et multa ſimilia habet.

ἀπηλλάττετο—ἀφῆκε] Activum ἀπαλλάξαι τοὺς κατηγόρους poſuit Lyſias c. Philocr. c. 1. ἀφεῖναι de accuſatore poſitum annotavit cum altero Harpocration in ἀφεὶς καὶ ἀπαλλάξας.

αὐτῷ] Archedemo.

7. ἔχῃ] Edd. pr. ἔχει habent; ſequens βούλονται recte ex Leoncl. ſec. recepit Zeune pro vulgato βούλωνται, quod miror a Schützio toleratum.

8. οὐχ ὅτι μόνος] Inſolens formula, quare ὅτι delebat Erneſti, ſervari voluit Zeune intellecto λέγω; ſin hæc ellipſis diſpliceat, mutari ὅτι in ἔτι i. e. *poſthæc:* quæ quidem emendatio jam viro docto apud Simſonem in mentem venerit. Equidem cum Erneſto facio. Primum dicere ſolet Xenophon μὴ ὅτι—ἀλλὰ καὶ pro *non ſolum, ſed etiam*, velut in Cyrop. viii. 1, 28. μὴ γὰρ ὅτι ἄρχοντα ἀλλὰ καὶ οὓς οὐ φοβοῦνται. Arrianus Cyneget. xxiv. 1. μὴ ὅτι ἐλάφους αἱροῦσιν—ἀλλὰ καὶ τοὺς ὄνους. Alia notione eſt in Sympoſio et alibi, veluti Sympoſii ii.

Κρίτων ἐν ἡσυχίᾳ ἦν, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ. εἰ δέ τις αὐτῷ τούτων, οἷς ἀπήχθετο, ὀνειδίζοι, ὡς ὑπὸ Κρίτωνος ὠφελούμενος κολακεύοι αὐτόν· Πότερον οὖν, ἔφη ὁ Ἀρχέδημος, αἰσχρόν ἐστιν εὐεργετούμενον ὑπὸ χρηστῶν ἀνθρώπων καὶ ἀντευεργετοῦντα, τοὺς μὲν τοιούτους φίλους ποιεῖσθαι, τοῖς δὲ πονηροῖς διαφέρεσθαι· ἢ τοὺς μὲν καλοὺς κἀγαθοὺς ἀδικεῖν πειρώμενον ἐχθροὺς ποιεῖσθαι, τοῖς δὲ πονηροῖς συνεργοῦντα πειρᾶσθαι φίλους ποιεῖσθαι, καὶ χρῆσθαι τούτοις ἀντ' ἐκείνων; Ἐκ δὲ τούτου εἷς τε τῶν Κρίτωνος φίλων Ἀρχέδημος ἦν, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Κρίτωνος φίλων ἐτιμᾶτο.

CAP. X.

Amicorum indigentiæ occurrendum esse beneficiis docet.

ΟΙΔΑ δὲ καὶ Διοδώρῳ αὐτὸν ἑταίρῳ ὄντι τοιάδε διαλεχθέντα· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Διόδωρε, ἄν τίς σοι τῶν οἰκετῶν ἀποδρᾷ, ἐπιμελῇ ὅπως ἀνακομίσῃ; Καὶ 2
ἄλλους γε νὴ Δί', ἔφη, παρακαλῶ, σῶστρα τούτου ἀνακηρύσσων. Τί γάρ; ἔφη, ἐάν τίς σοι κάμνῃ τῶν οἰκετῶν, τούτου ἐπιμελῇ, καὶ παρακαλεῖς ἰατρούς, ὅπως μὴ ἀποθάνῃ; Σφόδρα γ', ἔφη. Εἰ δέ τίς σοι

26. *καὶ οὐδὲ ἀναπνεῖν, μὴ ὅτι λέγειν τι δυνησόμεθα*, ubi latine dicitur *ne dicam*. Cf. ſupra i. 6, 11.

κολακεύοι] Ita cum Hindeburgio et editione Parif. libri Vatic. 1. et Florent. A. C. F. Antea legebatur *κολακεύει*. Vatic. 2. *αὐτὸν* omittit.

Ἐκ δὲ τούτου] Parif. 3. *τούτων* dat; non inepte.

1. *τοιάδε*] Parif. 1. *τοιαῦτα ὅπως ἀνασώσῃ* dat.

2. *σῶστρα τούτου*] Juntina *Σώστρατον*, edd. reliquæ *σῶστρα τούτῳ*, quod *ἐπὶ τούτῳ* eſſe debebat ex Reiſkii opinione. Brodæum ſecutus Zeune *τούτου* dedit, quod præfert etiam Schütz ſuo invento *τούτοις*. Equidem *τούτου* non magis ferendum cenſeo quam vulgatum *τούτῳ*; quare aut cum Reiſkio *ἐπὶ τούτῳ* aut cum Schützio *τούτοις* ſcribendum.

ἀνακηρύσσων] Hanc Reiſkii correctionem vulgati *ἀνακηρύσσειν* firmarunt Voſſianus 1. et Vind. 2. *ἀλλά γε νὴ διὰ παρακαλῶ σῶστρα τούτῳ ἀνακηρύσσων* Parif. 1. *Σώστρατον ἀνακηρύσσων* Vatic. 1. et Florent. E. *σῶστρα ἀνακηρύσσειν* Vatic. 2. Flor. B. omiſſo *τούτῳ*.

τούτου] Juntina *τούτων* dat; Parif. 1. *νοσῇ* pro *κάμνῃ*.

τῶν γνωρίμων, ἔφη, πολὺ τῶν οἰκετῶν χρησιμώτερος ὤν, κινδυνεύει δι' ἔνδειαν ἀπολέσθαι, οὐκ οἴει σοι ἄξιον εἶναι
3 ἐπιμεληθῆναι, ὅπως διασωθῇ; Καὶ μὴν οἶσθά γε, ὅτι οὐκ ἀγνώμων ἐστὶν Ἑρμογένης· αἰσχύνοιτο δ' ἄν, εἰ ὠφελούμενος ὑπὸ σοῦ μὴ ἀντωφελοίη σε. καίτοι τὸ ὑπηρέτην ἑκόντα τε καὶ εὔνουν καὶ παράμονον [καὶ τὸ κελευόμενον ἱκανὸν ποιεῖν] ἔχειν, καὶ μὴ μόνον τὸ κελευόμενον ἱκανὸν ὄντα ποιεῖν, ἀλλὰ δυνάμενον καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ χρήσιμον εἶναι, καὶ προνοεῖν καὶ προβουλεύεσθαι, πολλῶν
4 οἰκετῶν οἶμαι ἀντάξιον εἶναι. Οἱ μέντοι ἀγαθοὶ οἰκονόμοι, ὅταν τὸ πολλοῦ ἄξιον μικροῦ ἐξῇ πρίασθαι, τότε φασὶ δεῖν ὠνεῖσθαι. νῦν δὲ διὰ τὰ πράγματα εὐωνο-
5 τάτους ἐστὶ φίλους ἀγαθοὺς κτήσασθαι. Καὶ ὁ Διόδωρος, ἀλλὰ καλῶς γε, ἔφη, λέγεις, ὦ Σώκρατες· καὶ κέλευσον ἐλθεῖν ὡς ἐμὲ τὸν Ἑρμογένην. Μὰ Δί', ἔφη, οὐκ ἔγω γε. νομίζω γὰρ οὔτε σοὶ κάλλιον εἶναι τὸ καλέσαι ἐκεῖνον τοῦ αὐτὸν ἐλθεῖν πρὸς ἐκεῖνον,

3. Καὶ μὴν] Ante hæc excidiſſe quædam ex Socratis oratione, non vana eſt Weiſkii conjectura. Subito nec exſpectata injicitur Hermogenis mentio antea non nominati.

Ἑρμογένης] De quo dicetur ad iv. 8, 4. unde vana apparebit conjectura Weiſkiana Hermogenem bonis ſuis exutum fuiſſe bello Peloponneſiaco graſſante per Græciam.

παράμονον] Non dubito quin cum Valckenario ſit παραμόνιμον ſcribendum. Ita enim ſupra ii. 4, 6. eſt ποῖον ἀνδράποδον οὕτως εὔνουν καὶ παραμόνιμον; Infra iii. 11, 11. ἁλώσιμον καὶ παραμόνιμον eſt. Quod vero dubitabat vir egregius παράμονος an Græcis fuerit in uſu, non recordabatur tum Pindari Nem. viii. 28.

καὶ τὸ κελευόμενον ἱκανὸν ποιεῖν] Præſtat hæc verba ſecludere cum Schützio et Weiſkio quam cum Ruhnkenio in ſequenti membro abjicere verba τὸ κελευ. ἱκανὸν ὄντα ποιεῖν et ſcribere partem anteriorem καὶ μὴ μόνον τοῦτο.

4. Οἱ μέντοι] Quod Voſſianus 1. dat οἱ μὲν δὴ mihi placet; quia jam καὶ μὴν—καίτοι continuo in ſententia præcedente adhibita fuerunt: ex quibus duobus quaſi lemmatibus concluſio fit nunc addito hoc poſtremo, quod primum eſſe debebat: ordo enim naturalis in diſputando inverſus eſt a Socrate.

διὰ τὰ πράγματα] Hoc rei publicæ ſtatu, ut nunc res ſunt.

5. καλῶς γε] Infra iii. 3, 4. eſt καλῶς τε. rectius, ut mihi videtur. Ceterum Edwards recte comparavit locum Horatii Epiſtol. i. 12, 22. ubi ſocio commendat in amicitiam Pompeium: *Utere Pompeio Groſpho: et ſi quid petet, ultro defer: nil Groſphus niſi verum orabit et æquum: Vilis amicorum eſt annona, bonis ubi quid deeſt.*

οὔτε ἐκείνῳ μεῖζον ἀγαθὸν τὸ πραχθῆναι ταῦτα ἢ σοί. Οὕτω δὴ ὁ Διόδωρος ᾤχετο πρὸς τὸν Ἑρμογένην· καὶ οὐ πολὺ τελέσας ἐκτήσατο φίλον, ὃς ἔργον εἶχεν σκοπεῖν, ὅ τι ἂν ἢ λέγων ἢ πράττων ὠφελοίη τε καὶ εὐφραίνοι Διόδωρον.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΤΡΙΤΟΝ.

CAPUT I.

Quid et quantum imperatori fcire fit neceffarium, Socrates docet.

ΟΤΙ δὲ τοὺς ὀρεγομένους τῶν καλῶν, ἐπιμελεῖς ὧν
ὀρέγοιντο ποιῶν ὠφέλει, νῦν τοῦτο διηγήσομαι. ἀκούσας
γάρ ποτε Διονυσόδωρον εἰς τὴν πόλιν ἥκειν, ἐπαγγελλό-
μενον στρατηγεῖν διδάξειν, ἔλεξε πρός τινα τῶν ξυνόντων,
ὃν ᾐσθάνετο βουλόμενον τῆς τιμῆς ταύτης ἐν τῇ πόλει
τυγχάνειν· Αἰσχρὸν μέντοι, ὦ νεανία, τὸν βουλόμενον ἐν τῇ 2
πόλει στρατηγεῖν, ἐξὸν τοῦτο μαθεῖν, ἀμελῆσαι αὐτοῦ·
καὶ δικαίως ἂν οὗτος ὑπὸ τῆς πόλεως ζημιοῖτο πολὺ
μᾶλλον, ἢ εἴ τις ἀνδριάντας ἐργολαβοίη, μὴ μεμαθηκὼς
ἀνδριαντοποιεῖν. Ὅλης γὰρ τῆς πόλεως ἐν τοῖς πολε- 3
μικοῖς κινδύνοις ἐπιτρεπομένης τῷ στρατηγῷ, μεγάλα

1. τῶν καλῶν] *Honores*, ἀρχὰς, vel *munera publica*, intelligi recte admonuit Weifke. Ita πάντων τῶν καλῶν τυγχάνειν eft in Cyrop. vii. 3, 17.

ἀκούσας γὰρ] Stobæus p. 361. δὲ hinc pofuit.

Διονυσόδωρον] Chium, Euthydemi fratrem, qui primo ad Thurios fe contulerat, deinde Athenas, ibique non folum fophifticen fed artem etiam militarem profitebatur. Plura de eo difcere licebit ex Platonico Euthydemo.

ἥκειν] Grammaticus Sangermanenfis a Ruhnkenio ad h. l. laudatus annotavit ufitatius fuiffe ἥκοντα, fed ita Menandrum aliofque cum Xenophonte dixiffe.

ἔλεξε] Stobæus ἔλεγε et mox τυχεῖν pofuit. Sed ftatim fect. 3. de eadem re eft ἔστιν.

τά τε ἀγαθὰ, κατορθοῦντος αὐτοῦ, καὶ τὰ κακὰ, διαμαρτάνοντος, εἰκὸς γίγνεσθαι. πῶς οὖν οὐκ ἂν δικαίως ὁ τοῦ μὲν μανθάνειν τοῦτο ἀμελῶν, τοῦ δὲ αἱρεθῆναι ἐπιμελούμενος ζημιοῖτο; Τοιαῦτα μὲν δὴ λέγων ἔπεισεν
4 αὐτὸν ἐλθόντα μανθάνειν. Ἐπεὶ δὲ μεμαθηκὼς ἧκε, προσέπαιζεν αὐτῷ λέγων· Οὐ δοκεῖ ὑμῖν, ὦ ἄνδρες, ὥσπερ Ὅμηρος τὸν Ἀγαμέμνονα γεραρὸν ἔφη εἶναι, καὶ οὕτω ὅδε στρατηγεῖν μαθὼν, γεραρώτερος φαίνεσθαι; καὶ γὰρ ὥσπερ ὁ κιθαρίζειν μαθὼν, κἂν μὴ κιθαρίζῃ, κιθαριστής ἐστι· καὶ ὁ μαθὼν ἰᾶσθαι, κἂν μὴ ἰατρεύῃ, ὅμως ἰατρός ἐστιν· οὕτω καὶ ὅδε ἀπὸ τοῦδε τοῦ χρόνου διατελεῖ στρατηγὸς ὢν, κἂν μηδεὶς αὐτὸν ἕληται. ὁ δὲ μὴ ἐπιστάμενος, οὔτε στρατηγὸς οὔτε ἰατρός ἐστιν, οὐδὲ
5 ἐὰν ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων αἱρεθῇ. Ἀτὰρ, ἔφη, ἵνα καὶ, ἐὰν ἡμῶν τις ταξιαρχῇ ἢ λοχαγῇ σοι, ἐπιστημονέστεροι τῶν πολεμικῶν ὦμεν, λέξον ἡμῖν, πόθεν ἤρξατό σε διδάσκειν τὴν στρατηγίαν. Καὶ ὃς, Ἐκ τοῦ αὐτοῦ, ἔφη, εἰς ὅπερ καὶ ἐτελεύτα· τὰ γὰρ τακτικὰ ἐμέ γε καὶ
6 ἄλλο οὐδὲν ἐδίδαξεν. Ἀλλὰ μὴν, ἔφη ὁ Σωκράτης, τοῦτό γε πολλοστὸν μέρος ἐστὶ στρατηγίας. καὶ γὰρ παρασκευαστικὸν τῶν εἰς τὸν πόλεμον τὸν στρατηγὸν εἶναι

3. τά τε] In Edd. pr. deeſt τά.

μανθάνειν τοῦτο] Ita Editio Pariſina, libri Brodæi et Vaticani tres. Vulgo eſt τούτου, quod ex Stephani conjectura correxerunt Welſius, Erneſti et Zeune.

4. προσέπαιζεν] Stephanus προσέπαιξεν dedit; qua forma cum dubitetur an Attici ſint uſi, προσέπαισεν malebat Erneſti.

οὕτω ὅδε] Non ſolum κακόφωνος oratio mihi eſſe videtur, ſed ipſum adeo οὕτω ſuperfluum. Forte ex grammatici interpretatione οὗτος ad pronomen ὅδε adſcripta οὕτω ortum eſt. Homeri locus eſt Iliadis iii. 170. Ceterum Edd. pr. poſt Ἀγαμέμνονα additum γε habent, quod Caſtalio delevit.

κἂν μὴ] Ita cum Leonclaviana tertia Welſius et Zeune; reliquæ καὶ ἐὰν μὴ habent.

οὔτε στρατηγὸς] Deinceps membrum οὔτε κιθαριστὴς excidiſſe putabat Stephanus, quod ſane ἀκρίβεια ſumma et concinnitas exigere videtur.

5. λοχαγῇ σοι] Quod Stephanus edidit λοχαγήσῃ, habet Vindob. 1. et Pariſ. 3. λοχαγήσοι Caſtalio dedit.

6. πολλοστὸν] Commentarii vicem geret comparatus locus in Cyri diſciplina i. 6, 12. ſeqq.

καὶ γὰρ] Deinceps καὶ additum malebat Erneſti, quod vertiſſe etiam Beſſarion videbatur Zeunio.

χρὴ, καὶ ποριστικὸν τῶν ἐπιτηδείων τοῖς στρατιώταις,
καὶ μηχανικὸν, καὶ ἐργαστικὸν καὶ ἐπιμελῆ, καὶ καρ-
τερικὸν, καὶ ἀγχίνουν, καὶ φιλόφρονά τε καὶ ὠμὸν, καὶ
ἁπλοῦν τε καὶ ἐπίβουλον, καὶ φυλακτικόν τε καὶ κλέπ-
την, καὶ προετικὸν καὶ ἅρπαγα, καὶ φιλόδωρον καὶ
πλεονέκτην, καὶ ἀσφαλῆ καὶ ἐπιθετικὸν, καὶ ἄλλα
πολλὰ καὶ φύσει καὶ ἐπιστήμῃ δεῖ τὸν εὖ στρατηγήσοντα
ἔχειν. Καλὸν δὲ καὶ τὸ τακτικὸν εἶναι. πολὺ γὰρ 7
διαφέρει στράτευμα τεταγμένον ἀτάκτου· ὥσπερ λίθοι
τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ κέραμος ἀτάκτως μὲν ἐῤ-
ῥιμμένα οὐδὲν χρήσιμά ἐστιν, ἐπειδὰν δὲ ταχθῇ κάτω
μὲν καὶ ἐπιπολῆς τὰ μήτε σηπόμενα μήτε τηκόμενα, οἵ
τε λίθοι καὶ ὁ κέραμος, ἐν μέσῳ δὲ αἵ τε πλίνθοι καὶ
τὰ ξύλα, ὥσπερ ἐν οἰκοδομίᾳ συντίθενται, τότε γίγνεται
πολλοῦ ἄξιον κτῆμα οἰκία. Ἀλλὰ πάνυ, ἔφη ὁ 8
νεανίσκος, ὅμοιον, ὦ Σώκρατες, εἴρηκας. καὶ γὰρ ἐν τῷ
πολέμῳ τούς τε πρώτους ἀρίστους δεῖ τάττειν καὶ τοὺς

φυλακτικόν] Qui suos ab insidiis et clade tutos servat; hostibus contra quocunque modo damnum infert insidiis et dolis struendis. Non monuissem, nisi in vocabulo φύλ. haesisset Weiske.

ἐπιστήμῃ δεῖ] Vulgatum ἐπιστήμῃ, ἃ δεῖ ex Stobaeo Veneto et MSto correxit Ernesti praeeunte Brodaeo.

[7. Idem Codex A. Parisinus τεταγμένον τοῦ ἀτάκτου, sectione 8. ὦ νεανίσκε, sect. 9. τοὺς ἀδίκους καὶ τοὺς κακοὺς ἐδίδαξεν, denique εἴ γε ἀργύριον dat. Idem sect. 10. Τί γε; τοὺς κινδυνεύειν, postea Ἀτὰρ cum Edd. Xenophontis praefert, cum in vulgato Stobaeo Αὐτὰρ extet. *Ex Addendis.*]

πλίνθοι] Cum πλίνθοι juxta ligna positi ad res referatur, quae aqua igneve liquefieri aut putredine corrumpi possint, videntur esse lateres non igne cocti, sed crudi et admista palea in aere et sole siccati, quales et Graeci olim et Romani in aedificiis adhibebant, auctore Vitruvio ii. c. 3. et Plinio xxxv. cap. 14. Similitudine ceterum eadem utitur noster Cyropaediae vi. 3, 25. et forte ex Xenophonte repetita usus erat Demetrius Phalereus in dicto, quod in Excerptis historiarum Polybii ex libro x. legitur cap. 22. καθάπερ ἐν οἰκοδομίαις ἐὰν κατὰ μίαν πλίνθον θῇς, καὶ καθ' ἕνα δόμον ἐπιμελείας τύχῃ τὸ παραῤῥαγὲν, οὕτως ἐν στρατοπέδῳ τὸ κατ' ἄνδρα καὶ κατὰ λόχον ἀκριβωθὲν ὅλην ποιεῖ τὴν δύναμιν ἰσχυράν. ubi legendum esse παρατεθὲν ex Codicis varietate aliqua docuit Schweighäuser, qui praeterea recte monuit δόμον esse ordinem et stratum laterum.

κέραμος] Sunt tegulae, a πλίνθοις lateribus diversae. Male h. l. vertit Weiske: *Steine, Ziegel, Holzwerk und Thon:* et abutitur auctoritate Vitruvii ii. 8.

συντίθενται] Ita Stephanus. συντίθεται cum Edd. pr. Stobaeus.

τελευταίους, ἐν δὲ μέσῳ τοὺς χειρίστους, ἵνα ὑπὸ μὲν τῶν
9 ἄγωνται, ὑπὸ δὲ αὖ τῶν ὠθῶνται. Εἰ μὲν τοίνυν, ἔφη, καὶ διαγιγνώσκειν σε τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς κακοὺς ἐδίδαξεν· εἰ δὲ μή, τί σοι ὄφελος, ὧν ἔμαθες; οὐδὲ γάρ, εἴ σε ἀργύριον ἐκέλευσε πρῶτον μὲν καὶ τελευταῖον τὸ κάλλιστον τάττειν, ἐν μέσῳ δὲ τὸ χείριστον, μὴ διδάξας διαγιγνώσκειν τό τε καλὸν καὶ τὸ κίβδηλον, οὐδὲν ἄν σοι ὄφελος ἦν. Ἀλλά, μὰ Δί', ἔφη, οὐκ ἐδίδαξεν. ὥστε αὐτοὺς ἂν ἡμᾶς δέοι τούς τε ἀγαθοὺς
10 καὶ τοὺς κακοὺς κρίνειν. Τί οὖν οὐ σκοποῦμεν, ἔφη, πῶς ἂν αὐτῶν μὴ διαμαρτάνοιμεν; Βούλομαι, ἔφη ὁ νεανίσκος. Οὐκοῦν, ἔφη, εἰ μὲν ἀργύριον δέοι ἁρπάζειν, τοὺς φιλαργυρωτάτους πρώτους καθιστάντες, ὀρθῶς ἂν τάττοιμεν; Ἔμοι γε δοκεῖ. Τί δέ; τοὺς κινδυνεύειν μέλλοντας, ἆρα τοὺς φιλοτιμοτάτους προτακτέον; Οὗτοι γοῦν εἰσιν, ἔφη, οἱ ἕνεκα ἐπαίνου κινδυνεύειν ἐθέλοντες. οὐ τοίνυν οὗτοί γε ἄδηλοι, ἀλλ',
11 ἐπιφανεῖς πανταχοῦ ὄντες, εὐαίρετοι ἂν εἶεν. Ἀτάρ, ἔφη, πότερά σε τάττειν μόνον ἐδίδαξεν, ἢ καὶ ὅποι καὶ

8. ἐν δὲ μέσῳ] Stobæus ἐν μέσῳ δὲ τοὺς χείρους; etiam Parif. 1. et Vatic. 1. ἐν μέσῳ δὲ habent: recte puto; uti mox fectione 9. fed Vatic. 1. prætertea τὸ χείριστον.

ὑπὸ μὲν τῶν] Edd. pr. ὑπὸ μὲν αὖ τῶν, Caftalio cum Parif. 3. αὐτῶν dedit, fed Stephaniana fecunda cum Stobæo αὖ omifit, quod præeunte Zeunio ante alterum τῶν pofui ex auctoritate Voffiani 1.

9. ἔφη] Hoc verbum omifit Juntina, τοὺς ἀγαθοὺς Stobæus.

ἐδίδαξεν] Intellige deinceps εὖ ἔχει vel καλῶς ἔχει, folenni Atticis fcriptoribus ellipfi.

εἴ σε] Stobæi Codex Erneftio laudatus εἴγε dabat. idem Stobæus deinceps μέσον δὲ habet.

τοὺς κακοὺς] Inepte Parif. 3. καλοὺς habet fcriptum.

10. Τί οὖν οὐ σκοποῦμεν] Edd. pr. et Stobæus MS. τί οὖν; σκοπῶμεν. Unde Stephanus duxerit hanc noftram lectionem, ignoro. Vide infra ad iii. 11, 15.

διαμαρτάνοιμεν] Stobæus διαμάρτωμεν dat.

εἰ μὲν] Vulgo additum γὰρ poft μὲν auctoritate Voffiani 1. Stobæi Veneti, Vatic. 1. Florent. A. C. E. delevit Ernefti.

Τί δέ;] Stobæus Τί δαί; habet.

τοὺς κινδυνεύειν μέλλοντας] Intellige εἰ κινδυνεύειν μέλλοιεν.

Οὗτοι γοῦν] Ante hæc intellige ἔμοι γε δοκεῖ.

εἶεν. Ἀτὰρ] Ex verfione Beffarionis, ubi eft *Sed fint hæc:* poft εἶεν. Ἀλλ' εἶεν interferit Weifke, quo quid profecerit vir doctus, equidem non intelligo.

ὅπως χρηστέον ἑκάστῳ τῶν ταγμάτων; Οὐ πάνυ, ἔφη. Καὶ μὴν πολλά γ᾽ ἐστὶ, πρὸς ἃ οὔτε τάττειν οὔτε ἄγειν ὡσαύτως προσήκει. Ἀλλὰ μὰ Δί᾽, ἔφη, οὐδὲ διεσαφήνιζε ταῦτα. Νὴ Δί᾽, ἔφη, πάλιν τοίνυν ἐλθὼν ἐπανερώτα· ἢν γὰρ ἐπίστηται, καὶ μὴ ἀναιδὴς ᾖ, αἰσχυνεῖται, ἀργύριον εἰληφὼς, ἐνδεᾶ σε ἀποπέμψασθαι.

CAP. II.

ΕΝΤΥΧΩΝ δέ ποτε στρατηγεῖν ᾑρημένῳ τῳ, Τοῦ ἕνεκεν, ἔφη, Ὅμηρον οἴει τὸν Ἀγαμέμνονα προσαγορεῦσαι ποιμένα λαῶν; ἆρά γε ὅτι, ὥσπερ τὸν ποιμένα ἐπιμελεῖσθαι δεῖ, ὅπως σῶαί τε ἔσονται αἱ οἶες, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἕξουσιν, οὕτω καὶ τὸν στρατηγὸν ἐπιμελεῖσθαι δεῖ, ὅπως σῶοί τε οἱ στρατιῶται ἔσονται, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἕξουσι, καὶ οὗ ἕνεκα στρατεύονται, τοῦτο ἔσται; στρατεύονται δὲ, ἵνα κρατοῦντες τῶν πολεμίων εὐδαιμονέστεροι ὦσιν. Ἢ τί δήποτε οὕτως ἐπῄνεσε τὸν Ἀγαμέμνονα 2 εἰπὼν,

Ostenditur, summum imperatoris officium esse, eos, quibus præsit, reddere beatos.

Ἀμφότερον, βασιλεύς τ᾽ ἀγαθὸς, κρατερός τ᾽ αἰχμητής;

ἆρά γε ὅτι αἰχμητής τε κρατερὸς ἂν εἴη, οὐκ εἰ μόνος

11. ταγμάτων] Hanc ex Stobæo scripturam vulgari τακτίων prætulit cum Schützio Zeune, quamvis ἑκάστῃ τῶν τάξεων sermoni de modo aciei instruendæ melius convenire recte monuerit Schütz.

οὔτε ἄγειν] Hanc Stobæanam, Bessarionis libri et trium Vatic. Codd. scripturam vulgatæ λέγειν recte prætulit Stephanus, Hindenburg, Zeune et Schütz, comparato loco Cyropædiæ i. 6, 43. aliisque.—Juntina verba οὔτε λέγειν plane omisit.

οὐδὲ διεσαφήνιζε] Juntina cum Stobæo οὐ διεσ. sed οὐδὲ ταῦτα verum est.

1. Ὅμηρον] Iliadis i. versu 263. et alibi.

τὸν ποιμένα ἐ. δ. ὁ. σ. τ. ἔσονται] Omisit hæc Juntina omnia, sed Castalio hæc tantum σῶαί τε ἔσονται.

ἕξουσιν, οὕτω] In Juntina et Stobæo adduntur post ἕξουσιν hæc: καὶ οὗ ἕνεκα στρατεύονται, (quod Castalio in ποιμαίνονται, Brodæus in τρέφονται mutari voluit) τοῦτο ἔσται: quæ ex sequentibus temere sunt assumta.

2. ἆρά γε] Stobæus γε omisit. Locus Homericus est Iliadis iii. 179.

αἰχμητής τε κρατερὸς] Vulgo interfertum καὶ post τε suadente Hindeburgio et præeunte Schützio delevi. Sensum enim turbabat, quem hunc esse puto: *an quia bellator dici κρατερὸς vere potest, non si solus ipse cum ho-*

αὐτὸς εὖ ἀγωνίζοιτο πρὸς τοὺς πολεμίους, ἀλλ' εἰ καὶ
παντὶ τῷ στρατοπέδῳ τούτου αἴτιος εἴη; καὶ βασιλεὺς
ἀγαθὸς, οὐκ εἰ μόνον τοῦ ἑαυτοῦ βίου καλῶς προεστήκοι,
ἀλλ' εἰ καὶ, ὧν βασιλεύοι, τούτοις εὐδαιμονίας αἴτιος
3 εἴη; Καὶ γὰρ βασιλεὺς αἱρεῖται, οὐχ ἵνα ἑαυτοῦ καλῶς
ἐπιμελῆται, ἀλλ' ἵνα καὶ οἱ ἑλόμενοι δι' αὐτὸν εὖ πράτ-
τωσι. καὶ στρατεύονται δὲ πάντες, ἵνα ὁ βίος αὐτοῖς ὡς
βέλτιστος ᾖ· καὶ στρατηγοὺς αἱροῦνται τούτου ἕνεκα, ἵνα
4 πρὸς τοῦτο αὐτοῖς ἡγεμόνες ὦσι. Δεῖ οὖν τὸν στρατη-
γοῦντα τοῦτο παρασκευάζειν τοῖς ἑλομένοις αὐτὸν στρατη-
γόν· καὶ γὰρ οὔτε κάλλιον τούτου ἄλλο ῥᾴδιον εὑρεῖν,
οὔτε αἴσχιον τοῦ ἐναντίου. καὶ οὕτως ἐπισκοπῶν, τίς εἴη
ἀγαθοῦ ἡγεμόνος ἀρετὴ, τὰ μὲν ἄλλα περιῄρει, κατέ-
λειπε δὲ τὸ εὐδαίμονας ποιεῖν, ὧν ἂν ἡγῆται.

CAP. III.

Cuidam præfecto equitum creato demonstrat Socrates in officio ejus esse, ut et equos et equites meliores efficiat.

ΚΑΙ ἱππαρχεῖν δέ τινι ᾑρημένῳ οἶδά ποτε αὐτὸν τοιάδε διαλεχθέντα· Ἔχοις ἄν, ἔφη, ὦ νεανία, εἰπεῖν ἡμῖν, ὅτου ἕνεκα ἐπεθύμησας ἱππαρχεῖν; οὐ γὰρ δὴ τοῦ πρῶτος τῶν ἱππέων ἐλαύνειν· καὶ γὰρ οἱ ἱπποτοξόται τούτου γε ἀξιοῦνται· προελαύνουσι γοῦν καὶ τῶν ἱππάρχων.

ſtibus dimicetur &c. Ceterum margo editionis Romanæ εἰ μόνον commemoravit.

3. δι' αὐτὸν] Ex Edd. pr. Stobæo, Vindob. 1. et Voſſiano 1. διὰ τοῦτον revocavit Erneſti, Zeune et Schütz.

ᾖ] Stobæus εἴη poſuit.

πρὸς τοῦτο] Ita Brodæus, Beſſario, Stobæus, Stephaniana ſecunda et Voſſianus 1. Antea erat πρὸς τούτοις. Edwards πρὸς αὐτὸ τοῦτο malebat.

4. τοῦτο παρασκ.] Beſſarionis librum ſcriptum habuiſſe αὐτὸ τοῦτο παρασκ. τοῖς ἑλομένοις αὐτὸν omiſſo στρατηγὸν ex verſione ejus arguit Weiſke.

κατέλειπε] Caſtalio κατέλιπε dedit.

ἡγῆται] Ita Pariſina, Steph. ſec. Stobæus et Vindob. 1. ante Erneſtium ἡγεῖται erat.

1. ὦ νεανία] Adoleſcentes Athenis ad equitatum lege vocati quibus modis incitandi ſint, docet Xenophon Hipparchici i. 11. ἔτι δὲ καὶ οὕτως ἄν μοι δοκεῖ τις τοὺς νέους μὲν τὰ ἐν ἱππικῇ λαμπρὰ λέγων εἰς ἐπιθυμίαν καθιστάναι τοῦ ἱππεύειν, τοὺς δὲ κυρίους αὐτῶν (i. e. parentes, tutores et curatores) ἧττον ἀντιτείνοντας ἔχειν τάδε διδάσκων, ὡς ἂν ἀναγκασθήσονται μὲν ἱπποτροφεῖν ἢν μὴ ὑπό σου ὑπ' ἄλλου γε, διὰ τὰ χρήματα· ἢν δὲ ἐπὶ σοῦ ἀναβῶσιν, ὡς ἀποστρέψεις μὲν τοὺς παῖδας αὐτῶν τῶν πολυτελῶν γε καὶ μανικῶν ἱππωνειῶν, ἐπιμελήσει δὲ, ὡς ἂν ταχὺ ἱππικοὶ γίγνοιντο.

Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦ γνωσθῆ-
ναί γε· ἐπεὶ καὶ οἱ μαινόμενοί γε ὑπὸ πάντων γιγνώ-
σκονται. Ἀληθὲς, ἔφη, καὶ τοῦτο λέγεις. Ἀλλ' 2
ἆρα ὅτι τὸ ἱππικὸν οἴει τῇ πόλει βέλτιον ἂν ποιήσας
παραδοῦναι, καὶ εἴ τις χρεία γίγνοιτο ἱππέων, τούτων
ἡγούμενος, ἀγαθοῦ τινος αἴτιος γενέσθαι τῇ πόλει;
Καὶ μάλα, ἔφη. Καὶ ἔστι γε, νὴ Δί', ἔφη ὁ Σω-
κράτης, καλὸν ἐὰν δύνῃ ταῦτα ποιῆσαι. Ἡ δὲ ἀρχή
που, ἐφ' ἧς ᾕρησαι, ἵππων τε καὶ ἀμβατῶν ἐστιν.
Ἔστι γὰρ οὖν, ἔφη. Ἴθι δὴ λέξον ἡμῖν πρῶτον τοῦτο, 3
ὅπως διανοῇ τοὺς ἵππους βελτίους ποιῆσαι; Καὶ ὅς,
Ἀλλὰ τοῦτο μὲν, ἔφη, οὐκ ἐμὸν οἶμαι τὸ ἔργον εἶναι,
ἀλλὰ ἰδίᾳ ἕκαστον δεῖν τοῦ ἑαυτοῦ ἵππου ἐπιμελεῖσθαι.
Ἐὰν οὖν, ἔφη ὁ Σωκράτης, παρέχωνταί σοι τοὺς ἵππους, 4
οἱ μὲν οὕτω κακόποδας ἢ κακοσκελεῖς ἢ ἀσθενεῖς, οἱ δὲ
οὕτως ἀτρόφους ὥστε μὴ δύνασθαι ἀκολουθεῖν, οἱ δὲ οὕ-

οἱ μαινόμενοι] Schützio verbum ſuſpectum videbatur, ideoque conjecit ſcribendum *σημαίνοντες* vel *σημειοφόροι*, i. e. buccinatores vel ſigniferi. Cui repoſuit Weiſke buccinæ ſonum et ſignum militibus ſine dubio omnibus notum eſſe, paucis vero buccinatorem vel ſigniferum.

2. *ἐφ' ἧς*] Mihi caſus hic et ipſa formula inſolens videtur eſſe.

3. *πρῶτον*] Stobæus *τοῦτο πρῶτον* habet.

βελτίους] Stephani *βελτίστους* recte relegavit Erneſti. *τοὺς ἱππίων βελτίστους* margo Edit. Romanæ habet.

οἶμαι τὸ ἔργον] Stobæus *ἐμὸν εἶναι τὸ ἔργον οἶμαι.* Articulum ante *ἔργον* Valckenaer in *γε* mutabat: male. Sic enim Cyrop. ii. 1, 11. *ὑμέτερον τὸ ἔργον.* ubi tamen Aldina cum libro Altorfino *τὸ* omittit.

ἵππου] Ita cum Steph. ſec. Stobæo, Vatic. 1. Florent. B. C. E. Erneſtiana; reliquæ dant *ἔργου.*

4. *παρέχωνταί σοι*] Obſervent lectores *σοι* h. l. *παρέλκειν.* Nam *παρέχειν ἵππον τινὶ* eſt *equum præbere* vel *adducere*: *παρέχεσθαι* vero *ἵππον* dicuntur, qui *ἐκ καταλόγου ἱπποτροφοῦσι*, et quos noſter Hellenic. iii. 4, 16. et Ageſilai i. 24. *ἱπποτροφεῖν καταλέγεσθαι* dicit. Hinc eſt in Ageſilao l. c. *ὅστις παρέχοιτο ἵππον καὶ ὅπλα καὶ ἄνδρα δόκιμον.* quod Plutarchus in Ageſilao c. 9. mutavit in *παρασχεῖν ἕκαστον ἵππον ἀνθ' ἑαυτοῦ καὶ ἄνδρα.* Ipſe Xenophon Œcon. iv. 7. *καὶ τούτους ἵπποις τε καὶ ὅπλοις κατεσκευασμένους παρέχωσι.* quod ſuſpicor in *παρέχωνται* mutandum eſſe. Ceterum de officio civium Atticorum ditiorum equos publicos alere noſter Hipparchici i. 9. *τοὺς μὲν ἱππέας καθιστάναι δεῖ κατὰ τὸν νόμον τοὺς δυνατωτάτους καὶ χρήμασι καὶ σώμασιν ἢ εἰσάγοντα εἰς δικαστήριον ἢ πείθοντα.* ad quem locum plura olim de hoc munere dicemus.

κακόποδας ἢ] Reiſke hæc ut gloſſema verbi *κακοσκελεῖς* deleri vult, defendit Erneſti, admonens de diverſitate pedis et cruris. Noſter in libro de re equeſtri i. 2. equum *κακόποδα* non item *κακοσκελῆ* nominavit; quem poſteriorem ex h. l. annotavit Pollux ii. 195.

τως ἀναγώγους ὥστε μὴ μένειν, ὅπου ἂν σὺ τάξῃς, οἱ δὲ οὕτω λακτιστὰς ὥστε μηδὲ τάξαι δυνατὸν εἶναι, τί σοι τοῦ ἱππικοῦ ὄφελος ἔσται; ἢ πῶς δυνήσῃ τοιούτων ἡγούμενος ἀγαθόν τι ποιῆσαι τὴν πόλιν; Καὶ ὅς, Ἀλλὰ καλῶς τε λέγεις, ἔφη, καὶ πειράσομαι τῶν ἵππων εἰς τὸ
5 δυνατὸν ἐπιμελεῖσθαι. Τί δέ; τοὺς ἱππέας οὐκ ἐπιχειρήσεις, ἔφη, βελτίονας ποιῆσαι; Ἔγωγε, ἔφη. Οὐκοῦν πρῶτον μὲν ἀναβατικωτέρους ἐπὶ τοὺς ἵππους ποιήσεις αὐτούς. Δεῖ γοῦν, ἔφη· καὶ γάρ, εἴ τις
6 αὐτῶν καταπέσοι, μᾶλλον ἂν οὕτω σώζοιτο. Τί γάρ; ἐάν που κινδυνεύειν δέῃ, πότερον ἐπάγειν τοὺς πολεμίους ἐπὶ τὴν ἄμμον κελεύσεις, ἔνθαπερ εἰώθατε ἱππεύειν, ἢ πειράσῃ τὰς μελέτας ἐν τοιούτοις ποιεῖσθαι χωρίοις, ἐν οἷοισπερ οἱ πολέμιοι γίγνονται; Βέλτιον
7 γοῦν, ἔφη. Τί δέ; τοῦ βάλλειν ὡς πλεῖστον ἀπὸ

μηδὲ τάξαι] Edd. pr. μὴ μέταξαι. Margo Caſtal. μεταταξαι. In Hipparchici i. 15. συντάττειν eſt de eo genere.

καλῶς τε] Stobæus καλῶς γε dat, quod comparato loco ii. 10, 5. præferebat Weiſke, non ego.

τῶν ἵππων] Edd. pr. ἱππέων habent.

5. Οὐκοῦν—γοῦν, ἔφη·] Hæc Juntina omiſit omnia.

ποιήσεις αὐτοὺς] Stobæus αὐτοὺς omiſit; et poteſt abeſſe. De re conferatur de Magiſtro Equitum liber i. 5.

6. δέῃ] Edd. pr. δέοι dant. Ceterum in ordine diſputationis aliquid deſiderabat Weiſke, qui totum locum ita fere interpolari voluit conjectura: ἐπεὶ πάντως κινδυνεύειν δεήσει—εἰώθατε ἱππεύειν, ἢ πολεμήσεις αὐτοῖς, ὁπουοῦν αὐτοὺς εὑρήσεις; (quin ſcripſit ὅπου ἂν εὑρήσῃς?) Πῶς γὰρ οὔ; Πότερον οὖν καὶ τοὺς ἱππέας ἐπὶ τὴν ἄμμον ἐπάξεις, ἢ πειράσῃ &c. quæ ita ſi ſcripta fuiſſent a Xenophonte, plane mihi ut inepta diſplicerent.

ἔνθαπερ] Stob. ἔνθα. Exercitationes equeſtres in ſubſtrato ſabulo fiebant. Hinc ἀμμόδρομοι ejuſmodi loca dicuntur. Cf. Lexicon ap. Ruhnken. ad Timæum p. 23. ed. ſecundæ.

τοιούτοις—οἷοισπερ] MS. Stob. τούτοις—οἷσπερ, monente Erneſto.

πολέμιοι] Stob. et Beſſar. πόλεμοι. Sed vulgatum convenit loco Xen. de Mag. Eq. lib. i. Δεύτερον δὲ, ὅπως ἐν παντοίοις χωρίοις ἱππάζεσθαι δυνήσονται· καὶ γὰρ οἱ πολέμιοι ἄλλοτε ἐν ἄλλοις τόποις γίγνονται.

βέλτιον γοῦν, ἔφη.] Stob. confuſe βέλτιον οὖν, ἔφη, καὶ τοῦτο, et poſt omiſit βέλτιον γοῦν. In Junt. autem et ap. Beſſarionem hæc verba uſque ad ποιήσῃ exciderunt.

7. Τί δέ;] Ita cum Voſſiano 1. et Stobæo Zeune. Vulgo erat Τί γάρ; deinceps λαβεῖν pro βάλλειν Vindob. 1.

ὡς πλεῖστον] Vulgo πλείστους, Stobæus τοὺς πλείστους. Dedi emendationem Zeunii ductam ex Hipparchico i. 6. ὅταν δὲ ἤδη ἔποχοι ὦσιν, δεῖ αὖ σκοπεῖσθαι, ὅπως ἀκοντιοῦσι τε ὡς πλεῖστον ἀπὸ τῶν ἵππων. qui locus ſatis redarguit argutias Weiſkii, qui vulgatum defendit interpretatus ὡς

τῶν ἵππων ἐπιμέλειάν τινα ποιήσῃ; Βέλτιον γοῦν,
ἔφη, καὶ τοῦτο. Θήγειν δὲ τὰς ψυχὰς τῶν ἱππέων
καὶ ἐξοργίζειν πρὸς τοὺς πολεμίους, ἅπερ ἀλκιμωτέρους
ποιεῖ, διανενόησαι; Εἰ δὲ μή, ἀλλὰ νῦν γε πειρά- 8
σομαι, ἔφη. Ὅπως δέ σοι πείθωνται οἱ ἱππεῖς, πε-
φρόντικάς τι; ἄνευ γὰρ δὴ τούτου οὔτε ἵππων οὔτε ἱπ-
πέων ἀγαθῶν καὶ ἀλκίμων οὐδὲν ὄφελος. Ἀληθῆ
λέγεις, ἔφη· ἀλλὰ πῶς ἄν τις μάλιστα, ὦ Σώκρατες,
ἐπὶ τοῦτο αὐτοὺς προτρέψαιτο; Ἐκεῖνο μὲν δήπου 9
οἶσθα, ὅτι ἐν παντὶ πράγματι οἱ ἄνθρωποι τούτοις μά-
λιστα ἐθέλουσι πείθεσθαι, οὓς ἂν ἡγῶνται βελτίστους
εἶναι. καὶ γὰρ ἐν νόσῳ ὃν ἂν ἡγῶνται ἰατρικώτατον εἶναι,
τούτῳ μάλιστα πείθονται· καὶ ἐν πλοίῳ οἱ πλέοντες, ὃν
ἂν κυβερνητικώτατον· καὶ ἐν γεωργίᾳ, ὃν ἂν γεωργικώ-
τατον. Καὶ μάλα, ἔφη. Οὐκοῦν εἰκός, ἔφη,
καὶ ἐν ἱππικῇ, ὃς ἂν μάλιστα εἰδὼς φαίνηται ἃ δεῖ
ποιεῖν, τούτῳ μάλιστα ἐθέλειν τοὺς ἄλλους πείθεσθαι.
Ἐὰν οὖν, ἔφη, ἐγώ, ὦ Σώκρατες, βέλτιστος ὢν αὐτῶν 10
δῆλος ὦ, ἀρκέσει μοι τοῦτο εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς
ἐμοί; Ἐάν γε πρὸς τούτῳ ἔφη, διδάξῃς αὐτούς, ὡς
τὸ πείθεσθαί σοι, κάλλιόν τε καὶ σωτηριώτερον αὐτοῖς
ἔσται. Πῶς οὖν, ἔφη, τοῦτο διδάξω; Πολύ, νὴ

plurimum. Moris enim fuiſſe ut equites jaculari diſcerent in terra conſiſtentes, non equo inſidentes. Hoc vero facile viro docto conceſſerim, uſitatius eſſe ὡς ἐπὶ πλεῖστον dicere, ſi *longinque jaculari* ſignificare velimus.

ἅπερ—ποιεῖ,] Vulgatum εἴπερ—ποιεῖν in Juntina et Stobæo eſt ἅπερ ποιεῖν, unde noſtrum effecit Stephanus præeunte Brodæo et Caſtalione. Zeune cum Beſſarione καὶ—ποιεῖν ſcribere malebat: ita tamen ut in Reiſkii opinionem proclivis eſſet, qui verba hæc ex ſcholio nata eſſe ſuſpicatus fuit. Schütz cum Moro apud Hindeburgium διανενόησαι refert non ſolum ad θήγειν et ἐξοργίζειν, ſed ad vulgatum etiam εἴπερ—ποιεῖν refert. Mihi ὅπερ—ποιεῖ placeret omnium maxime.

8. πείθωνται] Edd. pr. cum Stobæo πείθονται habent: vitium correxit Caſtalio et Stephanus.

9. βελτίστους εἶναι] Juntina βελτίους dat. Ceterum rem eandem noſter verbis diverſis docet Cyrop. i. 6, 19. ſeqq.

10. πρὸς τούτῳ] Ita cum Pariſ. Steph. ſec. et Voſſiano 1. præeunte Schützio ſcripſi pro τοῦτο.

Δί', ἔφη, ῥᾷον, ἢ εἴ σε δέοι διδάσκειν, ὡς τὰ κακὰ τῶν
11 ἀγαθῶν ἀμείνω καὶ λυσιτελέστερά ἐστι. Λέγεις,
ἔφη, σὺ, τὸν ἵππαρχον πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπιμελεῖσθαι
δεῖν καὶ τοῦ λέγειν δύνασθαι; Σὺ δ', ᾤου, ἔφη,
χρῆναι σιωπῇ ἱππαρχεῖν; ἢ οὐκ ἐντεθύμησαι, ὅτι ὅσα
τε νόμῳ μεμαθήκαμεν κάλλιστα ὄντα δι' ὧν γε ζῆν
ἐπιστάμεθα, ταῦτα πάντα διὰ λόγου ἐμάθομεν, καὶ εἴ
τι ἄλλο καλὸν μανθάνει τις μάθημα, διὰ λόγου μαν-
θάνει. καὶ οἱ ἄριστα διδάσκοντες μάλιστα λόγῳ χρῶν-
ται, καὶ οἱ τὰ σπουδαιότατα μάλιστα ἐπιστάμενοι
12 κάλλιστα διαλέγονται; Ἦ τόδε οὐκ ἐντεθύμησαι, ὡς,
ὅταν γε χορὸς εἷς ἐκ τῆσδε τῆς πόλεως γίγνηται, ὥσπερ
ὁ εἰς Δῆλον πεμπόμενος, οὐδεὶς ἄλλοθεν οὐδαμόθεν
τούτῳ ἐφάμιλλος γίγνεται, οὐδὲ εὐανδρία ἐν ἄλλῃ πόλει
ὁμοία τῇ ἐνθάδε συνάγεται; Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη.
13 Ἀλλὰ μὴν οὔτε εὐφωνίᾳ τοσοῦτον διαφέρουσιν Ἀθηναῖοι

εἴ σε δέοι] Ita ex Stobæo vulgatum εἴ σοι δέοι monente Hindeburgio correxit Zeune et Schütz.

ἀμείνω] Caſtalio καὶ ἀμείνω dedit.

11. λέγειν δύνασθαι;] Mutato ordine δυ. λ. Stobæus.

νόμῳ] Fuit, qui vocabulum delendum ut inutile cenſeret, quod recte defendit Erneſti interpretatus *quæ more et inſtituto civitatis ad hominis liberaliter educati diſciplinam referri ſcient.* His opponuntur εἴ τι ἄλλο καλὸν μάθημά τις μανθάνει. Sic dicitur νόμος ſupra i. 3, 3. et apud Ariſtotelem Rhetor. ii. 12. οἱ νέοι πεπαίδευνται ὑπὸ τοῦ νόμου μόνον. quem locum appoſuit Weiſke.

διαλέγονται] Juntina διδάσκονται habet.

12. χορὸς εἷς] Non eſt pro τις poſitum, quæ erat Zeunii opinio, ſed opponitur ſequenti οὐδεὶς ἄλλοθεν οὐδαμόθεν, quibus verbis complures ſignificantur.

ὁ εἰς Δῆλον] Annuam θεωρίαν, de qua eſt etiam infra iv. 8, 2. intelligit Erneſti, quinquennem Weiſke. Cf. Spanheim ad Callimachi hymnum in Delum verſu 279. πᾶσαι δὲ χοροὺς ἀνάγουσι πόληες. et Interpretes Thucydidis ad iv. 104. in quo eſt: ὕστερον δὲ τοὺς μὲν χοροὺς οἱ νησιῶται καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μεθ' ἱερῶν ἔπεμπον.

εὐανδρία] Reſpicit ad morem, quo in ſacris Panathenæis venuſtiſſimos quoſque et juvenes et ſenes eligebant, qui Minervæ thallophori eſſent. Cf. Harpocration. ſub h. v. ibique Valeſium p. 34. Senes thallophoros nominat Xenophon Sympoſ. iv. 17. ubi eſt: θαλλοφόρους γὰρ τῇ Ἀθηνᾷ, τοὺς καλοὺς γέροντας ἐκλέγονται, ὡς συμπαρομαρτοῦντος πάσῃ ἡλικίᾳ τοῦ κάλλους. Hinc Andocides contra Alcibiadem p. 133. νενικηκὼς εὐανδρίᾳ καὶ λαμπάδι. Ex Dinarcho laudatur locus εὐανδρίας ἀγὼν ἤγετο. Athenæus xiii. p. 565. ἐν ταῖς εὐανδρίαις τοὺς καλλίστους ἐκκρίνουσι καὶ τούτους πρωτοφορεῖν ἐπιτρέπουσι. quem locum Caſaubonus minus bene interpretatur.

13. εὐφωνίᾳ] Ad chorum et cantum chori referri, manifeſtum eſt; contra ad εὐανδρίαν Panathenæorum

τῶν ἄλλων, οὔτε σωμάτων μεγέθει καὶ ῥώμῃ, ὅσον φιλοτιμίᾳ, ἥπερ μάλιστα παροξύνει πρὸς τὰ καλὰ καὶ ἔντιμα. Ἀληθὲς, ἔφη, καὶ τοῦτο. Οὐκοῦν οἴει, ἔφη, 14
καὶ τοῦ ἱππικοῦ τοῦ ἐνθάδε εἴ τις ἐπιμεληθείη, ὡς πολὺ ἂν καὶ τοῦτο διενέγκοιεν τῶν ἄλλων ὅπλων τε καὶ ἵππων παρασκευῇ καὶ εὐταξίᾳ, καὶ τῷ ἑτοίμως κινδυνεύειν πρὸς τοὺς πολεμίους, εἰ νομίσειαν ταῦτα ποιοῦντες ἐπαίνου καὶ τιμῆς τεύξεσθαι; Εἰκός γε, ἔφη. Μὴ τοίνυν 15
ὄκνει, ἔφη, ἀλλὰ πειρῶ τοὺς ἄνδρας ἐπὶ ταῦτα προτρέπειν, ἀφ᾽ ὧν αὐτός τε ὠφεληθήσῃ, καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται διὰ σέ. Ἀλλὰ, νὴ Δία, πειράσομαι, ἔφη.

CAP. IV.

ΙΔΩΝ δέ ποτε Νικομαχίδην ἐξ ἀρχαιρεσιῶν ἀπιόντα, ἤρετο. Τίνες, ὦ Νικομαχίδη, στρατηγοὶ ᾕρηνται; Καὶ ὅς, Οὐ γὰρ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τοιοῦτοί εἰσιν Ἀθηναῖοι; ὥστε ἐμὲ μὲν οὐχ εἵλοντο, ὃς ἐκ καταλόγου στρατευόμενος κατατέτριμμαι, καὶ λοχαγῶν, καὶ ταξιαρχῶν, καὶ τραύματα ὑπὸ τῶν πολεμίων τοσαῦτα ἔχων, (ἅμα δὲ τὰς οὐλὰς τῶν τραυμάτων ἀπογυμνούμενος ἐπεδείκνυεν) Ἀντισθένην δὲ, ἔφη, εἵλοντο, τὸν οὔτε ὁπλίτην

Socrates docere conatur bonum choragum et œconomum poſſe etiam eſſe bonum imperatorem.

pertinent ſequentia, quæ viri docti fere omnes cum choro Delum miſſo copulaſſe videntur. Quare εὐφυῗα Valckenarii non opus eſt, ut bene docuit Schütz: vana etiam eſt opinio Weiſkii εὐφωνίαν ad ſermonis Attici elegantiam referentis. Excellebant cives Attici cantu, quoniam certamina muſica omnis generis ſedulo colebant et publice celebrabant.

14. ἂν καὶ τοῦτο διενέγκοιεν] Edd. pr. διενέγκειεν habent. Leoncl. corrigebat καὶ κατὰ τοῦτο, Stephanus πολὺ κἂν τούτῳ, Reiſke οὐκ οἴει, εἴ τις— ἐπιμεληθείη ὡς δεῖ, πολὺ—διενεγκεῖν. Si τὸ ἱππικὸν diceretur *res equeſtris*, non dubitarem τοῦτο interpretari κατὰ τοῦτο; nunc vero τὸ ἱππικὸν eſſe mihi videtur *equitatus*, *equites*, quare aut τοῦτο διενέγκοι ſcribendum aut Reiſkii conjectura erit probanda. Sequens νομίσειαν recte præcedenti ἱππικὸν jungitur; idem vero in διενέγκοιεν, propter vicinum ſingularem τοῦτο, fieri mihi poſſe non videtur.

ἐπὶ ταῦτα] Edwards τοιαῦτα ſcriptum malebat.

1. Οὐ γὰρ] Cum Leonclavio et Reiſkio interrogative hæc interpretanda vel ἦ γὰρ ſcribendum monuit Schütz.

ἐκ καταλόγου] Cum delectus militum fuiſſet, et inter milites ipſe lectus fuiſſem.

πώποτε στρατευσάμενον, ἔν τε τοῖς ἱππεῦσιν οὐδὲν περί-
βλεπτον ποιήσαντα, ἐπιστάμενόν τε ἄλλο οὐδὲν ἢ χρή-
2 ματα συλλέγειν. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, τοῦτο
μὲν ἀγαθὸν, εἴγε τοῖς στρατιώταις ἱκανὸς ἔσται τὰ ἐπι-
τήδεια πορίζειν. Καὶ γὰρ οἱ ἔμποροι, ἔφη ὁ Νικο-
μαχίδης, χρήματα συλλέγειν ἱκανοί εἰσιν· ἀλλ᾽ οὐχ
3 ἕνεκα τούτου καὶ στρατηγεῖν δύναιντ᾽ ἄν. Καὶ ὁ Σω-
κράτης ἔφη, Ἀλλὰ καὶ Φιλόνικος Ἀντισθένης ἐστὶν, ὃ
στρατηγῷ προσεῖναι ἐπιτήδειόν ἐστιν. οὐχ ὁρᾷς, ὅτι καὶ
ὁσάκις κεχορήγηκε, πᾶσι τοῖς χοροῖς νενίκηκε; Μὰ
Δί᾽, ἔφη ὁ Νικομαχίδης, ἀλλ᾽ οὐδὲν ὅμοιόν ἐστιν χοροῦ τε
4 καὶ στρατεύματος προεστάναι. Καὶ μὴν, ἔφη ὁ Σωκρά-
της, οὐδὲ ᾠδῆς γε ὁ Ἀντισθένης οὐδὲ χορῶν διδασκα-
λίας ἔμπειρος ὢν, ὅμως ἐγένετο ἱκανὸς εὑρεῖν τοὺς κρατί-
στους ταῦτα. Καὶ ἐν τῇ στρατιᾷ οὖν, ἔφη ὁ Νικο-

πώποτε] Juntina πω dat.

3. φιλόνικος] Ita Castal. Vatic. 1. Flor. C. aliæ Edd. φιλόνεικος dant.

κεχορήγηκε] Χορηγὸς, unde χορηγεῖν, ap. Atticos scriptores dicitur proprie, qui suis sumtibus χορὸν comparat, instruit, omnibus rebus ornat, et in eo genere exerceri curat, in quo eum vult certare. nam diversi generis erant chori, tanquam *Cyclii* s. *Dithyrambici*, quod soli essent orbiculares, *Tragici*, *Comici*, qui τετράγωνοι. v. Schol. ad Aristoph. Nubes v. 311. et Aves 1405. ad Equ. 586. et Salmas. ad Solin. p. 596. a. Quia autem his choris utebantur in theatris, propterea χορηγοὶ dicuntur, qui sumtum scenæ præbent in totam fabulam, non in solum chorum. v. Salmas. de Usuris p. 58. unde dicuntur etiam χορὸν διδόναι, cum poëtæ alicujus fabulam in theatrum producunt, ipsi autem poëtæ λαβεῖν χορόν. v. Küster. ad Arist. Equit. 510. De insigni autem et pæne insano Atheniensium studio in hoc genere vid. Spanhem. ad Callim. p. 363. *Ern.* Adde Wolfii Prolegomena ad Leptineam.

4. χορῶν διδασκαλίας] Χοροῦ διδασκαλία est proprie ratio ac disciplina chori, unde pro ipsa fabulæ actione ponitur, et χοροῦ διδάσκαλος, qui hanc rationem tenet et alios docere potest. Nam, ut Schol. Aristoph. ad Thesm. 94. ait, διδάσκαλος vocabatur ὁ ἐνεργῶν τι περὶ τὴν δραματοποιὸν (s. δραματοποιΐαν) καὶ τῶν κυκλίων χορῶν παρασκευήν. quæ iisdem verbis sunt ap. Hesych. in διδάσκαλος, sed χοροῦ διδασκάλου est *choro dare modum, et auspicari carmen, et voce sua dare præscriptum, cui reliquos accinere oporteat*, ut docet Cuperus Observ. i. 1. unde facile colligi potest, quæ sit χοροῦ διδασκαλία. Distinguuntur autem h. l. ᾠδὴ et διδασκαλία χοροῦ, quarum illa est eorum, qui constituunt chorum (χορευτῶν c. v. §. 6. 21.) hæc autem magistri. vid. inpr. Casaub. ad Athen. p. 414. *Ern.* Quin χορ. διδασκ. poetam et poetæ drama, ᾠδὴ musicos artifices, cantores, tibicines &c. spectare videtur.

κρατίστους ταῦτα] Poetas, citharœdos, tibicines, et reliquos artifices, qui scenam Atticam implebant et choros Dionysiacos.

στρατιᾷ] *Cum imperet* Bessario ver-

μαχίδης, ἄλλους μὲν εὑρήσει τοὺς τάξοντας ἀνθ᾽ ἑαυτοῦ,
ἄλλους δὲ τοὺς μαχομένους. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκρά- 5
της, ἐάν γε καὶ ἐν τοῖς πολεμικοῖς τοὺς κρατίστους,
ὥσπερ ἐν τοῖς χορικοῖς, ἐξευρίσκῃ τε καὶ προαιρῆται, εἰ-
κότως ἂν καὶ τούτου νικηφόρος εἴη· καὶ δαπανᾶν δ᾽ αὐ-
τὸν εἰκὸς μᾶλλον ἂν ἐθέλειν εἰς τὴν ξὺν ὅλῃ τῇ πόλει τῶν
πολεμικῶν νίκην, ἢ εἰς τὴν ξὺν τῇ φυλῇ τῶν χορικῶν.
Λέγεις σὺ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὡς τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός ἐστι 6
χορηγεῖν τε καλῶς καὶ στρατηγεῖν; Λέγω ἔγωγ᾽,
ἔφη, ὡς, ὅτου ἄν τις προστατεύῃ, ἐὰν γιγνώσκῃ τε ὧν δεῖ,
καὶ ταῦτα πορίζεσθαι δύνηται, ἀγαθὸς ἂν εἴη προστά-
της, εἴτε χοροῦ εἴτε οἴκου εἴτε πόλεως εἴτε στρατεύματος
προστατεύοι. Καὶ ὁ Νικομαχίδης, Μὰ Δί᾽, ἔφη, ὦ 7
Σώκρατες, οὐκ ἄν ποτε ᾤμην ἐγώ σου ἀκοῦσαι, ὡς ἀγα-
θοὶ οἰκονόμοι ἀγαθοὶ στρατηγοὶ ἂν εἶεν. Ἴθι δὴ,
ἔφη, ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα ἑκατέρου αὐτῶν, ἵνα εἰδῶμεν,
πότερον τὰ αὐτά ἐστιν, ἢ διαφέρει τι. Πάνυ γε, 8
ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη, τὸ μὲν τοὺς ἀρχομένους κατηκόους
τε καὶ εὐπειθεῖς ἑαυτοῖς παρασκευάζειν, ἀμφοτέρων ἐστὶν
ἔργον; Καὶ μάλα, ἔφη. Τί δέ; τὸ προστάττειν

tit: unde margo Steph. στρατηγίᾳ duxiſſe videtur.

μαχομένους] Florent. A. dat μαχουμένους, quod ex Stephani conjectura recepit Welſiana.

5. ἐξευρίσκῃ τε] Ita vulgatum ἐξευρίσκηται correxit Valckenaer.

καὶ τούτου] Reiſkius καὶ τούτων, ſcilicet πολεμικῶν, malebat.

μᾶλλον ἂν] Edd. pr. ἂν omittunt, deinde φυλακῇ pro φυλῇ dant. Ad tribum pertinet victoria, cujus nomine ſumtus in chorum facti ſunt.

πολεμικῶν] Sequens χορικῶν ſatis contra Brodæi conatum πολεμίων ſcribentis defendit.

6. προστατεύοι] Ita Voſſianus 1. et Vindob. 1. ante Erneſtum προστατεύει erat.

[8. Verba οὐκοῦν, ἔφη, vulgo in Stobæo omiſſa ſupplet Codex a Grotio comparatus; idem deinceps ἑαυτοῖς κατασκευάζειν—ἑκάστους τοῖς ἐπιτηδείοις dat: poſtea ſect. 9. πῶς οὐκ ἀμφοτέροις; dat in fine ſectionis περὶ τὰ αὐτῶν ἔργα: et ſect. 10. πάντα ὅμοια καὶ ἀμφοτέρων ἐστίν. Sed omnium maxime aſſenſum virorum doctorum merebitur, ut ſpero, lectio ſect. 7. ὡς οἱ ἀγαθοὶ οἰκονόμοι ἀγαθοὶ στρατηγοὶ ἂν εἶεν. Mihi quidem articulus ab initio ſententiæ plane neceſſarius eſſe videbatur. *Ex Addendis.*]

ἑαυτοῖς παρασκευάζειν] Stobæus omiſſo ἑαυτοῖς dat παρασκευάσαι.

προστάττειν] Vulgatam προστατεῖν ἑκάστους ἐπιτηδείους πρ. Juntina cum Stobæo mutat in ἐπιτηδείοις, margo

ἑκάστοις τὰ ἐπιτήδεια πράττειν; Καὶ τοῦτο, ἔφη.
Καὶ μὴν καὶ τὸ τοὺς κακοὺς κολάζειν, καὶ τοὺς ἀγα-
θοὺς τιμᾶν, ἀμφοτέροις οἶμαι προσήκειν. Πάνυ μὲν
9 οὖν, ἔφη. Τὸ δὲ τοὺς ὑπηκόους εὐμενεῖς ποιεῖσθαι,
πῶς οὐ καλὸν ἀμφοτέροις; Καὶ τοῦτ', ἔφη. Συμ-
μάχους δὲ καὶ βοηθοὺς προσάγεσθαι, δοκεῖ σοι συμφέ-
ρειν ἀμφοτέροις, ἢ οὔ; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἀλ-
λὰ φυλακτικοὺς τῶν ὄντων οὐκ ἀμφοτέρους εἶναι προσ-
ήκει; Σφόδρα γ', ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἐπιμελεῖς
καὶ φιλοπόνους ἀμφοτέρους εἶναι προσήκει περὶ τὰ αὐ-
10 τῶν ἔργα. Ταῦτα μὲν οὖν, ἔφη, πάντα ὁμοίως ἀμ-
φοτέρων ἐστίν· ἀλλὰ τὸ μάχεσθαι οὐκέτι ἀμφοτέρων.
Ἀλλ' ἐχθροί γέ τοι ἀμφοτέροις γίγνονται; Καὶ
μάλα, ἔφη, τοῦτό γε. Οὐκοῦν τὸ περιγενέσθαι τού-
11 των ἀμφοτέροις συμφέρει; Πάνυ γε, ἔφη· ἀλλ'
ἐκεῖνο παριεὶς, ἂν δέῃ μάχεσθαι, τί ὠφελήσει ἡ οἰκονο-
μική; Ἐνταῦθα δήπου καὶ πλεῖστον, ἔφη· ὁ γὰρ
ἀγαθὸς οἰκονόμος, εἰδὼς ὅτι οὐδὲν οὕτω λυσιτελές τε καὶ
κερδαλέον ἐστὶν ὡς τὸ μαχόμενον τοὺς πολεμίους νικᾶν,
οὐδὲ οὕτως ἀλυσιτελές τε καὶ ζημιῶδες ὡς τὸ ἡττᾶσθαι,
προθύμως μὲν τὰ πρὸς τὸ νικᾶν συμφέροντα ζητήσει καὶ

Steph. in πρ. ἑκάστοις ἐπιτηδείοις πρ. Leoncl. τῷ προστατεῖν ἑκάστους ἐπιτηδείους πρ. Brodæus τὰ ἐπιτήδεια jam olim reſtituit; προστάττειν exſtat apud Stobæum, atque utrumque reddidit Beſſario: *illa vero præcipere cuilibet quæ facere ſciat:* Morus apud Hindeburgium ποιεῖν reponebat interpretatus *reddere quemlibet idoneum ad gubernandum i. e. curandum aliquid.* Eodem plane modo vulgatam interpretabatur Æm. Portus, ſervato πράττειν, quod eſſe putabat dictum pro ποιεῖν vel παρασκευάζειν. Fr. Portus conjiciebat: τὸ προστατεῖν ἐν ἑκάστοις ἐπιτηδείους πράττειν, *id dare operam, ut idonei præſint ſingulis.* Editio Pariſ. dat τί δὲ τὸ προστάτῃ ἑκάστους ἐπιτηδείους πράττειν; Vatic. 1. et Florent. E. προστατεῖν ἕκαστα τοῖς ἐπιτηδείοις πράττειν. Vatic. 2. Florent. A. B. C. Pariſ. 3. προστατεῖν ἑκάστοις ἐπιτηδείοις πράττειν. Equidem cum Vatic. 1. malim προστάττειν ἕκαστα τοῖς ἐπιτηδείοις πράττειν.

καὶ τὸ τοὺς] Stobæus cum Juntina καὶ omittit; deinceps οἴομαι Juntina 2. et Pariſ.

9. τὰ αὐτῶν] Juntina et Pariſ. 3. τὰ αὐτά.

10. μὲν οὖν] Edd. pr. et Stobæus οὖν omittunt.

11. παριεὶς] Voſſianus 1. dat παρίης, quod Beſſario reddidit et Stephanus maluit. Erneſti ad παριεὶς intelligit λέγε; quæ ratio mihi dura videtur.

παρασκευάσεται, ἐπιμελῶς δὲ τὰ πρὸς τὸ ἡττᾶσθαι φέροντα σκέψεται καὶ φυλάξεται, ἐνεργῶς δ', ἂν τὴν παρασκευὴν ὁρᾷ νικητικὴν οὖσαν, μαχεῖται, οὐχ ἥκιστα δὲ τούτων, ἐὰν ἀπαράσκευος ᾖ, φυλάξεται συνάπτειν μάχην. Μὴ καταφρόνει, ἔφη, ὦ Νικομαχίδη, τῶν οἰ- 12
κονομικῶν ἀνδρῶν· ἡ γὰρ τῶν ἰδίων ἐπιμέλεια πλήθει μόνον διαφέρει τῆς τῶν κοινῶν, τὰ δὲ ἄλλα παραπλήσια ἔχει· τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι οὔτε ἄνευ ἀνθρώπων οὐδετέρα γίγνεται, οὔτε δι' ἄλλων μὲν ἀνθρώπων τὰ ἴδια πράττεται, δι' ἄλλων δὲ τὰ κοινά· [οὐ γὰρ ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμελόμενοι χρῶνται, ἢ οἷσπερ οἱ τὰ ἴδια οἰκονομοῦντες,] οἷς οἱ ἐπιστάμενοι χρῆσθαι, καὶ

ἐνεργῶς] Vossiani 1. ἐναργῶς probatum Ernesto recepit Zeune. Margo Steph. et Leoncl. ἐνεργῶς δὲ τὴν παρασκευὴν ὁρῶν dat.

ἀπαράσκευος] Paris. 3. et margo Leoncl. ἀπαρασκεύαστος. Cf. de vocabulo Intpp. Pollucis vi. 143. et Ruhnkenii Dissert. de Antiphonte p. 19.

12. τὸ δὲ μέγιστον] Ex Bessarionis versione et Edit. Castal. δὲ addidit Zeune; καὶ τὸ μέγ. malebat Wolfius ad Reizii Opuscula p. 101.

[οὐ γὰρ—οἰκονομοῦντες]] Cum eadem res, quæ brevioribus verbis absoluta fuit, pluribus hic repetatur inutiliter (additum enim γὰρ nullam hic argumento vim addit) seclusi verba nescio unde in locum alienum illata, cum in priore editione verba οἱ τὰ ἴδια—χρῆσθαι καὶ seclusissem, quæ commode abesse non possunt, recte monente Weiskio. Libri scripti lacunæ indicium facere videntur in eo, quod alii alia verba omittunt; veluti Paris. 3. post χρῶνται legitur ἢ οἷσπερ τὰ ἴδια καὶ τὰ κοινὰ καλῶς πράττουσι: contra desunt verba οἷσπερ οἱ τὰ ἴδια usque ad χρῆσθαι, quæ adulterina censebat Gallus Belin du Ballu. Florentinus Codex C. omisit verba οἷς οἱ ἐπιστ. usque ad ἀμφοτέρωθι. In Florent. B. desunt verba οἰκονομ. οἷς οἱ ἐπιστ. usque ad τὰ κοινά.

οἱ τὰ ἴδια] Articulum addidit Zeune.

οἷς οἱ] Vulgatum ὅσοι sic correxit Ernesti; ὡς vel ὥστε οἱ malebat Zeune. De ipso argumento Socratem eadem fere docentem inducit Plato in Politici sect. 2. πότερον τὸν πολιτικὸν καὶ βασιλέα καὶ δεσπότην καὶ ἔτ' οἰκονόμον θήσομεν, ὡς ἓν πάντα ταῦτα προσαγορεύοντες, ἢ τοσαύτας τέχνας αὐτὰς εἶναι φῶμεν, ὅσαπερ ὀνόματα ἐῤῥέθη. φανερὸν ὡς ἐπιστήμη μία περὶ πάντ' ἐστὶ ταῦτα. ταύτην δὲ εἴτε βασιλικὴν εἴτε πολιτικὴν εἴτε οἰκονομικήν τις ὀνομάζοι, μηδὲν αὐτῷ διαφερώμεθα. Contra quam sententiam disputat Aristoteles Politicorum i. c. 1. ὅσοι μὲν οὖν οἴονται πολιτικὸν καὶ βασιλικὸν καὶ οἰκονομικὸν καὶ δεσποτικὸν εἶναι τὸν αὐτὸν, οὐ καλῶς λέγουσι· πλήθει γὰρ καὶ ὀλιγότητι νομίζουσι διαφέρειν, ἀλλ' οὐκ εἴδει τούτων ἕκαστον· οἷον ἂν μὲν ὀλίγων, δεσπότην, ἂν δὲ πλειόνων, οἰκονόμον, ἂν δ' ἔτι πλειόνων, πολιτικὸν ἢ βασιλικὸν, ὡς οὐδὲν διαφέρουσαν μεγάλην οἰκίαν ἢ μικρὰν πόλιν· καὶ πολιτικὸν δὲ καὶ βασιλικὸν, ὅταν μὲν αὐτὸς ἐφεστήκῃ, βασιλικὸν, ὅταν δὲ κατὰ λόγους τῆς ἐπιστήμης τῆς τοιαύτης, κατὰ μέρος ἄρχων καὶ ἀρχόμενος, πολιτικόν. Iterum cap. 7. φανερὸν δὲ καὶ ἐκ τούτων ὅτι οὐ ταὐτόν ἐστι δεσποτεία καὶ πολιτική, οὐδὲ πᾶσαι ἀλλήλαις αἱ ἀρχαὶ, ὥσπερ τινές φασιν· ἡ μὲν γὰρ ἐλευθέρων φύσει,

τὰ ἴδια καὶ τὰ κοινὰ καλῶς πράττουσιν· οἱ δὲ μὴ ἐπι-
στάμενοι, ἀμφοτέρωθι πλημμελοῦσιν.

CAP. V.

De revocandis ad priſtinam fortitudinem et felicitatem Athenienſibus.

ΠΕΡΙΚΛΕΙ δέ ποτε, τῷ τοῦ πάνυ Περικλέους υἱῷ,
διαλεγόμενος, Ἐγώ τοι, ἔφη, ὦ Περίκλεις, ἐλπίδα
ἔχω, σοῦ στρατηγήσαντος ἀμείνω τε καὶ ἐνδοξοτέραν τὴν
πόλιν εἰς τὰ πολεμικὰ ἔσεσθαι, καὶ τῶν πολεμίων
κρατήσειν. Καὶ ὁ Περικλῆς, Βουλοίμην ἄν, ἔφη,
ὦ Σώκρατες, ἃ λέγεις· ὅπως δὲ ταῦτα γένοιτ' ἄν, οὐ
δύναμαι γνῶναι. Βούλει οὖν, ἔφη ὁ Σωκράτης, δια-
λογιζόμενοι περὶ αὐτῶν ἐπισκοπῶμεν, ὅπου ἤδη τὸ δυνα-
2 τόν ἐστιν; Βούλομαι, ἔφη. Οὐκοῦν, οἶσθα, ἔφη,
ὅτι πλήθει μὲν οὐδὲν μείους εἰσὶν Ἀθηναῖοι Βοιωτῶν;
Οἶδα γάρ, ἔφη. Σώματα δὲ ἀγαθὰ καὶ καλὰ
πότερον ἐκ Βοιωτῶν οἴει πλείω ἂν ἐκλεχθῆναι, ἢ ἐξ Ἀθη-
ναίων; Οὐδὲ ταύτῃ μοι δοκοῦσι λείπεσθαι. Εὐ-
μενεστέρους δὲ ποτέρους ἑαυτοῖς εἶναι νομίζεις; Ἀθη-
ναίους ἔγωγε· Βοιωτῶν μὲν γὰρ πολλοί, πλεονεκτούμενοι
ὑπὸ Θηβαίων, δυσμενῶς αὐτοῖς ἔχουσιν· Ἀθήνησι δὲ οὐ-
3 δὲν ὁρῶ τοιοῦτον. Ἀλλὰ μὴν φιλοτιμότατοί γε καὶ

ἡ δὲ δούλων ἐστί· καὶ ἡ μὲν οἰκονομικὴ μοναρχία· μοναρχεῖται γὰρ πᾶς οἶκος· ἡ δὲ πολιτικὴ ἐλευθέρων καὶ ἴσων ἀρχή. Dubitatio de diſcrimine ſervorum et liberorum hominum in mentem etiam Weiſkio venit; ſed locorum Platonis et Ariſtotelis non recordatus erat vir doctus.

1. τοῦ πάνυ] Int. περιβλέπτου ſ. ἐνδόξου, *celebris illius Periclis filius.* Hic eſt ille ſpurius Pericles, oratoris filius, quem Athenienſes, Pericli legitimis filiis orbato aliiſque miſeriis defuncto gratificaturi, ἀνεγράψαντο εἰς τοὺς φράτορας, ὄνομα θέμενοι τὸ αὐτοῦ, ſc. *Periclis.* v. Plutarch. in Pericle extr. poſt autem, cum Thraſylo et Eraſinide factus prætor, ad Arginuſas re male geſta, capitis damnatus eſt. Olymp. 93. anno 2. vid. ad i. 1. *Erneſti.*

στρατηγήσαντος] Leonclavius propter futura ſequentia στρατηγήσοντος malebat ſcriptum: quo non eſt opus, etiamſi Periclem nondum στρατηγὸν creatum tunc fuiſſe ſtatuas cum Zeunio. Contra recens creato tamen convenire verba ſect. 24. μέλλων στρατηγεῖν cenſuit Erneſti.

2. ἐξ Ἀθηναίων;] Ita præeunte Schützio ſcripſi. Vulgatum Ἀθηνῶν jam olim Leoncl. corrigi juſſit.

ποτέρους] Edd. primarum ποτέροις correxit Caſtalio.

φιλοφρονέστατοι πάντων εἰσίν· ἅπερ οὐχ ἥκιστα παρο-
ξύνει κινδυνεύειν ὑπὲρ εὐδοξίας τε καὶ πατρίδος. Οὐδὲ
ἐν τούτοις Ἀθηναῖοι μεμπτοί. Καὶ μὴν προγόνων γε
καλὰ ἔργα οὐκ ἔστιν οἷς μείζω καὶ πλείω ὑπάρχει ἢ
Ἀθηναίοις. ὧ πολλοὶ ἐπαιρόμενοι προτρέπονταί τε ἀρε-
τῆς ἐπιμελεῖσθαι, καὶ ἄλκιμοι γίγνεσθαι. Ταῦτα 4
μὲν ἀληθῆ λέγεις πάντα, ὦ Σώκρατες· ἀλλ' ὁρᾷς ὅτι, ἀφ'
οὗ ἥ τε σὺν Τολμίδῃ τῶν χιλίων ἐν Λεβαδείᾳ συμφορὰ
ἐγένετο καὶ ἡ μεθ' Ἱπποκράτους ἐπὶ Δηλίῳ, ἐκ τούτων
τεταπείνωται μὲν ἡ τῶν Ἀθηναίων δόξα πρὸς τοὺς Βοιω-
τούς, ἐπῆρται δὲ τὸ τῶν Θηβαίων φρόνημα πρὸς τοὺς
Ἀθηναίους· ὥστε Βοιωτοὶ μέν, οἱ πρόσθεν οὐδ' ἐν τῇ
ἑαυτῶν τολμῶντες Ἀθηναίοις ἄνευ Λακεδαιμονίων τε καὶ
τῶν ἄλλων Πελοποννησίων ἀντιτάττεσθαι, νῦν ἀπειλοῦσιν
αὐτοὶ καθ' αὑτοὺς ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ἀττικήν· Ἀθηναῖοι
δέ, οἱ πρότερον, ὅτε Βοιωτοὶ μόνοι ἐγένοντο, πορθοῦντες τὴν
Βοιωτίαν, φοβοῦνται, μὴ Βοιωτοὶ δῃώσωσι τὴν Ἀττικήν.
Καὶ ὁ Σωκράτης, Ἀλλ' αἰσθάνομαι μέν, ἔφη, ταῦτα 5
οὕτως ἔχοντα· δοκεῖ δέ μοι ἀνδρὶ ἀγαθῷ ἄρχοντι νῦν
εὐαρεστοτέρως διακεῖσθαι ἡ πόλις. τὸ μὲν γὰρ θάρσος

4. Λεβαδείᾳ] Juntina Λεβαδίᾳ dedit. De prælio vide Thucydidem i. 113. Plutarchum in Pericle c. 18. Agesilao 19. ubi locus prælii assignatur Chæroneæ, Coroneæ et fano Itoniæ Minervæ, a Pausania vero Haliarto. Lebadia est prope Chæroneam, vel potius inter Chæroneam et Haliartum media; unde dissensus scriptorum de loco prælii tollitur, monente Ernestio. Addo locum Æschinis de Legatione p. 254. τὴν Τολμίδου στρατηγίαν, ὃς χιλίους ἐπιλέκτους ἔχων Ἀθηναίων διὰ μέσης Πελοποννήσου πολεμίας οὔσης διεξῄει.

Δηλίῳ] Accidit hoc prælium Olympiadis 89. anno 1. eique ipse Socrates interfuisse dicitur apud Strabonem et Diogenem. Cf. Thucyd. v. 93. seqq.

φρόνημα] Juntina omisit; deinceps ὥστε Βοιωτῶν margo Steph. nescio unde annotavit.

νῦν] Vossianus 1. νῦν ἂν habet; quod non spernendum videtur. Ceterum omissa quædam de disciplina militum Atticorum prava et corrupta a librariis esse suspicatur Weiske. Satis tamen ea simul cum sua causa perspicitur ex oratione Socratis τὸ μὲν γὰρ θάρσος—ποιεῖ.

5. εὐαρεστοτέρως] Ex margine Steph. adscivi; quod analogiæ magis convenit, quam quod vulgo legitur εὐαρεσκοτέρως. Nullibi δυσάρεσκος legitur, ubique δυσάρεστος, quanquam Diphili locus est apud Athenæum vi. p. 247. ubi forma prior legitur, unde deductum δυσαρεσκομένην Hesychius interpretatur ἀπαρεσκομένη.

ἀμέλειάν τε καὶ ῥαθυμίαν καὶ ἀπείθειαν ἐμβάλλει, ὁ
δὲ φόβος προσεκτικωτέρους τε καὶ εὐπειθεστέρους καὶ
6 εὐτακτοτέρους ποιεῖ. Τεκμήραιο δ᾽ ἂν τοῦτο καὶ ἀπὸ
τῶν ἐν ταῖς ναυσίν. ὅταν μὲν γὰρ δήπου μηδὲν φοβῶνται,
μεστοί εἰσιν ἀταξίας· ἔστ᾽ ἂν δὲ ἢ χειμῶνα ἢ πολεμίους
δείσωσιν, οὐ μόνον τὰ κελευόμενα πάντα ποιοῦσιν, ἀλλὰ
καὶ σιγῶσι καραδοκοῦντες τὰ προσταχθησόμενα, ὥσπερ
7 χορευταί. Ἀλλὰ μήν, ἔφη ὁ Περικλῆς, εἴγε νῦν μά-
λιστα πείθοιντο, ὥρα ἂν εἴη λέγειν, πῶς ἂν αὐτοὺς
προτρεψαίμεθα πάλιν ἀνερασθῆναι τῆς ἀρχαίας ἀρετῆς
8 τε καὶ εὐκλείας καὶ εὐδαιμονίας. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ
Σωκράτης, εἰ μὲν ἐβουλόμεθα χρημάτων αὐτούς, ὧν οἱ
ἄλλοι εἶχον, ἀντιποιεῖσθαι, ἀποδεικνύντες αὐτοῖς ταῦτα
πατρῷά τε ὄντα καὶ προσήκοντα, μάλιστα ἂν οὕτως
αὐτοὺς ἐξορμῷμεν ἀντέχεσθαί τούτων· ἐπεὶ δὲ τοῦ μετ᾽
ἀρετῆς πρωτεύειν αὐτοὺς ἐπιμελεῖσθαι βουλόμεθα, τοῦτ᾽
αὖ δεικτέον ἐκ παλαιοῦ μάλιστα προσῆκον αὐτοῖς· καὶ
ὡς, τούτου ἐπιμελούμενοι, πάντων ἂν εἶεν κράτιστοι.
9 Πῶς οὖν ἂν τοῦτο διδάσκοιμεν; Οἶμαι μέν, εἰ τούς γε
παλαιτάτους, ὧν ἀκούομεν, προγόνους αὐτῶν ἀναμιμνή-
10 σκοιμεν αὐτοὺς [ἀκηκοότας] ἀρίστους γεγονέναι. Ἆρα

6. τεκμήραιο] Juntina τεκμήριον δ᾽ ἂν καὶ ἀπὸ dat.

ἔστ᾽ ἂν] Hanc Edd. pr. lectionem restituit Zeune et Schütz in locum Stephaniani ὅταν.

πολεμίους] Ita Vossianus 1. idem conjecerat Brodæus, cum vulgo πολέμους legeretur. Sententiam eandem posuit Polybius vi. 42. et Dio Chrysost. Orat. xxxi. p. 360. B.

καραδοκοῦντες] Juntina παραδοκοῦντες habet. Causam cur διακαρ. legendum censeret Toupius, comminisci nullam potui.

χορευταί] Hi videlicet semper coryphæum respiciunt.

7. ἀνερασθῆναι] Ita vulgatum ἀνερεθισθῆναι correxi, suadente lectione Vossiani 1. ἀνερατισθῆναι, quod Ernesti in ἀνερατίσαι mutabat. ἀνερεθίσαντες μνησθῆναι corrigebat Reiske, ἀντερασθῆναι Zeune. Nostram scripturam firmat Andocides p. 63. ὑστέρῳ πάλιν χρόνῳ τῆς γραὸς ἀνηράσθη, καὶ κομίζεται αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν.

8. μάλιστ᾽ ἂν] Edd. pr. ἂν omittunt, et deinceps τοῦ μὲν ἀρεταῖς dant, quod Brodæus in μὲν ἀρεταῖς mutari voluit.

9. ἀκηκοότας] Zeune interpretatur *cum ipsi audiverint*: in qua sententia γε vel δὴ addendum fuisse censet Weiske, qui contra ἀκηκοότας interpretatur ita, ut cum προγόνους—ἀρί-

λέγεις τὴν τῶν θεῶν κρίσιν, ἣν οἱ περὶ Κέκροπα δι' ἀρετὴν ἔκριναν; Λέγω γάρ, καὶ τὴν Ἐρεχθέως γε τροφὴν καὶ γένεσιν, καὶ τὸν πόλεμον τὸν ἐπ' ἐκείνου γενόμενον πρὸς τοὺς ἐκ τῆς ἐχομένης ἠπείρου πάσης, καὶ τὸν ἐφ' Ἡρακλειδῶν πρὸς τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ πάντας τοὺς ἐπὶ Θησέως πολεμηθέντας, ἐν οἷς πᾶσιν ἐκεῖνοι δῆλοι γεγόνασι τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἀνθρώπων ἀριστεύσαντες. Εἰ δὲ βούλει, ἃ ὕστερον οἱ ἐκείνων μὲν ἀπό- 11
γονοι, οὐ πολὺ δὲ πρὸ ἡμῶν γεγονότες, ἔπραξαν, τὰ μὲν αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀγωνιζόμενοι πρὸς τοὺς κυριεύοντας τῆς τε Ἀσίας πάσης καὶ τῆς Εὐρώπης μέχρι Μακεδονίας, καὶ πλείστην τῶν προγεγονότων δύναμιν καὶ ἀφορμὴν κεκτημένους, καὶ μέγιστα ἔργα κατειργασμένους, τὰ δὲ καὶ μετὰ Πελοποννησίων ἀριστεύοντες καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν· οἳ δὴ καὶ λέγονται πολὺ διενεγκεῖν τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἀνθρώπων. Λέγονται γάρ, 12
ἔφη. Τοιγαροῦν πολλῶν μὲν μεταναστάσεων ἐν τῇ Ἑλλάδι γεγονυιῶν, διέμειναν ἐν τῇ ἑαυτῶν· πολλοὶ δὲ

στους γεγονέναι jungatur. Mihi vero primum verbum ἀκούειν repetitum displicet; deinde tempus præteritum ἀκηκοότας; denique valde dubito an uti εὖ et κακῶς ἀκούειν dicitur, ita etiam ἀκούει ἀγαθὸς γεγονέναι alicubi legatur a scriptore Attico usurpatum. Igitur verbum multas ob causas suspectum seclusi.

10. οἱ περὶ Κέκροπα] Cecrops inter Neptunum et Minervam de dominio Atticæ certantes judex sedisse dicebatur. Fabulam præter alios narrat Apollodorus iii. 13.

τροφὴν] De qua Ilias β'. 548. ὅν ποτ' Ἀθηναίη θρέψε et Apollodorus iii. 13. Γένεσιν Erechthei ex Minerva et Vulcano nati ex conjectura Leisneri suadente Ernestio in ξένισιν mutavit Zeune, de Cerere ab Erechtheo suscepta hospitio interpretatus. Quam rationem esse durissimam vidit et monuit Weiske. Debebat enim esse τὴν τῆς Δήμητρος ξένισιν. Restitui igitur veterem lectionem, quanquam ab interpretibus recentioribus omnibus improbatam: in qua nihil aliud reprehendi potest, nisi quod præpostero loco γένεσις post τροφὴν nominatur.

ἠπείρου] Græciæ omnis terra continens intelligitur et Peloponneso opponitur. In media enim Bœotia adversus Cadmeos eorumque socios pro Argivis interfectorum sepeliendorum causa bellum hoc gessisse dicuntur Athenienses.

ἐπὶ Θησέως] Contra Amazonas et Thraces gesserunt bella Athenienses.

11. Εἰ δὲ βούλει] i. e. *porro*. Exemplum simile Platonis vol. ii. p. 36. ed. Bipont. apposuit Weiske.

ἀπόγονοι] Intelligit Miltiadem, Themistoclem, Aristidem. Edd. pr. οἵει ἐκείνων dant.

τοὺς κυριεύσαντας—κατειργασμένους] Persas eorumque imperii fines dicit.

12. διέμειναν] Hinc Athenienses αὐ-

ὑπὲρ δικαίων ἀντιλέγοντες ἐπέτρεπον ἐκείνοις· πολλοὶ δὲ, ὑπὸ κρειττόνων ὑβριζόμενοι, κατέφευγον πρὸς ἐκείνους.
13 Καὶ ὁ Περικλῆς, Καὶ θαυμάζω γε, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἡ πόλις ὅπως ποτ' ἐπὶ τὸ χεῖρον ἔκλινεν. Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὥσπερ καὶ ἀθληταί τινες διὰ τὸ πολὺ ὑπερενεγκεῖν καὶ κρατιστεῦσαι καταῤῥαθυμήσαντες ὑστερίζουσι τῶν ἀντιπάλων, οὕτω καὶ Ἀθηναίους πολὺ διενεγκόντας ἀμελῆσαι ἑαυτῶν, καὶ διὰ τοῦτο χεί-
14 ρους γεγονέναι. Νῦν οὖν, ἔφη, τί ἂν ποιοῦντες ἀναλάβοιεν τὴν ἀρχαίαν ἀρετήν; Καὶ ὁ Σωκράτης, Οὐδὲν ἀπόκρυφον δοκεῖ μοι εἶναι· ἀλλ' εἰ μὲν, ἐξευρόντες τὰ τῶν προγόνων ἐπιτηδεύματα, μηδὲν χεῖρον ἐκείνων ἐπιτηδεύοιεν, οὐδὲν ἂν χείρους ἐκείνων γενέσθαι· εἰ δὲ μὴ, τούς γε νῦν πρωτεύοντας μιμούμενοι, καὶ τούτοις τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύοντες, ὁμοίως μὲν τοῖς αὐτοῖς χρώμενοι, οὐδὲν ἂν χείρους ἐκείνων εἶεν· εἰ δ' ἐπιμελέστερον, καὶ βελτίους.
15 Λέγεις, ἔφη, πόῤῥω που εἶναι τῇ πόλει τὴν καλοκἀγα-

τέχθονες et γηγενεῖς videri volebant; quorum laudes omnes hic a Xenophonte commemoratas breviter Isocratis Panegyricus enarrat.

13. ἡ πόλις ὅπως ποτ' ἐπὶ] Juntinæ lectionem εἰ ἡ πόλις οὕτω ποτ' ἐπὶ reduxerat Zeune, incommodam sane, et sequentibus repugnantem, recte monente Weiskio. Eadem Juntina ἐπὶ χεῖρον dat.

ἀθληταί τινες] Vulgatam ἄλλοι τινὲς ex Weiskii vel Heinzii (in cujus versione lectio hæc reddita legitur) egregia conjectura correxi. Inepte enim civitati Atheniensium ἄλλοι τινὲς opponuntur. Comparatione eadem breviter defungitur Xenophon i. 2, 24. Ceterum Edd. pr. ἔφη, οἶμαι dant.

[14. ἀλλ' εἰ μὲν ἐξευρόντες τὰ τῶν προγόνων ἐπιτηδεύματα μηδὲν χεῖρον ἐκείνων ἐπιτηδεύοιεν, οὐδὲν ἂν χείρους ἐκείνων γενέσθαι. Neglexi vitium loci, quod Zeune obtegere conatus est annotatiuncula hac: γενέσθαι] *Scilicet* δοκεῖ μοι εἶναι. Modus infinitus hic locum non habet. Aut igitur scribendum est εἶεν, aut omnia hæc verba plane delenda sunt, utpote ex sequenti membro huc translata. Sensus etiam absque iis bene constat. Solennis enim Atticorum brevitas ante membri alterius εἰ δὲ μὴ omittit formulam quæ sensum absolvit: aut si desideras tamen sententiæ supplementum, ex superioribus repete ἀναλάβοιεν ἂν τὴν ἀρχαίαν ἀρετήν. *Ex Addendis.*]

πρωτεύοντας] Lacedæmonios intelligi sequentia etiam docent.

15. Λέγεις] *Cum Lacedæmonica usus disciplina Athenienses ad virtutem pristinam et antiquam gloriam revocari posse censes, simul mihi dicere videris longe adhuc abesse Athenienses a virtute et* καλοκἀγαθίᾳ. Weiske Socrati hæc verba tribuens scribendum censuit ἢ λέγεις—καλοκἀγαθίαν; Alioquin, si Pericli adscribantur, debere esse λέγεις, ἔφη, οὐ πόῤῥω που εἶναι—καλοκἀ-

θίαν. πότε γὰρ οὕτως Ἀθηναῖοι, ὥσπερ Λακεδαιμόνιοι, ἢ πρεσβυτέρους αἰδέσονται; οἳ ἀπὸ τῶν πατέρων ἄρχονται καταφρονεῖν τῶν γεραιτέρων· ἢ σωμασκήσουσιν οὕτως; οἳ οὐ μόνον αὐτοὶ εὐεξίας ἀμελοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιμελουμένων καταγελῶσι. Πότε δὲ οὕτω πείσον- 16
ται τοῖς ἄρχουσιν; οἳ καὶ ἀγάλλονται ἐπὶ τῷ καταγαθίᾳ;

γαθίαν; Mihi vir doctus a loci sententia plane aberrasse videtur.

πατέρων] Margo Steph. πρώτων memorat alicunde.

[ἢ σωμασκήσουσιν οὕτως; οἳ οὐ μόνον αὐτοὶ εὐεξίας ἀμελοῦσι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιμελουμένων καταγελῶσι.] Concinnitas membrorum et orationis elegantia laborant, et vitium vulgatæ lectionis arguunt. Incipit Pericles Πότε γὰρ οὕτως Ἀθηναῖοι—αἰδέσονται; sequitur ἢ σωμασκήσουσιν οὕτως;—Tertio ait Πότε δὲ οὕτω πείσονται; Quartum membrum incipit ἢ πότε οὕτως ὁμονοήσουσιν; Mihi quidem nulla superest dubitatio πότε in altero membro excidisse, et particulam ἢ mutandam in δέ. Scribendum igitur puto Πότε γὰρ—Πότε δὲ—Πότε δέ—Ἢ πότε &c.

Superest ut de re ipsa videamus. Conqueritur scilicet Pericles neglectam vulgo a civibus Atticis curam corporis gymnasiorum genere vario exercendi et ad sanitatem usumque bellicum roborandi præparandique. Querelam eandem reperio in Aristophanis Ranis Olympiadis 93. anno 3. editis, versu 1069. ἢ 'ξεκένωσε τάς τε παλαίστρας. Lex Solonis servis usu gymnasiorum interdixerat, quo magis cives liberos ad corporis exercitationes frequentandas impelleret. Locus est classicus Æschinis contra Timarchum p. 147. Δοῦλον, φησὶν ὁ νόμος, μὴ γυμνάζεσθαι μηδὲ ξηραλοιφεῖν ἐν ταῖς παλαίστραις—Ὁπότε γὰρ οἱ νομοθέται τὸ καλὸν τὸ ἐκ τῶν γυμνασίων κατιδόντες ἀπεῖπον τοῖς δούλοις μὴ μετέχειν, τῷ αὐτῷ νόμῳ ἡγοῦντο ᾧ ἐκείνους ἐκώλυον τοὺς ἐλευθέρους προτρέπειν ἐπὶ τὰ γυμνάσια. Hinc in dialogo Axiochi nomine inscripto adolescentes gravantur gymnastarum et gymnasiarchorum severitatem: καὶ φόβος χείρων εἴη τὸ Λύκειον καὶ Ἀκαδημία καὶ γυμνασιαρχία καὶ ῥάβδοι (gymnastæ) καὶ κακῶν ἀμετρίαι. Sed cum Solonica civitatis Atticæ forma leges etiam et instituta plurima paulatim in desuetudinem et oblivionem abierant; quod accidit etiam exercitationibus gymnicis, quarum usum retinuerunt eatenus, quatenus gymnasiarchi, munus publicum suis sumtibus sustinentes, ad certamina gymnica publice instituenda festis diebus veluti Panathenæis aliisque, adolescentes puerosque, qui sponte honori deorum corpus præbere exercendum vellent, in gymnasiis publicis instituendos a gymnastis curabant eosdemque alebant. Locus est Xenophontis de republica Atheniensi i. sect. 13. Τοὺς δὲ γυμναζομένους αὐτόθι καὶ τὴν μουσικὴν ἐπιτηδεύοντας καταλέλυκεν ὁ δῆμος (i. e. plebs, recepta forma reipublicæ democratica) νομίζων τοῦτο οὐ καλὸν εἶναι, γνοὺς ὅτι οὐ δυνατὰ ταῦτά ἐστιν ἐπιτηδεύειν. Ἐν ταῖς χορηγίαις αὖ καὶ γυμνασιαρχίαις καὶ τριηραρχίαις γιγνώσκουσιν, ὅτι χορηγοῦσι μὲν οἱ πλούσιοι, χορηγεῖται δὲ ὁ δῆμος, καὶ γυμνασιαρχοῦσιν οἱ πλούσιοι, ὁ δὲ δῆμος—καὶ γυμνασιαρχεῖται. Alter est locus de Reditibus iv. 52. οἵ τε γὰρ ταχθέντες γυμνάζεσθαι πολὺ ἂν ἐπιμελέστερον πράττοιεν τὰ ἐν τοῖς γυμνασίοις τὴν τροφὴν ἀπολαμβάνοντες πλείω ἢ ἐν ταῖς λαμπάσι γυμνασιαρχούμενοι. Ubi οἱ ταχθέντες γ. videntur esse ephebi Attici. Deinde idem locus docet certamen λαμπαδοφορίας publicum festis Vulcani, Promethei aliisque diebus institutum fuisse sumtibus gymnasiarchi a tribu sua electi, qui adolescentibus ad istud certamen exerceri solitis in publicis gymnasiis victum etiam præbebat. *Ex Addendis.*]

16. οὕτω πείσονται] Ita vulgatum οὗτοι ex conjectura Hindenburgii correxit Ernesti.

φρονεῖν τῶν ἀρχόντων· ἢ πότε οὕτως ὁμονοήσουσιν; οἵ γε,
ἀντὶ μὲν τοῦ συνεργεῖν ἑαυτοῖς τὰ συμφέροντα, ἐπηρεά-
ζουσιν ἀλλήλοις, καὶ φθονοῦσιν ἑαυτοῖς μᾶλλον ἢ τοῖς
ἄλλοις ἀνθρώποις. μάλιστα δὲ πάντων ἔν τε ταῖς
ἰδίαις συνόδοις καὶ ταῖς κοιναῖς διαφέρονται, καὶ πλεί-
στας δίκας ἀλλήλοις δικάζονται, καὶ προαιροῦνται μᾶλ-
λον οὕτω κερδαίνειν ἀπ' ἀλλήλων ἢ συνωφελοῦντες αὐ-
τούς· τοῖς δὲ κοινοῖς ὥσπερ ἀλλοτρίοις χρώμενοι, περὶ
τούτων αὖ μάχονται, καὶ ταῖς εἰς τὰ τοιαῦτα δυνάμεσι
17 μάλιστα χαίρουσιν. Ἐξ ὧν πολλὴ μὲν ἀπειρία καὶ
κακία τῇ πόλει ἐμφύεται, πολλὴ δὲ ἔχθρα καὶ μῖσος
ἀλλήλων τοῖς πολίταις ἐγγίγνεται, δι' ἃ ἔγωγε μάλα
φοβοῦμαι ἀεὶ, μή τι μεῖζον, ἢ ὥστε φέρειν δύνασθαι,
18 κακὸν τῇ πόλει συμβῇ. Μηδαμῶς, ἔφη ὁ Σωκράτης,
ὦ Περίκλεις, οὕτως ἡγοῦ ἀνηκέστῳ πονηρίᾳ νοσεῖν Ἀθη-
ναίους. οὐχ ὁρᾷς, ὡς εὔτακτοι μέν εἰσιν ἐν τοῖς ναυτικοῖς,
εὐτάκτως δ' ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι πείθονται τοῖς
ἐπιστάταις, οὐδενῶν δὲ καταδεέστερον ἐν τοῖς χοροῖς ὑπη-
19 ρετοῦσι τοῖς διδασκάλοις; Τοῦτο γάρ τοι, ἔφη, καὶ
θαυμαστόν ἐστι, τὸ τοὺς μὲν τοιούτους πειθαρχεῖν τοῖς
ἐφεστῶσι, τοὺς δὲ ὁπλίτας καὶ τοὺς ἱππεῖς, οἳ δοκοῦσι
καλοκἀγαθίᾳ προκεκρίσθαι τῶν πολιτῶν, ἀπειθεστά-
20 τους εἶναι πάντων. Καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη, Ἡ δὲ ἐν
Ἀρείῳ πάγῳ βουλὴ, ὦ Περίκλεις, οὐκ ἐκ τῶν δεδοκι-

17. ἀπειρία] Vulgatum hoc vocabulum Ruhnkenius in ἐπήρεια, Hindenburg in ἀπειροκαλία, Vaticanus 1. et Florentinus E. in ἀτηρία, Florentinus B. in ἀπορία mutant. ἀπειρίαν in*scitiam rei bellicæ* et κακίαν *ignaviam* interpretatur Weiske. Sed ita nimis anguste circumscribuntur fines malorum, quæ ex corruptis Atheniensium moribus consequi statuit Pericles. Equidem ἀπειροκαλία præferrem, si mutanda est scriptura vulgaris.

ἐμφύεται] Edd. pr. et Vindob. 1. ἐμφυτεύεται.

18. ἐπιστάταις] i. e. pædotribis.

διδασκάλοις] Vide supra ad cap. iv. sect. 4. de χορῶν διδασκαλίᾳ dicta.

19. τοιούτους] Edd. pr. τοίους dant.

20. δεδοκιμασμένων] Ex iis qui magistratus integri et cum laude gesserant, et post redditam publice facto-

μασμένων καθίσταται; Καὶ μάλα, ἔφη. Οἶ-
σθα οὖν τινας, ἔφη, κάλλιον ἢ νομιμώτερον ἢ σεμνότερον
ἢ δικαιότερον τάς τε δίκας δικάζοντας καὶ τἄλλα πάντα
πράττοντας; Οὐ μέμφομαι, ἔφη, τούτοις. Οὐ
τοίνυν, ἔφη, δεῖ ἀθυμεῖν, ὡς οὐκ εὐτάκτων ὄντων Ἀθη-
ναίων. Καὶ μὴν ἔν γε τοῖς στρατιωτικοῖς, ἔφη, ἔνθα 21
μάλιστα δεῖ σωφρονεῖν τε καὶ εὐτακτεῖν καὶ πειθαρχεῖν,
οὐδενὶ τούτων προσέχουσιν. Ἴσως γάρ, ἔφη ὁ Σω-
κράτης, ἐν τούτοις οἱ ἥκιστα ἐπιστάμενοι ἄρχουσιν αὐτῶν.
οὐχ' ὁρᾷς, ὅτι κιθαριστῶν μὲν καὶ χορευτῶν καὶ ὀρχη-
στῶν οὐδὲ εἷς ἐπιχειρεῖ ἄρχειν μὴ ἐπιστάμενος, οὐδὲ πα-
λαιστῶν οὐδὲ παγκρατιαστῶν; ἀλλὰ πάντες, ὅσοι τού-
των ἄρχουσιν, ἔχουσι δεῖξαι, ὁπόθεν ἔμαθον ταῦτα, ἐφ'
οἷς ἐφεστᾶσι· τῶν δὲ στρατηγῶν οἱ πλεῖστοι αὐτοσχεδιά-
ζουσιν. Οὐ μέντοι σέ γε τοιοῦτον ἐγὼ νομίζω εἶναι, ἀλλ' 22
οἶμαί σε οὐδὲν ἧττον ἔχειν εἰπεῖν, ὁπότε στρατηγεῖν ἢ
ὁπότε παλαίειν ἤρξω μανθάνειν. καὶ πολλὰ μὲν οἶμαί
σε τῶν πατρῴων στρατηγημάτων παρειληφότα διασώ-
ζειν, πολλὰ δὲ πανταχόθεν συνενηνοχέναι, ὁπόθεν οἷόν τε
ἦν μαθεῖν τι ὠφέλιμον εἰς στρατηγίαν. Οἶμαι δέ σε 23
πολλὰ μεριμνᾶν, ὅπως μὴ λάθῃς σεαυτὸν ἀγνοῶν τι τῶν
εἰς στρατηγίαν ὠφελίμων· καὶ ἐάν τι τοιοῦτον αἴσθῃ
σεαυτὸν μὴ εἰδότα, ζητεῖν τοὺς ἐπισταμένους ταῦτα, οὔτε
δώρων οὔτε χαρίτων φειδόμενον, ὅπως μάθῃς παρ' αὐ-
τῶν ἃ μὴ ἐπίστασαι, καὶ συνεργοὺς ἀγαθοὺς ἔχῃς.
Καὶ ὁ Περικλῆς, Οὐ λανθάνεις με, ὦ Σώκρατες, ἔφη, 24

rum rationem judicio populari approbati fuiſſent.

τούτοις] Areopagitis, verbis βουλὴ ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ comprehenſis.

21. πάντες, ὅσοι] Juntinum οἷοι Caſtalio in οἳ mutavit.

22. συνενηνοχέναι] Juntina συνηλοχέναι, voluit συνειλοχέναι dare. Aldina συνενηχέναι. Vulgatam firmant libri Voſſiani et Vindob. Sequens μαθεῖν omiſit Juntina, ut in ſectione 23. verba ἀγνοῶν—σεαυτόν.

23. ἔχῃς] Edd. primarum ἔχεις correxit Caſtalio.

ὅτι οὐδ᾽ οἰόμενός με τούτων ἐπιμελεῖσθαι ταῦτα λέγεις,
ἀλλ᾽ ἐγχειρῶν με διδάσκειν, ὅτι τὸν μέλλοντα στρατη-
γεῖν τούτων ἁπάντων ἐπιμελεῖσθαι δεῖ. ὁμολογῶ μέντοι
25 κἀγώ σοι ταῦτα. Τοῦτο δή, ἔφη, ὦ Περίκλεις,
κατανενόηκας, ὅτι πρόκειται τῆς χώρας ἡμῶν ὄρη μεγά-
λα, καθήκοντα ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν, δι᾽ ὧν εἰς τὴν χώραν
εἴσοδοι στεναί τε καὶ προσάντεις εἰσὶ, καὶ ὅτι μέση διέ-
26 ζωσται ὄρεσιν ἐρυμνοῖς; Καὶ μάλα ἔφη. Τί
δέ; σὺ ἐκεῖνο ἀκήκοας, ὅτι Μυσοὶ καὶ Πισίδαι ἐν τῇ
βασιλέως χώρᾳ κατέχοντες ἐρυμνὰ πάνυ χωρία, καὶ
κούφως ὡπλισμένοι, δύνανται πολλὰ μὲν τὴν βασιλέως
χώραν καταθέοντες κακοποιεῖν, αὐτοὶ δὲ ζῆν ἐλεύθεροι;
27 Καὶ τοῦτό γε, ἔφη, ἀκούω. Ἀθηναίους δή οὐκ ἂν
οἴει, ἔφη, μέχρι τῆς ἐλαφρᾶς ἡλικίας ὡπλισμένους κου-
φοτέροις ὅπλοις, καὶ τὰ προκείμενα τῆς χώρας ὄρη κατέ-
χοντας, βλαβεροὺς μὲν τοῖς πολεμίοις εἶναι, μεγάλην δὲ
προβολὴν τοῖς πολίταις τῆς χώρας κατεσκευάσθαι;
Καὶ ὁ Περικλῆς, Πάντ᾽ οἶμαι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ
28 ταῦτα χρήσιμα εἶναι. Εἰ τοίνυν, ἔφη ὁ Σωκράτης,
ἀρέσκει σοι ταῦτα, ἐπιχείρει αὐτοῖς, ὦ ἄριστε· ὅ τι μὲν

24. *οὐδ᾽ οἰόμενος*] Malim *οὐκ οἰόμενος* Refpicit autem Socratis ifta fect. 22. et 23. *οἶμαί σε—οἶμαι δέ σε.*

25. *μεγάλα*] Omifit Juntina. Defendunt vero aditum Atticæ terræ Cithæron cum montibus Ceraftis et aliis.

μέση διέζωσται] Montes terræ Atticæ proprii Parnes, Brileffus, Hymettus, Laurium et alii.

26. *Τί δέ; σὺ ἐκεῖνο*] Hæc eft lectio Caftal. Brodæi et Vofliani 1. Pro *συ* in Edd. pr. et Vindob. 1. eft *σὲ*, unde Stephanus *γε* fecerat. Ernefti corrigebat *Τί δέ; τὸ γ᾽ ἐκεῖνο*, Hindenburg *Τί δέ γε; ἐκεῖνο οὐκ ἀκ.* Valckenaer *Τί δέ; καὶ ἐκεῖνο.* Editio Parif. *Τί δέ συ ἐκεῖνο* habet, narrante Schütz, qui inde lectionem *Τί δέ; σύ γ᾽ ἐκεῖνο* effictam edidit. Equidem cum Valckenario facio.

Μυσοὶ] Caftalio *Μυσοί τε* dedit. Vatic. 1. *Πισεῖδαι.* Rem eandem narrat nofter in Anabafi iii. 4, 14.

τῇ βασιλέως] Edwards *τῇ τοῦ β.* fcriptum malebat, quo non opus effe monuit Zeune. Ita mox eft *τὴν βασιλέως*, et in Anabafi l. c.

27. *οἴει*] Edd. primarum *οἴῃ* revocavit Zeune.

μέχρι τῆς ἐλ. ἡλ.] Intelligit *περιπόλους* dictos adolefcentes ad ætatis annum vicefimum cuftodiam finium Atticorum agentes. Cf. de Vectigalibus iv. 47. feqq. Ceterum confilium hoc Socratis Periclis filio datum tam valde placuit viro docto de Paw, ut neglectum ejus ipfi Pericli patri objiceret in crimine. Recherches fur les Grecs, tom. i. p. 65.

γὰρ ἂν τούτων καταπράξῃς, καὶ σοὶ καλὸν ἔσται καὶ τῇ πόλει ἀγαθόν· ἐὰν δέ τι ἀδυνατῇς, οὔτε τὴν πόλιν βλάψεις οὔτε σαυτὸν καταισχυνεῖς.

CAP. VI.

Glauconem imperitum adoleſcentem a capeſſenda republica avertit Socrates.

ΓΛΑΥΚΩΝΑ δὲ τὸν Ἀρίστωνος, (ὅτ᾽ ἐπεχείρει δημηγορεῖν, ἐπιθυμῶν προστατεύειν τῆς πόλεως, οὐδέπω εἴκοσιν ἔτη γεγονὼς,) ὄντων ἄλλων οἰκείων καὶ φίλων, οὐδεὶς ἠδύνατο παῦσαι ἑλκόμενόν τε ἀπὸ τοῦ βήματος καὶ καταγέλαστον ὄντα· Σωκράτης δὲ, εὔνους ὢν αὐτῷ διά τε Χαρμίδην τὸν Γλαύκωνος καὶ διὰ Πλάτωνα, μόνος
ἔπαυσεν. Ἐντυχὼν γὰρ αὐτῷ, πρῶτον μὲν εἰς τὸ ἐθελῆ- 2
σαι ἀκούειν τοιάδε λέξας, κατέσχεν. Ὦ Γλαύκων, ἔφη, προστατεύειν ἡμῖν διανενόησαι τῆς πόλεως; Ἔγωγ᾽, ἔφη, ὦ Σώκρατες. Νὴ Δί᾽, ἔφη· καλὸν γὰρ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἐν ἀνθρώποις. δῆλον γὰρ, ὅτι, ἐὰν τοῦτο διαπράξῃ, δυνατὸς μὲν ἔσῃ αὐτὸς τυγχάνειν ὅτου ἂν ἐπιθυμῇς, ἱκανὸς δὲ τοὺς φίλους ὠφελεῖν,

1. τὸν Ἀρίστωνος] Fratrem Platonis philoſophi, diverſum a Glaucone Charmidæ patre, Platonis patruo.

οὐδέπω εἴκοσιν] Ut Alcibiades ſupra i. 2, 40. et in priore Alcibiade Platonis.

ἑλκόμενον] En locum Platonis in Protagora p. 105. qui noſtrum mirifice illuſtrat: ἐὰν δέ τις ἄλλος ἐπιχειρῇ αὐτοῖς συμβουλεύειν, ὃν ἐκεῖνοι μὴ οἴωνται δημιουργὸν εἶναι, κἂν πάνυ καλὸς ᾖ καὶ πλούσιος καὶ τῶν γενναίων, οὐδέν τι μᾶλλον ἀποδέχονται, ἀλλὰ καταγελῶσι καὶ θορυβοῦσιν, ἕως ἂν ἢ αὐτὸς ἀποστῇ ὁ ἐπιχειρῶν λέγειν καταθορυβηθεὶς, ἢ οἱ τοξόται (miniſtri publici, Athenis etiam Scythæ dicti) αὐτὸν ἀφέλκωσιν ἢ ἐξαίρωνται κελευόντων τῶν πρυτανέων. Jocoſe Ariſtophanes Acharnenſium verſu 45. cum præco exclamaſſet τίς ἀγορεύειν βούλεται, et Amphitheus ad dicendum ſurrexiſſet, præconem facit Scythas advocantem verſu 54. οἱ τοξόται; Dicæopolin vero de injuria iſta conquerentem ἀδικεῖτε τὴν ἐκκλησίαν τὸν ἄνδρ᾽ ἀπάγοντες verſu 56.

Χαρμίδην] De quo vide infra ad cap. vii.

Πλάτωνα] Philoſophum, cujus mentionem in libris Xenophontis fieri negavit Gellius N. A. xiv. 13. æmulationi id tribuens, quæ fuiſſe inter eos traditur. Sed hoc ipſo loco ad Gellium refellendum uſus eſt jam olim Muretus V. L. v. 14.

2. προστατεύειν ἡμῖν] Brodæus memorat lectionem ἡμῶν, minus elegantem.

καὶ ἄλλο] Minime hæc πλεοναστικῶς eleganter addita cenſeo cum Erneſtio; ſed ſola copula καὶ Attice abundat. τῶν ἐν ἀνθρώποις eſt pro τῶν ἀνθρωπίνων dictum.

ἐὰν τοῦτο] Juntina ἐάν τι dedit, et deinceps verba αὐτὸς—ἱκανὸς δὲ omiſit.

ἐπαρεῖς δὲ τὸν πατρῷον οἶκον, αὐξήσεις δὲ τὴν πατρίδα,
ὀνομαστὸς δ' ἔσῃ πρῶτον μὲν ἐν τῇ πόλει, ἔπειτα δ' ἐν
τῇ Ἑλλάδι, ἴσως δὲ ὥσπερ Θεμιστοκλῆς καὶ ἐν τοῖς
βαρβάροις· ὅπου δ' ἂν ᾖς, πανταχοῦ περίβλεπτος ἔσῃ.
3 Ταῦτ' οὖν ἀκούων ὁ Γλαύκων ἐμεγαλύνετο, καὶ ἡδέως
παρέμενε. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Σωκράτης, Οὐκοῦν,
ἔφη, τοῦτο μὲν, ὦ Γλαύκων, δῆλον, ὅτι, εἴπερ τιμᾶσθαι
βούλει, ὠφελητέα σοι ἡ πόλις ἐστίν; Πάνυ μὲν οὖν,
ἔφη. Πρὸς θεῶν, ἔφη, μὴ τοίνυν ἀποκρύψῃ, ἀλλ'
4 εἰπὲ ἡμῖν, ἐκ τίνος ἄρξῃ τὴν πόλιν εὐεργετεῖν; Ἐπεὶ δὲ
ὁ Γλαύκων διεσιώπησεν, ὡς ἂν τότε σκοπῶν, ὁπόθεν ἄρ-
χοιτο· Ἆρ', ἔφη ὁ Σωκράτης, ὥσπερ, φίλου οἶκον
εἰ αὐξῆσαι βούλοιο, πλουσιώτερον αὐτὸν ἐπιχειροίης ἂν
ποιεῖν, οὕτω καὶ τὴν πόλιν πειράσῃ πλουσιωτέραν ποιῆ-
5 σαι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν πλουσιωτέρα
γ' ἂν εἴη, προσόδων αὐτῇ πλειόνων γενομένων; Εἰκὸς
γοῦν, ἔφη. Λέξον δὴ, ἔφη, ἐκ τίνων νῦν αἱ πρόσοδοι

ἐπαρεῖς] Edd. primarum *ἐπαίρεις* correxit Castal. Deinceps Edd. pr. cum Paris. 3. *πατρῴους οἴκους* habent. Post *ἔπειτα* eædem Edd. pr. *δὲ* omittunt.

3. *τιμᾶσθαι*] Weiske addendum censuit *ὑπὸ τῆς πόλεως* vel *ἐν τῇ πόλει*, ut est ii. 1, 28.

ἀποκρύψῃ] Editionis Romanæ et marginis Steph. lectionem *ἀποκρύψῃς* præferebat Valckenaer. Non intelligo, quod ad h. l. egregius vir: *Dicitur*, inquit, *quidem ἐρῶ καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι, sed non item μὴ ἀποκρύψῃ*: Exemplum ex Cyrop. viii. 7, 23. oppositum Zeunio vix sanum est: sed ipse Xenophon supra ii. 6, 29. *μὴ σὺ οὖν ἀποκρύπτου με* dixit, et ii. 3, 14. *πάντα τὰ ἐν ἀνθρώποις φίλτρα ἐπιστάμενος πάλαι ἀπεκρύπτου.* Recte igitur *μὴ ἀποκρύψῃ* dicitur hic et in Luciani Dial. Meretricio xi. quanquam Codex Parisinus ibi *ἀποκρύψῃς* habet scriptum. Æschyleum *μή τοι με κρύψῃς. τοῦθ' ὅπερ μέλλω παθεῖν* versu 630. Promethei a sententia me dimovere mea non potest.

εἰπὲ] Edd. pr. *εἶπον* dant.

4. *διεσιώπησεν*] Edd. pr. *δισώπησεν*, quod Castalio correxit. Quod Edd. quædam habent et Stephani Thes. L. G. hinc attulit *ἐδυσώπησεν*, vulgato elegantius censuit Ernesti, *hæsit* interpretatus. Sed ista notio verbi activi Atticis fuit ignota, et *διασιωπᾶν* est *intervallum loquendi facere et meditationi silentium assumere*. Infra iv. 2, 10. *διεσιώπησεν—σκοπῶν ὅ τι ἀποκρίναιτο.*

τότε] Schützii conjectura *τόδε* non opus est. Sero tandem hanc cogitationem suscipere volebat videri Glaucon. *σκοπεῖν* est in Edit. Parisina.

5. *ἐκ τίνων*] Aristotelis locum Rhetoric i. 4. hinc ductum, ut videtur, Fr. Portus comparavit: *περὶ μὲν πόρων τὸν μέλλοντα συμβουλεύσειν δέοι ἂν τὰς προσόδους τῆς πόλεως εἰδέναι τίνες καὶ πόσαι· ὅπως, εἴ τέ τις παραλείπεται, προστεθῇ, καὶ εἴ τις ἐλάττων, αὐξηθῇ· ἔτι δὲ τὰς δαπάνας τῆς πόλεως*

τῇ πόλει, καὶ πόσαι τινές εἰσι; δῆλον γὰρ ὅτι ἔσκεψαι, ἵνα, εἰ μέν τινες αὐτῶν ἐνδεῶς ἔχουσιν, ἐκπληρώσῃς· εἰ δὲ παραλείπονται, προσπορίσῃς. Ἀλλὰ, μὰ Δί', ἔφη ὁ Γλαύκων, ταῦτά γε οὐκ ἐπέσκεμμαι. Ἀλλ', εἰ 6
τοῦτο, ἔφη, παρέλιπες, τάς γε δαπάνας τῆς πόλεως ἡμῖν εἰπέ· δῆλον γὰρ, ὅτι καὶ τούτων τὰς περιττὰς ἀφαιρεῖν διανοεῖ. Ἀλλὰ μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐδὲ πρὸς ταῦτά πω ἐσχόλασα. Οὐκοῦν, ἔφη, τὸ μὲν πλουσιωτέραν τὴν πόλιν ποιεῖν ἀναβαλούμεθα· πῶς γὰρ οἷόν τε, μὴ εἰδότα γε τὰ ἀναλώματα καὶ τὰς προσόδους, ἐπιμεληθῆναι τούτων; Ἀλλ', ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Γλαύκων, 7
δυνατόν ἐστι καὶ ἀπὸ πολεμίων τὴν πόλιν πλουτίζειν. Νὴ Δία, σφόδρα γ', ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐάν τις αὐτῶν κρείττων ᾖ· ἥττων δὲ ὢν καὶ τὰ οἰκεῖα προσαποβάλοι ἄν. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη, τόν γε 8
βουλευσόμενον, πρὸς οὕστινας δεῖ πολεμεῖν, τήν τε τῆς πόλεως δύναμιν καὶ τὴν τῶν ἐναντίων εἰδέναι δεῖ, ἵνα, ἐὰν μὲν ἡ τῆς πόλεως κρείττων ᾖ, συμβουλεύῃ ἐπιχειρεῖν τῷ πολέμῳ· ἐὰν δὲ ἥττων τῆς τῶν ἐναντίων, εὐλαβεῖσθαι πείθῃ. Ὀρθῶς λέγεις, ἔφη. Πρῶτον μὲν τοίνυν, 9
ἔφη, λέξον ἡμῖν τῆς πόλεως τήν τε πεζικὴν καὶ τὴν ναυτικὴν δύναμιν, εἶτα τὴν τῶν ἐναντίων. Ἀλλὰ, μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐκ ἂν ἔχοιμί σοι οὕτως γε ἀπὸ στόματος εἰπεῖν. Ἀλλ', εἰ γέγραπταί σοι, ἔνεγκε, ἔφη· πάνυ

ἁπάσας, ὅπως εἴ τις περίεργος, ἀφαιρεθῇ, καὶ εἴ τις μείζων, ἐλάττων γένηται.

παραλείπονται] Intellige ex antecedentibus τινές.

6. διανοεῖ] Edd. primarum hanc lectionem Castalio in διανοεῖς, Stephanus autem in διανοῇ mutavit. Sequens ἔφη post οὐκοῦν omisit Juntina.

τὰ οἰκεῖα προσαποβάλοι] Hæc est lectio Stephani; Juntina τὰ προσόντα ἀποβάλλοιο, quod Brodæus in ἀποβάλοιτο mutari voluit. Aldina τὰ προσόντα προσαποβάλοιτο dat. Zeunii conjectura τὰ πρόσθεν ἀποβάλοι facile caremus.

8. οὕστινας δεῖ] Edd. pr. οὕστινας δὴ dant; et paulo antea Florent. B. E. βουλευσάμενον.

ἡ τῆς πόλεως] Articulum Juntina omisit, et statim τῆς ex Vossiano 1. demum addidit Ernesti.

9. ἔνεγκε] Juntina ἔνεγκαι habet, quæ lectio se probaverat Fischero ad Wellerum p. 280. ed. prioris.

γὰρ ἡδέως ἂν τοῦτο ἀκούσαιμι. Ἀλλὰ μὰ τὸν Δί',
10 ἔφη, οὐδὲ γέγραπταί μοί πω. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ περὶ
πολέμου συμβουλεύειν τήν γε πρώτην ἐπισχήσομεν· ἴσως
γὰρ καὶ διὰ τὸ μέγεθος αὐτῶν, ἄρτι ἀρχόμενος τῆς προ-
στατείας, οὔπω ἐξήτακας. Ἀλλά τοι περί γε φυλα-
κῆς τῆς χώρας οἶδ' ὅτι σοι μεμέληκεν, καὶ οἶσθα,
ὁπόσαι τε φυλακαὶ ἐπίκαιροί εἰσι καὶ ὁπόσαι μὴ, καὶ
ὁπόσοι τε φρουροὶ ἱκανοί εἰσι καὶ ὁπόσοι μή εἰσι· καὶ τὰς
μὲν ἐπικαίρους φυλακὰς συμβουλεύσεις μείζονας ποιεῖν,
11 τὰς δὲ περιττὰς ἀφαιρεῖν. Νὴ Δί', ἔφη ὁ Γλαύκων,
ἁπάσας μὲν οὖν ἔγωγε, ἕνεκά γε τοῦ οὕτως αὐτὰς
φυλάττεσθαι, ὥστε κλέπτεσθαι τὰ ἐκ τῆς χώρας.
Ἐὰν δέ τις ἀφέλῃ γ', ἔφη, τὰς φυλακὰς, οὐκ οἴει καὶ
ἁρπάζειν ἐξουσίαν ἔσεσθαι τῷ βουλομένῳ; ἀτὰρ, ἔφη,
πότερον ἐλθὼν αὐτὸς ἐξήτακας τοῦτο, ἢ πῶς οἶσθα, ὅτι
κακῶς φυλάττονται; Εἰκάζω, ἔφη. Οὐκοῦν,
ἔφη, καὶ περὶ τούτων, ὅταν μηκέτι εἰκάζωμεν, ἀλλ' ἤδη
εἰδῶμεν, τότε συμβουλεύσομεν; Ἴσως, ἔφη ὁ Γλαύ-
12 κων, βέλτιον. Εἴς γε μὴν, ἔφη, τἀργύρια οἶδ' ὅτι
οὐκ ἀφῖξαι, ὥστ' ἔχειν εἰπεῖν, διότι νῦν ἐλάττω ἢ πρό-
σθεν προσέρχεται αὐτόθεν. Οὐ γὰρ οὖν ἐλήλυθα,
ἔφη. Καὶ γὰρ, νὴ Δί', ἔφη ὁ Σωκράτης, λέγεται βαρὺ

10. τήν γε πρώτην] Edd. pr. τήν τε πρώτην dant.

μέγεθος αὐτῶν] Intellige τῶν πολεμικῶν in πολέμου latentia.

συμβουλεύσεις] Hanc Vossiani 1. lectionem pro συμβουλεύειν dedit Ernesti.

11. ἔγωγε] Intellige ἀφαιρεῖν συμβουλεύσω.

κλέπτεσθαι] Hanc librorum Vaticanorum lectionem conjectura fuit assecutus Valckenaer. Vulgatum ἅπτεσθαι ex libro Brodæi et Edd. Castalionis et Bryl. secunda in βλάπτεσθαι mutavit Zeune: *ut agro noceant nostro* vertit Bessarion. In qua scriptura Portus cum Leonclavio ἐκ deletum malebant. Contra ἁρπάζεσθαι Stephanus, ἄγεσθαι Reiske, ἀπάγεσθαι Hindenburg corrigebant.

ἀτὰρ, ἔφη] Juntina ἃ τρέφει dedit, ita ut cum antecedentibus hæc verba sint copulanda.

εἰδῶμεν] Edd. pr. ἴδωμεν habent.

τότε συμβ.] Vossianus 1. τότε δὲ dat.

12. νῦν ἐλάττω] Noster de Vectigalibus c. 4.

βαρὺ] Pestilenti ære.

τὸ χωρίον εἶναι. ὥστε, ὅταν περὶ τούτου δέῃ συμβου-
λεύειν, αὕτη σοι ἡ πρόφασις ἀρκέσει. Σκέψομαι,
ἔφη ὁ Γλαύκων. Ἀλλ᾽ ἐκείνου γέ τοι, ἔφη, οἶδ᾽ ὅτι 13
οὐκ ἠμέληκας, ἀλλ᾽ ἔσκεψαι, πόσον χρόνον ἱκανός ἐστιν
ὁ ἐκ τῆς χώρας γιγνόμενος σῖτος διατρέφειν τὴν πόλιν,
καὶ πόσου εἰς τὸν ἐνιαυτὸν προσδέεται, ἵνα μὴ τούτου
λάθῃ σέ ποτε ἡ πόλις ἐνδεὴς γενομένη, ἀλλ᾽ εἰδὼς, ἔχῃς
ὑπὲρ τῶν ἀναγκαίων συμβουλεύων τῇ πόλει βοηθεῖν τε
καὶ σώζειν αὐτήν. Λέγεις, ἔφη ὁ Γλαύκων, παμ-
μέγεθες πρᾶγμα, εἴγε καὶ τῶν τοιούτων ἐπιμελεῖσθαι
δεήσει. Ἀλλὰ μέντοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, οὐδ᾽ ἂν τὸν 14
ἑαυτοῦ ποτε οἶκον καλῶς τις οἰκήσειεν, εἰ μὴ πάντα μὲν
εἴσεται, ὧν προσδέεται, πάντων δὲ ἐπιμελόμενος ἐκπλη-
ρώσει. ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἡ μὲν πόλις ἐκ πλειόνων ἢ μυρίων οἰ-
κιῶν συνέστηκε, χαλεπὸν δέ ἐστιν ἅμα τοσούτων οἴκων
ἐπιμελεῖσθαι, πῶς οὐχ᾽ ἕνα, τὸν τοῦ θείου, πρῶτον ἐπει-
ράθης αὐξῆσαι; δέεται δέ. κἂν μὲν τοῦτον δύνῃ, καὶ

σκέψομαι] Ita ex Vossiano 1. vulgatum σκέπτομαι correxit Ernesti; Fr. Portus malebat σκήπτομαι, quod placuit Hindeburgio. Castalio σκώπτομαι dedit, quod Bessarion vertit, et est in Vaticano 1. Scilicet Juntina habet σκόπτομαι. Castalionem cum Schützio sequitur Weiske; sed longa Schützii disputatio persuadere tamen mihi non potuit scribendum σκώπτομαι, contra equidem σκήψομαι scriptum malim.

13. χρόνον] Juntina omisit.

προσδέεται] Hinc Athenis Σιτῶναι et Σιτοφύλακες constituti; hinc σιτοπομπεία annua ex Hellesponto. Vide annotata ad Hellenica i. 1, 35. p. 13. et Wolfium ad Demosthenis Leptineam p. 254.

τούτου λάθῃ σέ] Vulgatum τοῦτό γε correxi ex Vossiano 1. qui τούτου dedit, quod Leonclavius et Stephanus voluerunt vulgato substitui. τοῦτο tamen, intellecto κατὰ, velut elegantius cum Ernesto tuetur Zeune. γε Edd. pr. rectius omittunt; sed deinceps male ἔχεις dant. postea βοηθεῖν καὶ σώζειν omisso τε, Juntina.

14. ἐπιμελόμενος] Editio Paris. monente Schützio ἐπιμελούμενος dedit.

μυρίων] Demosthenes Or. advers. Aristog. tom iii. p. 482. ponit numerum Atheniensium vicies mille; in quo consentit Aristoph. Vesp. vers. 709. Ante bellum Persicum tres myriadas numeravit Herodotus v. §. 97. Numerum ædium fere eundem sed obscure tradit Xenophon in Œconom. viii. 22. Ex hoc numero ædium hominum seu civium ingenuorum additis feminis et servis numerum collegit 50,000. Pauw Recherches sur les Grecs, tom. i. p. 62. Idem tamen numerum eorum detractis servis modo ponit 40,000. ibid. p. 158. Calculus hic aperte est vitiosus.

τὸν τοῦ θείου] Juntina τοῦ omisit.

πλείοσιν ἐπιχειρήσεις· ἕνα δὲ μὴ δυνάμενος ὠφελῆσαι, πῶς ἂν πολλούς γε δυνηθείης; ὥσπερ εἴ τις ἓν τάλαντον μὴ δύναιτο φέρειν, πῶς οὐ φανερὸν, ὅτι πλείω γε φέρειν
15 οὐδ' ἐπιχειρητέον αὐτῷ; Ἀλλ' ἔγωγ', ἔφη ὁ Γλαύκων, ὠφελοίην ἂν τὸν τοῦ θείου οἶκον, εἴ μοι ἐθέλοι πείθεσθαι. Εἶτα, ἔφη ὁ Σωκράτης, τὸν θεῖον οὐ δυνάμενος πείθειν, Ἀθηναίους πάντας μετὰ τοῦ θείου νομί-
16 ζεις δυνήσεσθαι ποιῆσαι πείθεσθαί σοι; Φυλάττου, ἔφη, ὦ Γλαύκων, ὅπως μὴ, τοῦ εὐδοξεῖν ἐπιθυμῶν, εἰς τοὐναντίον ἔλθῃς. ἢ οὐχ ὁρᾷς, ὡς σφαλερόν ἐστι τὸ, ἃ μὴ οἶδέ τις, ταῦτα λέγειν ἢ πράττειν; ἐνθυμοῦ δὲ τῶν ἄλλων, ὅσους οἶσθα τοιούτους, οἷοι φαίνονται καὶ λέγοντες ἃ μὴ ἴσασι καὶ πράττοντες. πότερά σοι δοκοῦσιν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐπαίνου μᾶλλον ἢ ψόγου τυγχάνειν; καὶ
17 πότερον θαυμάζεσθαι μᾶλλον ἢ καταφρονεῖσθαι; Ἐνθυμοῦ δὲ καὶ τῶν εἰδότων ὅ τί τε λέγουσι καὶ ὅ τι ποιοῦσι· καὶ, ὡς ἐγὼ νομίζω, εὑρήσεις ἐν πᾶσιν ἔργοις τοὺς μὲν εὐδοκιμοῦντάς τε καὶ θαυμαζομένους ἐκ τῶν μάλιστα ἐπισταμένων ὄντας, τοὺς δὲ κακοδοξοῦντάς τε καὶ
18 καταφρονουμένους ἐκ τῶν ἀμαθεστάτων. Εἰ οὖν ἐπιθυμεῖς εὐδοκιμεῖν τε καὶ θαυμάζεσθαι ἐν τῇ πόλει, πειρῶ κατεργάσασθαι ὡς μάλιστα τὸ εἰδέναι, ἃ βούλει πράττειν· ἐὰν γὰρ τούτῳ διενεγκὼν τῶν ἄλλων ἐπιχειρῇς τὰ τῆς πόλεως πράττειν, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ πάνυ ῥᾳδίως τύχοις ὧν ἐπιθυμεῖς.

CAP. VII.

Charmidem vere-

ΧΑΡΜΙΔΗΝ δὲ τὸν Γλαύκωνος ὁρῶν ἀξιόλογον μὲν

ἵνα δὲ] In Steph. sec. δὲ excidit.
18. βούλει] Edd. pr. βουλῇ. Deinceps τοῦτο διενέγκας Juntina, τοῦτο διενεγκὼν Aldina dat.
1. Χαρμίδην] Charmidem, Glauconis filium, Critiæ tutoris patruelem,

cundantem ad capessendam rem publicam cohortatur Socrates.

ἄνδρα ὄντα, καὶ πολλῷ δυνατώτερον τῶν τὰ πολιτικὰ
τότε πραττόντων, ὀκνοῦντα δὲ προσιέναι τῷ δήμῳ, καὶ
τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων ἐπιμελεῖσθαι, Εἰπέ
μοι, ἔφη, ὦ Χαρμίδη, εἴ τις ἱκανὸς ὢν τοὺς στεφανίτας
ἀγῶνας νικᾶν, καὶ διὰ τοῦτο αὐτός τε τιμᾶσθαι καὶ
τὴν πατρίδα ἐν τῇ Ἑλλάδι εὐδοκιμωτέραν ποιεῖν, μὴ
θέλοι ἀγωνίζεσθαι, ποῖόν τινα τοῦτον νομίζοις ἂν τὸν ἄν-
δρα εἶναι; Δῆλον ὅτι, ἔφη, μαλακόν τε καὶ δειλόν.
Εἰ δέ τις, ἔφη, δυνατὸς ὢν, τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων 2
ἐπιμελόμενος τήν τε πόλιν αὔξειν καὶ αὐτὸς διὰ τοῦτο
τιμᾶσθαι, ὀκνοίη τοῦτο πράττειν, οὐκ ἂν εἰκότως δειλὸς
νομίζοιτο; Ἴσως, ἔφη. ἀτὰρ πρὸς τί με ταῦτα ἐρω-
τᾷς; Ὅτι, ἔφη, οἶμαί σε, δυνατὸν ὄντα, ὀκνεῖν ἐπι-
μελεῖσθαι, καὶ ταῦτα, ὧν ἀνάγκη σοι μετέχειν πολίτῃ
γε ὄντι. Τὴν δὲ ἐμὴν δύναμιν, ἔφη ὁ Χαρμίδης, ἐν 3
ποίῳ ἔργῳ καταμαθὼν, ταῦτά μου καταγιγνώσκεις;
Ἐν ταῖς συνουσίαις, ἔφη, αἷς σύνει τοῖς τὰ τῆς πόλεως
πράττουσι· καὶ γὰρ, ὅταν τι ἀνακοινῶνταί σοι, ὁρῶ σε
καλῶς συμβουλεύοντα, καὶ, ὅταν τι ἁμαρτάνωσιν, ὀρ-
θῶς ἐπιτιμῶντα. Οὐ ταυτόν ἐστιν, ἔφη, ὦ Σώκρα- 4

et cui præterea a genere materno Pyrilampus avunculus erat, omnium ſuæ ætatis juvenum pulcherrimum et modeſtiſſimum Critias Socrati in conſuetudinem et diſciplinam tradit poſt pugnam apud Potidæam, ut refert Plato in ſuaviſſimo Dialogo nomine Charmidis inſcripto. In tam nobili genere juvenis modeſtia eo magis admiranda! Inter decem Piræei archontes Charmidem deinde nominavit Xenophon H. Gr. ii. 4, 12. Eſt etiam in Theage Platonis locus p. 19. Χαρμίδην γὰρ τουτονὶ γιγνώσκετε τὸν καλὸν γενόμενον, τὸν Γλαύκωνος· οὗτός ποτε ἐτύγχανεν ἐμοὶ ἀνακοινούμενος μέλλων ἀσκήσειν στάδιον εἰς Νεμέαν—ἄξιον οὖν πυθέσθαι αὐτοῦ ἃ αὐτῷ ξυνέβη ἀπὸ ταύτης τῆς ἀσκήσεως. Theages collocutus eſſe cum Socrate ponitur Olympiadis 92. anno 3. Cf. ad Xenophontis Hellenica i. 2, 1. Neſcio an idem ſit Charmides, qui de paupertate ſua queritur, cum antea dives fuiſſet, in Noſtri Sympoſio iv. ſect. 31.

εὐδοκιμωτέραν ποιεῖν] Pleraque omnia Pindarica carmina, quæ ſuperſunt, in ejuſmodi victoriis celebrandis verſantur, quorum partem præcipuam facit laus victoris cum patria communicata et poeticis rationibus amplificata.

2. ὀκνοίη] Juntina ὀκνοῖ ἤδη, Aldina ὀκνοίη δή; Brodæus ὀκνεῖ ἤδη conjecit, quod Caſtalio edidit.

3. καταγιγνώσκεις] Juntina καταμανθάνεις.

σύνει] Edd. pr. σύνειμι; cum Stephano facit Beſſarion.

τες, ἰδίᾳ τε διαλέγεσθαι, καὶ ἐν τῷ πλήθει ἀγωνίζεσθαι. Καὶ μὴν, ἔφη, ὅγε ἀριθμεῖν δυνάμενος οὐδὲν ἧττον ἐν τῷ πλήθει ἢ μόνος ἀριθμεῖ, καὶ οἱ κατὰ μόνας ἄριστα κιθαρίζοντες οὗτοι καὶ ἐν τῷ πλήθει κρατιστεύουσιν. 5 Αἰδῶ δὲ καὶ φόβον, ἔφη, οὐχ ὁρᾷς ἔμφυτά τε ἀνθρώποις ὄντα, καὶ πολλῷ μᾶλλον ἐν τοῖς ὄχλοις ἢ ἐν ταῖς ἰδίαις ὁμιλίαις παριστάμενα; Καὶ σέ γε διδάξων, ἔφη, ὥρμημαι, ὅτι οὔτε τοὺς φρονιμωτάτους αἰδούμενος οὔτε τοὺς ἰσχυροτάτους φοβούμενος, ἐν τοῖς ἀφρονεστάτοις τε καὶ ἀσθενεστάτοις αἰσχύνει λέγειν.

6 Πότερον γὰρ τοὺς γναφεῖς αὐτῶν ἢ τοὺς σκυτεῖς ἢ τοὺς τέκτονας ἢ τοὺς χαλκεῖς ἢ τοὺς γεωργοὺς ἢ τοὺς ἐμπόρους ἢ τοὺς ἐν τῇ ἀγορᾷ μεταβαλλομένους, καὶ φροντίζοντας, ὅ τι ἐλάττονος πριάμενοι πλείονος ἀποδῶνται, αἰσχύνει; ἐκ γὰρ τούτων ἁπάντων ἡ ἐκκλησία συνίστα-

5. πολλῷ] Stephani Editio et Florent. liber A. omittunt.

ὄχλοις] *Conciones* recte interpretatur Ernesti; et fic eft ἐνοχλεῖν apud Ifocratem in Oratione ad Philippum p. 202. ed Beattianæ: τὸ ταῖς πανηγύρεσιν ἐνοχλεῖν καὶ πρὸς ἅπαντας λέγειν τοὺς συντρέχοντας ἐν αὐτοῖς. ubi eft *conciones habere, publice dicere.* Eft etiam locus Platonis in Gorgia fect. 9. ταύτης τῆς πειθοῦς λέγω, τῆς ἐν τοῖς δικαστηρίοις καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ὄχλοις, ὥσπερ καὶ ἄρτι ἔλεγον. dixerat vero antea fect. 7. de eadem re τὸ πείθειν οἷόν τε εἶναι τοῖς λόγοις καὶ ἐν δικαστηρίῳ δικαστὰς καὶ ἐν βουλευτηρίῳ βουλευτὰς, καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ ἐκκλησιαστὰς, καὶ ἐν ἄλλῳ ξυλλόγῳ παντὶ, ὅστις ἂν πολιτικὸς ξύλλογος γίγνηται.

Καὶ σέ γε—ὥρμημαι, ὅτι οὔτε] Omiffum in Edd pr. ὅτι addidit Caftalio et Bryl. fec. ὥρμημαι· εἶτά συ οὔτε dat Voffianus 1. quæ lectio arguit olim in h. l. fcriptura turbatum fuiffe. Priora enim cum ea non bene coeunt, etiam fi verba καὶ σέ γε—ὥρμημαι Charmidæ adhuc tribueris, quod facit Weifke interpretatus: *Eben beginne ich dir felbft Unterricht zu geben.* Quam voluit vir doctus effe formulam viri modefti fuam audaciam increpantis, quod Socratem de re illi melius quam fibi nota docere fufceperit. Ipfe in priore Editione Καί τοι σέ γε fcripferam; nunc mutatione ea non opus effe video, quamvis vulgarem lectionem mihi videri languere non diffitear.

αἰσχύνει] Vulgatum αἰσχυνῇ et Juntinæ αἰσχυνεῖ in præfens tempus mutare juffit Stephanus, quod feci præeunte Schützio, quanquam hic αἰσχύνῃ dedit.

6. φροντίζοντας] Eft periphrafis vocabuli καπήλων. Ad μεταβαλλόμενοι intellige τὰ ὤνια.

ἀποδῶνται] Juntina οὐ πωλῶνται, quod Brodæus in ἂν πωλῶνται mutat.

αἰσχύνει;] Juntina etiam h. l. αἰσχυνεῖ, reliquæ αἰσχυνῇ dant.

ἡ ἐκκλησία συνίσταται] Narrationem ad Alcibiadem mutato nomine ex h. l. tranftulit Ælianus V. H. ii. 1. Huc pertinet locus Ciceronis Tufcul. v. 36. *an quidquam ftultius quam quos fingulos ficut operarios barbarofque contemnas, eos effe aliquid putare univer-*

ται. Τί δὲ οἴει διαφέρειν ὃ σὺ ποιεῖς, ἢ τῶν ἀσκητῶν 7
ὄντα κρείττω τοὺς ἰδιώτας φοβεῖσθαι; ἐν γὰρ τοῖς
πρωτεύουσιν ἐν τῇ πόλει (ὧν ἔνιοι καταφρονοῦσί σου) ῥᾳ-
δίως διαλεγόμενος, καὶ τῶν ἐπιμελουμένων τοῦ τῇ πόλει
διαλέγεσθαι πολὺ περιὼν, ἐν τοῖς μηδὲ πώποτε φροντί-
σασι τῶν πολιτικῶν μηδὲ σοῦ καταπεφρονηκόσιν ὀκνεῖς
λέγειν, δεδιὼς μὴ καταγελασθῇς; Τί δ'; ἔφη, 8
οὐ δοκοῦσί σοι πολλάκις οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ὀρθῶς
λεγόντων καταγελᾶν; Καὶ γὰρ καὶ οἱ ἕτεροι, ἔφη.
διὸ καὶ θαυμάζω σου, εἰ ἐκείνους, ὅταν τοῦτο ποιῶσι,
ῥᾳδίως χειρούμενος, τούτοις μηδένα τρόπον οἴει δυνήσε-
σθαι προσενεχθῆναι. Ὦ ἀγαθὲ, μὴ ἀγνόει σεαυτὸν, 9
μηδὲ ἁμάρτανε, ἃ οἱ πλεῖστοι ἁμαρτάνουσιν. οἱ γὰρ
πολλοὶ ὡρμηκότες ἐπὶ τὸ σκοπεῖν τὰ τῶν ἄλλων πράγ-
ματα, οὐ τρέπονται ἐπὶ τὸ ἑαυτοὺς ἐξετάζειν. μὴ οὖν
ἀποῤῥαθύμει τούτου, ἀλλὰ διατείνου μᾶλλον πρὸς τὸ
σαυτῷ προσέχειν· καὶ μὴ ἀμέλει τῶν τῆς πόλεως, εἴ τι
δυνατόν ἐστιν διὰ σὲ βέλτιον ἔχειν. τούτων γὰρ καλῶς

ſos. Contra Ariſtoteles Politicorum iii. p. 266. ed. Victorii: *καθ' ἕνα μὲν οὖν συμβαλλόμενος ὁστισοῦν ἴσως χείρων, ἀλλ' ἔστιν ἡ πόλις ἐκ πολλῶν ὥσπερ ἑστίασις συμφόρητος, καλλίων μιᾶς καὶ ἁπλῆς· διὰ τοῦτο καὶ κρίνει ἄμεινον ὄχλος πολλὰ ἢ εἷς ὁστισοῦν.* Quæ philoſophi ſententia in paucis admodum rebus vera eſſe videtur.

7. *Τί δὲ οἴει διαφέρειν*] *Quidnam diſcriminis eſſe ſtatuis?* Sic eſt infra iii. 11, 14. *πολὺ διαφέρει τὰ αὐτὰ δῶρα τηνικαῦτα ἢ πρὶν ἐπιθυμῆσαι, διδόναι.* Zeune ſcripſerat *Τί δέ; οἴει*, ut ſenſui conſuleret, ut ait. Mecum facit Weiſke.

ἀσκητῶν] *Qui gymnaſticæ operam dederunt et adhuc dant.* Ita eſt *ἄσκησις* iii. 14, 3. et *ἰδιωτικῶς ἔχειν* eſt in iii. 12, 1.

ἐν γὰρ τοῖς] Ita cum Stephano vulgatum *οὐ γὰρ ἐν* correxi; deinde *διαλεγομένου* dant Edd. pr.

ἐπιμελουμένων] Juntina *ἐπιμελομένων*. quæ varietas in Cyri diſciplina ſæpiſſime a libris ſcriptis offertur: deinceps *περὶ ὧν* Edd. pr.

8. *Καὶ γὰρ καὶ*] Alterum *καὶ* ex Voſſiano 1. addidit Erneſti. Exemplum Platonis tom. iv. p. 104. *καὶ γὰρ σὺ*, ubi eſſe debebat *καὶ γὰρ καὶ σὺ* appoſuit Weiſke. Ad ſententiam abſolvendam intellige *καταγελῶσι.*

τούτοις μηδένα] Vulgatum *τούτοις δὲ μηδ.* ex Voſſiano 1. in *γε* mutavit Erneſti; equidem inutilem particulam cum Editione Pariſ. et Vindob. omittere malui, ſuadente etiam Erneſto.

9. *Ὦ ἀγαθὲ*] Pariſ. 3. *ὦγαθὲ* dat. Ad hunc locum reſpexiſſe Ciceronem in Epiſtola ad Quintum fratrem iii. 6. *Ceſſator eſſe noli et illud γνῶθι σεαυτὸν noli putare ad arrogantiam minuendam ſolum eſſe dictum, verum etiam ut bona noſtra norimus:* annotavit Erneſti.

ἐχόντων, οὐ μόνον οἱ ἄλλοι πολῖται ἀλλὰ καὶ οἱ σοὶ φίλοι καὶ αὐτὸς σὺ οὐκ ἐλάχιστα ὠφελήσῃ.

CAP. VIII.

Captiosis Aristippi quæstionibus de bono et pulcro respondet Socrates.

ΑΡΙΣΤΙΠΠΟΥ δὲ ἐπιχειροῦντος ἐλέγχειν τὸν Σωκράτη, ὥσπερ αὐτὸς ὑπ' ἐκείνου τὸ πρότερον ἠλέγχετο, βουλόμενος τοὺς συνόντας ὠφελεῖν ὁ Σωκράτης, ἀπεκρίνατο, οὐχ ὥσπερ οἱ φυλαττόμενοι μή πῃ ὁ λόγος ἐπαλλαχθῇ, ἀλλ' ὡς ἂν πεπεισμένοι μάλιστα πράττοιεν τὰ

οἱ ἄλλοι πολῖται] Articulum ex Ald. Junt. Steph. et MS. revocavit Ernesti. Deinceps ὠφεληθήσῃ habet Vossianus liber 1.

1. τὸ πρότερον] Compara ii. cap. 1.

βουλόμενος—ὠφελεῖν] Exemplis sermonum singulorum cum amicis de rebus ad ipsos pertinentibus habitorum subito Xenophon hoc et sequenti capite interponit varias definitiones Socrati quasi extortas a sophistis invidiosis. Quæstionibus enim eorum captiosis ita respondit Socrates, ut semper amicorum præsentium rationem haberet, eorumque utilitati prospiceret. Capite demum decimo et sequentibus ad extremum usque librum tertium Xenophon continuat exempla sermonum singulorum cum amicis et discipulis vel cum civibus in amicorum præsentium usum habitorum. Modum, quo prospicere discipulorum commodis præsentium conabatur Socrates, dum ad captiosas Aristippi quæstiunculas respondebat, significant verba varia interpretatione et conjecturis vexata.

ἐπαλλαχθῇ] Valckenario insolens verbum in talibus visum est: igitur scribi maluit, μή πῃ σπαραχθῇ ὁ λόγος. quam conjecturam in pessimis viri egregii habeo. Ernesti vulgatum interpretatur; *ne quid responderet ejusmodi, quod propter ambiguitatem aliquam detorqueri in alienam ab ipsius mente sententiam posset, aut quo adversarius abuti ad ipsum capiendum posset.* Apposuit idem vir doctus locum Aristotelis Politic. i. 6. ὃ ποιεῖ τοὺς λόγους ἐπαλλάττειν, *ambiguos facit:* et Euripidis Hippol. 935. ubi ἐπαλλάττοντες λόγοι similiter dicantur. Schütz scribi maluit μή ποι ὁ λ. ἀπαλλαχθῇ interpretatus: *ne sibi causa eripiatur et aliorsum* i. e. ad alium, *transferatur.* Equidem Ernestianam rationem sequerer, nisi sequentium verborum sententia mihi obscura etiamnum maneret.

ὡς ἂν πεπεισμένοι] Quoniam hic non esset locus de demonstratione aut persuasione, sed de modo bene docendi, Ernesti putabat Xenophontem scripsisse ὡς ἂν πεπαιδευμένοι κάλλιστα. Cui Schütz respondit, eo ipso Socratem bene docuisse, quod ad veram persuasionem vitæ magistram spectaret, nec spinosis uteretur concertationibus, more Sophistarum, quæ auditores prius ut confiterentur, cogerent, quam ut assentirentur. Weiske πεπεισμένοι refert non ad solos Socratis familiares sed ad omnes eos, qui Socratis doctrina uti velint; τὰ δέοντα interpretatur non officia, sed *quo in quaque re facto opus sit: nicht mit der Behutsamkeit dessen der seinen Satz behaupten will, sondern so, dass derjenige, der seine Meinungen annimmt, gehörig verfahren kann.* Mihi locus hic obscurus etiamnum est; nec qui sint, qui πεπεισμένοι dicuntur, intelligo, nisi quod facile video ad Socratis discipulos referri debere; quod tamen sine addito pronomine, post οἱ φυλαττόμενοι, et cum articulus sit omissus, fieri commode posse non videtur. Nec in exemplo sermonis video, quæ Socrates ad τὰ δέοντα referri voluerit.

δέοντα. Ὁ μὲν γὰρ αὐτὸν ἤρετο, εἴ τι εἰδείη ἀγαθόν, 2
ἵνα, εἴ τι εἴποι τῶν τοιούτων, οἷον ἢ σιτίον ἢ ποτὸν ἢ χρή-
ματα ἢ ὑγίειαν ἢ ῥώμην ἢ τόλμαν, δεικνύῃ δὴ τοῦτο κα-
κὸν ἐνίοτε ὄν. ὁ δὲ εἰδώς, ὅτι, ἐάν τι ἐνοχλῇ ἡμᾶς, δεό-
μεθα τοῦ παύσοντος, ἀπεκρίνατο, ᾗπερ καὶ ποιεῖν κρά-
τιστον. Ἆρα γάρ, ἔφη, ἐρωτᾷς με, εἴ τι οἶδα πυρε- 3
τοῦ ἀγαθόν; Οὐκ ἔγωγ᾽, ἔφη. Ἀλλὰ ὀφθαλ-
μίας; Οὐδὲ τοῦτο. Ἀλλὰ λιμοῦ; Οὐδὲ
λιμοῦ. Ἀλλὰ μήν, ἔφη, εἴγ᾽ ἐρωτᾷς με, εἴ τι ἀγα-
θὸν οἶδα, ὃ μηδενὸς ἀγαθόν ἐστιν, οὔτ᾽ οἶδα, ἔφη, οὔτε
δέομαι.

Πάλιν δὲ τοῦ Ἀριστίππου ἐρωτῶντος αὐτόν, εἴ τι εἰδείη 4
καλόν; Καὶ πολλά, ἔφη. Ἆρ᾽ οὖν, ἔφη, πάντα
ὅμοια ἀλλήλοις; Ὡς οἷόν τε μὲν οὖν, ἔφη, ἀνομοιό-
τατα ἔνια. Πῶς οὖν, ἔφη, τὸ τῷ καλῷ ἀνόμοιον κα-
λὸν ἂν εἴη; Ὅτι, νὴ Δί᾽, ἔφη, ἔστι μὲν τῷ καλῷ
πρὸς δρόμον ἀνθρώπῳ ἄλλος ἀνόμοιος, καλὸς πρὸς πά-
λην· ἔστι δὲ καὶ ἀσπίς, καλὴ πρὸς τὸ προβαλέσθαι,
ὡς ἔνι ἀνομοιοτάτη τῷ ἀκοντίῳ, καλῷ πρὸς τὸ σφόδρα
τε καὶ ταχὺ φέρεσθαι. Οὐδὲν διαφερόντως, ἔφη, 5
ἀποκρίνῃ μοι, ἢ ὅτε σε ἠρώτησα, εἴ τι ἀγαθὸν εἰδείης.
Σὺ δ᾽ οἴει, ἔφη, ἄλλο μὲν ἀγαθόν, ἄλλο δὲ καλὸν εἶ-
ναι; οὐκ οἶσθ᾽, ὅτι πρὸς ταὐτὰ πάντα καλά τε καὶ
ἀγαθά ἐστι; πρῶτον μὲν γὰρ ἡ ἀρετὴ οὐ πρὸς ἄλλα
μὲν ἀγαθόν, πρὸς ἄλλα δὲ καλόν ἐστιν· ἔπειτα οἱ ἄν-

2. σιτίον] Ex Castal. σῖτον recepit Zeune. paulo antea Edd. pr. εἴδει dant, et deinceps δεικνοίη, Paris. 3. δεικνύοι.

παύσοντος] Edd. pr. παύσαντος, sequens ᾗπερ ex Edd. pr. et Bessarione restituit Zeune; antea erat ὅπερ.

3. Ἆρα γὰρ] Margo Steph. γε pro γὰρ offert.

4. καλὸς πρὸς πάλην] Ita ex Vossiano 1. vulgatum καὶ ἄλλος πρὸς πάλην correxit Ernesti. Libri Vaticani et Florent. E. habent ἄνθρωποι πάντως ἀνόμοιοι· ἄλλος γὰρ πρὸς δρόμον, ἕτερος πρὸς πάλην.

καὶ ἀσπὶς] Ita Florent. C. Vulgo deest copula.

θρωποι τὸ αὐτό τε καὶ πρὸς τὰ αὐτὰ καλοὶ κἀγαθοὶ
λέγονται· πρὸς τὰ αὐτὰ δὲ καὶ τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων
καλά τε κἀγαθὰ φαίνεται· πρὸς ταὐτὰ δὲ καὶ τἆλλα
πάντα, οἷς ἄνθρωποι χρῶνται, καλά τε καὶ ἀγαθὰ
6 νομίζεται, πρὸς ἅπερ ἂν εὔχρηστα ᾖ. Ἆρ᾽ οὖν, ἔφη,
καὶ κόφινος κοπροφόρος καλόν ἐστιν; Νὴ Δί᾽, ἔφη,
καὶ χρυσῆ γε ἀσπὶς αἰσχρὸν, ἐὰν πρὸς τὰ ἑαυτῶν ἔργα
ὁ μὲν καλῶς πεποιημένος ᾖ, ἡ δὲ κακῶς. Λέγεις
7 σὺ, ἔφη, καλά τε καὶ αἰσχρὰ τὰ αὐτὰ εἶναι; Καὶ
νὴ Δία, ἔγωγ᾽, ἔφη, ἀγαθά τε καὶ κακά· πολλάκις
γάρ τό γε λιμοῦ ἀγαθὸν πυρετοῦ κακόν ἐστιν, καὶ τὸ
πυρετοῦ ἀγαθὸν λιμοῦ κακόν ἐστι· πολλάκις δὲ τὸ μὲν
πρὸς δρόμον καλὸν, πρὸς πάλην αἰσχρόν· τὸ δὲ πρὸς
πάλην καλὸν, πρὸς δρόμον αἰσχρόν. πάντα γὰρ ἀγαθὰ
μὲν καὶ καλά ἐστι, πρὸς ἃ ἂν εὖ ἔχῃ, κακὰ δὲ καὶ αἰ-
σχρὰ, πρὸς ἃ ἂν κακῶς.

8 Καὶ οἰκίας δὲ λέγων τὰς αὐτὰς καλάς τε εἶναι καὶ
χρησίμους, παιδεύειν ἔμοι γ᾽ ἐδόκει, οἵας χρὴ οἰκοδομεῖ-
σθαι. ἐπεσκόπει δὲ ὧδε· Ἆρά γε τὸν μέλλοντα οἰκίαν,
οἵαν χρὴ, ἔχειν τοῦτο δεῖ μηχανᾶσθαι, ὅπως ἡδίστη τε
9 ἐνδιαιτᾶσθαι καὶ χρησιμωτάτη ἔσται; Τούτου δὲ ὁμο-
λογουμένου, Οὐκοῦν ἡδὺ μὲν θέρους ψυχεινὴν ἔχειν, ἡδὺ
δὲ χειμῶνος ἀλεεινήν; Ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτο συμ-
φαῖεν, Οὐκοῦν ἐν ταῖς πρὸς μεσημβρίαν βλεπούσαις οἰ-

5. τὸ αὐτό τι] Intellige κατά.

εὔχρηστα] Aldina, Juntina 2. εὔχρηστον dant. Ceterum cum h. l. comparandus simillimus Platonis in Hippia p. 35. vol. ii. recte admonente Weiskio.

7. λιμοῦ ἀγαθὸν— πυρετοῦ κακὸν] Intelligi cibum patet, uti τοῦ πυρετοῦ ἀγαθον inediam.

9. συμφαῖεν] Quod editio Parif. habet, monente Schützio, συμφαίη, conjecit vir doctus, Nagel, Professor olim Altorfinus. Frustra, inquit Schütz, si quid video. Potest enim συμφαῖεν hoc significare : *postquam vero etiam de hac re inter eos convenerat.* Mihi contra lectio Parisina placet, quod in toto hoc capite disputatio ita instituta est, ut unus aliquis familiarium Socrati respondeat.

κίαις τοῦ μὲν χειμῶνος ὁ ἥλιος εἰς τὰς παστάδας ὑπολάμπει, τοῦ δὲ θέρους ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν στεγῶν πορευόμενος σκιὰν παρέχει. οὐκοῦν εἴ γε καλῶς ἔχει ταῦτα οὕτω γίγνεσθαι, οἰκοδομεῖν δεῖ ὑψηλότερα μὲν τὰ πρὸς μεσημβρίαν, ἵνα ὁ χειμερινὸς ἥλιος μὴ ἀποκλείηται· χθαμαλώτερα δὲ τὰ πρὸς ἄρκτον, ἵνα οἱ ψυχροὶ μὴ ἐμπίπτωσιν ἄνεμοι. Ὡς δὲ συνελόντι εἰπεῖν, ὅποι πάσας ὥρας αὐτός τε ἂν ἥδιστα καταφεύγοι καὶ τὰ ὄντα ἀσφαλέστατα τιθοῖτο, αὕτη ἂν εἰκότως ἡδίστη τε καὶ καλλίστη οἴκησις εἴη. γραφαὶ δὲ καὶ ποικιλίαι πλείονας εὐφροσύνας ἀποστεροῦσιν ἢ παρέχουσι. Ναοῖς γε μὴν καὶ βωμοῖς χώραν ἔφη εἶναι πρεπωδεστάτην, ἥτις ἐμφανεστάτη οὖσα ἀστιβεστάτη εἴη· ἡδὺ μὲν γὰρ ἰδόντας προσεύξασθαι, ἡδὺ δὲ ἁγνῶς ἔχοντας προσιέναι.

παστάδας] Vulgatum ex h. l. laudavit Pollux Onomaftici vii. 122. Stobæus contra ex h. l. παραστάδας excerpfit, quod vocabulum præferebat Ernefti, quoniam eodem Nofter in Hierone xi. 2. ufus fit. At in illo loco παραστάδας cum foris et templis inter ornamenta urbis nominantur; et tamen Ernefti etiam ibi παστάδες reftitutum malebat. Sed de toto h. l. et de domorum græcarum forma partiumque fingularum defcriptione, quoad ex veterum fcriptorum libris rem obfcuram affequi potui, in Epimetro dixi.

ὑπολάμπει—παρέχει] In fententia hypothetica, ut videbatur Weifkio, fi cum eo ὑπολάμποι—παρέχοι fcripferis, aut ὑπολάμψει—παρέξει parum aut nihil lucratus fueris. Sequens ἡμῶν αὐτῶν Weifke ad dominos ædium referebat, in παστάσι muliebria conclavia fita ftatuens. Mihi ἡμῶν fufpectum de vitio eft.

ἵνα οἱ ψυχροὶ] Stobæus p. 491. hoc ordine h. l. excerpfit: ἵνα μὴ οἱ ψυχροὶ παρεμπίπτωσιν. Idem fectione fequenti ἀσφαλέστερα dedit.

10. συνελόντι εἰπεῖν] Aliquot verfus ante hanc fectionem excidiffe fufpicatus eft Weifke, quod in hac brevi totius argumenti repetitione verba ὅποι τὰ ὄντα ἀσφαλέστατα τιθοῖτο non habeant in antecedente tractatione quo referantur.

ποικιλίαι] Plato in Hippia majore p. 41. fimiliter ποικίλματα καὶ ζωγραφήματα καὶ πλάσματα jungit. Weifke ποικιλίας *tectorium aut pictos flores, acanthos vel fimilia ornamenta* intelligit; ego contra *opus inteftinum, lacunaria et fimilia artificia* interpretor.

ἐμφανεστάτη] Stobæus ἀσφαλεστάτη alienum ab h. l. habet, fed idem deinceps ἰδόντας dedit pro vulgato ante Zeunium εἰδότας. ubi Reifke τοὺς θεοὺς addi voluit. ἐμφ. eft *locus maxime confpicuus et excelfus.*

ἀστιβεστάτη] Ex Juntino ἀτιμεστάτης Caftalio ἀτιμεστάτη fecit; Aldina ἀστειβεστάτη, Florent. A. ἀκριβεστάτη habet; verum dant Stobæus, Steph. Vatic. 1. Florent. B. E.

ἰδόντας πρ.] *Prætereuntes, qui adorare vellent, ut refpicere poffint templa et aras, et in confpectu falutationes facere,* intelligit cum I. M. Fabro Schütz, comparato loco Vitruvii i. 7. *ædibus facris, quorum deorum maxime in tutela civitas videtur*

CAP. IX.

Sententiæ Socratis variæ, de fortitudine, de ſapientia, de temperantia, aliiſque virtutibus et rebus.

ΠΑΛΙΝ δὲ ἐρωτώμενος, ἡ ἀνδρία πότερον εἴη διδακτὸν ἢ φυσικόν; οἶμαι μὲν, ἔφη, ὥσπερ σῶμα σώματος ἰσχυρότερον πρὸς τοὺς πόνους φύεται, οὕτω καὶ ψυχὴν ψυχῆς ἐῤῥωμενεστέραν πρὸς τὰ δεινὰ φύσει γίγνεσθαι. ὁρῶ γὰρ ἐν τοῖς αὐτοῖς νόμοις τε καὶ ἔθεσι τρεφομένους
2 πολὺ διαφέροντας ἀλλήλων τόλμῃ. Νομίζω μέντοι πᾶσαν φύσιν μαθήσει καὶ μελέτῃ πρὸς ἀνδρίαν αὔξεσθαι. δῆλον μὲν γὰρ, ὅτι Σκύθαι καὶ Θρᾶκες οὐκ ἂν τολμήσειαν ἀσπίδας καὶ δόρατα λαβόντες Λακεδαιμονίοις διαμάχεσθαι· φανερὸν δὲ, ὅτι καὶ Λακεδαιμόνιοι οὔτ'

eſſe, et Jovi et Junoni et Minervæ, in celſiſſimo loco, unde mœnium maxima pars conſpiciatur, aræ diſtribuantur. alteroque iv. 5. *uti quam plurima pars mœnium e templis deorum conſpiciatur —ſimiliter ſi circum vias publicas erunt ædificia deorum, ita conſtituantur, uti prætereuntes poſſint reſpicere et in conſpectu ſalutationes facere.* Ita Euripideus Eteocles Phœn. 1380. Παλλάδος χρυσασπίδος βλέψας πρὸς οἶκον ηὔξατο.

ἁγνῶς—προσιέναι] *Caſte et ſine pulvere, ut nec ipſi pulvere aſpergantur, nec pedibus excitent pulverem, unde deorum ſimulacra maculentur,* interpretatus Zeune, quem ſequitur Weiſke; contra vero rectius Schütz: *ſuave vero etiam* (ipſa templa adituris) *ſic adire poſſe ut ab omni labe aut piaculo puri accedant*; quod facile contrahi poſſit in magna viæ celebritate. Ceterum Britannus Edwards verba poſtrema hujus capitis inde a γραφαὶ δὲ veluti ſpuria et cum præcedentibus ſenſu non neceſſario conjuncta et connexa delenda cenſuit et ſecluſit. Nec ego, ſi abeſſent, deſiderarem; nunc locum ſuum facile tuebuntur, ſi memineris πρεπωδεστάτην eſſe, quæ utile cum pulcro conjunctum habeat.

1. Πάλιν δὲ ἐρωτώμενος] Poſt exempla ſingulorum ſermonum cum amicis de rebus ad ipſos pertinentibus habitorum Xenophon capite antecedente delapſus ad ſingulas Socratis reſponſiones et definitiones exponendas ejus conſilii cauſam et ordinis, quem ſequitur, rationem exponit verbis βουλόμενος τοὺς συνόντας ὠφελεῖν —πράττοιεν τὰ δέοντα. Ad hoc idem conſilium referendum eſt etiam hujus capitis argumentum, quod reſponſiones et definitiones varias continet, vel eidem Ariſtippo, vel alii ſophiſtæ Socratem quæſtiunculas vexanti regeſtas.

ἡ ἀνδρία πότερον] Edd. pr. excepta Caſtal. εἰ ἡ ἀνδρεία habent; quod indicio eſt olim ſcriptum fuiſſe in aliis libris εἰ ἡ ἀνδρία εἴη διδακτόν. Stobæus εἴη omiſit p. 94.

τοὺς πόνους] Stobæus omiſſo articulo deinceps εἰς τὰ δεινὰ habet.

[πρὸς τὰ δεινὰ] Dat etiam Codex A. Pariſ. et ſect. 2. νομίζω, cum vulgatus Stobæi textus vitioſas lectiones exhibeat. *Ex Addendis.*

ὁρῶ γὰρ] Stobæus ὁρῶ δὲ habet; deinceps idem cum Steph. τόλμῃ dedit, τόλμην Edd. pr.

2. Νομίζω] Stobæus μανθάνω habet. De ſententia compara ſupra ii. 6, 39.

διαμάχεσθαι] Juntina ſimplex μάχεσθαι dedit.

ὅτι καὶ] Juntina cum Stobæo copulam καὶ omiſit.

οὔτ' ἂν] Hindeburgii conjecturam

ἂν Θρᾳξὶν ἐν πέλταις καὶ ἀκοντίοις, οὔτε Σκύθαις ἐν
τόξοις ἐθέλοιεν ἂν διαγωνίζεσθαι. Ὁρῶ δ᾽ ἔγωγε καὶ 3
ἐπὶ τῶν ἄλλων πάντων ὁμοίως καὶ φύσει διαφέροντας
ἀλλήλων τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐπιμελείᾳ πολὺ ἐπιδιδόν-
τας. ἐκ δὲ τούτων δῆλόν ἐστιν, ὅτι πάντας χρὴ καὶ τοὺς
εὐφυεστέρους καὶ τοὺς ἀμβλυτέρους τὴν φύσιν, ἐν οἷς ἂν
ἀξιόλογοι βούλωνται γενέσθαι, ταῦτα καὶ μανθάνειν
καὶ μελετᾷν. Σοφίαν δὲ καὶ σωφροσύνην οὐ διώριζεν, 4
ἀλλὰ τὸν τὰ μὲν καλά τε καὶ ἀγαθὰ γιγνώσκοντα
χρῆσθαι αὐτοῖς, καὶ τὸν τὰ αἰσχρὰ εἰδότα εὐλαβεῖσθαι,
σοφόν τε καὶ σώφρονα ἔκρινε. Προσερωτώμενος δὲ, εἰ
τοὺς ἐπισταμένους μὲν, ἃ δεῖ πράττειν, ποιοῦντας δὲ
τἀναντία, σοφούς τε καὶ ἐγκρατεῖς εἶναι νομίζοι; Οὐδέν
γε μᾶλλον, ἔφη, ἢ ἀσόφους τε καὶ ἀκρατεῖς. πάντας

οὔτ᾽ αὖ scribentis probavit Schütz; mihi vero αὖ ita nimis longe ab initio remotum, et propter antecedens καὶ post ὅτι inutile videtur.

ἐν πέλταις] Stobæus Θρᾳξὶ πέλταις —Σκύθαις τόξοις habet et ἂν post ἐθέλοιεν omittit.

3. πάντας χρὴ] Stobæus πάντα χρὴ habet.

4. τὸν τὰ μὲν—καὶ τὸν τὰ] Hæc est lectio Ald. Bessar. Steph. Ern. in qua modus infinitus χρῆσθαι et alter εὐλαβεῖσθαι ab intellecto ὥστε pendere putatur. Juntinum τὸ recepit Leoncl. et Welf. cui ut sequentia responderent, Leonclavius σῶφρον pro σώφρονα, Stephanus σοφοῦ τε καὶ σώφρονος legi malebat. Stephanum sequitur Schütziana Editio. Masculinum τὸν Ernestus ita defendebat ut diceret Socratem non quid sit sapientia, sed qui sapientes dicendi sint, docere voluisse. Edwards verba χρῆσθαι αὐτοῖς καὶ εὐλαβεῖσθαι suspecta habuit, quoniam de scientia hic sermo tantum sit, non de actu. Venit etiam aliquando mihi in mentem concinnius forte τὰ αἰσχρὰ καὶ κακὰ juncta opponi τοῖς καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς. Nunc in vulgata mihi displicet præter omissum εἶναι, si ἔκρινεν *judicabat* interpreteris, verbum geminum χρῆσθαι καὶ εὐλαβεῖσθαι, ipso illo ὥστε, quod intelligi volunt, non satis cum sententia et re ipsa copulatum. Socrates enim σωφροσύνης et σοφίας nullos alios terminos esse ait, nisi eosdem quibus scientia et factum discriminetur. Igitur Stephani lectionem utpote commodiorem multo et ipse præfero, modo libri scripti addicerent!

οὐδέν γε μᾶλλον] Non magis eos σοφοὺς καὶ ἐγκρατεῖς existimo esse, quam ἀσόφους καὶ ἀκρατεῖς eosdem dicere velim. In utroque enim hominum genere abest causa, ob quam homines σοφοὶ καὶ σώφρονες vel ἐγκρατεῖς vere dicuntur, scientia videlicet boni et veri. Ernestus cum ἄλλο pro μᾶλλον conjiceret scribendum, a sententia aberraverat.

ἢ ἀσόφους] Schützius τοὺς ἀσόφους edidit, intelligens et copulans cum his proxima verba σοφούς τε καὶ ἐγκρατεῖς. Equidem, ut antea dixi, refero hæc ad verba τοὺς ἐπισταμένους et reliqua.

ἀκρατεῖς] Ita Voss. Flor. A. E. ἀσθενεῖς Vatic. 1. Flor. B. Vulgatum ἀμαθεῖς cum Hindeburgio et Schützio rejecit Zeunc,

γὰρ οἶμαι προαιρουμένους ἐκ τῶν ἐνδεχομένων, ἃ ἂν οἴωνται συμφορώτατα αὐτοῖς εἶναι, ταῦτα πράττειν. νομίζω οὖν τοὺς μὴ ὀρθῶς πράττοντας, οὔτε σοφοὺς οὔτε σώφρονας εἶναι.
5 Ἔφη δὲ καὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἄλλην πᾶσαν ἀρετὴν σοφίαν εἶναι. τά τε γὰρ δίκαια καὶ πάντα, ὅσα ἀρετῇ πράττεται, καλά τε καὶ ἀγαθὰ εἶναι· καὶ οὔτ' ἂν τοὺς ταῦτα εἰδότας ἄλλο ἀντὶ τούτων οὐδὲν προελέσθαι, οὔτε τοὺς μὴ ἐπισταμένους δύνασθαι πράττειν, ἀλλὰ καί, ἐὰν ἐγχειρῶσιν, ἁμαρτάνειν. οὕτω καὶ τὰ καλά τε καὶ ἀγαθὰ τοὺς μὲν σοφοὺς πράττειν, τοὺς δὲ μὴ σοφοὺς οὐ δύνασθαι, ἀλλὰ καί, ἐὰν ἐγχειρῶσιν, ἁμαρτάνειν. ἐπεὶ οὖν τά τε δίκαια καὶ τὰ ἄλλα καλά τε καὶ ἀγαθὰ πάντα ἀρετῇ πράττεται, δῆλον εἶναι, ὅτι καὶ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἄλλη πᾶσα ἀρετὴ σοφία ἐστί.
6 Μανίαν γε μὴν ἐναντίον μὲν ἔφη εἶναι σοφίᾳ, οὐ μέντοι γε τὴν ἀνεπιστημοσύνην μανίαν ἐνόμιζεν. τὸ δὲ ἀγνοεῖν ἑαυτόν, καὶ ἃ μὴ οἶδε δοξάζειν τε καὶ οἴεσθαι γιγνώ-

ἃ ἂν οἴωνται] Ita Voff. ἃ οἴονται liber Brodæi, Flor. E. probante Stephano. Ante Zeunium erat ἃ οἷόν τε. Poft πράττειν Leoncl. δεῖν addendum fufpicabatur.

5. ἀντὶ τούτων] Ita Valckenaer vulgatum ἄν τι correxit. ἄλλο τι Aldina et Parifina dant.

τοὺς μὴ ἐπισταμένους] Edd. pr. τοὺς ἐπισταμένους οὐ habent.

καλά τε καὶ] Ita ex Voffiano 1. pro καλά γε καὶ fcripfit Ernefti. Schütz γε inferendi vim habere h. l. ait, et ad οὕτω pertinere.

πάντα ἀρετῇ] Reifke σοφίᾳ malebat; fed is ratiocinii fubtilitate aberraffe videtur, quod ita procedit. *Juftitia et quicquid virtutis nomine venit, pulcrum et honeftum eft. Hoc qui novit, nihil ei præferet; nec qui ignorat, ftudere ei poterit unquam, aut, fi fuerit aufus, excidet. Atqui juftitia et quicquid bonum honeftumque dicitur, ad virtutem pertinet: igitur juftitia et reliquæ virtutes omnes fcientia conftant.* Mihi itaque verba οὕτω καὶ—ἁμαρτάνειν ex interpretatione præcedentium οὔτ' ἂν τοὺς ταῦτα εἰδότας—ἁμαρτάνειν orta et fuperflua effe videntur. Fatetur etiam Weifke fibi de fyllogifmi rationibus non fatis conftare, et de loci obfcuritate merito conqueritur.

δικαιοσύνη] Articulum neceffario addendum cenfuit Weifke, ego vero abeffe debere ex ufu Attico cenfeo.

6. ἀνεπιστημοσύνην] Grammaticus Bibliothecæ Sangermannenfis apud Ruhnkenium ad h. l. ex hoc Xenophontis libro ἀσημοσύνην annotavit, quod vir doctus in ἀδαημοσύνην mutat, et olim a Grammatico h. l. lectum fuiffe fufpicatur.

ἃ μὴ οἶδε] Vulgarem ordinem μὴ ἃ οἶδε per figuram fynchyfin excufabat Ernefti cum Dorvillio ad Charitonem p. 92. Verum ordinem dedit Parifienfis Editio. Similis inepta tranfpofitio locum habebat vulgo poft οἴεσθαι, ubi importune intrufum καὶ

σκειν, ἐγγυτάτω μανίας ἐλογίζετο εἶναι. τοὺς μέντοι
πολλοὺς ἔφη, ἃ μὲν οἱ πλεῖστοι ἀγνοοῦσι, τοὺς διημαρ-
τηκότας τούτων οὐ φάσκειν μαίνεσθαι· τοὺς δὲ διημαρ-
τηκότας, ὧν οἱ πολλοὶ γιγνώσκουσι, μαινομένους καλεῖν·
ἐάν τε γάρ τις μέγας οὕτως οἴηται εἶναι, ὥστε κύπτειν 7
τὰς πύλας τοῦ τείχους διεξιὼν, ἐάν τε οὕτως ἰσχυρὸς,
ὥστ' ἐπιχειρεῖν οἰκίας αἴρεσθαι, ἢ ἄλλῳ τῳ ἐπιτίθε-
σθαι τῶν πᾶσι δήλων ὅτι ἀδύνατά ἐστι, τοῦτον μαίνε-
σθαι φάσκειν· τοὺς δὲ μικρὸν διαμαρτάνοντας οὐ δοκεῖν
τοῖς πολλοῖς μαίνεσθαι, ἀλλ', ὥσπερ τὴν ἰσχυρὰν ἐπι-
θυμίαν ἔρωτα καλοῦσιν, οὕτω καὶ τὴν μεγάλην παρά-
νοιαν μανίαν αὐτοὺς καλεῖν. Φθόνον δὲ σκοπῶν, ὅ τι 8
εἴη, λύπην μέν τινα ἐξεύρισκεν αὐτὸν ὄντα, οὔτε μέντοι τὴν
ἐπὶ φίλων ἀτυχίαις οὔτε τὴν ἐπ' ἐχθρῶν εὐτυχίαις γιγ-
νομένην· ἀλλὰ μόνους ἔφη φθονεῖν τοὺς ἐπὶ ταῖς τῶν
φίλων εὐπραξίαις ἀνιωμένους. Θαυμαζόντων δέ τινων,
εἴ τις φιλῶν τινα ἐπὶ τῇ εὐπραξίᾳ αὐτοῦ λυποῖτο, ὑπε-
μίμνησκεν, ὅτι πολλοὶ οὕτω πρός τινας ἔχουσιν, ὥστε
κακῶς μὲν πράττοντας μὴ δύνασθαι περιορᾶν, ἀλλὰ
βοηθεῖν ἀτυχοῦσιν, εὐτυχούντων δὲ λυπεῖσθαι. τοῦτο δὲ
φρονίμῳ μὲν ἀνδρὶ οὐκ ἂν συμβῆναι, τοὺς ἠλιθίους δὲ δὴ
πάσχειν αὐτό. Σχολὴν δὲ σκοπῶν, τί εἴη, ποιοῦντας 9

Beſſarionis verſione et Editione Pariſ. confiſus cum Welſio delevit Zeune.

ἐγγυτάτω] Weiſke τὸ ἐγγ. μανίας interpretatur ipſam μανίαν, idque ordinem diſputationis flagitare cenſet. Affert ex Platone vol. ix. p. 11. ὁ τοῦ φιλοσοφεῖν ἐγγὺς poſitum pro ὁ φιλοσοφῶν; et comparat latinum *proximus* et *affinis*, quod utrumque vocabulum dicitur pro participe.

7. ἐπιτίθεσθαι] Juntina ἐπίθεσθαι dat. Sequens φάσκειν pendet ab antecedente ἔφη.

τοὺς δὲ μικρὸν] Mihi μικρῶν ſcribendum videtur propter ſententiam, et quoniam in antecedentibus verbum διαμαρτάνειν ubique jungitur genitivo.

8. τοῦτο δὲ] Ex Stobæo p. 225. τοῦτο μέντοι dedit cum Zeunio Schütz, quod quare vulgata lectione præſtet, equidem non intelligo.

ἠλιθίους δὲ δὴ] Vulgo erat δὲ δεῖ, Voſſianus 1. habet δὲ δεῖν. Vatic. 1. δὲ ἀεὶ quod conjiciendo aſſecutus eſt Reiſke; Stobæus cum Beſſarione et Brodæo omiſit δεῖ, quos duces ſecutus eſt Zeune; δὲ δὴ noſtrum dedit Stephani ſecunda Editio, probatum etiam a Schützio.

9. τί εἴη] Edd. pr. τίς εἴη, quod

μέν τι ὅλως ἅπαντας, σχολάζοντας μέντοι τοὺς πλεί-
στους ἔφη εὑρίσκειν· καὶ γὰρ τοὺς πεττεύοντας καὶ τοὺς
γελωτοποιοῦντας ποιεῖν τι· πάντας δὲ τούτους ἔφη σχο-
λάζειν· ἐξεῖναι γὰρ αὐτοῖς ἰέναι πράξοντας τὰ βελτίω
τούτων. ἀπὸ μέντοι τῶν βελτιόνων ἐπὶ τὰ χείρω ἰέναι οὐ-
δένα σχολάζειν· εἰ δέ τις ἴοι, τοῦτον, ἀσχολίας αὐτῷ
10 οὔσης, κακῶς ἔφη [τοῦτο] πράττειν. Βασιλεῖς δὲ καὶ
ἄρχοντας οὐ τοὺς τὰ σκῆπτρα ἔχοντας ἔφη εἶναι, οὐδὲ
τοὺς ὑπὸ τῶν τυχόντων αἱρεθέντας, οὐδὲ τοὺς κλήρῳ λα-
χόντας, οὐδὲ τοὺς βιασαμένους, οὐδὲ τοὺς ἐξαπατήσαν-
11 τας, ἀλλὰ τοὺς ἐπισταμένους ἄρχειν. Ὁπότε γάρ τις
ὁμολογήσειε τοῦ μὲν ἄρχοντος εἶναι τὸ προστάττειν ὅ τι
χρὴ ποιεῖν, τοῦ δὲ ἀρχομένου τὸ πείθεσθαι, ἐπεδείκνυεν,

Brodæus in ὅτι εἴη mutari voluit. Noſtrum ex Stobæo aſſumſerat Stephanus.

μέν τι] Male Edd. pr. *μέντοι*, quod vitium præeunte Stobæo correxit Stephanus. Codex Voſſianus 1. miram habet lectionem: *ποιοῦντας μέν τι ὅλως ἅπαντας, σχολάζοντας μέντι τοὺς πλείστους*. quam interpolatorem ſapere cenſuit Erneſti; cum quo facit Zeune et Schütz, non ego. Mihi enim ſupplementum Voſſianum adeo neceſſarium videtur ad ratiocinationem abſolvendam, ut texto inſerere non dubitaverim verba, quæ vulgo deerant *ὅλως ἅπαντας, σχολάζοντας μέντοι*· quanquam in Codice eſt *μέντι*, quod in *δὲ* mutari voluit Schütz. Ita non opus eſt cum Erneſto deinceps ſcribere *καὶ γὰρ καὶ τοὺς πεττεύοντας* &c. Stobæus *εὑρίσκειν ἔφη* habet ordine inverſo.

ἰέναι οὐδένα σχολάζειν] Intellige *πρὸς τὸ ἰέναι*. otium iis non eſt ad deteriora tranſeundi.

ἴοι, τοῦτον] Editio Romana *εἰ δέ τις ἴοι τοῦτο, ἀσχ. πράττειν* dedit.

ἀσχολίας αὐτῷ οὔσης] Weiſke dictum interpretatur recte pro *διὰ τὸ ἀσχολίαν αὐτῷ εἶναι*, *is aliis negotiis intentus non animadvertit, ſe ad deteriora devenire et peccare.* Schütz conjecit: *εἰ δέ τις ἴοι σχολάσων, ἀσχολίας αὐτῷ οὔσης, κακῶς ἔφη τοῦτον πράττειν*. Quæ viri docti ſuſpicio me in viam induxit, ut viderem Socratem in diſputatione ſubtili magis quam fructuoſa ingenioſe ſibi opponere *σχολάζειν, ποιεῖν τι, τὰ βελτίω πράττειν* et *κακῶς πράττειν*. Quibus licet ad meliora tranſire, eos *σχολάζειν* dicebat Socrates; etſi aliquid agere videantur: contra, qui a melioribus ad deteriora tranſeunt, eos non *σχολάζειν* aiebat, ſed potius *πράττειν τὰ χείρω* vel *κακῶς πράττειν*, idque ut faciant, in cauſa eſſe non otium, ſed potius occupationes, quibus ſint diſtenti. Sed idem vir doctus vulgarem etiam lectionem ſervari poſſe cenſebat, ita interpretatus: *omnibus vero his, ait, otium eſſe: nihil enim impedire, quo minus ſtatim abeant et meliora faciant: a melioribus autem ut ad deteriora abeat otium eſſe nemini. Si quis autem abeat* (a melioribus ad pejora) *eum, cum maxime in negotio* (meliora agendi) *conſtitutum, peſſime, ait, facere.*

10. *οὐ τοὺς τὰ*] Caſtalio *οὐδὲ τοὺς τὰ* dedit. Ceterum Socrates in ſequentibus ſumſit imperium, magiſtratus et regnum acquiri et obtingere vel hereditate, vel electione, vel ſorte, vel vi, vel fraudibus vel ſcientia.

ἔν τε νηῒ τὸν μὲν ἐπιστάμενον, ἄρχοντα, τὸν δὲ ναύκληρον
καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ νηῒ πάντας, πειθομένους τῷ
ἐπισταμένῳ· καὶ ἐν γεωργίᾳ, τοὺς κεκτημένους ἀγρούς·
καὶ ἐν νόσῳ, τοὺς νοσοῦντας· καὶ ἐν σωμασκίᾳ, τοὺς
σωμασκοῦντας· καὶ τοὺς ἄλλους πάντας, οἷς ὑπάρχει
τι ἐπιμελείας δεόμενον, ἂν μὲν αὐτοὶ ἡγῶνται ἐπίστα-
σθαι, ἐπιμελεῖσθαι· εἰ δὲ μή, τοῖς ἐπισταμένοις οὐ μό-
νον παροῦσι πειθομένους, ἀλλὰ καὶ ἀπόντας μεταπεμ-
πομένους, ὅπως ἐκείνοις πειθόμενοι τὰ δέοντα πράττωσιν.
ἐν δὲ ταλασίᾳ καὶ τὰς γυναῖκας ἐπεδείκνυεν ἀρχούσας
τῶν ἀνδρῶν, διὰ τὸ τὰς μὲν εἰδέναι ὅπως χρὴ ταλασιουρ-
γεῖν, τοὺς δὲ μὴ εἰδέναι. Εἰ δέ τις πρὸς ταῦτα λέγοι, 12
ὅτι τῷ τυράννῳ ἔξεστι μὴ πείθεσθαι τοῖς ὀρθῶς λέγουσι·
Καὶ πῶς ἄν, ἔφη, ἐξείη μὴ πείθεσθαι, ἐπικειμένης γε
ζημίας, ἐάν τις τῷ εὖ λέγοντι μὴ πείθηται; ἐν ᾧ γὰρ
ἄν τις πράγματι μὴ πείθηται τῷ εὖ λέγοντι, ἁμαρτήσε-
ται δήπου, ἁμαρτάνων δὲ ζημιωθήσεται. Εἰ δὲ φαίη 13
τις τῷ τυράννῳ ἐξεῖναι καὶ ἀποκτεῖναι τὸν εὖ φρονοῦντα·
Τὸν δὲ ἀποκτείναντα, ἔφη, τοὺς κρατίστους τῶν συμμά-
χων οἴει ἀζήμιον γίγνεσθαι, ἤ, ὡς ἔτυχε, ζημιοῦσθαι;
πότερον γὰρ ἂν μᾶλλον οἴει σώζεσθαι τὸν ταῦτα ποιοῦν-
τα, ἢ οὕτω καὶ τάχιστ' ἂν ἀπολέσθαι; Ἐρομένου δέ
τινος αὐτόν, τί δοκοίη αὐτῷ κράτιστον ἀνδρὶ ἐπιτήδευμα
εἶναι, ἀπεκρίνατο, Εὐπραξίαν. Ἐρομένου δὲ πάλιν, εἰ 14

11. ἔν τε νηῒ] Leonclaviana et Welſiana ἐν τῇ νηῒ dant.

ἐπιστάμενον] Si ex antecedentibus intellexeris ὅ τι χρὴ ποιεῖν, non opus erit cum Reiſkio κυβερνᾶν addere.

12. μὴ πείθηται τῷ εὖ λέγοντι] Omittunt hæc Edd. pr. et Steph. ex Stobæo, ubi bis eſt πίθηται, recepit Leoncl. Ad Heſiodi locum Ἔργων verſu 293. οὗτος μὲν πανάριστος, ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει, ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος, ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται reſpexiſſe Xenophontem monuit Zeune.

13. ἀποκτείναντα] Ita cum Stobæo Erneſti, ante quem ἀποκτείνοντα erat.

πότερον] Stobæus πότερα habet; deinceps οἴῃ Edd. pr. poſtea τοῦτο ποιοῦντα Stobæus.

ἀπολέσθαι] Stobæus ἀπολεῖσθαι. Quod Edwards conjecit κάκιστ' ἂν pro τάχιστ' ἂν, equidem probo propter antecedens ὡς ἔτυχε ζημιοῦσθαι.

καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐπιτήδευμα νομίζοι εἶναι, Πᾶν μὲν οὖν τοὐναντίον ἔγωγ᾽, ἔφη, τύχην καὶ πρᾶξιν ἡγοῦμαι· τὸ μὲν γὰρ μὴ ζητοῦντα ἐπιτυχεῖν τινι τῶν δεόντων, εὐτυχίαν οἶμαι εἶναι· τὸ δὲ μαθόντα τι καὶ μελετήσαντα εὖ ποιεῖν, εὐπραξίαν νομίζω· καὶ οἱ τοῦτο ἐπιτηδεύοντες, δοκοῦσί μοι εὖ πράττειν. Καὶ ἀρίστους δὲ καὶ θεοφιλεστάτους ἔφη εἶναι ἐν μὲν γεωργίᾳ τοὺς τὰ γεωργικὰ εὖ πράττοντας, ἐν δὲ ἰατρείᾳ τοὺς τὰ ἰατρικά, ἐν δὲ πολιτείᾳ τοὺς τὰ πολιτικά· τὸν δὲ μηδὲν εὖ πράττοντα, οὔτε χρήσιμον οὐδὲν ἔφη εἶναι οὔτε θεοφιλῆ.

CAP. X.

Cum artificibus de ipforum arte differit, atque ita prodeffe iis ftudet Socrates.

ΑΛΛΑ μὴν καὶ εἴ ποτε τῶν τὰς τέχνας ἐχόντων, καὶ ἐργασίας ἕνεκα χρωμένων αὐταῖς, διαλέγοιτό τινι, καὶ τούτοις ὠφέλιμος ἦν. εἰσελθὼν μὲν γάρ ποτε πρὸς Παῤῥάσιον τὸν ζωγράφον, καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ, Ἆρα, ἔφη, ὦ Παῤῥάσιε, ἡ γραφική ἐστιν εἰκασία τῶν ὁρωμένων; τὰ γοῦν κοῖλα καὶ τὰ ὑψηλά, καὶ τὰ σκοτεινὰ καὶ τὰ φωτεινά, καὶ τὰ σκληρὰ καὶ τὰ μαλακά, καὶ τὰ τραχέα καὶ τὰ λεῖα, καὶ τὰ νέα καὶ τὰ παλαιὰ σώματα διὰ τῶν χρωμάτων ἀπεικάζοντες ἐκμιμεῖσθε.

14. οἶμαι εἶναι] Juntina cum Stobæo p. 29. omifit.

[Verba in vulgatis Stobæi et quibufdam Xenophontis Editionibus omiffa οἶμαι, deinde καὶ μελετήσαντα Codex Parif. a Grotio comparatus fupplet. *Ex Addendis.*]

καὶ μελετήσαντα] Hæc Edd. pr. et Stobæus omittunt, vertit Beffario.

1. τῶν τὰς τέχνας ἐχόντων] Brodæus τῶν περὶ τ. τ. ἐχόντων malebat, oblitus loci de Republica Lacedæmoniorum i. 3. ὥσπερ οἱ πολλοὶ τῶν τὰς τέχνας ἐχόντων ἑδραῖοι εἰσίν. Utilitatem his Socratis colloquia eam afferebant, ut rationes quifque operis fui recte faciundi intelligere aliifque explicare poffet, quod in artificibus vel fummis admodum hodieque rarum eft. Sed Parrhafio pictori aliam etiam utilitatem attuliffe videtur Socraticus fermo, quam explicabo ad fect. 5.

τινι] Aldinum et Stephani τισι rejecit et Juntinam lectionem reftituit Zeune.

πρὸς Παῤῥάσιον] Stobæus p. 381. articulum τὸν interferit, contra verba καὶ διαλ. αὐτῷ omittit.

ἡ γραφική ἐστιν εἰκασία] Ita cum Schützio præeunte Stobæo fcripfi. Articulum ἡ Edd. ante εἰκασία pofitum habebant, ex Stobæo eundem ante γραφικὴ inferuit Ernefti, alterum ante εἰκασία feclufit Zeune.

Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Καὶ μὴν τά γε καλὰ εἴδη 2
ἀφομοιοῦντες, ἐπειδὴ οὐ ῥᾴδιον ἑνὶ ἀνθρώπῳ περιτυχεῖν
ἄμεμπτα πάντα ἔχοντι, ἐκ πολλῶν συνάγοντες τὰ ἐξ
ἑκάστου κάλλιστα, οὕτως ὅλα τὰ σώματα καλὰ ποιεῖτε
φαίνεσθαι; Ποιοῦμεν γάρ, ἔφη, οὕτως. Τί 3
γάρ; ἔφη, τὸ πιθανώτατόν τε καὶ ἥδιστον καὶ φιλικώ-
τατον καὶ ποθεινότατον καὶ ἐρασμιώτατον ἀπομιμεῖσθε
τῆς ψυχῆς ἦθος; ἢ οὐδὲ μιμητόν ἐστι τοῦτο; Πῶς
γὰρ ἄν, ἔφη, μιμητὸν εἴη, ὦ Σώκρατες, ὃ μήτε συμμε-
τρίαν μήτε χρῶμα μήτε ὧν σὺ εἶπας ἄρτι μηδὲν ἔχει,
μηδὲ ὅλως ὁρατόν ἐστιν; Ἆρ' οὐκ, ἔφη, γίγνεται ἐν 4
ἀνθρώπῳ τό τε φιλοφρόνως καὶ τὸ ἐχθρῶς βλέπειν πρός
τινας; Ἔμοι γε δοκεῖ, ἔφη. Οὐκοῦν τοῦτό γε
μιμητὸν ἐν τοῖς ὄμμασιν; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἐπὶ
δὲ τοῖς τῶν φίλων ἀγαθοῖς καὶ τοῖς κακοῖς ὁμοίως σοι
δοκοῦσιν ἔχειν τὰ πρόσωπα οἵ τε φροντίζοντες καὶ οἱ μή;
Μὰ Δί', οὐ δῆτα, ἔφη· ἐπὶ μὲν γὰρ τοῖς ἀγαθοῖς φαι-
δροί, ἐπὶ δὲ τοῖς κακοῖς σκυθρωποὶ γίγνονται. Οὐκ-
οῦν, ἔφη, καὶ ταῦτα δυνατὸν ἀπεικάζειν; Καὶ μά-

2. ἐκ πολλῶν] Quod fecisse pictorem Zeuxin refert Cicero de Inventione libri secundi initio.

συνάγοντες] Ex margine Stephanianæ συναγαγόντες aoristum Atticum veluti naturæ rei convenientiorem recepit Zeune, eumque ait ex h. l. relatum esse a Maximo Tyrio Dissert. xxiii. 3.

3. τὸ πιθανώτατον] Articulum ex Stobæo recepit Leoncl. τε contra idem Stobæus omittit. οὐ τὸ πιθανώτατον scriptum malebat Stephanus, quod si liber scriptus obtulisset, recepissem. Ceterum omisso vocabulo φιλικώτατον h. l. ita vertit Weiske: *Mahlt ihr auch das Ideal des einnehmenden, anmuthsvollen, Sehnsucht erweckenden, liebreitzenden Charakters der Seele!* Equidem gradatim puto Socratem ad majora progredi; itaque τὸ πιθανὸν interpretor *vultum, qui spectatoris oculos moratur et quasi invitat ad spectandum diutius, das Interessante.*

μιμητόν ἐστι] Castalio μιμητέον edidit, ἐστι Stobæus omisit.

4. Ἆρα οὐκ] Ausus sum recipere conjecturam in priore Editione propositam, quam unice huic loco convenire puto, non vulgatum οὖν. Nihil enim ex præcedentibus conficitur, sed negantem Parrhasium docet Socrates.

τότε φιλοφρόνως] Sic ex Stobæo Veneto et Tigurino correxit Ernesti vulgatum πώποτε φιλοφρ. quod Castalio in τό ποτε, Stephanus in πώποτε τὸ mutari voluit. τὸ ante ἐχθρῶς omittit Vatic. 1. et Florentinus E.

τοῦτό γε] Ita pro τέγε ex Vossiano 1. scripsit Ernesti.

5 λα, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ μεγαλοπρεπές τε καὶ ἐλευθέριον καὶ τὸ ταπεινόν τε καὶ ἀνελεύθερον, καὶ τὸ σωφρονητικόν τε καὶ φρόνιμον καὶ τὸ ὑβριστικόν τε καὶ ἀπειρόκαλον καὶ διὰ τοῦ προσώπου καὶ διὰ τῶν σχημάτων καὶ ἑστώτων καὶ κινουμένων ἀνθρώπων διαφαίνει. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ταῦτα μιμητά; Καὶ μάλα, ἔφη· Πότερον οὖν, ἔφη, νομίζεις ἥδιον ὁρᾶν τοὺς ἀνθρώπους, δι' ὧν τὰ καλά τε κἀγαθὰ καὶ ἀγαπητὰ ἤθη φαίνεται, ἢ δι' ὧν τὰ αἰσχρά τε καὶ πονηρὰ καὶ μισητά; Πολὺ νὴ Δί', ἔφη, διαφέρει, ὦ Σώκρατες.

6 Πρὸς δὲ Κλείτωνα τὸν ἀνδριαντοποιὸν εἰσελθών ποτε, καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ, Ὅτι μέν, ἔφη, ὦ Κλείτων, ἀλλοίους ποιεῖς δρομεῖς τε καὶ παλαιστὰς καὶ πύκτας καὶ παγκρατιαστάς, ὁρῶ τε καὶ οἶδα· ὃ δὲ μάλιστα ψυχαγωγεῖ διὰ τῆς ὄψεως τοὺς ἀνθρώπους, τὸ ζωτικὸν φαί-

[5. Verba καὶ τὸ ταπεινόν τε καὶ ἀνελεύθερον male omittit Codex A. Parisinus: contra statim σωφρονικὸν exhibet, quod vulgato σωφρονητικὸν præstare mihi quidem videbatur. Eandem vocabuli formam Xenophon supra i. 3, 9. adhibuit, item Aristophanes Equitum versu 545. Altera forma non habitum aliquem animi, sed potius actum significat, ut dicitur φιλοφρονητικὴ προσφώνησις. In Musonii loco apud Stobæum Serm. xvii. p. 167. τροφὴ σωφρονικωτέρα rectius est in Codice A. Parisino quam σωφρονιστέρα in vulgato. *Ex Addendis.*]

διαφαίνει] Ita cum Stobæo et Bessarione Stephanus. διαφέρει Edd. pr.

μιμητά;] Hoc ex Stobæo recepit Stephani Editio secunda; vulgatum antea vocabulum μιμήματα huic loco non convenit.

ἢ δι' ὧν τὰ αἰσχρὰ—μισητά] Cum Plinius xxxv. 10. in Parrhasii pictoris operibus laudaverit, *argutias vultus, elegantiam capilli, venustatem oris confessione artificum—in lineis extremis palmam adeptus*; difficultatem ex loco Xenophontis subnasci putavit Weiske, ubi Parrhasius animi virtutes maxime amabiles in vultu reddi a pictore posse negat. Multa commentus est vir doctus, ut difficultatem hanc explicaret, laudando sane consilio; tamen a vero aberrasse mihi videtur, nec satis ad hæc verba adtendisse animum, unde cognoscimus Socratem Parrhasio suasisse, ut hominum mores honestos, pulchrosque et amabiles quam malos, turpes et odiosos penicillo reddere mallet. In loco Plinii omnia sunt referenda ad *lineas extremas* picturæ; quibus opponit Plinius: *corpora enim pingere et media rerum est quidem magni operis, sed in quo multi gloriam tulerint.*

6. Κλείτωνα] Stobæus Κλίτωνα scribit. Hunc plane ignoramus hodie; sup. i. 4, 3. juxta Parrhasium pictorem Polycletum pariter fama celebratum nominavit.

ὁρῶ τε] Stobæus ὁρῶ γε dat, deinceps ἐργάζῃ simplex Juntina.

ζωτικὸν] Stobæus ζωτικώτερον habet; unde Stephanus ζωτικωτέρους efficiebat.

νεσθαι, πῶς τοῦτο ἐνεργάζῃ τοῖς ἀνδριάσιν; Ἐπεὶ δὲ 7
ἀπορῶν ὁ Κλείτων οὐ ταχὺ ἀπεκρίνατο, Ἆρ', ἔφη, τοῖς
τῶν ζώντων εἴδεσιν ἀπεικάζων τὸ ἔργον, ζωτικωτέρους
ποιεῖς φαίνεσθαι τοὺς ἀνδριάντας; Καὶ μάλα,
ἔφη. Οὐκοῦν τά τε ὑπὸ τῶν σχημάτων κατασπώ-
μενα καὶ τὰ ἀνασπώμενα ἐν τοῖς σώμασι, καὶ τὰ συμ-
πιεζόμενα καὶ τὰ διελκόμενα, καὶ τὰ ἐντεινόμενα καὶ τὰ
ἀνιέμενα ἀπεικάζων, ὁμοιότερά τε τοῖς ἀληθινοῖς καὶ
πιθανώτερα ποιεῖς φαίνεσθαι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.
Τὸ δὲ καὶ τὰ πάθη τῶν ποιούντων τι σωμάτων ἀπομι- 8
μεῖσθαι, οὐ ποιεῖ τινα τέρψιν τοῖς θεωμένοις; Εἰ-
κός γ' οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τῶν μὲν μαχομένων
ἀπειλητικὰ τὰ ὄμματα ἀπεικαστέον, τῶν δὲ νενικηκότων
εὐφραινομένη ἡ ὄψις μιμητέα; Σφόδρα γε, ἔφη.
Δεῖ ἄρα, ἔφη, τὸν ἀνδριαντοποιὸν τὰ τῆς ψυχῆς ἔργα τῷ
εἴδει προσεικάζειν.

Πρὸς δὲ Πιστίαν τὸν θωρακοποιὸν εἰσελθών, ἐπιδεί- 9
ξαντος αὐτοῦ τῷ Σωκράτει θώρακας εὖ εἰργασμένους,
Νὴ τὴν Ἥραν, ἔφη, καλόν γε, ὦ Πιστία, τὸ εὕρημα, τὸ
τὰ μὲν δεόμενα σκέπης τοῦ ἀνθρώπου σκεπάζειν τὸν θώ-
ρακα, ταῖς δὲ χερσὶ μὴ κωλύειν χρῆσθαι. Ἀτάρ, ἔφη, 10
λέξον μοι, ὦ Πιστία, διὰ τί οὔτε ἰσχυροτέρους οὔτε πολυ-
τελεστέρους τῶν ἄλλων ποιῶν τοὺς θώρακας, πλείονος
πωλεῖς; Ὅτι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εὐρυθμοτέρους

7. κατασπώμενα] Stobæus male καταρτώμενα et deinceps ἀνειμένα habet.

8. τὰ πάθη] Stobæus τὰ ἤθη habet, et deinde ſimplex εἰκαστέον.

εὐφραινομένη ἡ] Vulgatum εὐφραινομένων ὄψις Valckenaer ita corrigebat, ut ἐξ antecedere participium juberet; contra ἡ ὄψις ex Stobæo ſcripſit Zeune. Quod edidi, conjectando aſſecutus eſt etiam Weiſke.

9. τὸ τὰ μὲν] Quod conjecerat Hindeburg, τὸ pro vulgato τῷ ex Voſſiano 1. edidit Erneſti, qui verba τοῦ ἀνθρώπου ſuſpecta habuit, quod loco incommodo locata illi eſſe videbantur.

10. πολυτελεστέρους] Hoc vocabulum vitioſum viſum fuiſſe Ruhnkenio annotavit Erneſti, nulla edita ratione.

ποιῶ. Τὸν ῥυθμὸν δὲ, ἔφη, πότερα μέτρῳ ἢ σταθμῷ
ἐπιδεικνύων, πλείονος τιμᾷ; οὐ γὰρ δὴ ἴσους γε πάντας
οὐδὲ ὁμοίους οἶμαί σε ποιεῖν, εἴγε ἁρμόττοντας ποιεῖς.
Ἀλλὰ νὴ Δί', ἔφη, ποιῶ· οὐδὲν γὰρ ὄφελός ἐστι θώρα-
11 κος ἄνευ τούτου. Οὐκοῦν, ἔφη, σώματά γε ἀνθρώ-
πων τὰ μὲν εὔρυθμά ἐστι, τὰ δὲ ἄῤῥυθμα; Πάνυ
μὲν οὖν, ἔφη. Πῶς οὖν, ἔφη, τῷ ἀῤῥύθμῳ σώματι
ἁρμόττοντα τὸν θώρακα εὔρυθμον ποιεῖς; Ὥσπερ
καὶ ἁρμόττοντα, ἔφη· ὁ ἁρμόττων γάρ ἐστιν εὔρυθμος.
12 Δοκεῖς μοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, τὸ εὔρυθμον οὐ καθ' ἑαυτὸ
λέγειν, ἀλλὰ πρὸς τὸν χρώμενον· ὥσπερ ἂν εἰ φαίης
ἀσπίδα, ᾧ ἐὰν ἁρμόττῃ, τούτῳ εὔρυθμον εἶναι, καὶ χλα-
μύδα, καὶ τἄλλα ὡσαύτως ἔοικεν ἔχειν τῷ σῷ λόγῳ.
13 Ἴσως δὲ καὶ ἄλλο τι οὐ μικρὸν ἀγαθὸν τῷ ἁρμόττειν
πρόσεστι. Δίδαξον, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εἴ τι ἔχεις.
Ἧττον, ἔφη, τῷ βάρει πιέζουσιν οἱ ἁρμόττοντες τῶν
ἀναρμόστων, τὸν αὐτὸν σταθμὸν ἔχοντες. οἱ μὲν γὰρ
ἀνάρμοστοι, ἢ ὅλοι ἐκ τῶν ὤμων κρεμάμενοι ἢ καὶ ἄλλο
τι τοῦ σώματος σφόδρα πιέζοντες, δύσφοροι καὶ χαλεποὶ

Τὸν ῥυθμὸν δ'] Vulgo omiſſum δὲ ſuadente Leonclavio, ex verſione Beſſarionis addidit Erneſti.

μέτρῳ] *Nempe omnis rhythmus quidem numero judicatur, et hoc ipſo, ut Ariſtoteles ait, delectat, quod certo numero continetur: ſed numerus ille eſſe in diverſis rebus poteſt*, in *dimenſione, pondere, tempore, motu* &c. *Hinc Socrati ῥυθμὸς ἐν μέτρῳ καὶ σταθμῷ.* Hæc Erneſti ad h. l. ſed σταθμὸς qui rhythmo conveniat, non docuit vir doctus. Nec omnino Socrates docere voluit quid ſit rhythmus aut quot modis dicatur, ſed potius artificem ad accuratius noſcendam virtutem eam, qua præſtabant loricæ ejus invitare et ducere quæſtiunculis variis voluit. Nunc igitur quærit ex Piſtia, ſi majus loricis ſuis ſtatuit pretium propterea, quod ſint alienis εὐρυθμότεροι, quomodo emtoribus ejus virtutis fidem faciat, quove argumento num pondere an menſura ῥυθμὸν eum cupidis demonſtret? Quare pro ἐπιδεικνύων ſcribendum cenſeo ἀποδεικνύων.

τιμᾷ] Cum Welſio Erneſtus τιμᾷς invexerat, quod relegavit Zeune.

11. ἄῤῥυθμα] Edd. pr. ἄρυθμα hic dant; quæ ſcriptura ſi ubique peræque ſervata fuiſſet, probari poterat.

12. ᾧ ἐὰν] Uſum Atticum particulæ ἐὰν pro ἂν negat etiam Fiſcher in Commentariis ad Platonis Cratylum Particula xi. p. ix. et x. n. 21. quamvis Platonis etiam et Xenophontis in Anabaſi i. 3, 6. loca afferantur huic noſtro ſimilia.

εἶναι] Libri Florentini A. B. C. εἴη dant; deinceps in Juntina σῷ excidit; poſtea εἴ τι ἔχοις Pariſ. 3.

γίγνονται· οἱ δὲ ἁρμόττοντες, διειλημμένοι τὸ βάρος τὸ
μὲν ὑπὸ τῶν κλειδῶν καὶ ἐπωμίδων, τὸ δὲ ὑπὸ τῶν ὤμων,
τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ στήθους, τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ νώτου, τὸ δὲ ὑπὸ
τῆς γαστρὸς, ὀλίγου δεῖν οὐ φορήματι ἀλλὰ προσθή-
ματι ἐοίκασιν. Εἴρηκας, ἔφη, αὐτὸ, δι' ὅπερ ἔγωγε 14
τὰ ἐμὰ ἔργα πλείστου ἄξια νομίζω εἶναι. ἔνιοι μέντοι
τοὺς ποικίλους καὶ τοὺς ἐπιχρύσους θώρακας μᾶλλον
ὠνοῦνται. Ἀλλὰ μὴν, ἔφη, εἴγε διὰ ταῦτα μὴ ἁρ-
μόττοντας ὠνοῦνται, κακὸν ἔμοι γε δοκοῦσι ποικίλον τε
καὶ ἐπίχρυσον ὠνεῖσθαι. Ἀτὰρ, ἔφη, τοῦ σώματος μὴ 15
μένοντος, ἀλλὰ τοτὲ μὲν κυρτουμένου, τοτὲ δὲ ὀρθουμένου,
πῶς ἂν ἀκριβεῖς θώρακες ἁρμόττοιεν; Οὐδαμῶς,
ἔφη. Λέγεις, ἔφη, ἁρμόττειν οὐ τοὺς ἀκριβεῖς, ἀλλὰ
τοὺς μὴ λυποῦντας ἐν τῇ χρείᾳ. Αὐτὸς, ἔφη, τοῦτο
λέγω, ὦ Σώκρατες, καὶ τὰ νῦν ὀρθῶς ἀποδέχῃ.

CAP. XI.

ΓΥΝΑΙΚΟΣ δέ ποτε οὔσης ἐν τῇ πόλει καλῆς, ᾗ ὄνο-
μα ἦν Θεοδότη, καὶ οἵας συνεῖναι τῷ πείθοντι, μνησθέν-
τος αὐτῆς τῶν παρόντων τινὸς, καὶ εἰπόντος, ὅτι κρεῖττον

Cum Theodota meretrice de arte amatorum allici-

13. προσθήματι] Suſpectum ſibi vocabulum Weiſke in ἰσθήματι vel περιισθήματι mutari voluit.

14. Εἴρηκας—αὐτὸ, δι' ὅπερ] Uſitatius dicitur αὐτὸ τοῦτο. Sed ſic etiam Plutarchus in Cleomene c. 24. αὐτὸ μὲν, ἔφη, λέγω. ubi Reiſke τοῦτο additum malebat.

15. ἀκριβεῖς] Sunt qui corporis immoti membris et partibus omnibus tam accurate congruunt, ut leviſſimus corporis motus eorum uſum incommodum et moleſtum faciat.

αὐτὸς—λέγω] Erneſti αὐτὸ τοῦτο λέγεις conjecerat ſcribendum, vulgatam αὐτὸς—λέγεις contra defendit Zeune, velut eodem ſenſu poſitam. Schütz αὐτὸ in texto poſuit, ceterum Pariſinæ Editionis lectionem αὐτὸς—λέγω probans, aſſentiente Weiſkio.

1. Θεοδότη] Hunc locum laudat Athenæus v. p. 220. F. Theodote poſtea cum Alcibiade conſuevit, eumque mortuum, muliebri ſua veſte contectum, cremavit. Vide Athen. xiii. p. 574. F. Eam inter nobiliſſimas Græciæ meretrices commemorat Libanius tom. i. p. 582. Apud Ælianum V. H. xiii. 32. etiam Calliſto meretrix commemoratur, quacum habuerit ſermonem Socrates.

καὶ οἵας] Hanc Erneſtianam vulgati οἷα correctionem firmavit Florent. E.

πείθοντι] Intellige vel λόγῳ vel ἀργυρίῳ. Beſſario πενθοῦντι vertit, quod Caſtalio edidit.

endorum confabulatur Socrates.

εἴη λόγου τὸ κάλλος τῆς γυναικὸς, καὶ ζωγράφους φή-
σαντος εἰσιέναι πρὸς αὐτὴν ἀπεικασομένους, οἷς ἐκείνην
ἐπιδεικνύειν ἑαυτῆς ὅσα καλῶς ἔχοι· Ἰτέον ἂν εἴη θεα-
σομένους, ἔφη ὁ Σωκράτης· οὐ γὰρ δὴ ἀκούσασί γε τὸ
λόγου κρεῖττόν ἐστι καταμαθεῖν. Καὶ ὁ διηγησάμενος,
2 οὐκ ἂν φθάνοιτ', ἔφη, ἀκολουθοῦντες; Οὕτω μὲν δὴ
πορευθέντες πρὸς τὴν Θεοδότην, καὶ καταλαβόντες ζω-
γράφῳ τινὶ παρεστηκυῖαν, ἐθεάσαντο. παυσαμένου δὲ
τοῦ ζωγράφου, ὦ ἄνδρες, ἔφη ὁ Σωκράτης, πότερον ἡμᾶς
δεῖ μᾶλλον Θεοδότῃ χάριν ἔχειν, ὅτι ἡμῖν τὸ κάλλος ἑαυ-
τῆς ἐπέδειξεν, ἢ ταύτην ἡμῖν, ὅτι ἐθεασάμεθα; Ἆρ' εἰ
μὲν ταύτῃ ὠφελιμωτέρα ἐστὶν ἡ ἐπίδειξις, ταύτην ἡμῖν
3 χάριν ἐκτέον· εἰ δὲ ἡμῖν ἡ θέα, ἡμᾶς ταύτῃ. Εἰπόντος
δέ τινος, ὅτι δίκαια λέγοι, Οὐκοῦν, ἔφη, αὕτη μὲν ἤδη τε
τὸν παρ' ἡμῶν ἔπαινον κερδαίνει, καὶ, ἐπειδὰν εἰς πλείους
διαγγείλωμεν, πλείω ὠφεληθήσεται· ἡμεῖς δὲ ἤδη τε,
ὧν ἐθεασάμεθα, ἐπιθυμοῦμεν ἅψασθαι, καὶ ἄπιμεν
ὑποκνιζόμενοι, καὶ ἀπελθόντες ποθήσομεν. ἐκ δὲ τούτων
εἰκὸς, ἡμᾶς μὲν θεραπεύειν, ταύτην δὲ θεραπεύεσθαι.
Καὶ ἡ Θεοδότη, νὴ Δί', ἔφη, εἰ τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχει,
4 ἐμὲ ἂν δέοι ὑμῖν τῆς θέας χάριν ἔχειν. Ἐκ δὲ τούτου ὁ
Σωκράτης, ὁρῶν αὐτήν τε πολυτελῶς κεκοσμημένην, καὶ
μητέρα παροῦσαν αὐτῇ ἐν ἐσθῆτι καὶ θεραπείᾳ οὐ τῇ

ὅσα καλῶς ἔχοι] Intellige ἐπιδεικνύναι. Si voluiſſet Xenophon dicere *quæcunque haberent pulchritudinis commendationem*, ut cenſuit Hindenburg, ὅσα καλὰ ἔχοι dicere debebat.

θεασομένους] Edd. pr. θεασαμένους. Athenæus xiii. 6. ex h. l. θεασομένοις laudat.

τὸ λόγου] Vulgatum τοῦ λόγου Leoncl. mutabat in εἰ τοῦ λόγου κρείττων. Certiſſimam Erneſti correctionem firmant libri Florentini A. B. C. E. ἀκούσας ἥγετο τὸ λόγου κρεῖττον Vaticani 1. 2. 3.

οὐκ ἂν φθάνοιτ'] Hic et ii. 3, 11. cum interrogandi ſigno ſcripſi formulam Atticam: *quin vos ſtatim me ſequimini?*

2. ζωγράφῳ] Edd. pr. ζωγράφου habent.

ταύτην ἡμῖν χ. ἐκτέον] Eſt pro ταύτην ἡμῖν χ. δεῖ ἔχειν, ut antea ἰτέον ἂν εἴη θεασαμένους pro δεῖ ἰέναι θεασομένους.

3. ἤδη τε] Omiſſum in recentioribus τε ex Edd. pr. revocavit Erneſti.

ὠφεληθήσεται] Ita etiam Voſſianus 1. ὠφελήσεται Edd. pr.

τυχούσῃ, καὶ θεραπαίνας πολλὰς καὶ εὐειδεῖς, καὶ οὐδὲ ταύτας ἠμελημένως ἐχούσας, καὶ τοῖς ἄλλοις τὴν οἰκίαν ἀφθόνως κατεσκευασμένην, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Θεοδότη, ἔστι σοι ἀγρός; Οὐκ ἔμοιγ', ἔφη. Ἀλλ' ἄρα οἰκία προσόδους ἔχουσα; Οὐδὲ οἰκία, ἔφη. Ἀλλὰ μὴ χειροτέχναι τινες; Οὐδὲ χειροτέχναι, ἔφη. Πόθεν οὖν, ἔφη, τὰ ἐπιτήδεια ἔχεις; Ἐάν τις, ἔφη, φίλος μοι γενόμενος, εὖ ποιεῖν ἐθέλῃ, οὗτός μοι βίος
ἐστί. Νὴ τὴν Ἥραν, ἔφη, ὦ Θεοδότη, καλόν γε τὸ κτῆ- 5
μα, καὶ πολλῷ κρεῖττον οἰῶν τε καὶ βοῶν καὶ αἰγῶν, φίλων ἀγέλην κεκτῆσθαι. Ἀτὰρ, ἔφη, πότερον τῇ τύχῃ ἐπιτρέπεις, ἐάν τις σοὶ φίλος, ὥσπερ μυῖα, προσπτῆται,
ἢ καὶ αὐτή τι μηχανᾷ; Πῶς δ' ἂν, ἔφη, ἐγὼ τού- 6
του μηχανὴν εὕροιμι; Πολὺ νὴ Δί', ἔφη, προσηκόντως μᾶλλον ἢ αἱ φάλαγγες· οἶσθα γὰρ, ὡς ἐκεῖναι θηρῶσι τὰ πρὸς τὸν βίον· ἀράχνια γὰρ δήπου λεπτὰ ὑφηνάμεναι, ὅ τι ἂν ἐνταῦθα ἐμπέσῃ, τούτῳ τροφῇ χρῶν-
ται Καὶ ἐμοὶ οὖν, ἔφη, συμβουλεύεις ὑφήνασθαί τι 7
θήρατρον; Οὐ γὰρ δὴ, ἔφη, οὕτω γε ἀτεχνῶς οἴεσθαι χρὴ τὸ πλείστου ἄξιον ἄγρευμα, φίλους, θηράσειν. οὐχ ὁρᾷς, ὅτι καὶ τὸ μικροῦ ἄξιον, τοὺς λαγὼς, θηρῶντες
πολλὰ τεχνάζουσιν; Ὅτι μὲν γὰρ τῆς νυκτὸς νέμονται, 8
κύνας νυκτερευτικὰς πορισάμενοι, ταύταις αὐτοὺς θηρῶ-

4. προσόδους ἔχουσα] Interpretantur παρέχουσα; mercedem ex locatione domus intelligit.

χειροτέχναι] Servi opifices, quorum multitudine Athenis fere omnes divitiæ conſtabant.

Ἐάν τις] Valckenaer ὃ ἄν τις malebat; vulgatum inepte defendit Zeune.

5. κρεῖττον οἰῶν] Stephani conjecturam κρεῖττον ἢ οἰῶν receperunt Leonclavii tertia, Welſiana, Strothiana et Schütziana, poſita ſcilicet poſt κτῆμα majore diſtinctione.

φίλων ἀγέλην] Juntina φίλων δὲ ἀγ. quod in φίλων δὴ mutavit Caſtalio.

7. Οὐ γὰρ δὴ] Repete συμβουλεύω ὑφ. τι θήρατρον ante hæc verba. Sequens ἔφη ex Voſſiano 1. addidit Zeune.

8. νυκτερευτικὰς] Cum de canibus generatim dicitur, ſexu fœmineo utuntur ſcriptores etiam proſaici. Alioquin de hoc genere valet quod Plutarchus ait in Amatorio p. 55. ed. Hutten. θηρατικὸς οὐ τοῖς ἄῤῥεσι χαίρει μόνον, ἀλλὰ καὶ Κρήσσας τρέφει καὶ Λακαίνας σκύλακας.

σιν· ὅτι δὲ μεθ' ἡμέραν ἀποδιδράσκουσιν, ἄλλας κτῶν-
ται κύνας, αἵτινες, ᾗ ἂν ἐκ τῆς νομῆς εἰς τὴν εὐνὴν ἀπέλ-
θωσι, τῇ ὀσμῇ αἰσθανόμεναι, εὑρίσκουσιν αὐτούς· ὅτι
δὲ ποδώκεις εἰσὶν, ὥστε καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ τρέχοντες
ἀποφεύγειν, ἄλλας αὖ κύνας ταχείας παρασκευάζονται,
ἵνα κατὰ πόδας ἁλίσκωνται· ὅτι δὲ καὶ ταύτας αὐτῶν
τινες ἀποφεύγουσι, δίκτυα ἱστᾶσιν εἰς τὰς ἀτραποὺς, ᾗ
φεύγουσιν, ἵν' εἰς ταῦτα ἐμπίπτοντες συμποδίζωνται.
9 Τίνι οὖν, ἔφη, τοιούτῳ φίλους ἂν ἐγὼ θηρῴην; Ἐὰν
νὴ Δί', ἔφη, ἀντὶ κυνὸς κτήσῃ, ὅστις σοι ἰχνεύων μὲν τοὺς
φιλοκάλους καὶ πλουσίους εὑρήσει, εὑρὼν δὲ μηχανήσε-
ται, ὅπως ἐμβάλῃ αὐτοὺς εἰς τὰ σὰ δίκτυα. Καὶ
10 ποῖα, ἔφη, ἐγὼ δίκτυα ἔχω; Ἓν μὲν δήπου, ἔφη,
καὶ μάλα εὖ περιπλεκόμενον, τὸ σῶμα· ἐν δὲ τούτῳ
ψυχὴν, ᾗ καταμανθάνεις, καὶ ὡς ἂν ἐμβλέπουσα χα-
ρίζοιο, καὶ ὅ τι ἂν λέγουσα εὐφραίνοις, καὶ ὅτι δεῖ τὸν
μὲν ἐπιμελόμενον ἀσμένως ὑποδέχεσθαι, τὸν δὲ τρυ-
φῶντα ἀποκλείειν, καὶ ἀῤῥωστήσαντός γε φίλου φροντι-
στικῶς ἐπισκέψασθαι, καὶ καλόν τι πράξαντος σφόδρα
συνησθῆναι, καὶ τῷ σφόδρα σοῦ φροντίζοντι ὅλῃ τῇ ψυχῇ
κεχαρίσθαι. Φιλεῖν γε μὴν, εὖ οἶδ', ὅτι ἐπίστασαι οὐ
μόνον μαλακῶς, ἀλλὰ καὶ εὐνοϊκῶς· καὶ ὅτι ἄριστοί σοι
εἰσὶν οἱ φίλοι, οἶδ' ὅτι οὐ λόγῳ, ἀλλ' ἔργῳ ἀναπείθεις.

ἀπέλθωσιν] Juntina ἐπέλθωσιν dat.

κατὰ πόδας] In Cyrop. i. 6, 40. eſt κατὰ πόδας αἱρεῖν, *curſu capere*.

τινὲς ἀποφεύγουσι] In Cynegetico contra 5. 29. noſter: κατὰ πόδας δὲ οὐ πολλάκις ὑπὸ τῶν κυνῶν διὰ τάχος κρατεῖται· ὅσοι δὲ ἁλίσκονται, παρὰ φύσιν τοῦ σώματος, τύχῃ δὲ χρησάμενοι. unde recte arguebat Arrianus Cynegetici cap. ii. ſect. 2. Xenophonti genus canum velocium ignotum fuiſſe, quod Seguſia Romanis miſit ad uſum venaticum.

9. Ἐὰν] Juntina ἐὰν δὲ dedit.

10. καταμανθάνεις] Caſtalio καταμανθάνοις dedit.

ἀῤῥωστήσαντός γε] Recte Hindeburg in τε mutari voluit γε.

μαλακῶς] Ridicule Weiſke vertit, *du verſtehſt die Kunſt zu lieben, und nicht nur buhleriſch, ſondern auch wohlwollend zu lieben.*

καὶ ὅτι οἱ φίλοι—ἀναπείθεις] Sententiam horum verborum mihi plane obſcuram ita reddidit Weiſke: *und weil du wahre thatige Freunde*

Μὰ τὸν Δί᾽, ἔφη ἡ Θεοδότη, ἐγὼ τούτων οὐδὲν μηχανῶ-
μαι. Καὶ μὴν, ἔφη, πολὺ διαφέρει τὸ κατὰ φύσιν 11
τε καὶ ὀρθῶς ἀνθρώπῳ προσφέρεσθαι. καὶ γὰρ δὴ βίᾳ
μὲν οὔτ᾽ ἂν ἕλοις οὔτε κατάσχοις φίλον· εὐεργεσίᾳ δὲ
καὶ ἡδονῇ τὸ θηρίον τοῦτο ἁλώσιμόν τε καὶ παραμόνιμόν
ἐστιν. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Δεῖ τοίνυν, ἔφη, 12
πρῶτον μὲν τοὺς φροντίζοντάς σου τοιαῦτα ἀξιοῦν, οἷα
ποιοῦσιν αὐτοῖς σμικρότατα μελήσει· ἔπειτα δὲ αὐτὴν
ἀμείβεσθαι χαριζομένην τὸν αὐτὸν τρόπον. οὕτω γὰρ ἂν
μάλιστα φίλοι γίγνοιντο, καὶ πλεῖστον χρόνον φιλοῖεν,
καὶ μέγιστα εὐεργετοῖεν. Χαρίζοιο δ᾽ ἂν μάλιστα εἰ 13
δεομένοις δωροῖο τὰ παρὰ σεαυτῆς. ὁρᾷς γὰρ, ὅτι καὶ
τῶν βρωμάτων τὰ ἥδιστα, ἐὰν μέν τις προσφέρῃ, πρὶν
ἐπιθυμεῖν, ἀηδῆ φαίνεται, κεκορεσμένοις δὲ καὶ βδε-
λυγμίαν παρέχει· ἐὰν δέ τις προσφέρῃ λιμὸν ἐμποιή-
σας, κἂν φαυλότερα ᾖ, πάνυ ἡδέα φαίνεται. Πῶς 14
οὖν ἂν, ἔφη, ἐγὼ λιμὸν ἐμποιεῖν τῳ τῶν παρ᾽ ἐμοὶ δυναί-
μην; Εἰ, νὴ Δί᾽, ἔφη, πρῶτον μὲν τοῖς κεκορεσμέ-
νοις μήτε προσφέροις μήτε ὑπομιμνήσκοις, ἕως ἂν τῆς
πλησμονῆς παυσάμενοι πάλιν δέωνται· ἔπειτα δὲ τοὺς
δεομένους ὑπομιμνήσκοις ὡς κοσμιωτάτῃ τε ὁμιλίᾳ, καὶ
τῷ φαίνεσθαι βουλομένη χαρίζεσθαι, καὶ διαφεύγουσα,

hast, so schliesse ich, dass du sie nicht mit Worten, sondern durch die That gewinnest.

11. καὶ γὰρ δὴ] Juntina δὴ omisit.

12. ἀξιοῦν] Intellige e sequentibus ποιεῖν.

13. τις προσφέρῃ] Stephanianum προσφέρηται recte rejecit Zeune.

14. τῳ τῶν] Juntina τῳ omisit.

προσφέροις] Intellige τὰ παρὰ σεαυτῆς. Sequens δέωνται est in Juntina, Steph. sec. et Vatic. 1. δέονται est in Aldina.

ἔπειτα δὲ] Cum Hindeburgio, Ernestio et Schützio δὲ addidi.

βουλομένη] Weiske negationem οὐ βουλ. necessariam putavit esse: in quo judicio innocentiam viri magis quam perspicacitatem admiror. In toto vero hoc loco vertendo non solum a lepore sermonis græci, sed ab ipsa adeo Socratis sententia aberravit Weiske.

διαφεύγουσα] Hoc præceptum tenebat meretrix apud Terent. Heaut. ii. 3, 125. *Quendam misere offendi militem ejus noctem orantem: hac arte tractabat virum, ut illius animum cupidum inopia incenderet.* Alciphron. ii. 1. p. 202. τὰς ὁπωσοῦν ἄλλως ταχυ

ἕως ἂν ὡς μάλιστα δεηθῶσι. τηνικαῦτα γὰρ πολὺ δια-
15 φέρει τὰ αὐτὰ δῶρα, ἢ πρὶν ἐπιθυμῆσαι, διδόναι. Καὶ ἡ Θεοδότη, Τί οὖν οὐ σύ μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐγένου συνθηρατὴς τῶν φίλων; Ἐάν γε, νὴ Δί', ἔφη, πείθῃς με σύ. Πῶς οὖν ἄν, ἔφη, πείσαιμί σε; Ζητήσεις, ἔφη, τοῦτο αὐτὴ καὶ μηχανήσῃ, ἐάν τί μου δέῃ.
16 Εἴσιθι τοίνυν, ἔφη, θαμινά. Καὶ ὁ Σωκράτης ἐπισκώπτων τὴν αὐτοῦ ἀπραγμοσύνην, Ἀλλ', ὦ Θεοδότη, ἔφη, οὐ πάνυ μοι ῥᾴδιόν ἐστι σχολάσαι. καὶ γὰρ ἴδια πράγματα πολλὰ καὶ δημόσια παρέχει μοι ἀσχολίαν· εἰσὶ δὲ καὶ φίλαι μοι, αἳ οὔτε ἡμέρας οὔτε νυκτὸς ἀφ' αὑτῶν ἐάσουσί με ἀπιέναι, φίλτρα τε μανθάνουσαι παρ'
17 ἐμοῦ καὶ ἐπῳδάς. Ἐπίστασαι γάρ, ἔφη, καὶ ταῦτα, ὦ Σώκρατες; Ἀλλὰ διὰ τί οἴει, ἔφη, Ἀπολλόδωρόν τε τόνδε καὶ Ἀντισθένην οὐδέποτέ μου ἀπολείπεσθαι; διὰ τί δὲ καὶ Κέβητα καὶ Σιμμίαν Θήβηθεν παραγίγνεσθαι; εὖ ἴσθι, ὅτι ταῦτα οὐκ ἄνευ πολλῶν
18 φίλτρων τε καὶ ἐπῳδῶν καὶ ἰύγγων ἐστί. Χρῆσον τοίνυν

μαραινομένας μεσολαβοῦσα χάριτας, ἵνα μᾶλλον ἐξάπτωνται τοῖς διαστήμασι. Utrumque locum annotavit Ruhnkenius.

13. Τί οὖν οὐ σύ μοι—ἐγένου] Pro οὐ quidam ap. Simfonem vult corrigi εἰ, ut fenfus effet. *Quid, fi tu fieres* &c. Sed correctione non eft opus. Sic Cyrop. viii. 3, 46. eft, Τί οὖν: οὐχὶ σύγε αὐτίκα μάλα εὐδαίμων ἐγένου; *Quid obftat, quin tute ftatim fis felix?* Zeunii exemplo addo Platonem in Charmide p. 109. ed. Bipont. τί οὖν οὐκ ἀπεδύσαμεν αὐτοῦ αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐθεασάμεθα; Infra iv. 6, 14. formulam eandem non agnoverunt viri docti. Plato comicus in Menelao apud Suidam habet Τί οὐκ ἀπήγξω, ἵνα Θήβησιν ἥρως γένῃ. Nofter tamen in Hellenicis iv. 1, 11. τί οὖν οὐ συνθάνῃ, εἰ καὶ ἐκείνῳ βουλομένῳ ταῦτ' ἐστί; formulam variavit. Cf. fupra ad iii. 1, 10. annotata.

Ἐάν γε] Intellige γενήσομαι συνθηρατής. Deinceps με omifit Juntina.

16. τὴν αὑτοῦ] Hanc Edd. pr. et Beffarionis fcripturam reftituit Zeune in locum Stephaniani αὐτῆς, quod tamen Schützio fe approbare potuit.

ἐάσουσι] Mihi ἐῶσι fcribendum videtur, quod tempus vertendo reddidit Weiske.

17. Ἀπολλόδωρον] De quo vide Apologiam Xenophonteam §. 28. et Platonicum Sympof. ii. 1. Antifthenes in Xenophontis Sympofio iv. 44. καί, ὃ πλείστου ἐγὼ τιμῶμαι, Σωκράτει σχολάζων συνδιημερεύειν.

ἰύγγων] Avicula proprie dicitur in cavis arborum nidulans atque infectis victitans, inprimis formicis, quas lingua prælonga projecta glutini ejus adhærentes deglutit, veluti picorum genus. Præterea avicula, quam Latini torquillam, Galli *torcou*, nos *Wendehals* appellamus, geftibus et-

μοι, ἔφη, τὴν ἴϋγγα, ἵνα ἐπὶ σοὶ πρῶτον ἕλκω αὐτήν. Ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη, οὐκ αὐτὸς ἕλκεσθαι πρός σε βούλομαι, ἀλλά σε πρὸς ἐμὲ πορεύεσθαι. Ἀλλὰ πορεύσομαι, ἔφη· μόνον ὑποδέχου. Ἀλλ' ὑποδέξομαί σε, ἔφη, ἐὰν μή τις φιλωτέρα σου ἔνδον ᾖ.

CAP. XII.

ΕΠΙΓΕΝΗΝ δὲ τῶν ξυνόντων τινὰ, νέον τε ὄντα, καὶ De bona valetudine,

iam quibusdam mirabilis, caput et collum reflectere et circumrotare potest reliquo quiescente corpore; quod facit, dum in manibus eam tenemus vivam. Deinde nido suo incubans, aut cavea inclusus accedentem hominem territare conatur, dum appropinquans capite projecto et collo, alisque pendentibus subito retracto et capite et collo saltum retro dat, eundemque gestum reperit. Hæc avis natura et mores mirabiles antiquitatem rudem in admirationem rei raptam eo adegit, ut virium aliquid extraordinariarum inesse illi et corpori ejus crederent, eamque adeo ad usum pelliciendorum hominum ad amorem adhiberent. Avem scilicet rotæ quatuor radios habenti illigabant atque ita rotam variis cum incantationibus versabant. Hinc ipsa rota nomine aviculæ appellata fuit. Hinc ἕλκειν ἴϋγγα ἐπί τινα, atque omnino illiciorum genus omne ita vocabant. Locus antiquissimus de usu rotæ hujus et avis in re amatoria est Pindari Pyth. iv. 380. Æschyli Pers. 993. deinde Theocritus Idyll. ii. 17. apparatum istum copiosius enarrat, et rotam ῥόμβον χάλκεον dicit. Trocho etiam fila magica inducta versabant, ut ait Lucanus vi. 460. traxerunt torti magica vertigine fili. Recentiores magi strophalum Hecaticum appellarunt seu sphærica seu triangulari forma, de quo vide Tiedemann de magicarum artium origine p. 69. Omissis locis veterum scriptorum multis, ubi iynx metaphorice dicitur de amoris illiciis aut partis alicujus, velut oculorum pulcritudine ad amorem invitante, unum *Plutarchi* locum excitabo de Sera Numinis vindicta p. 109. ed. Wyttenb. ubi Thespesium, animo loca inferna peragrantem et reverti volentem, subito virga tangit, quo melius singula recordaretur: Καί τι ῥαβδίον ὥσπερ οἱ ζωγράφοι, διάπυρον προσάγειν —αὐτὸν δὲ ὥσπερ ὑπὸ σύριγγος ἐξαίφνης σπασθέντα πνεύματι νεανικῷ σφόδρα καὶ βιαίῳ τῷ σώματι προσπεσεῖν &c. Ubi miror Wyttenbachium non vidisse legendum esse ὑπ' ἴϋγγος, sed longe alia cogitasse. Nec potest vulgari lectioni succurrere locus ex Lexico MSto positus in Biblioth. Coisliniana p. 462. ἴϋγξ σύριγξ μονοκάλαμος, καὶ ὄρνεον, ᾠδὴ καὶ πειθώ. Id enim docere voluit auctor, ab avis voce fistulæ etiam genus, una arundine compositum, dici jyngem. Vocem avis Aristoteles H. A. ii. 12. exprimit verbo τρίζειν; sed Ælianus vi. 19. vocem cum sono tibiæ transversæ comparat, atque hanc ipsam veteres ab ave iynga dixisse videntur. Nec magis in loco Plutarchi virgam candentem pictorum explicavit Wyttenbach, qua scilicet pictores ceram picturis inductam inussisse atque ita picturas encaustas absolvisse videntur. Hic ex tota antiquitate unus est locus, qui artificii istius rationem aliquotenus non explicet, sed arguat tantum. Enarrationem Iyngum, Celedonum et Sirenum in artis vetustæ monumentis reliquarum promisit nuper Boettiger, Vinariensis Gymnasii Director.

18. ὑποδέξομαι] Edd. pr. doricam formam ὑποδεξοῦμαι dant.

1. Ἐπιγένην] Epigenes hic fuit Antiphontis Atheniensis filius, quem inter sodales suos nominat Socrates in Apologia Platonica. Diversum Critonis filium, Critobuli fratrem, nominat Diogenes Laert. ii. 121.

firmitate et robore corporis per exercitia gymnaſtica quærendis.

τὸ σῶμα κακῶς ἔχοντα, ἰδών, Ὡς ἰδιωτικῶς, ἔφη,
τὸ σῶμα ἔχεις, ὦ Ἐπίγενες! Καὶ ὅς, Ἰδιώτης μέν,
ἔφη, εἰμί, ὦ Σώκρατες. Οὐδέν γε μᾶλλον, ἔφη, τῶν
ἐν Ὀλυμπίᾳ μελλόντων ἀγωνίζεσθαι. Ἢ δοκεῖ σοι
μικρὸς εἶναι, ὁ περὶ τῆς ψυχῆς πρὸς τοὺς πολεμίους
2 ἀγών, ὃν Ἀθηναῖοι θήσουσιν, ὅταν τύχωσι; Καὶ μὴν
οὐκ ὀλίγοι μὲν διὰ τὴν τοῦ σώματος καχεξίαν ἀποθνή-
σκουσί τε ἐν τοῖς πολεμικοῖς κινδύνοις, καὶ αἰσχρῶς σώ-
ζονται· πολλοὶ δὲ δι' αὐτὸ τοῦτο ζῶντες ἁλίσκονται, καὶ
ἁλόντες ἤτοι δουλεύουσι τὸν λοιπὸν βίον [ἐὰν οὕτω τύχωσι]
τὴν χαλεπωτάτην δουλείαν, ἤ, εἰς τὰς ἀνάγκας τὰς ἀλ-

κακῶς ἔχοντα] Ex corporis incuria. Socrates autem, uti noſter ait ſupra i. 2, 4. καὶ τοῦ σώματος αὐτός τε οὐκ ἠμέλει τούς τ' ἀμελοῦντας οὐκ ἐπῄνει. Corporis autem εὐεξίαν gymnaſtica ars procurare videbatur, quare noſter ii. 2, 20. αἱ μὲν ῥᾳδιουργίαι καὶ ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἡδοναὶ οὔτε σώματι εὐεξίαν ἱκαναί εἰσιν ἐνεργάζεσθαι, ὥς φασιν οἱ γυμνασταί. et iii. 5, 15. Periclis filius Athenienſes cum Lacedæmoniis comparans ait πότε σωμασκήσουσιν οὕτως, οἱ οὐ μόνον αὐτοὶ εὐεξίας ἀμελοῦσιν, ἀλλὰ etc. Homo autem qui corporis exercitiorum genere vario ex diſciplina gymnaſtica firmandi curam gerit, Attice ἀσκητής, qui negligit ἰδιώτης, et qui corpore infirmo eſt, ἰδιωτικῶς ἔχειν male nec athletice ſe habere dicitur. Noſter iii. 7, 7. τῶν ἀσκητῶν ὄντα κρείττω τοὺς ἰδιώτας φοβεῖσθαι. Iterum infra iii. 14, 3. ἐάν τις ἄνευ τοῦ σίτου τὸ ὄψον αὐτὸ ἐσθίῃ, μὴ ἀσκήσεως ἀλλ' ἡδονῆς ἕνεκα, i. e. propter vitam gymnaſticam, et victum ex præceptis gymnaſticis ſervandum. Platonis locum aptiſſimum vol. viii. p. 420. apposuit Weiſke: εὖ τὸ σῶμα ἔχων καὶ μὴ ἰδιωτικῶς ἢ φαύλως. Qui corpus igitur infirmum et male ſanum habet propter exercitium corporis et curam neglectam, ἰδιωτικῶς ἔχειν h. l. dicitur, cujus dictionis vim qui non ceperunt Interpretes, varia commenti ſunt, quibus verba Xenophontis magis obſcurarent quam illuſtrarent.

Οὐδέν γε μᾶλλον] Intellige ἰδιώτης εἶς. Si qui ſtadium et certamina Olympica ingreditur, victoriæ cupidus, vere dici poteſt ἰδιώτης, etiam tibi, Epigenes, concedere poſſim ἰδιώτην te profitenti. Contra majore te jure ἀσκητὴν aliquis vel ἀθλητὴν habuerit vel nominaverit, qui quidem certamina bellica, quo te patria vocat civem, cum Olympicis, quæ nemo invitus ſubit, comparaverit. Atqui quemadmodum hic, qui victoriæ Olympicæ æmulus gymnaſtica tamen præcepta negligat et corporis curam debitam non habeat, merito ſit culpandus; multo vero magis ille eſt increpandus, qui cum ad certamina bellica pro patria ſubeunda quovis tempore paratus eſſe debeat, omnem corporis curam deponit adeoque vires admodum infirmas aut plane nullas bellicis laboribus opponere poteſt.

θήσουσιν] Erneſtus interpretatur: *quod Athenienſes obibunt, cum res feret.* Contra ἀγῶνα τιθέναι eſt *certamen inſtituere præmiis propoſitis,*

2. τοῦ σώματος] Margo Steph. τῶν σωμάτων neſcio unde memoravit.

αἰσχρῶς σώζονται] Veluti clypeo abjecto, vel omnino in turpi fuga ſalutem quærunt.

δι' αὐτὸ τοῦτο] Propter eandem corporis infirmitatem vel καχεξίαν.

[ἐὰν οὕτω τύχωσι]] Hæc verba in Juntina et verſione Beſſarionis omiſſa veluti frigida recte damnavit Ruhnkenius; igitur ſecluſit Zeune, delevit Schütz. Sed Juntina præterea etiam verba τὴν χαλ. δουλείαν omiſit.

γεινοτάτας ἐμπεσόντες καὶ ἐκτίσαντες ἐνίοτε πλείω τῶν
ὑπαρχόντων αὐτοῖς, τὸν λοιπὸν βίον ἐνδεεῖς τῶν ἀναγκαίων
ὄντες καὶ κακοπαθοῦντες διαζῶσι· πολλοὶ δὲ δόξαν
αἰσχρὰν κτῶνται, διὰ τὴν τοῦ σώματος ἀδυναμίαν δοκοῦν-
τες ἀποδειλιᾶν. Ἢ καταφρονεῖς τῶν ἐπιτιμίων τῆς 3
καχεξίας τούτων, καὶ ῥᾳδίως ἂν οἴει φέρειν τὰ τοιαῦτα;
[καὶ μὴν οἶμαί γε πολλῷ ῥᾴω καὶ ἡδίω τούτων εἶναι, ἃ
δεῖ ὑπομένειν τὸν ἐπιμελόμενον τῆς τοῦ σώματος εὐεξίας.]
ἢ ὑγιεινότερόν τε καὶ εἰς τἄλλα χρησιμώτερον νομίζεις
εἶναι τὴν καχεξίαν τῆς εὐεξίας; ἢ τῶν διὰ τὴν εὐεξίαν
γιγνομένων καταφρονεῖς; Καὶ μὴν πάντα γε τἀναντία 4
συμβαίνει τοῖς εὖ τὰ σώματα ἔχουσιν ἢ τοῖς κακῶς. καὶ
γὰρ ὑγιαίνουσιν οἱ τὰ σώματα εὖ ἔχοντες, καὶ ἰσχύουσι.
καὶ πολλοὶ μὲν διὰ τοῦτο ἐκ τῶν πολεμικῶν ἀγώνων σώ-
ζονταί τε εὐσχημόνως, καὶ τὰ δεινὰ πάντα διαφεύγουσι·
πολλοὶ δὲ φίλοις τε βοηθοῦσι καὶ τὴν πατρίδα εὐερ-
γετοῦσι, καὶ διὰ ταῦτα χάριτός τε ἀξιοῦνται, καὶ δόξαν
μεγάλην κτῶνται, καὶ τιμῶν καλλίστων τυγχάνουσι·
καὶ [διὰ ταῦτα] τόν τε λοιπὸν βίον ἥδιον καὶ κάλλιον

ἐμπεσόντες] Edd. pr. ἐκπεσόντες dant, et Juntina ſequens πλείω omiſit.

3. οἴει] Edd. pr. οἴῃ dant.

[Καὶ μὴν—εὐεξίας]] Ineptiſſime hæc verba inter duas interrogationes interpoſita orationis et ſententiæ feriem abrumpunt et interpellant: nec ea commode interpretari per ſe licet verba ῥᾴω καὶ ἡδίω τούτων, ubi Zeune τούτων ad præcedens τούτων referens monet fuiſſe, qui ἃ ad τούτων referrent et putarent hæc eſſe Epigenis verba. Weiſke monet ſententiam flagitare in locum vocabuli ἡδίω aliud, veluti ἧττον ἀηδῆ vel ἧττω, adeo ut ῥᾴω opponantur antecedenti membro καὶ ῥᾳδίως ἂν οἴει φέρειν, contra vero ἧττω reſpondeant alteri colo ἢ καταφρονεῖς—τούτων; Manifeſtum eſt de incommodis victus et vitæ gymnaſticæ ſermonem eſſe, quibus verbum ὑπομένειν congruit, minime vero vocabulum ἡδίω, quod cum ῥᾴω junctum eſt incommode. Xenophon enim alio ſenſu copulare ſolet utrumque vocabulum, veluti ii. 1, 9. ῥᾷστά τε καὶ ἥδιστα βιοτεύειν eſt. Suo vero loco Xenophon ſectione 7. de gymnaſtici victus moleſtia loquitur καίτοι—τί οὐκ ἂν τις—ὑπομείνειεν; Igitur ſecluſi verba quæ a loci ſententia plane aliena orationis ſeriem importune interpellant, nec adeo ipſa ſatis ſana eſſe videntur.

τῆς εὐεξίας] Hæc omiſit Juntina.

4. τἀναντία συμβαίνει] Compara mihi Weiſkianam verſionem: *Menſchen von einem auſgearbeiteten Körper machen durchaus ganz andere Erfahrungen.*

χάριτός τε] Concinnitatis ratio ſi habeatur, Weiſke putabat addendum fuiſſe πολλῆς vel ſimile vocabulum.

[διὰ ταῦτα] τόν τε] Male repetita

διαζῶσι, καὶ τοῖς ἑαυτῶν παισὶ καλλίους ἀφορμὰς εἰς
5 τὸν βίον καταλείπουσιν. Οὔτοι χρὴ, ὅτι ἡ πόλις οὐκ
ἀσκεῖ δημοσίᾳ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, διὰ τοῦτο καὶ ἰδίᾳ
ἀμελεῖν, ἀλλὰ μηδὲν ἧττον ἐπιμελεῖσθαι. εὖ γὰρ ἴσθι,
ὅτι οὐδὲ ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἀγῶνι, οὐδὲ ἐν πράξει οὐδεμιᾷ
μεῖον ἕξεις, διὰ τὸ βέλτιον τὸ σῶμα παρεσκευάσθαι·
πρὸς πάντα γὰρ, ὅσα πράττουσιν ἄνθρωποι, χρήσιμον τὸ
σῶμά ἐστιν· ἐν πάσαις δὲ ταῖς τοῦ σώματος χρείαις
6 πολὺ διαφέρει ὡς βέλτιστα τὸ σῶμα ἔχειν. Ἐπεὶ καὶ,
ἐν ᾧ δοκεῖς ἐλαχίστην σώματος χρείαν εἶναι, ἐν τῷ δια-
νοεῖσθαι, τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι καὶ ἐν τούτῳ πολλοὶ μεγάλα
σφάλλονται, διὰ τὸ μὴ ὑγιαίνειν τὸ σῶμα; καὶ λήθη δὲ
καὶ ἀθυμία καὶ δυσκολία καὶ μανία πολλάκις πολ-
λοῖς διὰ τὴν τοῦ σώματος καχεξίαν εἰς τὴν διάνοιαν ἐμ-
πίπτουσιν οὕτως, ὥστε καὶ τὰς ἐπιστήμας ἐκβάλλειν.
7 Τοῖς δὲ τὰ σώματα εὖ ἔχουσι πολλὴ ἀσφάλεια καὶ οὐ-
δεὶς κίνδυνος διά γε τὴν τοῦ σώματος καχεξίαν τοιοῦτόν
τι παθεῖν. εἰκὸς δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ ἐναντία τῶν διὰ τὴν
καχεξίαν γιγνομένων καὶ τὴν εὐεξίαν χρήσιμον εἶναι.
καίτοι τῶν γε τοῖς εἰρημένοις ἐναντίων ἕνεκα τί οὐκ ἄν τις
8 νοῦν ἔχων ὑπομείνειεν; Αἰσχρὸν δὲ καὶ τὸ διὰ τὴν ἀμέ-
λειαν γηράσαι, πρὶν ἰδεῖν ἑαυτὸν, ποῖος ἂν κάλλιστος
καὶ κράτιστος τῷ σώματι γένοιτο. ταῦτα δὲ οὐκ ἔστιν
ἰδεῖν ἀμελοῦντα· οὐ γὰρ ἐθέλει αὐτόματα γίγνεσθαι.

ex antecedentibus verba omiſit Beſſarion et damnavit Valckenaer.

5. *ἰδίᾳ ἀμελεῖν*] Erant ſcilicet Athenis et in aliis Græciæ civitatibus *ὁπλομάχοι*, quibus operam dare poterant, qui ad belli munia recte obeunda corpus præparare volebant.

6. *ἐν ᾧ δοκεῖς*] Miror neminem de vitio loci admonuiſſe, quod manifeſtum eſſe mihi videtur; et ſcribendum *δοκεῖ ἐλαχίστη τοῦ σώματος χρεία εἶναι*. Vulgare *δοκεῖς* eſt *putas*, quod locum hic non habet.

7. *ἀσφάλεια καὶ οὐδεὶς κίνδυνος*] Comma poſt *ἀσφάλεια* vulgo poſitum ſuſtuli, quia utraque dictio copulatur cum ſequenti *τοιοῦτόν τι παθεῖν*.

καὶ τὴν εὐεξίαν] Copula ad initium retrahenda eſt interpretatione: *εἰκὸς δὲ καὶ μᾶλλον πρὸς τὰ ἐναντία* &c.

8. *γηράσαι*] Ad hoc verbum propter ſequens *ἑαυτὸν* (quod male mutabat Upton. ad Arrianum p. 267. in *αὐτὸν*) intellige *τινά*.

CAP. XIII.

ΟΡΓΙΖΟΜΕΝΟΥ δέ ποτέ τινος, ὅτι προσειπὼν τινὰ χαίρειν οὐκ ἀντιπροσερρήθη, Γελοῖον, ἔφη, τὸ, εἰ μὲν τὸ σῶμα κάκιον ἔχοντι ἀπήντησάς τῳ, μὴ ἂν ὀργίζεσθαι, ὅτι δὲ τὴν ψυχὴν ἀγροικοτέρως διακειμένῳ περιέτυχες, τοῦτό σε λυπεῖ.

Varia Socratis commemorantur apophthegmata.

Ἄλλου δὲ λέγοντος, ὅτι ἀηδῶς ἐσθίοι, Ἀκουμενὸς, 2
ἔφη, τούτου φάρμακον ἀγαθὸν διδάσκει. Ἐρομένου δὲ, ποῖον; Παύσασθαι ἐσθίοντα, ἔφη, καὶ ἥδιόν τε καὶ εὐτελέστερον καὶ ὑγιεινότερον φησὶ διάξειν παυσάμενον.

Ἄλλου δ' αὖ λέγοντος, ὅτι θερμὸν εἴη παρ' ἑαυτῷ τὸ 3
ὕδωρ, ὃ πίνοι, Ὅταν ἄρ', ἔφη, βούλῃ θερμῷ λούσασθαι, ἕτοιμον ἔσται σοι. Ἀλλὰ ψυχρὸν, ἔφη, ὥστε λούσασθαι, ἐστίν. Ἆρ' οὖν, ἔφη, καὶ οἱ οἰκέται σου ἄχθονται πίνοντές τε αὐτὸ, καὶ λουόμενοι αὐτῷ; Μὰ τὸν Δί', ἔφη· ἀλλὰ καὶ πολλάκις τεθαύμακα, ὡς ἡδέως αὐτῷ πρὸς ἀμφότερα ταῦτα χρῶνται. Πότε-

1. τὸ, εἰ μὲν] Ex Juntina articulum revocavit Zeune: deinceps ejuſdem Juntinæ ἀπήντησάς τῳ Caſtalio in ἀπηντήσω mutavit.

λυπεῖ] Erneſtus malebat λυπεῖν ſcriptum, ut verbo ὀργίζεσθαι reſpondeat, cui aſſentitur Weiſke; alioquin poſt λυπεῖ interrogandi ſignum ponendum eſſe; quod mihi non videtur. Mutata ſubito orationis forma nihil nec inuſitati nec ingrati habet in Xenophonte quidem.

2. Ἀκουμενὸς] Vulgatum ἀκούμενος Voſſianus 1. in ἀκουόμενος ſequente deinceps φημὶ, Vatic. 1. in κακούμενος mutat. Acumenum medicum ejuſque filium Eryximachum Plato multis in locis commemorat inter amicos Socratis.

διδάσκει] Ita cum Juntina et Beſſarione Zeune, ſuadente Stephano. Vulgabatur antea διδάσκειν.

Παύσασθαι] Antequam cibi ſatietas edentem capiat.

φησὶ διάξειν] Florentini B. C. φησὶ omittunt, διεξάγειν dat Flor. B. deinceps παυσόμενον habent Edd. pr.

3. ψυχρὸν—ὥστε] Uſitatius erat ψυχρότερον ἢ ὥστε. Sic Noſter Œcon. xvi. 11. σκληρὰ ἔσται ἡ γῆ κινεῖν. Thucydides ii. 61. ταπεινὴ ἡ διάνοια ἐγκαρτερεῖν. Voſſianus liber 1. οὐ ψυχρὸν habet, Vatic. 1. ἔφη, ἔσται ὥστε λ. ſic etiam Florent. E. niſi quod ἐστὶν habet.

λουόμενοι] Atticiſmum λούμενοι poſuit Zeune.

Μὰ τὸν Δί'] Intellige ante hæc negationem οὐκ ἄχθονται.

ρον δὲ, ἔφη, τὸ παρὰ σοὶ ὕδωρ θερμότερον πιεῖν ἐστιν, ἢ τὸ ἐν Ἀσκληπιοῦ; Τὸ ἐν Ἀσκληπιοῦ, ἔφη. Ἐνθυμοῦ οὖν, ἔφη, ὅτι κινδυνεύεις δυσαρεστότερος εἶναι τῶν τε οἰκετῶν καὶ τῶν ἀῤῥωστούντων.

4 Κολάσαντος δέ τινος ἰσχυρῶς ἀκόλουθον, ἤρετο, Τί χαλεπαίνοι τῷ θεράποντι. Ὅτι, ἔφη, ὀψοφαγίστατός τε ὢν, βλακώτατός ἐστι, καὶ φιλαργυρώτατος ὢν, ἀργότατος. Ἤδη ποτὲ οὖν ἐπεσκέψω, ἔφη, πότερος πλειόνων πληγῶν δεῖται, σὺ, ἢ ὁ θεράπων;

5 Φοβουμένου δέ τινος τὴν εἰς Ὀλυμπίαν ὁδὸν, Τί, ἔφη, φοβῇ σὺ τὴν πορείαν; οὐ καὶ οἴκοι σχεδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν περιπατεῖς; καὶ ἐκεῖσε πορευόμενος, περιπατήσας ἀριστήσεις, περιπατήσας δειπνήσεις καὶ ἀναπαύσῃ. οὐκ οἶσθα, ὅτι, εἰ ἐκτείναις τοὺς περιπάτους, οὓς ἐν πέντε ἢ ἓξ ἡμέραις περιπατεῖς, ῥᾳδίως ἂν Ἀθήνηθεν εἰς Ὀλυμπίαν ἀφίκοιο; χαριέστερον δὲ καὶ προεξορμᾷν ἡμέρᾳ μιᾷ μᾶλλον, ἢ ὑστερίζειν. τὸ μὲν γὰρ ἀναγκάζεσθαι, περαιτέρω τοῦ μετρίου μηκύνειν τὰς ὁδοὺς, χαλεπόν· τὸ δὲ μιᾷ ἡμέρᾳ πλείονας πορευθῆναι, πολλὴν ῥᾳστώνην παρέχει. κρεῖττον οὖν ἐν τῇ ὁρμῇ σπεύδειν, ἢ ἐν τῇ ὁδῷ.

6 Ἄλλου δὲ λέγοντος, ὡς παρετάθη μακρὰν ὁδὸν πορευθεὶς, ἤρετο αὐτὸν, εἰ καὶ φορτίον ἔφερε. Μὰ

Τὸ ἐν Ἀσκληπιοῦ;] Multa de Æſculapio hoc et ægris in ejus templo decumbentibus Ariſtophanes Pluti verſu 653. et ſeqq. In via a theatro ad acropolin ducente poſitum templum obiter commemorat Pauſanias Atticorum c. 21. addens ἐν αὐτῷ κρήνη, natura aquæ non indicata.

ἀῤῥωστούντων] Qui in templo Æſculapii decumbentes aqua illa calida utebantur.

[4. κολάσαντός τινος ἰσχυρῶς ἀκόλουθον.] Articulus τὸν abeſſe mihi videtur librariorum negligentia. *Ex Addendis.*]

βλακώτατός] Ex h. l. βλακίστατος laudare videtur Athenæus vii. p. 277. idque verum putabat Caſaubonus: idem ex h. l. poſuit Euſtathius in Commentariis ad Homerum; ſed Xenophon infra iv. 2, 40. iterum poſuit βλακώτερος.

ἔφη, πότερος] Edd. pr. ἔφη omittunt.

5. φοβῇ σὺ] Ex Voſſiano 1. σὺ addidit Zeune; Edd. pr. φοβεῖται dant.

ἐκτείναις] Leonclavii Editiones ut etiam libri Florentini A. B. C. ἐκτείνας habent.

ἡμέρᾳ μιᾷ] Margo Steph. annotavit lectionem μιᾶς ἡμέρας ſcilicet ὁδὸν, quam reddidit Beſſarion.

Δί, οὐκ ἔγωγ', ἔφη, ἀλλὰ τὸ ἱμάτιον. Μόνος δ' ἐπορεύου, ἔφη, ἢ καὶ ἀκόλουθός σοι ἠκολούθει; Ἠκολούθει, ἔφη. Πότερον, ἔφη, κενὸς, ἢ φέρων τι; Φέρων, νὴ Δί', ἔφη, τά τε στρώματα καὶ τἄλλα σκεύη. Καὶ πῶς δὴ, ἔφη, ἀπήλλαχεν ἐκ τῆς ὁδοῦ; Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ἔφη, βέλτιον ἐμοῦ. Τί οὖν; ἔφη, εἰ τὸ ἐκείνου φορτίον ἔδει σε φέρειν, πῶς ἂν οἴει διατεθῆναι; Κακῶς, νὴ Δί', ἔφη· μᾶλλον δὲ οὐδ' ἂν ἠδυνήθην κομίσαι. Τὸ οὖν τοσούτῳ ἧττον τοῦ παιδὸς δύνασθαι πονεῖν, πῶς ἠσκημένου δοκεῖ σοι ἀνδρὸς εἶναι;

CAP XIV.

Sermones Socratis convivales frugalitatem commendant.

ΟΠΟΤΕ δὲ τῶν ξυνιόντων ἐπὶ τὸ δεῖπνον οἱ μὲν μικρὸν ὄψον, οἱ δὲ πολὺ φέροιεν, ἐκέλευεν ὁ Σωκράτης τὸν παῖδα τὸ μικρὸν ἢ εἰς τὸ κοινὸν τιθέναι, ἢ διανέμειν ἑκάστῳ τὸ μέρος. Οἱ οὖν τὸ πολὺ φέροντες ἠσχύνοντό τε μὴ κοινωνεῖν τοῦ εἰς τὸ κοινὸν τιθεμένου, καὶ μὴ ἀντιτιθέναι τὸ ἑαυτῶν. ἐτίθεσαν οὖν καὶ τὸ ἑαυτῶν εἰς τὸ κοινόν· καὶ ἐπεὶ οὐδὲν πλέον εἶχον τῶν μικρὸν φερομένων, ἐπαύοντο πολλοῦ ὀψωνοῦντες.

6. ἀλλὰ τὸ ἱμάτιον] Quod Beſſario vertendo expreſſit μόνον additum malebat Erneſti; ἄλλ' ἢ τὸ ἱμάτιον conjecit Weiſke.

Πότερον, ἔφη,] Hæc in Edd. pr. omiſſa ſunt.

πῶς δὴ] Quod Hindeburg conjectura fuit aſſecutus, dant libri Florentini quatuor; vulgo erat, etiam in Vindob. πῶς τι. Deinceps οἴη Edd. pr. excepta Caſtalionea.

μᾶλλον δὲ] Omiſſum in Edd. pr. δὲ addidit Caſtalio, firmante Voſſiano 1. et Vaticano 1. Sic eſt in Cyrop. v. 4, 49. et alibi.

πῶς ἠσκημένου] Intellige κακῶς ἠσκημένου καὶ κακῶς ἔχοντος τὸ σῶμα indicium eſt et argumentum tanto minus laboris perferre poſſe quam ſervus: Leges autem Atticæ ſervis artis gymnaſticæ uſu et exercitiis interdixerant, ut ex Noſtri Libello de re publica Athenienſium i. 13. apparet.

1. ἐπὶ τὸ δεῖπνον] Cœnam collatitiam intellige, ad quam quiſque victum ſuum afferre ſolebat.

μὴ κοινωνεῖν] Leiſner negationem delebat; ſed pudor non magis partem ſuam in medium apponere quam in medium ab aliis poſiti cibi partem ſuam capere jubebat. Ceterum copulam τε poſt κοινωνεῖν ponendam putabat Erneſti, qui vulgatum τὸ ante μὴ ἀντιτιθέναι poſitum delevit.

φερομένων] Secum afferentium; quamvis paulo antea ſit φέροιεν; unde etiam hic φερόντων malebat ſcriptum Erneſti.

πολλοῦ] Erneſti πολὺ vel πολλὰ

2 Καταμαθὼν δέ τινα τῶν ξυνδειπνούντων, τοῦ μὲν σίτου
πεπαυμένον, τὸ δὲ ὄψον αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἐσθίοντα, λόγου
ὄντος περὶ ὀνομάτων, ἐφ' οἵῳ ἔργῳ ἕκαστον εἴη, Ἔχοι-
μεν ἄν, ἔφη, ὦ ἄνδρες, εἰπεῖν, ἐπὶ ποίῳ ποτὲ ἔργῳ ἄν-
θρωπος ὀψοφάγος καλεῖται; ἐσθίουσι μὲν γὰρ δὴ πάν-
τες ἐπὶ τῷ σίτῳ ὄψον, ὅταν παρῇ· ἀλλ', οἶμαι, οὔ πω
ἐπί γε τούτῳ ὀψοφάγοι καλοῦνται. Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη
3 τις τῶν παρόντων. Τί γάρ; ἔφη, ἐάν τις ἄνευ τοῦ
σίτου τὸ ὄψον αὐτὸ ἐσθίῃ, μὴ ἀσκήσεως ἀλλ' ἡδονῆς
ἕνεκα, πότερον ὀψοφάγος εἶναι δοκεῖ, ἢ οὔ; Σχολῇ γ'
ἄν, ἔφη, ἄλλος τις ὀψοφάγος εἴη. Καί τις ἄλλος
τῶν παρόντων, Ὁ δὲ μικρῷ σίτῳ, ἔφη, πολὺ ὄψον ἐπε-
σθίων; Ἐμοὶ μέν, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ οὗτος δοκεῖ
δικαίως ἂν ὀψοφάγος καλεῖσθαι· καί, ὅταν γε οἱ ἄλλοι
ἄνθρωποι τοῖς θεοῖς εὔχωνται πολυκαρπίαν, εἰκότως ἂν
4 οὗτος πολυοψίαν εὔχοιτο. Ταῦτα δὲ τοῦ Σωκράτους εἰ-
πόντος, νομίσας ὁ νεανίσκος εἰς αὐτὸν εἰρῆσθαι τὰ λεχ-
θέντα, τὸ μὲν ὄψον οὐκ ἐπαύσατο ἐσθίων, ἄρτον δὲ
προσέλαβεν. Καὶ ὁ Σωκράτης καταμαθὼν, Παρατη-
ρεῖτ', ἔφη, τοῦτον οἱ πλησίον, ὁπότερα τῷ σίτῳ ὄψῳ, ἢ τῷ
ὄψῳ σίτῳ χρήσεται.

ſcribendum cenſebat, niſi ſic vulgatam lectionem explices, ut qui magno obſonetur, etiam multa obſonari dicatur.

2. τινὰ τῶν] Edd. pr. τῶν omittunt. πεπαυμένος τοῦ σίτου dicitur is, qui panem edere ad obſonium deſiiſſet.

οὔ πω] Diviſit vulgatum οὔπω Erneſti; ſed Vatic. 1. dat ἀλλ', οὐκ οἶμαι, πω ἐπὶ τούτῳ γε ὀψοφάγοι. quæ mihi lectio præplacet.

3. αὐτὸ] Edd. primarum αὐτοῦ Stephanus in αὑτοῦ mutavit; ſed αὐτὸ, quod Reiſke conjecerat, ex margine Steph. et verſione Beſſarionis recepit Zeune. Eſt αὐτὸς, *ſolus, merus*.

ἀσκήσεως] Eſt Atticis ἄσκησις vita et victus hominis corpus ex præceptis gymnaſticis exercentis et curantis, breviter vita et victus hominis σωμασκοῦντος, qui et ἀσκητὴς dicitur. Ei opponitur ἰδιώτης. Cf. dicta ſupra ad iii. 12, 1. et i. 2, 4. Vocabuli uſum Atticum non recordatus Leonclavius ἀρτύσεως conjecerat ſcribendum.

πολὺ ὄψον] Inepte Juntina πολὺ σῖτον repetit.

4. οἱ πλησίον] Aliter h. l. retulit Athenæus v. p. 186. memoriter ſcilicet recitans: ὦ παρόντες, τίς ὑμῶν τῷ μὲν ἄρτῳ ὡς ὄψῳ χρῆται, τῷ δ' ὄψῳ ὡς ἄρτῳ.

Ἄλλον δέ ποτε τῶν συνδείπνων ἰδὼν ἐπὶ τῷ ἑνὶ ψωμῷ 5
πλειόνων ὄψων γευόμενον, Ἆρα γένοιτ' ἄν, ἔφη, πολυτελεστέρα ὀψοποιΐα ἢ μᾶλλον τὰ ὄψα λυμαινομένη, ἢ ἣν ὀψοποιεῖται ὁ ἅμα πολλὰ ἐσθίων καὶ ἅμα παντοδαπὰ ἡδύσματα εἰς τὸ στόμα λαμβάνων; πλείω μέν γε τῶν ὀψοποιῶν συμμιγνύων πολυτελέστερα ποιεῖ· ἃ δὲ ἐκεῖνοι μὴ συμμιγνύουσιν, ὡς οὐχ ἁρμόττοντα, ὁ συμμιγνύων (εἴπερ ἐκεῖνοι ὀρθῶς ποιοῦσιν) ἁμαρτάνει τε καὶ καταλύει τὴν τέχνην αὐτῶν. Καίτοι πῶς οὐ γελοῖόν ἐστι, 6
παρασκευάζεσθαι μὲν ὀψοποιοὺς τοὺς ἄριστα ἐπισταμένους, αὐτὸν δὲ μηδ' ἀντιποιούμενον τῆς τέχνης ταύτης, τὰ ὑπ' ἐκείνων ποιούμενα μετατιθέναι; καὶ ἄλλο δέ τι προσγίγνεται τῷ ἅμα πολλὰ ἐσθίειν ἐθισθέντι· μὴ παρόντων γὰρ πολλῶν, μειονεκτεῖν ἄν τι δοκοίη, ποθῶν τὸ σύνηθες· ὁ δὲ συνεθισθεὶς τὸν ἕνα ψωμὸν ἑνὶ ὄψῳ προπέμπειν, ὅτε μὴ παρείη πολλὰ, δύναιτ' ἂν ἀλύπως τῷ ἑνὶ χρῆσθαι.

Ἔλεγε δὲ καὶ ὡς τὸ ἐσθίειν ἐν τῇ Ἀθηναίων γλώττῃ 7
εὐωχεῖσθαι καλοῖτο· τὸ δὲ εὖ προσκεῖσθαι ἔφη, ἐπὶ τῷ ταῦτα ἐσθίειν, ἅτινα μήτε τὴν ψυχὴν μήτε τὸ σῶμα λυποίη, μήτε δυσεύρετα εἴη. ὥστε καὶ τὸ εὐωχεῖσθαι τοῖς κοσμίως διαιτωμένοις ἀνετίθει.

5. συνδείπνων] Margo Steph. συνδειπνούντων habet, ut ſupra ſect. 2.

ἢ μᾶλλον] Vulgatum antea ἡ ita correxit Caſtalio; verum vertit etiam Beſſarion.

πλείω μέν γε] Ex verſione Beſſarionis: μὲν γὰρ aſſumtum edidit Zeune.

6. ἄριστα ἐπισταμένους] Intellige τὸ ὀψοποιεῖν vel τὴν ὀψοποιΐαν.

ἐσθίειν ἐθισθέντι] Margo Steph. ἐπεσθίειν annotavit. deinceps Edd. pr. ἢ παρόντων cum Florent. A. dant, unde Brodæus corrigebat ἢ παρόντων γὰρ οὐ πολλῶν. Poſteriores Edd. neſcio unde ἢ μή· παρόντων γὰρ invexerunt. Sed ἢ μὴ cum Editione Pariſ. et Vind. libris deleri maluit Erneſti; et jam antea Leonclavius utramque particulam aſteriſco notatam unco etiam ſecluſerat.

7. τὸ ἐσθίειν] Hujus locum antea τὸ εὐωχεῖσθαι occupaverat, antequam Reiſkii admonitu ſedem permutare utrumque vocabulum juſſit Schütz, quem ſequor. Achæorum dialecto ὀχὴν *cibum* dici annotavit Euſtathius ad Iliad. B. p. 217. lin. 37. conſentiente Athenæo viii. p. 363.

ἅτινα] Edd. pr. ἵνα dant.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

CAPUT I.

ΟΥΤΩ δὲ ὁ Σωκράτης ἦν ἐν παντὶ πράγματι καὶ πάντα τρόπον ὠφέλιμος, ὥστε τῷ σκοπουμένῳ τοῦτο, εἰ καὶ μετρίως αἰσθανομένῳ, φανερὸν εἶναι, ὅτι οὐδὲν ὠφελιμώτερον ἦν τοῦ Σωκράτει συνεῖναι, καὶ μετ' ἐκείνου διατρίβειν ὁπουοῦν καὶ ἐν ὁτῳοῦν πράγματι· (ἐπεὶ καὶ τὸ ἐκείνου μεμνῆσθαι μὴ παρόντος, οὐ μικρὰ ὠφέλει τοὺς εἰωθότας τε αὐτῷ συνεῖναι καὶ ἀποδεχομένους ἐκεῖνον.) καὶ γὰρ παίζων οὐδὲν ἧττον ἢ σπουδάζων ἐλυσιτέλει τοῖς συνδιατρίβουσι. Πολλάκις γὰρ ἔφη μὲν ἄν τινος ἐρᾶν, 2
φανερὸς δ' ἦν, οὐ τῶν τὰ σώματα πρὸς ὥραν ἀλλὰ τῶν τὰς ψυχὰς πρὸς ἀρετὴν εὖ πεφυκότων ἐφιέμενος. ἐτεκμαίρετο δὲ τὰς ἀγαθὰς φύσεις ἐκ τοῦ ταχύ τε μανθά-

Exponit artes varias, quibus Socrates juvenes alliciebat, eorumque ingenia diversamque indolem tentabat, explorabat, et disciplina sua ad virtutem capessendam formatos excitabat omnes.

1. εἰ καὶ μετρίως] *Mediocriter attentum vel intelligentem* interpretatur Index Erneſtianus. Mihi ſignificatio hæc verbi nova accidit. Ceterum εἰ καὶ cum Voſſiano 1. ſcripſi pro καὶ εἰ vulgato, καὶ οἱ Florent. B. Contra εἰ omiſit cum Stobæo MSto Zeune et Schütz.

διότι οὐδὲν] Cum Valckenario ὅτι scribendum cenſent Interpretes omnes; itaque Schützium imitatus dedi.

ἐπεὶ—ἐκεῖνον] Hæc parentheſi inutili ſeriem orationis turbant, nec ullibi habent in antecedentibus aut ſequentibus, quo referantur. Quare alienum locum occupaſſe recte ſuſpicatus eſt Weiſke.

2. ταχύ τε] Stobæus p. 29. ταχύτερον dat; quod præferebat Erneſti,

νειν οἷς προσέχοιεν, καὶ μνημονεύειν ἃ ἂν μάθοιεν, καὶ
ἐπιθυμεῖν τῶν μαθημάτων πάντων, δι' ὧν ἐστὶν οἰκίαν τε
καλῶς οἰκεῖν καὶ πόλιν, καὶ τὸ ὅλον ἀνθρώποις τε καὶ
ἀνθρωπίνοις πράγμασιν εὖ χρῆσθαι. τοὺς γὰρ τοιούτους
ἡγεῖτο παιδευθέντας οὐκ ἂν μόνον αὐτούς τε εὐδαίμονας
εἶναι καὶ τοὺς ἑαυτῶν οἴκους καλῶς οἰκεῖν, ἀλλὰ καὶ
ἄλλους ἀνθρώπους καὶ πόλεις δύνασθαι εὐδαίμονας
3 ποιεῖν. Οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἐπὶ πάντας ᾔει, ἀλλὰ
τοὺς μὲν οἰομένους φύσει ἀγαθοὺς εἶναι, μαθήσεως δὲ
καταφρονοῦντας, ἐδίδασκεν, ὅτι αἱ ἄρισται δοκοῦσαι εἶ-
ναι φύσεις μάλιστα παιδείας δέονται· ἐπιδεικνύων τῶν
τε ἵππων τοὺς εὐφυεστάτους, θυμοειδεῖς τε καὶ σφοδροὺς
ὄντας, εἰ μὲν ἐκ νέων δαμασθεῖεν, εὐχρηστοτάτους καὶ
ἀρίστους γιγνομένους, εἰ δὲ ἀδάμαστοι γένοιντο, δυσκαθ-
εκτοτάτους καὶ φαυλοτάτους· καὶ τῶν κυνῶν τῶν εὐ-
φυεστάτων φιλοπόνων τε οὐσῶν καὶ ἐπιθετικῶν τοῖς θη-
ρίοις τὰς μὲν καλῶς ἀχθείσας ἀρίστας γίγνεσθαι πρὸς
τὰς θήρας καὶ χρησιμωτάτας, ἀναγώγους δὲ γιγνομέ-
νας ματαίους τε καὶ μανιώδεις καὶ δυσπειθεστάτας·
4 Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων τοὺς εὐφυεστάτους ἐῤῥω-
μενεστάτους τε ταῖς ψυχαῖς ὄντας καὶ ἐξεργαστικωτά-
τους, ὧν ἂν ἐγχειρῶσι, παιδευθέντας μὲν καὶ μαθόντας,
ἃ δεῖ πράττειν, ἀρίστους τε καὶ ὠφελιμωτάτους γίγνε-
σθαι· (πλεῖστα γὰρ καὶ μέγιστα ἀγαθὰ ἐργάζε-

ne ante μνημονεύειν ſimile adverbium deſideretur. Idem Stobæus deinceps dat προσέχουσι—ὅλως.

[ταχύ τε μανθάνειν.] Stobæi Codex a Grotio comparatus, non vulgatus typis, ταχύτερον dat; idem deinceps verba καὶ τοὺς οἴκους καλῶς οἰκεῖν, vulgo omiſſa, inſerit. *Ex Addendis.*]

ἀνθρώποις τε] Edd. pr. cum Stobæo τε omittunt.

αὐτούς τε] Stobæus αὐτούς γε dat, et mox verba καὶ τοὺς ἑαυτῶν οἴκους καλῶς οἰκεῖν omittit.

3. ᾔει] Edd. pr. εἴη vitioſum dabant.

γένοιντο] Editio Romana γίγνοιντο dedit.

ἀχθείσας] Edd. pr. ἀναχθεῖσαι dant.

4. παιδευθέντας μὲν] Edd. pr. pro μὲν dabant δέ.

πλεῖστα γὰρ—γίγνεσθαι] Totus hic locus in Juntina excidit.

σθαι,) ἀπαιδεύτους δὲ καὶ ἀμαθεῖς γενομένους, κακίστους τε καὶ βλαβερωτάτους γίγνεσθαι· κρίνειν γὰρ οὐκ ἐπισταμένους ἃ δεῖ πράττειν, πολλάκις πονηροῖς ἐπιχειρεῖν πράγμασι, μεγαλείους δὲ καὶ σφοδροὺς ὄντας, δυσκαθέκτους τε καὶ δυσαποτρέπτους εἶναι· διὸ πλεῖστα καὶ μέγιστα κακὰ ἐργάζεσθαι. Τοὺς δὲ ἐπὶ πλούτῳ μέγα φρονοῦντας καὶ νομίζοντας οὐδὲν προσδεῖσθαι παιδείας, ἐξαρκέσειν δέ σφισι τὸν πλοῦτον οἰομένους πρὸς τὸ διαπράττεσθαί τε ὅ τι ἂν βούλωνται, καὶ τιμᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἐφρένου λέγων, ὅτι μωρὸς μὲν εἴη, εἴ τις οἴεται, μὴ μαθὼν, τά τε ὠφέλιμα καὶ τὰ βλαβερὰ τῶν πραγμάτων διαγνώσεσθαι· μωρὸς δ', εἴ τις, μὴ διαγιγνώσκων μὲν ταῦτα, διὰ δὲ τὸν πλοῦτον, ὅ τι ἂν βούληται, πορίζόμενος, οἴεται δυνήσεσθαι καὶ τὰ συμφέροντα πράττειν· ἠλίθιος δ', εἴ τις, μὴ δυνάμενος τὰ συμφέροντα πράττειν, εὖ τε πράττειν οἴεται καὶ τὰ πρὸς τὸν βίον αὐτῷ ἢ καλῶς ἢ ἱκανῶς παρεσκευάσθαι· ἠλίθιος δὲ καὶ, εἴ τις οἴεται διὰ τὸν πλοῦτον, μηδὲν ἐπιστάμενος, δόξειν τὶ ἀγαθὸς εἶναι, ἢ μηδὲν ἀγαθὸς εἶναι δοκῶν, εὐδοκιμήσειν.

κακὰ ἐργάζεσθαι] Edd. pr. ἐργάζονται habent.

5. δυνήσεσθαι καὶ] Edd. pr. καὶ omittunt.

πράττειν, οἴεται] Edd. primæ dant πράττειν, οὔτε πράττειν οἴεται, Basil. 2. πράττειν δεῖν πράττειν οἴεται. unde Leonclavius εὖ τε πράττειν elicuit conjectura, quam Stephanus recepit. Contra auctoritate Vossiani 1. et Vindob. Codicum confisus Ernesti, quem sequitur Zeune, verba οὔτε πράττειν delevit. Sed ita simul adjunctam post οἴεται particulam καὶ deletam oportuisse recte monuit Schütz. Itaque Leonclavii correctionem admisi.

παρεσκευάσθαι] Edd. pr. παρασκευᾶσθαι dant.

εἶναι δοκῶν] Edd. primarum lectionem εἶναι δοκεῖν εὐδοκ. Stephanus mutavit in ὢν, δοκεῖν εὐδοκ. Verum dedit Castalio, Editio Paris. Bessarionis versio et Vossianus 1.

CAP. II.

Continuat narrationem antecedentis capitis exemplo Euthydemi, quem ſapientiæ ſuæ opinione inflatum tam diu interrogando verſat Socrates, donec confitetur omnium ſe illarum rerum, quas antea callere exiſtimaverat, eſſe plane ignarum.

ΤΟΙΣ δὲ νομίζουσι παιδείας τε τῆς ἀρίστης τετυχηκέναι καὶ μέγα φρονοῦσιν ἐπὶ σοφίᾳ ὡς προσεφέρετο, νῦν διηγήσομαι. Καταμαθὼν γὰρ Εὐθύδημον τὸν Καλὸν γράμματα πολλὰ συνειλεγμένον ποιητῶν τε καὶ σοφιστῶν τῶν εὐδοκιμωτάτων, καὶ ἐκ τούτων ἤδη τε νομίζοντα διαφέρειν τῶν ἡλικιωτῶν ἐπὶ σοφίᾳ, καὶ μεγάλας ἐλπίδας ἔχοντα, πάντων διοίσειν τῷ δύνασθαι λέγειν τε καὶ πράττειν, πρῶτον μὲν, αἰσθανόμενος αὐτὸν διὰ νεότητα οὔπω εἰς τὴν ἀγορὰν εἰσιόντα, εἰ δέ τι βούλοιτο διαπράξασθαι, καθίζοντα εἰς ἡνιοποιεῖόν τι τῶν ἐγγὺς τῆς ἀγορᾶς, εἰς τοῦτο καὶ αὐτὸς ᾔει, τῶν μεθ' αὐτοῦ τινας ἔχων.
2 Καὶ πρῶτον μὲν πυνθανομένου τινὸς, πότερον Θεμιστοκλῆς διὰ ξυνουσίαν τινὸς τῶν σοφῶν ἢ φύσει τοσοῦτον διήνεγκε τῶν πολιτῶν, ὥστε πρὸς ἐκεῖνον ἀποβλέπειν τὴν πόλιν, ὁπότε σπουδαίου ἀνδρὸς δεηθείη; ὁ Σωκράτης, βουλόμενος κινεῖν τὸν Εὐθύδημον, Εὔηθες ἔφη εἶναι τὸ οἴεσθαι, τὰς μὲν ὀλίγου ἀξίας τέχνας μὴ γίγνεσθαι σπουδαίους ἄνευ διδασκάλων ἱκανῶν, τὸ δὲ προεστάναι πόλεως, πάντων ἔργων μέγιστον ὄν, ἀπὸ ταὐτομάτου

Caput II. Ineptiſſime a præcedente disjunctum legitur, quod nec verbis nec ſententia ſeparare ullo modo licebat.

τὸν Καλὸν] Vide ad i. 2, 9. annotata.

διὰ νεότητα] Simſon nondum 30. annos natum fuiſſe ait. Sed viginti tantum opus fuiſſe, ſi quis in concione cum populo loqui vellet, ex narratione de Alcibiade et Glaucone patet. Supereſt tamen dubitatio, quid ſit *εἰσιέναι εἰς τὴν ἀγοράν*? An latinum *forum attingere* de tirone? Ariſtophanes Equitum verſu 1373. *ἀγοράζειν* dixit, ubi vetat, ne quis imberbis in foro verſetur: *οὐδ' ἀγοράσει γ' ἀγένειος οὐδεὶς ἐν ἀγορᾷ.* ubi de concionibus agi ſequentia docent. Hic vero item locus ſectionis 3. *Εὐθύδημος οὑτοσὶ ἐν ἡλικίᾳ γενόμενος τῆς πόλεως λόγον περί τινος προτιθείσης, οὐκ ἀφέξεται τοῦ συμβουλεύειν* docet de concionibus loqui Xenophontem.

οὔπω] Juntina et Aldina *οὕτως* habent. deinceps *ἢ ὅποι ἰόντι* Junt. pro *ἡνιοποιεῖόν τι.*

2. *τὰς μὲν*] Intellige *κατὰ τὰς μέν.* Sequens *σπουδαίους* ex Leonclavii conjectura in *σπουδαίοις* mutarunt Welſius, Erneſti et Schütz. Beſſario *σπουδαίους* ad *τέχνας* referens *abſolutas reddi*, vertit.

παραγίγνεσθαι τοῖς ἀνθρώποις. Πάλιν δέ ποτε παρ- 3
όντος τοῦ Εὐθυδήμου, ὁρῶν αὐτὸν ἀποχωροῦντα τῆς συνε-
δρίας, καὶ φυλαττόμενον, μὴ δόξῃ τὸν Σωκράτην θαυ-
μάζειν ἐπὶ σοφίᾳ, Ὅτι μὲν, ἔφη, ὦ ἄνδρες, Εὐθύδημος
ουτοσὶ ἐν ἡλικίᾳ γενόμενος, τῆς πόλεως λόγον περί τινος
προτιθείσης, οὐκ ἀφέξεται τοῦ συμβουλεύειν, εὔδηλόν
ἐστιν ἐξ ὧν ἐπιτηδεύει. δοκεῖ δέ μοι καλὸν προοίμιον τῶν
δημηγοριῶν παρασκευάζεσθαι φυλαττόμενος μὴ δόξῃ
μανθάνειν τι παρά του. δῆλον γὰρ, ὅτι λέγειν ἀρχόμενος
ὧδε προοιμιάσεται· "Παρ' οὐδενὸς μὲν πώποτε, ὦ ἄν- 4
"δρες Ἀθηναῖοι, οὐδὲν ἔμαθον, οὐδ' ἀκούων, τινὰς εἶναι
"λέγειν τε καὶ πράττειν ἱκανοὺς, ἐζήτησα τούτοις ἐντυ-
"χεῖν, οὐδ' ἐπεμελήθην τοῦ διδάσκαλόν τινά μοι γενέ-
"σθαι τῶν ἐπισταμένων· ἀλλὰ καὶ τἀναντία διατετέ-
"λεκα φεύγων οὐ μόνον τὸ μανθάνειν τι παρά τινος
"ἀλλὰ καὶ τὸ δόξαι· ὅμως δὲ, ὅ τι ἂν ἀπὸ ταὐτομά-
"του ἐπίῃ μοι, συμβουλεύσω ὑμῖν." Ἁρμόσειε δ' ἂν 5
οὕτω προοιμιάζεσθαι καὶ τοῖς βουλομένοις παρὰ τῆς πό-
λεως ἰατρικὸν ἔργον λαβεῖν· ἐπιτήδειον γὰρ αὐτοῖς εἴη τοῦ
λόγου ἄρχεσθαι ἐντεῦθεν· "Παρ' οὐδενὸς μὲν πώποτε,
"ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἰατρικὴν τέχνην ἔμαθον, οὐδ'

3. συνεδρίας] Edd. pr. συνέδρας dant.

προτιθείσης] Cum præco, convocato populo ad concionem, dicendi poteſtatem faceret de re propoſita, ut apud Demoſthenem de Corona c. 53. τίς ἀγορεύειν βούλεται; et apud Ariſtophanem Acharn. 45.

δημηγοριῶν] Ita vulgatum δημηγορικῶν ex Voſſiano 1. correxit Erneſti, ſequens παρασκευάζεσθαι ex margine Leoncl. et Steph. vulgato παρασκευάσασθαι ſubſtitui.

4. τἀναντία] Vulgo additum γὰρ auctoritate Codicis Vindob. et verſionis Beſſarionis delevit Erneſti, puncto poſt τἀναντία ſublato. Vulgatum tamen præferebat Weiſke comparans ſectione 22. οὐδὲ δι' ἓν τούτων, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον· οἱ γὰρ πλεῖστοι—εἰσιν.

ταὐτομάτου] Ita vulgatum αὐτομ. ex margine Steph. et uſu Xenophonteo correxit Erneſti et Zeune.

ἐπίῃ] In mentem venerit, quod alibi παρίστασθαι dicitur. Edd. pr. ἐπῄει dabant.

5. ἐπιτήδειον—ἐντεῦθεν] Hæc ſenſu non diverſa ab antecedentibus et vix genuina eſſe ſtatuit Erneſti; nec ea Beſſarion vertit; ſed mutato vulgato γ' ἂν in γὰρ (quod feci) bene habere recte admonuit Zeune. Sequens εἴη Juntina corrupit in ἐπί.

“ ἐζήτησα διδάσκαλον ἐμαυτῷ γενέσθαι τῶν ἰατρῶν οὐ-
“ δένα· διατετέλεκα γὰρ φυλαττόμενος οὐ μόνον τὸ μα-
“ θεῖν τι παρὰ τῶν ἰατρῶν ἀλλὰ καὶ τὸ δόξαι μεμα-
“ θηκέναι τὴν τέχνην ταύτην. ὅμως δέ μοι τὸ ἰατρικὸν
“ ἔργον δότε· πειράσομαι γὰρ ἐν ὑμῖν ἀποκινδυνεύων
“ μανθάνειν.” Πάντες οὖν οἱ παρόντες ἐγέλασαν ἐπὶ
6 τῷ προοιμίῳ. Ἐπεὶ δὲ φανερὸς ἦν ὁ Εὐθύδημος ἤδη
μὲν, οἷς ὁ Σωκράτης λέγοι, προσέχων, ἔτι δὲ φυλαττό-
μενος αὐτός τι φθέγγεσθαι, καὶ νομίζων τῇ σιωπῇ σω-
φροσύνης δόξαν περιβάλλεσθαι, τότε ὁ Σωκράτης, βου-
λόμενος αὐτὸν παῦσαι τούτου, Θαυμαστὸν γὰρ, ἔφη, τί
ποτε οἱ βουλόμενοι κιθαρίζειν ἢ αὐλεῖν ἢ ἱππεύειν ἢ ἄλλο
τι τῶν τοιούτων ἱκανοὶ γενέσθαι πειρῶνται ὡς συνεχέ-
στατα ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωνται δυνατοὶ γενέσθαι καὶ οὐ
καθ᾽ ἑαυτοὺς, ἀλλὰ παρὰ τοῖς ἀρίστοις δοκοῦσιν εἶναι,
πάντα ποιοῦντες καὶ ὑπομένοντες ἕνεκα τοῦ μηδὲν ἄνευ
τῆς ἐκείνων γνώμης ποιεῖν, ὡς οὐκ ἂν ἄλλως ἀξιόλογοι
γενόμενοι· τῶν δὲ βουλομένων δυνατῶν γενέσθαι λέγειν
τε καὶ πράττειν τὰ πολιτικὰ νομίζουσί τινες ἄνευ παρα-
σκευῆς καὶ ἐπιμελείας αὐτόματοι ἐξαίφνης δυνατοὶ ταῦτα
7 ποιεῖν ἔσεσθαι. Καίτοι γε τοσούτῳ ταῦτα ἐκείνων δυσ-
κατεργαστότερα φαίνεται, ὅσῳ περ, πλειόνων περὶ

ἐμαυτῷ] Parif. 3. ἐμαυτῷ μαθεῖν τι παρὰ τῶν ἰατρῶν οὐδένα.

ἀποκινδυνεύων] Quod medici quamvis non profiteantur, multi tamen taciti faciunt. *Difcunt periculi noſtris et experimenta per mortes agunt*, ut ait Plinius xxix. 1.

6. πειρῶνται] Lectionem Aldinam μὴ πειρῶνται—καὶ καθ᾽ ἑαυτοὺς ita corrigere voluit Leonclavius ut ἀμελέστατα pro συνεχέστατα fcriberet: Stephanus deleto μὴ deinceps fcribebat καὶ μὴ μόνον καθ᾽ ἑαυτούς. Nos cum Ruhnkenio, Zeunio et Schützio fecuti Juntinam, librofque Brodæi et Beffarionis μὴ delevimus, et poft καὶ repofuimus οὐ ex Editione Caftalionis, libro Brodæi, Beffarionis et Voffiano 1. Hanc eandem fcripturam fecutus Weiske συνεχέστατα tamen cum Erneftio falfo pro παρασκεῦμα dictum interpretatur. Locus iv. 5, 9. quem vir doctus comparavit, ab hac fignificatione pariter alienus effe videtur.

ὡς οὐκ ἂν—γενόμενοι] Eft pro ὡς οὐ—γενησόμενοι dictum.

7. ὅσῳ περ] Edd. pr. ὅσων περ habent.

ταῦτα πραγματευομένων, ἐλάττους οἱ κατεργαζόμενοι
γίγνονται. δῆλον οὖν, ὅτι καὶ ἐπιμελείας δέονται πλείο-
νος καὶ ἰσχυροτέρας οἱ τούτων ἐφιέμενοι ἢ οἱ ἐκείνων.
Κατ᾽ ἀρχὰς μὲν οὖν, ἀκούοντος Εὐθυδήμου, τοιούτους λό- 8
γους ἔλεγε Σωκράτης· ὡς δ᾽ ᾔσθετο αὐτὸν ἑτοιμότερον
ὑπομένοντα, ὅτε διαλέγοιτο, καὶ προθυμότερον ἀκούοντα,
μόνος ἦλθεν εἰς τὸ ἡνιοποιεῖον· παρακαθεζομένου δ᾽ αὐ-
τῷ τοῦ Εὐθυδήμου, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, τῷ ὄντι,
ὥσπερ ἐγὼ ἀκούω, πολλὰ γράμματα συνῆχας τῶν λε-
γομένων σοφῶν ἀνδρῶν γεγονέναι; Νὴ τὸν Δί᾽, ἔφη,
ὦ Σώκρατες· καὶ ἔτι γε συνάγω, ἕως ἂν κτήσωμαι ὡς
ἂν δύνωμαι πλεῖστα. Νὴ τὴν Ἥραν, ἔφη ὁ Σωκράτης, 9
ἄγαμαί σου, διότι οὐκ ἀργυρίου καὶ χρυσίου προείλου
θησαυροὺς κεκτῆσθαι μᾶλλον ἢ σοφίας· δῆλον γάρ, ὅτι
νομίζεις ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐδὲν βελτίους ποιεῖν τοὺς
ἀνθρώπους, τὰς δὲ τῶν σοφῶν ἀνδρῶν γνώμας ἀρετῇ
πλουτίζειν τοὺς κεκτημένους. Καὶ ὁ Εὐθύδημος ἔχαιρεν
ἀκούων ταῦτα, νομίζων δοκεῖν τῷ Σωκράτει ὀρθῶς μετιέ-
ναι τὴν σοφίαν. Ὁ δὲ καταμαθὼν αὐτὸν ἡσθέντα τῷ 10
ἐπαίνῳ τούτῳ, Τί δὲ δὴ βουλόμενος ἀγαθὸς γενέ-
σθαι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, συλλέγεις τὰ γράμματα;
Ἐπεὶ δὲ διεσιώπησεν ὁ Εὐθύδημος, σκοπῶν ὅ τι ἀποκρί-
ναιτο, πάλιν ὁ Σωκράτης, Ἆρα μὴ ἰατρός; ἔφη· πολλὰ

8. ἀκούοντος] Languere ſenſum nec ſatis clarum eſſe ait Erneſtus, cui comparata ſectione 3. viſum eſt ſcribendum οὐδ᾽ ἀκούοντος. Et ſane ſequens ἑτοιμότερον ὑπομένοντα longe aliud verbum quam ἀκούοντος expectare nos jubet. Igitur Weiſke conjecit ſcribendum μόλις ἀκούοντος aut ὥσπερ ἄκοντος, aut poſt Σωκράτης inſerit tale quid veluti τῶν μεθ᾽ αὑτοῦ τινας ἔχων, ut verbis his μόνος—ἡνιοποιεῖον opponantur.

γράμματα] Pro συγγράμματα dictum ex h. l. retulit Phrynichus in παρασκευὴν σοφιστικὴν a Ruhnkenio ad h. l. laudatam.

συνῆχας] Hoc tempus ex Juntina et libro Brodæi hortante Valckenario prætulit vulgato συνῆξας Zeune et Schütz.

9. προείλου] Edd. primarum εἰ προείλου correxit Caſtalio. οὐ προείλου malebat Brodæus. εἰ οὐκ ἀργυρίου a Xenophonte fuiſſe ſcriptum ſuſpicabatur Zeune.

10. διεσιώπησεν] Vide annotata ad iii. 6, 4. deinceps ἀποκρίνοιτο Caſtal.

γὰρ καὶ ἰατρῶν ἐστι συγγράμματα. Καὶ ὁ Εὐθύδη-
μος, Μὰ Δί', ἔφη, οὐκ ἔγωγε. Ἀλλὰ μὴ ἀρχιτέκτων
βούλει γενέσθαι; γνωμονικοῦ γὰρ ἀνδρὸς καὶ τοῦτο δεῖ.
Οὔκουν ἔγωγ', ἔφη. Ἀλλὰ μὴ γεωμέτρης ἐπιθυ-
μεῖς, ἔφη, γενέσθαι ἀγαθὸς, ὥσπερ ὁ Θεόδωρος;
Οὐδὲ γεωμέτρης, ἔφη. Ἀλλὰ μὴ ἀστρολόγος, ἔφη,
βούλει γενέσθαι; Ὡς δὲ καὶ τοῦτο ἠρνεῖτο, Ἀλλὰ
μὴ ῥαψῳδός; ἔφη· καὶ γάρ τα Ὁμήρου σέ φασιν ἔπη
[πάντα] κεκτῆσθαι. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη· τοὺς
γάρ τοι ῥαψῳδοὺς οἶδα τὰ μὲν ἔπη ἀκριβοῦντας, αὐτοὺς
11 δὲ πάνυ ἠλιθίους ὄντας. Καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Οὐ
δήπου, ὦ Εὐθύδημε, ταύτης τῆς ἀρετῆς ἐφίεσαι, δι' ἣν
ἄνθρωποι πολιτικοὶ γίγνονται καὶ οἰκονομικοὶ καὶ ἄρχειν
ἱκανοὶ, καὶ ὠφέλιμοι τοῖς τε ἄλλοις ἀνθρώποις καὶ ἑαυ-
τοῖς; Καὶ ὁ Εὐθύδημος, Σφόδρα γ', ἔφη, ὦ Σώ-
κρατες, ταύτης τῆς ἀρετῆς δέομαι. Νὴ Δί', ἔφη ὁ
Σωκράτης, τῆς καλλίστης ἀρετῆς καὶ μεγίστης ἐφίεσαι
τέχνης· ἔστι γὰρ τῶν βασιλέων αὕτη, καὶ καλεῖται βα-
σιλική. ἀτὰρ, ἔφη, κατανενόηκας, εἰ οἷόν τ' ἐστὶ, μὴ ὄντα
δίκαιον, ἀγαθὸν ταῦτα γενέσθαι; Καὶ μάλα,
ἔφη, καὶ οὐχ οἷόν τέ γε ἄνευ δικαιοσύνης ἀγαθὸν πολί-
12 την γενέσθαι. Τί οὖν, ἔφη, σὺ δὴ τοῦτο κατείργα-
σαι; Οἶμαί γε, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὐδενὸς ἂν ἧττον
φανῆναι δίκαιος. Ἆρ' οὖν, ἔφη, τῶν δικαίων ἐστὶν
ἔργα, ὥσπερ τῶν τεκτόνων; Ἔστι μέντοι, ἔφη.

ἰατρῶν] Ita Caftalio Edd. primarum ἰατρεῖν correxit.

Θεόδωρος] Cyrenæus, Socratis præceptor, de quo Platonis Theætetus narrat. Cf. infra iv. 7, 3.

[πάντα]] Erneftio fufpectum vocabulum omittunt Edd. primæ, afterifco notavit Stephanus, feclufit Zeune; Beffario tamen vertit.

ἠλιθίους] In hanc fententiam extat Platonis dialogus *Ionis* nomine infcriptus.

οἷόν τέ γε] Valckenario γε improbanti affentior; nec locus infra iv. 5, 2. ufum formulæ firmare poteft: nam ibi multo minus γε locum fuum tueri poteft.

12. τοῦτο κατείργασαι;] Si τὸ δίκαιον anteceffiffet, ferrem; nunc ταύτην fcriptum mallem.

Ἆρ' οὖν, ἔφη, ὥσπερ οἱ τέκτονες ἔχουσι τὰ ἑαυτῶν ἔργα
ἐπιδεῖξαι, οὕτως οἱ δίκαιοι τὰ ἑαυτῶν ἔχοιεν ἂν διεξηγή-
σασθαι; Μὴ οὖν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, οὐ δύνωμαι
ἐγὼ τὰ τῆς δικαιοσύνης ἔργα ἐξηγήσασθαι; καὶ, νὴ
Δί', ἔγωγε τὰ τῆς ἀδικίας· ἐπεὶ οὐκ ὀλίγα ἐστὶ καθ'
ἑκάστην ἡμέραν τοιαῦτα ὁρᾷν τε καὶ ἀκούειν. Βούλει 13
οὖν, ἔφη ὁ Σωκράτης, γράψωμεν ἐνταυθοῖ μὲν Δ, ἐνταυ-
θοῖ δὲ Α; εἶτα ὅ τι μὲν ἂν δοκῇ ἡμῖν τῆς δικαιοσύνης
ἔργον εἶναι, πρὸς τὸ Δ τιθῶμεν, ὅ τι δ' ἂν τῆς ἀδικίας,
πρὸς τὸ Α; Εἴ τι σοι δοκεῖ, ἔφη, προσδεῖν τούτων,
ποίει ταῦτα. Καὶ ὁ Σωκράτης γράψας ὥσπερ εἶπεν, 14
Οὐκοῦν, ἔφη, ἔστιν ἐν ἀνθρώποις τὸ ψεύδεσθαι; Ἔστι
μέντοι, ἔφη. Ποτέρωσε οὖν, ἔφη, θῶμεν τοῦτο;
Δῆλον, ἔφη, ὅτι πρὸς τὴν ἀδικίαν. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ
τὸ ἐξαπατᾷν ἐστι; Καὶ μάλα, ἔφη. Τοῦτο οὖν
ποτέρωσε θῶμεν; Καὶ τοῦτο δῆλον ὅτι, ἔφη, πρὸς
τὴν ἀδικίαν. Τί δὲ τὸ κακουργεῖν; Καὶ τοῦτο,
ἔφη. Τὸ δὲ ἀνδραποδίζεσθαι; Καὶ τοῦτο. Πρὸς

ἔφη, ὥσπερ] Ex Stobæo Stephanus ἔφη addidit: deinceps Juntina ἂν omisit.

διεξηγήσασθαι] Margo Stephani præbet quod est in Parif. 2. διηγήσασθαι. Stobæus ἐξηγήσασθαι habet.

Μὴ—οὐ δύνωμαι] Vulgatum δύνωμαι ex lectione Stobæi et marginali Stephanianæ mutavit Zeune in δύναμαι male comparans locum Platonicum de Republ. vi. p. 486. μή πη δοκοῦμέν σοι οὐκ ἀναγκαῖα ἕκαστα διεληλυθέναι;

τὰ τῆς ἀδικίας] Ernesti ante τὰ excidisse putabat καὶ, non ego. Verba καὶ νὴ—ὀλίγα omisit liber Florentinus E.

τοιαῦτα] Stobæus ὁρᾷν τε τοιαῦτα καὶ ἀκούειν habet, et sectione sequenti γράψομεν vitiosum.

13. ἐνταυθοῖ] Ita cum Stobæo Stephanus: ἐνταυθεῖ bis habent Edd. pr. quæ etiam cum Stobæo δέλτα—ἄλφα nominant.

ὅτι μὲν ἂν] Ita cum Stobæo Stephanus: ἂν omittunt Edd. pr. deinceps ὅ τι δ' αὖ pro ὅ τι δ' ἂν malebat Reifke.

14. τὸ ψεύδεσθαι] Articulum semel cum Ernestio addere quam cum Stephano ter delere maluit etiam Zeune et Schütz. Deinceps δῆλον ὅτι, ἔφη Stobæus habet.

ποτέρωσε θῶμεν] Stobæus θῶ et deinceps τί δαὶ habet.

κακουργεῖν] Stobæus κλέπτειν posuit.

Τὸ δὲ ἀνδραπ.] Juntina τὸ μέν. Ald. Steph. et Vindob. τὸ ἀνδρ. Leonclavius et Welfius cum Stobæo τί δ' ἀνδρ. dederunt. Ex Castalionis Editione τὸ δ' ἀνδρ. repetiit Zeune. τί δὲ τὸ ἀνδρ. suadente Stephano dedit Schütz.

δὲ τῇ δικαιοσύνῃ οὐδὲν ἡμῖν τούτων κείσεται, ὦ Εὐθύδη-
15 με; Δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, ἔφη. Τί δέ; ἐάν τις
στρατηγὸς αἱρεθεὶς ἄδικόν τε καὶ ἐχθρὰν πόλιν ἐξανδρα-
ποδίσηται, φήσομεν τοῦτον ἀδικεῖν; Οὐ δῆτα, ἔφη.
Δίκαια δὲ ποιεῖν οὐ φήσομεν; Καὶ μάλα. Τί
δ'; ἂν ἐξαπατᾷ πολεμῶν αὐτοῖς; Δίκαιον, ἔφη,
καὶ τοῦτο. Ἐὰν δὲ κλέπτῃ τε καὶ ἁρπάζῃ τὰ τού-
των, οὐ δίκαια ποιήσει; Καὶ μάλα, ἔφη. ἀλλ'
ἐγώ σε τὸ πρῶτον ὑπελάμβανον πρὸς τοὺς φίλους μόνον
ταῦτ' ἐρωτᾷν. Οὐκοῦν, ἔφη, ὅσα πρὸς τῇ ἀδικίᾳ
ἐθήκαμεν, πάντα καὶ πρὸς τῇ δικαιοσύνῃ θετέον ἂν εἴη;
16 Ἔοικεν, ἔφη. Βούλει οὖν, ἔφη, ταῦτα οὕτω θέντες
διορισώμεθα πάλιν, πρὸς μὲν τοὺς πολεμίους δίκαιον
εἶναι τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, πρὸς δὲ τοὺς φίλους, ἄδικον·
ἀλλὰ δεῖν πρός γε τούτους ὡς ἁπλούστατον εἶναι;
17 Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος. Τί οὖν; ἔφη ὁ Σω-
κράτης, ἐάν τις στρατηγὸς ὁρῶν ἀθύμως ἔχον τὸ στρά-
τευμα, ψευσάμενος φήσῃ συμμάχους προσιέναι, καὶ τῷ
ψεύδει τούτῳ παύσῃ τῆς ἀθυμίας τοὺς στρατιώτας,
ποτέρωθι τὴν ἀπάτην ταύτην θήσομεν; Δοκεῖ μοι,
ἔφη, πρὸς τὴν δικαιοσύνην. Ἐὰν δέ τις υἱὸν ἑαυτοῦ
δεόμενον φαρμακείας καὶ μὴ προσιέμενον φάρμακον

τῇ δικαιοσύνῃ] Articulum ex Stobæo et Vindob. libro addidit Zeune et Schütz.

Δεινὸν γὰρ] Male Stobæus δεινόν γε dat; deinceps bis Τί δαί;

15. ἐξανδραποδίσηται] Juntina ἐξανδραποδιεῖται, Stobæus ἐξανδραποδίσεται habet.

ὑπελάμβανον] Stobæus ὑπέλαβον dat, et mox μόνους.

πρὸς τοὺς φίλους] Ratione habita amicorum, respectu ad amicos habito.

16. οὕτω θέντες] Stobæus θέντες, οὕτω διορισόμεθα habet.

τὰ τοιαῦτα] Stobæus ταῦτα—πρός τε τούτους habet.

17. φήσῃ] Stobæus φήσει et mox καταπαύσει posuit.

τῆς ἀθυμίας] Juntina cum Vindob. τὰς ἀθυμίας. Aldina et Steph. τὰς ἀθυμίας τοῦ στρατεύματος. Nostrum ex Stobæo recepit Zeune, atque hanc lectionem dat Parif. liber ii. annotata in margine varietate hac ῥᾳθυμίας τοῦ στρατεύματος.

ἐξαπατήσας ὡς σῖτον τὸ φάρμακον δῷ, καὶ τῷ ψεύδει
χρησάμενος οὕτως ὑγιᾶ ποιήσῃ, ταύτην αὖ τὴν ἀπάτην
ποῖ θετέον; Δοκεῖ μοι, ἔφη, καὶ ταύτην εἰς τὸ αὐτό.
Τί δέ; ἄν τις, ἐν ἀθυμίᾳ ὄντος φίλου, δείσας μὴ δια-
χρήσηται ἑαυτὸν, κλέψῃ ἢ ἁρπάσῃ ἢ ξίφος ἢ ἄλλο τι
τοιοῦτον, τοῦτο αὖ ποτέρωσε θετέον; Καὶ τοῦτο νὴ
Δί', ἔφη, πρὸς τὴν δικαιοσύνην. Λέγεις, ἔφη, σὺ 18
οὐδὲ πρὸς τοὺς φίλους ἅπαντα δεῖν ἁπλοΐζεσθαι; Μὰ
Δί', οὐ δῆτα, ἔφη· ἀλλὰ μετατίθεμαι τὰ εἰρημένα,
εἴπερ ἔξεστι. Δεῖ γέ τοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐξεῖναι
πολὺ μᾶλλον, ἢ μὴ ὀρθῶς τιθέναι. Τῶν δὲ δὴ τοὺς φί- 19
λους ἐξαπατώντων ἐπὶ βλάβῃ (ἵνα μηδὲ τοῦτο παραλεί-
πωμεν ἄσκεπτον) πότερος ἀδικώτερός ἐστιν, ὁ ἑκὼν ἢ ὁ
ἄκων; Ἀλλ', ὦ Σώκρατες, οὐκ ἔτι μὲν ἔγωγε
πιστεύω, οἷς ἀποκρίνομαι· καὶ γὰρ τὰ πρόσθεν πάντα
νῦν ἄλλως ἔχειν δοκεῖ μοι, ἢ ὡς ἐγὼ τότε ᾤμην. ὅμως
δὲ εἰρήσθω μοι, ἀδικώτερον εἶναι τὸν ἑκόντα ψευδόμενον
τοῦ ἄκοντος. Δοκεῖ δέ σοι μάθησις καὶ ἐπιστήμη 20
τοῦ δικαίου εἶναι, ὥσπερ τῶν γραμμάτων; Ἔμοιγε.
Πότερον δὲ γραμματικώτερον κρίνεις, ὃς ἂν ἑκὼν μὴ ὀρ-
θῶς γράφῃ καὶ ἀναγινώσκῃ, ἢ ὃς ἂν ἄκων; Ὃς
ἂν ἑκὼν, ἔγωγε· δύναιτο γὰρ ἂν, ὁπότε βούλοιτο, καὶ
ὀρθῶς αὐτὰ ποιεῖν. Οὐκοῦν ὁ μὲν ἑκὼν μὴ ὀρθῶς
γράφων γραμματικὸς ἂν εἴη, ὁ δὲ ἄκων, ἀγράμματος;
Πῶς γαρ οὔ; Τὰ δίκαια δὲ πότερον ὁ ἑκὼν ψευδόμενος

σῖτον] Ita ex Stobæo pro σιτίον ſcripſit Zeune; deinceps ὑγιῆ habet Stobæus.

αὖ τὴν] Ita Stobæus, Caſtalio et Steph. αὐτὴν Edd. pr.

Τί δέ; ἂν] Stobæus Τί δαί; ἐὰν— διαχρήσεται.—ἁρπάσῃ ξίφος—τοιοῦτο. omiſſo ἔφη ſequenti.

19. παραλείπωμεν] Edd. pr. et Stobæus παραλίπωμεν. Margo Steph. παραλείπω dat.

καὶ γὰρ τὰ] Juntina γὰρ omiſit; deinceps ᾠόμην habent Edd. pr. ᾤμην Steph. ex Stobæo dedit.

20. καὶ ἐπιστήμη] Stobæus copulam καὶ omiſit.

Τὰ δίκαια δὲ] Sophiſmate ſatis puerili uſum Socratem miror: Gram-

καὶ ἐξαπατῶν οἶδεν, ἢ ὁ ἄκων; Δῆλον ὅτι ὁ ἑκών. Οὐκοῦν γραμματικώτερον μὲν τὸν ἐπιστάμενον γράμματα τοῦ μὴ ἐπισταμένου φὴς εἶναι; Ναί. Δικαιότερον δὲ τὸν ἐπιστάμενον τὰ δίκαια τοῦ μὴ ἐπισταμένου; Φαί-
21 νομαι· δοκῶ δέ μοι καὶ ταῦτα οὐκ οἶδ' ὅπως λέγειν. Τί δὲ δὴ, ὃς ἂν βουλόμενος τἀληθῆ λέγειν μηδέποτε τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν λέγῃ, ἀλλ' ὁδόν τε φράζων τὴν αὐτὴν, τοτὲ μὲν πρὸς ἕω τοτὲ δὲ πρὸς ἑσπέραν φράζῃ, καὶ λογισμὸν ἀποφαινόμενος τὸν αὐτὸν, τοτὲ μὲν πλείω τοτὲ δ' ἐλάττω ἀποφαίνηται, τί σοι δοκεῖ ὁ τοιοῦτος; Δῆλος, νὴ
22 Δί', εἶναι, ὅτι, ἃ ᾤετο εἰδέναι, οὐκ οἶδεν. Οἶσθα δέ τινας ἀνδραποδώδεις καλουμένους; Ἔγωγε. Πότερον διὰ σοφίαν ἢ δι' ἀμαθίαν; Δῆλον ὅτι δι' ἀμαθίαν. Ἆρ' οὖν διὰ τὴν τοῦ χαλκεύειν ἀμαθίαν τοῦ ὀνόματος τούτου τυγχάνουσιν; Οὐ δῆτα. Ἀλλ' ἄρα διὰ τὴν τοῦ τεκταίνεσθαι; Οὐδὲ διὰ ταύτην. Ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ σκυτεύειν; Οὐδὲ δι' ἓν τούτων, ἔφη, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον· οἱ γὰρ πλεῖστοι τῶν γε τὰ τοιαῦτα ἐπισταμένων ἀνδραποδώδεις εἰσίν. Ἆρ' οὖν τῶν τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ καὶ δίκαια μὴ εἰδότων τὸ ὄνο-
23 μα τοῦτ' ἐστίν; Ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Οὐκοῦν δεῖ παντὶ τρόπῳ διατειναμένους φεύγειν, ὅπως μὴ ἀνδράποδα ὦμεν. Ἀλλὰ, νὴ τοὺς θεοὺς, ἔφη, ὦ Σώκρατες,

matica enim sola literarum scientia constat; sed justitia non scientia sed factis continetur, nec justus is, qui quæ cuique debeantur, scit, sed qui facit ea, quæ cuique deberi scit, dicitur. Monuit etiam hac de fallacia Weiske.

τοῦ μὴ ἐπισταμένου] Juntina τὸν μὴ ἐπιστάμενον τ. δ. τοῦ ἐπισταμένου.

Φαίνομαι] Stephaniana secunda Stobæi φαίνεται recepit; idem annotavit Budæus.

21. φράζων τὴν αὐτὴν] Mihi φράζων ἐρωτῶντι vel ἐρομένῳ τὴν αὐτὴν scribendum videbatur.

δῆλος] Ita pro δειλὸς Castal. Bessar. Stob. et Steph. sec. cum libris Vatic. 1. Paris. 2. Florentinis 4.

22. διὰ σοφίαν ἢ δι' ἀμαθίαν] Stobæus ordine inverso δι' ἀμ. ἢ δ. σ. habet.

καὶ δίκαια] Stobæus articulum τὰ interserit.

23. φεύγειν, ὅπως μὴ] Est pro φυλάττεσθαι dictum.

πάνυ ᾤμην φιλοσοφεῖν φιλοσοφίαν, δι' ἧς ἂν μάλιστα
ἐνόμιζον παιδευθῆναι τὰ προσήκοντα ἀνδρὶ καλοκἀγα-
θίας ὀρεγομένῳ· νῦν δὲ πῶς οἴει με ἀθύμως ἔχειν, ὁρῶν-
τα ἐμαυτὸν διὰ μὲν τὰ προπεπονημένα οὐδὲ τὸ ἐρωτώμε-
νον ἀποκρίνασθαι δυνάμενον, ὑπὲρ ὧν μάλιστα χρὴ εἰδέ-
ναι, ἄλλην δὲ ὁδὸν οὐδεμίαν ἔχοντα, ἣν ἂν πορευόμενος
βελτίων γενοίμην; Καὶ ὁ Σωκράτης, Εἰπέ μοι, ἔφη, 24
ὦ Εὐθύδημε, εἰς Δελφοὺς ἤδη πώποτε ἀφίκου; Καὶ
δίς γε, νὴ Δία, ἔφη. Κατέμαθες οὖν πρὸς τῷ ναῷ
που γεγραμμένον τὸ Γνῶθι σαυτόν; Ἔγωγε. Πό-
τερον οὖν οὐδέν σοι τοῦ γράμματος ἐμέλησεν, ἢ προσέσχες
τε· καὶ ἐπεχείρησας σαυτὸν ἐπισκοπεῖν, ὅστις εἴης;
Μὰ Δί', οὐ δῆτα, ἔφη. καὶ γὰρ δὴ πάνυ τοῦτό γε ᾤμην
εἰδέναι· σχολῇ γὰρ ἂν ἄλλο τι ᾔδειν, εἴγε μηδ' ἐμαυτὸν
ἐγίγνωσκον. Πότερα δέ σοι δοκεῖ γιγνώσκειν ἑαυτὸν, 25
ὅστις τοὔνομα τὸ ἑαυτοῦ μόνον οἶδεν, ἢ ὅστις, ὥσπερ οἱ
τοὺς ἵππους ὠνούμενοι, οὐ πρότερον οἴονται γιγνώσκειν, ὃν
ἂν βούλωνται γνῶναι, πρὶν ἂν ἐπισκέψωνται, πότερον
εὐπειθής ἐστιν ἢ δυσπειθὴς, καὶ πότερον ἰσχυρός [ἐστιν]
ἢ ἀσθενὴς, καὶ πότερον ταχὺς ἢ βραδὺς, καὶ τἄλλα τὰ
πρὸς τὴν τοῦ ἵππου χρείαν ἐπιτήδειά τε καὶ ἀνεπιτήδεια

φιλοσοφεῖν] Quomodo verbum apud Iſocratem et alios dicitur pro ratione et methodo aſſequendæ alicujus rei.

οὐδὲ τὸ ἐρωτώμενον] Cum Erneſtio οὐδὲν τῶν ἐρωτωμένων mallem ſcriptum; nam οὐδὲ cum verbis ὑπὲρ ὧν μ. χρὴ εἰδέναι, quod ſuadet facere Weiſke, durum mihi et difficile eſſe videtur. Deinceps ἀποκρίνεσθαι dant Florent. A. B. C.

24. ἤδη] Margo Steph. δὲ ἤδη annotavit. deinceps γε poſt δὶς ex Stobæo addidit Erneſti.

πάνυ τοῦτο] Stobæus τοῦτο πάνυ dedit.

ἄλλο τι ᾔδειν] Duobus aliis in locis, quos Index monſtrabit, ubi σχολῇ γ' ἂν adhibetur notione eadem, cum optativo jungitur: quare et h. l. malim εἰδείην ſcriptum.

[25. et 26. Stobæus editus Coloniæ Allobr. τοὔνομα μόνον τὸ ἑαυτοῦ—ὧν ἂν βούλωνται γνῶναι—οὗτος ἑαυτὸν ἐπισκ. —dat, ſed Codex A. Pariſ. οὗ ἂν β. γ. exhibet ſcriptum, deinde οὗτος ὁ ἐπισκ. Schow in nupera Editione Lipſienſi Sermonum Stobæi priorum ex tribus Codd. οὕτως ἑαυτὸν ἐπ. poſuit, ſed vitioſum ὧν reliquit. Equidem in ſequentibus ſcriptum nunc malim Οὗτος ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη, ὁ μὴ εἰδὼς et reliqua. Sect. 26. Stobæus editus ἴσχουσιν ἀγαθὰ ἄνθρωποι dat. *Ex Addendis.*]

25. ἰσχυρός [ἐστιν]] Omiſſum a Stobæo verbum ſecluſit Zeune.

ὅπως ἔχει, οὕτως ἑαυτὸν ἐπισκεψάμενος, ὁποῖός ἐστι
πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην χρείαν, ἔγνωκε τὴν αὑτοῦ δύναμιν;
Οὕτως ἔμοι γε δοκεῖ, ἔφη, ὁ μὴ εἰδὼς τὴν ἑαυτοῦ δύνα-
26 μιν, ἀγνοεῖν ἑαυτόν. Ἐκεῖνο δὲ οὐ φανερὸν, ἔφη, ὅτι
διὰ μὲν τὸ εἰδέναι ἑαυτοὺς πλεῖστα ἀγαθὰ πάσχουσιν
οἱ ἄνθρωποι, διὰ δὲ τὸ ἐψεῦσθαι ἑαυτῶν πλεῖστα
κακά; οἱ μὲν γὰρ εἰδότες ἑαυτοὺς τά τε ἐπιτήδεια ἑαυ-
τοῖς ἴσασι, καὶ διαγιγνώσκουσιν ἅ τε δύνανται καὶ ἃ
μή· καὶ ἃ μὲν ἐπίστανται πράττοντες, πορίζονταί τε ὧν
δέονται, καὶ εὖ πράττουσιν· ὧν δὲ μὴ ἐπίστανται ἀπε-
χόμενοι, ἀναμάρτητοι γίγνονται, καὶ διαφεύγουσι τὸ κα-
κῶς πράττειν· διὰ τοῦτο δὲ καὶ τοὺς ἄλλους [ἀνθρώ-
πους] δυνάμενοι δοκιμάζειν, καὶ διὰ τῆς τῶν ἄλλων
χρείας τά τε ἀγαθὰ πορίζονται, καὶ τὰ κακὰ φυλάτ-
27 τονται. Οἱ δὲ μὴ εἰδότες, ἀλλὰ διεψευσμένοι τῆς ἑαυ-
τῶν δυνάμεως πρός τε τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ τἄλ-
λα ἀνθρώπινα πράγματα ὁμοίως διάκεινται· καὶ οὔτε
ὧν δέονται ἴσασιν, οὔτε ὅ τι πράττουσιν, οὔτε οἷς χρῶνται,
ἀλλὰ πάντων τούτων διαμαρτάνοντες, τῶν τε ἀγαθῶν
28 ἀποτυγχάνουσι, καὶ τοῖς κακοῖς περιπίπτουσι. Καὶ οἱ
μὲν εἰδότες ὅ τι ποιοῦσιν, ἐπιτυγχάνοντες ὧν πράττουσιν,
εὔδοξοί τε καὶ τίμιοι γίγνονται· καὶ οἵ τε ὅμοιοι τούτοις

οὕτως ἑαυτὸν] Stobæus *οὗτος*, Caftalio *οὕτως ὁ ἑαυτὸν* dedit.

ἀνθρωπίνην] i. e. *πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ τἄλλα ἀνθρώπινα πράγματα*, ut eft fectione 27. *χρεία* eft *χρῆσις*, ufus hominum et rerum humanarum.

Οὕτως ἔμοι γε] Ex ratione et argumentatione tua conftare mihi videtur &c.

26. *οἱ μὲν γὰρ*] Juntina *γὰρ*, ut fequens *τε* Stobæus omifit.

διὰ τοῦτο δὲ] Stobæus *διὰ τὸ αὐτὸ* habet: fequens *ἀνθρώπους* omittit, igitur feclufi.

27. *ὁμοίως διάκεινται*] h. e. fimiliter uti fe ipfos, ita alios quoque homines et negotia humana ignorant.

28. *οἵ τε ὅμοιοι*] *Similes prudentia et felicitate* interpretatur Ernefti: *qui funt ejufdem dignitatis, conditionis vel muneris* Zeune: *qui fimiliter in republica cum laude verfantur* Schütz, qui præterea *ἀποτυγχάνοντες* mutat in *ἀπέχοντες*, ut ita dicantur, qui ad rempublicam non accedunt, negotiis publicis abftinent. Quæ mihi conjectura valde fimilis veri videtur.

ἡδέως χρῶνται, οἵ τε ἀποτυγχάνοντες τῶν πραγμάτων
ἐπιθυμοῦσι τούτους ὑπὲρ αὐτῶν βουλεύεσθαι, καὶ προΐ-
στασθαί τε ἑαυτῶν τούτους, καὶ τὰς ἐλπίδας τῶν ἀγα-
θῶν ἐν τούτοις ἔχουσι, καὶ διὰ [πάντα] ταῦτα πάντων
μάλιστα τούτους ἀγαπῶσιν. Οἱ δὲ μὴ εἰδότες ἃ ποι- 29
οῦσι, κακῶς δὲ αἱρούμενοι καὶ οἷς ἂν ἐπιχειρήσωσιν ἀπο-
τυγχάνοντες, οὐ μόνον ἐν αὐτοῖς τούτοις ζημιοῦνταί τε καὶ
κολάζονται, ἀλλὰ καὶ ἀδοξοῦσι διὰ ταῦτα, καὶ κατα-
γέλαστοι γίγνονται, καὶ καταφρονούμενοι καὶ ἀτιμαζό-
μενοι ζῶσιν. ὁρᾷς δὲ καὶ τῶν πόλεων ὅτι ὅσαι ἂν ἀγνοή-
σασαι τὴν ἑαυτῶν δύναμιν κρείττοσι πολεμήσωσιν, αἱ
μὲν ἀνάστατοι γίγνονται, αἱ δὲ ἐξ ἐλευθέρων δοῦλαι.
Καὶ ὁ Εὐθύδημος, Ὡς πάνυ μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, 30
ἔφη, περὶ πολλοῦ ποιητέον εἶναι τὸ ἑαυτὸν γιγνώσκειν,
οὕτως ἴσθι· ὁπόθεν δὲ χρὴ ἄρξασθαι ἐπισκοπεῖν ἑαυτὸν,
τοῦτο πρός σε ἀποβλέπω εἴ μοι ἐθελήσαις ἂν ἐξηγήσα-
σθαι. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, τὰ μὲν ἀγαθὰ 31
καὶ τὰ κακὰ ὁποῖά ἐστι, πάντως που γιγνώσκεις.
Νὴ Δί', ἔφη· εἰ γὰρ μηδὲ ταῦτα οἶδα, καὶ τῶν ἀνδρα-

τούτους ὑπὲρ] Juntina τούτου dedit.

τε ἑαυτῶν τούτους] Stephanus γε malebat ſcriptum; mihi neutra particula huic loco convenire videtur. Sed concinnitatis ratio ſi habeatur, recte mihi idem Stephanus conjeciſſe videtur poſt τούτους verbum ἐθέλουσι vel ſimile excidiſſe; alioquin τούτους altero loco abundat.

διὰ [πάντα] ταῦτα] Omiſſum a Stobæo πάντα ſecluſi, ut inutile.

29. εἰδότες ἃ ποιοῦσι] Juntina ἃ omiſit, unde Brodæus ὅτι inſerebat, quod eſt in Caſtal. et Florent. libro B. εἰδότες τί ποιοῦσι, κακῶς τε Stobæus habet. Sequens αἱρούμενοι ſenſu paſſivo interpretatur Weiſke. Beſſario verba κακῶς δὲ αἱρ. plane omiſit.

ἀτιμαζόμενοι] Edwards ἀτιμούμενοι præferebat, quoniam hoc verbo publicam ignominiam, illo privatam ſignificari putabat.

ὅσαι ἂν] Ita cum Stobæo hortante Brodæo et Valckenario Zeune. Vulgatum ἐὰν tenent Vatic. 1. et quatuor libri Florentini. Cf. ad iii. 10, 12. ἀγνοήσωσι eſt in Florent. E.

πολεμήσωσι] Edd. primarum πολεμίσωσι correxit Caſtalio: deinceps αἱ δὲ ἀνάστατοι—δοῦλοι dat Stobæus.

[Rectum αἱ μὲν ἀνάστατοι—δοῦλαι dat Codex A. Pariſinus Stobæi, qui ſtatim ſect. 30. ὡς πάνυ μοι δοκοῦν proxime ad verum ſcriptum exhibet. Vulgatum δοκεῖ ex ſuis libris ſcriptis reduxit Schow. Sect. 32. σωθῶσιν dat cum Edd. Xenophontis, deinde ὁρᾷς, ἔφη, καὶ τῶν ὠφελίμων omiſſa particula ὅτι. *Ex Addendis.*]

30. Ὡς πάνυ μοι δοκεῖ—οὕτως ἴσθι·] Mihi uſitatius fuiſſe videtur ὡς οὖν πάνυ μοι δοκοῦντος—οὕτως ἴσθι. Nullibi alterius formulæ exemplum mihi occurrit.

πόδων φαυλότερος ἂν εἴην. Ἴθι δή, ἔφη, καὶ ἐμοὶ
ἐξήγησαι αὐτά. Ἀλλ' οὐ χαλεπόν, ἔφη· πρῶτον
μὲν γὰρ αὐτὸ τὸ ὑγιαίνειν ἀγαθὸν εἶναι νομίζω, τὸ δὲ νο-
σεῖν κακόν· ἔπειτα τὰ αἴτια ἑκατέρου αὐτῶν καὶ ποτὰ
καὶ βρωτὰ καὶ ἐπιτηδεύματα, τὰ μὲν πρὸς τὸ ὑγιαίνειν
32 φέροντα ἀγαθά, τὰ δὲ πρὸς τὸ νοσεῖν κακά. Οὐκ-
οῦν, ἔφη, καὶ τὸ ὑγιαίνειν καὶ τὸ νοσεῖν, ὅταν μὲν ἀγα-
θοῦ τινος αἴτια γίγνηται, ἀγαθὰ ἂν εἴη, ὅταν δὲ κακοῦ,
κακά. Πότε δ' ἄν, ἔφη, τὸ μὲν ὑγιαίνειν κακοῦ αἴ-
τιον γένοιτο, τὸ δὲ νοσεῖν, ἀγαθοῦ; Ὅταν, νὴ Δί',
ἔφη, στρατείας τε αἰσχρᾶς καὶ ναυτιλίας βλαβερᾶς καὶ
ἄλλων πολλῶν τοιούτων οἱ μὲν διὰ ῥώμην μετασχόντες
ἀπόλωνται, οἱ δὲ δι' ἀσθένειαν ἀπολειφθέντες σωθῶ-
σιν. Ἀληθῆ λέγεις· ἀλλ' ὁρᾷς, ἔφη, ὅτι καὶ τῶν
ὠφελίμων οἱ μὲν διὰ ῥώμην μετέχουσιν, οἱ δὲ δι' ἀσθέ-
νειαν ἀπολείπονται. Ταῦτα οὖν, ἔφη, ποτὲ μὲν ὠφε-
λοῦντα ποτὲ δὲ βλάπτοντα οὐ μᾶλλον ἀγαθὰ ἢ κακά
ἐστιν. Οὐδέν, μὰ Δία, φαίνεται κατά γε τοῦτον τὸν
33 λόγον. Ἀλλ' ἥ γε τοι σοφία, ὦ Σώκρατες, ἀναμφισ-
βητήτως ἀγαθόν ἐστιν. ποῖον γὰρ ἄν τις πρᾶγμα οὐ
βέλτιον πράττοι σοφὸς ὤν, ἢ ἀμαθής; Τί δέ; τὸν
Δαίδαλον, ἔφη, οὐκ ἀκήκοας, ὅτι ληφθεὶς ὑπὸ Μίνω διὰ
τὴν σοφίαν, ἠναγκάζετο ἐκείνῳ δουλεύειν, καὶ τῆς τε

31. αὐτὰ] Stobæus ταῦτα habet; deinceps αὐτὸ ὑγιαίνειν dat Juntina et Steph. ſecunda; alii libri cum Pariſ. 2. αὖ τὸ ὑγ. Aldina αὐτὸν ὑγ. Voſſianus 1. τὸ αὐτὸν ὑγ. Stobæus τὸ ὑγ. Stephani emendationem recepit Erneſti.

32. στρατείας] Stobæus στρατιᾶς habet, deinceps σώζωνται.

οὐ μᾶλλον] Juntina cum Stobæo οὐ omiſit: unde Brodæus τί μᾶλλον corrigebat: οὐδὲν μᾶλ. edidit Caſtalio.

[Ταῦτα—βλάπτοντα οὐ μᾶλλον et cetera. Codex A. Pariſinus plane firmat Brodæi correctionem Ταῦτα—βλάπτοντα τί μᾶλλον cum interrogatione ſcriptum recte exhibens. *Ex Addendis.*]

λόγον] Edd. pr. Vindob. Pariſ. 2. τρόπον; noſtrum Stobæus dedit.

33. ἀναμφισβητήτως] Cum ſtatim ſequatur §. 34. ἀναμφιλογώτατον ἀγαθόν, poteſt alicui in mentem venire hic etiam vulgatam ad eam normam corrigere.

Τί δέ;] Stobæus Τί δαί; habet; ex eodem τε ante πατρίδος addidit Zeune.

πατρίδος ἅμα καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐστερήθη, καὶ ἐπιχει-
ρῶν ἀποδιδράσκειν μετὰ τοῦ υἱοῦ τόν τε παῖδα ἀπώλεσε
καὶ αὐτὸς οὐκ ἠδυνήθη σωθῆναι, ἀλλ' ἀπενεχθεὶς εἰς
τοὺς βαρβάρους πάλιν ἐκεῖ ἐδούλευε; Λέγεται νὴ
Δί', ἔφη, ταῦτα. Τὰ δὲ Παλαμήδους οὐκ ἀκήκοας
πάθη; τοῦτον γὰρ δὴ πάντες ὑμνοῦσιν, ὡς διὰ σοφίαν
φθονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως ἀπώλετο. Λέγεται
καὶ ταῦτα, ἔφη. Ἄλλους δὲ πόσους οἴει διὰ σοφίαν
ἀναρπάστους πρὸς βασιλέα γεγονέναι, καὶ ἐκεῖ δουλεύ-
ειν; Κινδυνεύει, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀναμφιλογώτα- 34
τον ἀγαθὸν εἶναι τὸ εὐδαιμονεῖν. Εἴγε μή τις αὐτὸ,
ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἐξ ἀμφιλόγων ἀγαθῶν συντιθείη.
Τί δ' ἂν, ἔφη, τῶν εὐδαιμονικῶν ἀμφίλογον εἴη; Οὐ-
δὲν, ἔφη, εἴγε μὴ προσθήσομεν αὐτῷ κάλλος ἢ ἰσχὺν ἢ
πλοῦτον ἢ δόξαν ἤ καί τι ἄλλο τῶν τοιούτων. Ἀλλὰ,
νὴ Δία, προσθήσομεν, ἔφη· πῶς γὰρ ἄν τις ἄνευ τούτων
εὐδαιμονοίη; Νὴ Δί', ἔφη, προσθήσομεν ἄρα, ἐξ ὧν 35
πολλὰ καὶ χαλεπὰ συμβαίνει τοῖς ἀνθρώποις· πολλοὶ
μὲν γὰρ διὰ τὸ κάλλος ὑπὸ τῶν ἐπὶ τοῖς ὡραίοις παρα-
κεκινηκότων διαφθείρονται· πολλοὶ δὲ διὰ τὴν ἰσχὺν μεί-
ζοσιν ἔργοις ἐπιχειροῦντες οὐ μικροῖς κακοῖς περιπίπτου-

βαρβάρους] Ad Cocalum Siculorum regem. Cf. Ovidii Metam. viii. 261. et Hygini Fab. 39. et 40.

ἐδούλευε] Erneſtii correctionem ἐδούλευσε dubiam facit præcedens ἠναγκάζετο.

Παλαμήδους] Palamedes, quia detexit ſimulatam Ulyſſis inſaniam, in ejus odium incurrit, et in proditionis crimen vocatus ab eo, lapidibus obrutus fuit ab exercitu. Vid. Serv. ad Virg. Æn. ii. 90. et Hygin. c. 105. *Hindenburg.*

ἀπώλετο] Junt. et Stob. ἀπόλλυται.

ἀναρπάστους] Stobæus ἀνασπάστους habet. ἀνάρπαστος illuſtravit Dorville ad Charitonem p. 416. altero utitur in eadem re Herodotus vii. 80.

βασιλέα] Eſt qui ſæpiſſime μέγας audit apud Græcos, rex Perſarum.

34. ἀγαθὸν] Gloſſam ſapere ait Erneſti, eoque deleto ſententiam meliorem fieri cenſet. Sed ſic ſect. 33. eſt ἀναμφισβητήτως ἀγαθόν.

συντιθείη] Edd. pr. συντεθείη, Stobæus συντεθῇ.

προσθήσομεν] Edd. primarum et Stobæi προσθήσωμεν correxit Caſtalio.

εὐδαιμονοίη] Stobæus εὐδαίμων εἴη.

35. παρακεκινηκότων] Stobæus παρακεκινημένων habet, ex grammatici vel librarii correctione.

σι· πολλοὶ δὲ διὰ τὸν πλοῦτον διαθρυπτόμενοί τε καὶ
ἐπιβουλευόμενοι ἀπόλλυνται· πολλοὶ δὲ διὰ τὴν δόξαν
καὶ πολιτικὴν δύναμιν μεγάλα κακὰ πεπόνθασιν.
36 Ἀλλὰ μὴν, ἔφη, εἴγε μηδὲ τὸ εὐδαιμονεῖν ἐπαινῶν ὀρθῶς
λέγω, ὁμολογῶ μηδὲ, ὅ τι πρὸς τοὺς θεοὺς εὔχεσθαι
χρὴ, εἰδέναι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἔφη ὁ Σωκράτης,
ἴσως διὰ τὸ σφόδρα πιστεύειν εἰδέναι οὐδ' ἔσκεψαι· ἐπεὶ
δὲ πόλεως δημοκρατουμένης παρασκευάζῃ προεστάναι,
δῆλον ὅτι δημοκρατίαν γε οἶσθα τί ἐστι. Πάντως
37 δήπου, ἔφη. Δοκεῖ οὖν σοι δυνατὸν εἶναι, δημοκρα-
τίαν εἰδέναι, μὴ εἰδότα δῆμον; Μὰ Δί', οὐκ ἔμοι
γε. Καὶ τί νομίζεις δῆμον εἶναι; Τοὺς πένητας
τῶν πολιτῶν ἔγωγε. Καὶ τοὺς πένητας ἄρα οἶσθα;
Πῶς γὰρ οὔ; Ἆρ' οὖν καὶ τοὺς πλουσίους οἶσθα;
Οὐδέν γε ἧττον ἢ καὶ τοὺς πένητας. Ποίους δὲ πένη-
τας καὶ ποίους πλουσίους καλεῖς; Τοὺς μὲν, οἶμαι,
μὴ ἱκανὰ ἔχοντας εἰς ἃ δεῖ τελεῖν, πένητας, τοὺς δὲ
38 πλείω τῶν ἱκανῶν, πλουσίους. Καταμεμάθηκας
οὖν, ὅτι ἐνίοις μὲν πάνυ ὀλίγα ἔχουσιν οὐ μόνον ἀρκεῖ
ταῦτα, ἀλλὰ καὶ περιποιοῦνται ἀπ' αὐτῶν, ἐνίοις δὲ
πάνυ πολλὰ οὐχ ἱκανά ἐστι; Καὶ, νὴ Δί', ἔφη ὁ
Εὐθύδημος, (ὀρθῶς γάρ με ἀναμιμνήσκεις,) οἶδα [γὰρ]
καὶ τυράννους τινὰς, οἳ δι' ἔνδειαν, ὥσπερ οἱ ἀπορώτατοι,

τὴν δόξαν] Articulum ex conjectura Hindenburgii addidit Erneſti.

36. οὐδ' ἔσκεψαι] Stobæus οὐ διέσκεψαι habet.

37. οὐδέν γε ἧττον] Vulgatum οὐδὲν δὲ ἧττον ex Stobæo correxit præeunte Stephano Erneſti. Vatic. 1. et Florent. E. particulam ſatis inutilem plane omittunt.

καὶ ποίους] Margo Stephanianæ ἢ ποίους neſcio unde annotavit.

ἔχοντας εἰς ἃ δεῖ τελεῖν] Vulgarem diſtinctionem ἔχοντας, εἰς ἃ δ. τελ. quaſi εἰς ἃ referantur ad ἱκανὰ, nec potius cum δεῖ copulanda ſint, mutavi.

38. Καὶ, νὴ Δί', ἔφη] Vulgarem diſtinctionem Καὶ νὴ δί' ἔφη ὁ Εὐθύδημος· ὀρθῶς γάρ με ἀναμιμνήσκεις· οἶδα γὰρ κ. τ. admonitus a Weiſkio mutavi, et alterum γὰρ a Stobæo omiſſum ſecluſi. Verterim h. l. *Per Jovem, et ipſe novi tales homines adeoque reges, qui per indigentiam eo adiguntur, quo pauperrimi, ut injuriam facere et vim inferre aliis cogantur.*

ἀναγκάζονται ἀδικεῖν. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, 39
εἴγε ταῦτα οὕτως ἔχει, τοὺς μὲν τυράννους εἰς τὸν δῆμον θήσομεν, τοὺς δὲ ὀλίγα κεκτημένους, ἐὰν οἰκονομικοὶ ὦσιν, εἰς τοὺς πλουσίους. Καὶ ὁ Εὐθύδημος ἔφη, ἀναγκάζει με καὶ ταῦτα ὁμολογεῖν δηλονότι ἡ ἐμὴ φαυλότης· καὶ φροντίζω, μὴ κράτιστον ᾖ μοι σιγᾶν· κινδυνεύω γὰρ ἁπλῶς οὐδὲν εἰδέναι. Καὶ πάνυ ἀθύμως ἔχων ἀπῆλθε, καὶ καταφρονήσας ἑαυτοῦ, καὶ νομίσας τῷ ὄντι ἀνδράποδον εἶναι. Πολλοὶ μὲν οὖν τῶν οὕτω δια- 40
τεθέντων ὑπὸ Σωκράτους οὐκ ἔτι αὐτῷ προσήεσαν, οὓς καὶ βλακωτέρους ἐνόμιζεν· ὁ δὲ Εὐθύδημος ὑπέλαβεν οὐκ ἂν ἄλλως ἀνὴρ ἀξιόλογος γενέσθαι, εἰ μὴ ὅτι μάλιστα Σωκράτει συνείη· καὶ οὐκ ἀπελείπετο ἔτι αὐτοῦ, εἰ μή τι ἀναγκαῖον εἴη· ἔνια δὲ καὶ ἐμιμεῖτο, ὧν ἐκεῖνος ἐπετήδευεν. ὁ δὲ ὡς ἔγνω αὐτὸν οὕτως ἔχοντα, ἥκιστα μὲν διετάραττεν, ἁπλούστατα δὲ καὶ σαφέστατα ἐξηγεῖτο, ἅ τε ἐνόμιζεν εἰδέναι δεῖν, καὶ ἐπιτηδεύειν κράτιστα εἶναι.

CAP. III.

Socrates non prius ad rem publicam juvenes aut quamcunque artem capessendam incitandos esse

ΤΟ μὲν οὖν λεκτικοὺς καὶ πρακτικοὺς καὶ μηχανικοὺς γίγνεσθαι τοὺς συνόντας οὐκ ἔσπευδεν, ἀλλὰ πρότερον τούτων ᾤετο χρῆναι σωφροσύνην αὐτοῖς ἐγγενέσθαι. τοὺς γὰρ ἄνευ τοῦ σωφρονεῖν ταῦτα δυναμένους, ἀδικωτέρους τε καὶ δυνατωτέρους κακουργεῖν ἐνόμιζεν εἶναι.

40. βλακωτέρους] Vide ad iii. 13, 4. natura et indole ignaviores, nec generosos ingenio.

κράτιστα] Margo Stephanianæ κράτιστον annotavit.

1. λεκτικοὺς] Hanc Stephani conjecturam, a Vaticano libro 1. et Florent. A. E. firmatam in locum vulgati δεκτικοὺς suffecit Ernesti, διαλεκτικοὺς malebat Edwards, quod equidem cum Weiskio præfero, quoniam capite 6. ubi promissum exsequitur Xenophon, statim ab initio ponit ὡς δὲ καὶ διαλεκτικωτέρους ἐποίει τοὺς συνόντας.

μηχανικοὺς] Hoc docet cap. 7.

ἀλλὰ πρότερον τούτων] Vide ad i. 2, 17.

ſtatuebat, quam eorum animus fuiſſet præceptis ad virtutem formatus, cujus fundamentum ſit pietas erga Deos. Igitur Euthydemum docet hoc capite Deos hominibus conſulere et propterea colendos eſſe.

2 Πρῶτον μὲν δὴ περὶ θεοὺς ἐπειρᾶτο σώφρονας ποιεῖν τοὺς
συνόντας. Ἄλλοι μὲν οὖν αὐτῷ πρὸς ἄλλους οὕτως
ὁμιλοῦντι παραγενόμενοι διηγοῦντο· ἐγὼ δὲ, ὅτε πρὸς Εὐ-
3 θύδημον τοιάδε διελέγετο, παρεγενόμην. Εἰπέ μοι,
ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἤδη ποτέ σοι ἐπῆλθεν ἐνθυμηθῆ-
ναι, ὡς ἐπιμελῶς οἱ θεοὶ, ὧν οἱ ἄνθρωποι δέονται, κατε-
σκευάκασι; Καὶ ὃς, Μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐκ ἔμοι
γε. Ἀλλ' οἶσθά γ', ἔφη, ὅτι πρῶτον μὲν φωτὸς
δεόμεθα, ὃ ἡμῖν οἱ θεοὶ παρέχουσι; Νὴ Δί', ἔφη,
ὅ γ' εἰ μὴ εἴχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν, ἕνεκά
γε τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἀνα-
παύσεώς γε δεομένοις ἡμῖν νύκτα παρέχουσι, κάλλιστον
ἀναπαυτήριον. Πάνυ γ', ἔφη, καὶ τοῦτο χάριτος
4 ἄξιον. Οὐκοῦν καὶ ἐπειδὴ ὁ μὲν ἥλιος φωτεινὸς ὢν
τάς τε ὥρας τῆς ἡμέρας ἡμῖν καὶ τἄλλα πάντα σαφη-
νίζει, ἡ δὲ νὺξ διὰ τὸ σκοτεινὴ εἶναι ἀσαφεστέρα ἐστὶν,
ἄστρα ἐν τῇ νυκτὶ ἀνέφηναν, ἃ ἡμῖν τὰς ὥρας τῆς νυκτὸς
ἐμφανίζει; καὶ διὰ τοῦτο πολλὰ ὧν δεόμεθα πράττο-
μεν. Ἔστι ταῦτα, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν ἥ γε σελήνη
οὐ μόνον τῆς νυκτὸς ἀλλὰ καὶ τοῦ μηνὸς τὰ μέρη φανερὰ
5 ἡμῖν ποιεῖ. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τὸ δ', ἐπεὶ
τροφῆς δεόμεθα, ταύτην ἡμῖν ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδόναι, καὶ

2. συνόντας] Edd. pr. συντυχόντας. Ceterum σωφροσύνης fundamentum eſſe pietatem erga deos ita docere voluit Xenophon.

3. ἕνεκά γε] Per oculos ipſos et ſolos per ſe ſi ſtaret, cœci eſſemus, ſi luce careremus. Beſſario et Leonclavius vertunt *oculos quod attinet.* Malo tamen cum Weiſkio ſuſpicari poſt ἦμεν pauca quædam excidiſſe, ejuſdem fere ſententiæ cum ſequenti καὶ τοῦτο χάριτος ἄξιον, quæ cum verbis ἕνεκά γε τ. ἡ. ὀφθ. conjuncta fuerint.

4. ἐπειδὴ] Ita pro ἐπειδὰν hic et ſect. vi. 9. ex Edd. pr. Steph. Voſſian. Vindob. ſcripſit Erneſti.

ἀσαφεστέρα] Nihil patitur oculis diſtinguere. Activo ſenſu dicitur.

ἀνέφηναν] Margo Steph. ἀνεφάνησαν annotavit.

μηνὸς τὰ μέρη] Infra iv. 7, 4. ſunt μηνὸς ὧραι. Zeune vocabula ἱσταμένου, μεσοῦντος et λήγοντος μηνὸς annotavit, dierum numero adjuncta. Sed plures etiam luna κυρτὴ, ἀμφίκυρτος, κοίλη, ἡμίτομος, et plura alia lunæ epitheta, partes menſium indicant.

5. Τὸ δ',—ἀναδιδόναι—παρέχειν] Intellige deinceps τί δοκεῖ σοι, *quid tibi hæc omnia ſignificare videntur.*

ὥρας ἁρμοττούσας πρὸς τοῦτο παρέχειν, αἳ ἡμῖν οὐ μόνον
ὧν δεόμεθα πολλὰ καὶ παντοῖα παρασκευάζουσιν,
ἀλλὰ καὶ οἷς εὐφραινόμεθα; Πάνυ, ἔφη, καὶ ταῦτα
φιλάνθρωπα. Τὸ δὲ καὶ ὕδωρ ἡμῖν παρέχειν οὕτω
πολλοῦ ἄξιον, ὥστε καὶ φύειν τε καὶ συναύξειν τῇ γῇ 6
καὶ ταῖς ὥραις πάντα τὰ χρήσιμα ἡμῖν, συντρέφειν δὲ
καὶ αὐτοὺς ἡμᾶς, καὶ μιγνύμενον πᾶσι τοῖς τρέφουσιν
ἡμᾶς, εὐκατεργαστότερά τε καὶ ὠφελιμώτερα καὶ ἡδίω
ποιεῖν αὐτά· καὶ, ἐπειδὴ πλείστου δεόμεθα τούτου,
ἀφθονέστατον αὐτὸ παρέχειν ἡμῖν; Καὶ τοῦτο, ἔφη,
προνοητικόν. Τὸ δὲ καὶ τὸ πῦρ πορίσαι ἡμῖν, ἐπί-
κουρον μὲν ψύχους, ἐπίκουρον δὲ σκότους, συνεργὸν δὲ 7
πρὸς πᾶσαν τέχνην καὶ πάντα ὅσα ὠφελείας ἕνεκα ἄν-
θρωποι κατασκευάζονται; ὡς γὰρ συνελόντι εἰπεῖν, οὐ-
δὲν ἀξιόλογον ἄνευ πυρὸς ἄνθρωποι τῶν πρὸς τὸν βίον
χρησίμων κατασκευάζονται. Ὑπερβάλλει, ἔφη, καὶ
τοῦτο φιλανθρωπίᾳ. Τὸ δὲ καὶ ἀέρα ἡμῖν ἀφθόνως
οὕτω πανταχοῦ διαχῦσαι, οὐ μόνον πρόμαχον καὶ σύν- 8
τροφον ζωῆς, ἀλλὰ καὶ . . . . . πελάγη περᾶν δι' αὐτοῦ
καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἄλλον ἀλλαχόθι καὶ ἐν ἀλλοδαπῇ

6. Τὸ δὲ καὶ] Vatic. 1. et Florent. E. καὶ omittunt.

φύειν] Lectionem Brodæi, quam Leonclavius in aliquo libro se reperisse testatur, vulgari φυτεύειν, conjecturæque Reiskii συμφυτεύειν Salgasiique συμφύειν prætulit Zeune. φύειν est h. l. *germina seminum elicere atque evocare in lucem.*

τὰ χρήσιμα ἡμῖν] Florent. E. τὰ omittit; χρ. εἶναι Florent. A.

καὶ ἡδίω ποιεῖν] Vatic. 1. et Florent. E. ὠφελιμώτερά τε ποιεῖν ταῦτα καὶ ἡδίω.

7. ἐπίκουρον δὲ] Concinnitatis et elegantiæ studium Xenophontis non admittit repetitum ἐπίκουρον, quod hic occupasse videtur vocabuli alius locum.

8. καὶ ἀέρα] Non solum euphoniæ ratio sed sequens etiam ἀφθόνως οὕτως articulum τὸν ut addamus, postulare mihi videntur. Ceterum totum hunc locum usque ad ἀνέκφραστον solus liber Meermanni servavit, sane non integrum, sed vitiosum hinc inde, ut statim videbimus.

ἀλλὰ καὶ . . . .] Malui lacunæ signa apponere, quam plura mutare vel inserere verba. Schütz corrigebat: πρόμαχον ἀλλὰ καὶ σύντροφον ζωῆς, ὥστε καὶ πελάγη περᾶν δι' αὐτοῦ, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἄλλους ἄλλοις ἀλλαχόθεν καὶ εἰς ἀλλοδαπὴν στελλομένοις πορίζεσθαι.

ἄλλον ἀλλαχόθεν] Vulgatum ἄλλος

στελλόμενος πορίζεσθαι, πῶς οὐχ ὑπὲρ λόγον; Ἀνέκφραστον. Τὸ δὲ τὸν ἥλιον, ἐπειδὰν ἐν χειμῶνι τράπηται, προσιέναι τὰ μὲν ἁδρύνοντα, τὰ δὲ ξηραίνοντα, ὧν καιρὸς διελήλυθεν· καὶ ταῦτα διαπραξάμενον μηκέτι ἐγγυτέρω προσιέναι, ἀλλ᾽ ἀποτρέπεσθαι φυλαττόμενον μή τι ἡμᾶς μᾶλλον τοῦ δέοντος θερμαίνων βλάψῃ· καὶ ὅταν αὖ πάλιν ἀπιὼν γένηται, (ἔνθα καὶ ἡμῖν δῆλόν ἐστιν, ὅτι εἰ προσωτέρω ἄπεισιν, ἀποπαγησόμεθα ὑπὸ τοῦ ψύχους,) πάλιν αὖ τρέπεσθαι καὶ προσχωρεῖν, καὶ ἐνταῦθα τοῦ οὐρανοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἔνθα ἂν μάλιστα ἡμᾶς ὠφελοίη; Νὴ τὸν Δί᾽ ἔφη, καὶ ταῦτα παντάπασιν ἔοικεν ἀνθρώπων ἕνεκα γιγνομένοις.
9 Τὸ δ᾽ αὖ, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο φανερὸν ὅτι οὐκ ἂν ὑπενέγκαιμεν οὔτε τὸ καῦμα οὔτε τὸ ψύχος, εἰ ἐξαπίνης γίγνοιτο, οὕτω μὲν κατὰ μικρὸν προσιέναι τὸν ἥλιον, οὕτω δὲ κατὰ μικρὸν ἀπιέναι, ὥστε λανθάνειν ἡμᾶς εἰς ἑκάτερα τὰ ἰσχυρότατα καθισταμένους; Ἐγὼ μὲν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, ἤδη τοῦτο σκοπῶ, εἰ ἄρα τι ἐστὶ τοῖς θεοῖς ἔρ-

ἀλλαχόθι καὶ ἐν ἀλλοδαπῇ στελλόμενος, Valckenaer corrigebat ita: ἄλλον ἄλλοσέ πῃ στελλόμενον ἐν ἀλλοδαπῇ πορίζεσθαι. Mihi alia incedere via visum eſt, quamvis tranſpoſito verbo στελλόμενος malim legere περᾶν δι᾽ αὐτοῦ στελλόμενον καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἄλλον ἀλλαχόθι ἐν ἀλλαδαπῇ πορίζεσθαι.

Ἀνέκφραστον] Eſt Euthydemi reſponſio; quam alii omiſſam cenſent a librariis, et vocabulum ἀνέκφ. gloſſam eſſe verborum ὑπὲρ λόγον.

διελήλυθεν] Zeune δὴ ἐλήλυθεν conjecit ſcribendum; equidem παρελήλυθε malim.

[καὶ ὅταν αὖ πάλιν ἀπιὼν γένηται, (ἔνθα—ψύχους) Video parentheſeos ſignum ex editione Erneſtiana tranſlatum in Zeunianam et meam vertendo reddidiſſe etiam Weiſkium: verum id orationis conſecutionem mire perturbat, et barbaram adeo efficit. Neceſſe enim ita eſt verba ἀπιὼν γένηται ita interpretari, quaſi ſcriptum eſſet ἀπογένηται, *cum iterum ſol abiit:* quod per græci ſermonis ingenium et uſum an liceat facere, valde equidem dubito. Recte igitur Schützianа Editio parentheſin ſuſtulit, quo facto ſententia hoc ordine verborum decurrit: Cum iterum *ſol hinc abiit eo uſque, ut facile judicare poſſimus nos, ſi ultra is progreſſus fuerit, frigore congelatos perituros fuiſſe, rurſus converſus ad nos revertitur. Ex Addendis.*]

γιγνομένοις] Cum Aldina Stephanus γιγνόμενα dedit, quod eſt etiam in Vindob. et Pariſ. 2.

9. Τὸ δ᾽ αὖ] Edd. pr. αὖ omittunt; deinceps Steph. ὑπενέγκοιμεν dedit.

γίγνοιτο] Voſſianus 2. cum Juntina πήγνοιτο dat. Compara Cyrop. vi, 2, 29. ubi eadem res traditur.

ἤδη] Vindob. MS. omiſit.

ἄρα τι—ἔργον] Intelligit ἄλλο Erne-

γειν ἢ ἀνθρώπους θεραπεύειν· ἐκεῖνο δὲ μόνον ἐμποδίζει με, ὅτι καὶ τἄλλα ζῶα τούτων μετέχει. Οὐ γὰρ 10
καὶ τοῦτ', ἔφη ὁ Σωκράτης, φανερὸν, ὅτι καὶ ταῦτα ἀνθρώπων ἕνεκα γίγνεταί τε καὶ ἀνατρέφεται; τί γὰρ ἄλλο ζῶον αἰγῶν τε καὶ οἰῶν καὶ ἵππων καὶ βοῶν καὶ ὄνων καὶ τῶν ἄλλων ζώων τοσαῦτα ἀγαθὰ ἀπολαύει, ὅσα ἄνθρωπος; ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ πλείω ἢ τῶν φυτῶν· τρέφονται γοῦν καὶ χρηματίζονται οὐδὲν ἧττον ἀπὸ τούτων ἢ ἀπ' ἐκείνων· πολὺ δὲ γένος ἀνθρώπων τοῖς μὲν ἐκ τῆς γῆς φυομένοις εἰς τροφὴν οὐ χρῶνται, ἀπὸ δὲ βοσκημάτων γάλακτι καὶ τυρῷ καὶ κρέασι τρεφόμενοι ζῶσι· πάντες δὲ τιθασσεύοντες καὶ δαμάζοντες τὰ χρήσιμα τῶν ζώων, εἴς τε πόλεμον καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ συνεργοῖς χρῶνται. Ὁμογνωμονῶ σοι καὶ τοῦτ', ἔφη· ὁρῶ γὰρ αὐτῶν καὶ τὰ πολὺ ἰσχυρότερα ἡμῶν οὕτως ὑποχείρια γιγνόμενα τοῖς ἀνθρώποις, ὥστε χρῆσθαι αὐτοῖς ὅ τι ἂν βούλωνται. Τὸ δ', ἐπειδὴ πολλὰ μὲν καλὰ καὶ 11
ὠφέλιμα, διαφέροντα δὲ ἀλλήλων ἐστὶ, προσθεῖναι τοῖς ἀνθρώποις αἰσθήσεις ἁρμοττούσας πρὸς ἕκαστα, δι' ὧν ἀπολαύομεν πάντων τῶν ἀγαθῶν. Τὸ δὲ καὶ λογισμὸν ἡμῖν ἐμφῦσαι, ᾧ, περὶ ὧν αἰσθανόμεθα, λογιζόμενοί τε

sti et interpretatur *utrum hominum causa dii ista paraverint, an aliam ob rem.* Quæ versio a sententia Socratis plane aliena est. Mihi sensus exigere hanc videtur: *Ego quidem jam dubitare cœpi, an dii aliud omnino negotium agant, nisi ut hominum valetudinem, commoda et voluptates curent; sed hoc unum impedit me* &c. Weiskio oratio nimis abrupta, ideoque scribendum videbatur ἀλλ' ἐγὼ μὲν vel Ἐγὼ μέντοι.

10. οὐ γὰρ] Ad omissa οὐκ ὀρθῶς ἐκεῖνό σε ἐμποδίζειν refert hoc γὰρ Zeune.

ἀνθρώπων ἕνεκα] Ita etiam Cicero de N. D. ii. 62. seqq.

ἄνθρωπος;] Propter sequens δοκεῖ, vulgatum ἄνθρωποι mutare, quam cum Zeunio post δοκεῖ intelligere ἀπολαύειν τοὺς ἀνθρώπους malui.

ἢ τῶν φυτῶν] Cum Zeunio ἢ inserui, quod omitti non debuit ab auctore. Præterea τούτων vel τῶν ζώων addi voluit Weiske. Certius mihi videtur paulo antea ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ scribere, quam γὰρ vulgatum cum Weiskio *vero, sane* interpretari.

δαμάζοντες] Aldina δοκιμάζοντες vitiosum habet.

Ὁμογνωμονῶ] Edd. primarum Ὁμογνωμόνως correxit Castalio.

11. πάντων τῶν ἀγαθῶν] Quæ vocaverat antea καλὰ καὶ ὠφέλιμα.

καὶ μνημονεύοντες καταμανθάνομεν, ὅπῃ ἕκαστα συμφέρει, καὶ πολλὰ μηχανώμεθα, δι' ὧν τῶν τε ἀγαθῶν
12 ἀπολαύομεν καὶ τὰ κακὰ ἀλεξόμεθα· Τὸ δὲ καὶ ἑρμηνείαν δοῦναι, δι' ἧς πάντων τῶν ἀγαθῶν μεταδίδομέν τε ἀλλήλοις διδάσκοντες καὶ κοινωνοῦμεν, καὶ νόμους τιθέμεθα, καὶ πολιτευόμεθα; Παντάπασιν ἐοίκασιν, ὦ Σώκρατες, οἱ θεοὶ πολλὴν τῶν ἀνθρώπων ἐπιμέ-
13 λειαν ποιεῖσθαι. Τὸ δὲ καὶ, εἰ ἀδυνατοῦμεν τὰ συμφέροντα προνοεῖσθαι ὑπὲρ τῶν μελλόντων, ταύτῃ αὐτοὺς ἡμῖν συνεργεῖν, διὰ μαντικῆς τοῖς πυνθανομένοις φράζοντας τὰ ἀποβησόμενα, καὶ διδάσκοντας ᾗ ἂν ἄριστα γίγνοιντο; Σοὶ δ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐοίκασιν ἔτι φιλικώτερον ἢ τοῖς ἄλλοις χρῆσθαι, εἴγε μηδὲ ἐπερωτώμενοι ὑπό σου προσημαίνουσί σοι, ἅ τε χρὴ ποιεῖν καὶ ἃ μή. Ὅτι δέ γε ἀληθῆ λέγω, καὶ σὺ, ὦ Εὐθύδημε, γνώσῃ, ἂν μὴ ἀναμένῃς, ἕως ἂν τὰς μορφὰς τῶν θεῶν ἴδῃς,

μνημονεύοντες] Præcedere merito debebat memoria vel recordatio, quæ commune cum ratiocinatione nihil habet, nisi quod materiam sumtioni uni et alteri suppeditat, quam ratio copulans verum consequentia justa exquirit.

12. *καὶ κοινωνοῦμεν*] Post *διδάσκοντες* comma sustuli; cum *μεταδίδομέν τε* conjungendum est *καὶ κοινωνοῦμεν* scilicet *πάντων τῶν ἀγαθῶν*.

13. *εἰ ἀδυνατοῦμεν*] Propter sensum et sequens *ταύτῃ* Reiskii conjecturam *ἢ* cum Schützio admisi, quamvis sciam interdum *εἰ* dici pro *διότι* vel *ἐπεὶ*, quæ tamen hic locum habere significatio mihi non videtur. Igitur *ὅτι* malim scriptum. Pro sequenti *ταύτῃ* Edd. pr. *ταύτην*, margo Steph. *ταῦτα* dat.

ὑπὲρ τῶν μ.] Valckenaer *περὶ τ. μ.* corrigebat; sed vulgata tolerari potest.

γίγνοιντο] Ernestiana Editio *γίγνοιτο* posuit. Deinceps Bessario addit: *Magni, ait, amoris hoc est*: Πάνυ τοῦτο φιλικόν ἐστί. quod supplementum propter sequens *ἔτι φιλικώτερον* cum Weiskio probo.

εἴγε μηδὲ] Vulgatum *εἴγε μ.* ex Vossiano 1. correxit Ernesti, contra cum Schützio defendit Zeune interpretatus *quia, quandoquidem*. Cf. dicta ad locum similem Cyrop. ii. 2, 10.

13. *Ὅτι δέ γε*] Ante hæc Valckenario nonnulla videbantur excidisse. Bessario vertit: *Quod igitur dii sint, hominumque habeant curam, tu quoque, o Euth.* Weiskius lacunam suspicabatur esse ante verba *Ἐννόει*; excidisse autem Euthydemi dubitationem geminam et similem Aristodemeæ i. 4, 9. cui respondit Socrates oratione, cujus ipsum initium perditum censet Weiske. Equidem lacunæ locum cum Valckenario initio sectionis assignaverim.

ὦ Εὐθύδημε] Hæc verba ex Brodæi et Bessarionis libris addidit Zeune.

τὰς μορφὰς] Hunc locum respexit Lactantius de Ira xi. 13.

ἀλλ' ἐξαρκῇ σοι, τὰ ἔργα αὐτῶν ὁρῶντι σέβεσθαι καὶ
τιμᾶν τοὺς θεούς. Ἐννόει δὲ, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ οὕ-
τως ὑποδεικνύουσιν· οἵ τε γὰρ ἄλλοι ἡμῖν τὰ ἀγαθὰ
διδόντες, οὐδὲν τούτων εἰς τοὐμφανὲς ἰόντες διδόασιν, καὶ
ὁ τὸν ὅλον κόσμον συντάττων τε καὶ συνέχων, ἐν ᾧ πάντα
καλὰ καὶ ἀγαθά ἐστι, καὶ ἀεὶ μὲν χρωμένοις ἀτριβῆ
τε καὶ ὑγιᾶ καὶ ἀγήρατον παρέχων, θᾶττον δὲ νοήματος
ἀναμαρτήτως ὑπηρετοῦντα, οὗτος τὰ μέγιστα μὲν πράτ-
των ὁρᾶται, τάδε δὲ οἰκονομῶν ἀόρατος ἡμῖν ἐστιν. Ἐν- 14
νόει δὲ, ὅτι καὶ ὁ πᾶσι φανερὸς δοκῶν εἶναι ἥλιος οὐκ

οἵ τε γὰρ ἄλλοι] Dubito an alibi Socrates ordinem deorum hunc inftituiffe et tradidiffe difcipulis fuis dicatur, ut finguli fingula hominibus bona præftent, unus autem aliquis iſque poteftate et auctoritate omnium maximus omnem hujus univerfi curam folus gerat. Sed locus eft aperte vitiofus, et hæfit in his etiam verbis Weifke.

τοὐμφανὲς] Hoc ex Voffiano 2. vulgato τὸ ἐμφανὲς prætulit Ernefti.

ὁ τὸν ὅλον κόσμον] Leonclavius ὁ τῶν ὅλων κόσμον corrigebat propter locum Cyrop. viii. 7, 22. ubi eft τὴν τῶν ὅλων τήνδε τάξιν. quam viri egregii conjecturam ineptam et abfurdam pronunciavit Zeune, nulla tamen edita ratione.

πάντα καλὰ] Weifke πάντα τὰ καλὰ corrigit; fupra i. 4, 13. dii dicuntur οἱ τὰ μέγιστα καὶ κάλλιστα συντάξαντες. ubi vide annotationem.

ὑγιᾶ] Ex margine Steph. vulgato ὑγιῆ fubftituit Ernefti; fequens ἀγήρατον pro ἀγήρατα ex Stephani emendatione idem cum Leonclavio et Welfio dedit. Nofter Cyrop. viii. 7, 22. θεοὺς τοὺς ἀεὶ ὄντας καὶ πάντα δυναμένους, οἳ καὶ τήνδε τὴν τῶν ὅλων τάξιν συνέχουσιν ἀτριβῆ καὶ ἀγήρατον καὶ ἀναμάρτητον.

χρωμένοις] Miror fi articulum τοῖς Xenophon ipfe omifit.

τάδε] Vulgatum τόδε ex Voffiano 1. et Florent. E. ita correxit Ernefti; Edwards τόνδε, intelligens κόσμον, malebat. Omnino ad fententiam aliquid deeffe, quod cum τάδε fit jungendum, vidit cum Schützio Weifke, qui vertendo expreffit lectionem hanc οἰκονομῶν δὲ ἕκαστα ἀόρατος ἡμῖν ἐστιν. Mihi fequenti hanc viri docti conjecturam fcribendum videtur: οὗτος τὰ μέγιστα μὲν πράττων ὁρᾶται τάδε, οἰκονομῶν δὲ ἕκαστα ἀόρατος ἡμῖν ἐστιν. i. e. *effectum in hac maximarum rerum univerfitate videmus, agentem vero ipfum deum et fingula adminiftrantem non confpicimus.* Sed mihi incommodum et ineptum videtur effe verbum ὁρᾶται, cujus loco fcriptum malim δῆλός ἐστιν. Locum Xenophontis ita excerptum pofuit Clemens Protreptici p. 46. ed. Sylb. ὁ γοῦν τὰ πάντα σείων καὶ ἀτρεμίζων ὡς μὲν μέγας τις καὶ φανερῶς δυνατὸς, ὁποῖος δέ τις μορφὴν, ἀφανής· quæ fic corrigenda effe non dubito: μέγας τις καὶ δυνατὸς, φανερὸς, ὁποῖος—ἀφανὴς, ut fibi φανερὸς et ἀφανὴς refpondeant. Ceterum ex hoc eodem Clementis loco Schütz fufpicabatur pro verbis iftis τάδε δὲ οἰκονομῶν Xenophontem fcripfiffe τὴν δὲ εἰκόνα καὶ μορφὴν ἀόρατος ἡμῖν ἐστιν· quam conjecturam amplectitur Weifke. Verum εἰκὼν non eft forma, fed fimilitudo et imago. Igitur alteram viri amiciffimi conjecturam αὐτὸς δὲ τάδε οἰκονομῶν equidem præferrem, ita tamen parumper mutatam πράττων τάδε φανερός ἐστιν, αὐτὸς δὲ οἰκονομῶν ἕκαστα ἀόρατος ἡμῖν ἐστιν.

14. ὁ πᾶσι φανερὸς] Articulum Edd. pr. omittunt, ante ἥλιος reponit Voffianus 2. Ceterum Clemens l. c. hæc fic excerpfit: οὐδὲ μὴν ὁ παμφαὴς δοκῶν εἶναι ἥλιος οὐδ' αὐτὸς ἔοικεν ὁρᾶν

ἐπιτρέπει τοῖς ἀνθρώποις ἑαυτὸν ἀκριβῶς ὁρᾶν, ἀλλ',
ἐάν τις αὐτὸν ἀναιδῶς ἐγχειρῇ θεᾶσθαι, τὴν ὄψιν ἀφαι-
ρεῖται. Καὶ τοὺς ὑπηρέτας δὲ τῶν θεῶν εὑρήσεις ἀφα-
νεῖς ὄντας· κεραυνός τε γὰρ ὅτι μὲν ἄνωθεν ἀφίεται δῆ-
λον, καὶ ὅτι οἷς ἂν ἐντύχῃ πάντων κρατεῖ, ὁρᾶται δ' οὔτ'
ἐπιὼν οὔτε κατασκήψας οὔτε ἀπιών· καὶ ἄνεμοι αὐτοὶ
μὲν οὐχ' ὁρῶνται, ἃ δὲ ποιοῦσι φανερὰ ἡμῖν ἐστι, καὶ
προσιόντων αὐτῶν αἰσθανόμεθα. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἀν-
θρώπου γε ψυχὴ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων,
τοῦ θείου μετέχει, (ὅτι μὲν γὰρ βασιλεύει ἐν ἡμῖν, φα-
νερὸν,) ὁρᾶται δὲ οὐδ' αὐτή. Ἃ χρὴ κατανοοῦντα μὴ
καταφρονεῖν τῶν ἀοράτων, ἀλλ' ἐκ τῶν γιγνομένων τὴν
δύναμιν αὐτῶν καταμανθάνοντα, τιμᾷν τὸ δαιμόνιον.
15 Ἐγὼ μὲν, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, ὅτι μὲν οὐδὲ
μικρὸν ἀμελήσω τοῦ δαιμονίου, σαφῶς οἶδα· ἐκεῖνο δὲ
ἀθυμῶ, ὅτι μοι δοκεῖ τὰς τῶν θεῶν εὐεργεσίας οὐδ' ἂν
16 εἷς ποτε ἀνθρώπων ἀξίαις χάρισιν ἀμείβεσθαι. Ἀλ-
λὰ μὴ τοῦτο ἀθύμει, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε· ὁρᾷς γὰρ, ὅτι
ὁ ἐν Δελφοῖς θεὸς, ὅταν τις αὐτὸν ἐπερωτᾷ, πῶς ἂν τοῖς
θεοῖς χαρίζοιτο, ἀποκρίνεται, Νόμῳ πόλεως. Νόμος δὲ
δήπου πανταχοῦ ἐστι, κατὰ δύναμιν ἱεροῖς θεοὺς ἀρέ-
σκεσθαι. πῶς οὖν ἄν τις κάλλιον καὶ εὐσεβέστερον
17 τιμῴη θεοὺς, ἢ ὡς αὐτοὶ κελεύουσιν, οὕτω ποιῶν; Ἀλλὰ
χρὴ τῆς μὲν δυνάμεως μηδὲν ὑφίεσθαι· ὅταν γάρ τις

αὐτὸν ἐπιτρέπειν, ἀλλ' ἤν τις ἀναιδῶς αὐτὸν θεάσηται, τὴν ὄψιν ἀφαιρεῖται.

[Locum Clementis sub nomine Xenophontis ita exscripsit Joannes Stobæus Eclog. ethicarum p. 157. Δαίμονες οἱ τὰ μέγιστα διαπρασσόμενοι ἥκιστα ἀνθρώποισι ἐπιφαίνονται· ὁ γοῦν πάντα σείων—μέγας τις καὶ δυνατὸς, φανερὸν, ὁποῖος δὲ τὴν μορφὴν—ἥλιος, οὐδ' οὗτος αὐτὸν, ὡς ἔοικεν, ὁρᾶν ἐπιτρέπει, ἀλλ' ἄν τις. in quibus lectiones insunt aliquot meliores. *Ex Addendis.*]

κατανοοῦντα] Paris. 2. καταφρονοῦντα dat. Ad ἀοράτων intellige θεῶν.

15. σαφῶς οἶδα·] Cum Weiskio ἴσθι expectabam.

16. ἀθύμει, ἔφη] Vossianus 1. ἔφη omittit.

ἐπερωτᾷ] Cf. dicta ad i. 3, 1.

ἄν τις] Vossianus 2. hæc verba omittit, et deinceps τιμᾷν habet, quod, si ποιῶν mutetur in ποιοῦντα, ferri potest.

τοῦτο ποιῇ, φανερὸς δήπου ἐστὶ τότε οὐ τιμῶν θεούς. χρὴ οὖν, μηδὲν ἐλλείποντα, κατὰ δύναμιν τιμᾶν τοὺς θεοὺς, θαῤῥεῖν τε καὶ ἐλπίζειν τὰ μέγιστα ἀγαθά· οὐ γὰρ παρ' ἄλλων γ' ἄν τις μείζω ἐλπίζων σωφρονοίη, ἢ παρὰ τῶν τὰ μέγιστα ὠφελεῖν δυναμένων, οὐδ' ἂν ἄλλως μᾶλλον, ἢ εἰ τούτοις ἀρέσκοι. ἀρέσκοι δὲ πῶς ἂν μᾶλλον, ἢ εἰ ὡς μάλιστα πείθοιτο αὐτοῖς; Τοιαῦτα μὲν λέ- 18
γων τε καὶ αὐτὸς ποιῶν εὐσεβεστέρους τε καὶ σωφρονεστέρους τοὺς συνόντας παρεσκεύαζεν.

CAP. IV.

ΑΛΛΑ μὴν καὶ περὶ τοῦ δικαίου γε οὐκ ἀπεκρύπτετο ἣν εἶχε γνώμην, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἐπεδείκνυτο, ἰδίᾳ τε πᾶσι νομίμως τε καὶ ὠφελίμως χρώμενος, καὶ κοινῇ ἄρχουσί τε ἃ οἱ νόμοι προστάττοιεν πειθόμενος καὶ κατὰ πόλιν καὶ ἐν ταῖς στρατείαις οὕτως, ὥστε διάδηλος εἶναι παρὰ τοὺς ἄλλους εὐτακτῶν. Καί ποτε ἐν ταῖς ἐκκλη- 2

Juris civilis et naturalis fontes et caufas aperit Socrates cum Hippia Sophifta difputans.

17. οὐ τιμῶν] Negationem omittit Voffianus 2.

χρὴ οὖν] Faftidium mihi facit repetita fententia eadem et verbis quidem pluribus; et tamen prius membrum abruptum hæret: τῆς μὲν δυνάμεως μ. ὑφ. cui fequens apte non adhæret media particula δὲ commiffum. Quid fi olim fuiffe fcriptum conjicio: Ἀλλὰ χρὴ τῆς μ. δ. μ. ὑφ.—τιμῶν θεούς· μηδὲν δὲ ἐλλείποντα θαῤῥεῖν τε καὶ ἐλπίζειν τὰ μ. ἀγαθά.

σωφρονοίη] Quod vulgari dictione effet ἄν τις σώφρων μείζω ἐλπίζοι. fequens τὰ ante μέγιστα Edd. pr. omittunt: eædem poftea ἀρέσκει habent, quod correxit Caftalio.

εἰ ὡς] Juntina ἴσως, Aldina ὡς abfque εἰ dedit.

18. Τοιαῦτα μὲν δὴ] Ita cum Voffiano 1. et 2. fcripfi pro μέντοι.

1. τοῦ δικαίου] Juntina omifit articulum: fequens ἐπεδείκνυτο eft ex margine Steph. receptum a Zeunio; antea erat ἀπεδείκνυτο. Vide ad fect. 18.

καὶ ὠφελίμως] Quid utilitatis mentio h. l. habeat commune cum juftitia, aut quid Xenophon fpectaverit, equidem non intelligo, nifi forte vocabulum alienum vel verioris locum occupavit. Sed ecce in extremo capite fect. 11. eft δίκαιος ὥστε βλάπτειν μὲν μηδένα, ὠφελεῖν δὲ τὰ μέγιστα τοὺς χρωμένους ἑαυτῷ.

ἃ οἱ νόμοι] Intellige κατὰ ταῦτα, ἃ οἱ νόμοι. ut exempla fequentia docent.

στρατείαις] Edd. pr. στρατιαῖς dant.

2. Καί ποτε] Ita cum Voffiano 1. Ernefti et Zeune fcripferunt, cum antea effet καὶ ὅτι, quod vitiofum effe viderat jam olim Leonclavius. Eadem narratio fupra i. 1, 18. in exemplo pietatis Socraticæ pofita fuit.

ἐν ταῖς ἐκκλησίαις] Supra i. 1, 18. erat ἐπιστάτης ἐν τῷ δήμῳ γενόμενος.

σίαις ἐπιστάτης γενόμενος οὐκ ἐπέτρεψε τῷ δήμῳ παρὰ
τοὺς νόμους ψηφίσασθαι, ἀλλὰ σὺν τοῖς νόμοις ἠναντιώ-
θη τοιαύτῃ ὁρμῇ τοῦ δήμου, ἣν οὐκ ἂν οἶμαι ἄλλον οὐδένα
3 ἄνθρωπον ὑπομεῖναι. Καὶ ὅτε οἱ τριάκοντα προσέταττον
αὐτῷ παρὰ τοὺς νόμους τι, οὐκ ἐπείθετο. τοῖς τε γὰρ
νέοις ἀπαγορευόντων αὐτῶν μὴ διαλέγεσθαι, καὶ προσ-
ταξάντων ἐκείνῳ τε καὶ ἄλλοις τισὶ τῶν πολιτῶν ἀγα-
γεῖν τινὰ ἐπὶ θανάτῳ, μόνος οὐκ ἐπείσθη, διὰ τὸ παρὰ
4 τοὺς νόμους αὐτῷ προστάττεσθαι. Καὶ ὅτε τὴν ὑπὸ
Μελίτου γραφὴν ἔφευγε, τῶν ἄλλων εἰωθότων ἐν τοῖς
δικαστηρίοις πρὸς χάριν τε τοῖς δικασταῖς διαλέγεσθαι
καὶ κολακεύειν καὶ δεῖσθαι παρὰ τοὺς νόμους, καὶ διὰ
τὰ τοιαῦτα πολλῶν πολλάκις ὑπὸ τῶν δικαστῶν ἀφιε-
μένων, ἐκεῖνος οὐδὲν ἠθέλησε τῶν εἰωθότων ἐν τῷ δικα-
στηρίῳ παρὰ τοὺς νόμους ποιῆσαι, ἀλλὰ ῥᾳδίως ἂν ἀφε-
θεὶς ὑπὸ τῶν δικαστῶν, εἰ καὶ μετρίως τι τούτων ἐποίησε,
προείλετο μᾶλλον τοῖς νόμοις ἐμμένων ἀποθανεῖν, ἢ πα-
5 ρανομῶν ζῆν. Καὶ ἔλεγε δὲ οὕτω καὶ πρὸς ἄλλους μὲν
πολλάκις, οἶδα δέ ποτε αὐτὸν καὶ πρὸς Ἱππίαν τὸν
Ἠλεῖον περὶ τοῦ δικαίου τοιάδε διαλεχθέντα. διὰ χρόνου
γὰρ ἀφικόμενος ὁ Ἱππίας Ἀθήναζε, παρεγένετο τῷ
Σωκράτει λέγοντι πρός τινας, ὡς θαυμαστὸν εἴη, τὸ, εἰ
μέν τις βούλοιτο σκυτέα διδάξασθαί τινα ἢ τέκτονα ἢ

3. οὐκ ἐπείθετο] Juntina οὐδὲ dat.

τινὰ] Leonem Salaminium intelligit, de quo Plato in Apologia ſect. 20. obiter Xenophon Hellen. ii. 3, 39. Andocides de Myſteriis p. 46.

4. δεῖσθαι π. τ. ν.] Pollux de Areopagitis προοιμιάζεσθαι δὲ οὐκ ἐξῆν οὐδὲ οἰκτίζεσθαι. Quinctilianus vi. 1. Athenis affectus movere etiam per præconem prohibebatur orator.

τῶν εἰωθότων] Intellige πράττεσθαι, eorum quæ fieri ſolent.

5. ἄλλους μὲν] Edd. pr. μὲν omittunt.

διὰ χρόνου] Secundum advenerat tum Athenas Hippias, ut ſequentia docent.

βούλοιτο] Stobæus p. 110. μέλλοιτο excerpſit; et deinceps ὅπη ἂν.

[βούλοιτο pro vitioſo μέλλοιτο dedit ex Codd. Stobæi a ſe inſpectis Schow. In extrema ſectione quatuor Codd. eidem offerebant μὴ εἶναι ὅπη ἂν ἐλθὼν, ipſe Schow ποῖ ἂν edidit. ſect. 6. μὲν πρότερον Codd. omnes Schowio pro vitioſo πρὶν dederunt. *Ex Addendis.*]

χαλκέα ἢ ἱππέα, μὴ ἀπορεῖν ὅποι ἂν πέμψας τούτου
τύχοι· ἐὰν δέ τις βούληται ἢ αὐτὸς μαθεῖν τὸ δίκαιον ἢ
υἱὸν ἢ οἰκέτην διδάξασθαι, μὴ εἰδέναι ὅποι ἂν ἐλθὼν
τύχοι τούτου. Καὶ ὁ μὲν Ἱππίας ἀκούσας ταῦτα, ὥσπερ 6
ἐπισκώπτων αὐτὸν, Ἔτι γὰρ σὺ, ἔφη, ὦ Σώκρατες,
ἐκεῖνα τὰ αὐτὰ λέγεις, ἃ ἐγὼ πάλαι ποτέ σου ἤκουσα;
Καὶ ὁ Σωκράτης, Ὃ δέ γε τούτου δεινότερον, ἔφη, ὦ Ἱπ-
πία, οὐ μόνον ἀεὶ τὰ αὐτὰ λέγω, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν
αὐτῶν. σὺ δ᾽ ἴσως, διὰ τὸ πολυμαθὴς εἶναι, περὶ τῶν
αὐτῶν οὐδέποτε τὰ αὐτὰ λέγεις. Ἀμέλει, ἔφη, πει-
ρῶμαι καινόν τι λέγειν ἀεί. Πότερον, ἔφη, καὶ περὶ 7
ὧν ἐπίστασαι; οἷον περὶ γραμμάτων, ἐάν τις ἔρηταί σε,
πόσα καὶ ποῖα Σωκράτους ἐστὶν, ἄλλα μὲν πρότερον,
ἄλλα δὲ νῦν πειρᾷ λέγειν; ἢ περὶ ἀριθμῶν τοῖς ἐρωτῶ-
σιν, εἰ τὰ δὶς πέντε δέκα ἐστὶν, οὐ τὰ αὐτὰ νῦν, ἃ καὶ
πρότερον, ἀποκρίνῃ; Περὶ μὲν τούτων, ἔφη, ὦ Σώ-
κρατες, ὥσπερ σὺ, καὶ ἐγὼ ἀεὶ τὰ αὐτὰ λέγω· περὶ
μέντοι τοῦ δικαίου πάνυ οἶμαι νῦν ἔχειν εἰπεῖν, πρὸς ἃ
οὔτε σὺ οὔτ᾽ ἂν ἄλλος οὐδεὶς δύναιτ᾽ ἀντειπεῖν. Νὴ 8

τούτου τύχοι] Quæ vulgo deinceps addita legebantur φασὶ δέ τινες, καὶ ἵππον καὶ βοῦν τῷ βουλομένῳ δικαίους ποιήσασθαι πάντα μεστὰ εἶναι τῶν διδαξόντων· merito damnata a Ruhnkenio et Valckenario fecluferat Zeune, ego vero cum Schützio relegavi. Ceterum Vatic. 1. δικαίως πρίασθαι in hoc adfcititio panno habet fcriptum.

διδάξασθαι, μὴ εἰδέναι] Vatic. 1. poft διδ. addit τὸ δίκαιον. deinceps μὴ εἶναι eft in libris Xenophontis editis et fcriptis omnibus; εἰδέναι ex Stobæo recepit Schütz et Zeune.

ὅποι ἂν] Stobæus ποίαν, margo Steph. ὁποίαν dat.

6. ὥσπερ ἐπισκώπτων] Editio Parif. ἀποσκώπτων habet. Ceterum h. l. expreffit Dio Chryfoftomus Orat. iii. p. 40. cujus verba fic correxit Valckenaer ad h. l. πάλιν σὺ ταὐτὰ ταῦτα, Σώκρατες; καὶ ὃς γελάσας ἔφη, καὶ περὶ τῶν αὐτῶν. Eadem plane ratione Plato in Gorgia fect. 45. facit Calliclem dicentem; ὡς ἀεὶ ταὐτὰ λέγεις, ὦ Σώκρατες· Socratem vero refpondentem: οὐ μόνον γε, ὦ Καλλίκλεις, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν. Platonis locum annotavit Weifke.

7. ἄλλα μὲν πρότερον] Stobæus ἄλλα μὲν πρὶν habet.

δέκα ἐστὶν] Stobæus δέκα γίνονται dat.

ἔχειν εἰπεῖν] Parif. Editio ἔχειν omifit. Contra καινὰ addendum cenfet Weifke.

ἄλλος οὐδεὶς] Edd. pr. οὐδεὶς omiferunt, ut in vulgato deinceps ἂν εἰπεῖν Stobæus ἂν omifit. Cum verfione Beffarionis fuadente viro docto in Obferv. Mifcell. Belg. vol. iii. p. 430. ἀντειπεῖν fcripfit Zeune.

τὴν Ἥραν, ἔφη, μέγα λέγεις ἀγαθὸν εὑρηκέναι, εἰ παύσονται μὲν οἱ δικασταὶ δίχα ψηφιζόμενοι, παύσονται δὲ οἱ πολῖται περὶ τῶν δικαίων ἀντιλέγοντές τε καὶ ἀντιδικοῦντες καὶ στασιάζοντες, παύσονται δὲ αἱ πόλεις διαφερόμεναι περὶ τῶν δικαίων καὶ πολεμοῦσαι. καὶ ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ᾽, ὅπως ἂν ἀπολειφθείην σου, πρὸ τοῦ ἀκοῦ-
9 σαι τηλικοῦτον ἀγαθὸν εὑρηκότος. Ἀλλὰ μὰ Δί᾽, ἔφη, οὐκ ἀκούσῃ, πρίν γ᾽ ἂν αὐτὸς ἀποφήνῃ, ὅ τι νομίζεις τὸ δίκαιον εἶναι. ἀρκεῖ γὰρ, ὅτι τῶν ἄλλων καταγελᾷς, ἐρωτῶν μὲν καὶ ἐλέγχων πάντας, αὐτὸς δὲ οὐδενὶ θέλων ὑπέχειν λόγον οὐδὲ γνώμην ἀποφαίνεσθαι περὶ οὐδενός.
10 Τί δέ; ὦ Ἱππία, ἔφη, οὐκ ᾔσθησαι, ὅτι ἐγὼ, ἃ δοκεῖ μοι δίκαια εἶναι, οὐδὲν παύομαι ἀποδεικνύμενος; Καὶ ποῖος δή σοι, ἔφη, οὗτος ὁ λόγος ἐστίν; Εἰ δὲ μὴ λόγῳ, ἔφη, ἀλλ᾽ ἔργῳ ἀποδείκνυμαι. ἢ οὐ δοκεῖ σοι ἀξιοτεκμαρτότερον τοῦ λόγου τὸ ἔργον εἶναι; Πολύ γε νὴ Δί᾽, ἔφη· δίκαια μὲν γὰρ λέγοντες πολλοὶ ἄδικα ποιοῦσι, δίκαια δὲ πράττων οὐδ᾽ ἂν εἷς ἄδικος εἴη.
11 Ἤσθησαι οὖν πώποτέ μου ἢ ψευδομαρτυροῦντος, ἢ συκο-

8. *τε καὶ ἀντιδικοῦντες*] Edd. pr. *καὶ ἀντιδικοῦντες* omisso *τε*.

ὅπως ἂν] Juntina omisit *ἂν*, quod Stobæus post *ἀπολειφθείην* reponit: deinceps *τοιοῦτον ἀγαθὸν* dat margo Steph.

9. *ἀρκεῖ γὰρ,*] In hac lectione *σοι* intelligit Ernesti, *μοι* Weiske. Contra cum Hindenburgio Ernesti *οὐκ ἀρκεῖ γὰρ* scriptum malebat. Vulgata bene habet, modo omissum intelligas et suppleas: *ἐμοῦ δὲ οὐ καταγελάσεις, ὥσπερ τῶν ἄλλων.*

δὲ οὐδενὶ θέλων] Stobæus *δ᾽ οὐδενὶ ἐθέλων λόγον ὑπέχειν* excerpsit.

10. *οὐδὲν παύομαι*] Pro *οὐ παύομαι* dictum displicebat Ernestio.

ἀποδεικνύμενος] Ut antea *γνώμην ἀποφαίνεσθαι* est; igitur male margo Steph. *ἐπιδείκνυσθαι*, et statim *ἐπιδείκνυμαι*, ubi Stobæus *ἐπιδείκνυμι* habet. Vide ad sect. 18. annotanda.

τοῦ λόγου] Stobæus *ἀξιοτέκμαρτον τοῦ λόγου εἶναι* omissis *τὸ ἔργον*.

πράττων οὐδ᾽ ἂν εἷς] Ex Stobæo *πραττόντων* invexit Zeune. *οὐδὲ εἷς ἄδικος ἔσται* Juntina, Vindob. et Florent. C. *οὐδεὶς ἄδικος ἂν εἴη* Aldina et Steph.

[*ἀξιοτεκμαρτότερον.*] Lectio Stobæi est manuscripti *ἀξιοτέκμαρτον τοῦ λόγου εἶναι*, quam ex Ernestiana Editione annotavi. Eandem in Goettingensi Apographo ex Codice Paris. A. excerptam video a Grotio, sed idem indidem *πόλλ᾽ ἄδικα ποιοῦσι* annotavit, denique *πράττων οὐδ᾽ ἂν εἷς*: adeo vana apparet lectio Zeuniana *πραττόντων*! *Ex Addendis.*]

φαντοῦντος, ἢ φίλους ἢ πόλιν εἰς στάσιν ἐμβάλλοντος, ἢ
ἄλλο τι ἄδικον πράττοντος; Οὐκ ἔγωγε, ἔφη.
Τὸ δὲ τῶν ἀδίκων ἀπέχεσθαι οὐ δίκαιον ἡγῇ; Δῆ-
λος εἶ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ νῦν διαφεύγειν ἐγχειρῶν
τὸ ἀποδείκνυσθαι γνώμην, ὅ τι νομίζεις τὸ δίκαιον· οὐ
γὰρ ἃ πράττουσιν οἱ δίκαιοι, ἀλλ' ἃ μὴ πράττουσι,
ταῦτα λέγεις. Ἀλλ' ᾤμην ἔγωγε, ἔφη ὁ Σωκράτης, 12
τὸ μὴ θέλειν ἀδικεῖν, ἱκανὸν δικαιοσύνης ἐπίδειγμα εἶναι.
εἰ δέ σοι μὴ δοκεῖ, σκέψαι, ἐὰν τόδε σοι μᾶλλον ἀρέσκῃ·
φημὶ γὰρ ἐγὼ τὸ νόμιμον δίκαιον εἶναι. Ἆρα τὸ
αὐτὸ λέγεις, ὦ Σώκρατες, νόμιμόν τε καὶ δίκαιον εἶναι;
Ἔγωγε, ἔφη. Οὐ γάρ αἰσθάνομαί σου, ὁποῖον νό- 13
μιμον ἢ ποῖον δίκαιον λέγεις. Νόμους δὲ πόλεως,
ἔφη, γιγνώσκεις; Ἔγωγε, ἔφη. Καὶ τίνας τού-
τους νομίζεις; Ἃ οἱ πολῖται, ἔφη, συνθέμενοι, ἅ τε
δεῖ ποιεῖν καὶ ὧν ἀπέχεσθαι, ἐγράψαντο. Οὐκοῦν,
ἔφη, νόμιμος μὲν ἂν εἴη ὁ κατὰ ταῦτα πολιτευόμενος,
ἄνομος δὲ ὁ ταῦτα παραβαίνων; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.
Οὐκοῦν καὶ δίκαια μὲν ἂν πράττοι ὁ τούτοις πειθόμενος,
ἄδικα δ' ὁ τούτοις ἀπειθῶν; Πάνυ μὲν οὖν.
Οὐκοῦν ὁ μὲν τὰ δίκαια πράττων, δίκαιος· ὁ δὲ τὰ ἄδι-
κα, ἄδικος; Πῶς γὰρ οὔ; Ὁ μὲν ἄρα νόμι-

11. φίλους ἢ πόλιν] Stobæus πόλιν ἢ φίλους habet, et mox ἐμβαλόντος.

12. σκέψαι, ἐὰν] Supra ii. 2, 2. et in Anabaſi vii. 3, 37. ſequitur εἰ. Contra Plato in Menone ſect. 26. σκέψαι ἐάν σοι δοκῶ εἰκότως ἀπιστεῖν. Critonis ſect. 9. ὅρα δὲ δὴ τῆς σκέψεως τὴν ἀρχὴν, ἐάν σοι ἱκανῶς λέγηται. Alcibiadis i. ſect. 38. μηδὲ τοῦτο ἡμῖν ἄῤῥητον ἔστω, ἐάν πως αἴσθῃ οὗ εἶ. i. e. ut videam, an ſentire poſſis. ubi recte comparavit Buttmann in Indice Editionis Berolinenſis ſecundæ Iliadis i. verſum 420. αἴκε πίθηται. Plato Gorgiæ ſect. 7. σκόπει ἐάν σοι πλούτου φανῇ τι μεῖζον ἀγαθὸν ὄν. ſect. 66. σκόπει δὴ καὶ τόδε ἐάν σοι δοκῶ εὖ λέγειν.

τὸ νόμιμον] Juntina τὸν νόμον, Aldina τὸν νόμιμον; verum Stobæus et ex eo Steph. dedit.

13. οὐ γὰρ αἰσθάνομαι] Stobæi lectionem οὐκ ἄρα vertit Weiſke, et ipſe probo.

ἂν πράττοι] Vulgatum πράττει a Stephano inductum ejecit et antiquum πράττοι reſtituit Zeune; ex Stobæo præterea ἂν adjeci.

Πῶς γὰρ οὔ;—δίκαιος] Hæc verba in Edd. pr. omiſſa ex Stobæo reſtituit Stephanus.

14 μος, δίκαιός ἐστιν, ὁ δὲ ἄνομος, ἄδικος. Καὶ ὁ Ἱπ-
πίας, νόμους δὲ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, πῶς ἄν τις ἡγή-
σαιτο σπουδαῖον πρᾶγμα εἶναι ἢ τὸ πείθεσθαι αὐτοῖς,
οὕς γε πολλάκις αὐτοὶ οἱ θέμενοι ἀποδοκιμάσαντες
μετατίθενται; Καὶ γὰρ πόλεμον, ἔφη ὁ Σωκράτης,
πολλάκις ἀράμεναι αἱ πόλεις, πάλιν εἰρήνην ποιοῦνται.
Καὶ μάλα, ἔφη. Διάφορον οὖν τι οἴει ποιεῖν, ἔφη,
τοὺς τοῖς νόμοις πειθομένους φαυλίζων, ὅτι καταλυθεῖεν
ἂν οἱ νόμοι, ἢ εἰ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις εὐτακτοῦντας ψέ-
γοις, ὅτι γένοιτ' ἂν εἰρήνη; ἢ καὶ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις
ταῖς πατρίσι προθύμως βοηθοῦντας μέμφῃ; Μὰ
15 Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Λυκοῦργον δὲ τὸν Λακεδαιμό-
νιον, ἔφη ὁ Σωκράτης, καταμεμάθηκας, ὅτι οὐδὲν ἂν
διάφορον τῶν ἄλλων πόλεων τὴν Σπάρτην ἐποίησεν, εἰ μὴ
τὸ πείθεσθαι τοῖς νόμοις μάλιστα ἐνειργάσατο αὐτῇ;
τῶν δὲ ἀρχόντων ἐν ταῖς πόλεσιν οὐκ οἶσθα, ὅτι, οἵτινες
ἂν τοῖς πολίταις αἰτιώτατοι ὦσι τοῦ τοῖς νόμοις πείθε-
σθαι, οὗτοι ἄριστοί εἰσι; καὶ πόλις, ἐν ᾗ μάλιστα οἱ

14. οὕς γε] Stobæus οὓ γε habet, et deinceps αὐτοὶ οἱ θέμενοι cum Brodæo, Caſtal. αὐτοὶ θέμενοι Steph. ſecunda, αὐτοῖς οἱ θέμενοι Edd. pr. unde Steph. 1. et Leoncl. fecerunt αὐτοὺς οἱ θέμενοι; quæ lectio bene habet, modo εἴγε πολλάκις αὐτὸς οἱ θέμενοι ſcripſeris.

[οὕς γε πολλάκις] Codd. omnes Schowii in Stobæo exhibent ſcriptum. ſect. 15. Codex Pariſinus A. τοῖς νόμοις μᾶλλον ἐνειργάσατο exhibet pro vulgato μάλιστα. *Ex Addendis.*]

Καὶ γὰρ] Weiſke ſcribendum cenſet Οὐ γὰρ καὶ cum interrogatione, cui reſpondeat ſequens καὶ μάλα. Recte!

ἀράμεναι] Juntina et Brodæi liber αἱρούμεναι; deinceps Juntina οἴει omiſit; unde Caſtalio ποιεῖς correxit.

καταλυθεῖεν ἂν] Vulgatum καταλύοιεν ex Stobæo, Voſſiano 1. Vatic. 1. Florent. E. correxit Erneſti. καταλύοιντο eſt in margine Stephanianæ. Sequens ἂν Juntina omiſit.

τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις] Vulgatum τοὺς πολεμίους ex Stobæo, verſione Beſſarionis, libro Brodæi, Vaticani 1. et Florentini E. correxit Zeune. εἰ τοὺς ἐν πολέμοις, πολεμίους habet Voſſianus 1.

προθύμως] Vatic. 1. et Florent. E. omittunt.

15. Λυκοῦργον δὲ] Weiſke ſcribi voluit δὴ, non ſatis idonea de cauſa.

οὐδὲν ἂν διάφορον] *Nulla in re præſtantem reliquis civitatibus*, ut recte interpretatur Weiſke.

Σπάρτην] Compara noſtri libellum de Republica Laced. c. 8.

εἰ μὴ τὸ] Edd. pr. εἰ μὴ τῷ. deinde eædem cum Stobæo habent μάλιστα οὓς ἐνειργάσατο αὐτῇ. Sed οὓς Stobæus Venetus non habet.

ὅτι οἵτινες] Juntina ὅτι omiſit.

καὶ πόλις] Weiſke καὶ γὰρ πόλις vel potius καὶ ὅτι πόλις ſcribendum putat.

πολῖται τοῖς νόμοις πείθονται, ἐν εἰρήνῃ τε ἄριστα διάγει καὶ ἐν πολέμῳ ἀνυπόστατός ἐστιν. Ἀλλὰ μὴν καὶ ὁμό- 16
νοιά γε μέγιστόν τε ἀγαθὸν δοκεῖ ταῖς πόλεσιν εἶναι, καὶ πλειστάκις ἐν αὐταῖς αἵ τε γερουσίαι καὶ οἱ ἄριστοι ἄνδρες παρακελεύονται τοῖς πολίταις ὁμονοεῖν, καὶ πανταχοῦ ἐν τῇ Ἑλλάδι νόμος κεῖται, τοὺς πολίτας ὀμνύναι ὁμονοήσειν, καὶ πανταχοῦ ὀμνύουσι τὸν ὅρκον τοῦτον. οἶμαι δ' ἐγὼ ταῦτα γίγνεσθαι, οὐχ ὅπως τοὺς αὐτοὺς χοροὺς κρίνωσιν οἱ πολῖται, οὐδ' ὅπως τοὺς αὐτοὺς αὐλητὰς ἐπαινῶσιν, οὐδ' ὅπως τοὺς αὐτοὺς ποιητὰς αἱρῶνται, οὐδ' ἵνα τοῖς αὐτοῖς ἥδωνται, ἀλλ' ἵνα τοῖς νόμοις πείθωνται. τούτοις γὰρ τῶν πολιτῶν ἐμμενόντων, αἱ πόλεις ἰσχυρόταταί τε καὶ εὐδαιμονέσταται γίγνονται· ἄνευ δὲ ὁμονοίας οὔτ' ἂν πόλις εὖ πολιτευθείη, οὔτ' οἶκος καλῶς οἰκηθείη. Ἰδίᾳ δὲ πῶς μὲν ἄν τις ἧττον ὑπὸ πόλεως 17
ζημιοῖτο; πῶς δ' ἂν μᾶλλον τιμῷτο, ἢ εἰ τοῖς νόμοις πείθοιτο; πῶς δ' ἂν ἧττον ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἡττῷτο; ἢ πῶς ἂν μᾶλλον νικῴη; Τίνι δ' ἄν τις μᾶλλον πιστεύσειε παρακαταθέσθαι ἢ χρήματα ἢ υἱοὺς ἢ θυγατέρας; τίνα δ' ἂν ἡ πόλις ὅλη ἀξιοπιστότερον ἡγήσαιτο τοῦ νομίμου; παρὰ τίνος δ' ἂν μᾶλλον τῶν δικαίων τύχοιεν ἢ γονεῖς ἢ οἰκεῖοι ἢ οἰκέται ἢ φίλοι ἢ πολῖται ἢ ξένοι;

16. νόμος κεῖται] Attici meminit Lycurgus adv. Leocratem p. 189.

[ὅπως—τοὺς αὐτοὺς ποιητὰς αἱρῶνται.] i. e. ut iifdem poetis præmium decernant. Refpicit enim Socrates ad feftorum dierum, inprimis Baccho facrorum, ludos fcenicos et choros, ad quos choragi a tribubus decem electi tibicines peritiffimos conducebant et poetas doctiffimos eligebant. *Ex Addendis.*]

κρίνωσιν] Eft pro ἐγκρίνωσιν, *approbent, victoriam adjudicent.*

τοῖς αὐτοῖς] Reifke θαύμασι vel θεάμασι vel ἀκούσμασι addi voluit, cujus fagacitatem equidem admiror.

[17. Verba τίνι δ' ἂν μᾶλλον πολέμιοι—εἰρήνης] In Stobæo omiffa fupplet Codex A. Parif. deinceps πιστεύσειαν ἡγεμονίαν omiffo ἢ dat Stobæus. *Ex Addendis.*]

παρακαταθέσθαι] Stobæus omifit. Cf. Sympofii viii. 36. ubi eft idem modus dicendi.

ἢ θυγατέρας;] Ex fequentibus intellige ἢ τῷ νομίμῳ.

παρὰ τίνος] Ita cum Beffarione Stobæus; ante Zeunium παρὰ τίνων erat.

τίνι δ' ἂν μᆖλλον πολέμιοι πιστεύσειαν ἢ ἀνοχὰς ἢ
σπονδὰς ἢ συνθήκας περὶ εἰρήνης; τίνι δ' ἂν μᾶλλον ἢ
τῷ νομίμῳ σύμμαχοι ἐθέλοιεν γίγνεσθαι; τῷ δ' ἂν
μᾶλλον οἱ σύμμαχοι πιστεύσειαν ἢ ἡγεμονίαν ἢ φρου-
ραρχίαν ἢ πόλεις; τίνα δ' ἄν τις εὐεργετήσας ὑπολά-
βοι χάριν κομιεῖσθαι μᾶλλον ἢ τὸν νόμιμον; ἢ τίνα
μᾶλλον ἄν τις εὐεργετήσειεν, ἢ παρ' οὗ χάριν ἀπολή-
ψεσθαι νομίζει; τῷ δ' ἄν τις βούλοιτο μᾶλλον φίλος
εἶναι ἢ τῷ ἧττον ἐχθρὸς, ἢ τῷ τοιούτῳ; τῷ δ' ἄν τις ἧτ-
τον πολεμήσειεν, ἢ ᾧ ἂν μάλιστα μὲν φίλος εἶναι βού-
λοιτο, ἥκιστα δὲ ἐχθρὸς, καὶ ᾧ πλεῖστοι μὲν φίλοι καὶ
σύμμαχοι βούλοιντο εἶναι, ἐλάχιστοι δ' ἐχθροὶ καὶ πο-
18 λέμιοι; Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ Ἱππία, τὸ αὐτὸ ἀποδείκνυμαι
νόμιμόν τε καὶ δίκαιον εἶναι· σὺ δ' εἰ τἀναντία γιγνώ-
σκεις, δίδασκε. Καὶ ὁ Ἱππίας, Ἀλλὰ, μὰ τὸν
Δία, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὔ μοι δοκῶ τἀναντία γιγνώ-
19 σκειν οἷς εἴρηκας περὶ τοῦ δικαίου. Ἀγράφους δέ
τινας οἶσθα, ἔφη, ὦ Ἱππία, νόμους; Τούς γ' ἐν
πάσῃ, ἔφη, χώρᾳ κατὰ ταὐτὰ νομιζομένους. Ἔχοις
ἂν οὖν εἰπεῖν, ἔφη, ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὺς ἔθεντο;

τίνι δ' ἂν—εἰρήνης] Hæc Stobæus omiſit. poſt εἰρήνης Erneſti putabat ποιήσαντι aut ſimile verbum deeſſe. Sed εἰς vel κατὰ ante ἀνοχὰς ἢ σπονδὰς ἢ συνθήκας intelligi monet Zeune.

ἢ τῷ τοιούτῳ;] Juntina et Stobæus hæc ponunt ante ἢ τῷ ἧττον ἐχθρός.

18. ἀποδείκνυμαι] Vulgatum ἐπιδείκνυμι nullo modo tolerari poteſt, et miror tam diu a viris doctis omiſſum fuiſſe. Supra ſect. 10. libri variant inter ἀποδείκνυμαι, ἐπιδείκνυμαι et ἐπιδείκνυμι; et ubi eſt εἰ δὲ μὴ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ ἀποδείκνυμαι: poterat, ſi ſolum ἀλλ' ἔργῳ ἀποδ. poſuiſſet, etiam verbum ἐπιδείκνυμαι adhibere: uti ſect. 12. eſt τὸ μὴ ἐθέλειν ἀδικεῖν, ἱκανὸν δικαιοσύνης ἐπίδειγμα. ubi ἀπόδειγμα locum non habebat. Verbum enim ἀποδείκνυσθαι junctum vocabulo γνώμην, uti ἀποφαίνεσθαι, dicitur uti latinum *ſententiam dicere, declarare*: ἐπιδείκνυσθαι vero de factis dicitur, ubi virtutis vel morum aliquod ſpecimen vel documentum editur. Noſtri tamen in Anabaſi vii. 7, 46. eſt: πάντας ἀνθρώπους εὔνοιαν δεῖν ἀποδείκνυσθαι τούτῳ, παρ' οὗ ἄν τις δῶρα λαμβάνῃ, ubi ſcribendum puto ἐπιδ. quamvis ἀποφαίνεσθαι etiam pro ἐπιδείκνυσθαι dictum reperiam Cyrop. viii. 8, 13. Hoc vero in loco ubi de docendo eſt ſermo, nec ἐπιδείκνυμαι, quod Stobæus habet, multo vero minus ἐπιδείκνυμι locum habet. Poſt τἀναντία Stobæus ἃ pronomen additum habet, et pro περὶ pejus ἐπὶ poſuit.

19. οἶσθα, ἔφη,] Juntina ἔφη omiſit.

Καὶ πῶς ἄν; ἔφη, οἵ γε οὔτε συνελθεῖν ἅπαντες ἂν
δυνηθεῖεν, οὔτε ὁμόφωνοί εἰσι. Τίνας οὖν, ἔφη, νομί-
ζεις τεθεικέναι τοὺς νόμους τούτους; Ἐγὼ μὲν, ἔφη,
θεοὺς οἶμαι τοὺς νόμους τούτους τοῖς ἀνθρώποις θεῖναι.
καὶ γὰρ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις πρῶτον νομίζεται τοὺς
θεοὺς σέβειν. Οὐκοῦν καὶ γονέας τιμᾶν πανταχοῦ 20
νομίζεται; Καὶ τοῦτο, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ μήτε
γονέας παισὶ μίγνυσθαι μήτε παῖδας γονεῦσιν; Οὐκ
ἔτι μοι δοκεῖ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὗτος θεοῦ νόμος εἶναι.
Τί δή; ἔφη. Ὅτι αἰσθάνομαί τινας, ἔφη, παρα-
βαίνοντας αὐτόν. Καὶ γὰρ ἄλλα πολλὰ, ἔφη, πα- 21
ρανομοῦσιν· ἀλλ' οὖν δίκην γέ τοι διδόασιν οἱ παραβαί-
νοντες τοὺς ὑπὸ τῶν θεῶν κειμένους νόμους, ἣν οὐδενὶ τρό-
πῳ δυνατὸν ἀνθρώπῳ διαφυγεῖν, ὥσπερ τοὺς ὑπ' ἀνθρώ-
πων κειμένους νόμους ἔνιοι παραβαίνοντες διαφεύγουσι τὸ
δίκην διδόναι, οἱ μὲν λανθάνοντες, οἱ δὲ βιαζόμενοι.
Καὶ ποίαν, ἔφη, δίκην, ὦ Σώκρατες, οὐ δύνανται δια- 22
φεύγειν γονεῖς τε παισὶ καὶ παῖδες γονεῦσι μιγνύμενοι;
Τὴν μεγίστην νὴ Δί', ἔφη. τί γὰρ ἂν μεῖζον πάθοιεν ἄν-
θρωποι τεκνοποιούμενοι τοῦ κακῶς τεκνοποιεῖσθαι;

θεῖναι] Ernesti, qui τεθεικέναι debere esse statuit, Xenophontem ipsum minime scripsisse hæc censet sed librarium aut grammaticum: τοὺς νόμους τούτους τοῖς ἀνθρώποις θεῖναι. Differentiam dictionis τίθεσθαι et τιθέναι νόμους habet etiam locus Platonis vol. viii. p. 387. a Weiskio comparatus.

σέβειν] Stobæus editus εὐσεβεῖν sed MS. et margo editi vulgatum habet. Valckenaer εὐσεβεῖν veteres dixisse negans, εὖ σέβειν scribendum esse censuit, si Stobæi lectionem probes; præterea τὸ post νομίζεται inserit. Articulum tamen sic post νομίζεται omitti comparato loco supra ii. 3, 15. et Symposii i. 15. admonet Zeune; verum πρῶτον νομίζεται h. l. est: *prima omnium lex habetur:* minime vero, uti cum Weiskio Zeune censuit, *primum quidem moribus et legibus receptum est.* Sequi enim debebat ἔπειτα. Cum vero νομίζεται πρῶτον sic dicitur, uti h. l. esse monui, tum articulus abesse non potest.

20. γονέας] Stobæus γονεῖς dedit. Mos autem hic a Persis erat receptus: apud Ægyptios vero fratri soror nubere solebat. Deinceps ὅτι, ἔφη, αἰσθ. τινας παραβ. τ. Stobæus habet.

21. Καὶ γὰρ] Intellige, *nil mirum:* nam &c. deinceps ἀλλὰ δίκην γέ τοι Stobæus omisso οὖν. In Agesilao ii. 22. est: ἀλλ' οὖν φιλεταιρεία γε πραχθέντα φανερά ἐστι. Similiter Cyneget. ii. 2. et Plato Gorgiæ sect. 61.

διδόναι] Stobæus δοῦναι posuit.

23 Πῶς οὖν, ἔφη, κακῶς οὗτοι τεκνοποιοῦνται, οὕς γε οὐδὲν κωλύει ἀγαθοὺς αὐτοὺς ὄντας ἐξ ἀγαθῶν παιδοποιεῖσθαι; Ὅτι νὴ Δί', ἔφη, οὐ μόνον ἀγαθοὺς δεῖ τοὺς ἐξ ἀλλήλων παιδοποιουμένους εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀκμάζοντας τοῖς σώμασιν. ἢ δοκεῖ σοι ὅμοια τὰ σπέρματα εἶναι τὰ τῶν ἀκμαζόντων τοῖς τῶν μήπω ἀκμαζόντων ἢ τῶν παρηκμακότων; Ἀλλά, μὰ Δί', ἔφη, οὐκ εἰκὸς ὅμοια εἶναι. Πότερα οὖν, ἔφη, βελτίω; Δῆλον ὅτι, ἔφη, τὰ τῶν ἀκμαζόντων. Τὰ τῶν μὴ ἀκμαζόντων ἄρα οὐ σπουδαῖα; Οὐκ εἰκός, μὰ Δί', ἔφη. Οὐκοῦν οὕτω γε οὐ δεῖ παιδοποιεῖσθαι; Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν οἵ γε οὕτω παιδοποιούμενοι, ὡς οὐ δεῖ, παιδοποιοῦνται; Ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Τίνες οὖν ἄλλοι, ἔφη, κακῶς ἂν παιδοποιοῖντο, εἴγε μὴ οὗτοι;

24 Ὁμογνωμονῶ σοι, ἔφη, καὶ τοῦτο. Τί δέ; τοὺς εὖ ποιοῦντας ἀντευεργετεῖν οὐ πανταχοῦ νόμιμόν ἐστι; Νόμιμον, ἔφη. Παραβαίνεται δὲ καὶ τοῦτο. οὐκοῦν καὶ οἱ τοῦτο παραβαίνοντες δίκην διδόασι, φίλων μὲν ἀγαθῶν ἔρημοι γιγνόμενοι, τοὺς δὲ μισοῦντας ἑαυτοὺς ἀναγκαζόμενοι διώκειν· ἢ οὐχ οἱ μὲν εὖ ποιοῦντες τοὺς χρωμένους ἑαυτοῖς, ἀγαθοὶ φίλοι εἰσίν, οἱ δὲ μὴ ἀντευεργετοῦντες τοὺς τοιούτους, διὰ μὲν τὴν ἀχαριστίαν μισοῦνται ὑπ' αὐτῶν, διὰ δὲ τὸ μάλιστα λυσιτελεῖν τοῖς τοιούτοις χρῆσθαι, τούτους μάλιστα διώκουσι; Νὴ τὸν Δία,

23. οὔς γι] Edd. primarum οὕς τι correxit Caſtalio. ὅτι dedit Stobæus et mox τεκνοποιεῖσθαι. Locum eundem moralis philoſophiæ paulo copioſius et aliquot aliis rationibus additis tractat Plato de Legibus viii. p. 417. Nam argumentum a Xenophonte poſitum ſolum non ſufficere cum Grotio de Jure B. et P. ii. 5, 12. 4. annotavit Weiſke, qui parentum et liberorum officia mutua plus ait valere ad reprobanda connubia talia quam annorum inæqualitatem.

τοῖς τῶν μ. ἀκμ.] Hæc deſunt in Edd. pr. et Stobæo.

Δῆλον ὅτι, ἔφη,] Juntina et Stobæus ἔφη omittunt.

οὕτω παιδοποιούμενοι] Ex ſolo Voſſiano 1. et Stobæo οὕτω ſupplevit Erneſti; omittunt cum editis libri Vaticani et Florentini.

κακῶς ἂν] Edd. pr. ἂν omittunt.

24. Τί δέ;] Stobæus Venetus et MS. τί δαί; habet.

ὦ Σώκρατες, ἔφη, θείοις ταῦτα πάντα ἔοικε· τὸ γὰρ τοὺς νόμους αὐτοὺς τοῖς παραβαίνουσι τὰς τιμωρίας ἔχειν, βελτίονος ἢ κατ' ἄνθρωπον νομοθέτου δοκεῖ μοι εἶναι. Πότερον οὖν, ὦ Ἱππία, τοὺς θεοὺς ἡγῇ τὰ δίκαια νομοθετεῖν, ἢ ἄλλα τῶν δικαίων; Οὐκ ἄλλα, μὰ Δί', ἔφη. σχολῇ γὰρ ἂν ἄλλος γέ τις τὰ δίκαια νομοθετήσειεν εἰ μὴ θεός. Καὶ τοῖς θεοῖς ἄρα, ὦ Ἱππία, τὸ αὐτὸ δίκαιόν τε καὶ νόμιμον εἶναι ἀρέσκει.

Τοιαῦτα λέγων τε καὶ πράττων δικαιοτέρους ἐποίει τοὺς πλησιάζοντας.

CAP. V.

Intemperantiæ mala oftenduntur.

ὩΣ δὲ καὶ πρακτικωτέρους ἐποίει τοὺς συνόντας ἑαυτῷ, νῦν αὖ τοῦτο λέξω. νομίζων γὰρ ἐγκράτειαν ὑπάρχειν ἀγαθὸν εἶναι τῷ μέλλοντι καλόν τι πράξειν, πρῶτον μὲν αὐτὸς φανερὸς ἦν τοῖς συνοῦσιν ἠσκηκὼς αὐτὴν μάλιστα πάντων ἀνθρώπων· ἔπειτα διαλεγόμενος προετρέπετο πάντων μάλιστα τοὺς συνόντας πρὸς ἐγκράτειαν.

θείοις] Ita cum Brodæo et Stephano ex Voffiano 1. fcripfi, fuadente Erneftio; θείοις θεσμοῖς conjecerat Reifke; vulgatum cum Hindenburgio tenet Zeune et Schütz, interpretati: *deos decet, diis convenit*, vel *digna funt*. Deinceps Stobæus πάντα ταῦτα habet: poftea vero νόμους αὐτοῖς.

25. θεοῖς ἄρα—τὸ αὐτὸ δίκαιόν τε καὶ νόμιμον] Non ufquequaque verum eft de voluntate et affenfu deorum pronunciatum. Jus enim naturale et juftitia naturalis legibus divinis continetur: contra jus civile legibus humanis et confenfu hominum continetur, nec ullam voluntatis divinæ rationem habet. Præterea vocabulum νόμιμον eft ambiguum, et ad fallaciam argumentandi perquam aptum. Eft enim non folum, quod legibus fancitur, νόμιμον, fed etiam ita dicitur fæpiffime quod moribus publice et privatim receptum obfervatur abfque ullo pœnæ timore.

1. ὑπάρχειν ἀγαθὸν εἶναι] Prius verbum a Stephaniana inde Editione exulans reftituit Zeune. Eft vero *fubeffe fundamenti quafi loco aut præcedere*. Compara Platonis Alcibiadem i. 33. ubi fect. 1. et 36. τὰ ὑπάρχοντα funt, quæ natura vel natales homini tribuunt propria vel præcipua. Rem ipfam nofter fupra i. 5. ita tradit: καλόν τε κἀγαθὸν κτῆμα ἀνδρί.

ἠσκηκὼς] Eft *qui exercuit et exercere folet*. Sequens vulgo αὐτὸν, vel ut eft in Edd. pr. αὑτὸν Ernefti in αὐτὴν, fcilicet ἐγκράτειαν, mutatum voluit, contra nitente Zeunio. Mihi αὐτὴν brevius et clarius videtur; ad αὐτὸν deeffe aliquid facile fufpicetur lector.

προετρέπετο] Vide ad ii. 1. fect. 1. annotata. πάντων μάλιστα non ad τοὺς συνόντας præcipue referendum videtur, fed potius ad πρὸς ἐγκράτειαν.

2 Ἀεὶ μὲν οὖν τῶν πρὸς ἀρετὴν χρησίμων αὐτός τε διετέλει
μεμνημένος καὶ τοὺς συνόντας πάντας ὑπομιμνήσκων,
οἶδα δέ ποτε αὐτὸν καὶ πρὸς Εὐθύδημον περὶ ἐγκρατείας
τοιάδε διαλεχθέντα· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε,
ἆρα καλὸν καὶ μεγαλεῖον νομίζεις εἶναι καὶ ἀνδρὶ καὶ
πόλει κτῆμα ἐλευθερίαν; Ὡς οἷόν τέ γε μάλιστα,
3 ἔφη. Ὅστις οὖν ἄρχεται ὑπὸ τῶν διὰ τοῦ σώματος
ἡδονῶν, καὶ διὰ ταύτας μὴ δύναται πράττειν τὰ βέλτι-
στα, νομίζεις τοῦτον ἐλεύθερον εἶναι; Ἥκιστα, ἔφη.
Ἴσως γὰρ ἐλεύθερον φαίνεταί σοι τὸ πράττειν τὰ βέλτι-
στα· εἶτα τὸ ἔχειν τοὺς κωλύσοντας τὰ τοιαῦτα ποιεῖν,
4 ἀνελεύθερον νομίζεις; Παντάπασί γε, ἔφη. Παν-
τάπασιν ἄρα σοι δοκοῦσιν οἱ ἀκρατεῖς ἀνελεύθεροι εἶναι;
Νὴ τὸν Δί', ἔφη, εἰκότως. Πότερον δέ σοι δοκοῦσιν οἱ
ἀκρατεῖς κωλύεσθαι μόνον τὰ κάλλιστα πράττειν, ἢ καὶ
ἀναγκάζεσθαι τὰ αἴσχιστα ποιεῖν; Οὐδὲν ἧττον
ἔμοιγ', ἔφη, δοκοῦσι ταῦτα ἀναγκάζεσθαι, ἢ ἐκεῖνα
5 κωλύεσθαι. Ποίους δέ τινας δεσπότας ἡγῇ τοὺς τὰ
μὲν ἄριστα κωλύοντας, τὰ δὲ κάκιστα ἀναγκάζοντας;
Ὡς δυνατὸν, νὴ Δί', ἔφη, κακίστους. Δουλείαν δὲ
ποίαν κακίστην νομίζεις εἶναι; Ἐγὼ μὲν, ἔφη, τὴν

2. Ἀεὶ μὲν οὖν τῶν] Vulgo erat περὶ τῶν. præpoſitionem cum Juntina, Steph. ſec. Florent. C. et Vindob. omiſit Erneſtiana poſtrema. Verum ſectio ipſa incipiebat in verbo οἶδα δὲ, puncto poſito poſt ὑπομιμνήσκων, quaſi non prior hujus orationis pars inde a verbis Ἀεὶ μὲν οὖν non ſolum ſenſu ſed vinculis etiam particularum μὲν et δὲ arctiſſime cum poſteriore οἶδα δὲ conjuncta hæreat. Quare mutavi diſtinctionem vulgarem.

οἷόν τέ γε] Mihi poſtrema particula inutilis videtur, nec magis hic ferenda quam ſect. 5. ubi eſt ὡς δυνατὸν, νὴ Δία, κακίστους· Supra cap. ii. ſect. 11. in eadem formula adhæſit Valckenaer.

3. διὰ τοῦ σώματος] Male cum Stobæo Caſtal. διὰ omiſit.

τὰ τοιαῦτα] Stobæus ταῦτα dat, quod præfero. Sic eſt ſect. 4. ταῦτα ἀναγκάζεσθαι.

Παντάπασί γε] Cum Stobæo γε omitti malim.

[Omiſſum γε in Stobæo poſt παντάπασι addit Codex A. Pariſinus: idem ſect. 8. εἰκὸς ἀρίστου dat; ſect. 10. τῷ γὰρ ἂν φήσαιμεν τῶν τοιούτων ἧττον προσήκειν. ſect. 11. λέγειν, ἀνδρὶ, omiſſo ὡς: deinde ἀμαθεστάτου; οὗτος γὰρ et reliqua. *Ex Addendis.*]

4. Πότερον] Stobæus πότερα dat.

παρὰ τοῖς κακίστοις δεσπόταις. Τὴν κακίστην ἄρα
δουλείαν οἱ ἀκρατεῖς δουλεύουσιν; Ἔμοιγε δοκεῖ,
ἔφη. Σοφίαν δὲ τὸ μέγιστον ἀγαθὸν οὐ δοκεῖ σοι 6
ἀπείργουσα τῶν ἀνθρώπων ἡ ἀκρασία εἰς τοὐναντίον αὐ-
τοὺς ἐμβάλλειν; ἢ οὐ δοκεῖ σοι προσέχειν τε τοῖς ὠφε-
λοῦσι καὶ καταμανθάνειν αὐτὰ κωλύειν, ἀφέλκουσα ἐπὶ
τὰ ἡδέα, καὶ πολλάκις αἰσθανομένους τῶν ἀγαθῶν τε
καὶ τῶν κακῶν ἐκπλήξασα ποιεῖν τὸ χεῖρον ἀντὶ τοῦ
βελτίονος αἱρεῖσθαι; Γίγνεται τοῦτο, ἔφη. Σω- 7
φροσύνης δὲ, ὦ Εὐθύδημε, τίνι ἂν φαίημεν ἧττον ἢ τῷ
ἀκρατεῖ προσήκειν; αὐτὰ γὰρ δήπου τὰ ἐναντία σωφρο-
σύνης καὶ ἀκρασίας ἔργα ἐστίν. Ὁμολογῶ καὶ
τοῦτο, ἔφη. Τοῦ δ' ἐπιμελεῖσθαι, ὧν προσήκει, οἴει
τι κωλυτικώτερον ἀκρασίας εἶναι; Οὔκουν ἔγωγε,
ἔφη. Τοῦ δὲ ἀντὶ τῶν ὠφελούντων τὰ βλάπτοντα
προαιρεῖσθαι ποιοῦντος, καὶ τούτων μὲν ἐπιμελεῖσθαι,
ἐκείνων δὲ ἀμελεῖν πείθοντος, καὶ τοῖς σωφρονοῦσι τὰ
ἐναντία ποιεῖν ἀναγκάζοντος, οἴει τι ἀνθρώπῳ κάκιον εἶ-
ναι; Οὐδὲν, ἔφη. Οὐκοῦν τὴν ἐγκράτειαν τῶν 8
ἐναντίων ἢ τὴν ἀκρασίαν εἰκὸς τοῖς ἀνθρώποις αἰτίαν
εἶναι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τὸ τῶν ἐναν-
τίων αἴτιον εἰκὸς ἄριστον εἶναι; Εἰκὸς γὰρ, ἔφη.

6. ἐμβάλλειν] Ita Edd. pr. ἐμβαλεῖν ex Stobæo correxit Steph.

7. σωφροσύνης] Juntinæ σωφροσύνῃ in σωφροσύνης mutatum voluit Brodæus, quod recepi. Reliquæ omnes σωφροσύνην dant. Sic eſt §. 10. et 11. Aliud ſignificat σωφροσύνης τινὶ προσήκει, aliud σωφροσύνῃ τινὶ πρ.

αὐτὰ γὰρ δήπου] Stephanus hunc verborum ordinem eſſe cenſebat: αὐτὰ γὰρ δ. τὰ σωφροσύνης καὶ ἀκρ. ἔργα ἐναντία ἐστι: contra Weiſke αὐτὰ pro ταυτὰ dictum cenſens, ordinem hunc eſſe ſtatuit: τὰ γὰρ ἐναντία σωφροσύνης ἔργα καὶ τὰ ἀκρ. ἔργα ταὐτά ἐστιν. ut ἔργα σωφ. ἐναντία ſint *facta pudori et modeſtiæ contraria.* Ita eſſe in Platonis Phædro p. 376. αὐτὰ—ἃ λέγουσιν. Mihi αὐτὰ τὰ ἐναντία dictum videtur pro *omnino vel plane contraria*, ut ſupra iv. 4, 6. eſt ἐκεῖνα τὰ αὐτὰ ἔτι λέγεις: *plane adhuc eadem dicis.*

κωλυτικώτερον] Edd. pr. λυτικώτερον ita cum Brodæo ex Stobæo, quocum facit Vaticani libri 1. κωλυκώτερον, correxit Stephani ſec. Editio.

8. τῶν ἐναντίων ἢ] Non eſſe vertendum: *continentiam an vero incontinentiam vero ſimile eſt cauſam eſſe hominibus contrariorum:* contra potius ita: *Non igitur conſentaneum eſt, continentiam efficere contraria iis, quæ incontinentia efficit?* recte admonuit Weiſke.

τὸ τῶν ἐναντίων αἴτιον] Ita cum Ca-

Ἔοικεν ἄρα, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἄριστον ἀνθρώπῳ ἡ ἐγκράτεια εἶναι; Εἰκότως γάρ, ἔφη, ὦ Σώκρατες.
9 Ἐκεῖνο δέ, ὦ Εὐθύδημε, ἤδη πώποτε ἐνεθυμήθης; Ποῖον; ἔφη. Ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἡδέα, ἐφ' ἅπερ μόνα δοκεῖ ἡ ἀκρασία τοὺς ἀνθρώπους ἄγειν, αὐτὴ μὲν οὐ δύναται ἄγειν, ἡ δ' ἐγκράτεια πάντων μάλιστα ἥδεσθαι ποιεῖ. Πῶς; ἔφη. Ὥσπερ ἡ μὲν ἀκρασία, οὐκ ἐῶσα καρτερεῖν οὔτε λιμὸν οὔτε δίψος οὔτε ἀφροδισίων ἐπιθυμίαν οὔτε ἀγρυπνίαν, (δι' ὧν μόνων ἐστὶν ἡδέως μὲν φαγεῖν τε καὶ πιεῖν καὶ ἀφροδισιάσαι, ἡδέως δ' ἀναπαύσασθαί τε καὶ κοιμηθῆναι, καὶ περιμείναντας καὶ ἀνασχομένους ἕως ἂν ταῦτα ὡς ἔνι ἥδιστα γένηται,) κωλύει τοῖς ἀναγκαιοτάτοις τε καὶ συνεχεστάτοις ἀξιολόγως ἥδεσθαι· ἡ δ' ἐγκράτεια μόνη ποιοῦσα καρτερεῖν τὰ εἰρημένα, μόνη καὶ ἥδεσθαι ποιεῖ ἀξίως μνήμης ἐπὶ τοῖς
10 εἰρημένοις. Παντάπασιν, ἔφη, ἀληθῆ λέγεις. Ἀλλὰ μὴν ἀπὸ τοῦ μαθεῖν τι καλὸν καὶ ἀγαθόν, καὶ τοῦ

ſtal. Erneſti: cum vulgo eſſet τὸ τ. ἐν. τὸ αἴτιον, quæ eſt etiam ſcriptura Vaticani et omnium librorum Florent.

ἡ ἐγκράτεια] Stobæus ἐγκράτειαν dat.

9. Ἐκεῖνο δὲ] Stobæus ἐκεῖνο δ' ἔφη dat.

Ὥσπερ] Omiſſum a Stobæo Veneto deleri voluit cum Stephano Erneſti, in ὅτι ἄρ' Leoncl. in ὧδε Portus mutatum voluit. Uſum Platonicum et Xenophonteum in Dialogis frequentiſſimum miror Stephanum et Leonclavium non recordatos. Ita ſupra iii. 10, 11. particulæ πῶς reſpondet ὥσπερ. Platonis locos Reip. i. p. 177. ed. Bip. et Phædonis p. 204. annotavit Weiſke.

δίψος] Hoc vulgato δίψαν ex Stobæo et margine Steph. reſtituit Zeune. δίψης Vatic. 1.

καὶ περιμείναντας] Copulam hanc priorem cum Stobæo Veneto deleri voluere viri docti, defendit ſatis apte Zeune.

συνεχεστάταις] Non ſunt *durabiles voluptates*; et oppoſitæ ταῖς ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἡδοναῖς, ut dixi in priore Editione, multo minus ſunt *voluptates, quibus continuo ſatisfaciendum*, quod cenſuit Weiſke, ſed *pæne continuæ, raro intermiſſæ, quarum uſus et indigentia fere quotidie renovatur et redit.*

ἀξιολόγως] Recte hoc dedit Steph. pro Edd. pr. et Stobæi ἀξιολόγοις.

10. ἀπὸ τοῦ μαθεῖν] Cum vulgo in Edd. pr. legeretur in ſequentibus: κρατήσειεν, ἀφ' ὧν οὐ μόνον ὠφέλειαι ἀλλὰ καὶ ἡδοναὶ μέγισται γίγνονται. Οἱ μὲν γὰρ ἐγκρατεῖς ἀπολαύουσιν &c. Erneſti admonitus a Brodæo, Stephano in Edit. ſec. et a Beſſarionis verſione, adjutus etiam a Stobæo Veneto et libro Voſſiano 1. punctum poſt γίγνονται ſuſtulit et ſequens γὰρ poſt Οἱ μὲν, atque locum ita perſanaſſe ſibi viſus eſt, adſtipulantibus Zeunio et ceteris Editoribus recentioribus, quamvis Weiſke de ſanitate loci adhuc dubitaſſet, aliamque rationem ejus corrigendi propoſuiſſet, quæ a vero proxime abeſſe mihi vi-

ἐπιμεληθῆναι τῶν τοιούτων τινὸς, δι' ὧν ἄν τις καὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα καλῶς διοικήσειε, καὶ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον καλῶς οἰκονομήσειε, καὶ φίλοις καὶ πόλει ὠφέλιμος γένοιτο, καὶ ἐχθρῶν κρατήσειεν, οὐ μόνον ὠφέλειαι ἀλλὰ καὶ ἡδοναὶ μέγισται γίγνονται, ὧν οἱ μὲν ἐγκρατεῖς ἀπολαύουσι πράττοντες αὐτὰ, οἱ δὲ ἀκρατεῖς οὐδενὸς μετέχουσι. τῷ γὰρ ἂν ἧττον φήσαιμεν τῶν τοιούτων προσήκειν, ἢ ᾧ ἥκιστα ἔξεστι ταῦτα πράττειν, κατεχομένῳ ἐπὶ τῷ σπουδάζειν περὶ τὰς ἐγγυτάτω ἡδονάς; Καὶ ὁ 11
Εὐθύδημος, Δοκεῖς μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, λέγειν, ὡς ἀνδρὶ ἥττονι τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν πάμπαν οὐδεμιᾶς ἀρετῆς προσήκει. Τί γὰρ διαφέρει, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἄνθρωπος ἀκρατὴς θηρίου τοῦ ἀμαθεστάτου; ὅστις γὰρ τὰ μὲν κράτιστα μὴ σκοπεῖ, τὰ ἥδιστα δ' ἐκ παντὸς τρόπου ζητεῖ ποιεῖν, τί ἂν διαφέροι τῶν ἀφρονεστάτων βοσκημάτων; ἀλλὰ τοῖς ἐγκρατέσι μόνοις ἔξεστι σκοπεῖν τὰ κράτιστα τῶν πραγμάτων, καὶ, λόγῳ καὶ ἔργῳ διαλέγοντας κατὰ γένη, τὰ μὲν ἀγαθὰ προαιρεῖ-

detur. Vertit igitur hæc quasi scriptum legisset: 'Αλλὰ μὴν τοῦ μαθεῖν τι—γίγνονται, ὧν οἱ μὲν ἐγκρατεῖς &c. inserto primum ὧν post γίγνονται; genitivum τοῦ μαθεῖν pendere censuit a verbo προσήκειν: sententiam enim continuavit sic ut post οὐδενὸς (quod pro οὐδεμιᾶς dictum censuit) μετέχουσι sublato puncto comma poneret, et sequens τῷ γὰρ i. e. τίνι γὰρ simpliciter dictum pro τίνι interpretatur. In qua correctione unum possum probare, quod ὧν inseritur post γίγνονται, reliqua ratio est durissima. Equidem levissima mutatione vocabula duo ἀφ' ὧν post κρατήσειε vulgo interposita, sustuli et dispescui, ita ut ἀπὸ ad initium retraherem, ὧν retraherem et ponerem post γίγνονται, atque ita locum difficillimum persanasse et lucidum reddidisse mihi videor. Castalio illa ἀφ' ὧν mutata voluerat in ἀφ' οὗ, unde apparet jam olim virum doctum ad istum locum adhæsisse.

ἐπιμεληθῆναι] Castalio et Stobæus deinceps καὶ addunt.

[τοῦ ἐπιμεληθῆναι τῶν τοιούτων τινὸς, δι' ὧν ἄν τις καὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα καλῶς διοικήσειε.] Mihi additum τινὸς ineptum plane videtur et a sententia loci alienum. *Ex Addendis.*]

ἐχθρῶν] Juntina cum Stobæo ἐχθροὺς dat; ut supra est i. 5, 1.

τὰς ἐγγυτάτω] Quæ alibi αἱ παραυτίκα ἡδοναὶ dicuntur.

11. Τί γὰρ] Juntina Τίνι γὰρ dat; sequens ἔφη omisit Stob.

ἀμαθεστάτου] Stobæus ἀκρατεστάτου. Vulgatum est de bestia a scientia boni malique aliena; ut sequens βόσκημα ἀφρονέστατον.

[ἀμαθεστάτου] Ex libris tribus scriptis edidit etiam Schow in Stobæo. *Ex Addendis.*]

τί ἂν διαφέροι] Juntina διαφέρει.

λόγῳ καὶ ἔργῳ] Edd. pr. ἔργῳ καὶ λόγῳ dant: deinceps cum Stobæo multo pejus καὶ τὰ γένει.

12 σθαι, τῶν δὲ κακῶν ἀπέχεσθαι. [Καὶ οὕτως ἔφη ἀρίστους τε καὶ εὐδαιμονεστάτους ἄνδρας γίγνεσθαι, καὶ διαλέγεσθαι δυνατωτάτους.] ἔφη δὲ καὶ τὸ διαλέγεσθαι ὀνομασθῆναι ἐκ τοῦ συνιόντας κοινῇ βουλεύεσθαι, διαλέγοντας κατὰ γένη τὰ πράγματα. δεῖν οὖν πειρᾶσθαι ὅτι μάλιστα πρὸς τοῦτο ἑαυτὸν ἕτοιμον παρασκευάζειν, καὶ τούτου μάλιστα ἐπιμελεῖσθαι· ἐκ τούτου γὰρ γίγνεσθαι ἄνδρας ἀρίστους τε καὶ ἡγεμονικωτάτους καὶ διαλεκτικωτάτους.

CAP. VI.

Artem bene et recte de re quacunque propoſita diſſerendi docet familiares ſuos Socrates.

ΩΣ δὲ καὶ διαλεκτικωτέρους ἐποίει τοὺς συνόντας, πειράσομαι καὶ τοῦτο λέγειν. Σωκράτης γὰρ τοὺς μὲν εἰδότας, τί ἕκαστον εἴη τῶν ὄντων, ἐνόμιζε καὶ τοῖς ἄλλοις ἂν ἐξηγεῖσθαι δύνασθαι· τοὺς δὲ μὴ εἰδότας, οὐδὲν ἔφη θαυμαστὸν εἶναι, αὐτούς τε σφάλλεσθαι καὶ ἄλλους σφάλλειν. ὧν ἕνεκα σκοπῶν σὺν τοῖς συνοῦσι, τί ἕκαστον εἴη τῶν ὄντων, οὐδεπώποτ' ἔληγε. πάντα μὲν οὖν, ᾗ διωρίζετο, πολὺ ἔργον ἂν εἴη διεξελθεῖν· ἐν ὅσοις δὲ [καὶ] τὸν τρόπον τῆς ἐπισκέψεως δηλώσειν οἶμαι, τοσαῦτα
2 λέξω. Πρῶτον δὲ περὶ εὐσεβείας ὧδέ πως ἐσκόπει· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ποῖόν τι νομίζεις εὐσέβειαν εἶναι; Καὶ ὅς, Κάλλιστον, νὴ Δί', ἔφη. Ἔχεις

12. Καὶ οὕτως] Caſtalio Καὶ τούτους ſcripſit; quod præferrem, niſi totum hoc membrum alienum et ſpurium cenſerem. Natum eſt ex argumento Grammatici ad marginem libri appoſito, quod ille ex verbis poſtremis duxerat: ἐκ τούτου γὰρ γίγνεσθαι ἄνδρας ἀρίστους τε καὶ ἡγεμονικωτάτους καὶ διαλεκτικωτάτους. Quod vero ἡγεμονικωτάτους mutavit in εὐδαιμονεστάτους, in eo male fecit; eſt enim tota diſputatio de diſcipulis Socratis doctrina ad vitam civilem et rem publicam rectius et cum laude adminiſtrandam inſtituendis et formandis. Secluſi itaque verba, quæ rectius fortan loco ejeciſſem.

1. οὐδεπώποτ' ἔληγε] Juntina οὐδέποτ' ἔλεγε dat.

δὲ καὶ τὸν] Copulam καὶ Edd. pr. et Vindob. omittunt; ejus loco αὐτοῦ ſcriptum maluit Weiſke, cui aſſentior; interim καὶ secluſi.

2. μοι, ἔφη,] Edd. pr. ἔφη omittunt.

οὖν εἰπεῖν, ὁποῖός τις ὁ εὐσεβής ἐστιν; Ἐμοὶ μὲν δο-
κεῖ, ἔφη, ὁ τοὺς θεοὺς τιμῶν. Ἔξεστι δὲ, ὃν ἄν τις
βούληται τρόπον, τοὺς θεοὺς τιμᾷν; Οὔκ· ἀλλὰ
νόμοι εἰσὶ, καθ᾽ οὓς δεῖ τοῦτο ποιεῖν. Οὐκοῦν ὁ τοὺς 3
νόμους τούτους εἰδὼς, εἰδείη ἂν, ὡς δεῖ τοὺς θεοὺς τιμᾷν;
Οἶμαι ἔγωγ᾽ ἔφη. Ἆρ᾽ οὖν ὁ εἰδὼς τοὺς θεοὺς τιμᾷν,
οὐκ ἄλλως οἴεται δεῖν τοῦτο ποιεῖν, ἢ ὡς οἶδεν; Οὐ
γὰρ οὖν, ἔφη. Ἄλλως δέ τις θεοὺς τιμᾷ, ἢ ὡς οἴε-
ται δεῖν; Οὐκ οἶμαι, ἔφη. Ὁ ἄρα τὰ περὶ 4
τοὺς θεοὺς νόμιμα εἰδὼς, νομίμως ἂν τοὺς θεοὺς τιμῴη;
Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν ὅ γε νομίμως τιμῶν, ὡς δεῖ
τιμᾷ; Πῶς γὰρ οὔ; Ὁ δέ γε ὡς δεῖ τιμῶν,
εὐσεβής ἐστι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ὁ ἄρα τὰ
περὶ τοὺς θεοὺς νόμιμα εἰδὼς, ὀρθῶς ἂν ἡμῖν εὐσεβὴς
ὡρισμένος εἴη; Ἐμοὶ γοῦν, ἔφη, δοκεῖ.

Ἀνθρώποις δὲ ἄρα ἔξεστιν, ὃν ἄν τις τρόπον βούλη- 5
ται, χρῆσθαι; Οὔκ· ἀλλὰ καὶ περὶ τούτους ὁ εἰ-
δὼς ἅ ἐστι νόμιμα καθ᾽ ἃ δεῖ πως ἀλλήλοις χρῆσθαι,
νόμιμος ἂν εἴη. Οὐκοῦν οἱ κατὰ ταῦτα χρώμενοι
ἀλλήλοις, ὡς δεῖ, χρῶνται; Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκ-
οῦν οἵ γε, ὡς δεῖ, χρώμενοι, καλῶς χρῶνται; Πάνυ
μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν οἵ γε τοῖς ἀνθρώποις καλῶς
χρώμενοι, καλῶς πράττουσι τἀνθρώπεια πράγματα;
Εἰκός γ᾽, ἔφη. Οὐκοῦν οἱ τοῖς νόμοις πειθόμενοι,

δεῖ τοῦτο ποιεῖν] Tres Vaticani libri dant δεῖ τοὺς θεοὺς τιμᾷν.

3. τούτους εἰδὼς] Ita cum Vossiano 1. Vatic. 1. et Flor. E. pro ποιῶν scripsit Ernesti.

5. δὲ ἄρα] Ita cum Reiskio Stobæus p. 302. (qui pro ἔξεστιν dat ἔστιν) et Florentini A. B. C. Vulgatum vero ἆρα mutavi in ἄρα.

περὶ τούτους] Juntina et Vindob. τούτοις, Ald. Steph. παρὰ τούτοις. Nostrum ex Stobæo Veneto et libris Brodæi recepit Zeune. Sic sect. 6. οἱ εἰδότες τὰ περὶ ἀνθρώπους νόμιμα.

καθ᾽ ἃ] Ita cum Vossiano 1. Vindob. et Florentino A. Stephani Editio secunda pro καθά. Ex iisdem libris scriptis vulgatum πρὸς ἀλλήλους correxit suadente Ernesto Schütz et Zeune. Sed πως mihi in hac verborum serie displicet.

6 δίκαια οὗτοι ποιοῦσι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Δίκαια δὲ οἶσθα, ἔφη, ὁποῖα καλεῖται; Ἃ οἱ νόμοι κελεύουσιν, ἔφη. Οἱ ἄρα ποιοῦντες, ἃ οἱ νόμοι κελεύουσι δίκαιά τε ποιοῦσι καὶ ἃ δεῖ; Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν οἵ γε τὰ δίκαια ποιοῦντες δίκαιοί εἰσιν; Οἶμαι ἔγωγ᾽, ἔφη. Οἴει οὖν τινας πείθεσθαι τοῖς νόμοις, μὴ εἰδότας, ἃ οἱ νόμοι κελεύουσιν; Οὐκ ἔγωγ᾽, ἔφη. Εἰδότας δὲ ἃ δεῖ ποιεῖν, οἴει τινὰς οἴεσθαι, δεῖν μὴ ποιεῖν ταῦτα; Οὐκ οἴομαι, ἔφη. Οἶδας δέ τινας ἄλλα ποιοῦντας, ἢ ἃ οἴονται δεῖν; Οὐκ ἔγωγ᾽, ἔφη. Οἱ ἄρα τὰ περὶ τοὺς ἀνθρώπους νόμιμα εἰδότες τὰ δίκαια οὗτοι ποιοῦσι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν οἵ γε τὰ δίκαια ποιοῦντες, δίκαιοί εἰσι; Τίνες γὰρ ἄλλοι; ἔφη. Ὀρθῶς ἄν ποτε ἄρα ὁριζοίμεθα, ὁριζόμενοι δικαίους εἶναι τοὺς εἰδότας τὰ περὶ τοὺς ἀνθρώπους νόμιμα; Ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη.

7 Σοφίαν δὲ τί ἂν φήσαιμεν εἶναι; εἰπέ μοι, πότερά σοι δοκοῦσιν οἱ σοφοὶ, ἃ ἐπίστανται, ταῦτα σοφοὶ εἶναι, ἢ εἰσί τινες, ἃ μὴ ἐπίστανται, σοφοί; Ἃ ἐπίστανται

6. κελεύουσιν, ἔφη.] Verbum ἔφη omittunt Edd. pr.

Πῶς γὰρ οὔ;] Juntina γὰρ omisit.

Οὐκοῦν—Οἶμαι ἔγωγ᾽ ἔφη] Hanc ratiocinationis partem hoc loco veluti supervacuam delendam censuit Weiske, inferiorem autem locum, ubi iisdem verbis repetitur, recte occupare ait. Mihi vero idem lemma merito bis subsumi videtur, primum quidem ad demonstrandam propositionem, eum qui præscripta legibus faciat, justa facere meritoque justum censeri et dici; deinde repetitur ad alteram, similiter eum, qui τὰ περὶ τοὺς ἀνθρώπους νόμιμα observet, justa facere et justum merito dici. Generatim enim si verum est, eum qui leges observat, justum esse et dici; etiam illum speciatim justum dicere oportet, qui legum præscripta vitæ humanæ et commercio hominum civili accommodata exsequitur.

ποιοῦντας, ἢ] Edd. pr. ἢ omittunt, quod Castal. addidit; Stobæus habet ἄλλα ποιεῖν εἰ οἴονται ἐθέλοντας, δεῖν. ubi lectio varia latere videtur hæc: ἄλλα ποιεῖν ἐθέλοντας ἢ οἴονται δεῖν vel ἢ ἃ οἴονται δεῖν.

περὶ τοὺς ἀνθρώπους] Edd. pr. cum Stobæo omittunt τούς. Equidem etiam paulo post, ubi erat vulgo scriptum εἰδότας τὰ περὶ ἀνθρώπους νόμιμα; articulum inserui. Ita enim sect. 4. ubique dicuntur τὰ περὶ τοὺς θεοὺς νόμιμα.

δίκαια οὗτοι] Stobæus οὗτοι τὰ δίκαια habet, Juntina οὗτοι omittit, quod equidem abesse malim.

ποτε ἄρα] Juntina ἄρα et deinceps ὁριζόμενοι Stobæus Venetus omittit; equidem ποτε abesse malim, quod etiam Weiskium offendit.

δῆλον ὅτι, ἔφη. πῶς γὰρ ἄν τις, ἅ γε μὴ ἐπίσταιτο, ταῦτα σοφὸς εἴη; Ἆρ᾽ οὖν οἱ σοφοὶ ἐπιστήμῃ σοφοί εἰσι; Τίνι γὰρ, ἔφη, ἄλλῳ τις ἂν εἴη σοφὸς, εἴ γε μὴ ἐπιστήμῃ; Ἄλλο δέ τι σοφίαν οἴει εἶναι, ἢ ᾧ σοφοί εἰσιν; Οὐκ ἔγωγε. Ἐπιστήμη ἄρα σοφία ἐστίν; Ἔμοιγε δοκεῖ. Ἆρ᾽ οὖν δοκεῖ σοι ἀνθρώπῳ δυνατὸν εἶναι τὰ ὄντα πάντα ἐπίστασθαι; Οὐδὲ, μὰ Δί᾽, ἔμοιγε πολλοστὸν μέρος αὐτῶν. Πάντα μὲν ἄρα σοφὸν οὐχ οἷόν τε ἄνθρωπον εἶναι; Μὰ Δί᾽, οὐ δῆτα, ἔφη. Ὃ ἄρα ἐπίσταται ἕκαστος, τοῦτο καὶ σοφός ἐστιν; Ἔμοιγε δοκεῖ.

Ἆρ᾽ οὖν, ὦ Εὐθύδημε, καὶ τἀγαθὸν οὕτω ζητητέον 8
ἐστί; Πῶς; ἔφη. Δοκεῖ σοι τὸ αὐτὸ πᾶσιν ὠφέλιμον εἶναι; Οὐκ ἔμοιγε. Τί δέ; τὸ ἄλλῳ ὠφέλιμον οὐ δοκεῖ σοι ἐνίοτε ἄλλῳ βλαβερὸν εἶναι; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἄλλο δ᾽ ἄν τι φαίης ἀγαθὸν εἶναι, ἢ τὸ ὠφέλιμον; Οὐκ ἔγωγ᾽, ἔφη. Τὸ ἄρα ὠφέλιμον ἀγαθόν ἐστιν, ὅτῳ ἂν ὠφέλιμον ᾖ; Δοκεῖ μοι, ἔφη.

Τὸ δὲ καλὸν ἔχοιμεν ἄν πως ἄλλως εἰπεῖν, ἤ, εἰ ἔστιν, 9
ὀνομάζεις καλὸν ἢ σῶμα ἢ σκεῦος ἢ ἄλλ᾽ ὁτιοῦν, ὃ οἶσθα

7. ἐπιστήμῃ] Edd. primarum ἐπιστήμης correxit Caftal.

Ἐπιστήμη ἄρα] Ita plane Socratem difputantem inducit Plato in Theæteto p. 55. Ἆρ᾽ οὐ τὸ μανθάνειν ἐστὶ τὸ σοφώτερον γενέσθαι περὶ ὃ μανθάνει τις; —Σοφίᾳ δέ γ᾽, οἶμαι, σοφοὶ οἱ σοφοὶ— μῶν διαφέρει τὶ ἐπιστήμης ἡ σοφία, ἢ οὐχ᾽ ἅπερ ἐπιστήμονες, ταῦτα καὶ σοφοὶ,—ταυτὸν ἄρα σοφία καὶ ἐπιστήμη.

8. πᾶσιν ὠφέλιμον] Eadem difputatio cum Ariftippo fuit habita fupra libro iii. cap. 8. fect. 2—8.

ἄλλῳ ὠφέλιμον] Subjungi participium ἂν maluit Weifke, recte.

9. ἢ ᾖ ἐστιν; ὀνομάζεις] Vulgatam lectionem ἤ, εἴ ἐστιν ὀνομάζεις ita leviffima mutatione correxiffe mihi videor. Ad ἄλλως πως recte refertur fequens ᾖ ἐστιν. Num aliter pulchrum dicitur aliquid, nifi quatenus id pulchrum eft natura fua? Eft enim τὸ καλὸν ex earum rerum numero, quæ πρός τι dicuntur a philofophis, quæ referuntur ad aliud quid, quæ dici videntur hic a Xenophonte τά πως λεγόμενα. Sed videamus Interpretum aliorum opiniones et librorum fcriptorum varietates. In margine Steph. eft lectio ἢ ἔνεστιν ὀνομαζειν. in Voffiano 1. ἢ καὶ ἐστὶν ὀνομάζειν. Ex Florentino E. affertur lectio ἔχοι, quæ forte pertinet ad vulgatum ἔχοιμεν. Reifke conjiciebat

πρὸς πάντα καλὸν ὄν; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Ἆρ' οὖν, πρὸς ὃ ἂν ἕκαστον χρήσιμον ᾖ, πρὸς τοῦτο ἑκάστῳ καλῶς ἔχει χρῆσθαι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Καλὸν δὲ πρὸς ἄλλο τι ἐστὶν ἕκαστον, ἢ πρὸς ὃ ἑκάστῳ καλῶς ἔχει χρῆσθαι; Οὐδὲ πρὸς ἓν ἄλλο, ἔφη. Τὸ χρήσιμον ἄρα καλόν ἐστι, πρὸς ὃ ἂν ᾖ χρήσιμον; Ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη.

10 Ἀνδρίαν δέ, ὦ Εὐθύδημε, ἆρα τῶν καλῶν νομίζεις εἶναι; Κάλλιστον μὲν οὖν ἔγωγ', ἔφη. Χρήσιμον ἄρα οὐ πρὸς τὰ ἐλάχιστα νομίζεις τὴν ἀνδρίαν; Μὰ Δί', ἔφη, πρὸς τὰ μέγιστα μὲν οὖν. Ἆρ' οὖν δοκεῖ σοι πρὸς τὰ δεινά τε καὶ ἐπικίνδυνα χρήσιμον εἶναι τὸ ἀγνοεῖν αὐτά; Ἥκιστά γ', ἔφη. Οἱ ἄρα μὴ φοβούμενοι τὰ τοιαῦτα, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι τί ἐστιν, οὐκ

scribendum ἢ ᾧ ἐστιν, ὃ ὀνομάζεις, aut servata vulgata scriptura, ὃ ante οἶσθα delebat. Vulgatam Ernesti defendebat ita, ut εἰ ἔστιν dictum sit ut εἰ τύχοι, *exempli causa*: hoc nisi probetur, scribendum censebat ἢ ἔστιν, ὃ ὀνομάζεις καλόν. Proxime a vero abfuit Hindeburg corrigens ἢ ᾗ ἐστιν ὀνομάζειν;—ὁτιοῦν οἶσθα. Strothio in mentem venit ἢ ἐστιν εἰ ὀνομάζεις. Schütz edidit ἤ, εἴ ἔστιν ὀνομάζειν, hac sententia: *Pulchrum vero quid sit num alio modo dicere possimus, quam si liceat nominare pulchrum corpus* &c. Quæ consilio Socratis et toti ratiocinationi plane est contraria. Idem videtur de correctione I. M. Fabri a Schützio annotata, qui scribebat ἢ εἰ ὀνομάζεις. Præterea in duabus his correctionibus vitium hoc inest, quod sequens οὐκ ἔγωγε non habet ita, ad quod referatur verbum. Referendum autem videtur ad ὀνομάζεις. In Weiskii conjectura, quam ex Florentini E. scriptura dubia concinnavit, εἰπεῖν, ἢ ἔχοις τι ὀνομάζειν debebat ἂν accedere, ἔχοις ἄν. Verum brevissima via ad verum mihi ducere videbatur ea, quam sum ingressus.

[ἤ, εἰ ἐστιν, ὀνομάζεις—καλὸν ὄν;] Bene cecidit error vel calami vel typorum. Nihil enim profici conjectura, qua scribi volebam ᾗ ἐστιν, nunc demum video. Saltem ἤ, ᾗ ἐστιν; ἢ ὀνομάζεις scribendum fuit. *Ex Addendis.*]

10. Ἀνδρίαν δὲ] Castal. Steph. 2. et Stobæus p. 94. dant δὲ, quod ceteræ Edd. omiserunt, quæ ἀνδρείαν scriptum habent.

Ἆρ οὖν] Stobæus simplex ἄρα dat, deinceps ἥκιστα γάρ.

[Νὴ Δί', ἔφη.] Sententia negationem Μὰ Δί', ἔφη. postulat.

Ad Apologiam Socratis §. 25. Idem ille Stobæi Codex A. Parisinus exhibet lectionem a Zeunio memoratam ex Codice Brunckiano, qui videtur idem esse: Θαυμαστὸν ἔμοιγε δοκεῖ, ὅπως ποτὲ ἐφάνη ὑμῖν τὸ τοῦ θανάτου ἔργον ἄξιον ἐμοὶ εἰργασμένον. Deinde sect. 27. ἴστε ὅτι habet, quod ex Brunckiano recepit Zeune. Sectione 29. ἀξιούμενον, ἔφην οὐκέτι χρῆναι scriptum in tribus Codd. Stobæi annotavit Schow: deinceps ὦ μοχθηρὸς dat Stobæus editus et scriptus. *Ex Addendis.*]

ἀνδρεῖοί εἰσι; Νὴ Δί' ἔφη. πολλοὶ γὰρ ἂν οὕτω γε
τῶν τε μαινομένων καὶ τῶν δειλῶν ἀνδρεῖοι εἶεν. Τί
δέ; οἱ καὶ τὰ μὴ δεινὰ δεδοικότες; Ἔτι γε, νὴ Δία,
ἧττον, ἔφη. Ἆρ' οὖν τοὺς μὲν ἀγαθοὺς πρὸς τὰ δεινὰ
καὶ ἐπικίνδυνα ὄντας, ἀνδρείους ἡγῇ εἶναι, τοὺς δὲ κακοὺς,
δειλούς; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἀγαθοὺς δὲ πρὸς 11
τὰ τοιαῦτα νομίζεις ἄλλους τινὰς, ἢ τοὺς δυναμένους αὐ-
τοῖς καλῶς χρῆσθαι; Οὐκ, ἀλλὰ τούτους, ἔφη.
Κακοὺς δὲ ἄρα τοὺς οἵους τούτοις κακῶς χρῆσθαι;
Τίνας γὰρ ἄλλους; ἔφη. Ἆρ' οὖν ἕκαστοι χρῶνται,
ὡς οἴονται δεῖν; Πῶς γὰρ ἄλλως; ἔφη. Ἆρα
οὖν οἱ μὴ δυνάμενοι καλῶς χρῆσθαι, ἴσασιν, ὡς δεῖ,
χρῆσθαι; Οὐ δήπου γε, ἔφη. Οἱ ἄρα εἰδότες,
ὡς δεῖ, χρῆσθαι, οὗτοι καὶ δύνανται; Μόνοι γε, ἔφη.
Τί δέ; οἱ μὴ διημαρτηκότες ἄρα κακῶς χρῶνται τοῖς
τοιούτοις; Οὐκ οἴομαι, ἔφη. Οἱ ἄρα κακῶς
χρώμενοι διημαρτήκασιν; Εἰκός γε, ἔφη. Οἱ
μὲν ἄρα ἐπιστάμενοι τοῖς δεινοῖς τε καὶ ἐπικινδύνοις κα-
λῶς χρῆσθαι, ἀνδρεῖοί εἰσιν, οἱ δὲ διαμαρτάνοντες τούτου
δειλοί; Ἔμοιγε δοκοῦσιν, ἔφη.

Βασιλείαν δὲ καὶ τυραννίδα ἀρχὰς μὲν ἀμφοτέρας 12
ἡγεῖτο εἶναι, διαφέρειν δὲ ἀλλήλων ἐνόμιζε. τὴν μὲν γὰρ,
ἑκόντων τε τῶν ἀνθρώπων καὶ κατὰ νόμους, τῶν πόλεων
ἀρχὴν, βασιλείαν ἡγεῖτο· τὴν δὲ ἀκόντων τε καὶ μὴ κατὰ
νόμους, ἀλλ' ὅπως ὁ ἄρχων βούλοιτο, τυραννίδα. καὶ
ὅπου μὲν ἐκ τῶν τὰ νόμιμα ἐπιτελούντων αἱ ἀρχαὶ καθί-

τῶν τε μαινομένων] Ita cum Stobæo et Voſſiano 1. Steph. ſec. τῶν γε eſt in reliquis libris, neutrum in Vatic. 1. et Florent. E.

11. αὐτοῖς καλῶς] Stobæus τούτοις καλῶς habet.

ὡς οἴονται] Ita cum Stobæo Caſtal. Brodæi libri, Beſſarionis, et Steph. ὡς οἷόν τε habent Edd. pr. et Vindob. οἷοί τ' εἰσι Voſſianus 1.

Τί δέ;] Stobæus Τί δαί; habet.

διαμαρτάνοντες] Juntina μὴ ἁμαρτόντες τοῦτο dat; τούτων Stobæus.

12. κατὰ νόμους] Stobæus κατὰ τοὺς νόμους habet.

σταντai, ταύτην τὴν πολιτείαν ἀριστοκρατίαν ἐνόμιζεν εἶναι· ὅπου δ' ἐκ τιμημάτων, πλουτοκρατίαν· ὅπου δ' ἐκ πάντων, δημοκρατίαν.

13 Εἰ δέ τις αὐτῷ περί του ἀντιλέγοι, μηδὲν ἔχων σαφὲς λέγειν, ἀλλ' ἄνευ ἀποδείξεως ἤτοι σοφώτερον φάσκων εἶναι, ὃν αὐτὸς λέγοι, ἢ πολιτικώτερον ἢ ἀνδρειότερον ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐπανῆγεν ἂν
14 πάντα τὸν λόγον ὧδέ πως· Φῂς σὺ ἀμείνω πολίτην εἶναι, ὃν σὺ ἐπαινεῖς, ἢ ὃν ἐγώ; Φημὶ γὰρ οὖν. Τί οὖν οὐκ ἐκεῖνο πρῶτον ἐπεσκεψάμεθα, τί ἐστιν ἔργον ἀγαθοῦ πολίτου; Ποιῶμεν τοῦτο. Οὐκοῦν ἐν μὲν χρημάτων διοικήσει κρατοίη ἂν ὁ χρήμασιν εὐπορωτέραν τὴν πόλιν ποιῶν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἐν δέ γε πολέμῳ, ὁ καθυπερτέραν τῶν ἀντιπάλων; Πῶς γὰρ οὔ; Ἐν δὲ πρεσβείᾳ, ἆρα ὃς ἂν φίλους ἀντὶ πολεμίων παρασκευάζῃ; Εἰκότως γε. Οὐκοῦν καὶ ἐν δημηγορίᾳ, ὁ στάσεις τε παύων καὶ ὁμόνοιαν ἐμποιῶν; Ἔμοιγε δοκεῖ.

Οὕτω δὲ τῶν λόγων ἐπαναγομένων, καὶ τοῖς ἀντιλέ-
15 γουσιν αὐτοῖς φανερὸν ἐγίγνετο τἀληθές. Ὁπότε δὲ αὐτός τι τῷ λόγῳ διεξίοι, διὰ τῶν μάλιστα ὁμολογουμένων ἐπορεύετο, νομίζων ταύτην τὴν ἀσφάλειαν εἶναι λόγου. τοιγαροῦν πολὺ μάλιστα ὧν ἐγὼ οἶδα, ὅτε λέγοι, τοὺς

ταύτην τὴν] Stobæus ταύτην μὲν τὴν, deinde πλουτοκράτειαν dat.

13. ὃν αὐτὸς] Margo Steph. ὧν αὐτὸς dat, οὗ malebat Weiſke, quoniam αὐτὸς ad Socratem ſit referendum.

ἂν πάντα] Zeunio ἀεὶ πάντα ſcribendum videbatur, probante Weiſkio. Verum ſæpe ita poſitum ἂν reperitur, ubi exempli cauſa refertur factum hominis aliquod.

14. Τί οὖν οὐκ—ἐπεσκεψάμεθα] Ex Vindob. et Florent. C. ἐπισκεψόμεθα dedit Erneſti probante Schützio, qui vulgatam formam hic locum habere negat. Margo Steph. cum Florent. A. B. ἐπισκεψώμεθα offert, quod Welſiana recepit. Florent. E. dat ἐπισκεψαιμεθα. Nihil mutatione opus eſſe docui ſupra ad iii. 11, 15.

Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.] Juntina ἔφη omiſit.

Ἔμοιγε δοκεῖ.] Edd. pr. δοκεῖ omittunt, quod Caſtal. addidit; eædem deinceps ἀληθὲς habent.

15. Ὁπότε δὲ] Omiſſum in Edd. pr. δὲ addidit Caſtal.

ἀκούοντας ὁμολογοῦντας παρεῖχε. ἔφη δὲ καὶ Ὅμηρον τῷ Ὀδυσσεῖ ἀναθεῖναι τὸ ἀσφαλῆ ῥήτορα εἶναι, ὡς ἱκανὸν αὐτὸν ὄντα διὰ τῶν δοκούντων τοῖς ἀνθρώποις ἄγειν τοὺς λόγους.

CAP. VII.

Demonſtrat Socrates, quid et quantum in arte quaque, velut geometria, aſtronomia, arithmetica, medica, diſcendum ſit, adeo ut, quæſtionibus intellectu difficilibus uſuque inanibus neglectis, eas res tantum cognoſcere jubeat, quæ ad vitam domeſticam civilemque recte inſtituendam

ΟΤΙ μὲν οὖν ἁπλῶς τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀπεφαίνετο
Σωκράτης πρὸς τοὺς ὁμιλοῦντας αὐτῷ, δοκεῖ μοι δῆλον
ἐκ τῶν εἰρημένων εἶναι· ὅτι δὲ καὶ αὐτάρκεις ἐν ταῖς
προσηκούσαις πράξεσιν αὐτοὺς εἶναι ἐπεμελεῖτο, νῦν τοῦτο
λέξω. πάντων μὲν γάρ, ὧν ἐγὼ οἶδα, μάλιστα ἔμελεν
αὐτῷ εἰδέναι, ὅτου τις ἐπιστήμων εἴη τῶν συνόντων αὐτῷ.
ὧν δὲ προσήκει ἀνδρὶ καλῷ κἀγαθῷ εἰδέναι, ὅ τι μὲν
αὐτὸς εἰδείη, πάντων προθυμότατα ἐδίδασκεν· ὅτου δὲ
αὐτὸς ἀπειρότερος εἴη, πρὸς τοὺς ἐπισταμένους ἦγεν αὐ-
τούς. Ἐδίδασκε δὲ καὶ μέχρι ὅτου δέοι ἔμπειρον εἶναι 2
ἑκάστου πράγματος τὸν ὀρθῶς πεπαιδευμένον. αὐτίκα
γεωμετρίαν μέχρι μὲν τούτου ἔφη δεῖν μανθάνειν, ἕως
ἱκανός τις γένοιτο, εἴ ποτε δεήσειε, γῆν μέτρῳ ὀρθῶς ἢ
παραλαβεῖν ἢ παραδοῦναι ἢ διανεῖμαι, ἢ ἔργον ἀποδεί-

τὸ ἀσφαλῆ] Edd. pr. τὸν habent. Socratis interpretationem laudat Dionyſius Halic. de Arte c. 8.

αὐτὸν ὄντα] Juntina pronomen omiſit.

1. αὐτάρκεις] Quod promiſerat cap. 3. docere, quomodo Socrates diſcipulos μηχανικοὺς effecerit, nunc exſequitur.

ἔμελεν αὐτοῦ] Sic Aldina, Caſtal. et Steph. ἐμὲ δ' ἐν τῷ Juntina. ἐπεμελεῖτο τοῦ alicunde appoſuit Brodæus.

εἴη] Edd. pr. ἦν dant, deinde προθυμώτατα.

ἀπειρότερος] Margo Steph. ἀπείρατος offert.

2. πράγματος] Negotii ex doctrina et ſcientia pendentis.

ἔργον ἀποδείξασθαι] *Ad opus faciendum agri portionem aſſignare*, interpretatus erat Erneſti: contra ego in priore Editione comparato loco Platonico vii. p. 151. ubi uſum geometriæ definit Socrates πρὸς στρατοπεδεύσεις καὶ καταλήψεις χωρίων καὶ συναγωγὰς καὶ ἐκτάσεις στρατιᾶς vertere hæc malueram: *operam aliquam perficere, ubi menſura geometrica opus eſt.* At enim Weiſke per linguæ leges hoc fieri poſſe negans, (debere enim eſſe ἢ ἄλλο τι ἔργον ἀποδ.) eam ſententiam non ſolum ab hoc loco alienam ſed vagam etiam nimis nec ſatis definitam eſſe cenſet; ideoque Erneſtium ſequitur. Contra ἀποδείξασθαι nego eſſe *aſſignare*; debebat enim ἀποδεῖξαι eſſe. Διανεῖμαι, ut παραλαβεῖν et παραδοῦναι, licet ad hereditatem et locationem agri referre: ἔργον ἀποδεῖξαι eſſet *ſervis opus in*

gerendamque pertinent.

ξασθαι. οὕτω δὲ τοῦτο ῥᾴδιον εἶναι μαθεῖν, ὥστε τὸν
προσέχοντα τὸν νοῦν τῇ μετρήσει, ἅμα τήν τε γῆν ὁπόση
3 ἐστὶν εἰδέναι, καὶ ὡς μετρεῖται ἐπιστάμενον ἀπιέναι. Τὸ
δὲ μέχρι τῶν δυσξυνέτων διαγραμμάτων γεωμετρίαν
μανθάνειν ἀπεδοκίμαζεν. ὅ τι μὲν γὰρ ὠφελοίη ταῦτα,
οὐκ ἔφη ὁρᾶν· καίτοι οὐκ ἄπειρός γε αὐτῶν ἦν. ἔφη δὲ
ταῦτα ἱκανὰ εἶναι ἀνθρώπου βίον κατατρίβειν, καὶ ἄλ-
λων πολλῶν τε καὶ ὠφελίμων μαθημάτων ἀποκωλύειν.
4 Ἐκέλευε δὲ καὶ ἀστρολογίας ἐμπείρους γίγνεσθαι, καὶ
ταύτης μέντοι μέχρι τοῦ νυκτός τε ὥραν καὶ μηνὸς καὶ
ἐνιαυτοῦ δύνασθαι γιγνώσκειν, ἕνεκα πορείας τε καὶ
πλοῦ καὶ φυλακῆς· καὶ ὅσα ἄλλα ἢ νυκτὸς ἢ μηνὸς ἢ

agro faciundum ad menſuram diſtribuere. Sed vel ſic τοῖς δούλοις additis opus erat. Quod vero ait vir doctus Xenophontem debuiſſe ex interpretatione mea ſcribere ἢ ἄλλο τι ἔργον ἀποδείξασθαι, majus habet pondus. Quicquid ſit. ἀποδείξασθαι vix locum habet, aut eſt uſu rariore pro ἀποδεῖξαι poſitum. Jam vero ἔργον, *opus* ἀποδεῖξαι (vel ἀποδείξασθαι) *factum ad menſuram juſtam demonſtrare, et approbare exigenti* interpretor, veluti ſupra iii. 10, 10. τὸν ῥυθμὸν δὲ πότερα μέτρῳ ἢ σταθμῷ ἐπιδεικνύων (malim ἀποδεικνύων) πλείονος τιμᾷ;

3. ὅ τι] De ſententia Socratica ſic ad h. l. Zeune: "Socrates non omnino improbabat geometriæ et aſtronomiæ ſtudium, ſed phyſicorum ſuæ ætatis morem, qui omnem operam collocabant in quæſtionibus difficilioribus de figura terræ &c. neglecta prorſus philoſophia morali. Cum Xenophonte convenit ipſe Plato Phæd. c. 46. ſeq. Atque ſane ab uſu vitæ communis et moralis, quam ſolam ſpectabat Philoſophus, alienum erat ſummum ejuſmodi rerum ſtudium." In tanta artium mechanicarum infantia et inepto coſmologorum more, geometriam et aſtronomiam ad res intellectum humanum tranſcendentes accommodare conantium, non mirabimur ſententiam Socratis, qui mores hominum excoli malebat, quam victum atque ingenium artium ſubtilitate. Eandem hodie cantilenam repetunt, qui artes iſtas plane ignorant.

οὐκ ἄπειρος] Habuerat enim Theodorum Cyrenæum magiſtrum, de quo ſupra iv. 2, 10.

μαθημάτων] Suſpectum Weiſkio vocabulum, quoniam Beſſarion omiſit, deinde ipſe Xenophon ſect. 5. eandem ſententiam abſque hoc vocabulo repetit: denique Themiſtius Orat. p. 318. de Socrate loquens: οὗτος ταῦτα μὲν οὐκ ἐνόμιζεν εὑρετὰ εἶναι ἀνθρώπῳ, ἀλλὰ κατατρίβειν τὸν βίον καὶ τῶν ὠφελίμων ἀποκωλύειν omiſit μαθημάτων. Sed auctoritas Themiſtii poteſt etiam ad ſectionem 5. referri.

4. ἀστρολογίας] Margo Steph. ἀστρονομίας annotavit.

νυκτός τε ὥραν] Sequitur ſtatim τὰς ὥρας τῶν εἰρημένων: et ſupra iv. 3, 4. pariter ſunt ἡμέρας et νυκτὸς ὥραι, deinde μηνὸς μέρη. Huc pertinet locus Platonis Reipubl. vii. p. 153. Τρίτον θῶμεν τοῖς νέοις μάθημα τὴν ἀστρονομίαν· τὸ γὰρ περὶ ὥρας εὐαισθητοτέρως ἔχειν καὶ μηνῶν καὶ ἐνιαυτῶν οὐ μόνον γεωργίᾳ οὐδὲ ναυτιλίᾳ προσήκει ἀλλὰ καὶ στρατηγίᾳ οὐχ ἧττον.

ἕνεκα] Edd. pr. cum Pariſ. 2. τοῦ additum habent deinceps. ſequens ἄλλα omittunt tres libri Vaticani.

ἐνιαυτοῦ πράττεται, πρὸς ταῦτ' ἔχειν τεκμηρίοις χρῆσθαι,
τὰς ὥρας τῶν εἰρημένων διαγιγνώσκοντας. Καὶ ταῦτα
δὲ ῥάδια εἶναι μαθεῖν παρά τε τῶν νυκτοτηρῶν καὶ κυ-
βερνητῶν καὶ ἄλλων πολλῶν, οἷς ἐπιμελὲς ταῦτα εἰδέ-
ναι. Τὸ δὲ μέχρι τούτου ἀστρονομίαν μανθάνειν, μέχρι 5
τοῦ καὶ τὰ μὴ ἐν τῇ αὐτῇ περιφορᾷ ὄντα, καὶ τοὺς πλα-
νήτας τε καὶ ἀσταθμήτους ἀστέρας γνῶναι, καὶ τὰς
ἀποστάσεις αὐτῶν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τὰς περιόδους καὶ
τὰς αἰτίας αὐτῶν ζητοῦντας κατατρίβεσθαι, ἰσχυρῶς
ἀπέτρεπεν. ὠφέλειαν μὲν γὰρ οὐδεμίαν οὐδ' ἐν τούτοις
ἔφη ὁρᾷν· (καίτοι οὐδὲ τούτων γε ἀνήκοος ἦν·) ἔφη δὲ καὶ
ταῦτα ἱκανὰ εἶναι κατατρίβειν ἀνθρώπου βίον, καὶ πολ-
λῶν καὶ ὠφελίμων ἀποκωλύειν. Ὅλως δὲ, τῶν οὐρα- 6
νίων, ᾗ ἕκαστα ὁ θεὸς μηχανᾶται, φροντιστὴν γίγνεσθαι
ἀπέτρεπεν· οὔτε γὰρ εὑρετὰ ἀνθρώποις αὐτὰ ἐνόμιζεν
εἶναι, οὔτε χαρίζεσθαι θεοῖς ἂν ἡγεῖτο τὸν ζητοῦντα, ἃ

διαγιγνώσκοντας.] Edd. pr. et Parif. 2. διαγιγνώσκοντα habent.

τῶν νυκτοθηρῶν] Edd. pr. τῶν omittunt. Margo Steph. νυκτοτηρῶν præbet, quod in priore Editione revocaveram. Locus enim Platonis in Sophifta p. 13. ed. Fifcheri de nocturna pifcatione, πυρευτικῇ, alienus eft ab hoc loco, et inepte ab Erneftio comparatur. Cum facibus enim ifta pifcatio peragitur. Præterea quid pifcatoribus cum fideribus? nifi quod pifces quidam fub aftris quibufdam latere, migrare et capi dicuntur. Venatores autem præter lunam fiderum reliquorum rationem plane negligunt. Contra φρυκτωροὶ, qualem pingit Æfchylei Agamemnonis initium, obfervator ignium prænuntiorum, cuftos in fpeculis oræ, quem bis nominavit Thucydides libro 3. et 8. et in civitate fua Aves conftituunt apud Ariftoph. verfu 1161. fiderum ortus facile difcere et obfervare poterant. Ergo veriorem lectionem νυκτοτηρῶν cenfeo.

5. μέχρι τούτου] Valckenario inutilem interpolationem cenfenti hæc verba non affentitur Weifke comparans locum Platonis Legg. ii. p. 95. μέχρι γε τοσούτου πεπαιδεῦσθαι σχεδὸν ἀναγκαῖον, μέχρι τοῦ δυνατὸν εἶναι.

τὰ μὴ—ὄντα] Quæ non communi eodemque cœli motu circumacta proprio fibi motu feruntur, ut recte ex Diogene Laertio vii. fect. 144. interpretatur Edwards.

ἀσταθμήτους ἀστέρας] *Planetas* interpretantur Brodæus, Ernefti aliique; rectius cum Brodæo Weifke *cometas*, ad eofque verba τὰς αἰτίας αὐτῶν præcipue refert. Diogenes enim Apolloniates ἀστέρας εἶναι τοὺς κομήτας ftatuerat, tefte Plutarcho de Plac. Phil. iii. 2. et Pythagoreorum aliqui adeo cometas docuerant διά τινος ὡρισμένου χρόνου περιοδικῶς ἀνατέλλειν. Cf. Olympiodorus ad Meteorol. Ariftotelis p. 11. a.

περιόδους] *Tempus circularis eorum motus, non ipfam viam vel periodum* interpretatur Weifke.

ἀνήκοος] Cf. Platonis Phædo fect. 46.

6. φροντιστὴν] Compara difputationem fupra i. 1, 11. feqq.

ἐκεῖνοι σαφηνίσαι οὐκ ἐβουλήθησαν. κινδυνεῦσαι δ' ἂν
ἔφη καὶ παραφρονῆσαι τὸν ταῦτα μεριμνῶντα, οὐδὲν ἧττον
ἢ Ἀναξαγόρας παρεφρόνησεν, ὁ μέγιστον φρονήσας ἐπὶ
7 τῷ τὰς τῶν θεῶν μηχανὰς ἐξηγεῖσθαι. Ἐκεῖνος γὰρ
λέγων μὲν τὸ αὐτὸ εἶναι πῦρ τε καὶ ἥλιον, ἠγνόει ὡς τὸ
μὲν πῦρ οἱ ἄνθρωποι ῥᾳδίως καθορῶσιν, εἰς δὲ τὸν ἥλιον
οὐ δύνανται ἀντιβλέπειν· καὶ ὑπὸ μὲν τοῦ ἡλίου κατα-
λαμπόμενοι τὰ χρώματα μελάντερα ἔχουσιν, ὑπὸ δὲ τοῦ
πυρὸς οὔ. ἠγνόει δὲ καὶ ὅτι τῶν ἐκ τῆς γῆς φυομένων
ἄνευ μὲν ἡλίου αὐγῆς οὐδὲν δύναται καλῶς αὔξεσθαι,
ὑπὸ δὲ τοῦ πυρὸς θερμαινόμενα πάντα ἀπόλλυται. Φά-
σκων δὲ τὸν ἥλιον λίθον διάπυρον εἶναι, καὶ τοῦτο ἠγνόει
ὅτι λίθος μὲν ἐν πυρὶ ὢν οὔτε λάμπει, οὔτε πολὺν χρόνον
ἀντέχει· ὁ δὲ ἥλιος τὸν πάντα χρόνον πάντων λαμπρότα-
8 τος ὢν διαμένει. Ἐκέλευε δὲ καὶ λογισμοὺς μανθάνειν·
καὶ τούτων δὲ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ἐκέλευε φυλάττεσθαι
τὴν μάταιον πραγματείαν. μέχρι δὲ τοῦ ὠφελίμου πάντα
καὶ αὐτὸς συνεπεσκόπει καὶ συνδιεξῄει τοῖς συνοῦσι.
9 Προέτρεπε δὲ σφόδρα καὶ ὑγιείας ἐπιμελεῖσθαι τοὺς
συνόντας, παρά τε τῶν εἰδότων μανθάνοντας ὅσα ἐνδέ-
χοιτο, καὶ ἑαυτῷ ἕκαστον προσέχοντα διὰ παντὸς τοῦ

ἐπὶ τῷ] Anaxagoras enim quid de ſole ſtatuerit, mox dicetur. Præterea ſtudioſe ſiderum magnitudines, intervalla, curſus anquirebat, Cic. Tuſc. v. 4. ſtatuebat, lunam eſſe terram, Plat. Apol. 14. ſeu, ſecundum Laert. ii. 7. in luna eſſe οἰκήσεις, λόφους, φάραγγας: idem docuit, eſſe lunæ καταυγασμοὺς et σκιὰν, Plutarch. Nic. c. 23. *Zeune.*

7. τὸ αὐτὸ εἶναι] Edd. pr. τὸν αὐτὸν εἶναι πῦρ καί. Florent. E. ἠγνόει ὅτι ὡς τὸ &c.

ἠγνόει δὲ καὶ ὅτι] Ita cum Florentino libro E. ſcripſi pro ἠγ. δὲ ὅτι καί.

λίθον διάπυρον] Solem dictum eſſe μύδρον διάπυρον ab Anaxagora, teſtatur Laertius ii. 8. Scholiaſtes Eurip. Oreſt. v. 982. et alii. Μύδρος vero hic non eſt *ferrum candens*, ut Callim. Dian. 49. ſed *lapis*, ſive *globus lapideus igneus.* ut Socrates h. l. et Plat. Apol. 14. accepit. Cui conſentit Scholiaſtes Eurip. l. l. et Suidas, qui voce Ἀναξαγόρας· οὗτός ἐστιν, inquit, ὁ τὸν ἥλιον εἰπὼν μύδρον διάπυρον, τουτέστι πύρινον λίθον. *Zeune.*

ὅτι λίθος μὲν] Florent. E. ὅτι ὁ λίθος μὲν habet.

λαμπρότατος] Ita ex tribus Vaticanis libris vulgatum λαμπρότερος correxi.

8. συνεπεσκόπει] Edd. pr. συνεσκόπει, et mox Juntina συνδιέξεισι habet.

βίου, τί βρῶμα ἢ τί πόμα ἢ ποῖος πόνος συμφέροι αὐτῷ, καὶ πῶς τούτοις χρώμενος ὑγιεινότατ᾽ ἂν διάγοι. τὸν γὰρ οὕτω προσέχοντα ἑαυτῷ ἔργον ἔφη εἶναι εὑρεῖν ἰατρὸν τὰ πρὸς ὑγίειαν συμφέροντα αὐτῷ μᾶλλον διαγιγνώσκοντα ἑαυτοῦ. Εἰ δέ τις μᾶλλον ἢ κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν ὠφελεῖσθαι βούλοιτο, συνεβούλευε μαντικῆς ἐπιμελεῖσθαι. τὸν γὰρ εἰδότα, δι᾽ ὧν οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῶν πραγμάτων σημαίνουσιν, οὐδέποτ᾽ ἔρημον ἔφη γίγνεσθαι συμβουλῆς θεῶν.

CAP. VIII.

Demonftratur Socratem capitali judicio condemnatum minime mendacii de dæmonio fibi fignificante, fi quid fit omittendum aut faciendum, coargui. Ad ex-

ΕΙ δέ τις, ὅτι, φάσκοντος αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον ἑαυτῷ προσημαίνειν ἅ τε δέοι καὶ ἃ μὴ δέοι ποιεῖν ὑπὸ τῶν δικαστῶν κατεγνώσθη θάνατος, οἴεται αὐτὸν ἐλέγχεσθαι περὶ τοῦ δαιμονίου ψευδόμενον, ἐννοησάτω πρῶτον μέν, ὅτι οὕτως ἤδη τότε πόρρω τῆς ἡλικίας ἦν, ὥστ᾽, εἰ καὶ μὴ τότε, οὐκ ἂν πολλῷ ὕστερον τελευτῆσαι τὸν βίον· εἶτα, ὅτι τὸ μὲν ἀχθεινότατον τοῦ βίου, καὶ ἐν ᾧ πάντες τὴν διάνοιαν μειοῦνται, ἀπέλειπεν· ἀντὶ δὲ τούτου τῆς ψυχῆς

9. συμφέροι] Aldinum συμφέρει in Steph. primam et Leonclav. priores manavit.

ὑγιεινότατ᾽ ἂν] Juntina omiffo ἂν dat ὑγιεινότατα.

τὸν γὰρ—προσέχοντα] Ita cum Voffiano 1. Ernefti, quem fequitur etiam Schütz: antiquum τοῦ γὰρ—προσέχοντος reduxit et defendit inepte Zeune, et Weifke genitivum a μᾶλλον pendere cenfens. Quoniam ita incommodum eft pronomen ἑαυτοῦ in extrema fectione, Beffarionem illud omififfe monens Weifke delet.

ἑαυτῷ] Vindob. αὐτῷ habet.

διαγιγνώσκοντα] Tacitus Ann. vi. 46. *Tiberius folitus erat eludere medicorum artes, eofque, qui poft tricefimum ætatis annum ad internofcenda corpori fuo utilia vel noxia alieni confilii indigerent.* Huic loco ab Erneftio comparato addo Plutarcheum de Sanitate tuenda p. 407. ed. Hutten. ἤκουσα Τιβέριόν ποτε Καίσαρα εἰπεῖν, ὡς ἀνὴρ ὑπὲρ ἑξήκοντα γεγονὼς ἔτη καὶ προτείνων ἰατρῷ χεῖρα, καταγέλαστός ἐστιν. Sequuntur ibi plura, quæ ad illuftrandum Socraticum præceptum faciunt.

10. μαντικῆς] De fe Xenophon in Anabafi v. 6, 29. ἤδει γὰρ καὶ ἐμὲ οὐκ ἄπειρον ὄντα, διὰ τὸ ἀεὶ παρεῖναι τοῖς ἱεροῖς. Cf. Cyropædiæ i. 6, 2. feqq.

1. κατεγνώσθη θάνατος] Juntina κατεγνώθη habet, et libri Brodæi θανάτου. Ceterum comma poft ποιεῖν pofitum fuftuli, quoniam verba κατεγνώσθη θάνατος copulari debent cum illis αὐτοῦ φάσκοντος.

πόρρω] Septuaginta annos natus, tefte Diogene et Maximo Tyrio Diff. ix. 8.

ἀπέλειπεν] Rectius ἀπέλιπεν legit hic olim et expreffit imitatione au-

tremum fit brevis repetitio argumentorum, quæ per hos commentarios ſunt tracta-ta.

τὴν ῥώμην ἐπιδειξάμενος εὔκλειαν προσεκτήσατο, τήν τε δίκην πάντων ἀνθρώπων ἀληθέστατα καὶ ἐλευθεριώτατα καὶ δικαιότατα εἰπὼν, καὶ τὴν κατάγνωσιν τοῦ
2 θανάτου πρᾳότατα καὶ ἀνδρωδέστατα ἐνεγκών. Ὁμολογεῖται γὰρ, οὐδένα πω τῶν μνημονευομένων ἀνθρώπων κάλλιον θάνατον ἐνεγκεῖν. ἀνάγκη μὲν γὰρ ἐγένετο αὐτῷ μετὰ τὴν κρίσιν τριάκοντα ἡμέρας βιῶναι διὰ τὸ Δήλια μὲν ἐκείνου τοῦ μηνὸς εἶναι, τὸν δὲ νόμον μηδένα ἐᾶν δημοσίᾳ ἀποθνήσκειν, ἕως ἂν ἡ θεωρία ἐκ Δήλου ἐπανέλθῃ. καὶ τὸν χρόνον τοῦτον ἅπασι τοῖς συνήθεσι φανερὸς ἐγένετο οὐδὲν ἀλλοιότερον διαβιοὺς ἢ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον· καίτοι τὸν ἔμπροσθέν γε πάντων ἀνθρώπων μάλιστα ἐθαυμάζετο ἐπὶ τῷ εὐθύμως τε καὶ εὐκόλως ζῆν.
3 Καὶ πῶς ἂν τις κάλλιον ἢ οὕτως ἀποθάνοι; ἢ ποῖος ἂν εἴη θάνατος καλλίων ἢ ὃν ἄν κάλλιστά τις ἀποθάνοι; ποῖος δ᾽ ἂν γένοιτο θάνατος εὐδαιμονέστερος τοῦ καλλί-

ctor Apologiæ inter Xenophontea 32. τοῦ μὲν γὰρ βίου τὸ χαλεπώτατον ἀπέλιπε, τῶν δὲ θανάτων τοῦ ῥᾴστου ἔτυχε.

ἐνεγκὼν] Juntina ἐνέγκας habet.

2. Δήλια] Plato Phædonis ſect. 1. ἔτυχε τῇ προτεραίᾳ τῆς δίκης ἡ πρύμνα ἐστεμμένη τοῦ πλοίου, ὃ εἰς Δῆλον Ἀθηναῖοι πέμπουσι κατ᾽ ἔτος.—Τοῦτό ἐστι τὸ πλοῖον, ὥς φασιν Ἀθηναῖοι, ἐν ᾧ Θησεύς ποτε εἰς Κρήτην τοὺς δὶς ἑπτὰ ἐκείνους ᾤχετο ἄγων καὶ ἔσωσέ τε καὶ αὐτὸς ἐσώθη. Τῷ οὖν Ἀπόλλωνι εὔξαντο τότε, εἰ σωθεῖεν, ἑκάστου ἔτους θεωρίαν ἀπάξειν εἰς Δῆλον· ἣν δὴ ἀεὶ καὶ νῦν ἔτι ἐξ ἐκείνου κατ᾽ ἐνιαυτὸν τῷ θεῷ πέμπουσιν· Ἐπειδὰν οὖν ἄρξωνται τῆς θεωρίας, νόμος ἐστὶν αὐτοῖς ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ καθαρεύειν τὴν πόλιν καὶ δημοσίᾳ μηδένα ἀποκτιννύναι, πρὶν ἂν εἰς Δῆλον ἀφίκηται τὸ πλοῖον καὶ πάλιν δεῦρο. Τοῦτο δ᾽ ἐνίοτε ἐν πολλῷ χρόνῳ γίνεται, ὅταν τύχωσιν οἱ ἄνεμοι ἀπολαβόντες αὐτούς. Ἀρχὴ δὲ τῆς θεωρίας, ἐπειδὰν ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος στέψῃ τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου.

ἡ θεωρία] Stephanus et Ruhnkenius θεωρὶς corrigebant, quo nomine navis legationem ſacram, θεωρίαν, vehens, dicta fuit; et Beſſarionis verſio *ni prius a Delo navis ſacra rediiſſet* habet; ſed vulgata poteſt tamen defendi.

καίτοι τὸν] Cum Brodæo Weiſke τὸν ſcribendum pro τῶν eſſe monuit; alioquin debere eſſe καί τοι πάντων γε τῶν ἔμ. ἀνθρ. De ordine non quæro; ſententia enim ipſa flagitat correctionem. Cur enim Socrates omnium hominum, qui antea vixerint, nec potius omnium ſuæ ætatis hominum ſuaviſſime et hilariſſime vixiſſe dicatur?

3. εὐδαιμονέστερος] Edd. primarum εὐδαιμονέστατος ex Brodæi lectione correxit Caſtalio primus. Ceterum ſed et mihi adhuc ſententia eadem quam in priore editione publicavi, quamque ut repetam iiſdem verbis, facit et res et diſputatio Weiſkii contraria. *Conſilium hoc præfatur Xenophon, demonſtrare ſe velle, de dæmonio, quod ſibi ſemper quæ agenda atque omittenda eſſent, ſignificare Socrates*

στου; ἢ ποῖος θεοφιλέστερος τοῦ εὐδαιμονεστάτου; Λέξω 4
δὲ καὶ ἃ Ἑρμογένους τοῦ Ἱππονίκου ἤκουσα περὶ αὐτοῦ. ἔφη γάρ, ἤδη Μελίτου γεγραμμένου αὐτὸν τὴν γραφήν, αὐτὸς ἀκούων αὐτοῦ πάντα μᾶλλον ἢ περὶ τῆς δίκης διαλεγομένου, λέγειν αὐτῷ, ὡς χρὴ σκοπεῖν ὅ τι ἀπολογήσεται. τὸν δὲ τὸ μὲν πρῶτον εἰπεῖν· Οὐ γὰρ δοκῶ σοι τοῦτο μελετῶν διαβεβιωκέναι; Ἐπεὶ δὲ αὐτὸν ἤρετο,

affirmabat, mendacii non fuiſſe convictum, in judicio illo, quo morte damnatus fuerit, quod alicui poſſit videri. Verum argumenta, quæ ſtatim ab initio ſequuntur, non pertinent ad ſuſpicionem vel opinionem hanc redarguendam, ſed illa demum, quæ ſectio 4. et ſequentes referunt, ubi Socrates admonitus ab amicis, ut, quid in judicio accuſatoribus reſpondeat, cogitet, bis ſe jam ea de re cogitare voluiſſe refert, abnuiſſe tamen dæmonium; atque inde ſe cœpiſſe intelligere, diis etiam placere, ut vitam potius morte placidiſſima nunc et honeſtiſſima concludat, quam in ſenectutem forte moleſtiſſimam et graviſſimam ſervet et procraſtinet. Deinde multis rationibus et vitæ ante actæ argumentis docere conatur benevolentiam Deorum ſibi etiam ex hac dæmonii ſui admonitione fieri manifeſtam. Quæ igitur ante ſectionem 4. traduntur, ſaltem præpoſtero ordine poſita nemo facile non ſentiet. Addo nunc ſectionem inprimis tertiam reliquas ineptiis ſophiſticis dictionis ſuperare; quale enim eſt illud πῶς ἂν τις κάλλιον ἢ οὕτως ἀποθάνοι; ἢ ποῖος ἂν εἴη θάνατος καλλίων ἢ ὃν ἄν κάλλιστά τις ἀποθάνοι. ubi alterum membrum continet ineptam interpretationem, quis ſit θάνατος καλὸς, cum gradatim potius adſcendere concluſio deberet. Deinde οὕτως refertur aperte ad narrationem de morte Socratis, quæ præcedere debebat, hic vero ſequitur.

Contra Weiſke omnia ſana et integra cenſens conſilio ſuo Xenophontem demum ſect. 3. et lectoris expectationi fatisfacere ait. Per Soritem enim doceri mortem Socratis fuiſſe θεοφιλῆ. Hujus ſyllogiſmi primum eſſe membrum, mortem Socratis fuiſſe glorioſam: alterum, eandem fuiſſe beatam: tertium, fuiſſe eandem θεοφιλῆ, quoniam dii hominibus ſibi amatis tantum mortem beatam contingere patiantur. Atque ita ſimul objectioni de dæmonio Socratis reſponderi putat vir doctus. Sed hic tantus eſt ſtupor ingenii mei, uti nec Soritem videam, nec, ſi is adeſſet, equidem intelligam, quid ita ad refellendam de dæmonio objectionem faciat. Judicium igitur penes lectores doctos atque æquos eſto.

4. Ἑρμογένους] Quem Xenophon Sympoſio ſuo inſeruit cap. i. ſect. 3. cap. iii. ſect. 14. cap. iv. ſect. 47—50. et vi. ſect. 2. et ut virum bonum Socratiſque inprimis amantem et ſtudioſum laudavit. De eodem eſt in Apologia ſect. 2. et in Platonis Cratylo ſect. 1. ubi Socrates jocans ad eum de Prodico ait: οἴεται γὰρ ἴσως σε χρημάτων ἐφιέμενον κτήσεως ἀποτυγχάνειν ἑκάστοτε. Locus clariſſimus eſt ſect. 11. εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ σοφισταί, οἷσπερ καὶ ὁ ἀδελφός σου Καλλίας πολλὰ τελέσας χρήματα σοφὸς δοκεῖ εἶναι· ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἐγκρατὴς εἶ τῶν πατρῴων, λιπαρεῖν χρὴ τὸν ἀδελφὸν καὶ δεῖσθαι αὐτοῦ διδάξαι σὲ τὴν ὀρθότητα περὶ τούτων ἣν ἔμαθε παρὰ Πρωταγόρου. Poſt mortem igitur patris Callias ſolus bona patris Hipponici poſſediſſe videtur: et egenum Hermogenem prodit narratio ſupra ii. 10. poſita.

ἤκουσα] Aberat enim ipſe cum Cyro in Aſia militans. Ceterum eadem exſtant totidem verbis in Apologia ſect. 2. ſeqq.

ἀπολογήσεται] Edd. pr. ἀπολογήσηται. In Apologia oratio directa adhibetur.

γὰρ—τοῦτο μελετῶν] Apologia omiſſo γὰρ pronomini τοῦτο verbum ἀπολογεῖσθαι male repetitum ſubſtituit.

ὅπως; εἰπεῖν αὐτὸν, ὅτι οὐδὲν ἄλλο ποιῶν διαγεγένηται, ἢ διασκοπῶν μὲν τά τε δίκαια καὶ τὰ ἄδικα, πράττων δὲ τὰ δίκαια καὶ τῶν ἀδίκων ἀπεχόμενος· ἥνπερ νομίζοι καλλίστην μελέτην ἀπολογίας εἶναι.
5 Αὐτὸς δὲ πάλιν εἰπεῖν, Οὐχ ὁρᾷς, ὦ Σώκρατες, ὅτι οἱ Ἀθήνησι δικασταὶ πολλοὺς μὲν ἤδη μηδὲν ἀδικοῦντας, λόγῳ ἀχθεσθέντες ἀπέκτειναν, πολλοὺς δὲ ἀδικοῦντας ἀπέλυσαν; Ἀλλὰ νὴ τὸν Δία, φάναι αὐτὸν, ὦ Ἑρμόγενες, ἤδη μου ἐπιχειροῦντος φροντίσαι τῆς πρὸς τοὺς δικαστὰς ἀπολογίας, ἠναντιώθη τὸ δαιμόνιον.
6 Καὶ αὐτὸς εἰπεῖν, Θαυμαστὰ λέγεις· τὸν δὲ Θαυμάζεις, φάναι, εἰ τῷ θεῷ δοκεῖ βέλτιον εἶναι, ἐμὲ τελευτᾶν τὸν βίον ἤδη; οὐκ οἶσθ᾽, ὅτι μέχρι μὲν τοῦδε τοῦ χρόνου ἐγὼ οὐδενὶ ἀνθρώπων ὑφείμην ἂν οὔτε βέλτιον οὔθ᾽ ἥδιον ἐμοῦ βεβιωκέναι; ἄριστα μὲν γὰρ οἶμαι ζῆν τοὺς ἄριστα ἐπιμελομένους

ὅτι οὐδὲν—εἶναι] Multo brevius Apologia *ὅτι οὐδὲν ἄδικον διαγεγένημαι ποιῶν, ἥν περ νομίζω μελ. εἶναι καλλίστην ἀπολογίαν.* Ordo verborum postremorum hic mihi concinnior esse videtur, quam in nostro loco.

τά τε δίκαια] Edd. pr. *τε* omittunt.

5. *Αὐτὸς δὲ*] Ad *αὐτὸς* intellige *ἔφη*, ut antea *ἔφη αὐτὸς λέγειν* et post *καὶ αὐτὸς εἰπεῖν*, quo utroque loco Wellsius *αὐτὸν* habet cum Steph. priore. Præterea *δὲ* Edd. pr. omittunt.

ὅτι οἱ Ἀθ. δικασταὶ] Apologia *οὐχ ὁρᾷς τὰ Ἀθηναίων δικαστήρια, ὡς πολλάκις μὲν οὐδὲν ἀδικοῦντας λόγῳ παραχθέντες ἀπέκτειναν.* multo pejus.

ἀπέλυσαν] Ante hoc verbum desiderantur quæ Apologia servavit, concinnitatis ratione habita, ut verba antecedentia *λόγῳ ἀχθεσθέντες* sequentibus etiam sensu æquentur: *ἢ ἐκ λόγου οἰκτίσαντες ἢ ἐπιχαρίτως εἰπόντας.* De lacuna admonuit etiam Reiske.

ἤδη μοῦ] Apol. *καὶ δὶς ἤδη ἐπιχ. μου σκοπεῖν περὶ τῆς ἀπολ.* brevius et concinnius. Verba *καὶ δὶς* ab interpolatore esse non videntur. Ceterum pejus ibi legitur *ἐναντιοῦται.*

6. *εἰ τῷ θεῷ*] Apologia *εἰ καὶ τῷ θ.* habet, rectius. cetera ibi sunt breviora sed minus concinna; *δοκεῖ ἐμὲ β. εἶναι ἤδη τελευτᾷν*; nisi quod magis numerose *τελευτᾷν* extremo loco collocatur. Verba *τὸν βίον* ut suspecta notavit Stephanus, nescio quam ob causam.

τοῦδε] Apol. *τοῦ χρόνου* omittit, pejus autem *ἂν οὔτε* et deinde *οὔθ᾽ ἥδιον.* In Juntina *μέχρι* excidit, et *ἐμαυτοῦ* est pro *ἐμοῦ.*

ἄριστα μὲν γὰρ—usque ad sect. 7. *βέλτιστοι γίγνεσθαι*] Hæc in compendium redegit auctor Apologiæ ita, ut sententiam plane mutilaret. *ὅπερ γὰρ ἥδιστόν ἐστιν, ᾔδειν, ὁσίως μοι καὶ δικαίως ἅπαντα τὸν βίον βεβιωμένον· ὥστε ἰσχυρῶς ἀγάμενος ἐμαυτὸν, ταὐτὰ εὕρισκον καὶ τοὺς ἐμοὶ συγγινομένους γιγνώσκοντας περὶ ἐμοῦ.* ubi membrum prius, *τῷ βέλτιον βεβιωκέναι* respondens, librarii culpa omitti potuit; sed auctoris est ignavia non sentientis, quantum conscientia vitæ pure et sancte actæ differat a voluptatis in dies crescentis sensu, si quis meliorem semper fieri se animadverterit. Hæc est summa vitæ voluptas, illa suavissima vitæ

τοῦ ὡς βελτίστους γίγνεσθαι, ἥδιστα δὲ τοὺς μάλιστα
αἰσθανομένους ὅτι βελτίους γίγνονται. Ἃ ἐγὼ μέχρι 7
τοῦδε τοῦ χρόνου ᾐσθανόμην ἐμαυτῷ συμβαίνοντα, καὶ τοῖς
ἄλλοις ἀνθρώποις ἐντυγχάνων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους
παραθεωρῶν ἐμαυτὸν οὕτω διατετέλεκα περὶ ἐμαυτοῦ
γιγνώσκων. καὶ οὐ μόνον ἐγὼ, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐμοὶ φίλοι
οὕτως ἔχοντες γνώμης περὶ ἐμοῦ διατελοῦσιν· οὐ διὰ τὸ
φιλεῖν ἐμὲ, (καὶ γὰρ οἱ τοὺς ἄλλους φιλοῦντες οὕτως
ἂν εἶχον πρὸς τοὺς ἑαυτῶν φίλους,) ἀλλὰ διόπερ καὶ
αὐτοὶ ἂν οἴονται ἐμοὶ συνόντες βέλτιστοι γίγνεσθαι. Εἰ 8
δὲ βιώσομαι πλείω χρόνον, ἴσως ἀναγκαῖον ἔσται τὰ τοῦ
γήρως ἀποτελεῖσθαι, καὶ ὁρᾷν τε καὶ ἀκούειν ἧττον, καὶ
διανοεῖσθαι χεῖρον, καὶ δυσμαθέστερον καὶ ἐπιλησμονέ-
στερον ἀποβαίνειν, καὶ ὧν πρότερον βελτίων ἦν, τούτων
χείρω γίγνεσθαι. ἀλλὰ μὴν ταῦτά γε μὴ αἰσθανομένῳ
μὲν ἀβίωτος ἂν εἴη ὁ βίος, αἰσθανόμενον δὲ πῶς οὐκ

actæ recordatio. De illa vero loqui voluit Xenophon.

τοὺς ἄριστα] Sufpicor ex antecedentibus huc relatum a librario; Xenophon autem, fi verbo voluit adjungere adverbium, quod refpondeat fequenti μάλιστα, aliud quid fcripfit. Vis fententiæ omnis fpectatur in vocabulis ἄριστα ζῆν et βέλτιστοι γίγνεσθαι, ut in altera τὸ μάλιστα αἰσθ. ὁ β. γ. efficit τὸ ἥδιστα ζῆν. Sola igitur concinnitas defiderat vocabulum, quod refpondeat illi μάλιστα.

7. ᾐσθανόμην] Si cum Weifkio αἰσθανόμενος fcripferis, oratio erit non folum facilior, fed etiam rectior. Minime enim cum imperfecto congruit fequens διατετέλεκα.

ἔχοντες γνώμης] Ex folo Voffiano 1. γνώμης acceffit.

οἴονται] Steph. fecundæ et Edd. pr. οἴωνται revocavit Zeune. Mihi γίγνεσθαι in γενέσθαι propter additum ἄν, mutandum effe videtur, quod futuri fignificationem incerti indit aorifto tempori. Forte tamen ἂν rectius deletur.

8. πλείω χρόνον] Apol. Νῦν δὲ εἰ ἔτι προβήσεται ἡ ἡλικία οἶδ' ὅτι ἀνάγκη ἔσται—ἀποτελᾶσθαι. Ubi οἶδ' ὅτι Socrati de futuris non vaticinari volenti minime convenit; ἀποτελεῖσθαι autem verum eft, igitur vulgatum h. l. ἐπιτελ. correxi.

ὁρᾷν τε] Apol. ὁρᾷν τε χεῖρον omiffis verbis καὶ διαν. χεῖρον. Deinceps ibidem eft δυσμαθέστερον εἶναι καὶ ὧν ἔμαθον ἐπιλησμονέστερον, ubi addita verba ὧν ἔμαθον fatis mihi placent.

καὶ ὧν—χείρω γίγνεσθαι] Hæc ufque ad finem fectionis auctor apologiæ ineptiffime ita contraxit: ἢν δ' αἰσθάνωμαι χείρων γιγνόμενος καὶ καταμέμφωμαι ἐμαυτὸν, πῶς ἂν, εἰπεῖν, ἐγὼ ἔτι ἂν ἡδέως βιοτεύοιμι, ubi verba καὶ καταμ. ἐμ. refpondent verbis illis ab initio pofitis ὥστε ἰσχυρῶς ἀγάμενος ἐμαυτόν. Ceterum χείρων vulgatum ante Zeunium correxit jam olim Caftalio et Æmil. Portus: verum dant Vatic. 1. Florent. B. C. et Parif. 2.

ἀβίωτος—βίος,] Vita non effet cenfenda et vere dicenda, quippe fine fenfu et confcientia viventis tranfacta.

9 ἀνάγκη χεῖρόν τε καὶ ἀηδέστερον ζῆν; Ἀλλὰ μὴν εἴ γε ἀδίκως ἀποθανοῦμαι, τοῖς μὲν ἀδίκως ἐμὲ ἀποκτείνασιν αἰσχρὸν ἂν εἴη τοῦτο. [εἰ γὰρ τὸ ἀδικεῖν αἰσχρόν ἐστι, πῶς οὐκ αἰσχρὸν καὶ τὸ ἀδίκως ὁτιοῦν ποιεῖν;] ἐμοὶ δὲ τί αἰσχρὸν, τὸ ἑτέρους μὴ δύνασθαι περὶ ἐμοῦ τὰ δίκαια
10 μήτε γνῶναι μήτε ποιῆσαι; Ὁρῶ δ' ἔγωγε καὶ τὴν δόξαν τῶν προγεγονότων ἀνθρώπων ἐν τοῖς ἐπιγιγνομένοις οὐχ ὁμοίαν καταλειπομένην τῶν τε ἀδικησάντων καὶ τῶν ἀδικηθέντων. οἶδα δὲ ὅτι καὶ ἐγὼ ἐπιμελείας τεύξομαι ὑπ' ἀνθρώπων, καὶ ἐὰν νῦν ἀποθάνω, οὐχ ὁμοίως τοῖς ἐμὲ ἀποκτείνασιν. οἶδα γὰρ ἀεὶ μαρτυρήσεσθαί μοι, ὅτι ἐγὼ ἠδίκησα μὲν οὐδένα πώποτε ἀνθρώπων οὐδὲ χείρω ἐποίησα, βελτίους δὲ ποιεῖν ἐπειρώμην ἀεὶ τοὺς ἐμοὶ συνόν-

χεῖρόν τε καὶ ἀηδέστερον] Ut antea *βέλτιον βεβιωκέναι* ſe dicit, quoniam in dies meliorem ſe fieri ſentiebat ipſe comparans ſeſe cum ceteris hominibus; ita nunc *χεῖρον ζῆν* dicitur ille, qui deteriorem ceteris hominibus ſe fieri in dies ſentit; ideoque ut ille ex incremento virtutis ſuæ ſummam voluptatem, ita hic ex detrimento virium, ſenſuum ingeniique et animi facultatum ſummam triſtitiam percipit.

9. [*εἰ γὰρ—ποιεῖν*;]] Eſſe genus *τὸ ἀδικεῖν*, ſpeciem autem *τὸ ἀδίκως ὁτιοῦν ποιεῖν* vel cœcus viderit; nec diffiteor, nihil eſſe mutandum hic; quis enim ineptias aptas efficere poteſt? Maneo igitur in ea ſententia, mihi totum hoc colon, quoniam eſt frigidum et ineptum, ſpurium et delendum videri; quare ſecluſi. Weiſkio videbatur locus ita ſanandus eſſe: *εἰ δὲ τὸ ἀδίκως ὁτιοῦν ποιεῖν αἰσχρόν ἐστιν, πῶς οὐ μᾶλλον αἰσχρὸν τὸ ἀδίκως ἀποκτείνειν.* Hoccine eſt ineptam ſententiam aptam facere? Ceterum argumentum ſect. 9. et 10. multis interpoſitis repetitur in Apologia ſect. 26. ſeqq.

10. *καταλειπομένην*] Ita Steph. correxit Edd. pr. *καταλίπ.* quod revocavit Zeune.

ἀδικηθέντων] Apologia hæc inde ab initio ſect. 16. uſque ad verba *οἶδα γὰρ ἀεὶ* ita contraxit, partim dilatavit: *Παραμυθεῖται δ' ἔτι με καὶ Παλαμήδης ὁ παραπλησίως ἐμοὶ τελευτήσας· ἔτι γὰρ καὶ νῦν πολὺ καλλίους ὕμνους παρέχεται Ὀδυσσέως τοῦ ἀδίκως ἀποκτείναντος αὐτόν.* De Palamede ſimiliter ſentit ſupra iv. 2, 33. Socrates, aliter vero Xenophon de Venatione i. 11.

οἶδα γὰρ ἀεὶ] Apologia *οἶδ' ὅτι καὶ ἐμοὶ μαρτυρήσεται ὑπό τε τοῦ ἐπιόντος καὶ ὑπὸ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, ὅτι ἠδίκησα μὲν οὐδένα πώποτε, οὐδὲ πονηρότερον ἐποίησα, εὐεργέτουν δὲ τοὺς ἐμοὶ διαλεγομένους προῖκα διδάσκων ὅ τι ἐδυνάμην ἀγαθόν·* ubi vide mihi, quam inepte dilatatum ſit adverbium *ἀεί*. Teſtimonio futuri omnis temporis confidit Socrates: quomodo vero cum futuro *μαρτυρήσεται ὑπὸ τοῦ ἐπιόντος χρόνου* conjungi poteſt cogitatione præteritum tempus? Deinde *ἐγὼ* ante *ἠδίκησα* in noſtro loco pariter abeſſe malim. *Πονηρότερον* mihi indicium certiſſimum interpolatoris præbet. *Πονηροὺς* enim Socrates ad numerum *τῶν συνόντων* omnino non admittebat. Qui igitur *πονηρότερον* dixit pro *χείρω*, Xenophontis ætate non vixerat.

ἠδίκησα] Stephanus *ἠδίκηκα* induxit, quod relegavit Zeune.

ποιεῖν ἐπειρώμην] Hæc Socratem cum diſcipulis loquentem decet ora-

τας. Τοιαῦτα μὲν πρὸς Ἑρμογένην τε διελέχθη καὶ
πρὸς τοὺς ἄλλους. Τῶν δὲ Σωκράτην γιγνωσκόντων, 11
οἷος ἦν, οἱ ἀρετῆς ἐφιέμενοι πάντες ἔτι καὶ νῦν διατελοῦσι
πάντων μάλιστα ποθοῦντες ἐκεῖνον, ὡς ὠφελιμώτατον
ὄντα πρὸς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν. ἐμοὶ μὲν δὴ, τοιοῦτος ὢν,
οἷον ἐγὼ διήγημαι, (εὐσεβὴς μὲν οὕτως, ὥστε μηδὲν ἄνευ
τῆς τῶν θεῶν γνώμης ποιεῖν, δίκαιος δὲ, ὥστε βλάπτειν
μὲν μηδὲ μικρὸν μηδένα, ὠφελεῖν δὲ τὰ μέγιστα τοὺς
χρωμένους ἑαυτῷ, ἐγκρατὴς δὲ, ὥστε μηδέποτε προαιρεῖ-
σθαι τὸ ἥδιον ἀντὶ τοῦ βελτίονος, φρόνιμος δὲ, ὥστε μὴ
διαμαρτάνειν κρίνων τὰ βελτίω καὶ τὰ χείρω, μηδὲ ἄλ-
λου προσδεῖσθαι, ἀλλ᾽ αὐτάρκης εἶναι πρὸς τὴν τούτων
γνῶσιν, ἱκανὸς δὲ καὶ λόγῳ εἰπεῖν τε καὶ διορίσασθαι
τὰ τοιαῦτα, ἱκανὸς δὲ καὶ ἄλλους δοκιμάσαι τε καὶ
ἁμαρτάνοντας ἐξελέγξαι καὶ προτρέψασθαι ἐπ᾽ ἀρετὴν
καὶ καλοκἀγαθίαν,) ἐδόκει τοιοῦτος εἶναι, οἷος ἂν εἴη
ἄριστός γε ἀνὴρ καὶ εὐδαιμονέστατος. εἰ δέ τῳ μὴ

tio, minime magnifica et glorioſa, quali demum apud judices uſus eſſe dicitur, in Apologia.

11. *ὠφελιμώτατον ὄντα*] Res *γεγονότα* poſtulabat.

τοιοῦτος ὢν] Caſtalio addidit *ἐδόκει*, cum parentheſin longiorem non animadvertiſſet.

ἐγκρατὴς δὲ] Juntina *ἐγκρατὴς γὰρ* habet.

προσθεῖσθαι] Edd. pr. *προσδέεσθαι* dant.

αὐτάρκης πρὸς τὴν τούτων γνῶσιν] i. e. aliorum conſilio et prudentia non indigebat ad diſcernenda mala a bonis, quoties vitæ rationes publicæ vel privatæ exigebant, ut hæc aut illa optaret faceretve. Weiſke h. l. ita vertit: *von ſo geſunden Einſichten, daſs er nie in ſeinen Urtheilen über das Böſe und Gute irre ging, und das ohne fremde Hülfe, ſich ſelbſt genug dieſe Einſichten zu erwerben.* Atque hinc in annotatione p. 400. conficere vult in libris *ἀπομνημονευμάτων* deeſſe hodie eam partem, quæ doceret, Socratem *αὐτοδίδακτον* fuiſſe, nec ex ullius præceptoris diſciplina profeciſſe aliquid ad philoſophiam moralem virtutemque ipſam excolendam. Cui ſententiæ nihil ſimile ineſt verbis Xenophontis, qui perfectam Socratis prudentiam, alieno conſilio non indigentem, ubi bona a malis diſcernere oportebat, laudare voluit; quem diſcipulos ſuos etiam *αὐτάρκεις ἐν ταῖς προσηκούσαις πράξεσι* reddidiſſe teſtatur capitis 7. initio. Quod ad quæſtionem de Socratis præceptoribus attinet, brevis eſt reſponſio ex Xenophontis Sympoſio.

λόγῳ εἰπεῖν τε καὶ διορίσασθαι] Si eſſet ſolum *λόγῳ διορίσασθαι*, nihil eſſet, quod reprehenderes.

ἄλλους—ἁμαρτάνοντας] Ita ex Caſtalionis Editione et verſione Beſſarionis ſcripſit cum Welſio Erneſti et Zeune; antea erat *ἄλλως—ἁμαρτάνοντα.* Deinceps *ἐλέγξαι* ex Codice non nominato annotavit Erneſti.

ἐδόκει τοιοῦτος] Juntina *δὲ* ineptum interſerit.

ἀρέσκει ταῦτα, παραβάλλων τὸ ἄλλου ἦθος πρὸς ταῦτα, οὕτω κρινέτω.

ἀρέσκει] Edd. pr. ἀρέσκῃ, unde rectius ἀρέσκοι effici debebat. deinceps ἄλλων cum Caſtal. Beſſarione et margine Steph. præfert Zeune; recte! Sed clauſula libri egregii languida et ingenio Xenophontis indigna eſt.

APOLOGIA

SOCRATIS.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ

ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΙΚΑΣΤΑΣ.

ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ δὲ ἄξιόν μοι δοκεῖ εἶναι μεμνῆσθαι καὶ ὡς, ἐπειδὴ ἐκλήθη εἰς τὴν δίκην, ἐβουλεύσατο περί τε

Ξενοφῶντος] Ita habet verſio Aretini, ſed titulus abeſt in Edd. pr. Ceterum judicium Valckenarii de hoc libello publicatum in Annotationibus ad Memorab. i. 1. hoc eſt: *Quæ vulgata proſtat ut Xenophontis Σωκράτους ἀπολογία, eſt illa hoc ingenio capitali, ſi quid judico, prorſus indigna, ab eodem conflata, cui finem Cyropædiæ debemus et alia quædam, quæ vulgo leguntur ut Xenophontea.* Iterum vir egregius ad iii. 9. *et crederemus*, inquit, *Apologiam ſcripſiſſe Socratis, in qua nihil alicujus inveniatur momenti, quod non legatur in his commentariis.* Vindicias libelli a Gymnaſii Vinarienſis quondam Rectore, *Heinze*, ſcriptas non legi; ſententiam Zeunii qui cupit cognoſcere, ex initio annotationum ad hunc libellum ſcriptarum poteſt. Equidem in rem præſentem lectorem deducere et rerum ſermoniſque græci argumentis Valckenarii judicium confirmare conatus ſum. Nihil ad rem nec contra ſententiam Valckenarii facit teſtimonium Diogenis Laertii, qui Xenophontis Apologiam cum ceteris libris numeravit, aut Athenæi Stobæique, qui quædam Apologiæ loca ut Xenophontis laudarunt. Ex judicio in Editione priore propoſito perſiſto adhuc in ea ſententia, quam ad poſtremum Memorabilium caput adſcripſi. Omni in tali diſputatione juvenculos taciturnos veteranis judicibus aſſidere, quam intempeſtiva loquacitate judicium nondum lectione diuturna ſcriptorum Atticorum ſubactum prodere malim.

πρὸς τοὺς δικαστὰς] Hæc qui addidit, verebatur, puto, ne ad familiares apologiam hanc ſpectare crederemus. Tranſtulit ex Memorab. iv. 8, 5. ineptus ſcriptor, ubi eſt τῆς πρὸς τοὺς δικαστὰς ἀπολογίας: ſed qui locum propius inſpexerit, ſtatim animadvertet propter antecedentia additum ibi hoc verborum ſupplementum, cum tamen ſect. 4. eſſet ſimpliciter χρὴ σκοπεῖν ὅ τι ἀπολογήσεται, et in fine ſectionis ἥνπερ νομίζοι καλλίστην μελέτην ἀπολογίας εἶναι. Atqui nondum apologiæ fuerat facta mentio; itaque ſi judicum mentio adjungi debebat, ibi non omitti po-

τῆς ἀπολογίας καὶ τῆς τελευτῆς τοῦ βίου. γεγράφασι μὲν περὶ τούτου καὶ ἄλλοι, καὶ πάντες ἔτυχον τῆς μεγαληγορίας αὐτοῦ· ᾧ καὶ δῆλον, ὅτι τῷ ὄντι οὕτως ἐῤῥήθη ὑπὸ Σωκράτους. ἀλλ' ὅτι ἤδη ἑαυτῷ ἡγεῖτο αἱρετώτερον εἶναι τοῦ βίου θάνατον, τοῦτο οὐ διεσαφήνισαν· ὥστε ἀφρονεστέρα αὐτοῦ φαίνεται εἶναι ἡ μεγαληγορία.

terat. Deinde vix dimidia libelli parte orationem ad judices dirigit Socrates, fed narrationem continet tautologiis refertam. Quod fi vero effet Apologia vera, qualis illa Platonica, hoc eft oratio Socratis nomine ad judices dicta, haberemus caufam probabilem, cur Xenophon idem argumentum alio modo retractaverit, fcilicet ut *μεγαληγορίαν* Socratis planam lectoribus et manifeftam redderet.

ἐκλήθη εἰς τὴν δίκην] Dicitur quidem *ἡ δίκη εἰσκαλεῖσθαι*, fed qui *καλεῖσθαι εἰς δίκην* pro *accufari criminis* publice dixerit, velim mihi demonftrari fcriptorem Atticum ab iis, qui hanc Apologiam Xenophonti adfcribunt.

ἐβουλεύσατο περί τε τῆς ἀπολογίας] Atqui Xenophonteus Socrates in Memorabilibus eo loco, quem auctor Apologiæ ineptus mutuatus eft: *ἤδη μου ἐπιχειροῦντος φροντίσαι τῆς πρὸς τοὺς δικαστὰς ἀπολογίας, ἠναντιώθη τὸ δαιμόνιον.* et Xenophon auctore Hermogene narrat fect. 4. Socratem accufatum de rebus aliis potius quam de caufa fua loqui folitum.

καὶ τῆς τελευτῆς τοῦ βίου] Quid de fine vitæ fuæ cogitare et meditari voluit auctor Socratem? qui ad mortem femper erat præparatus, nec meditatione precibufve monachorum inftar in mortis articulo opus habebat.

καὶ ἄλλοι] Curavitne Xenophon, quinam alii Socratis defenfionem fufceperint ediderintque? Si quid ab iftis omiffum repererat, quod caufam *μεγαληγορίας* Socraticæ, qua maxime judices a fe caufaque fua abalienaffe videbatur, contineret, fatifne hoc erat caufæ, ut Xenophon id enarratum copiofius et Apologiæ nomine infcriptum publicaret?

ἔτυχον] *Non prætermififfe fed attigiffe* interpretatur Gefner probante Zeune: ego contra puto fcriptorem voluiffe dicere: *affecutos illos Apologiarum fcriptores Socraticam magniloquentiam bene reddidiffe.* De hac ita Cicero de Oratore i. 54. *Socrates, quum omnium fapientiffimus effet, fanctiffimeque vixiffet, ita in judicio capitis pro fe ipfe dixit, ut non fupplex aut reus fed magifter aut dominus videretur effe judicum.* Idem Tufcul. i. 29. *His et talibus rationibus adductus Socrates nec patronum quæfivit ad judicium capitis, nec judicibus fupplex fuit, adhibuitque liberam contumaciam a magnitudine animi ductam non a fuperbia.* Maximus Tyrius in Differt. ix. quærit, an recte fecerit Socrates, quod accufatoribus non refpondit.

ὥστε ἀφρονεστέρα] Qua fcilicet judices potius irritavit, quam ad caufam fuam æque et jufte judicandam promtos et fibi benevolos reddidit. Scriptor apologiæ videtur crediditffe, Socratem, nifi tum ad fenectutem jam perveniffet, cum accufaretur, majorem operam fuiffe daturum, ut judicum moveret mifericordiam aut crimini fibi objecta dilueret. Stulte Zeune cum Gefnero putabat auctorem voluiffe docere: illam pervicacem et abhorrentem ab ipfius ingenio magniloquentiam adhibitam effe a magno viro eo confilio, ut irritati judices ipfum damnarent, qui mori cuperet quam quod maxime. Vide ad fect. 14. Rem ab aliis omiffam dicit fcriptor opinionem, qua caufæ ætatifque fuæ momentis rite invicem comparatis fpectatifque omnibus, fibi perfuaferat Socrates mortem fibi optabiliorem vita effe. Hanc fuiffe *μεγαληγορίας* ejus caufam; idque ut doceret, hanc Apologiam fcribere inftituit auctor.

Ἑρμογένης μέντοι ὁ Ἱππονίκου, ἑταῖρός τε ἦν αὐτῷ, καὶ 2
ἐξήγγειλε περὶ αὐτοῦ τοιαῦτα, ὥστε πρέπουσαν φαίνε-
σθαι τὴν μεγαληγορίαν αὐτοῦ τῇ διανοίᾳ. ἐκεῖνος γὰρ
ἔφη, ὁρῶν αὐτὸν περὶ πάντων μᾶλλον διαλεγόμενον ἢ
περὶ τῆς δίκης, εἰπεῖν· Οὐκ ἐχρῆν μέντοι σκοπεῖν, ὦ Σώ- 3
κρατες, καὶ ὅ τι ἀπολογήσῃ; Τὸν δὲ τὸ πρῶτον ἀποκρί-
νασθαι, Οὐ δοκῶ σοι ἀπολογεῖσθαι μελετῶν διαβεβιω-
κέναι; Ἔπειτα δ᾽ αὐτὸν ἐρέσθαι, Πῶς; Ὅτι οὐδὲν
ἄδικον διαγεγένημαι ποιῶν· ἥνπερ νομίζω μελέτην εἶναι
καλλίστην ἀπολογίας. Ἐπεὶ δὲ αὐτὸν πάλιν λέγειν, 4
Οὐχ᾽ ὁρᾷς τὰ Ἀθηναίων δικαστήρια, ὡς πολλάκις μὲν
οὐδὲν ἀδικοῦντας λόγῳ ταραχθέντες ἀπέκτειναν, πολλά-
κις δὲ ἀδικοῦντας ἢ ἐκ τοῦ λόγου οἰκτίσαντες ἢ ἐπιχαρί-
τως εἰπόντας ἀπέλυσαν; Ἀλλὰ ναὶ μὰ Δία, φάναι
αὐτὸν, καὶ δὶς ἤδη ἐπιχειρήσαντός μου σκοπεῖν περὶ τῆς
ἀπολογίας, ἐναντιοῦταί μοι τὸ δαιμόνιον. Ὡς δὲ αὐτὸν 5
εἰπεῖν, θαυμαστὰ λέγειν, τόνδ᾽ αὖ ἀποκρίνασθαι, Ἦ
θαυμαστὸν νομίζεις, εἰ καὶ τῷ θεῷ δοκεῖ ἐμὲ βέλτιον
εἶναι ἤδη τελευτᾶν; οὐκ οἶσθα ὅτι μέχρι μὲν τοῦδε οὐδενὶ
ἀνθρώπων ὑφείμην βέλτιον ἐμοῦ βεβιωκέναι; ὅπερ γὰρ
ἥδιστόν ἐστιν, ᾔδειν, ὁσίως μοι καὶ δικαίως ἅπαντα τὸν
βίον βεβιωμένον· ὥστε ἰσχυρῶς ἀγάμενος ἐμαυτὸν, ταῦτα

2. Ἑρμογένης] Hæc ex Memorabilibus tranſlata breviter tranſcurram, quæ enim annotationem merebantur, ibi attigi.

3. μέντοι σκοπεῖν] In tali interrogatione inuſitatum μέντοι; ſequens καὶ poſt ὅ τι collocatum locum ſuum ex Atticorum more rectius tuebitur; in Memorabilibus excidiſſe videtur; ut in noſtro loco μὲν deeſt poſt Τὸν δὲ τό.

4. Ἐπεὶ δὲ—λέγειν] Morelliana Editio ἔπειτα δὲ dedit, quam ſcripturam Stephanus probabat. In tali narratione ſæpiſſime ἐπεὶ habet adjunctum infinitivum; ut ſect. 5. eſt ὡς δ᾽ αὐτὸν εἰπεῖν. Eadem Editio Morelliana deinceps ἀχθεσθέντες pro ταραχθέντες dedit; ex conjectura, credo.

ἐκ τοῦ λόγου] Geminam ponit cauſam abſolutionis, miſerationem ſupplicantis, et gratiam judicum blandæ orationi accuſati obſequentem.

ἀπέλυσαν] Edd. pr. ἀπέλησαν, correxit Caſtalio.

5. ὑφείμην] Omiſſum ἂν exſtat in Memorab.

ᾔδειν] Codd. Brodæi εἰδεῖν dicuntur habere.

εὕρισκον καὶ τοὺς ἐμοὶ συγγινομένους γιγνώσκοντας περὶ
6 ἐμοῦ. Νῦν δὲ εἰ ἔτι προβήσεται ἡ ἡλικία, οἶδ' ὅτι
ἀνάγκη ἔσται τὰ τοῦ γήρως ἀποτελεῖσθαι, καὶ ὁρᾷν τε
χεῖρον, καὶ ἀκούειν ἧσσον, καὶ δυσμαθέστερον εἶναι, καὶ
ὧν ἔμαθον ἐπιλησμονέστερον. ἢν δὲ αἰσθάνωμαι χείρων
γιγνόμενος καὶ καταμέμφωμαι ἐμαυτὸν, πῶς ἂν, εἰπεῖν,
7 ἐγὼ ἔτι ἂν ἡδέως βιοτεύοιμι; Ἴσως δέ τοι, φάναι αὐ-
τὸν, καὶ ὁ θεὸς δι' εὐμένειαν προξενεῖ μοι οὐ μόνον τὸ ἐν
καιρῷ τῆς ἡλικίας καταλῦσαι τὸν βίον, ἀλλὰ καὶ τὸ ᾗ
ῥᾷστα. ἢν γὰρ νῦν κατακριθῇ μοι, δῆλον ὅτι ἐξέσται μοι
τῇ τελευτῇ χρῆσθαι, ἣ ῥᾴστη μὲν ὑπὸ τῶν τούτου ἐπιμε-
ληθέντων κέκριται, ἀπραγμονεστάτη δὲ τοῖς φίλοις,
πλεῖστον δὲ πόθον ἐμποιοῦσα τοῦ τελευτῶντος. ὅταν γὰρ
ἄσχημον μὲν μηδὲν μηδὲ δυσχερὲς ἐν ταῖς γνώμαις τῶν
παρόντων καταλίπηται, ὑγιὲς δὲ τὸ σῶμα ἔχων καὶ τὴν

6. *ἀποτελεῖσθαι*] Pejus *ἐπιτελ.* eſt in Memorab.

πῶς ἂν, εἰπεῖν] Stephani conjecturam *πῶς ἂν εἴποιμι ἐγὼ, ὅτι ἂν ἡδέως β.* recepit Welſiana Editio; duplex ſcilicet *ἂν* Stephanum offenderat.

7. *Ἴσως*] Abhinc auctorem Apologiæ a Xenophonte diverſum omni qua potero diligentia inveſtigabo.

κατακριθῇ μοι] Leonclavianam conjecturam *νῦν μὲν κατακριθῶ, δῆλον* recte damnavit Erneſtum ſecutus Zeune; ſed Græciſmum *κατακρίθη μου* poſtulare neuter admonuit.

τούτου ἐπιμεληθέντων] ſc. *πράγματος*, qui ſtatum, conditionem et motus hominum a cicuta pota morientium obſervatione ſua dignos cenſuerunt. Ex Platonico Phædone ſect. 66. licet aliquatenus cognoſcere, quæ ſcriptor hic obſervatione diuturna annotata fuiſſe refert.

τοῖς φίλοις] Quia non coguntur aſſidere diu decumbenti.

τοῦ τελευτῶντος] Hanc Geſneri conjecturam recte vulgato *τῷ τελευτῶντι* ſubſtituit Zeune.

ἄσχημον μ. μηδὲν μηδὲ δυσχερὲς] Diuturna ægritudo corporis multa hominem cogit *ἀσχήμονα καὶ δυσχερῆ* facere, quæ aſſidentium et amicorum miſerationem movent, adeo ut vota faciant potius pro morte hominis acceleranda quam pro vita proroganda. Huic mortem omnes gratulantur, nec ullum ejus poſt mortem apud viventes ſupereſt deſiderium. Contrarium accidere ait auctor, cum quis mente et ſanitate integra ex hac vita diſcedit, uti Socrates. Hæc eſt illa mors, quæ plurimum mortui deſiderium apud viventes relinquere dicitur. Sed vide quam inepte ſcriptor cauſam rei aperiens dixerit morientem nihil indecori vel turpe in animis præſentium relinquere!

καταλίπηται] Edd. primarum lectionem reduxi: aoriſtus enim verbi medii ſolus huic loco et ſententiæ convenit.

ὑγιὲς δὲ τὸ σῶμα] Leonclavii conjecturam *ὑγιὲς δέ τις τὸ σῶμα* Welſius, Simſon et Geſner receperunt; durum enim eſt *τις* intelligere omiſſum.

ψυχὴν δυναμένην φιλοφρονεῖσθαι ἀπομαραίνηται, πῶς
οὐκ ἀνάγκη τοῦτον ποθεινὸν εἶναι; Ὀρθῶς δὲ οἱ θεοὶ 8
τότε μου ἐναντιοῦντο, φάναι αὐτὸν, τῇ τοῦ λόγου ἐπισκέ-
ψει, ὅτε ἐδόκει ἡμῖν ζητητέα εἶναι ἐκ παντὸς τρόπου τὰ
ἀποφευκτικά. εἰ γὰρ τοῦτο διεπραξάμην, δῆλον ὅτι ἡτοι-
μασάμην ἂν, ἀντὶ τοῦ ἤδη λῆξαι τοῦ βίου, ἢ νόσοις ἀλ-
γυνόμενος τελευτῆσαι ἢ γήρᾳ, εἰς ὃ πάντα τὰ χαλεπὰ
συῤῥεῖ καὶ μάλα ἔρημα τῶν εὐφροσυνῶν. Μὰ Δί', εἰ- 9
πεῖν αὐτὸν, ὦ Ἑρμόγενες, ἐγὼ ταῦτα οὐδὲ προθυμήσο-
μαι· ἀλλ' ὅσων νομίζω τετυχηκέναι καλῶν καὶ παρὰ
θεῶν καὶ παρ' ἀνθρώπων, καὶ ἣν ἐγὼ δόξαν ἔχω περὶ
ἐμαυτοῦ, ταύτην ἀναφαίνων εἰ βαρύνω τοὺς δικαστὰς, αἱ-
ρήσομαι τελευτᾶν μᾶλλον, ἢ ἀνελευθέρως τὸ ζῆν ἔτι
προσαιτῶν, κερδᾶναι τὸν πολὺ χείρω βίον ἀντὶ θανάτου.
Οὕτως δὲ γνόντα αὐτὸν ἔφη εἰπεῖν. ἐπειδὴ κατηγόρησαν 10
αὐτοῦ οἱ ἀντίδικοι, ὡς οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς, οὐ

φιλοφρονεῖσθαι] Videtur eſſe h. l. gaudere, exhilarari.

τοῦτον] Ex Editione Halenſi recepi hanc ſcripturam; vulgaris τοῦτο mihi nullo modo ferri poſſe videbatur.

8. Ὀρθῶς—ἐναντιοῦντο] Caſtalio ἠναντιοῦντο dedit. Ceterum vide quam inepte Socratem faciat repetentem, quæ multo decentius Xenophon eundem dicentem induxerat, quæque noſter repetiit ſect. 5. θαυμάζεις εἰ τῷ θεῷ δοκεῖ βέλτιον εἶναι ἐμὲ τελευτᾶν τὸν βίον ἤδη. Pergit Xenophonteus εἰ δὲ βιώσομαι πλείω χρόνον ἴσως ἀναγκαῖον ἔσται τὰ τοῦ γήρους ἀποτελεῖσθαι—χείρω γίγνεσθαι. Quæ noſter ſect. 6. non ſolum in brevitatem nimiam contraxit, ſed vatum etiam mendacium inſtar aſſeverantem facit Socratem; οἶδ' ὅτι ἀνάγκη ἔσται. Hic vero iterum modeſtius ait: ἡτοιμασάμην ἄν.

τῇ τοῦ λόγου ἐπισκέψει] Xenophon φροντίσαι τῆς ἀπολογίας in Memorab. ſect. 5. noſter σκοπεῖν περὶ τῆς ἀπολογίας dixit ſect. 5. at ille non dixiſſet, credo, ἐπισκέπτεσθαι λόγον vel περὶ λόγου: igitur ἐπίσκεψις τοῦ λόγου mihi Xenophonteum multo minus videtur eſſe.

ἡτοιμασάμην] Stephanus ἑτοιμασ. dedit.

πάντα τὰ χαλεπὰ] Hæc et talia Socrates jam ſeptuaginta annos natus in ſenectutem dicere nec potuit nec debuit; Sophiſtam autem decent.

9. ταῦτα] Refer ad τὰ ἀποφευκτικὰ, quo redit etiam ibidem additum εἰ γὰρ τοῦτο διεπραξάμην.

καλῶν] Ita recte Geſnerus vulgatum καλῶς correxit, fruſtra obnitente Zeunio.

ἔφη εἰπεῖν.] Sic h. l. interpunxit Zeune cum Edd. pr. Contra recentiores hæc jungunt ſequentibus, unde tautologia inepta oritur. Mihi εἰπεῖν h. l. alieno loco eſſe et ſecludendum videbatur, reliqua vero cum prioribus continuanda. Alioquin ἐπειδὴ et ſequentia hærent; accedere debebat copula, veluti γὰρ, vel ſimilis.

νομίζοι, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσφέροι, καὶ τοὺς νέους
11 διαφθείροι, παρελθόντα εἰπεῖν· Ἀλλ' ἐγὼ, ὦ ἄνδρες,
τοῦτο μὲν πρῶτον θαυμάζω Μελίτου, ὅτῳ ποτὲ γνοὺς
λέγει, ὡς ἐγὼ οὓς ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζω· ἐπεὶ
θύοντα γέ με ἐν ταῖς κοιναῖς ἑορταῖς καὶ ἐπὶ τῶν δημο-
σίων βωμῶν καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρατυγχάνοντες ἑώρων καὶ
12 αὐτὸς Μέλιτος, εἰ ἠβούλετο. Καινά γε μὴν δαιμόνια
πῶς ἂν ἐγὼ εἰσφέροιμι, λέγων, ὅτι θεοῦ μὲν φωνὴ φαί-
νηται σημαίνουσα ὅ τι χρὴ ποιεῖν; καὶ γὰρ οἱ φθόγγοις
οἰωνῶν καὶ οἱ φήμαις ἀνθρώπων χρώμενοι, φωναῖς δή-
που τεκμαίρονται, βροντὰς δὲ ἀμφιλέξει τις ἢ μὴ φω-
νεῖν ἢ μὴ μέγιστον οἰωνιστήριον εἶναι; ἡ δὲ Πυθοῖ ἐν τῷ
τρίποδι ἱέρεια οὐ καὶ αὐτὴ φωνῇ τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ
13 διαγγέλλει; Ἀλλὰ μέντοι καὶ τὸ προειδέναι γε τὸν
Θεὸν τὸ μέλλον, καὶ τὸ προσημαίνειν ᾧ βούληται, καὶ
τοῦτο, ὥσπερ ἐγώ φημι, οὕτω πάντες καὶ λέγουσι καὶ
νομίζουσιν. ἀλλ' οἱ μὲν οἰωνούς τε καὶ φήμας καὶ συμ-
βόλους τε καὶ μάντεις ὀνομάζουσι τοὺς προσημαίνοντας

11. ὅτῳ ποτὲ γνοὺς] Ducta hæc ex Memorab. i. 1. ποίῳ ποτ' ἐχρήσαντο τεκμηρίῳ et feqq.

12. ὅτι θεοῦ μὲν φωνὴ φαίνεται] In Memorab. l. c. eft: διετεθρύλλητο γὰρ, ὡς φαίη Σωκράτης τὸ δαιμόνιον ἑαυτῷ σημαίνειν. ὅθεν δὴ καὶ μάλιστά μοι δοκοῦσιν αὐτὸν αἰτιάσασθαι καινὰ δαιμόνια εἰσφέρειν. Unde etiam magis patet in noftro loco fcribi debuiffe θεοῦ μοι φωνὴ φαίνεται. Sed fcriptor apologiæ rationes Xenophontis mire invertit, dum δαιμόνιον Socratis interpretatur φωνὴν θεοῦ, fubftituta voce, qua ufus nunquam erat Socrates. Plato quidem Apologiæ fect. 19. Socratem facit loquentem: ἐμοὶ δὲ τοῦτό ἐστιν ἐκ παιδὸς ἀρξάμενον, φωνή τις γιγνομένη· ἣ ὅταν γένηται, ἀεὶ ἀποτρέπει με τούτου, ὃ ἂν μέλλω πράττειν. fect. 31. eft τὸ τοῦ θεοῦ σημεῖον.

φθόγγοις οἰωνῶν] In Memorab. junguntur οἰωνοὶ vel ὄρνιθες, et φῆμαι vel ἀπαντῶντες.

βροντὰς δὲ] Vulgatum βρονταῖς auctore Gefnero correxit Zeune, qui particulam δὲ ex Edd. pr. revocavit, poftea mutatam in μέν. Ceterum in Memorab. οἰωνοῖς et φήμαις junguntur συμβόλοις καὶ θυσίαις. Hoc in loco malim fcriptum τίς ἀμφιλέξει;

ἱέρεια] Auctor θυσίας Xenophontis non *extifpicinam* interpretatur, uti par erat, fed *vaticinationem*: hinc deinceps μάντεις nominat, arufpicina plane omiffa.

12. ᾧ βούληται] Addendum cenfeo ἂν ut fit ᾧ ἂν βούληται.

ὀνομάζουσι—εἶναι] Cum non meminiffent apud Platonem fæpiufcule verbo ὀνομάζω jungi alterum εἶναι, veluti in Protagora σοφιστὴν δὴ τοι ὀνομάζουσί γε τὸν ἄνδρα εἶναι: Stephanus τὰ μέλλοντα εἶναι, Leonclavius vero δὲ δεῖ εἶναι corrigebant.

εἶναι· ἐγὼ δὲ τοῦτο δαιμόνιον καλῶ. καὶ οἶμαι οὕτως
ὀνομάζων, καὶ ἀληθέστερα καὶ ὁσιώτερα λέγειν τῶν τοῖς
ὄρνισιν ἀνατιθέντων τὴν τῶν θεῶν δύναμιν. ὥς γε μὴν οὐ
ψεύδομαι κατὰ τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦτ᾽ ἔχω τεκμήριον· καὶ
γὰρ τῶν φίλων πολλοῖς δὴ ἐξαγγείλας τὰ τοῦ θεοῦ
συμβουλεύματα, οὐδεπώποτε ψευσάμενος ἐφάνην. Ἐπεὶ 14
δὲ ταῦτα ἀκούοντες οἱ δικασταὶ ἐθορύβουν, οἱ μὲν ἀπι-
στοῦντες τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ καὶ φθονοῦντες, εἰ καὶ
παρὰ θεῶν μειζόνων ἢ αὐτοὶ τυγχάνοι· πάλιν εἰπεῖν τὸν
Σωκράτην· Ἄγε δὴ ἀκούσατε καὶ ἄλλα, ἵνα ἔτι μᾶλ-
λον οἱ βουλόμενοι ὑμῶν ἀπιστῶσι τῷ ἐμὲ τετιμῆσθαι
ὑπὸ δαιμόνων. Χαιρεφῶντος γάρ ποτε ἐπερωτῶντος ἐν
Δελφοῖς περὶ ἐμοῦ, πολλῶν παρόντων, ἀνεῖλεν ὁ Ἀπόλ-
λων, μηδένα εἶναι ἀνθρώπων ἐμοῦ μήτε ἐλευθεριώτερον,
μήτε δικαιότερον, μήτε σωφρονέστερον. Ὡς δ᾽ αὖ ταῦτ᾽ 15
ἀκούσαντες οἱ δικασταὶ ἔτι μᾶλλον ἐθορύβουν εἰκότως,
αὖθις εἰπεῖν τὸν Σωκράτην· Ἀλλὰ μείζω μέν, ὦ ἄνδρες,
εἶπεν ὁ Θεὸς ἐν χρησμοῖς περὶ Λυκούργου τοῦ Λακεδαι-
μονίοις νομοθετήσαντος, ἢ περὶ ἐμοῦ. λέγεται γὰρ εἰς

ὥς γε μὴν] Etiam hæc accuratius tractantur in Memor. i. 1, 4. et 5.

14. ἐθορύβουν] Mihi aoriſtus, minime vero imperfectum tempus in hac narratione adhibendum fuiſſe videtur.

ἀπιστῶσι] Geſnerus ad h. l. *Hic aperte*, inquit, *ſatis prodit conſilium ſuum irritandi judices.* Scilicet cauſam ineptiorem ſcriptor comminiſci non potuit, cur narrationem de Chærephonte ſubjungeret. Sed ἀπιστῶσι h. l. eſſe videtur : *Quo magis etiam admiremini et quaſi re incredibili ſtupeatis.*

ἐπερωτῶντος] Athenæus p. 218. laudat ex h. l. rectius ἐπερωτήσαντος, deinde ὑπὲρ pro περί. Qui vulgatam defendit, deinceps ἀναιρεῖ ſcribere etiam debet.

σωφρονέστερον] Erneſti cum Geſnero addendum fuiſſe cenſebat μήτε σοφώτερον, quoniam in ſequentibus quatuor partes demonſtrentur, et in his ſapientiæ fiat diſerta mentio ſectione 16. Cum falſiſſimum hoc ſit, nec quatuor partes ſed tres tantum deinceps explicentur, defenſionem vulgatæ lectionis, qua uſus eſt Zeune, apponere nolo. Quatuor ſunt membra orationis ſect. 16. ſed tres tantum virtutes explicantur. Ad ἐλευθεριότητα enim pertinet primum μὴ δουλεύειν ταῖς ἐπιθυμίαις, deinde παρ᾽ οὐδενὸς οὔτε δῶρον οὔτε μισθὸν δέχεσθαι. Sequitur δικαιοσύνης explicatio ; tertia σοφία nominatur, unde apparet σωφροσύνην eandem eſſe quæ σοφία etiam a Xenophonte interdum dicitur.

τὸν ναὸν εἰσιόντα προσειπεῖν αὐτόν. Φροντίζω, πότερα
θεόν σε εἴπω, ἢ ἄνθρωπον. Ἐμὲ δὲ θεῷ μὲν οὐκ εἴκα-
σεν, ἀνθρώπων δὲ πολλῷ προέκρινεν ὑπερφέρειν. ὅμως
δὲ ὑμεῖς μηδὲ ταῦτα εἰκῆ πιστεύσητε τῷ Θεῷ, ἀλλὰ
16 καθ' ἓν ἕκαστον ἐπισκοπεῖτε, ὧν εἶπεν ὁ Θεός. Τίνα
μὲν γὰρ ἐπίστασθε ἧσσον ἐμοῦ δουλεύοντα ταῖς τοῦ σώ-
ματος ἐπιθυμίαις; τίνα δὲ ἀνθρώπων ἐλευθεριώτερον;
ὃς παρ' οὐδενὸς οὔτε δῶρα οὔτε μισθὸν δέχομαι. δικαιό-
τερον δὲ τίνα ἂν εἰκότως νομίσητε τοῦ πρὸς τὰ παρόντα
συνηρμοσμένου, ὡς τῶν ἀλλοτρίων μηδενὸς προσδεῖσθαι;
σοφὸν δὲ πῶς οὐκ ἄν τις εἰκότως ἄνδρα φήσειεν εἶναι, ὃς
ἐξ ὅτουπερ ξυνιέναι τὰ λεγόμενα ἠρξάμην, οὐ πώποτε διέ-
λιπον καὶ ζητῶν καὶ μανθάνων ὅ τι ἐδυνάμην ἀγαθόν;
17 Ὡς δὲ οὐ μάτην ἐπόνουν, οὐ δοκεῖ ὑμῖν καὶ τάδε τεκμή-
ρια εἶναι, τὸ πολλοὺς μὲν πολίτας τῶν ἀρετῆς ἐφιεμέ-
νων, πολλοὺς δὲ ξένων, ἐκ πάντων προαιρεῖσθαι ἐμοὶ
ξυνεῖναι; ἐκείνου δὲ τί φήσομεν αἴτιον εἶναι, τοῦ πάντας
εἰδέναι, ὅτι ἐγὼ ἥκιστα ἔχοιμι χρήματα ἀντιδιδόναι,
ὅμως πολλοὺς ἐπιθυμεῖν ἐμοί τι δωρεῖσθαι; τὸ δ' ἐμὲ

15. φροντίζω] Oraculum illud refert Herodotus i. 65. ſic: Ἥκεις, ὦ Λυκόοργε, ἐμὸν ποτὶ πίονα νηὸν, Ζηνὶ φίλος καὶ πᾶσιν Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι. Δίζω, εἴ σε θεὸν μαντεύσομαι ἢ ἄνθρωπον· Ἀλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον θεὸν ἔλπομαι, ὦ Λυκόοργε. Cf. Plutarch. in Lyc. cap. 5.

16. τοῦ σώματος ἐπιθυμίαις] Inepte dixit, quæ Xenophonti ſunt et Platoni αἱ διὰ σώματος ἡδοναί.

17. ἐκ πάντων] Dure dictum ſeu ἐκ παντὸς τρόπου, ſeu ἐκ πάντων ἀνθρώπων μάλιστα ἐμοὶ interpreteris.

πάντας εἰδέναι] Interſerendum eſt μὲν et poſt ὅμως addendum δέ. Cum ἔχοιμι Xenophon ἂν junxiſſet.

δωρεῖσθαι] An reſpicit ea quæ narrat Libanii Apologia c. 59. καὶ διὰ τοῦτο ἐκάλει μὲν ὁ Εὐρύλοχος ὁ Καρύστιος, ἐκάλει δὲ Σκοπᾶς ὁ Κρανώνιος, οὐχ ἥκιστα δὲ ὁ Μακεδόνων ἄρχων Ἀρχέλαος, δεόμενοι, πέμποντες τοὺς ἄξοντας, ἐπιστέλλοντες, ὑπισχνούμενοι.—οὐ τοίνυν, ὡς καλοῦντες διήμαρτον, ἀφίσταντο τῆς πείρας, ἀλλ' ἀκούοντες ἀνάλωτον εἶναι χρήμασιν, οἴκοι καθημένῳ προὔτεινον· ὁ δ' οὐ μετριώτερον ἡγούμενος τοῦ βαδίζειν ἐκεῖσε, τὸ ἐκεῖθεν κερδαίνειν, διεώσατο, καὶ δυνάμενος εὐπορεῖν τούτων μᾶλλον—ἔμεινεν ἐπὶ τῆς πενίας ἡδέως. ita dedit Reiſke, cum Codex Χαρίσιος, Morelliana Editio Χαρίστιος exhiberent; unde facile erat Λαρισσαῖος exſculpere, quod verum eſſe docet Diogenes ii. 25. Idem Diogenes ii. 31. Χαρμίδου οἰκέτας αὐτῷ διδόντος ἵν' ἀπ' αὐτῶν προσοδεύοιτο, οὐχ εἵλετο.

τὸ δ' ἐμὲ] Geſnerus τοῦ δ' ἐμὲ h. l. et bis in ſectione ſequenti poſuit.

μὲν μηδ' ὑφ' ἑνὸς ἀπαιτεῖσθαι εὐεργεσίαν, ἐμοὶ δὲ πολλοὺς ὁμολογεῖν χάριτας ὀφείλειν; Τὸ δ', ἐν τῇ πολιορ- 18
κίᾳ τοὺς μὲν ἄλλους οἰκτείρειν ἑαυτοὺς, ἐμὲ δὲ μηδὲν ἀπορώτερον διάγειν, ἢ ὅτε τὰ μάλιστα ἡ πόλις εὐδαιμονεῖ; τὸ δὲ τοὺς ἄλλους μὲν τὰς εὐπαθείας ἐκ τῆς ἀγορᾶς πολυτελεῖς πορίζεσθαι, ἐμὲ δὲ ἐκ τῆς ψυχῆς ἄνευ δαπάνης ἡδίους ἐκείνων μηχανᾶσθαι; Εἴγε μὴν, ὅσα εἴρηκα περὶ ἐμαυτοῦ, μηδεὶς δύναιτ' ἂν ἐξελέγξαι με ὡς ψεύδομαι, πῶς οὐκ ἂν ἤδη δικαίως καὶ ὑπὸ θεῶν καὶ ὑπ' ἀνθρώπων ἐπαινοίμην; Ἀλλ' ὅμως σύ με φὴς, ὦ 19
Μέλιτε, τοιαῦτα ἐπιτηδεύοντα τοὺς νέους διαφθείρειν; Καίτοι ἐπιστάμεθα μὲν δήπου, τίνες εἰσὶ νέων διαφθοραί· σὺ δ', εἰπὲ, εἴ τινα οἶσθα ὑπ' ἐμοῦ γεγενημένον ἢ ἐξ εὐσεβοῦς ἀνόσιον, ἢ ἐκ σώφρονος ὑβριστὴν, ἢ ἐξ εὐδιαίτου πολυδάπανον, ἢ ἐκ μετριοπότου οἰνόφλυγα, ἢ ἐκ φιλοπόνου μαλακὸν, ἢ ἄλλης πονηρᾶς ἡδονῆς ἡσσημένον.
Ἀλλὰ, ναὶ μὰ Δία, ἔφη ὁ Μέλιτος, ἐκείνους οἶδα, οὓς 20
σὺ πέπεικάς σοι πείθεσθαι μᾶλλον, ἢ τοῖς γειναμένοις. Ὁμολογῶ, φάναι τὸν Σωκράτην, περί γε παιδείας· τοῦτο γὰρ ἴσασιν ἐμοὶ μεμεληκός· περὶ δὲ ὑγιείας τοῖς

Sed similiter Xenophon posuit τὸ δὲ in Memor. iv. 3, 5. De loco enim i. 4, 12. adhuc dubius hæreo.

ἀπαιτεῖσθαι εὐεργεσίαν] Edd. pr. εὐεργεσίας habent. Locutio mihi singularis videtur. Voluit auctor dicere: *ego nemini beneficium debeo, mihi contra multi gratias habent:* ineptiuscule autem dixit: *nemo me beneficium reposcit, multi contra gratias mihi se debere profitentur.*

18. *πολιορκίᾳ*] Cum Lysander Athenas obsideret post pugnam infelicem ad Ægospotamos.

τὰς εὐπαθείας] Xenophon Agesilai ix. 2. τὴν εὐπάθειαν ῥᾴονα καὶ εὐπορωτέραν. et cap. ii. sect. 9. οὐ καρτερίαν τὴν ἀρετὴν ἀλλ' εὐπάθειαν νομίζων; Sed res ad εὐπάθειαν pertinentes Xenophon vix ipse dixerat εὐπαθείας; unde barbarum εὐπαθεῖσθαι ἐν καπηλείοις nescio unde ductum annotavit Suidas. Plutarchus in Præceptis de sanitate tuenda p. 396. ed. Hutten. usum recentiorem aut non satis frequentem vocabuli videtur indigitare; εἴ τις εὐπάθειαν καλεῖ τὴν ἡδυπάθειαν.

19. *ἢ ἐκ μετριοπότου*] Recte vulgatum ἢ ὡς ἐκ μετρ. taciti correxerunt Gesner et Bachius, inepte reduxit Zeune.

πονηρᾶς ἡδονῆς] Non puto Xenophontem ἡδονὴν aliquam πονηρὰν dixisse. Per se enim et vere nulla est πονηρὰ ἡδονὴ, sed qui abutuntur voluptatibus, sunt ii, vel fiunt πονηροί. Xenophon Memorab. i. 2, 64. πονηρὰς ἐπιθυμίας dixit.

20. *ἢ τοῖς γειναμένοις.*] Compara Memorab. i. 2, 49. seqq.

ἰατροῖς μᾶλλον οἱ ἄνθρωποι πείθονται, ἢ τοῖς γονεῦσι·
καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις γε πάντως οἱ Ἀθηναῖοι πάντες
δήπου τοῖς φρονιμώτατα λέγουσι πείθονται μᾶλλον, ἢ
τοῖς προσήκουσιν. οὐ γὰρ δὴ καὶ στρατηγοὺς αἱρεῖσθε
καὶ πρὸ πατέρων καὶ ἀδελφῶν, καὶ, ναὶ μὰ Δία, γε
ὑμεῖς πρὸ ὑμῶν αὐτῶν, οὓς ἂν ἡγῆσθε περὶ τῶν πολεμι-
κῶν φρονιμωτάτους εἶναι; Οὕτω γὰρ, φάναι τὸν Μέλι-
21 τον, ὦ Σώκρατες, καὶ συμφέρει καὶ νομίζεται. Οὔκουν,
εἰπεῖν τὸν Σωκράτην, θαυμαστὸν καὶ τοῦτό σοι δοκεῖ εἶ-
ναι, τὸ ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις πράξεσι μὴ μόνον ἰσομοιρίας
τυγχάνειν τοὺς κρατίστους, ἀλλὰ καὶ προτετιμῆσθαι·
ἐμὲ δὲ, ὅτι περὶ τοῦ μεγίστου ἀγαθοῦ ἀνθρώποις, περὶ
παιδείας, βέλτιστος εἶναι ὑπό τινων προκρίνομαι, τούτου
ἕνεκα θανάτου ὑπὸ σοῦ διώκεσθαι;

22 Ἐῤῥήθη μὲν δῆλον ὅτι τούτων πλείονα ὑπό τε αὐτοῦ
καὶ τῶν συναγορευόντων φίλων αὐτῷ. ἀλλ' ἐγὼ οὐ τὰ
πάντα εἰπεῖν τὰ ἐκ τῆς δίκης ἐσπούδασα, ἀλλ' ἤρκεσέ
μοι δηλῶσαι, ὅτι Σωκράτης τὸ μὲν μήτε περὶ θεοὺς ἀσε-
βῆσαι μήτε περὶ ἀνθρώπους ἄδικος φανῆναι περὶ παν-
23 τὸς ἐποιεῖτο. Τὸ δὲ μὴ ἀποθανεῖν οὐκ ᾤετο λιπαρητέον
εἶναι, ἀλλὰ καὶ καιρὸν ἤδη ἐνόμιζεν ἑαυτῷ τελευτᾶν.
Ὅτι δὲ οὕτως ἐγίγνωσκε, καταδηλότερον ἐγίγνετο, ἐπεὶ
καὶ ἡ δίκη κατεψηφίσθη. πρῶτον μὲν γὰρ κελευόμενος
ὑποτιμᾶσθαι, οὔτε αὐτὸς ὑπετιμήσατο, οὔτε τοὺς φίλους

21. ἐμὲ δὲ, ὅτι] Halenſis Editio ὅτι omiſerat, unde Caſtalio ὃς repoſuit. Sequens caſus genitivus περὶ τοῦ μεγίστου ἀγαθοῦ τῆς παιδείας, βέλτιστος Atticiſmo et elegantiæ Xenophonteæ non convenit.

22. τὰ ἐκ τῆς δίκης] *Quæ in judicio ſunt dicta*, interpretatur Zeune: ſed græca non congruunt ſermoni Attico.

23. ἐνόμιζεν] Ita Edd. pr. quarum ſcripturam in ἐνόμισεν mutavit Stephanus.

λιπαρητέον] *Precibus efflagitare* eſt etiam Xenophonti Œcon. ii. 16.

Ὅτι δὲ οὕτως] Atqui jam antea ſunt hæc demonſtrata ab initio libelli.

πρῶτον μὲν] Particulam μὲν, a Stephano omiſſam, ex Edd. primis reſtituit Zeune.

εἴασεν, ἀλλὰ καὶ ἔλεγεν, ὅτι τὸ ὑποτιμᾶσθαι ὁμολογοῦν-
τος εἴη ἀδικεῖν. Ἔπειτα τῶν ἑταίρων ἐκκλέψαι βουλο-
μένων αὐτὸν, οὐκ ἐφείπετο, ἀλλὰ καὶ ἐπισκῶψαι ἐδόκει,
ἐρόμενος εἴ που εἰδεῖέν τι χωρίον ἔξω τῆς Ἀττικῆς, ἔνθα
οὐ προσβατὸν θανάτῳ.

Ὡς δὲ τέλος εἶχεν ἡ δίκη, εἰπεῖν αὐτόν· Ἀλλ', ὦ 24
ἄνδρες, τοὺς μὲν διδάσκοντας τοὺς μάρτυρας, ὡς χρὴ
ἐπιορκοῦντας καταψευδομαρτυρεῖν ἐμοῦ, καὶ τοὺς πει-
θομένους τούτοις ἀνάγκη ἐστὶ πολλὴν ἑαυτοῖς συνειδέναι
ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν. ἐμοὶ δὲ τί προσήκει νῦν μεῖον
φρονεῖν, ἢ πρὶν κατακριθῆναι, μηδὲν ἐλεγχθέντι, ὡς
πεποίηκά τι ὧν ἐγράψατό με; οὔτε γὰρ ἔγω γε ἀντὶ
Διὸς καὶ Ἥρας καὶ τῶν σὺν τούτοις θεῶν, οὔτε θύων
τισὶ καινοῖς δαίμοσιν, οὔτε ὀμνὺς οὔτε ὀνομάζων ἄλλους
θεοὺς ἀναπέφηνα. Τούς γε μὴν νέους πῶς ἂν διαφθεί-
ροιμι, καρτερίαν καὶ εὐτέλειαν προσεθίζων; Ἐφ' οἷς γε 25
μὴν ἔργοις κεῖται θάνατος ἡ ζημία, ἱεροσυλίᾳ, τοιχωρυ-
χίᾳ, ἀνδραποδίσει, πόλεως προδοσίᾳ, οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἀντί-
δικοι τούτων πρᾶξαί τι κατ' ἐμοῦ φασίν. ὥστε θαυμαστὸν
ἔμοι γε δοκεῖ εἶναι, ὅπως ποτὲ ἐφάνη ὑμῖν τοῦ θανάτου

ὑποτιμᾶσθαι] Cicero Orat. i. 54. *Erat Athenis reo damnato, ſi fraus capitalis non eſſet, quaſi pœnæ æſtimatio. Et ſententia cum judicibus daretur, interrogabatur reus, quam quaſi æſtimationem commeruiſſe ſe maxime confiteretur: quod cum interrogatus Socrates eſſet, reſpondit, ſe meruiſſe ut ampliſſimis honoribus et præmiis decoraretur, et ei victus quotidianus in Prytaneo publice præberetur: qui honos apud Græcos maximus habetur.* In formula accuſationis erat poſitum a Melito τίμημα θάνατος, teſte Diogene. Cum reus contra cauſam ſuam æſtimare jubebatur, ἀντιτιμᾶσθαι dicebatur, quo verbo utitur Plato Apologiæ ſect. 26. Cf. Pollux viii. 150.

οὔτι αὐτὸς] Inepte editur οὔτι αὐτόν.

ἐκκλέψαι] Cf. Platonis Critonem ſect. 4.

24. ἐγράψατο] Ita cum Edd. pr. Stephanus, ἐγράψαντο cum Brodæo, Leonclavio, Weltio et Bachio Zeune dedit. In toto hoc libello ſolus Melitus accuſator nominatur.

25. Ἐφ' οἷς γε μὴν] Similia hæc Xenophonteis Memorab. ii. 2, 62. ſeqq. Ceterum ante Zeunium legebatur h. l. ἱεροσυλίαι, τοιχωρυχίαι, ἀνδραπόδισις, πρόδοσις: quam ſcripturam ille Aretino interprete duce correxit.

κατ' ἐμοῦ φασίν] Quidni ἐμέ φασι dixit?

ὅπως ποτὲ] Ita cum Stobæo Zeune; antea ὅπου legebatur.

26 ἔργον ἄξιον ἐμοὶ εἰργασμένον. Ἀλλ' οὐδὲ μέντοι, ὅτι
ἀδίκως ἀποθνήσκω, διὰ τοῦτο μεῖον φρονητέον. οὐ γὰρ
ἐμοὶ ἀλλὰ τοῖς καταγνοῦσι τοῦτο αἰσχρόν ἐστι. παρα-
μυθεῖται δ' ἔτι με καὶ Παλαμήδης, ὁ παραπλησίως
ἐμοὶ τελευτήσας. ἔτι γὰρ καὶ νῦν πολὺ καλλίους ὕμνους
παρέχεται Ὀδυσσέως τοῦ ἀδίκως ἀποκτείναντος αὐτόν.
οἶδ' ὅτι καὶ ἐμοὶ μαρτυρήσεται ὑπό τε τοῦ ἐπιόντος καὶ
ὑπὸ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, ὅτι ἠδίκησα μὲν οὐδένα
πώποτε οὐδὲ πονηρότερον ἐποίησα, εὐεργέτουν δὲ τοὺς ἐμοὶ
διαλεγομένους, προῖκα διδάσκων ὅ τι ἐδυνάμην ἀγαθόν.
27 Εἰπὼν δὲ ταῦτα, μάλα ὁμολογουμένως δὴ τοῖς εἰρημένοις
ἀπῄει καὶ ὄμμασι καὶ σχήματι καὶ βαδίσματι φαι-
δρός. Ὡς δὲ ᾔσθετο ἄρα τοὺς παρεπομένους δακρύον-
τας, Τί τοῦτο; εἰπεῖν αὐτὸν, ἢ ἄρτι δακρύετε; οὐ γὰρ
πάλαι ἴστε ὅτι, ἐξ ὅτου περ ἐγενόμην, κατεψηφισμένος
ἦν μου ὑπὸ τῆς φύσεως ὁ θάνατος; ἀλλὰ μέντοι, εἰ μὲν
ἀγαθῶν ἐπιῤῥεόντων προαπόλλυμαι, δῆλον ὅτι ἐμοὶ καὶ
τοῖς ἐμοῖς εὔνοις λυπητέον· εἰ δὲ χαλεπῶν προσδοκωμέ-
νων καταλύω τὸν βίον, ἐγὼ μὲν οἶμαι, ὡς εὐπραγοῦντος
28 ἐμοῦ, πᾶσιν ὑμῖν εὐθυμητέον εἶναι. Παρὼν δέ τις Ἀπολ-

ἔργον ἐμοὶ ἄξιον] Codex Stobæi Brunckianus a Zeunio laudatus, ita h. l. excerpſit: Θαυμαστὸν ἔμοι γε δοκεῖ ὅπως ποτὲ ὑμῖν ἐφάνη τοῦ θανάτου ἔργον ἄξιον ἐμοὶ εἰργασμένον, unde aſſumſi verbum εἰργασμένον, quo ſine ſententia plane vacillat, ordinem verborum vulgarem hunc ὑμῖν τὸ τοῦ θανάτου ἔργον ἐμοὶ ἄξιον immutavi. Geſneri conjecturam ἐμοῦ ἄξιον corrigentis, recte reprobavit Erneſti; nihil enim ita ad ſententiam redintegrandam proficitur.

26. οὐ γὰρ] Codex Stobæi ſupra laudatus οὔτε γὰρ dat. Ceterum quæ hac ſectione continentur, expreſſa ſunt et tranſlata ex Xenophontis ſect. 9. et 10. ubi compara, ſi placet, annotata.

μαρτυρήσεται] Ita cum Steph. ſecunda Zeune et Bach. μαρτυρήσειτε Edd. pr. deinceps εὐηργέτουν dedit Caſtalio.

27. Εἰπὼν δὲ] Stobæus MS. εἰπὼν δὴ dat, et mox δὴ omittit.

σχήματι] Ita cum Stobæo MS. Aretino et Geſnero vulgatum σχήμασι correxit Zeune.

ἢ ἄρτι] Erneſtius malebat ſcriptum una cum interrogatione τί τοῦτο, εἰ ἄρτι.

ἴστε ὅτι] Ita cum Stephano et Stobæo MS. Zeune ſcripſit. Vulgo omiſſum ὅτι Leonclavius ante κατεψηφισμένος poſuit.

ἐμοῖς εὔνοις] Recte Stephanus ἐμοὶ corrigi voluit.

λόδωρος, ἐπιθυμητὴς μὲν ἰσχυρῶς αὐτοῦ, ἄλλως δ᾽
εὐήθης, εἶπεν· Ἀλλὰ τοῦτο ἔγωγε, ὦ Σώκρατες, χαλε-
πώτατα φέρω, ὅτι ὁρῶ σε ἀδίκως ἀποθνήσκοντα. τὸν δὲ
λέγεται καταψήσαντα αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν εἰπεῖν· Σὺ
δὲ, ὦ φίλτατε Ἀπολλόδωρε, μᾶλλον ἂν ἐβούλου με
ὁρᾶν δικαίως ἢ ἀδίκως ἀποθνήσκοντα; καὶ ἅμα ἐπιγε-
λάσαι. Λέγεται δὲ καὶ Ἄνυτον παριόντα ἰδὼν εἰπεῖν· 29
Ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἀνὴρ ὅδε γε κυδρὸς, ὡς μέγα τι καὶ καλὸν
διαπεπραγμένος, εἰ ἀπέκτονέ με, ὅτι, αὐτὸν τῶν μεγί-
στων ὑπὸ τῆς πόλεως ὁρῶν ἀξιούμενον, οὐκ ἔφην χρῆναι
τὸν υἱὸν περὶ βύρσας παιδεύειν. Ὡς μοχθηρὸς οὗτος,
ἔφη, ὃς οὐκ ἔοικεν εἰδέναι, ὅτι, ὁπότερος ἡμῶν καὶ συμ-
φορώτερα καὶ καλλίω εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον διαπέπρακται,
οὗτός ἐστι καὶ ὁ νικῶν. Ἀλλὰ μέντοι, φάναι αὐτὸν, 30
ἀνέθηκε μὲν καὶ Ὅμηρος ἔστιν οἷς τῶν ἐν καταλύσει τοῦ
βίου προγιγνώσκειν τὰ μέλλοντα· βούλομαι δὲ καὶ ἐγὼ

28. ἐπιθυμητὴς μὲν] Stobæus p. 94. ἐπιθ. μὲν ὢν dat, quod probabat Zeune. Poſt εἶπεν Edd. pr. addunt ἄρα.

καταψήσαντα] Eundem geſtum Socratis annotavit Plato Phædonis ſect. 38.

29. Λέγεται δὲ] Ex Stobæo δὲ reſtituit Zeune.

γε κυδρὸς] Ita cum Brodæo, Stobæo et Stephano Zeune: φαιδρὸς Caſtalio et Aretinus habent.

ὅτι, αὐτὸν] Stobæus οὕτως καὶ τ. μ. αὐτὸν ὑπό. Brodæus corrigebat καὶ αὐτὸν τ. μ. ὑπό.

τῶν μεγίστων—ἀξιούμενον] De eodem Anyto Socrates in Platonico Menone ſect. 18. αἱροῦνται γοῦν αὐτὸν ἐπὶ τὰς μεγίστας ἀρχάς. Amator Alcibiadis fuit, teſte Plutarcho Alc. c. 4. Idem Plutarchus in Coriolano c. 14. Ἀθήνησι λέγεται πρῶτος ἀργύριον δοῦναι δικασταῖς Ἄνυτος ὁ Ἀνθεμίωνος προδοσίας περὶ Πύλον κρινόμενος ἐν τοῖς Πελοποννησιακοῖς ἤδη τελευτῶσι. Idem tradit Ariſtoteles apud Harpocrationem in δεκάζων. Diodorus Siculus xiii. 64. Anytum accuſatum judicium corrupiſſe argento dato ait ſub Olympiadis 92. anno 4. quarto anno ante finem belli Peloponneſiaci.

οὐκ ἔφην] Stobæus οὐκ ἔτι et mox ἐπὶ βύρσας inepte ſcriptum habet.

περὶ βύρσας παιδεύειν] Plato Apologiæ ſect. 10. ἐκ τούτων καὶ Μέλιτός μοι ἐπέθετο—Ἄνυτος δὲ ὑπὲρ τῶν δημιουργῶν. Coriarius fuiſſe videtur Anytus.

διαπέπρακται] Stobæus habet: συμφορώτερος καὶ καλλίων εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον διαπέπλασται, χείρων δέ ἐστιν ὁ νικῶν.

30. Ὅμηρος] Patroclum Il. π. 851. Hectorem x. 358. Cf. Cicero de Divinatione i. 30. Ceterum Plato Apologiæ 30. aliter præfantem vaticinio ſimili facit Socratem: καὶ γάρ εἰμι ἤδη ἐνταῦθα ἐν ᾧ μάλιστα ἄνθρωποι χρησμῳδοῦσι, ὅταν μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι.

καταλύσει τοῦ βίου] Intellige ὄντων, quod Xenophon ipſe non omiſiſſet.

τὰ μέλλοντα] Erneſti bene viderat articulum τὸ deeſſe; ſed non bene τὸ ἐν καταλύσει τοῦ βίου corrigi voluit.

χρησμῳδῆσαί τι. συνεγενόμην γάρ ποτε βραχέα τῷ Ἀνύτου υἱῷ, καὶ ἔδοξέ μοι οὐκ ἄῤῥωστος τὴν ψυχὴν εἶναι· ὥστε φημὶ, αὐτὸν ἐπὶ τῇ δουλοπρεπεῖ διατριβῇ, ἣν ὁ πατὴρ αὐτῷ παρεσκεύακεν, οὐ διαμενεῖν· διὰ δὲ τὸ μηδένα ἔχειν σπουδαῖον ἐπιμελητὴν, προσπεσεῖσθαί τινι αἰσχρᾷ ἐπιθυμίᾳ, καὶ προβήσεσθαι μέντοι πόῤῥω μοχθη-
31 ρίας. Ταῦτα δ' εἰπὼν οὐκ ἐψεύσατο· ἀλλ' ὁ νεανίσκος ἡσθεὶς οἴνῳ, οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρας ἐπαύετο πίνων· καὶ τέλος οὔτε τῇ ἑαυτοῦ πόλει οὔτε τοῖς φίλοις οὔτε αὑτῷ ἄξιος οὐδενὸς ἐγένετο. Αὐτὸς μὲν δὴ, διὰ τὴν τοῦ υἱοῦ πονηρὰν παιδείαν καὶ διὰ τὴν αὑτοῦ ἀγνωμοσύνην, ἔτι καὶ
32 τετελευτηκὼς τυγχάνει κακοδοξίας. Σωκράτης δὲ διὰ τὸ μεγαλύνειν ἑαυτὸν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, φθόνον ἐπαγόμενος, μᾶλλον καταψηφίσασθαι ἑαυτοῦ ἐποίησε τοὺς δικαστάς. ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ θεοφιλοῦς μοίρας τετυχηκέναι. τοῦ μὲν γὰρ βίου τὸ χαλεπώτατον ἀπέλιπε, τῶν
33 δὲ θανάτων τοῦ ῥάστου ἔτυχεν. Ἐπεδείξατο δὲ τῆς ψυχῆς τὴν ῥώμην. ἐπεὶ γὰρ ἔγνω τοῦ ἔτι ζῆν τὸ τεθνάναι αὑτῷ κρεῖσσον εἶναι, ὥσπερ οὐδὲ πρὸς τἄλλα τἀγαθὰ προσάντης ἦν, οὐδὲ πρὸς τὸν θάνατον ἐμαλακίσατο, ἀλλ'
34 ἱλαρῶς καὶ προσεδέχετο αὐτὸν καὶ ἐπετελέσατο. Ἐγὼ μὲν δὴ κατανοῶν τοῦ ἀνδρὸς τήν τε σοφίαν καὶ τὴν γεν-

Ceterum vaticinium ipſum, quo Anyto filii prodigi exitum prædicit, non eo animo, ut pater filium mature ad frugem redire cogat et rectius educet, ſed potius ut patri ſuperbienti de morte Socratis ægre faceret, Socrate non dignum cenſuiſſet Xenophon.

32. ἐμοὶ μὲν—ἔτυχεν] Tertium redit ineptus ſcriptor ad eandem ſententiam. Sed voluit reddere locum Xenophontis iv. 8, 1. qui θανάτους non dixiſſet, credo, plurali numero.

33. τἄλλα τἀγαθὰ] Alterum articulum omittere debebat ſcriptor, aut librarius addidit.

προσάντης] *Facilem* interpretatur Index Zeunianus; cum ceteris ſcriptoribus ſit *acclivis, arduus et difficilis.* Sed quocunque modo interpreteris difficile eſt dictu, quid ſcriptor ſpectaverit, quid nomine ἀγαθῶν intelligi voluerit? Si mortem ἐν καιρῷ τῆς ἡλικίας accedentem inter ἀγαθὰ numeravit, cur verbo ἐμαλακίσατο uſus eſt?

ἐπετελέσατο] Neſcio an alibi ἐπιτελεῖν θάνατον occurrat; media forma certe nemo uſus eſt hac quidem ſignificatione.

ναιότητα, οὔτε μὴ μεμνῆσθαι δύναμαι αὐτοῦ, οὔτε μεμνημένος μὴ οὐκ ἐπαινεῖν. εἰ δέ τις τῶν ἀρετῆς ἐφιεμένων ὠφελιμωτέρῳ τινὶ Σωκράτους συνεγένετο, ἐκεῖνον ἐγὼ τὸν ἄνδρα ἀξιομακαριστότατον νομίζω.

34. τῶν ἀρετῆς] Stephanus ἀρετῶν nefcio unde induxit, quod rejecit Zeune. οἱ ἀρετῆς ἐφιέμενοι funt Memorab. iv. 8, 11. et fupra fect. 17.

ὠφελιμωτέρῳ] Xenophon Memor. iv. 8, 11. οἱ ἀρετῆς ἐφιέμενοι πάντες ἔτι καὶ νῦν διατελοῦσι πάντων μάλιστα ποθοῦντες ἐκεῖνον, ὡς ὠφελιμώτατον ὄντα πρὸς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν. Hæc fcriptor Apologiæ augenda fibi putavit.

ἀξιομακαριστότατον] Nec hoc vocabulum Xenophonteum eft. Cyropædia vii. 2, 6. μακαριστοὺς tales dicit, fect. 27. βιοτὴν μακαριστοτάτην, et Memor. ii. 1, 33. εὐδαιμονίαν μακαριστοτάτην. In Anabafi i. 9, 6. πολλοῖς μακαριστὸν εἶναι ἐποίησεν eft.

EPIMETRUM

AD

XENOPHONTIS

MEMORAB. III, 8, 9.

EPIMETRUM

AD

XENOPHONTIS

MEMORABILIUM III, 8, 9.

DESCRIPTIONEM PARTIUM DOMUS GRÆCÆ ET VOCABULORUM, QUIBUS EÆ DESIGNANTUR, INTERPRETATIONEM CONTINENS.

CUM vir doctus B. Weiſke locum hunc Xenophontis difficillimum ſibi viſum non ſolum longiore annotatione ſed addita etiam pictura lineari domus græcæ illuſtrandum putaverit, neceſſe mihi etiam fuit in eundem diſputationis campum exſpatiari, ubi nec meſſem nec gloriæ ſpicilegium facere mihi poſſe videor. Errores tamen aliquos ex lectorum animis eradicare conabor, quos viri docti hucuſque in fabrica domorum græcarum explicanda admiſerunt, confiſi auctoritate Vitruvii, cujus tamen doctrina omnis aut plane non pertinet ad ætatem Xenophonteam et tempora Græciæ florentis, aut Vitruvius ipſe in interpretandis male nominibus et vocabulis a totius fabricæ rationibus plane aberravit. Hunc ducem cum ſequeretur Weiſke, merito quærendum ei antea fuerat, quid interpretes Vitruviani Latini, Gallici, Italici, Perrault, et Galiani, explicandæ doctrinæ Vitruvianæ attulerint; quid deinde Gallus Mariette priorum inventis adſtruxerit, cujus opera uſus Barthélemy in Itinerario Anacharſis i. c. 25. et annotatione capiti illi ſubjecta picturam domus

Græcæ ex rationibus Vitruvianis conſtructæ addidit inter Icones No. xiii. Antiquiorum opiniones et interpretationes Vitruvii ſecutus Stieglitzius Lipſienſis in Architectura antiqua Lipſiæ idiomate vernaculo prodita anno 1796. p. 119—124. domorum græcarum deſcriptionem explicavit. In univerſum Gallus Barthélemy l. c. ita tradit de domo græca : *La plupart des maiſons ſont compoſées de deux appartemens, l'un en haut pour les femmes, l'autre en bas pour les hommes ; et couvertes de terraſſes, dont les extremités ont une grande ſaillie. On en voit un aſſez grand nombre qui ont ſur le derriere un jardin, ſur le devant une petite cour, et plus ſouvent, une eſpece de portique, au fond duquel eſt la porte de la maiſon, confiée quelquefois aux ſoins d'un eunuque. C'eſt là qu'on trouve tantôt une figure de Mercure, pour écarter les voleurs, tantôt un chien qu'ils redoutent beaucoup plus, et preſque toujours un autel en l'honneur d'Apollon, où le maitre de la maiſon vient en certains jours offrir des ſacrifices.—Depuis que le goût des bâtimens s'eſt introduit, les arts ſont tous les jours des efforts pour le favoriſer et l'étendre. On a pris le parti d'aligner les rues, de ſeparer les nouvelles maiſons en deux corps de logis, d'y placer au rez-de-chauſſée les appartemens du mari et de la femme, de les rendre plus commode par de ſages diſtributions et plus brillantes par les ornemens.—Une allée longue et étroite conduiſoit directement à l'appartement des femmes. L'entrée en eſt interdite aux hommes excepté aux parens et à ceux qui viennent avec le mari. Après avoir traverſé un gazon entouré de trois portiques nous arrivâmes à une aſſez grande piece, où ſe tenoit Lyſiſtrate à qui Dinias me préſenta.—Nous paſſâmes à l'appartement des hommes, au milieu duquel nous trouvâmes une piece de gazon, entourée de quatre portiques dont les murs étoient enduits de ſtuc et lambriſſés de menuiſerie. Ces portiques ſervoient de communication à pluſieurs chambres, la plupart décorées avec ſoin.* Hucuſque Gallus, qui deſcriptionem antiquam ædium privatarum in inferiorem vel andronitin, et ſuperiorem vel ſublimem, gynæconitin, in univerſum recte annotavit. Homerus enim habitationi virginum et mulierum ubique ὑπερῷον aſſignavit, veluti

Iliadis B. 514. *παρθένος αἰδοίη ὑπερώϊον εἰσαναβᾶσα.* ubi Scholiaſtes Waſſenbergii p. 315. *τὸ δίστεγον* et *γυναικωνῖτιν* interpretatur, Paraphraſtes ejuſdem *ἀνώγεων*. De Penelope eſt in Odyſſea A. *τοῦ δ' ὑπερωϊόθεν φρεσὶ σύνθετο θέσπιν ἀοιδὴν* et Od. O. *ἀλλ' ἄπο (τῶν μνηστήρων) ὑπερωΐῳ ἱστὸν ὑφαίνει.* Exemplum tyranni Theſſali qui *ἐν θαλάμῳ ὑπερῴῳ* cubare ſolebat, recentius annotavit Plutarchus Pelopidæ c. 35. Ceterum diſtinctio domus græcæ in andronitin et gynæconitin ortum habuit ex moribus Græcorum diverſis et conditione mulierum pejore quam apud Romanos. Bene Cornelius Nepos in Præfatione, *Quem enim Romanorum pudet uxorem ducere in convivium? aut cujus mater familiæ non primum locum tenet ædium atque in celebritate verſatur? Quod multo ſit aliter in Græcia. Nam neque in convivium adhibetur niſi propinquorum, neque ſedet niſi in interiore parte ædium, quæ gynæconitis appellatur, quo nemo accedit niſi propinqua cognatione conjunctus.* Matronas priſcas romanas in atrio lanificio vacaſſe annotarunt viri docti ad Livii i. 57, 9.

In eadem ædium parte ſuperiore erat conclave cimelia et utenſilia pretioſiora ſervans, *θαλάμου* nomine Homero et Xenophonti notum. Adſcendebatur per gradus, quos Homerus *καταρῶγας* dixit, vocabulo variis interpretum dubitationibus vexato.

Sed age ſingula Homerica vocabula recenſeamus, quibus poeta partes domus definire ſolet. Primas ponam eas voces, quibus ſemel aut pauciſſime utitur; ſequentur ea vocabula, quæ ſæpiſſime adhibet; atque hinc formam domus græcæ antiquiſſimæ conjectura collectam animis lectorum inſinuare conabor.

Μέλαθρον μεγάροιο αἰθαλόεντος Iliadis X. 239. Heſychio eſt *δοκὸς ἡ διάτονος*, Euſtathio ad Il. B. p. 249, 19. *ὁ ὄροφος ἢ τὸ μέσον τῆς στέγης ξύλον, ὃ, φασὶ, καλεῖται ὑπέρτονον.* et ſic idem ad Iliad. I. p. 780, 27. At Etymol. M. habet *ὑπότονον*. Mihi *διάτονος* vera videtur eſſe lectio. Ita Vitruvio ii. 8. diatoni lateres dicuntur. Trabs eſt *διάτονος*, quæ media domum ſuperne et tectum diſtinet, fumumque ab

igne et facibus incenſis maxime excipit. Hinc Odyſſeæ Θ. 279. πολλὰ δὲ καὶ καθύπερθε μελαθρόφιν ἐξεκέχυντο. Apollonius Rhodius ii, 1088. tectum ſeu τέγεα vocat μέλαθρα, Scholia τὴν ὀροφὴν interpretantur. At Ilias B. 414. ſubito mutata ſignificatione Πριάμοιο μέλαθρον αἰθαλόεν ipſam Priami regiam dicit.

Αὐλὴ quid Homero vocetur, ante omnia diſpiciendum eſt, a qua derivatur αὔλειος vel αὐλεία θύρα ; quam ſequitur μέταυλος vel μέσαυλος θύρα in domo Græcanica. Eſt primum locus apertus et apricus, maceria concluſus, boves, oves et aves cortiles includens, cui juncta domus ruſtica ſeu villa ἔπαυλις merito dicitur, quaſi ἐπὶ αὐλῇ ſtructa. Unicus eſt in Odyſſea locus Ψ. 358. εἰσόκε πάντας ἐνιπλήσωσιν ἐπαύλους, ubi poſtremum vocabulum τὰς ἐπαύλεις καὶ μάνδρας interpretatur Apollonius, id eſt caſas ſeu villas, aut cortes ſeu caulas. Heſiodus in Theogonia verſu 129. montes Nympharum χαρίεντας ἐναύλους dixit.

Partem domus facit in Odyſſea Φ. 389. ubi Euryclea cœnaculi, ubi proci diſcumbunt Penelopæ, fores occludit; κλήϊσσεν δὲ θύρας μεγάρων εὖ ναιεταόντων. deinde Philœtius tacitus proſilit ex cœnaculo et fores aulæ occludit: (κλήϊσσεν δ' ἄρ' ἔπειτα θύρας εὐερκέος αὐλῆς) quæ fune nautico forte in porticu periſtyli reperto firmat. (κεῖτο δ' ὑπ' αἰθούσῃ ὅπλον νεὸς ἀμφιελίσσης βύβλινον, ᾧ ῥ' ἐπέδησε θύρας, ἐς δ' ἤϊεν αὐτός.) Quo loco iterum utemur, cum de Homerica αἰθούσῃ diſpiciemus, quam ante cœnaculum domini intra ipſam aulam fuiſſe hinc diſcimus. Dicitur εὐερκὴς αὐλὴ a maceria, qua concluditur. Sic, ubi narratur Iliadis I. 472. fuga Phœnicis ex domo paterna, eſt de cuſtodibus appoſitis et igne ubique pernoctante :

οὐδὲ ποτ' ἔσβη
πῦρ, ἕτερον μὲν ὑπ' αἰθούσῃ εὐερκέος αὐλῆς
ἄλλο δ' ἐνὶ προδόμῳ πρόσθεν θαλάμοιο θυράων.

Nocte tandem decima cuſtodum eluſa obſervatione effugit Phœnix :

Καὶ τότ' ἐγὼ θαλάμοιο θύρας πυκινῶς ἀραρυίας
ῥήξας ἐξῆλθον καὶ ὑπέρθορον ἑρκίον αὐλῆς,

ῥεῖα λαθὼν φύλακάς τ' ἄνδρας δμωάς τε γυναῖκας.

Tertius eſt locus Odyſſeæ Σ. 100. ubi Ulyſſes Irum cœnaculo ejicit:

εἷλκε δι' ἐκ προθύροιο λαβὼν ποδός· ὄφρ' ἵκετ' αὐλὴν
αἰθούσης τε θύρας· καί μιν ποτὶ ἑρκίον αὐλῆς
εἷσεν ἀνακλίνας.

Apparet πρόθυρον ante cœnaculum poſitum: ſequitur αὐλὴ cum αἰθούσῃ; poſtremum ἑρκίον, *maceria*, aulam ipſam concludit. Similiter Æſchylus Choeph. 559. 569. et 651. ἑρκείους πύλας dixit pro θύρας αὐλείας. Apud Homerum θύραι αἰθούσης videntur eſſe, quæ ducunt ad aulam, inter πρόθυρον et aulam mediæ, quæ μεσαύλοι θύραι vocatæ fuerunt a ſerioribus Græcis.

Quartus Odyſſeæ locus X. 126. eſt difficilior:

Ὀρσοθύρη δέ τις ἔσκεν ἐϋδμήτῳ ἐνὶ τοίχῳ.
ἀκρότατον δὲ παρ' οὐδὸν ἐϋσταθέος μεγάροιο
ἦν ὁδὸς ἐς λαύρην, σανίδες δ' ἔχον εὖ ἀραρυῖαι.
Τὴν δ' Ὀδυσεὺς φράζεσθαι ἀνώγει δῖον ὑφορβὸν
ἑσταότ' ἀγχ' αὐτῆς. μία δ' οἴη γίγνετ' ἐφορμή.

Per hanc ipſam ὀρσοθύραν Agelaus, unus procorum, adſcendere jubet ſociorum aliquem et populum ad auxilium ferendum convocare:

ὦ φίλοι, οὐκ ἂν δή τις ἀν' ὀρσοθύρην ἀναβαίη,
καὶ εἴποι λαοῖσιν; βοὴ δ' ὤκιστα γένοιτο.

Cui reſpondet Melanthius caprarius paſtor:

οὔπως ἔστ', Ἀγέλαε·—ἄγχι γὰρ αἰνῶς
αὐλῆς καλὰ θύρετρα καὶ ἀργαλέον στόμα λαύρης.
καί χ' εἷς πάντας ἐρύκοι ἀνήρ, ὅστ' ἄλκιμος εἴη.

Igitur ex thalamo Ulyſſis in ſublimi parte ædium arma depromere jubet, adeoque ipſe Melanthius ſtatim

———ἀνέβαινε Μελάνθιος———
ἐς θαλάμους Ὀδυσῆος ἀνὰ ῥῶγας μεγάροιο.

ubi ῥῶγας alii θυρίδας, feneſtras, alii τὴν ἐκτομάδα, alii gradus vel ſcalas, alii denique omnium ineptiſſime ipſam ὀρσοθύραν interpretati ſunt. Optime, qui teſte Heſychio τὰς τῆς οἰκίας διόδους ἐν τοῖς ὑπερῴοις οἴκοις, i. e. viam ad ſuperiora domus conclavia ducentem, interpretati ſunt. Philon grammaticus ſingulari numero τὸ ῥῶγας, uti κῶας, intelligi

voluit a poeta, ne plures januæ ad conclavia ſublimia ducere dicantur. Ipſam ὀρσοθύραν fuere inter veteres Homeri interpretes qui dicerent eſſe θυρίδα, δι' ἧς εἰς ὑπερῷον ὑπάρχει ἀνάβασις i. e. feneſtram aut januam ad ſuperiora conclavia ducentem : contra alii putabant eſſe januam vel feneſtram ad plateam ducentem, ad quam per gradus adſcendere oporteret ; aut hos ipſos gradus ad januam iſtam ferentes intelligi opinabantur. (δύναται δὲ καὶ ἄνοδός τις εἶναι φέρουσα ἐπὶ τὴν θύραν ταύτην.) Careremus facile his Grammaticorum dubitationibus, ſi locum Simonidis in Etymologico M. poſitum integriorem legeremus : poteramus enim inde arguere, quæ fuerit ætate Simonidis lectorum Homeri opinio de ὀρσοθύρῃ aut quod ipſius poetæ Simonidis judicium. Vulgatur ejus dictum ita : καὶ τῆς ὄπισθεν ὀρσοθύρης ἠλσάμην. Fuerunt olim qui locorum et partium domus Ulyſſeæ ſingularum deſcriptionem et picturam in Commentariis Homericis apponerent, quorum meminit Euſtathius ad Odyſſ. X. p. 777. ed. Baſil. εἰς ὃ (τὸ κατὰ τὴν ὀρσοθύραν) καὶ καταγραφῆς ἐδεήθησαν οἱ παλαιοὶ, σχηματίζοντες ποῦ ὀρσοθύρη καὶ ποῦ ὁ θάλαμος, καὶ τὰς ῥῶγας τοῦ οἴκου καὶ τὴν αὐλὴν καὶ τὰ λοιπὰ, ὡς ἐν τοῖς τῶν ἀντιγράφων ἀκριβεστέροις κεῖται. Quicunque conſideratius legerit locum Homeri, confiteatur oportet, ὀρσοθύραν plane eſſe ab illa janua diverſam, quæ ad conclave ſublime (ὑπερῷον) ducebat. Deinde nihil aliud niſi feneſtram luci admittendæ ſeu lumen cœnaculi, in pariete viæ publicæ obverſo excifum eſſe ὀρσοθύραν cenſeo : ad quam adſcendere et populum clamando convocare ex publica via licebat. Nec ipſe Homerus voluit ὀρσοθύραν januam nos intelligere : ſtatim enim, poſteaquam eam nominavit, ſubjicit ἀκρότατον—ἀραρυῖαι. erat ſcilicet iter vel via ab ipſis foribus cœnaculi in plateam vel viam publicam ducens, foribus firmis occluſa, qua unus homo viribus valens pluribus irrumpentibus reſiſtere eoſque ab aditu arcere poſſet. Hanc igitur viam et januam porculatorem Ulyſſes obſervare jubet, ne cives a procis per ὀρσοθύραν ad auxilium ferendum convocati, per iſtud iter irrumpere et cœnaculum ingredi poſſent. Quare ubi Agelaus adſcendere ad ὀρσοθύραν et convocare cives jubet,

Melanthius procis favens refpondet οὔπως ἔστι i. e. *non procedere confilium iftud : effe enim fores aulæ bene firmas*, et difficile oftium ad viam publicam ducens, (στόμα λαύρης) adeo ut aditus hic ab uno homine facile poffit defendi. Sufpicor hoc iter ad viam publicam ducens effe id, quod fero μέσαυλος fuit dictum. Ex loco Odyffeæ X. ubi Phemius juxta ὀρσοθύρην adftans dubitare dicitur, num per iftam ὀρσοθύρην clam conclavi elabatur et evadat ad aram Jovis Hercei in aula pofitam, videtur argui poffe ὀρσοθύρην pariete aulæ obverfo fuiffe excifam.

Quintus locus Homeri eft in Iliade Z. 244. ubi Priami ædes defcribuntur. Primum igitur

> πεντήκοντ' ἔνεσαν θάλαμοι ξεστοῖο λίθοιο
> πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι·

occurrunt œci 50. continui, in quibus filii Priami cum uxoribus commorantur. Sequuntur

> Κουράων ἑτέρωθεν ἐναντίοι ἔνδοθεν αὐλῆς
> δώδεκα—τέγεοι θάλαμοι ξεστοῖο λίθοιο,
> πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι.

i. e. ex altera parte prioribus oppofiti et continui, fed intra aulam duodecim œci, ubi Priami filiæ cum maritis habitant. Ubi veteres Grammatici errant qui τέγεοι θάλαμοι conclavia fublimia (ὑπερῷοι) interpretantur; rectius alii ὑψηλοὶ *altos* fimpliciter effe volunt.

Sextus locus eft Odyffeæ Δ. 74. ubi Telemachus Menelai ædes miratus :

> Ζηνός, inquit, που τοιήδε γ' Ὀλυμπίου ἔνδοθεν αὐλή,
> ὅσσα τά δ' ἄσπετα πολλά· σέβας μ' ἔχει εἰσορόωντα.

ubi Jovis regia αὐλή dicitur fignificatione nova. Quare Seleucus grammaticus, narrante Athenæo v. p. 189. fcriptura Ariftarchea rejecta locum Homericum ita legebat :

> Ζηνός που τοιαῦτα δόμοις ἐν κτήματα κεῖται.

Homerum enim αὐλὴν ubique dicere locum apertum fub divo, ubi Jovis Ἑρκείου ara pofita fuerit. Verum vulgatam Homeri lectionem Æfchyli auctoritas et imitatio fatis defendit, qui in Promethei vincti verfu 122 ait : ὁπόσοι τὴν Διὸς αὐλὴν εἰσοιχνεῦσι.

In aula Græci aram habebant, ubi facra privatim diis

facerent, de quibus Dorville ad Charitonem p. 247. Xenophon Memorab. i. 1, 2. Plato in Republ. i. p. 147. τεθνηκὼς γὰρ ἐτύγχανεν ἐν τῇ αὐλῇ. Herodotus vi. 69. ibidem ἡρῷον ἱδρυμένον παρὰ τῇσι θύρῃσι τῇσι αὐλείῃσι memorat. Athenæus iv. p. 189. ubi Homericam αὐλὴν interpretatur, Ἑρκείου Ζηνὸς aram ibi fuiſſe teſtatur : ad quam confugientem Priamum a Pyrrho occiſum narrat Arctinus in Ἰλίου Πέρσει, ex eoque Virgilius Æn. ii. 512. ſeq. ad quem locum eſt annotatio doctiſſima Heynii in Excurſu vi. *Ædibus in mediis nudoque ſub ætheris axe ingens ara fuit, juxtaque veterrima laurus incumbens aræ, atque umbra complexa Penates:* ibique ſedens Priamus filium Politem ſauciatum a Pyrrho inſequente concidere ante pedes ſuos vidit verſu 526. ſeq. *Ecce autem elapſus Pyrrhi de cæde Polites—per tela, per hoſtes porticibus longis fugit et vacua atria luſtrat ſaucius,* ubi porticus eſſe αἴθουσαν, quæ αὐλὴν ab utraque parte cingere et ornare ſoleret, annotavit Heyne, qui tamen ſimul miratur narrationem a Virgilio ab atrio vel αὐλῇ, ubi Jovis Hercei fuit ara, ad penetralia tecti ſeu impluvium, ubi Penatium ara erat apud Romanos, fuiſſe tranſlatam. Obiter admonet apud Homerum ædes qui intrat, primum ἕρκος, in hoc αὐλὴν ſubire : tum πρόδομον, tandem ad θάλαμον procedere. Penatium deorum propria ſedes fuit impluvium ; unde *compluvium deorum penatium* dicit Suetonius Auguſti c. 92.

Atrii vocabulo, quo multi Græcum αὐλὴν reddere ſoliti ſunt, proprie de domo græca uti non licet, ſi fides Vitruvio vi. c. 10. cujus verba ex Codice Gudiano Guelferbytano emaculata ponam : *Atriis,* inquit, *Græci quia non utuntur, neque ædificant, ſed ab janua introeuntibus itinera faciunt latitudinibus non ſpatioſis, et ex una parte equilia, ex altera oſtiariis cellas, ſtatimque januæ interiores finiuntur. Hic autem locus inter duas januas græce θυρωρεῖον appellatur. Deinde eſt introitus in periſtylum.* Ubi vulgo male interpolatum legitur *neque noſtris moribus ædificant—equilia, et ex altera oſtiariis.*

Impluvium Virgilius recte mihi Græcorum αὐλὴν interpretatus eſſe videtur ; ita enim video Ciceronem in Ver-

rina i. 19. 23. et 56. impluvium porticibus cinctum tradere; memorat enim in ædibus Verrinis columnas in mediis ædibus vel ad *impluvium locatas et ſtantes.* Non ſatis accurate Clavis Ciceroniana μεσαύλιον interpretatur *impluvium, ubi dii penates more Græco colerentur.* Quamvis Gloſſæ veteres μεσαύλιον *atrium* et *compluvium* interpretentur. De uſu recentiore vocabuli præclare H. Valeſius ad Evagrii h. eccl. iv. 3. Rectius idem vir doctus locum Quinctiliani comparavit Inſtitut. orator. xi. 2. *primum locum veſtibulo quaſi aſſignant, ſecundum atrio, tum impluvia circumeunt, nec cubiculis modo aut exedris, ſed ſtatuis etiam ſimilibuſque per ordinem committunt.* ubi vulgo *ſtratis* pro *ſtatuis* editum, in libro Gothano *ſtatus* ſcriptum legitur.

Jovis Hercei aram in aula poſitam domus Ulyſſeæ commemorat Homerus Odyſſeæ X. ubi occiſis procis cantor ſupereſt Phemius, juxta ὀρσοθύραν ſtans, et dubitans ſecum

ἢ ἐκδὺς μεγάροιο Διὸς μεγάλου ποτὶ βωμὸν
ἑρκείου ἕζοιτο τετυγμένον, ἔνθ᾽ ἄρα πολλὰ
Λαέρτης Ὀδυσεύς τε βοῶν ἐπὶ μηρί᾽ ἔκηαν·
ἢ γούνων λίσσοιτο προσαΐξας Ὀδυσῆα.

Huic ſupplici ſibi facto cum Medonte Ulyſſes parcit, ſed conclavi excedere et in aula conſidere jubet ἐξελθόντες μεγάρων ἕζεσθε θύραζε ἐκ φόνου εἰς αὐλήν. Juſſis parent Phemius et Medon τὼ δ᾽ ἔξω βήτην μεγάροιο κιόντε, ἑζέσθην δ᾽ ἄρα τώγε Διὸς μεγάλου ποτὶ βωμόν.

Poſtremus eſt locus Odyſſeæ X. ubi Telemachus cæde procorum patrata ſervas impudicas occidit jubente patre:

δμωὰς ἐξαγαγόντες εὐσταθέος μεγάροιο,
μεσσηγύς τε θόλου καὶ ἀμύμονος ἕρκεος αὐλῆς
εἴλεον ἐν στείνει, ὅθεν οὔπως ἦεν ἀλύξαι.
———καὶ πεῖσμα νεὼς κυανοπρῴροιο
κίονος ἐξάψας μεγάλης περίβαλλε θόλοιο
ὑψόσ᾽ ἐπεντανύσας, μήτις ποσὶν οὖδας ἵκηται.

Videtur locus ille fuiſſe extra aulam. Nam et Melanthium poſtea plectens Telemachus conclavi educit ἦγον ἀνὰ πρόθυρόν τε καὶ αὐλήν, ne ſcilicet ædes cum aula cæde et cruore polluerentur. Tholum Euſtathius *domunculam ro-*

tundam reponendis utenſilibus, tabulis, crateribus, poculis ſervientem interpretatur, quo auctore, neſcio.

Ceterum domus græca cum romana periſtyli ſed unici, uti videtur, uſu maxime conveniebat, contra partium et cubiculorum deſcriptione et diſtributione in andronitin et gynæconitin præcipue diſcrepabat. Periſtyli uſum Etruſcis neſcio quo auctore adſcripſit Diodorus Siculus v. 40. ἔν τε ταῖς οἰκίαις τὰ περίστοα πρὸς τὰς τῶν θεραπευόντων ὄχλων ταραχὰς ἐξεῦρον εὐχρηστίαν παρέχοντα. ubi verſio latina habet: *porticus ad avertendum turbæ ſervorum et clientum ſtrepitus et moleſtias.* ubi ſingularis eſt dictio θεραπεύοντες ὄχλοι, ſi ad ſervitium referas, cujus cellæ circum porticus periſtyli erant diſpoſitæ: contra clientes in atrium admittebantur, quod an cum periſtylo comparari poſſit recte, equidem ignoro.

Alterum vocabulum Homero fere peculiare, quod in partibus domorum regiarum fere tantum poſitum reperitur, eſt αἴθουσα. Grammatici varie interpretati ſunt, velut Etymologicum M. αἴθουσαι, αἱ στυλωταὶ καθέδραι, περίστυλα ἔχουσαι.—σημαίνει δὲ τὴν καταφωτιζωμένην στοὰν καὶ τὴν μετὰ τὸν πυλῶνα παστάδα. Quæ gloſſa pertinet ad Iliadis Υ. verſum 10. ἐλθόντες τ' ἐς δῶμα Διὸς νεφεληγερέταο (dii convocati ad concilium veniunt in regiam Jovis) ξεστῇς αἰθούσῃσιν ἐφίζανον. (inſident porticibus ex lapide politis) ubi ſequebantur alii ſcripturam ἐνίζανον, alii ἐνίδρανον, Zenodotus ἐφίζανον ſcripſit, αἰθούσας interpretatus θρόνους ἢ καθέδρας. Rectius auctor gloſſæ in Etym. M. explicat verbis στοαὶ καὶ στυλωταὶ ἕδραι, *porticus et ſedilia columnis appoſita.*

Apollonius criticus αἰθούσης interpretatur τῆς παραστάδος ex Odyſſ. Φ. 390. κεῖτο δ' ὑπ' αἰθούσης ὅπλον βύβλινον νηός. ubi velut etiam altero loco Iliad. I. 472. αἴθουσα jungitur εὐερκέος αὐλῆς mentioni. Inter ornamenta præcipua regiæ domus Priami ſunt αἴθουσαι Iliad. Z. 242. Πριάμοιο δόμον περικαλλέ' ἵκανε ξεστῇσ' αἰθούσῃσι τετυγμένον. et regiæ Alcinoi Odyſſeæ Θ. 57. πλῆντο δ' ἄρ' αἴθουσαί τε καὶ ἕρκεα καὶ δόμοι ἀνδρῶν. Veneris privata domus ἕρκεα θαλάμου habebat ſub αἰθούσῃ. Apollon. Rhod. iii. 39. ἕρκεα δ' εἰσελθοῦσαι ὑπ' αἰ-

θούσῃ θαλάμοιο ἔσταν, ἵν' ἐντύνεσκε θεὰ λέχος Ἡφαίστοιο. Scholia Veneta p. 232. partes domus ita diſtinguunt : θάλαμος, ὁ ἔσω οἶκος. τὸ δὲ πρὸ αὐτοῦ πρόδομος. αἴθουσα τὸ περίστυλον, τουτέστι τὸ πρὸς ἥλιον τετραμμένον παρὰ τὸ ἀεὶ αἴθεσθαι. Euſtathius ad Iliadem I. p. 669. et Baſil. αἴθουσα στοὰ περίστυλος ἡλίῳ αἰθομένη, ἧς τὸ μὲν ἐνδοτέρω πρόδομος, τὸ δὲ ἐνδοτάτω θάλαμος.—κατὰ δὲ τοὺς ἀκριβεστέρους ἡ τάξις οὕτως· ἕρκος, περὶ ὃ πύλαι· μετὰ δὲ τὸ ἑρκίον αὐλή· μεθ' ἣν αἴθουσα, εἶτα πρόδομος, δόμος θάλαμος. Plura Homeri ejuſque interpretum loca ſub aliis vocabulis relata reperiet lector; nec eſt dubium Homericam αἴθουσαν eſſe eandem cum recentiorum παστάδι, ſeu periſtylo. Cum Homero uſus vocabuli αἴθουσα neſcio quo pacto ſubito exolevit.

Μέσαυλος Homero, metri cauſa μέσσαυλος dicta, ſignificat vel *cortem ſtabula boum oviumque concludentem,* veluti Iliadis Λ. 548. βοῶν ἀπὸ μεσσαύλοιο; Cyclopis antrum cum ſtabulo ovium Odyſſeæ libro K. vel τὴν ἐπ' ἀγρῷ οἴκησιν, *villam, domum ruſticam,* interprete Heſychio, veluti Iliadis Ω. 29. ὅς (Paris) νείκεσσε θεάς, ὅτε οἱ μέσσαυλον ἵκοντο. Hinc μεσαύλιος, *ſervus villaticus* dicitur Odyſſeæ Ξ. 449.

Longe aliud ſignificat Atticorum μέσαυλος vel μέταυλος θύρα. Eſt enim interprete Scholiaſte Apollonii Rhodii ad iii. 335. ἡ μέσαυλος *illa janua,* ἡ φέρουσα εἴς τε τὴν ἀνδρωνῖτιν καὶ γυναικωνῖτιν, *quæ ducit ad domum feminis alteramque viris ſervientem.* Heſychius μέσσαυλος, inquit, θυρωρὸς, καὶ ἡ τῆς αὐλῆς θύρα. ubi ex Apollonii Lexico Homerico μέση inferendum eſt poſt αὐλῆς, janua inter aulam media. De janitore, quomodo huc pertineat, poſtea videbimus. Attici ſcriptores μέταυλον dixerunt hoc iter, cujus naturam egregie illuſtrat, quod Plutarchus Q. Symp. vii. 1. epiglottidis ſitum et officium cum μεταύλῳ comparat, ſtomachi et tracheæ aditum pro neceſſitate et lubitu hominis ambiguo miniſterio occludentis. Huc pertinet ejuſdem locus in vita Arati c. 26. de tyranno Argivo Ariſtippo τοὺς μὲν δορυφόρους καὶ φυλακὰς ἔξω παρεμβάλλειν ἐκέλευεν ἐν τῷ περιστύλῳ, τοὺς δ' οἰκέτας, ὁπότε δειπνήσαιεν τάχιστα πάντας ἐξελαύνων καὶ τὴν μέταυλον ἀποκλείων, μετὰ τῆς ἐρωμένης αὐτὸς εἰς οἴκημα κατεδύετο μικρὸν ὑπερῷον.

Audiamus nunc Apollonium Rhodium regiam Acetæ domum ita defcribentem libri tertii verfu 215. et feqq. ubi Jafonis comites adveniunt domum regis, quales in Græcia domus lautiorum hominum viderat:

Ἔσταν δ' ἐν προμόλῃσι τεθηπότες ἕρκε' ἄνακτος
εὐρείας τε πύλας καὶ κίονας, οἳ περὶ τοίχους
ἑξείης ἄνεχον. θριγκὸς δ' ἐφύπερθε δόμοιο
λαΐνεος χαλκέῃσιν ἐπὶ γλυφίδεσσιν ἀρήρει.

Antequam interiora luftremus, in aula vel veftibulo fubfiftamus, ut fingulas regiæ partes accuratius cognofcamus. Vocabulum *προμολὴν* Apollonius i. 1174. adhibet de ruftici cafa (*αὖλιν*) ejufque veftibulum vel aulam *προμολὴν* vocat. Scholia græca *προστάδα, πρόθυρα* et *ἐξώπυλα* interpretantur hic et aliis in locis ubi poeta vocabulum adhibet i. 260. et 320. iv. 1161. Eft vero *προστὰς* idem quod *πρόστῳον* interprete Hefychio. In Apollonio *πύλαι εὐρεῖαι* funt quæ Græcis proprio vocabulo *αὔλειοι* dicuntur. *θριγκὸν* interpres latinus *loricam* et *γλυφίδας triglypha* vertit ineptiffime: firmamentum enim *γλυφίδες* addunt, quod docet verbum *ἀρήρει*: funt igitur potius *cufpides æreæ, ex corona* forte *prominentes*, unde *ἐπὶ γλυφίδεσσι ἀρήρει* dicitur. Quanquam Scholia græca *γλυφίδας χ.* video etiam *χαλκᾶ τορεύματα* aut *χαλκᾶ κιονόκρανα* interpretari. Loricam hanc vel coronam murorum Homerus in ædibus Ulyffis fic memorat Odyff. P. 266. *ἐπήσκηται δέ οἱ αὐλὴ τοίχῳ καὶ θριγκοῖσι, θύραι δ' εὐεργέες εἰσὶ δικλίδες· οὐκ ἄν τις μιν ἀνὴρ ὑπεροπλίσσαιτο.* In lautioribus Alcinoi ædibus Odyffeæ H. 87. *περὶ δὲ θριγκὸς κυάνοιο* memoratur. Sed in priore loco *θριγκὸς αὐλῆς* eft *maceria aulam feu cortem cingens*; unde verbum *θριγκόω*, quod de fubulci domo ruftica ufurpat Odyffeæ Ξ. 5. quem Ulyffes rediens offendit

ἥμενον ἐν προδόμῳ—ἔνθα οἱ αὐλὴ
ὑψηλὴ δέδμητο περισκέπτῳ ἐνὶ χώρῳ
καλή τε μεγάλη τε, περίδρομος· ἥν ῥα συβώτης
αὐτὸς δείμαθ' ὕεσσιν, ἀποιχομένοιο ἄνακτος
ῥυτοῖσιν λάεσσι, καὶ ἐθρίγκωσεν ἀχέρδῳ·
σταυροὺς δ' ἐκτὸς ἔλασσε διαμπερὲς ἔνθα καὶ ἔνθα
πυκνοὺς καὶ θαμέας, τὸ μέλαν δρυὸς ἀμφικεάσσας·

ἔντοσθεν δ' αὐλῆς συφεοὺς δυοκαίδεκα ποίει
πλησίον ἀλλήλων.

Eundem cortis θριγκὸν intelligere videtur Lucianus Dialog. Meretriciorum xii. τὸν Δρόμωνα ἐκέλευσα παρακύψαντα τῷ θριγκῷ τῆς αὐλῆς, ᾗ ταπεινότατον ἦν, ἀναδέξασθαί με ἐπὶ τῶν νώτων. Loricam domus ſeu coronam ubi Euripides Oreſtæ verſu 1595. dicit: ἢ τῷδε θριγκῷ κρᾶτα συνθραύσω σέθεν ῥήξας παλαιὰ γεῖσα. Scholia græca interpretantur οἱ ἐπικείμενοι λίθοι ταῖς ἐξοχαῖς τῶν δωμάτων, et θριγκὸν eundem eſſe ſtatuunt cum ea parte, quam γεῖσα dicunt Græci. Carum vocabulum Γίσσα, lapidem ſignificans annotavit Stephanus Byzantinus in voce Μονόγισσα, Timæus Grammaticus γεῖσα interpretatur οἱ λίθοι εἰς θριγκία καὶ τοίχων πρόποδας παρεσκευασμένοι. Grammaticus in Lexico rhetorico apud Ruhnkenium (in Auctario Emendat. ad Heſychium) Γεῖσα, inquit, τὸ ἐν ταῖς οἰκοδομαῖς ναῶν ἢ τειχῶν ἐξέχον κυμάτιον. οἱ δὲ πρὸ τῶν θυρῶν στεγάσματα. Unde γεισίποδες, αἱ τῶν δοκῶν προταγεῖσαι προοχαί: *capita trabium prominentia*, et verbum γεισιποδίζειν, τὸ προβάλλειν τὰ γεῖσα ἐν τοῖς τοίχοις, *projicere γεῖσα vel trabum capita in parietibus:* His vero γείσοις vel trabum capitibus prominentibus adhæret θριγκὸς ſeu corona. In muris urbium γεῖσα videntur dici proprie loricæ vel pinnæ, velut in Euripidis Phœniſſis 1168. λᾶαν ἐμβαλὼν κάρᾳ ἁμαξοπληθῆ, γεῖσ' ἐπάλξεων ἄπο. Diodorus v. 12. ubi Melitenſium domos lautius exſtructas narrat τάς τε οἰκίας ἀξιολόγους ait καὶ κατεσκευασμένας φιλοτίμως γείσσοις καὶ κονιάμασι περιττότερον. quæ vertunt: *ſuggrundiis et albario opere elegantius excultas.*

Sed redeamus ad Æetæ regiam et Apollonii locum, qui verſu 219. et ſequentibus narrat, quæ Argonautis per portam (αὔλειον) ingreſſis in ipſa αὐλῇ occurrerunt ſpectanda, vites videlicet arbuſtivæ, et ſub iis profluentes fontes quatuor mirabilis naturæ; deinde narrantur, ut videtur, obiter, Vulcani ejuſdem, qui fontes mirabiles effoderat, opera, tauri nempe æripedes cum aratro ferreo. His omnibus locum aſſignat poeta ſtatim ab initio (verſu 219.) ἄγχι δὲ τοῖο (τοῦ οὐδοῦ) prope portam (αὔλειον) quanquam poſtea (verſu 228.) ἐνὶ μεγάροισι in ipſa regia miracula hæc

conſpecta fuiſſe dicat. Homericam Alcinoi regiam ſi comparemus Odyſſ. H. 112. hortum primum arboribus frugiferis refertum et maceria cinctum (ἕρκος dicit poeta verſu 113.) offendimus ἔκτοσθεν αὐλῆς—ἄγχι θυράων, extra aulam, juxta portam, ut videtur αὔλειον. Inſunt (horto) fontes duo, quorum alter hortum rigat; alter ab altero latere (ἑτέρωθεν) prope portam αὔλειον verſus ædes aquam effundit (ὑπ' αὐλῆς οὐδὸν ἵησι πρὸς δόμον ὑψηλὸν) et uſibus domeſticis Alcinoi, partim etiam communi civium uſui miniſtrat. (ὅθεν ὑδρεύοντο πολῖται.) Sed teneamus ipſam αὐλὴν, quam ingreſſi ſunt Argonautæ per αὔλειον portam, et regiæ partes interiores, cum poeta inſpiciamus. Verſu igitur 235. pergit:

Ἐνθάδε καὶ μέσσαυλος ἐλήλατο· τῇ δ' ἐπὶ πολλαὶ
δικλίδες εὐπηγεῖς, θάλαμοί τ' ἔσαν ἔνθα καὶ ἔνθα·
Δαιδαλέη δ' αἴθουσα παρὲξ ἑκάτερθε τέτυκτο·
λέχρις δ' αἰπύτεροι δόμοι ἕστασαν ἀμφοτέρωθε·
Τῶν ἤτοι ἄλλῳ μὲν, ὅτις καὶ ὑπείροχος ἦε,
Κρείων Αἰήτης σὺν ἑῇ ναίεσκε δάμαρτι.
Ἄλλῳ δ' Ἄψυρτος ναῖεν παῖς Αἰήταο·
Τοὺς δ' ἔχον ἀμφίπολοι τε καὶ Αἰήταο θύγατρες
ἄμφω, Χαλκιόπη Μήδειά τε· ἡ μὲν ἄρ' ἤει
ἐκ θαλάμου θάλαμόνδε κασιγνήτην μετιοῦσα.

Quorum verborum interpretationem latinam auctore Britanno Joanne Shaw ſed emendatam, ut ait, a ſe poſtremus Editor Lipſienſis poſuit hanc. *Tum etiam media aula exſtructa erat, inque ea multæ valuæ bene compactæ, et thalami erant hinc et illinc: artificioſa autem porticus ſeorſum ex utraque parte erat conſtructa. ex obliquo autem celſiora conclavia ſtabant utrinque, in quorum altero, quod et eminentius erat, rex Æetes cum ſua habitabat conjuge: in altero Abſyrtus habitabat filius Æetæ.* Primum, quod reprehendas, eſt a Brunckii auctoritate ductum, qui ſpreta Scholiorum interpretatione, μέσαυλος, inquit, Apollonio nihil aliud eſt quam αὐλὴ ſeu ἡ περιοχὴ, τὸ χώρημα τῆς αὐλῆς, ut idem Euſtathius exponit ad Hom. p. 883. l. 44. Deinde verbum ἐλήλαται, non eſt aut proprie aut ſimpliciter *exſtructa* eſt, ſed potius *ducta, producta eſt*, et dicitur de corpore aut

forma in longum tracta et continuata. Ita τεῖχος, τάφρον ἐλαύνειν et fimilia dicuntur. Poftea ἔπι non fignificat in ipfa μεσαύλῳ fuiffe valvas multas et thalamos, fed ad folas valuas ad extremam μέσαυλον pofitas, ut videtur, pertinet ἐπί; per valuas aditus patebat ad cubicula et per cubicula ad periftylum. Verba græca dubium relinquunt periftylum unum an geminum ad dextram itineris feu μεσαύλου et ad finiftram fuerit exftructum. Conclavia porro duo excelfiora, quæ pofita utrinque ex obliquo dicuntur, ufibus heri, alterum vero herilis filii, patentia, ad meridiem et viam publicam frontem habuiffe converfam fufpicor, fi licet conjecturam ex Xenophontis et Vitruvii notitiis ductam ad ætatem Æetæ transferre.

Eandem μέσαυλον fatis eleganter defcribit cum cubiculis muliebribus, ad quæ ducebat, Achilles Tatius ii. c. 19. de amoribus Clitophontis et Leucippes. De Leucippæ, quam Clitopho vitiare conatur, thalamo feu cubiculo ita eft: εἶχε δὲ ὁ θάλαμος αὐτῆς οὕτως· χωρίον ἦν μέγα, τέτταρα οἰκήματα ἔχον, δύο μὲν ἐπὶ δεξιὰ, δύο δὲ ἐπὶ θάτερα· μέσος δὲ διεῖργε στενωπὸς ὁδὸς ἐπὶ τὰ οἰκήματα. Θύρα δὲ ἐν ἀρχῇ τοῦ στενωποῦ μία ἐνεκλείετο. Ταύτην εἶχον τὴν καταγωγὴν αἱ γυναῖκες. καὶ τὰ μὲν ἐνδοτέρω τῶν οἰκημάτων ἥτε παρθένος καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς διειλήφεσαν, ἑκατέρα τὰ ἀντικρύ· τὰ δὲ ἔξω δύο τὰ πρὸς τὴν εἴσοδον τὸ μὲν ἡ Κλειὼ τὸ κατὰ τὴν παρθένον, τὸ δὲ ταμεῖον ἦν. Κατακοιμίζουσα δὲ ἀεὶ τὴν Λευκίππην ἡ μήτηρ ἔκλειεν ἔνδοθεν τὴν ἐπὶ τοῦ στενωποῦ θύραν, ἔξωθε δέ τις ἕτερος ἀπέκλειε, (ἐπέκλειε rectius Codd. ut puto,) καὶ τὰς κλεῖς ἔβαλλε διὰ τῆς ὀπῆς, ἡ δὲ λαβοῦσα ἐφύλαττεν, καὶ περὶ τὴν ἕω καλέσασα τὸν εἰς τοῦτο ἐπιτεταγμένον διέβαλλε πάλιν τὰς κλεῖς, ὅπως ἀνοίξειεν. Locum ταμείου ibi annotatum vides, de quo iterum dicemus et auctoritatem Ariftophanis poetæ afferemus. In hac μεσαύλῳ quia cellam habebat oftiarius, inde factum videtur, ut ipfe janitor etiam μέσαυλος diceretur, annotante Hefychio, et contra ipfa μέσαυλος θυρωρεῖον audiebat. De hac enim intellige Vitruvii locum vi. c. 10. *Ab janua*, inquit, *introeuntibus itinera faciunt* (Græci) *latitudinibus non fpatiofis*, et ex una *parte equilia, ex altera oftiariis cellas, ftatimque januæ interiores finiuntur. Hic autem locus inter*

duas januas græce θυρωρεῖον appellatur. Deinde est introitus in peristylon. Contra quas Vitruvius ibidem mesaulas dixit, quasi diversas ad alienum plane locum nescio qua causa erroris permotus transtulit. *Præterea,* inquit, *dextra ac sinistra domunculæ constituuntur habentes proprias januas, triclinia et cubicula commoda, uti hospites advenientes non in peristylia sed in ea hospitalia recipiantur. Inter hæc autem peristylia et hospitalia itinera fiunt, quæ mesaulæ dicuntur, quod inter duas aulas media sunt interposita. Nostri autem eas andronas vocant.* Sed rectius Editio princeps cum Codd. Gudiano et Franekerano habet scriptum. *Inter duo autem peristylia et hospitalia itinera sunt:* Vulgata enim scriptura ponit mesaulas inter peristylia domus, quæ andronitides dicuntur, et hospitalia: at sic nullo modo mesaulæ inter duas aulas mediæ interpositæ dici possunt. Qui scripturam mutavit, ab ipso Vitruvio in errorem inductus fuisse videtur, qui si itinera ab initio capitis memorata eadem esse vel ipse meminisset vel lectores intelligere voluisset, quæ Græci μεσαύλους dicunt, ibidem mentionem vocabuli græci adjicere debebat; quod fecit demum hoc loco tam inepte, ut putes plura fuisse itinera inter duas aulas et duo peristylia mesaulas dicta. Errorem ex verbis Vitruvianis vel potius ex vitiosa Jocundi Veronensis scriptura conceptum in picturam domus græcæ transtulit Gallus *Mariette.*

Sequitur in Vitruvio definitio peristyli, quæ nos ad Xenophontis παστάδας perducet. *Id peristylum in tribus partibus habet porticus: in ea parte quæ spectat ad meridiem duas antas inter se spatio amplo distantes, in quibus trabes invehuntur, et quantum inter antas distat, ex eo tertia dempta spatium datur introrsus. Hic locus apud nonnullos προστὰς apud alios παστὰς nominatur. In his locis introrsus constituuntur œci magni in quibus matres familiarum cum lanificis habent sessionem. In prostadis autem dextra ac sinistra cubicula sunt collocata, quorum unus thalamus, alterum amphithalamus dicitur. Circum autem in porticibus triclinia quotidiana, cubicula etiam et cellæ familiaricæ constituuntur. Hæc pars ædificii Gynæconitis appellatur.* Ubi nuperrima

etiam Editio Berolinenſis, quæ lectiones Editionis principis, Codicisque Gudiani et Franekerani jactat, ſine ulla varietate cum reliquis vulgatis παραστὰς pro παστὰς, et deinde *lanificiis—ſeſſiones* habet: Sed in Gudiano *partes* ſcriptum, *paſtas* vero ſuper eo vocabulo, deinde *ſeſſionem* ſcriptum ipſe legi; quam poſteriorem lectionem et *lanificis* ex Franekerano commemoravit Weſſeling Obſervat. p. 269. In germanica tamen verſione ejuſdem nuperi Editoris ſcripturam παστὰς et deinde pro varietate *antithalamus*, quod magis equidem probaverim, appoſita video. Sed jam olim Salmaſius Exercit. Plin. p. 1217. et 1218. ex Codice regio Pariſ. lectiones *apud alios paſtas—In proſtadii autem dextra* et paulo antea *In his locis etiam conſtituuntur—lanificis—ſeſſionem* commemoravit et commendavit.

De vocabulo παραστὰς ſatis copioſe et accurate dixiſſe mihi videor in Lexico græco. Pertinent nempe παραστάδες ad portam ſeu oſtium, et a poetis ſæpe pro ipſa janua ponuntur. *Antas* latine dici, et eſſe columnas ſeu pilas quadratas ad latera oſtiorum poſitas docuit Salmaſius Exercitat. p. 1216. et 1217. Addo locum clariſſimum Heronis Automat. p. 269. ἐξ ἑκατέρου μέρους τῶν θυρῶν παρὰ τοὺς στροφεῖς τύπους κενοὺς καταπεφραγμένους ἐκ τοῦ κατὰ πρόσθεν ἰδέαν ἀπεργαζομένου οἷον παραστάδων. De foribus ipſis eſt apud Euripidem Phœniſſarum verſu 426. Andr. 1118. Cum παστάσι tamen ſæpe in libris ſcriptis permutatæ reperiuntur παραστάδες, velut in Xenophontis Hierone l. c. Apollonius Criticus Homericum αἰθούσης interpretatur τῆς παραστάδος. ubi niſi librariorum eſt error, et παστάδος ſcribendum, aut uſum loquendi tunc mutatum fuiſſe, aut παστὰς ex παραστὰς contractum jam olim fuiſſe, et παραστάδες ubi *poſtes forium* ſignificant, rectius παραστάται ſcribi, credere oportet.

Antiquiſſimus ſcriptor, qui vocabulo παστὰς uſus eſſe reperiatur, Herodotus eſt, qui libro ii. 169. παστὰς λιθίνη ἠσκημένη στύλοισι καὶ τῇ ἄλλῃ δαπάνῃ. Apud Apollonium Rhodium i. 789. Jaſoni advenienti ad regiam Hypſipylæ miniſtræ aperiunt θύρας δικλίδας, eumque διὰ καλῆς παστάδος

ductum in conclave reginæ collocant ἐνὶ κλισμῷ ϖαμφανόωντι. ubi poetam in priore Editione posuisse ϖροδόμου διὰ ϖοιητοῖο monent Scholia, quæ simul admonent ϖαστάδα suo ævo (quo?) προστάδα, ipsam vero ϖαστάδα a cœnando (ϖάσασθαι) dici. Male vulgo in poeta δι' ἀναστάδος, in Scholiis vero ϖροπαστάδα scribi jam dudum admonuit Salmasius Exercit. p. 1217.

De andronitide sic pergit Vitruvius: *Conjunguntur autem his domus ampliores habentes latiora* (Codex Gudianus *lautiora*) *peristylia, in quibus pares sunt quatuor porticus altitudinibus, aut una quæ ad meridiem spectat excelsioribus columnis constituitur. Id autem peristylium, quod unam altiorem habet porticum, Rhodiacum appellatur. Habent autem eæ domus vestibula egregia, et januas proprias cum dignitate, porticusque peristyliorum albariis et tectoriis et ex intestino opere lacunariis ornatas, et in porticibus quæ ad septentrionem spectant triclinia Cyzicena et pinacothecas, ad orientem autem bibliothecas: exedras ad occidentem; ad meridiem vero spectantes œcos quadratos tam ampla magnitudine, uti faciliter in eis, quatuor tricliniis stratis, ministrationum ludorumque operis locus possit esse spatiosus. In his œcis fiunt virilia convivia: non enim fuerat institutum matres familiarum eorum moribus accumbere. Hæc autem peristylia domus andronitides dicuntur, quod in his viri sine interpellationibus mulierum versantur. Præterea dextra ac sinistra domunculæ constituuntur* et quæ sequuntur de hospitalibus, supra jam a nobis posita. Addit Vitruvius: *Item prothyra græce dicuntur, quæ sunt ante in januis vestibula: nos autem appellamus prothyra, quæ græce dicuntur διάθυρα.* Ubi Codex Gudianus *ante in januas* habens arguit olim scriptum rectius fuisse *ante januas.*

Supersunt vocabula ϖροστὰς et ϖρόδομος, de quibus breviter disputemus. Et de προστάδι quidem satis dictum est, ubi παστάδα explicavimus, quod est antiquius ejusdem rei vocabulum. Πρόδομον Hesychius aliique Grammatici male significatione eundem faciunt cum vocabulis προστὰς et πρόστωον, cum apud Homerum sit cubiculum sub ipsa porticu et ante thalamum dominicum positum. Sic est Ilia-

dis I. 472. πῦρ ἕτερον μὲν ὑπ' αἰθούσῃ εὐερκέος αὐλῆς, ἄλλο δ' ἐνὶ προδόμῳ πρόσθεν θαλάμοιο θυράων. Et in Odyffea Δ. 297. hofpitibus Telemacho cum filio Neftoris lecti fternuntur ὑπ' αἰθούσῃ· ftratis hofpites minifter ducit, οἱ μὲν ἄῤ ἐν προδόμῳ δόμου αὐτόθι κοιμήσαντο—'Ατρείδης δ' ἐκάθευδε μυχῷ δόμου ὑψηλοῖο. ubi δόμος ὑψηλὸς eft cubiculum fublime, vel θάλαμος ὑπερῷος. Apud Apollonium Rhodium iii. 278. et 648. eft πρόδομος θαλάμοιο. et fervi apud eundem verfu 839. in hoc προδόμῳ habitabant et cubabant: ἐν προδόμῳ θαλάμοιο θυώδεος ηὐλίζοντο. Idem Apollonius iv. 471. νηοῦ πρόδομον nominat.

Servorum minifterio domini, dominæ, liberorumque infervientium cubicula non fuiffe a cubiculis dominorum longo fpatio fejuncta fed iifdem plerumque juncta aut oppofita, docere videntur multa fcriptorum græcorum loca. Claflicus hanc ad rem locus eft Xenophontis in Œconomico ix. 2. et feqq. ubi Ifchomachus novæ nuptæ ufum et commoditatem domus demonftrans inducitur. Ὁ μὲν γὰρ θάλαμος ἐν ὀχυρῷ ὢν τὰ πλείστου ἄξια καὶ στρώματα καὶ σκεύη παρεκάλει. unde apparet ufum Homericum vocabuli thalami, quo cellam promtuariam cimeliorum fignificat, apud Athenienfes duraffe. Columella autem hunc locum latine interpretatus xii. 2, 2. θάλαμον vertit *excelfiffimum conclave.*

Sequitur in Xenophonte fectione 4. demonftratio cubiculorum fervilium: Καὶ διαιτητήρια δὲ τοῖς ἀνθρώποις ἐπεδείκνυον αὐτῇ κεκαλλωπισμένα τοῦ μὲν θέρους ψυχεινὰ τοῦ δὲ χειμῶνος ἀλεεινά· καὶ σύμπασαν δὲ τὴν οἰκίαν ἐπέδειξα αὐτῇ ὅτι πρὸς μεσημβρίαν ἀναπέπταται, ὥστε εὔδηλον εἶναι, ὅτι χειμῶνος μὲν εὐήλιός ἐστι, τοῦ δὲ θέρους εὔσκιος, ubi verbum ἀναπέπταται et vocabulum εὔσκιος explicare videtur locus Ariftotelis Œconom. libro i. de domo: καὶ πρὸς εὐημερίαν δὲ καὶ πρὸς ὑγίειαν δεῖ εἶναι εὔπνουν μὲν τοῦ θέρους, εὐήλιον δὲ τοῦ χειμῶνος· εἴη δὲ ἂν ἡ τοιαύτη κατάβορρος οὖσα καὶ μὴ ἰσοπλατής. unde difcere mihi videor ἀναπέπταται fignificare domum in longitudinem verfus meridiem patentem et porrectam, a borea vero averfam. Quomodo vero eadem domus hieme quidem calida, utpote foli meridiano oppofita et patens, æftate

vero frigida, utpote umbrofa, id eft a fole averfa, dici et effe poffit, equidem non intelligo. Sed fi in fede vocabuli εὔσκιος collocaveris Ariftotelicum εὔπνους, difficultatem omnem plane expedieris: quippe credere oportet, per regionem Atticam dominari ventos æftate conftanter folis calorem refrigerantes; boream vero hominum valitudini frigore fuo et natura damnum inferre folitum.

Denique Ifchomachus Xenophonteus partem domus habitationi atque ufui muliebri fervientem a virili feparatam demonftrat conjugi fect. 5. medio balneo, ne quid clam efferri poffit, neve fervæ cum fervis promifcue effe et concumbere poffint: Ἔδειξα δὲ καὶ τὴν γυναικωνῖτιν αὐτῇ θύραν βαλανείῳ ὡρισμένην ἀπὸ τῆς ἀνδρωνίτιδος, ἵνα μήτε ἐκφέρηται ἔνδοθεν ὅ τι μὴ δεῖ, μήτε τεκνοποιῶνται οἱ οἰκέται ἄνευ τῆς ἡμετέρας γνώμης. In quo loco vocabulum θύραν a manu aliena infertum fuiffe recte fufpicatur *Heindorf*, Profeffor Berolinenfis. Neque enim ad rem facit, nec græce θύρα γυναικωνῖτις dicitur, quæ ad gynæconitin ducit. In pictura Galli *Mariette*, quæ domus Atticæ formam defignat, locum balneo affignatum nullum video, nec a Vitruvio omnino commemoratum.

Loci Xenophontei et vulgatæ in eo lectionis interpretatio fupereft, quam verba ipfa per fe fpectata, nullo tormenti genere adhibito, nec admittere nec offerre videntur. Sed locus Memorabilium Socratis dictorum is ipfe, ad quem illuftrandum hæc fcribere inftitui, comparatus docet εὔσκιος referri ad παστάδας ante ædes et andronitin collocatas: ἐν ταῖς πρὸς μεσημβρίαν βλεπούσαις οἰκίαις τοῦ μὲν χειμῶνος ὁ ἥλιος εἰς τὰς παστάδας ὑπολάμπει, τοῦ δὲ θέρους ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν στεγῶν πορευόμενος σκιὰν παρέχει. Itaque verba Xenophontis, ubi domus anteriora, meridiano foli oppofita, altiora fieri jubet, quo melius folis radii per porticum ad appofitum periftylo conclave penetrare illudque calefacere poffit, plane mihi convenire videntur cum Vitruvianis, ubi porticum, quæ ad meridiem fpectat, excelfioribus columnis conftitui ait in andronitide. Id autem genus periftyli Rhodiacum appellari refert. Alia ratione ufus reperitur Columella de R. R. i. 6, 2. ubi villæ par-

tem urbanam defignavit: *Ambulationes,* inquit, *meridiano æquinoctiali fubjectæ fint, ut hieme plurimum folis et æftate minimum recipiant.* Nullo igitur modo comparare locum hunc Columellæ cum Xenophonteo in Memorab. licet, quod tamen inconfulte fecit Nicolaus Loënfis Mifcell. Epiphyll. iv. 24.

Θαλάμου Homerici et Xenophontei feu cellæ penariæ cimeliis reponendis et fervandis aptæ et fublimis locum fupra vidimus. Reliquos locos Homericos de θαλάμῳ nunc annotabimus. Pro penu fimiliter dicitur Odyff. B. ὑψόροφον θάλαμον κατεβήσατο πατρὸς εὐρὺν ὅθι νητὸς χρυσὸς καὶ χαλκὸς ἔκειτο. Tertius locus eft Odyff. X. 109. et 140. θαλάμοιο μυχὸν κάτα Odyff. X. 180. Sed Iliadis P. 36. μυχῷ θαλάμοιο νέοιο eft de cubiculo nuptiali. Pro thalamo Xenophonteo Ariftophanes in Pluto verfu 811. nominat fimpliciter ὑπερῷον, ficis ficcatis conditis refertum: iterumque Equitum verfu 1001. Cubiculum nuptiale feriores poetæ plerumque θάλαμον dixerunt, Theocritus Idyll. xviii. 3. νεόγραπτον. Analecta Brunckiana ii. p. 34. no. 98. κροκόεις παστὸς ἔσω θαλάμων πίτνατο νύμφα. ubi παστὸς ipfum lectum nuptialem fcena fuperne tectum vel veftibus croceis fignificat. Apollonius Rhodius i. 775. καλύβας vocavit. νηγατέῃσιν ἐεργόμεναι καλύβῃσι νύμφαι· ubi Scholia ταῖς διὰ τῶν ἱματίων κατεσκευασμέναις ἃς καλοῦσι παστοὺς recte interpretantur. Ita vocat etiam Lucianus ii. p. 215. ed. Bipont. Diverfum natura et fignificatione vocabulum παστὰς alibi tractamus. Ταμιείου feu penariæ cellæ ordinariæ locum indicat Ariftophanes Ecclefiaz. verfu 14. στοάς τε καρποῦ καὶ βακχείου νάματος. quem locum refpiciens Photius στοαὶ, τὰ ταμιεῖα· παραμήκη γὰρ ἦν τοῖς παλαιοῖς. Scilicet in porticu periftyli una alterave erat etiam cella penaria: quare Ariftophanes στοὰς pro ταμιεῖα dixit. Eundem cellæ locum arguere videtur etiam locus Platonis in Protagora p. 95. cujus præcipua verba partes domuum græcarum fignantia hæc funt: Στάντες ἐν τῷ προθύρῳ διελεγόμεθα—ὁ θυρωρὸς εὐνοῦχός τις, κατήκουσεν ἡμῶν,—ἐπειδὴ γοῦν ἐκρούσαμεν τὴν θύραν, ἀνοίξας—καὶ ἅμα ἀμφοτέραιν ταῖν χεροῖν τὴν θύραν—ἐπήραξε καὶ ἡμεῖς πάλιν ἐκρούομεν· καὶ ὃς

ἐγκεκλεισμένης τῆς θύρας ἀποκρινόμενος εἶπεν—ἐπειδὴ δ' ἐσήλθομεν κατελάβομεν Πρωταγόραν ἐν τῷ προστόῳ περιπατοῦντα, ἑξῆς δ' αὐτῷ συμπεριεπάτουν. et p. 97. Τὸν δὲ μέτ' εἰσενόησα Ἱππίαν καθήμενον ἐν τῷ καταντικρὺ προστόῳ ἐν θρόνῳ· περὶ δ' αὐτὸν ἐκάθηντο ἐπὶ βάθρων—Πρόδικος δ' ὁ Κεῖος ἦν ἐν οἰκήματί τινι, ᾧ πρὸ τοῦ μὲν ὡς ταμιείῳ ἐχρῆτο Ἱππόνικος, νῦν δὲ ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν καταλυόντων ὁ Καλλίας καὶ τοῦτο ἐκκενώσας ξένοις κατάλυσιν πεποίηκεν. Ubi vides πρόθυρον eſſe locum ante μέσαυλον θύραν et cellam θυρωροῦ: qui dominum alienæ domus videre et cum eo loqui vult, hanc μέσαυλον θύραν pulſat, quod græci κρούειν dicunt, contra domo exiturus eandem januam κόπτει, ut qui forte in anguſto itinere ante portam adſtiterit, ſibi caveat.

Locus Lyſiæ in oratione contra Eratoſthenem p. 12. eſt, ubi domus διόροφος breviter deſcribitur. Οἰκίδιόν ἐστί μοι διπλοῦν ἴσα ἔχον τὰ ἄνω τοῖς κάτω κατὰ τὴν γυναικωνῖτιν καὶ κατὰ τὴν ἀνδρωνῖτιν. ubi multa et fruſtra tentavit Reiſke, cum non meminiſſet duplicem dici domum, quæ ſolenniter διόροφος dicitur. Hinc p. 27. in eadem oratione: ἐλθόντες οἴκαδε ὡς ἐμὲ, ἀναβάντες εἰς τὸ ὑπερῷον ἐδειπνοῦμεν. Adulterum per θύραν αὔλειον et μέταυλον obrepentem ubi Lyſias memorat p. 20. ait: ὅτι ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐψόφει ἡ μέταυλος θύρα καὶ ἡ αὔλειος.

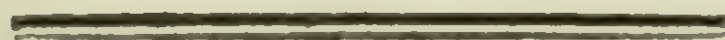
Ruſticas Aſiaticorum Græcorum domos obiter deſcribit Galenus de Antidotis i. 3. cujus locum poſui ad Columellæ i. 6, 20. et Palladii i. 21. p. 28. cujus poſteriorem ſaltem partem huc referendam cenſeo. Οἱ δ' ἐπιμελέστερον αὐτῶν κατασκευαζόμενοι οἶκοι κατὰ τὸν ἔνδον τοῖχον ἔχουσι τὴν κατ' ἄντικρυ τῇ θύρᾳ τεταγμένην ἐξέδραν, ἑκατέρωθεν δὲ αὐτῆς κοιτῶνας, καθ' οὓς ἄνωθέν ἐστιν ὑπερῷα οἰκήματα, καθάπερ καὶ κατὰ πολλὰ τῶν πανδοχείων, ἐν κύκλῳ κατὰ τρεῖς τοίχους οἴκου τοῦ μεγάλου, πολλάκις δὲ καὶ κατὰ τέτταρας. Cujus equidem notitiæ vim omnem partiumque nexum explicare propter deſcriptionis cum aliorum ſcriptorum locis non facile comparandæ brevitatem non poſſum, nec jam vacat: reliqua vero fuerunt a me illuſtrata aliquatenus in annotationibus ad Columellæ et Palladii locum laudatum.

Ἀμφίθυρος οἰκία eſt apud eundem Lyſiam Reiſkii p. 393.

quæ poſticam et anticam januam habet; et de eadem p. 394. dicitur ἐκείνων ἐπὶ τῇ αὐλείῳ θύρᾳ τὴν φυλακὴν ποιουμένων. Τριῶν δὲ θυρῶν οὐσῶν, ἃς ἔδει μὲ διελθεῖν, ἅπασαι ἀνεωγμέναι ἔτυχον. Tertiam domus ἀμφιθύρου portam Taylor τὴν Παράθυραν intelligi cenſet.

His ſcriptis et formulis ſtanneis expreſſis reperi quæ vocabuli πρόθυρον et αὐλῆς ſignificationem illuſtrare videntur: itaque hic ſtatim ea ſubjungenda cenſui.

Πρόθυρον εὐτείχες θαλάμου *columnis fultum* memorat in nobili comparatione ab initio Odæ Olympicæ vi. Pindarus et Plutarchus in Solone extremo de Atlantide a Platone cœpta ſcribi; πρόθυρα μὲν μεγάλα καὶ περιβόλους καὶ αὐλὰς τῇ ἀρχῇ περιέθηκεν. In Oratore Cicero *Veſtibula*, inquit, honeſta aditusſque ad cauſam faciet illuſtres. In Pindaro Scholiaſtes græcus πρόθυρον interpretatur προπύλαιον, alter vero ex Codice Goettingenſi proditus diſcrimen alienum ſtatuit inter vocabula θάλαμος, μέγαρον, et μέλαθρον. Alibi Pindarus cum laudibus carminum ſuorum accedere ſe velle profitetur ad domum victoris, ubi Iſthmicæ viii. verſu 4. eſt πατρὸς ἀγλαὸν Τελεσάρχου παρὰ πρόθυρον ἰών. Unde Nemeacæ v. verſu 97. cum Æginæ laudes memorare vellet, προθύροισιν Αἰακοῦ στεφανώματα φέρειν dixit. Idem ſignificare voluit Nem. i. 29. ἔσταν δ' ἐν αὐλείοις θύραις ἀνδρὸς φιλοξείνου καλὰ μελπόμενος, cum θύραν αὔλειον nominaret, ut προθύρῳ proximam. Denique domum Herculis Thebani indicare cum vellet Nem. iv. 39. Ἡρακλέος ὀλβίαν αὐλὰν, ſimiliter Amphitruonis domum Nem. x. 29. αὐλὰν dixit, quia per θύραν αὔλειον, deinde per αὐλὴν poſtea per πρόθυρα aditus ad domum patebat.

L. C. VALCKENAERII ET D. RUHNKENII

ANNOTATIONES

IN

XENOPHONTIS MEMORABILIA.

X

L. C. VALCKENAERII ET D. RUHNKENII

ANNOTATIONES

IN

XENOPHONTIS

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ.

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ] *Libros* vocat A. Gellius N. A. xiv. c. 3. *quos dictorum atque factorum Socratis commentarios composuit Xenophon.* Ciceroni de N. D. i. c. 12. citatur *Xenophon in iis, quæ a Socrate dicta retulit.* Græcis ἀπομνημονεύματα, rarius dicuntur ὑπομνημονεύματα· ἠθικὰ ἀπομνημονεύματα Diogeni Laert. iii. 34. ἀποφθέγματα Σωκράτους in Scholiis MSS. in Ariſtid. ſecundum Theonem in Progymn. c. v. Ἀπομνημόνευμα πρᾶξίς ἐστιν ἢ λόγος βιωφελής. Ipſe Xenophon in Epiſtolis Socrat. xviii. πεποίημαι δέ τινα ἀπομνημονεύματα Σωκράτους: hos commentarios miſſurum ſe ſcribit examinandos amicis; Ep. xxii. vereri ſe, an perſona Socratis ſatis ſint digni: ſed illud inprimis notabile, quod ſcribit in Epiſt. xv. p. 38, 10. δοκεῖ χρῆναι ἡμᾶς συγγράφειν, ἅποτε εἶπεν ἀνὴρ καὶ ἔπραξεν· καὶ αὕτη ἀπολογία γένοιτ᾽ ἂν αὐτοῦ βελτίστη εἰς τὸ νῦν τε καὶ εἰς τὸ ἔπειτα. Hæc ἀπομνημονεύματα præbent Xenophonteam Socratis Apologiam: reſpondet enim in his Xenophon ad ſingula accuſationis capita: præterea in Arte Rhetor. inter Opera Dionyſ. Halic. ii. p. 103, 34. Socratis ἐγκώμιον ſcripſiſſe dicitur Plato ἐν ἀπολογίας σχήματι· Xenophon autem ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν· ὡς γὰρ ἀπολογούμενος ὑπὲρ Σωκράτους ἐγκώμιον Σωκράτους περαίνει. Quæ vulgata proſtat ut Xenophontis Σωκράτους ἀπολογία, eſt illa hoc ingenio capitali, ſi quid judico, prorſus indigna, ab eodem conflata, cui finem Cyropædiæ debemus et alia quædam, quæ vulgo leguntur ut Xenophontea.—Ceterum ex his eximiis li-

bellis dictorum factorumque Socratis, popularis Socratis est philosophia petenda, non ex Dialogis Platonis Socrati multa tribuentis, de quibus ne cogitavit quidem, ex Pythagoreorum hausta commentariis. *Valcken.*

IN LIB. I.

1, 18. Τοὺς ἀμφὶ Θρασύλον καὶ Ἐρασινίδην] Xenophon de re sua ætate omnibus nota tantum scripsisse videtur: ἐπιθυμήσαντος τοῦ δήμου παρὰ τοὺς νόμους ἐννέα στρατηγοὺς μιᾷ ψήφῳ ἀποκτεῖναι πάντας· recentior ad hæc adjecisse, τοὺς ἀμφὶ Θρασύλον καὶ Ἐρασινίδην. quæ mihi minus etiam commode verbis videntur Xenophonteis interjecta; scripta tamen ab historiæ veteris perito. Nomina quidem x. Ducum alio ordine recensentur Xenophonti Ἑλλ. i. 5, 16. quem sequitur Diodor. Sic. xiii. c. 74. sed a Philochoro junctim videntur memorati Thrasyllus (Θράσυλλος an Θρασύλος scribatur perinde est:) et Erasinides: ubi enim Aristoph. Ran. v. 1227. ἐστρατήγησέν γε μετ' Ἐρασινίδου· in Scholiis dicuntur morte damnati, οὗτός τε καὶ—Θράσυλλος, Περικλῆς, Ἀριστοκράτης, Διομέδων, ὥς φησι Φιλόχορος. Lysias Orat. xxi. p. 376. memorat τοὺς μετὰ Θρασύλλου δέκα, et paulo post Ἐρασινίδην. Pausan. vi. p. 470. Ἀθηναίοις ἐς Θράσυλλον καὶ τοὺς ἐν Ἀργινούσαις ὁμοῦ τῷ Θρασύλλῳ στρατηγήσαντας προπετείας ἔστιν ἔγκλημα. Diodoro Sic. xiii. c. 101. hi duo quoque fuerant memorati Θράσυλλος καὶ Ἐρασινίδης· non Καλλιάδης· quod et Wesseling. suspicabatur. Decepit is locus Nath. Forsterum notis in Platonis Apol. Socr. p. 349. alterius tum loci Diodori immemorem. Alibi raro hi duo nominantur; et, ubi infortunii circa Arginusas et calamitatis ducum fit mentio, fere tantum οἱ δέκα στρατηγοὶ memorantur.—Quod Socratem ait Xenophon populum super ea re noluisse in suffragia mittere, οὐκ ἠθέλησεν ἐπιψηφίσαι, (conf. T. H. in Lucian. i. p. 158.) idem aliis verbis expressit Ἑλλ. i. 7, 16. et Ἀπομν. iv. 4, 2. Diogeni Laertio dicitur ii. 24. μόνος ἀποψηφίσασθαι τῶν δέκα στρατηγῶν, *solus absolvisse decem duces.* quæ pervertit interpres Latinus: ceteris enim Prytanibus *solus ego* ἐναντία ἐψηφισάμην, inquit in Platonis Apologia Socrates. *Valcken.*

2, 16. Ἀποπηδήσαντε Σωκράτους] Hunc locum respicientes Ælian. V. H. iv. 15. et Olympiodorus Comment. MS. in Platonis Gorgiam, alter pro ἀποπηδήσαντε, ἀποδράντες alter ἀποφοιτήσαντες, scripserunt. Quæ verba proprie dicuntur de *discipulis, qui magistri scholam temere, aut cum contemtu relinquunt.* Plato Gorg. p. 298. E. πρᾳότερόν με προδίδασκεν, ἵνα μὴ ἀποφοιτήσω παρὰ σοῦ. Liban. Ep.

79. ἔπειτα παρ' ἡμῶν ὡς τάχιστα ἀπεπήδησεν. Vide L. Bos Proleg. ad Hoſeam vii. 13. et J. Toupium Emend. in Suid. tom. iii. p. 327. Ceterum miretur aliquis, Iſocratem Buſirid. p. 222. C. negare, Alcibiadem a Socrate eruditum eſſe. Sed Iſocrates quomodo intelligendus ſit, docet Olympiodorus Comment. MS. quem modo laudavimus: ἄλλως τε δὲ, οὐδὲ πολὺν χρόνον παρέμεινεν Ἀλκιβιάδης Σωκράτει, ὡς δρᾶσαί τι εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τοὺς λόγους. ἀμέλει καὶ Ἰσοκράτης μέμνηται τούτου ἐν τῷ Βουσίριδι λέγων· ὃν οὐδεὶς ᾔσθετο παρ' αὐτῷ παιδευόμενον. δηλονότι διὰ τὸ ὀλίγον τοῦ χρόνου. *Rubnk.*

2, 20. Ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἄπ' ἐσθλὰ διδάξεαι] Legit iſta Plato ἐν τοῖς ἐλεγείοις Theognidis, excitans in Menone tom. ii. p. 95. et videntur, quæ nobis ſuperſunt, Theognidea ex variis Elegiis conflata.—His iiſdem verſibus uſi ſunt Xenophon in Symp. p. 511, 4. (partim Ariſtoteles Eth. Nicom. x. c. 12.) Muſonius Stobæi p. 371, 50. Clem. Alexandr. Strom. v. p. 677, 32. conf. Th. Gataker. A. M. i. 5. p. 174. E. In his quæ reperitur apud pleroſque lectio, διδάξεαι, vulgatæ videtur μαθήσεαι præferenda: συμμιχθῇς legatur an συμμιγέης, perparum intereſt. *Valcken.*

2, 22. εἰς ἔρωτας ἐκκυλισθέντας.] Omnino hæc lectio præferenda alteri ἐγκυλισθέντας. Eſt quidem apud Aſpaſium ad Ariſtotel. Nicom. vii. p. 127. ἀεὶ πρὸς ἡδονὰς ἐγκυλίονται. ſed rectius ibid. ix. p. 149. τὸν ἐκ σπουδῆς εἰς φαυλότητα ἐκκυλισθέντα. Eadem forma dicitur ἐκφέρεσθαι, ἐξοκέλλειν, ἐξολισθαίνειν, ἐκχύεσθαι πρὸς ἡδονάς. At ἐγκυλίεσθαι dativo jungitur apud eundem Aſpaſium vii. p. 128. οὐ γὰρ ἀεὶ τῷ πάθει ἐγκυλίεται. et paullo poſt: ἄμφω γὰρ ταῖς ἡδοναῖς ἐγκυλίονται. Athenæus vi. p. 262. B. τοσαύταις ἐγκαλινδούμενον λιχνείαις. *Rubnk.*

2, 24. ὑπὸ σεμνῶν γυναικῶν θηρώμενος] Habet ex hoc loco Philoſtratus V. A. iv. p. 165. ὁ καλός τε καὶ ὑπὸ τῶν καλῶν γυναικῶν θηρευόμενος. *Idem.*

2, 30. Ὅτι ὑϊκὸν δοκοίη πάσχειν ὁ Κριτίας] Syllabam a vicina litera hic abſorptam puto, ſcribendumque ὅτι οἱ ὑϊκὸν δοκοίη π. id eſt αὐτῷ· quod in his adeſt apud Suidam in v. Ὑεικόν· et in Photii Lex. MS. ὅτι ὑεικὸν (ſic legitur et ap. Thom. M. in Ὕειον· ſed præſtat alterum:) αὐτῷ δοκοίη πάσχειν ὁ Κριτίας Εὐθυδήμῳ προσκνήσασθαι ἐπιθυμῶν. Verbum Xenophontis adhibuit, in nomine lapſus, Maximus Tyr. xxvi. 8. Κριτόβουλος Εὐθυδήμῳ προσκνήσασθαι ἐρᾷ. Protulit ibi Xenophontea D. Heinſius p. 57. cujus notæ locum invenire debuerant in edit. Londin. Dionis Chryſoſt. Or. vi.

p. 90. B. Diogenes pifces dicebat, ὅταν δέωνται τὸ σπέρμα ἀποβαλεῖν, ἐλθόντας ἔξω προσκνᾶσθαι πρὸς τὸ τραχύ. *Valcken.*

2, 30. ὅτι ὑϊκὸν δοκοίη πάσχειν] Imitatur, quanquam in alia re, Plutarchus de Vitiof. Pudor. p. 535. F. καὶ μὴ πάθος πάσχειν ὑῶδες, ὑπὸ κνησμοῦ καὶ γαργαλισμοῦ παρέχοντα χρῆσθαι ῥᾷστα τῷ δεομένῳ. Rem ipfam cum verbo προσκνᾶσθαι hinc fumfit Max. Tyrius Diff. xxvi. p. 317. *Ruhnk.*

2, 31. τὸ κοινῇ τοῖς φιλοσόφοις] Scilicet τὸ ἀδολεσχεῖν περὶ τῶν μετεώρων, quod Scholiaft. Ariftoph. ad Nub. 97. κοινὸν τῶν φιλοσόφων ἔγκλημα vocat. Comici quoties philofophos ἀδολέσχας dixerint, nemo nefcit. Plato Phædon. p. 381. B. Οὔκουν γ', ἂν οἶμαι εἰπεῖν τινα νῦν ἀκούσαντα, οὐδ' εἰ κωμῳδοποιὸς εἴη, ὡς ἀδολεσχῶ. ubi refpicit Eupolidis verfus, quos Olympiodorus Comm. MS. in Phædonem confervavit: Τί δῆτα ἐκεῖνον τὸν ἀδολέσχην καὶ πτωχὸν, ὃς τἄλλα μὲν πεφρόντικεν· ὁπόθεν καταφαγεῖν ἔχοι, τούτου δὲ κατημέληκε. Forte eofdem verfus una cum Ariftophanis Nubibus in animo habuit Xenophon. Œconom. xi. 3. καὶ ταῦτα ὢν ἀνὴρ, ὃς ἀδολεσχεῖν τε δοκῶ, καὶ ἀεροματρεῖν, καὶ τὸ πάντων δὴ ἀνοητότατον δοκοῦν εἶναι ἔγκλημα, πένης καλοῦμαι. Maximus quidem Tyrius Diff. xxiv. p. 293. Socratem ab Ariftophane πένητα καὶ ἀδολέσχην appellatum dicit. Sed confundit Eupolidem cum Ariftophane. Nam etfi Socrati in Nubib. ver. 175. fames exprobratur, tamen non diferte πένης aut πτωχὸς vocatur. Eupolidis verfus etiam laudant Etymol. M. p. 18. 9. et Proclus Comm. MS. in Platonis Parmenidem, cujus locum ponam, fi forte ad numeros verfuum reftituendos prodeffe poffet: αὐτὸν μὲν τὸν Σωκράτην πτωχὸν ἀδολέσχην καλούντων τῶν κωμῳδοποιῶν, καὶ τοὺς ἄλλους δὲ ἅπαξάπαντας, καὶ τοὺς ὑποδυομένους εἶναι διαλεκτικοὺς, ὡσαύτως ὀνομαζόντων· Μισῶ δὲ καὶ Σωκράτην τὸν πτωχὸν ἀδολέσχην, ἢ Πρόδικος, ἢ τῶν ἀδολεσχῶν εἷς γέ τις. ubi ante ἢ Πρόδικος excidit καὶ, alterius verfus indicium. Nam Ariftophanis verfus eft pofterior, non Eupolidis. Schol. ad Nub. 360. Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς·

Τὸν ἄνδρα τοῦτον ἢ βιβλίον διέφθειρεν,
Ἢ Πρόδικος, ἢ τῶν ἀδολεσχῶν εἷς γέ τις.

Sic illud fragmentum bene correxit Kufter. ad Suid. v. Πρόδικος. *Idem.*

2, 37. τῶν σκυτέων καὶ τῶν τεκτόνων] Similitudines et exempla, quæ Socrates a fullonibus, coriariis, figulis petere folebat, fæpe Sophiftis rifui fuerunt. Callicles apud Platonem Gorg. p. 299. B.

καὶ σκυτέας τε καὶ κναφέας καὶ μαγείρους λέγων καὶ ἰατροὺς οὐδὲν παύῃ. Adde Dion. Chryf. Or. lv. p. 560. D. 564. A. et Liban. Apol. Socrat. p. 643. C. Sed hanc differendi rationem plus habuiffe in receffu, quam fronte promitteret, præclare docet Plato Sympof. p. 335. G. *Rubnk.*

2, 48. καὶ Φαίδων δὲ] MS. Leid. habet: καὶ Φαιδώνδης, ut in Codice fuo reperit Beffarion. Quam lectionem fi fequamur, non Phædon Eleus intelligendus, fed Phædondes Cyrenæus, qui, tefte Platone in Phædon. p. 376. B. morienti Socrati affuit. Is apud Auctor. Epift. Socratic. p. 36. et Suidam v. Σωκράτης non patronymica forma Φαιδώνδης, fed primitiva Φαίδων dicitur: de qua formarum commutatione difputavimus in Hiftor. Crit. Orat. Gr. p. 90. 100. *Idem.*

2, 52. Τοὺς εἰδότας τὰ δέοντα, καὶ ἑρμηνεῦσαι δυναμένους] De Pericle paulo ante loquuto hic in mentem veniffe fufpicor Xenophonti in Thucydidis hiftoria fibi lecta (ii. c. 60.) ubi de fe Pericles, οὐδενὸς, ait, οἴομαι ἥσσων εἶναι γνῶναί τε τὰ δέοντα, καὶ ἑρμηνεῦσαι ταῦτα· multos illa habuerunt imitatores, non certe antiquiorem Xenophonte, cui hoc egregium præbet teftimonium Diogenes Laert. ii. 57. ὅτι καὶ τὰ Θουκυδίδου βιβλία λανθάνοντα, ὑφελέσθαι δυνάμενος, αὐτὸς εἰς δόξαν ἤγαγεν. Hac etiam in parte Platoni præftitit Xenophon. vid. Diogenes Laert. ix. 40. *Valcken.*

Ibid. ὥστε μηδαμοῦ] Etfi me non pœnitet conjecturæ, μηδὲν μηδαμοῦ, qua Xenophonti exquifitum Atticifmum reftitui, ut apud Euripid. Iphig. Taur. 115. δειλοὶ δ' εἰσὶν οὐδὲν οὐδαμοῦ. nunc tamen pronior fum in eam partem, ut vulgatam fervandam putem. Ariftides tom. ii. p. 268. eadem conftructione: καὶ τὸ χαρίζεσθαι μηδαμοῦ τιθέντας πρὸς τὸ βέλτιστον. Sic alii μηδαμοῦ τιμᾶν dicunt pro *nihili facere.* Vide Abrefch. Animadv. ad Æfchyl. iii. p. 91. Eft igitur μηδαμοῦ εἶναι fimile Latino, *nullo loco effe*, μηδαμοῦ τιθέναι, *nullo loco numerare,* ut loquitur Cicero de Fin. ii. 28. *Rubnken.*

2, 58. τοὺς δημότας] Zonaras Lexico MS. Δημότην οἱ Ἴωνες τὸν τῶν πολλῶν ἕνα. οὕτως καὶ Ἡρόδοτος. τῶν δὲ Ἀττικῶν μόνος Ξενοφῶν. οἱ δ' ἄλλοι τοῦτον μὲν δημοτικὸν, δημότην δὲ, τὸν τοῦ αὐτοῦ δήμου, ὡς φυλέτην, τὸν τῆς αὐτῆς φυλῆς, καὶ λοχίτην, τὸν ἐν τῷ αὐτῷ λόχῳ καταΤεταγμένον. Vide de Rep. Athenienf. p. 692. A. ubi δημόται et δημοτικοὶ promifcue dicuntur. *Idem.*

2, 60. ὧν τινες μικρὰ μέρη] Oblique carpit tum alios Socratis difcipulos, tum inprimis Ariftippum, qui primus Socraticorum philofophiam mercede docere inftituit. Etiam difputationes de

voluptate ii. 1. de bono et pulchro iii. 8. alieni ab Ariſtippo animi indicium habent. Vide Phaniam apud Diog. Laert. ii. 65. Quæ cum ita ſint, Auctor Epiſt. Socrat. p. 43. qui Ariſtippum facit Xenophontis hoſpitio in Scillunte utentem, minus commode finxiſſe dicendus eſt. *Rubnken.*

2, 61. Λίχας τῇ Λακεδαιμονίων] Hunc locum, vix verbis mutatis, a Xenophonte ſumſit Plutarch. Cimone p. 484. F. καίτοι Λίχαν γε τὸν Σπαρτιάτην ἀπ' οὐδενὸς ἄλλου γινώσκομεν ἐν τοῖς Ἕλλησιν ὀνομαστὸν γενόμενον, ἢ ὅτι τοὺς ξένους ἐν ταῖς Γυμνοπαιδίαις ἐδείπνιζεν. Ejuſdem convivia memorat idem in Politic. Præc. p. 823. D. Hunc autem Lichan non diverſum ponimus a Licha, Arceſilai F. de quo plura Thucydid. v. 51. et Xenophon Hellen. iii. 2, 21. Sane bigæ, quas ad ludos Olympicos miſit, argumento ſunt, opibus abundaſſe hominem. *Idem.*

3, 4. οἵτινες παρὰ τὰ παρὰ τῶν θεῶν] Expreſſit Ibyci, antiquiſſimi Lyrici, verſus, quos Plato affert in Phædro p. 243. B. καί πως ἐδυσωπούμην, μήτι παρὰ θεοῖς ἀμπλακὼν, τιμὰν πρὸς ἀνθρώπων ἀμείψω. Vide quæ notavimus ad Timæi Lex. Plat. p. 66. *Idem.*

3, 5. τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ σίτου ὄψον αὐτῷ εἶναι] In hanc ſententiam et in his commentariis multa leguntur, et ubi Regem nobis effinxit in K. Π. Socraticum: ex gr. iv. p. 62, 1. Κῦρος ἔλεγεν, ὄψον μὲν τὸν λιμὸν &c. Socrates ὄψον τροφῆς τὸ πεινῆν ἔλεγεν, ſecundum Porphyrium π. 'A. iii. p. 136. Cicero de Fin. ii. c. 28. *Socratem—audio dicentem, cibi condimentum eſſe famem, potionis ſitim.* In hujus Tuſcul. v. c. 32. *Scythes Anacharſis, mihi, ait, cubile terra; pulpamentum, fames.* horum loco ſatis abſurde legitur in Epiſt. Anacharſidis Græca p. 349. Ἐμοὶ—κοίτη δὲ πᾶσα γῆ. antequam ſic depravarentur, olim ita ſcripta videntur: Ἐμοὶ—κοίτη, γῆ· ὄψον, λιμός. Horum æmulus Diogenes Sinopenſis λιμῷ μὲν ἐχρῆτο καὶ δίψῃ πρὸ τῆς τροφῆς ἑκάστοτε· καὶ ἐνόμιζε τοῦτο—δριμύτατον τῶν ὄψων, ut ſcribit illius admirator Dion Chryſ. Or. vi. p. 89. B. Varronis e libello de liberis educ. quæ ſervavit Nonius Marc. p. 88, 12. *vel maxime illic didici, et ſitienti videri aquam mulſam* (*mulſum* hic malim,) *eſurienti panem cibarium ſiligineum* &c. deſumta ſunt ex Xenophontiis in K. Π. p. 4, 10. ἡδὺ μάζα καὶ ἄρτος πεινῶντι φαγεῖν—ἡδὺ ὕδωρ διψῶντι πιεῖν. *Valcken.*

Ibid. Τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ σίτου ὄψον] In hoc dicto imitando ipſi veteres certarunt. Teles apud Stob. Tit. v. p. 69. ἢ οὐκ ὄψον ἀδάπανον καὶ ἀτρύφερον παρασκευάζω σοι τὴν πεῖναν; Onoſander Strateg. p. 47. ὁ γὰρ ἀπὸ τῶν πόνων λιμὸς καὶ τὸ δίψος, ἱκανὸν ὄψον ποιεῖ, καὶ

γλυκὺ κρᾶμα. Dio Chryf. Or. vi. p. 89. B. λιμῷ μὲν ἐχρῆτο καὶ δίψει. καὶ ἐνόμιζε τοῦτο ἱκανώτατον καὶ δριμύτατον τῶν ὄψων. Bis diverfis modis idem expreffit Cicero de Fin. ii. 28. et Tufc. Difpp. v. 34. ubi vide Davifium. *Rubnk.*

3, 9. ἢ τῶν ἐραστῶν] Mendofa lectio. Quis enim σωφρονικοῖς opponat ἐραστάς? Nec multo melius eft θρασέων, quod in MS. fuo reperit Leunclavius, habetque Cod. Leidenf. cum θρασὺς vix differat a ῥιψοκινδύνῳ, quod ftatim fequitur. Forte Xenophon fcripfit: ἢ τῶν ὑβριστῶν. Nam σώφρων et ὑβριστὴς centies opponuntur, ut hoc ipfo libro p. 14. οὐδὲ ὁ σώφρων, ὑβριστὴς γένοιτο. Huc adde, ἐραστῶν non effe interpretamentum vocis θρασέων, ut placet viro doctiffimo, fed θρασέων vocis ὑβριστῶν. Suidas: Ὑβριστάς. τοὺς θρασεῖς. Nec tamen hanc conjecturam tam veram puto, ut de illa cum quoquam contendere velim. *Idem.*

Ibid. κἂν εἰς μαχαίραν] Defcripfit Ælianus Ep. xvi. σὺ μέν μοι δοκεῖς κἂν εἰς πῦρ ἅλλεσθαι, κἂν εἰς μαχαίρας κυβιστῆσαι. *Idem.*

3, 12. ὅτι τὰ φαλάγγια] Hæc ad verbum defcripfit Clemens Alex. Pædag. iii. p. 301. cum quibus Socraticæ fuavitatis ftudiofos juvabit comparaffe locum alterum, qui parem leporem habet, Cyropæd. v. p. 117. ὡς τὸ μὲν πῦρ τοὺς ἁπτομένους καίει, οἱ δὲ καλοὶ καὶ τοὺς ἄποθεν θεωμένους ὑφάπτουσι. Eum laudat Plutarch. apud Stob. Tit. lxiv. p. 410. atque imitatur Sympof. v. 7. p. 681. *Idem.*

4, 2. μηχανώμενον] Dudum conjectura ductus videram, μηχανώμενον expungendum effe tanquam variantem verborum μηχανῇ χρώμενον. Poftea, quod fufpicatus eram, a Codice MS. quem If. Voffius contulit, confirmatum deprehendi. *Idem.*

4, 6. ἠθμὸν βλεφαρίδας] Nullus hic locus effe poteft voci ἠθμός. Nam quid fimile colo habent palpebræ? aut quem ufum colum adverfus ventos præftet? Ut ventus, aut pulvis vento jactatus tenuetur? Sic video cepiffe Joach. Camerarium Comm. utr. L. p. 103. At ne tenuiffima quidem fine periculo tranfmittuntur. Hanc ob cauffam nihil melius occurrit Petri Victorii invento, qui V. L. xxiv. 15. pro ἠθμὸν, vel, ut paffim mendofe fcribitur, etiam in Cod. Leidenfi, ἰσθμὸν, reponit θριγκὸν, eamque correctionem cum aliunde firmat, tum e Cicerone, Xenophontea vertente, de N. D. ii. 57. *Munitæque funt palpebræ tanquam vallo pilorum.* Nimirum ut horti hac etiam de cauffa maceria (θριγκῷ) fepiuntur, ne ventus teneris plantis noceat, fic natura oculos palpebris adverfus ventos, et alia, quæ lædere poffent, munivit. Ciceronem fuum fequitur

Lactantius de Opif. Dei cap. 10. *Nam et ipsae palpebrae, quibus mobilitas ineſt, et palpitatio vocabulum tribuit, pilis in ordine ſtantibus vallatae, ſeptum oculis decentiſſimum praebent.* Sed alii quoque ſcriptores, quoties palpebras deſcribunt, toties a vallo ſimilitudinem petunt. Varro apud Non. Marcell. p. 218.

Quos (oculos) *calliblepharo naturali palpebrae*
Tinctae vallatos mobili ſepto tenent.

Plinius H. N. xi. 37. *Alia de cauſſa palpebras natura dederat, ceu vallum quoddam viſus, et prominens munimentum contra occurſantia animalia aut alia fortuitu incidentia.* Seren. Samm. v. 667.

Namque oculos infeſta pilorum tela laceſſunt,
Quodque illis dederat vallum natura tuendis.

Sed quid opus eſt aliorum teſtimoniis, cum ipſe Xenophon hac ſimilitudine utatur de venat. p. 982. A. ἔχει τὰ βλέφαρα ἐλλείποντα, καὶ οὐκ ἔχοντα προβολὴν ταῖς αὐγαῖς. Eandem loquendi formam ad ſupercilia tranſtulit Apulei. de dogm. Platon. p. 260. *Superciliorum ſepes praemuniunt oculos, ne deſuper proruat, quod teneras viſiones molleſque perturbet.* Ruhnken.

4, 6. ἐπεὶ δὲ τὰ ἀποχωροῦντα] Hunc locum e Xenophonte ſumſit Varro Prometheo apud Non. Marcell. p. 217. *Retrimenta cibi qua exierant per poſticum vallem feci.* Sic edd. veteres et MS. Voſſian. Male Merceriana prior, *vallem fecerunt:* deterius poſterior, *e valle feci.* quae tamen ſcripturae menda induxerunt Salmaſium Exerc. Plin. p. 907. ut legeret *evallefecerunt*, et Geſnerum Theſ. L. L. v. *Evallefacio*, ut diviſim ſcriberet, *e valle feci*, obſcura, vel dicam, nulla ſententia. Paullo emendatiorem locum dedit Joſ. Scaliger ad Varron. Fragm. p. 168. *Retrimenta cibi qua exirent per poſticum vallem feci.* Jam fonte, unde Varro hauſit ſua, reperto, facile eſt emendare: *Retrimenta cibi qua exirent per poſticum, canalem feci.* Prometheus loquitur. Ambroſ. Hexaëm. vi. 9. *Decore creator noſter ductus reliquiarum* (i. e. ὀχετοὺς, canales) *a vultu hominum avertit, ne, dum alvum purgamus, inquinaremus adſpectum.* Vide Daviſ. ad Cic. de N. D. ii. 56. Xenophontea eleganter ad alia traduxit Plutarch. de cap. ex inim. util. p. 91. E. τῶν παθῶν τούτων ποιούμενος ἀποκαθάρσεις εἰς τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ἀποστρέφων, ὥσπερ ὀχετοὺς, πορρωτάτω τῶν ἑταίρων καὶ οἰκείων. *Idem.*

4, 8. ἐρώτα γοῦν, καὶ ἀποκρινοῦμαι] Haec verba, undecunque inculcata, e contextu tollenda ſunt. Nec illa reperit in Codice ſuo Beſſarion, certe in verſione omiſit. Sic etiam judicabat vir doctiſ-

fimus, idemque mihi amiciffimus, cujus certus et verus in his literis fenfus eft, Claudius Salgafius. *Ruhnken.*

4, 19. ἐν ἐρημίᾳ εἶεν] Hic pro forma Attica εἶεν reftituenda eft communis εἴησαν, auctoritate Grammatici veteris in Bibl. Sangerm. Εἴησαν ἀντὶ τοῦ εἶεν. Ξενοφῶν Ἀπομνημονευμάτων α΄. Vulgaris forma etiam eft in Sympof. p. 153. Sic ἤμην pro Attico ἦν, Cyrop. vi. p. 149. E. *Idem.*

6, 2. Μείνειε] Sententia mihi potius requirere videtur, ὑπομείνειε, *tolerare poffet*; quod et in his libris frequenter recurrit.—Sequente verfu pro, ἀνυπόδητός τε καὶ ἀχίτων διατελεῖς, ufitato potius more fcripfiffe videtur, ἀχίτων ὢν διατελεῖς. *Valcken.*

6, 5. ὅτι ὁ μὲν ἥδιστα ἐσθίων] Hæc ufque ad vocem ποτοῦ, vix verbo mutato, defcripfit Teles apud Stob. Tit. v. p. 69. ubi item, quæ fequuntur, ἢ διψᾷ χιόνα; ἀλλ' οὐ ταῦτα διὰ τρυφὴν ζητοῦσιν ἄνθρωποι, expreffa funt ex ii. 1, 30. τοῦ θέρους χιόνα περιθέουσα ζητεῖς. *Rubnken.*

6, 10. μηδενὸς δεῖσθαι θεῖον] Vix ullum nobilius eft Socratis dictum, celebratum maxime a Diogene, aliifque Cynicis. Id ex hoc loco hauferunt Pfeudo-Crates Epift. ii. Philo Jud. T. ii. p. 666. Plutarch. Caton. maj. p. 354. F. Diogen. Laert. ii. 27. et alii plures, quos commemorare longum eft. Cenforin. de D. N. cap. 1. breviter fic vertit: *Nihil egere, eft Deorum: quam minime autem, proximum a Diis.* Pluribus verbis Apulei. Apolog. p. 25. *Equidem didici, ea re præcedere maxime Deos hominibus, quod nulla re ad ufum fui indigeant. Igitur ex nobis, cui quam minimis opus fit, eum effe Deo fimiliorem.* ubi vide Pricæum. Hinc etiam fluxit, quod legitur in Socratic. Epift. p. 14. ὁρῶ τῷ μηδενὸς δεῖσθαι αὐτὸν ὑπερβάλλοντα ἡμᾶς—καίτοι σοφώτερόν τε εἶναι εἰκὸς, ὅστις ἑαυτὸν ἀπεικάζει τῷ σοφωτάτῳ, καὶ μακαριωτάτῳ ὑπάρχειν, ὃς ἂν ὅτι μάλιστα ἐξομοιωθῇ τῷ μακαρίῳ. ubi fi pro μακαριωτάτῳ fcripferis μακαριώτατον, locum ex obfcuro clarum et perfpicuum reddes. Plura de hoc dicto Menag. ad Diog. Laert. vi. 105. et Spanhem. ad Julian. Cæfar. p. 113. *Idem.*

6, 13. ὥσπερ πόρνους] Videor mihi in his verbis interpolatoris manum deprehendiffe. *Idem.*

7, 2. ἔργον γε οὐδαμοῦ ληπτέον] Scripfiffe Xenophontem arbitror, ἀλλὰ μὴν ἔργου γε οὐδαμοῦ ληπτέον. *fed vero rem ille nullam debet aggredi,* ἢ εὐθὺς ἐλεγχθήσεται γελοῖος ὤν· nifi ridiculus velit oftentator deprehendi.—Eamdem fententiam tractavit in K. Π. p. 19, 20. nifi talis fis, qualis videri vis, ὅπου ἂν πεῖραν δοίης, ἐξελη-

λεγμένος τ' ἂν εἴης, καὶ προσέτι ἀλαζὼν φαίνοιο.—Paulo poſt v. 37. in iſtis, τὸ πλούσιον καὶ τὸ ἀνδρεῖον καὶ τὸ ἰσχυρὸν, μὴ ὄντα, δοκεῖν· qua vi poneretur δοκεῖν, non intellexit Stephanus, in talibus dictis ſignificans προσποιεῖσθαι, *ſimulare*. de hoc uſu dixi in Eurip. Hippol. v. 462. *Valcken.*

7, 5. ἀπατεῶνα δ' ἐκάλει] Hic quoque interpolatores graſſatos eſſe, libri ſcripti oſtendunt. Exc. Voſſ. ἀπατεῶνα δ' ἐκάλει μικρὸν μὲν, τὸν εἴ τις ἀργύριον. MS. Leidenſis vulgatam quidem exhibet, ſed τὸν poſt ἐκάλει omittit, quod etiam abeſt ab edit. Baſil. Vix dubito, quin Xenophon ſcripſerit: ἀπατεῶνα δ' ἐκάλει οὐ μικρὸν μὲν, εἴ τις ἀργύριον etc. οὐ μικρὸς eſt μέγας, et opponitur πολὺ μεγίστῳ. *Ruhnken.*

IN LIB. II.

1, 4. Γαστρὶ δελεαζόμενα] Has voces ab alio potius adjectas ſuſpicor quam a Xenoph. cui ſatis erat dixiſſe, τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ φαγεῖν ἀγόμενα πρὸς τὸ δέλεαρ· formula quinimo τὰ μὲν,—τὰ δὲ, mihi quoque monſtrat, voces iſtas ex margine receptas in contextum. *Valcken.*

1, 9. Πολλὰ πράγματα ἔχειν αὐτοῖς] Non dubitanter, unica litera mutata, corrigerem αὐτούς· τοὺς βουλομένους πολλὰ πράγματα ἔχειν αὐτούς τε καὶ ἄλλοις παρέχειν· neque enim Græce dicitur πράγματα ἔχειν ἑαυτῷ. Pauca ponam Xenophontis: Ἑλλην. iv. 5, 19. ἐντεῦθεν ὁρμώμενοι πράγματα εἶχόν τε καὶ παρεῖχον τοῖς ἐν τῷ ἄστει. vii. 4, 2. αὐτοὶ μὲν πολλὰ πράγματα εἶχον. Nuſquam aliter phraſin, πράγματα ἔχειν, adhibet Xen. K. Π. i. 3, 4. i. 4, 5. viii. 3, 41. K. A. v. 6, 5. Œcon. xi. 9. atque ita ſemper ſolent elegantiores. Quin ipſe ſic locutus eſt Epicurus: Τὸ μακάριον καὶ ἄφθαρτον οὔτε αὐτὸ πράγματα ἔχει, οὔτε ἄλλῳ παρέχει. Qui toties iſta diverſis modis recte ſemper interpretatur, de N. D. i. c. 17. c. 20. c. 30. de Off. iii. c. 28. de Divin. ii. c. 17. Ciceronem non facile mihi perſuadebo ſcripſiſſe, quæ leguntur de Legg. i. c. 7. *Nihil curare Deum nec ſui nec alieni*, neque etiam vicina. *Idem.*

1, 17. ἄλλογε ἢ ἀφροσύνη πρόσεστι] Xenophontis conſuetudo poſtulat: οὐ πολλή γε ἀφροσύνη πρόσεστι; ii. 1, 8. τοῦτο πῶς οὐ πολλὴ ἀφροσύνη ἐστι; ibid. ii. 3, 18. οὐκ ἂν πολλὴ ἀμαθία εἴη; Plato Theæt. p. 138. F. πῶς οὐ πολλὴ ἀλογία; Sic etiam legebat Giſbertus Kœnius, cujus immatura morte Græcæ literæ fecerunt damni plurimum. *Ruhnken.*

1, 20. Ἐπίχαρμος] Epicharmi Trochaico,

Τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τἀγάθ' οἱ θεοί.

(prout recte ſcriptus legitur apud Stobæum p. 198, 48.) ſubjecta mihi nec Socratem decere neque Xenophontem videbantur ad Herod. p. 157. Leguntur illa tamen in Stobæo Geſneri p. 28, 52. Alter Epicharmi Trochaicus,

Ὦ πόνηρε, μὴ τὰ μαλακὰ μώεο· μὴ τὰ σκλῆρ' ἔχῃς·

partim legitur in libello Cornuti de N. D. p. 157. ubi μώεο recte vulgatur, olim μόεο ſcriptum: μῶται tribuit Epicharmo Helladius. *Valcken.*

I, 20. Ἐπίχαρμος] Non Epicharmo, ſed Platoni, Comico, ut opinor, hunc verſum tribuit Scholiaſt. Hermogenis p. 377. cujus locum, quod liber in perpaucorum manibus eſt, hic totum ponam: Πλάτων τε γάρ φησι· Τῶν γὰρ πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν οἱ θεοὶ τὰ ἀγαθά· καὶ Σοφοκλῆς· Πόνος γὰρ, ὡς λέγουσιν, εὐκλείας πατήρ· καὶ ὁ ἐν Μιλήτῳ θεός· οὐδὲν ἄνευ καμάτου πέλει ἀνδράσιν εὐπετὲς ἔργον. καὶ πάλιν· Πάντα πόνος τεύχει δὲ βροτοῖς, μελέτη τε βροτείη. Senarium ſub Sophoclis nomine laudatum, ex Euripidis Licymnio affert Stob. Tit. xxix. p. 198. Sed mirum eſt, priorem hexametrum, qui inter Mileſii Phocylidis ſententias v. 151. reperitur, Mileſii Apollinis dici; ſi modo locus expers eſt corruptelæ. Poſteriorem Archilocho tribuit, et ſic ſcriptum exhibet Joannes Siceliota Comment. MS. in Hermogenem: Πάντα πόνος τεύχει θνητοῖς, μελέτη τ' ἀρίστη. Legendum: Πάντα πόνος τεύχει θνητοῖς, μελέτη τε βροτείη. Dicerem, hanc ſententiam, non Epicharmi, ut Lambinus putat, expreſſiſſe Horatium i. Serm. 9 60. *Nil ſine magno Vita labore dedit mortalibus,* niſi tam vulgaris eſſet, ut cuivis non ſtultiſſimo in mentem venire poſſet. Epicharmi autem verſum, quem Xenophon attulit, ſine poetæ nomine laudat Euſtratius in Ariſtotel. Nicom. iii. p. 43. addens alium ſimillimum: Ἐκ τῶν πόνων τοι τἀγαθ' αὔξεται βροτοῖς. quem ipſum, poetæ nomine ſuppreſſo, laudat Lucian. Rhet. præc. p. 8. τὸν ποιητὴν ἐκεῖνον ἀληθεύειν ᾤμην, λέγοντα ἐκ τῶν πόνων φύεσθαι τὰ ἀγαθά. Sed ex Euripidis Erechtheo ductus eſt, teſte Stobæo Tit. xxix. p. 199. Epicharmeum dictum ita vertit Priſcianus Præex. Rhet. p. 1333. *Laboribus vendunt Dii nobis omnia bona.* Neſcio, an illud in animo habuerit Dionyſ. Halic. T. ii. p. 317. οὐδὲν τῶν μεγάλων μικρῶν ἐστι πόνων ὤνιον. Mox Xenophon idem ſuis verbis ſic effert: τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν καὶ καλῶν οὐδὲν ἄνευ πόνου καὶ ἐπιμελείας θεοὶ διδόασιν ἀνθρώποις, quod forte expreſſit Philo Jud. T. i. p. 168. παντὸς ἀγαθοῦ καὶ ἀρετῆς πάσης ὁ θεὸς ἀνέδειξε ἀνθρώποις πόνον, εὖ χωρὶς τῶν καλῶν παρὰ τῷ θνητῷ γένει

συνιστάμενον οὐδὲν εὑρήσεις. Sed valeat hic etiam, quod modo de Horatio diximus. *Ruhnken.*

I, 22. Τὸ μὲν σῶμα καθαρότητι] Καθαριότητι hic arbitror requiri, ubi *mundities* ſignificatur. Ut ἐλεύθερος et ἐλευθέριος, diſtinguuntur καθαρὸς et καθάριος. ornatum modeſtæ mulieris *Meliſſa* voluit eſſe καθάριον καὶ ἀφελῆ. nutricem, *Myia*, τὰν ἐπιτηδειοτάταν καὶ καθάριον. vid. Athenæi Menander xiv. p. 661. F. Duris, xii. p. 542. C. ubi conviviorum memoratur καθαριότης. *munditia* Plauto Menæchm. ii. 3, 4. eidem Caſ. iii. 6, 19. *cœnare nitide,* eſt καθαρίως δειπνεῖν, μὴ πολυτελῶς. Conf. Athen. ii. p. 65. D. vii. p. 311. viii. p. 359. B. (ubi diverſis Comicis eadem tribuuntur,) Pomponii verſum apud Nonium in v. *Ampliter,* et Horat. iii. Carm. 29. v. 54. —Fabulam *Prodici* Xenophonteam præter Ciceronem plures veterum enarrarunt, ſcriptores etiam eccleſiaſtici. *Valcken.*

Ibid. ὄμματα ἔχειν ἀναπεπταμένα] Zeno, modeſtam virginem deſcribens, apud Clem. Alexand. Pædag. iii. p. 296. ἔστω ὀφρῦς μὴ καθειμένη, μηδὲ ὄμμα ἀναπεπταμένον, μηδὲ ἀνακεκλασμένον. cujus loci elegantiam non cepit Potterus. Quæ ſequuntur, ἐσθῆτα δὲ, ἐξ ἧς etc. furtim deſcripſit ſutor centonum ſatis lepidus, Ariſtænetus i. 25. ut indicio Dorvillii Vann. Crit. p. 302. cognovimus: τὸ δὲ ταραντινίδιον, ἐξ οὗ διαφανῶς ἡ ὥρα διέλαμπεν. θαμὰ δὲ καὶ τὴν πτέρναν αὐτὴ πρὸς ἑαυτὴν ἐπιστρεφομένη διεσκοπεῖτο. πολλάκις δ' ἅμα τε ἑαυτὴν ἐθεώρει, καὶ εἴτις αὐτὴν ἄλλος θεᾶται. ubi e contextu expellendum eſt δ' ἅμα, quod librarius temere repetiit ex præcedenti θαμά. *Ruhnken.*

I, 24. δὴ ἴσῃ] Ad ſententiam ceteraſque proximum reſpondere mihi videtur διαιτήσῃ, id eſt διαβιώσῃ, vel διάξεις. Hoc ſenſu verbum veteres etiam adhibuerunt: Herod. P. 175, 98. *Ægyptii non potuerunt* ἄνευ βασιλείας διαιτᾶσθαι. Thucyd. p. 7, 25. Lyſias p. 507, 10. ἐνιαυτὸν ἐν Πειραιεῖ διῃτῶντο.—Paulo poſt v. 14. vocem σπάνεως, ſi abeſſet, non deſiderarem, ſatis enim erat dixiſſe, ἐὰν δέ ποτε γένηται τὶς ὑποψία, ἀφ' ὧν ἔσται ταῦτα. *Valcken.*

I, 27. μετ' ἀληθείας] Hic quoque ſcripſiſſe ſuo more Noſtrum opinor, τὰ ὄντα διηγήσομαι· τῶν γὰρ ὄντως (pro ὄντων) ἀγαθῶν. Sic *veri nominis bona* dicuntur Socraticis; quibus τῷ ὄντι ſignificat *vere. Idem.*

I, 30. οὐ μόνον τὰς στρωμνὰς μαλακὰς] Huc pertinet locus Varronis Hercule Socratico, apud Non. Marcell. p. 539. 542. *In omnibus rebus bonis cotidianis: cubo in Sardinianis tapetibus: chlamydas et purpurea amicula.* Quæ et mutila ſunt et mendoſa. Quod

excidit, conjectura, qui poterit et volet, assequatur: mendæ hoc modo corrigendæ: *In omnibus rebus bonis: quotidiano cubo in Sardianis tapetibus: chlamydas et purpurea amicula.* Scaliger ad Varron. Fragm. p. 112. scribit *quotidianus cubo.* Male. Nam Voluptatem, non Herculem, loqui, clarum est. De adverbio *quotidiano,* vide quæ notavimus ad Rutil. Lup. 1. p. 11. *Sardiana tapetia,* quæ Sardibus purpura tingebantur. Nam a Σάρδις est Σαρδιανὸς et Σαρδιανικός. Vid. Steph. Byz. ex eoque corrige Etym. M. p. 708. 29. Apud Polluc. vii. 77. editur: καὶ Σαρδωνικὸς δὲ χιτών τις ἐκαλεῖτο, sed e Codicum scriptura Σαρδανικὸς faciendum Σαρδιανικός. *Tincturam Sardianicam* ex Aristoph. Acharn. 112. et aliunde illustrarunt Interpretes ad Hesych. v. Βάμμα Σαρδιανικόν. Nostram in Varrone emendationem egregie confirmat Heraclides Cumæus apud Athen. xii. p. 514. C. διῄει διὰ τῆς τούτων αὐλῆς πεζὸς ὑποτιθεμένων ψιλοταπίδων Σαρδιανῶν. *Rubnk.*

1, 31. διὰ νεότητος τρεφόμενοι] Non dubito, quin Xenophon scripserit φερόμενοι· idque verbum πεςῶντες confirmat. Λιπαροὶ et αὐχμηροὶ qui dicantur, exponit Pollux, hunc locum laudans, ii. 34. *Idem.*

2, 1. Λαμπροκλέα] Filiorum Socratis natu maximi, cum pater moreretur, adolescentuli, nomen in Epistola Aristippi inter Socraticas xxvii. p. 57. feliciter restituerunt Leo Allatius, quique hujus errores corrigit T. H. in Addendis ad notata in Lucian. p. 189. b. Præf. p. xxxiii. De tribus Socratis filiis ex duabus uxoribus susceptis vid. Leo All. not. in Epist. Socr. xxi. p. 214. Lamprocli mater erat Xantippe. *Valcken.*

Ibid. Τοὺς τί ποιοῦντας] Usus requirere videtur, οἵους, vel οὕς τί ποιοῦντας τὸ ὄνομα τοῦτο ἀποκαλοῦσιν. *Idem.*

2, 3. εἰλικρινὴς ἀδικία] Attice et exquisite pro *mera injustitia.* Sic etiam καθαρὸς et λαμπρὸς dicuntur. Aristophan. Avib. 1548. Τίμων καθαρός. quod Hemsterhusius bene vertit Plautina locutione: *Timon purus putus.* Grammaticus MS. Bibl. Sang. καθαρὸς δοῦλος, οἱονεὶ ἀπηκριβωμένος. Ἀντιφάνης Ἀγροίκῳ. Alciphron iii. 21. Παρμένων, ζημία καθαρά. ubi vide Berglerum. Idem iii. 38. ἦν δὲ οὗτος μάλα λαμπρὰ ζημία. Sic ibi scribendum. *Rubnk.*

2, 8. ἐπὶ τῷ βίῳ παντί] Id est, *ea conditione, ut vitam salvam habeat.* Nota vis præpositionis ἐπὶ cum dativo. Aristoph. Avib. 153. Ὀπουντιος οὐκ ἂν γενοίμην ἐπὶ ταλάντῳ χρυσίου. Dio Chrys. Or. xxxiii. p. 407. D. γυναικὶ μὲν δὴ τοιαύτῃ ξυνοικεῖν οὐδεὶς ἂν ἐθελήσειεν, οὐδὲ ἐπὶ πεντακοσίοις ταλάντοις. Vide Wesseling. ad Diodor.

Sicul. ii. p. 138. Eſt autem figura proverbii, qualis Cyrop. iii. p. 69. B. κἂν τῆς ψυχῆς πριαίμην, ὥστε μήποτε λατρεῦσαι ταύτην. *Ruhnken.*

2, 14. Παραιτήσῃ] Hæc verba Xenophontis in Zonaræ Lex. proſtant MS. in v. Παραιτοῦμαι.—τοὺς μὲν θεοὺς παραιτήσῃ συγγνώμονάς σοι εἶναι. *Valcken.*

Ibid. τοὺς μὲν θεοὺς παραιτήσῃ.] Zonaras Lex. MS. Παραιτοῦμαι σε, καὶ παρῃτήσατο αὐτὸν, καὶ παρῃτήσατο τὸ πρᾶγμα, οὐ δεῖ λέγειν, ἀλλ' οἷον ὅτι, παραιτοῦμαί σε συγγνώμην ἔχειν, καὶ, παραιτοῦμαι σε μὴ χαλεπαίνειν. Ξενοφῶν, τοὺς μὲν θεοὺς παραιτήσῃ συγγνώμονάς σοι εἶναι. Eadem leguntur in Lexico MS. Regio, ubi bene additur: λέγουσι δὲ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παρίεμαι. de quo verbo quædam notavimus ad Timæi Lex. Plat. p. 149. *Ruhnken.*

3, 9. τὸν δὲ ἀδελφὸν φῂς] Syllabam hic eliſam mihi quidem nexus orationis demonſtrat, ſic facile reſtituendam: τὸν δὲ ἀδελφὸν, ὃν φῂς μὲν &c. οὐκ ἐπιχειρεῖς μηχανᾶσθαι, ὅπως σοι ὡς βέλτιστος ᾖ. *Valcken.*

3, 16. Καὶ κοίτῃ μαλακῇ τιμῆσαι] Siccine vero ſenes ſecundum Socratem etiam *in culcita plumea* erant collocandi? In proximis καὶ λόγων ὑπεῖξαι, probaſſe Viros doctos ſuſpicor ex Not. in Herodot. p. 140, 84. ſed vereor ut illis alteram, quam ibi poſui, ſuſpicionem potuerim adprobare: mihi tamen, fateor, etiam nunc indigna Socrate videntur, quæ adſcripſi verba. In fabula Prodici voluptatem decebant iſta p. 430, 13. πῶς ἂν μαλακώτατα καθεύδοις. Virtutem, quæ in illam dicit v. 44. ἵνα δὲ καθυπνώσῃς ἡδέως, οὐ μόνον τὰς στρωμνὰς μαλακὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς κλίνας καὶ τὰ ὑπόβαθρα ταῖς κλίναις παρασκευάζεις. *Dormire ſuper amphitapa bene molli,* Varronis eſt e Satyra apud Nonium in v. *Amphitapæ.* Eleganter, καθίζου μαλακῶς, poſuit Ariſtoph. Equit. v. 782. Inter cetera luxus inſtrumenta μαλακῆς εὐνῆς meminit Diodor. Sic. tom. ii. p. 514, 4. τάπητες—μαλακώτεροι ὕπνω, congruunt ſcenæ Theocriti Eid. xv. 125. molles herbas, quibus ævo Saturni incubabant, μαλακὰς εὐνὰς laudare poterat in Politico Plato, tom. ii. p. 272. A. Sed κοίτην μαλακὴν nuſquam opinor ſcripſiſſet Xenophon, nedum hoc loco, ubi ejus mentio mihi quidem, ſi verum fateri licet, videtur alieniſſima. *Idem.*

4, 1. ὡς πάντων κτημάτων κράτιστον] Hunc locum expreſſit Cicero de Amicit. 15. *Quid ſtultius, quam—cetera parare, quæ parantur pecunia, equos, famulos, veſtem egregiam, vaſa pretioſa: amicos non parare, optimam et pulcherrimam vitæ, ut ita dicam, ſupellecti-*

lem? item Dio Chryſ. tum alibi, tum Or. vi. p. 97. D. τοῦ δὲ καλλίστου καὶ λυσιτελεστάτου κτήματος, ἁπάντων ἐστὶν ἀπορώτατος εὐνοίας καὶ φιλίας. *Rubnk.*

4, 4. τὸ πλῆθος εἰδότας] Hæc quoque imitatus eſt Cicero de Amicit. 17. *Sæpe querebatur, quod omnibus in rebus homines diligentiores eſſent; ut capras et oves quot quiſque haberet dicere poſſet: amicos quot haberet, non poſſet dicere: et in illis quidem parandis adhibere curam, in amicis eligendis negligentes eſſe.* Idem.

Ibid. ἐθεάσαντο] Apud poetas obvium, in his libris inſolens eſt illud ἔθεσαν· Recte mihi H. Stephanus ſcripſiſſe videtur, οὓς ἐν τοῖς φίλοις ἔθεντο, πάλιν τούτους ἀνατίθεσθαι. Vim verbi ἀνατίθεσθαι, qua hic ponitur, et ſupra p. 418, 27. tradiderunt et Th. Gataker. A. M. P. c. 29. p. 471. et T. H. ad Heſych. in Ἀναθέσθαι. *Valck.*

4, 7. ἃ δὲ αἵτε χεῖρες] Hæc imitando ſua fecit Dio Chryſ. Or. iii. p. 53. D. εἰ δὲ ὀφθαλμοὶ, καὶ γλῶτται καὶ χεῖρες ἀνθρώπων τοῦ παντὸς ἄξια, etc. ubi ante καὶ γλῶτται librariorum negligentia elapſum eſt καὶ ὦτα. Res clara cum e Xenophonte, tum multo magis ex iis, quæ conſequuntur apud Dionem: καὶ διὰ μὲν ὤτων οὐκ ἄν τις ἀκοῦσαι—καὶ τῇ μὲν γλώττῃ etc. *Rubnken.*

5, 5. ἀποδῶται] Apud veteres ἀποδίδοσθαι, non ἀποδιδόναι, ſignificat πωλεῖν, *vendere.* In Heroicis Philoſtrati p. 661, 2. ex Codd. recipi potuerat ἀποδώσῃ· ὅσου ἂν ἀποδῶται ſcripſerat Theophraſtus Stobæi p. 282, 2. conf. R. Dawes Miſcell. Crit. p. 240. *Valcken.*

Ibid. πωλῇ καὶ ἀποδῶται τοῦ εὑρόντος] Viri docti εὑρόντος capiunt pro εὑρεθέντος, duriſſima enallage, ut bene judicat Dorvillius ad Charit. p. 113. Tamen multo durior eſt ratio Abreſchiana Diluc. Thucyd. Auct. p. 326. Omnino corrigendum τοῦ τυχόντος, quod etiam Fr. Porto in mentem veniſſe video. Dio Chryſ. Or. xxxii. p. 385. A. ἀλλ' ἐστὶν ὁ ἀγὼν ἀνδραπόδων ὑπὲρ τοῦ τυχόντος ἀργυρίου. Pollux v. 162. οὐδὲ τοῦ τυχόντος ἄξιος, οὐδὲ τοῦ προστυχόντος. Suidas: Ἄξιος τριχός. ἐπὶ τοῦ εὐτελοῦς καὶ τυχόντος. Sed ut tandem tricandi finis ſit, ſciant, qui vitiatam lectionem defendunt, τοῦ τυχόντος clare et perſpicue legi in Codice, quem contulit Iſ. Voſſius. Nec aliam ſcripturam in MS. ſuo reperit Beſſarion, quamvis male vertat: *vendit eum cuicunque obvio.* Πωλεῖν et ἀποδίδοσθαι etiam conjunguntur in Sympoſ. p. 164. ὁ ἐν ἀγορᾷ πωλῶν καὶ ἀποδιδόμενος. *Rubnken.*

6, 5. εὔορκος δὲ καὶ εὐξύμβολος] Minus bene, meo ſenſu, junguntur εὔορκος et εὐξύμβολος. Veriſſima emendatio eſt: εὔοργος δὲ καὶ

εὐξ. Εὔοργος et εὐόργητος dicitur, *in quo est summa morum lenitas, qui in meliorem partem accipit omnia.* Hesychius: Εὐόργοις. τοῖς μὴ ὀργιζομένοις, ἐφ᾽ οἷς δεῖ, ἀλλὰ πάντα εὖ φέρουσιν. Hinc εὐοργησία pro *lenitate morum* apud Euripid. Hippol. 1039. Ὃς τὴν ἐμὴν πέποιθεν εὐοργησίᾳ ψυχὴν κρατήσειν. ubi hanc notionem docte et copiose declaravit Cl. Valckenaerius. Εὐόργῳ opponitur δυσπρόσοδος καὶ τῇ ὀργῇ χαλεπῇ, (*difficillimis moribus*) χρώμενος ἐς πάντας. qualem Pausaniam describit Thucydid. i. 130. ubi vide Dukerum. *Ruhnken.*

6, 7. καλῶς χρῆσθαι] Litera scribi malim interserta, καλῶς χρήσεσθαι. *Valcken.*

6, 11. Δι᾽ ὧν ἐστιν ἀρχὴ τοιάδε τις,] Ista mihi videtur, et Homeri versum, adscripsisse literator aliquis, non Xenophon. *Idem.*

6, 21. δυσμενὴς μὲν-ἔρως, μισητὸς δὲ ὁ φθόνος] Elegantius Exc. Voss. et MS. Leid. δυσμενὲς μὲν-ἔρως, μισητὸν δὲ ὁ φθόνος. quod item H. Stephanus e libris suis revocavit. Herodot. iii. p. 213. σοφὸν δὲ ἡ προμηθίη. ubi vide Wesselingium. Pro μισητὸν sensus postulat μισητικὸν, ut pulchre vidit Salgasius meus. Nisi forte hoc verbale inter illa referre malis, quæ et agendi et patiendi vim habent. Sic ὑβριστὸς pro ὑβριστικὸς Cyrop. v. p. 147. C. et ἄμεμπτος pro μὴ μεμφόμενος ibid. viii. p. 224. C. ut μεμπτὸς pro μεμφομένη apud Sophocl. Trachin. 450. et apud alios alia, de quibus Hemsterhusius ad Lucian. Halcyon. p. 179. Sed quoniam notatum est a Grammaticis, agendi significationem frequentem esse in verbalibus cum α priv. compositis, rarissimam in aliis, non dubitem μισητικὸν vulgato μισητὸν præferre. *Ruhnken.*

6, 27. τῶν ὡραίων ἀφροδισίοις ἡδόμενοι] Magna scripturæ varietas in hoc loco. Ed. Aldina ἑλόμενοι, MS. Leid. et Ed. Basil. ἡλωμένοι, quod participium Græcis inauditum puto. Exc. Voss. ἑλκόμενοι, quod etiam Bessarion in libro suo reperisse videtur, vertens, *quamvis voluptate ducantur.* Xenophontis simplicitati maxime convenit, quod dedit H. Stephanus, ἡδόμενοι. Sic in Hieron. p. 196. καὶ ἀφροδισίοις πάντα ὁμοίως ἥδεσθαι ἔοικε τὰ ζῶα. *Idem.*

6, 36. Προμνηστρίδας] Προμνηστρίας potius cum Platone, Aristophane, ceterisque, scripsisse Nostrum suspicor ad Euripid. Hippol. v. 589. *Valcken.*

6, 39. ἀλλὰ συντομωτάτη] Vertit Cicero de Offic. ii. 12. simul tamen respiciens ad alterum locum i. 7. ὡς οὐκ εἴη καλλίων ὁδὸς ἐπ᾽ εὐδοξίαν etc. *Præclare Socrates, hanc viam ad gloriam proximam, et quasi compendiariam dicebat esse, si quis id ageret, ut, qualis haberi*

vellet, talis esset. Vid. P. Victorium Var. Lect. v. 11. quem hic locus fugiebat. *Rubnk.*

7, 6. Κίριβος] Certe nomen non fuit Græcum; sed Κόροιβος et Κυρηβίων. Mox scribendum, Δημέας ὁ Κολυττεύς, quamvis Κολλυτεὺς in marmoribus antiquis interdum inveniatur. Menon familiam alebat ἀπὸ χλανιδοποιΐας—si paulo ante voces sunt Xenophonteæ, καὶ χιτωνίσκοι καὶ χλαμύδες καὶ ἐξωμίδες. Cum virorum fuerint χιτωνίσκοι, mirum cur non potius scripserit, καὶ χλανίδες καὶ χλαμύδες κ. ἐξ. *Valcken.*

7, 9. ἐὰν δὲ προστάτης ᾖς] Patrono vix indigæ puellæ cives patronum habebant Aristarchum; voluit Socrates, ut illas opificiis, quibus essent aptæ, singulas admoveret Aristarchus, atque ipse illis adesset inspector. Scripserat, ni fallor, Xenophon, ἐὰν δ' ἐπιστάτης ᾖς, ὅπως ἐνεργοὶ ὦσιν. Hoc erat in ea re proprium vocabulum: τοὺς ἐπιστάτας τῶν δημοσίων ἔργων Lex Attica memorat apud Æschin. c. Ctesiph. p. 55, 42. ποίας ἐργασίας ἐπιστάτης est in Platon. Protag. p. 302. D. πραγμάτων ἐπιστάτας dixit Archippus Com. ap. Harpocrat. in Παλιναίρετος. ἐπιστάτην εἰς τἀργύρεια πρίασθαι, Xenophon Ἀπομν. ii. 5, 2. in Œcon. xxi. 9. ἐν τοῖς ἰδίοις ἔργοις ἄν τε ἐπίτροπος ᾖ ὁ ἐφεστηκώς, ἄν τε καὶ ἐπιστάτης. *Idem.*

8, 1. πόθεν φαίνῃ] Attica loquendi formula. Plato Protagor. init. Πόθεν ὦ Σώκρατες, φαίνῃ; quod Cicero apud Priscian. vi. p. 706. vertit: *Quid tu, unde tandem appares, o Socrate?* Platonis imitatione Theophrastum suum sic incipit Æneas Gazæus: Ποῖ δὴ καὶ πόθεν, Ἀξίθεε; Forte et Horatius Sermonem quartum lib. ii. *Unde, et quo Catius?* Ruhnk.

9, 3. καὶ ἔφη, ῥᾷστον εἶναι] Simili fere forma dicitur Anabas. ii. 6, 24. τὰ δὲ τῶν φίλων μόνος ᾤετο εἰδέναι ὅτι ῥᾷστον ἀφύλακτα λαμβάνειν. Sed MS. ab If. Vossio collatus sic habet: καὶ εὐφυέστερος ὢν ἀπὸ τῶν συκοφαντῶν λαμβάνειν. Qua lectione nihil elegantius et verius, modo ὢν, quod alienum est, deleatur. Cyrop. i. 6, 32. γενόμενοι οὖν τινες οὕτω εὐφυεῖς καὶ πρὸς τὸ εὖ ἐξαπατᾷν καὶ πρὸς τὸ εὖ πλεονεκτεῖν, ἴσως δὲ καὶ πρὸς τὸ φιλοκερδεῖν οὐκ ἀφυεῖς ὄντες. Qui locus codicis scripturam egregie confirmat. *Idem.*

10, 3, Εὔνουν καὶ παράμονον] Hoc vereor ut Græcis fuerit in usu: παραμόνιμον hic usitato more scripsisse videtur Xenophon, ut scripsit alibi. *Valcken.*

Ibid. καὶ μὴ μόνον τὸ] Legendum: καὶ μὴ μόνον τοῦτο. abjectis verbis, κελευόμενον ἱκανὸν ὄντα ποιεῖν, quorum ingrata est repetitio. Sic etiam Bessarion in libro suo reperisse videtur. *Rubnk.*

IN LIB. III.

1, 1. ἀκούσας—ἥκειν] Lexicon MS. Bibl. Sangerm. Ἀκούσας ἥκειν, οὐχ ἥκοντα, Ξενοφῶν ἐν Ἀπομνημονεύμασιν ἔφη, καὶ Μένανδρος, καὶ ἄλλοι. Altera tamen cum participio conſtructio exquiſitior eſt et Attica magis. *Ruhnk.*

3, 3. Οὐκ ἐμὸν οἶμαι τὸ ἔργον εἶναι] Hac in formula minus placet articulus, et legendum puto, ἀλλὰ τοῦτο μὲν, ἔφη, οὐκ ἐμὸν οἶμαί γε ἔργον εἶναι. *Valcken.*

3, 9. Καὶ γὰρ ἐν νόσῳ &c.] Eadem, verbis tamen diverſis uſus, tradiderat in Κ. Π. i. 6, 21. leguntur que talia in his Socraticis longe plurima, eorum ſimilia, quæ proſtant in Κ. Π. nec tamen iiſdem verbis narrata. Et crederemus Xenophontem ſua ipſius, quæ dederat in Hiſt. Græca, centena continua in Ageſilai encomio tranſcripſiſſe? aut Apologiam ſcripſiſſe Socratis, in qua nihil alicujus inveniatur momenti, quod non legatur in his commentariis? *Idem.*

3, 13. Οὔτε εὐφωνίᾳ] Ad civitatis εὐανδρίαν, hic Socrati laudatam, nihil facit εὐφωνία, hinc, niſi egregie fallor, alieniſſima. Scioli legimus, opinor, correctionem: fac ſcriptum una litera minus εὐφνίᾳ. Vix dubito, quin dederit Xenophon: οὔτε εὐφυΐᾳ τοσοῦτον διαφέρουσιν Ἀθηναῖοι τῶν ἄλλων, οὔτε σωμάτων μεγέθει καὶ ῥώμῃ, ὅσον φιλοτιμίᾳ. Dicuntur quidem εὐφυεῖς τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχὰς Platoni de Rep. iii. p. 410. A. aliiſque; eximie tamen ſic vocantur *ingenioſi*, εὐφυεῖς καὶ—ἐπὶ πάντα τὰ λεγόμενα ὥσπερ ἐπιπτόμενοι, Platoni de Rep. ii. p. 365. A. Hac virtute gentes omnes ſuperare Græci vere dicuntur Philoni Byblio ap. Euſeb. Præp. ii. p. 39. D. Ἕλληνες, εὐφυΐᾳ πάντας ὑπερβαλλόμενοι. ceteris etiam Græcis εὐφυΐᾳ præſtabant Athenienſes: quos ſcribit Iſocrates in Panegyr. p. 47. B. ὑπὸ πάντων ὁμολογουμένους—πρὸς τὰς τέχνας εὐφυεστάτους ὄντας. in Areopag. p. 155. A. ἐπίσταμαι—τὴν ἡμετέραν χώραν ἄνδρας καὶ τρέφειν καὶ φέρειν δυναμένην, οὐ μόνον πρὸς τὰς τέχνας εὐφυεστάτους, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀνδρίαν καὶ πρὸς ἀρετὴν διαφέροντας. Ultima Socraticis ſimilia, vel ſola, correctionem doctis hominibus commendaſſent. *Idem.*

4, 5. ἐξευρίσκηται] Scribendum: ἐξευρίσκῃ τι καὶ προαιρῆται. in talibus activa verbi forma ſemper uſurpatur, nec convenit media. *Idem.*

5, 6. ἢ πολέμους δείσωσιν] Bene Brodæus et Erneſtus V. C. corrigunt πολεμίους· quod Exc. Voſſiana confirmant. Polyb. vi. 42.

loco ſimillimo: ὅταν μὲν ἢ διὰ πολεμίων φόβον, ἢ διὰ περίστασιν χειμῶνος, ὁρμὴ παραστῇ τοῖς ἐμβάταις, συμφρονεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τῷ κυβερνήτῃ, γίνεται τὸ δέον etc. Xenophontem more ſuo imitatur Dio Chryſ. Or. xxxi. p. 360. B. *Rubnk.*

5, 7. Ἀνερεθισθῆναι τῆς] Niſi ſcribatur τῇ ἀρχαίᾳ ἀρετῇ etc. Leunclavio, mihi quoque, hic requiri videtur præpoſitio, ὑπὸ τῆς ἀρχαίας ἀρετῆς· in K. A. vi. 6, 9. Cleandrus dicitur ὑπὸ τοῦ Δεξίππου ἀνερεθιζόμενος. Græce quidem dicitur, Θηβαίων ἡσσᾶσθαι· κρεισσόνων νικᾶσθαι· Καίεσθαι τινός. nec tamen in quibuſvis Ellipſis iſta locum invenit. *Valcken.*

5, 17. πολλὴ μὲν ἀπειρία] Ex antecedentibus verbis, ἐπηρεάζουσιν ἀλλήλοις, venit mihi in mentem legere: πολλὴ μὲν ἐπήρεια καὶ κακία. Eædem voces permutantur in Artemidoro iv. 72. p. 243. Διοκλῆς ὁ Γραμματικὸς φοβούμενος ἐξ ἀπειρίας ἀργύριον ἀπολέσαι. ubi vir doctus Animadv. p. 711. reponere tentabat ἐξ ἐμπορίας, *per mercaturam*; ſed legendum: ἐξ ἐπηρείας, *per calumniam et vexationem.* Alio modo idem verbum corruptum eſt in Libanio Ep. 802. χρημάτων δὲ πολλῶν αὐτῷ οἰχομένων ἐν τοῖς κακοῖς ἐκείνοις, ἃ αὐτῷ παρὰ τῆς Προφητίου γέγονεν ἐπιεικείας ubi Wolfius reponit αἰκίας, Dorvillius φιλονεικείας. Neuter bene. Libanius ſcripſit ἐπηρείας. *Rubnken.*

5, 26. Τί δέ γε; ἐκεῖνο] Suo more hic quoque ſcripſerat Xenophon: Τί δέ; καὶ ἐκεῖνο ἀκήκοας, ὅτι etc. *Valcken.*

6, 3. ἀποκρύψῃ] Hic omnino marginis eſt lectio probanda, μὴ τοίνυν ἀποκρύψῃς. Dicitur quidem ἐγὼ καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι· ſed non item, μὴ ἀποκρύψῃ. *Idem.*

6, 11. ὥστε καὶ ἅπτεσθαι] Mea quidem ſententia defendi nequit: totidem pæne literis ſcribendum puto, ὥστε κλέπτεσθαι τὰ ἐκ τῆς χώρας. Stephano placuit ἁρπάζεσθαι· alterum propius accedit literas vulgatas: infra iv. 2, 15. ἐὰν δὲ κλέπτῃ τε καὶ ἁρπάζῃ τὰ τούτων (τῶν πολεμίων). Sæpius iſta duo junguntur, ut *rapere* et *clepere* Varroni et Ciceroni. Congruit hoc Platonis, alio tamen ſenſu poſitum de Rep. i. tom. ii. p. 334. A. στρατοπέδου φύλαξ ἀγαθὸς, ὅσπερ καὶ τὰ τῶν πολεμίων κλέψαι etc. de cuſtodibus loquitur et Socrates. *Idem.*

6, 12. αὐτόθεν] Grammaticus MS. Bibl. Sangerm. Αὐτόθι. Ξενοφῶν ἐν μὲν Ἀπομνημονευμάτων γ΄. Ἡρόδοτος ἐν ἱστοριῶν γ΄, ἀντὶ τοῦ αὐτός. Scribe: ἀντὶ τοῦ αὐτοῦ. Herodoti locus eſt p. 225. τῶν γινομένων αὐτόθεν χρημάτων. ubi Cod. Arch. αὐτόθι, ut Grammaticus MS. Sed αὐτόθεν utrique loco accommodatius judicamus. *Rubnk.*

7, 4. κατὰ μόνας] Grammaticus MS. Bibl. Sang. Καταμόνας, ἀντὶ τοῦ ἰδίᾳ. Θουκυδίδης α΄. Ξενοφῶν Ἀπομνημονευμάτων γ΄. *Ruhnk.*

8, 1. μή πη ὁ λόγος ἐπαλλαχθῇ] Prorfus in talibus infolens cum videatur ἐπαλλαχθῇ, et nufquam inveniatur, contra *vellicare aliquem verbis* fæpe dicatur Atticis, etiam Platoni, σπαράττειν τινὰ λόγῳ, fufpicor hic legendum, μή πη ὁ λόγος σπαραχθῇ. *Valcken.*

9, 5. ἄλλο ἄν τι τούτων οὐδὲν προελέσθαι] Sollicite caverunt Editores, ut literæ legerentur diftractæ, ἄν τι, quæ fuerant in unam voculam ex more fcribendi Xenophonteo jungendæ, ἄλλο ἀντὶ τούτων οὐδὲν προελέσθαι. Non tantum cum ἑλέσθαι et αἱρεῖσθαι, fed jungit et præpofitionem ἀντὶ cum προαιρεῖσθαι et προελέσθαι, Ἀπομν. ii. 7, 10. θάνατον ἀντ' αὐτοῦ προαιρετέον. iv. 5, 7. ἀντὶ τῶν ὠφελούντων τὰ βλάπτοντα προαιρεῖσθαι. et 8, 11. Lucianus Timon. p. 121. χρῆν σε ἀντὶ τῆς πενίας προαιρεῖσθαι. *Idem.*

9, 6. τὴν ἀνεπιστημοσύνην] Grammaticus MS. Bibl. Sangerm. Ἀδημοσύνη. Ξενοφῶν Ἀπομνημονεύμασιν. Ἀδημοσύνη, vox Ionica, qua Lexica carent, eft apud Democritum Stobæi tit. vi. p. 84. pro *angore, animi mœrore.* Aliam formam ἀδημονία confervarunt Hefych. et Suid. in v. Vide Fœfium Œcon. Hipp. v. Ἀδήμονες. Sufpicabar aliquando, hoc vocabulum, cujus nullum veftigium in Memorabilibus reperitur, a Grammatico lectum effe iv. 2, 17. ubi nunc vulgatur: ἄν τις, ἐν ἀθυμίᾳ ὄντος φίλου, δείσας, etc. Verum Grammaticus, ut opinor, non fcripfit ἀδημοσύνη, fed ἀδαημοσύνη, eamque vocem ex hoc ipfo loco petiit, ubi nunc textum occupat ἀνεπιστημοσύνη, quæ eft interpretatio vocabuli rarioris. Ἀδαημονίη eft Homeri Od. Ω. 243. δαημοσύνη Orphei Argon. 726. Apollon. Rhod. ii. 175. iv. 1273. cui eandem vocem ii. 1264. bene reddidit Arnaldus Lect. Gr. p. 240. Quod fi quis vocem poetis ufitatam in Xenophonte non ferendam putet, fcito, hunc fcriptorem, in fumma fimplicitate, plura vocabula poetica, quam quemquam Atticorum, qui profa oratione fcripferunt, frequentaffe: quod veriffimum eft judicium magni Hemfterhufii ad Thom. M. p. 26. Et quid cauffæ eft, quare Xenophonte minus dignum putetur ἀδαημοσύνη, quam δαημονέστατος Cyrop. i. 2, 12. aut ἀδαὴς 6, 43. In Anabaf. i. 9, 5. vulgo editur: ἔνθα Κῦρος εὐμαθέστατος—ἐδόκει εἶναι. ubi MSSti, quos viri docti adhibuerunt, pro εὐμαθέστατος bene legunt αἰδημονέστατος. Nec aliter MS. cujus excerpta penes me funt. Sed qui primus εὐμαθέστατος in textum intulit, non αἰδημονέστατος, fed δαημονέστατος in fuo codice invenit, cujus explicatio eft εὐμαθέστατος. Hæc fatis probabiliter

disputata videntur pro voce ἀδαημοσύνην. Verum tamen una, ne quid dissimulem, superest ratio vulgatæ scripturæ defendendæ. Potuit Grammaticus ἀδημοσύνην vel ἀδαημοσύνην ducere e deperdito Memorabilium loco. Periisse autem haud pauca, non solum apparet e Codd. MSStis, quorum alius alio plenior est, sed etiam e Grammaticis antiquis, qui nonnulla e Memorabilibus laudant, quæ in libris nostris frustra quæruntur. Mœris Atticista, ut hoc utar, p. 151. inde affert ἐθελέχθρως, p. 164. ἐπιτηδείους pro *cognatis*, quorum neutrum Piersoni sagacitas invenit. Quid? Cicero quoque integriore exemplo usus videtur, de N. D. i. 12. *Atque etiam Xenophon paucioribus verbis eadem fere peccat: facit enim in iis, quæ a Socrate dicta retulit, Socratem disputantem, formam Dei quæri non oportere: eumdemque et Solem et animum Deum dicere: et modo unum, tum autem plures Deos.* Locus de forma Dei non quærenda extat iv. 3. Sed ubi Socrates in his libris Solem, ubi animum Deum dixit, ubi denique unum aut plures esse Deos? *Ruhnken.*

10, 8. Τῶν δὲ νενικηκότων εὐφραινομένων] A vicinis literis facile absorptam voculam restituendam omnino censeo, ut legatur, τῶν δὲ νενικηκότων ἐξ εὐφραινομένων ὄψις μιμητέα. iii. 10, 2. ἐκ πολλῶν, inquit, συναγαγόντες τὰ ἐξ ἑκάστου κάλλιστα, οὕτως ὅλα τὰ σώματα καλὰ ποιεῖτε φαίνεσθαι. *Valcken.*

11, 1. Θεοδότη] Hunc locum laudat Athenæus v. p. 220. F. cujus verba per festinationem pro Xenophontis accepit N. Heinsius ad Ovid. Trist. ii. 418. Theodote postea cum Alcibiade consuevit, eumque mortuum, muliebri sua veste contectum, cremavit. Vide Athenæum xiii. p. 574. F. Eam inter nobilissimas Græciæ meretrices commemorat Libanius tom. i. p. 582. *Ruhnken.*

11, 4. Ἐάν τις, ἔφη, φίλος] Scribendum puto, ὃ ἄν τις, ἔφη, φίλος—εὖ ποιεῖν ἐθέλῃ, οὗτός μοι βίος ἐστί. sic paulo post legitur, ὅ, τι ἂν—ἐμπέσῃ, τούτῳ τροφῇ χρῶνται, quæ cum Æliani verbis apte comparat J. Perizon. V. H. i. c. 2. *Valcken.*

11, 6. τὰ πρὸς τὸν βίον] Huc respexit Grammaticus MS. Bibl. Sang. Βίος, ἐπὶ ἀλόγων ζώων. Ξενοφῶν Ἀπομνημονεύμασιν. *Ruhnk.*

11, 8. ὅτι μὲν γὰρ τῆς νυκτὸς νέμονται] Cum hoc loco comparandus alius, et re et verbis conveniens, Cyrop. i. 6, 40. Utroque loco ὀσμὴ legitur, non ὀδμὴ, qua tamen forma Xenophon usus est, teste Phrynicho de Diction. Attic. p. 30. *Idem.*

11, 14. διαφεύγουσα, ἕως ἂν ὡς μάλιστα δεηθῶσι] Hoc præceptum tenebat meretrix apud Terentium Heaut. ii. 3, 125.

quendam misere offendi militem,

Ejus noctem orantem : hæc arte tractabat virum,
Ut illius animum cupidum inopia incenderet.

Alciphron. ii. 1. p. 202. τὰς ὁπωσοῦν ἄλλως ταχὺ μαραινομένας μεσολαβούσας χάριτας, ἵνα μᾶλλον ἐξάπτωνται τοῖς διαστήμασι. Sic ille locus legendus. Ordo verborum est : μεσολαβούσας τὰς χάριτας μαραινομένας ταχὺ ὁπωσοῦν ἄλλως. *Ruhnken.*

11, 17. φιλωτέρα σου ἔνδον ᾖ] Venuste, ut nihil supra. Est enim propria meretricum, amatores excludentium formula, ἔνδον ἕτερος. Lucian. Dial. Meretr. xii. p. 310. μήτ' ἀπέκλεισα ἐλθόντα, ἔνδον ἕτερος, εἰποῦσα. viii. p. 300. ἐπειδὴ δὲ ἐλθόντα ποτὲ ἀπέκλεισα· Καλλιάδης γὰρ ἔνδον ἦν. *Idem.*

12, 2. ἐὰν οὕτω τύχωσι, τὴν χαλεπωτάτην δουλείαν] Hæc verba desunt in Codice Bessarionis, et Ed. Basil. Teneam τὴν χαλεπωτάτην δουλείαν, sed facile abesse patiar ἐὰν οὕτω τύχωσι, quæ e præcedentibus temere repetita videntur. *Idem.*

12, 4. Καὶ διὰ ταῦτα τόν τε λ.] Voces, διὰ ταῦτα, ex versu præcedente male repetitæ videntur et delendæ. *Valcken.*

13, 1. Ἀκούμενος ἔφη] Nihil interest, scribaturne Ἀκουμενός, ἔφη, —διδάσκει· an, Ἀκουμενὸν ἔφη—διδάσκειν. Sed in ista palæstra nobili Medico *Acumeno* suis hic locus omnino relinquendus est. Phædrus Platonis tom. iii. p. 227. A. ad Socratem, τῷ σῷ, ait, καὶ ἐμῷ ἑταίρῳ πειθόμενος Ἀκουμενῷ κατὰ τὰς ὁδοὺς ποιοῦμαι τοὺς περιπάτους. Pater fuit Eryximachi medici. Phædro Socrates, p. 268. A. τῷ ἑταίρῳ σου Ἐρυξιμάχῳ, ἢ τῷ πατρὶ αὐτοῦ Ἀκουμενῷ. hunc Eryximachum τὸν Ἀκουμενοῦ memorat et in Sympos. Plato tom. iii. p. 176. B. et in Protagora, tom. i. p. 315. C. Ἀκουμενοῦ bis meminit Andocides de Myst. p. 3. v. 32, 34. Ἀκουμενὸν τὸν μαθόντα τὰ ἰατρικά, in Epist. Socratica Xenophontis xiv. p. 31, 19. feliciter Leo Allatius restituit p. 185. his nostris etiam usus ex Xenoph. Henrico tamen Stephano de *Acumeno* agenti jam dudum adhibitis Annot. in Platon. p. 64. A. *Idem.*

13, 6. ὡς παρετάθη μακρὰν ὁδὸν πορευθεὶς] Olim suspicabar παρείθη scribendum : Hesych. Παρείθη, παρελύθη, etc. ut fessus de via senex in Eurip. Phœn. Κόπῳ, inquit, παρεῖμαι. Nunc vulgatam lectionem servandam puto : vid. Casaubonus et D. Ruhnkenius in Timæi Lex. p. 140. *Idem.*

14, 7. ἔλεγε δὲ καὶ ὡς τὸ εὐωχεῖσθαι] Dixeratne forte Socrates, ὡς τὸ ὀχεῖσθαι ἐν τῇ Ἀθηναίων γλώττῃ ἐσθίειν καλοῖτο· τὸ δὲ εὖ προσκεῖσθαι etc. Sed ne Græci quidem Etymologi, quantum memini, memorant hoc sensu verbum ὀχεῖσθαι, sæpius ὀχὴν, *cibum.* Eu-

ſtath. in Il. B. p. 212, 37. Ἀχαιοὶ τὴν τροφὴν ὀχὴν λέγουσιν ὀξυτόνως. quæ non debentur Athenæo, qui lib. viii. p. 363. B. τὰς Εὐωχίας, ait, ἐκάλουν οὐκ ἀπὸ τῆς ὀχῆς, ἥ ἐστι τροφὴ, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ κατὰ ταῦτα εὖ ἔχειν. *Valcken.*

IN LIB. IV.

1, 1. Καὶ εἰ] Voculas cenſuiſſem invertendas, niſi καὶ εἰ interdum poneretur pro *etſi:* quo modo Callim. h. in Delum v. 129. καὶ εἰ μέλλοιμι—ἔῤῥειν. Longinus περὶ Ὕ. S. 34, 4. τὰ θατέρου καλὰ, καὶ εἰ πολλὰ, ὅμως ἀμεγέθη. Hujuſmodi exempla perpauca reperientur in veterum ſcriptis.—Paulo poſt v. 3. ſcribendum puto, φανερὸν εἶναι, ὅτι οὐδὲν ὠφελιμώτερον ἦν, pro διότι. minime tamen ignoro, quam frequenter ab aliis διότι ponatur pro ὅτι. *Valcken.*

2, 2. διὰ ξυνουσίαν τινὸς τῶν σωφῶν] Alluſit ad notiſſimum ſenarium ſive Euripidis, ſive Sophoclis:

Σοφοὶ τύραννοι τῶν σωφῶν συνουσίᾳ. *Rubnk.*

Ibid. βουλόμενος κινεῖν τὸν Εὐθύδημον] Velut aculeo *pungere volens Euthydemum: piquer* Gallis. A Xenophonte ſumpſit, ut alia permulta, Dion Chryſ. Or. ii, p. 19. C. ὅμως δὲ κινεῖν αὐτὸν βουλόμενος. Vel hinc liquet, non ſane mutandum cum Caſaubono, quod legitur Or. iv. p. 71. C. εἴπως δύναιτο κινηθεὶς ἀπὸ τοῦ τύφου καὶ τῆς δόξης μικρόν τι ἀνανεῦσαι. *Valcken.*

2, 5. ἐν ὑμῖν ἀποκινδυνεύων] Eleganter et appoſite ad hunc locum Plinius H. N. xxix. 1. *Diſcunt periculis noſtris, et experimenta per mortes agunt: Medicoque tantum hominem occidiſſe impunitas ſumma eſt.* Ἀποκινδυνεύειν τοῦτο, vel ἐν τούτῳ eſt *periculum facere.* Lyſias p. 96. ἀλλ' ἀπεκινδύνευον τοῦτο. *Rubnken.*

2, 8. ſſ. γράμματα] Phrynichus παρασκ. Σοφ. MS. Γραφεὺς καὶ ὁ ζωγράφος, καὶ Γράμμα, τὸ ζωγράφημα, καὶ ἐπιστολῶν Γράμματα, καὶ τὰ ψηφίσματα, ὡς Δημοσθένης, καὶ τὰ συγγράμματα τῶν ἀρχαίων ἀνδρῶν, ὡς Ξενοφῶν. Vide de Venat. p. 998. A. et Valckenaer. Anim. ad Ammon. p. 55. *Idem.*

Ibid. Συνῆξας] Si lectio marginis Ed. Steph. eſt ex libris ſcriptis, συνῆχας præferrem. Semel tamen in Ariſtophaneis legitur Ἀπῆξας, Ran. v. 471. apud Thucyd. προσῆξαν, p. 162, 28. Sed nihil horum invenietur, ut arbitror, in Xenophonteis. προήχασι dat Demoſthenes p. 200, 33. Thom. M. Εἰσῆχε κάλλιον, ἢ εἰσαγήοχεν. ad quem p. 4, 6. apta dedit Cl. Witterus. *Valcken.*

2, 11. καὶ οὐχ οἷόν τι γε] Has voculas ſic non jungebant οἷόν τε

γε. fcriberem potius: καὶ οὐχ οἷόν τε καὶ ἄνευ δικαιοσύνης ἀγαθὸν πολίτην γενέσθαι· *et ne fieri quidem poteſt, ut quis abſque juſtitia vel bonus ſit civis.* Valcken.

2, 29 ὅσαι ἐὰν] More Xenophontis fcribendum, ὅσαι ἂν—πολεμήσωσιν. *Idem.*

3, 8. καὶ τοῦτο φιλανθρωπία] Poſt hæc verba Codex Excerptorum e Xenophontis Memorabilibus, quem apud virum ampliſſimum, Ger. Meermannum evolvimus, egregium ſupplementum præbet: τὸ δὲ καὶ ἀέρα ἡμῖν ἀφθόνως οὕτω πανταχοῦ διαχῦσαι, οὐ μόνον πρόμαχον καὶ σύντροφον ζωῆς, ἀλλὰ καὶ πελάγη περᾶν δι' αὐτοῦ, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἄλλος ἀλλαχόθι καὶ ἐν ἀλλοδαπῇ στελλόμενος πορίζεσθαι, πῶς οὐχ ὑπὲρ λόγον ἀνέκφραστον; Scilicet hic quoque accidit, quod infinitis aliis locis, ut, librarii oculis ab altero τὸ δὲ ad alterum aberrantibus, quæ in medio erant, omitterentur. Notandum autem, σύντροφον hic dici pro ſimplici τροφὸν, ut paullo ante, συντρέφειν δὲ καὶ αὐτοὺς ἡμᾶς, pro ſimplici τρέφειν. Ælianus, qui plura ex hoc Xenophontis loco expreſſit, apud Suid. v. Ἀρίσταρχος Τεγ. καὶ ἀέρος σπᾶν, καὶ ἔχειν τροφὴν ζωῆς τὸ ἐξ αὐτοῦ πνεῦμα. *Auras vitales* dicunt Poetæ Latini, ut Virgil. Æn. i. 387. Mox Valckenaerius noſter emendat: καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἄλλον ἀλλοσέ πη στελλόμενον ἐν ἀλλοδαπῇ πορίζεσθαι. Denique ultima vox ἀνέκφραστον non eſt Xenophontis, ſed Grammatici, explicantis formulam ὑπὲρ λόγον. *Ruhnken.*

3, 9. ὅτι οὐκ ἂν ὑπενέγκοιμεν] Eadem aliis verbis dicit Cyrop. vi. 2, 29. quem locum comparent Atticæ venuſtatis ſtudioſi. Hinc multa duxit Dio Chryſ. Or. iii. p. 49, 50. *Idem.*

3, 12. τὰ συμφέροντα προνοεῖσθαι ὑπὲρ τῶν μελλόντων] Legendum utique, περὶ τῶν μελλόντων, *de rebus futuris.*—Paulo poſt 3, 13. ante iſta, ὅτι δέ γε ἀληθῆ λέγω· mihi quidem nonnulla videntur excidiſſe. *Valcken.*

3, 13. ἀτριβῆ τε, καὶ ὑγιᾶ, καὶ ἀγήρατον] Similis locus in divina illa Cyri morientis oratione, viii. 7, 22. οἳ καὶ τὴν τῶν ὅλων τήνδε τάξιν συνέχουσιν ἀτριβῆ καὶ ἀγήρατον καὶ ἀναμάρτητον. unde corrigendus Pollux ii. 14. Ξενοφῶν δὲ, τὴν ἀγήρατον δόξαν. Scribe τάξιν. *Ruhnk.*

3, 16. Κατὰ δύναμιν ἱεροῖς θεοὺς ἀρέσκεσθαι] Sic verſum interpretabatur Heſiodi, cujus erat laudator ſecundum lib. i. 2, 3. Καδδύναμιν ἔρδειν ἱερ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν. Eſt illud ἀρέσκεσθαι, idem pæne ſignificans ac ἱλάσκεσθαι, hoc ſenſu rariſſimum apud vete-

res; hinc tamen a Sophiſtis transſumptum: alia ſtructura ſcripſit in Œcon. v. 3. θεοῖς ἐξαρέσκεσθαι θύοντας· et v. 19. *Valcken.*

4, 5. φασὶ δέ τινες] Mihi quoque dudum fuerat viſum, quod ſibi videri ſcribebat ante hos annos aliquot Cl. Ruhnken. *iſtam parentheſin turpe nugatoris eſſe emblema.*—In v. præcedenti Interpretes minus attenderunt vim verbi διδάξασθαι in σκυτέα διδάξασθαι τινὰ, ἢ τέκτονα, ἢ χαλκέα· Significat in his, *mittere ad artifices, a quibus in his artibus quis erudiatur. mittere docendum,* vel *commendare præceptori* dicitur διδάξασθαι. Horatii pater (Serm. I. Ecl. vi. 76.) *puerum eſt auſus Romam portare docendum Artes.* non artes filium, ἐδίδαξε, *docuit,* ſed ἐδιδάξατο. Socrates Xenophontis quæ noverat diſcipulos ἐδίδασκεν· ὅτου δὲ αὐτὸς ἀπειρότερος εἴη, πρὸς τοὺς ἐπισταμένους ἦγεν αὐτούς. atque adeo hæc illos ἐδιδάξατο, *ab aliis doceri curabat.* Moris Attici ſtudioſiſſimus Sophiſta, Ariſtides tom. i. p. 76. *filios,* inquit, Æſculapius οὐκ ἐδιδάξατο τὴν τέχνην ἰατρικὴν, ἀλλ' ἐδίδαξεν αὐτός. vel ex hoc loco totum hoc genus intelligi poſſet. Simili ſignificatu nonnunquam adhibentur verba media Γράψασθαι· Κατασκευάσασθαι· Καταδικάσασθαι, et pauca alia. *Idem.*

Ibid. δικαίους ποιήσασθαι] Δίκαιος dicitur vel de *re,* vel de *perſona, in qua nec abundat aliquid, nec deficit, quæ muneri ſuo par eſt, numeris ſuis abſoluta.* Herodot. ii. 149. αἱ δ' ἑκατὸν ὀργυιαὶ δίκαιαί εἰσι στάδιον ἑξάπλεθρον. quo reſpicit Grammat. MS. Bibl. Sang. Δίκαιον μέτρον, τὸ ἴσον. Ἡρόδοτος β'. Æſchines adv. Cteſiph. p. 441. τίς οὖν ἀποδέδεικται λόγος δικαίῳ συνηγόρῳ. ubi vocis vim præclare illuſtravit Jo. Taylorus. Latini eodem ſenſu *juſtum* dicunt, ut Fabricius Bibl. Gr. vol. ii. p. 71. male reprehendat interpretem Luciani de Hiſt. conſcr. p. 52. δίκαιος συγγραφεὺς, *juſtus ſcriptor,* vertentem. Huic notioni affinis eſt altera, qua δίκαιον dicitur, quod omnibus partibus æquabilitatem ſervat. frequens illa in Hippocrate, et copioſe explicata a Foeſio in Œcon. ſed minime intellecta ab interpretibus in Xenophonte noſtro Cyrop. ii. 2, 26. οὔτε γὰρ ἅρμα δήπου ταχὺ γένοιτ' ἂν, βραδέων ἵππων ἐνόντων, οὔτε δίκαιον, ἀδίκων συνεζευγμένων. ubi δίκαιον ἅρμα eſt *currus æquabilitatem in eundo ſervans,* ἄδικοι ἵπποι, *equi inæquales vel robore, vel velocitate.* Sic a Polluce i. 196. δίκαιος τὴν γνάθον dicitur equus, *qui maxillam æquabiliter mollem habet:* contra a Xenophonte de re equeſtr. p. 936. et a Polluce l. c. 197. ἄδικος τὴν γνάθον· *cui pars maxillæ mollis eſt, pars dura.* Δίκαιον autem ἅρμα quam temere vexarit Leunclavius, apparet ex Lexico MS. Bibl. Sangerm. Ἀδικομάχους ἵππους Ξενοφῶν τοὺς δυσπειθεῖς λέγει, καὶ Δίκαιον ἅρμα, τὸ

εὐπειθές. ubi corrigendum videtur: Ἀδικογνάθους ἵππους, quos Xenophon eodem loco etiam ἑτερογνάθους appellat. Hæc ſcripſeram, cum Cl. Beioto Hiſt. Academ. Inſcript. tom. xxxiv. p. 17. eandem Xenophontei loci interpretandi rationem placuiſſe viderem. Sed ut redeam illuc, unde deflexi, ſæpe miratus ſum, tamdiu tamque patienter pro Xenophonteis legi potuiſſe verba putida et præter rem inculcata, φασὶ δέ τινες καὶ ἵππον καὶ βοῦν τῷ βουλομένῳ δικαίους ποιήσασθαι, πάντα μεστὰ εἶναι τῶν διδαξόντων. quae ſciolus formaſſe videtur ex Platone Apolog. Socrat. p. 359. G. εἰ μέν σου τὼ υἱέε πώλω ἢ μόσχω ἐγενέσθην, εἴχομεν ἂν αὐτοῖν ἐπιστάτην λαβεῖν, καὶ μισθώσασθαι, ὃς ἔμελλεν αὐτὼ καλὼ κἀγαθὼ ποιήσειν τὴν προσήκουσαν ἀρετήν. *Ruhnk.*

4, 6. Ἔτι σὺ—ἐκεῖνα τὰ αὐτὰ λέγεις] Ubi hominis ſuperbi dictum hinc enarrat Dion Chryſ. Or. iii. p. 40. C. vulgatur: πάλιν σὺ ταῦτα Σώκρατες; καὶ ὃς γελάσας· ἔφη, καὶ περὶ τῶν αὐτῶν· duabus voculis interjectis ſcripſerat Dion: πάλιν σὺ ταὐτὰ ταῦτα (*eadem illa*, ut p. 229. A. ταὐτὰ δὲ ταῦτα εὑρήσετε·) Σώκρατες; καὶ ὃς γελάσας, ἀλλ᾽, ἔφη, καὶ περὶ τῶν αὐτῶν. ſic enim Socrates ap. Xenoph. οὐ μόνον ἀεὶ τὰ αὐτὰ λέγω, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν. *Valck.*

Ibid. ἔτι γὰρ σὺ—ἐκεῖνα τὰ αὐτὰ λέγεις] Dio Chryſ. Or. iii. p. 40. C. hæc memoriter ſic laudat: πάλιν σὺ ταῦτα, Σώκρατες; ubi ſcribendum: πάλιν σὺ ταὐτὰ ταῦτα. *Ruhnk.*

4, 19. πρῶτον νομίζεται τοὺς θεοὺς σέβειν] Recte H. Steph. rejicit Stobæi lectionem, θεοὺς εὐσεβεῖν· neque enim ſic loquebantur iſti veteres: ſed, hic quoque ſcribi potuit: πρῶτον νομίζεται τὸ, τοὺς θεοὺς εὖ σέβειν. *Valck.*

7, 5. Τὸ δὲ μέχρι τούτου ἀστρονομίαν μανθάνειν, μέχρι τοῦ] Prorſus ſuperfluæ voces μέχρι τούτου nocent orationi, et debentur aberranti ad vicina librario. Scripſerat, ni fallor, τὸ δὲ ἀστρονομίαν μανθάνειν μέχρι τοῦ—γνῶναι. ſic ſcribit §. 4. et alibi.—Ex hac autem parte dictorum Socratis præſertim, ex Epiſtola Xenophontis ad Æſchinem, ſervata Stobaeo p. 467. ex Ciceron. Tuſcul. v. c. A. ex notatis Daviſio in Tuſc. iii. c. A. in Academ. i. c. A. et aliunde liquet, quam multa Socratem Plato fecerit dicentem, de quibus veraciſſimi Xenophontis Socrates ſe diſſeruiſſe negaret. Inprimis relegantur A. Gellio ex iis tradita, *qui de Xenophontis Platoniſque vita* et *moribus exquiſitiſſime ſcripſere*, N. A. xiv. c. 3. ubi, *quod Xenophon*, inquit,—*negat Socratem de cœli atque naturæ cauſis rationibuſque umquam diſputaviſſe, et ne diſciplinas quidem ceteras,—quæ ad bene beateque vivendum non pertinerent, aut attigiſſe aut comprobaſſe*;

idcircoque turpiter eos mentiri dicit, qui diſſertationes iſtiuſmodi Socrati attribuerent: hoc autem, inquiunt, Xenophon quum ſcripſit, Platonem videlicet notavit. Platonem ſæpe notaſſe Xenophontem dubio vacat, cujus ſemel duntaxat in ſcriptis meminit inter Socratis diſcipulos iii. 6. *Valcken.*

8, 8. εἰ δὲ βιώσομαι πλείω χρόνον] Perſpicua imitationis veſtigia ſunt in Auctore Socrat. Epiſt. p. 33. ubi ſcribendum, γῆρας ἐπικεῖσθαι, et in Dione Chryſ. Or. xxviii. p. 291. C. *Ruhnk.*

INDICES.

INDEX GRÆCITATIS.

A.

INDEX GRÆCITATIS.

INDEX GRÆCITATIS.

Ἀξιομακάριστος Apol. 34. dignus qui beatus prædicetur.

Ἄξιος θανάτου τῇ πόλει i, 1, 1 : i, 2, 62. diverſo ſenſu eſt ἄξιος πολλοῦ σύμμαχος ἐκείνοις ii, 7, 1. ὁπόσου τοῖς φίλοις ἄξιος ii, 5, 4. οὔτε τῇ πόλει οὐδενὸς ἄξιος Apol. 31. τοῖς ἀνθρώποις ἄξιον εἶναι ζῆν i, 3, 3. in Hellenicis iv, 4, 6. eſt οὐκ ἀξιοβίωτον εἶναι. ἄξιον decet i, 5, 3. ἀξίως μνήμης ἥδεσθαι idem quod ἀξιολόγως iv, 5, 9. ἄξια μικροῦ parvi æſtimanda ii, 1, 19.

Ἀξιοτέκμαρτος iv, 4, 10. qui argumentum rei alicujus præbet, indiciumque.

Ἀξιοῦν, dignari, dignum judicare i, 4, 10. æquum cenſere, velle ii, 1, 9. 12. τινά τι, rogare quem quid iii, 11, 12.

Ἀπαγγέλλειν, renunciare i, 2, 33.

Ἀπαγορεύω μὴ διαλέγεσθαι iv, 4, 3.

Ἀπαλλάττειν αἰσχρῶς καὶ κακῶς, cum dedecore et damno diſcedere i, 7, 3. ἀπαλλάττεσθαι *de reo et accuſatore v. n.* ii, 9, 6. τινος, alicujus diſciplina non amplius uti i, 2, 24. ἐκ τῆς ὁδοῦ, itinere affici iii, 13, 6.

Ἀπαράσκευος, imparatus iii, 4, 11.

Ἀπάτη, fraus, *de laqueo qui tenditur avibus* ii, 6, 9.

Ἀπεικάζειν τινι τι, aſſimilare, ſpeciem rei efformare, ad ſimilitudinem exprimere. ἀπεικασομένους iii, 11, 1.

Ἀπειλητικὰ ὄμματα, minaces oculi iii, 10, 8.

Ἀπειπεῖν, ſeq. infinit. interdicere i, 2, 33.

Ἀπείργειν τινὸς, arcere ab al. ii, 1, 16 : iv, 5, 6.

Ἀπειρόκαλος, honeſti et decori expers iii, 10, 5.

Ἄπειρος χαλεπῶν, qui nihil moleſtiæ expertus eſt ii, 1, 23. Ἀπείρως ἔχειν πρός τι, imperitum eſſe rei ii, 6, 29.

Ἀπενιαυτίζειν, per annum in exilio eſſe i, 3, 13. Ruhnk. ad Tim. p. 39.

Ἀπεργάζεσθαι i, 6, 5. de eo, qui mercede conductus operam ſuam locat, *etwas abarbeiten, at* i, 4, 4. *eſt* elaborare.

Ἀπερύκω, arceo, propello ii, 9, 2. *Verbum* ποιητικώτερον.

Ἀπέχθεια, odium ii, 7, 9. Ἀπέχθεσθαι, inviſum eſſe ii, 9, 3. 8.

Ἄπιστος, qui fidem datam non ſervat, perfidus ii, 6, 19.

Ἀπλοΐζεσθαί τι, in re ſe ſimplicem præbere, ſine dolo iv, 2, 18. Ἁπλοῦς πρός τινα, ſine fraude erga al. iv, 2, 16. apertus, qui nec ſimulat nec diſſimulat iii, 1, 6 : iv, 7, 1.

Ἀπὸ στόματος εἰπεῖν, memoriter exponere iii, 6, 9. ἀπὸ ταὐτομάτου, ſua ſponte, ſine magiſtro iv, 2, 2. et 4. ἀπὸ κυάμου καθ. *vid.* κύαμος : ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, ultro, priuſquam a te rogetur ii, 10. §. 3.

Ἀποβαίνειν ἐπιλησμονέστερον, reddi obliviofiorem iv, 8, 8. ἀποβησόμενα : quæ contingent i, 1, 6. τὰ ἄδηλα ὅπως ἂν ἀποβήσοιτο i, 1, 6 : i, 3, 2.

Ἀποβλέπω πρός σε εἴ μοι ἐθελήσαις ἂν ἐξηγήσασθαι reſpicio ad te et exſpecto ſi : iv, 2, 30. πρὸς ἐκεῖνον ἀποβλέπειν, ὁπότε σπουδαίου ἀνδρὸς δεηθείη iv, 2, 2. παρὰ σοῦ ὠφελησόμενοι ἀποβλέπουσι Œconom. ii, 8. Cf. ibidem xviii, 2. et ad Hiſt. gr. vi, 1. p. 315. εἰς τὴν ἑαυτῆς σκιὰν, reſpicere ad ſuam umbram ii, 1, 22.

Ἀπογεισόω, ſuggrundiorum modo munio i, 4, 6. Γεῖσα quid ſint, vide in Epimetro p. 278.

Ἀπογυμνοῦσθαι, ſe denudare iii, 4, 1.

Ἀποδείκνυμι, declaro, oſtendo, μωραίνοντας i, 1, 11. ἀποδείκνυμαι γνώμην, quid ſentiam profero iv, 4, 11. ἔργον μέτρῳ iv, 7, 2. *vide not.*

Ἀπόδειξις, demonſtratio, probatio rei certa iv, 6, 13.

Ἀποδειλιᾷν iii, 12, 2. præ timore vel ſegnitia animi fugere periculum. Locus eſt Platonis plane geminus eadem de re in Protagora p. 118. εἰς παιδοτρίβου ἀποπέμπουσιν, ἵνα τὰ σώματα βελτίω ἔχοντες ὑπηρετῶσι τῇ διανοίᾳ χρηστῇ οὔσῃ, καὶ μὴ ἀναγκάζωνται ἀποδειλιᾷν διὰ τὴν πονηρίαν τῶν σωμάτων καὶ ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πράξεσι.

Ἀποδέχομαι, intelligo iii, 10, 15. τινα, probo i, 2, 8. ſequor alicujus diſciplinam iv, 1, 1.

Ἀποδημεῖν, abeſſe peregre ii, 3, 12. ἀποδημία, peregrinatio ii, 8, 1.

Ἀποδίδωμι εὐχὰς, vota perſolvo ii, 2, 10. χάριν, gratiam refero §. 13. ἀποδίδομαι, vendo, abalieno ii, 5, 52 : iii, 7, 6.

Ἀποδοκιμάζειν νόμους, antiquare leges iv, 4, 14.

Ἀποδρᾶν, aufugere *de ſervo fugitivo* ii, 10, 1. Cf. ad Cyrop. i, 4, 23.

Ἀποκαλεῖν, pro καλεῖν, appellare, vo-

B.

Διαλογιζόμενοι περὶ αὐτῶν ἐπισκοπῶμεν iii, 5, 1.

Διαμάχεσθαι iii, 9, 2.

Διαμένειν, permanere iii, 5, 12.

Διαμεμνῆσθαι i, 4, 13. memoria servare. ὁπόσα ἂν διαμνημονεύσω i, 3, 1.

Διανοεῖσθαι, in animum inducere iii, 6, 2. τὸ διαν. *die Denkkraft* iii, 12, 6. quod eft ἡ διάνοια iv, 8, 1. διανοεῖσθαι χεῖρον fic eft iv, 8, 5. Διάνοια Apol. 2. eft animus philofophia excultus, *Denkungfart*.

Διανύτειν, perficere ii, 4, 7.

Διαπονεῖσθαι τοιαῦτα, ejufmodi labores exantlare ii, 1, 33. ταῦτα δ. de Re Equeftri v, 10. cum cura et labore perficere vel exfequi; τὰ νόμιμα δια. de Republ. Laced. x, 7. quod ibidem eft τὰ νόμ. ἐκτελεῖν. Cf. Œconom. vii, 32. Agefilai xi, 7.

Διαπράττεσθαι, *active* ii, 3, 13. perficere ii, 9, 7.

Διαπρεπὴς ἐπ' ἀγαθοῖς ii, 1, 28.

Διάπυρος λίθος, lapis ignitus, candens iv, 7, 7.

Διαρκέστατα ἐς τὸ γῆρας ut nihil defit ii, 8, 6.

Διασαφηνίζω, clare et diftincte trado, doceo iii, 1, 11.

Διασιωπᾶν iii, 6, 4: iv, 1, 10. *not.*

Διασκοπεῖν τὰ δίκαια καὶ τὰ ἄδικα iv, 8, 4. quærens et diftinguens quid juftum injuftumque fit.

Διατείνεσθαι, intendere animum ad aliquid iii, 7, 9. διατεινομένους παντὶ τρόπῳ omni modo contendere iv, 2, 22.

Διατελῶ νομίζων, femper ftatuo i, 6, 9. *c. adject. fenfu participii* i, 6, 2.

Διατίθεμαι, utor i, 6, 13. *fed vide not.* τὴν θυγατέρα ὅπως ἂν σὺ βούλῃ Cyrop. v, 2, 3. Galli *difpofer de quelqu'un* dicunt; afficior, *in malam partem* iii, 13, 6: iv, 2, 40. inftituere ii, 1, 27. πῶς οἴει σε διατεθῆναι ἄν, quomodo putas te affectum difceffurum fuiffe? αἰσχρῶς τὸ σῶμα, utor corpore turpiter affecto i, 5, 5. ἔριν ii, 6, 23. moderari, componere.

Διατιθέναι τινά, opinione imbuere aliquem i, 2, 52: i, 6, 3: iv, 2, 40.

Διατρέφειν, plane alere, ita ut nihil defideretur iii, 6, 13.

Διατρέχειν τὰ ἡδέα, percurrere, h. e. cupide frui, uti ii, 1, 31.

Διατρίβειν μετά τινος, iv, 1, 1. effe cum aliquo.

Διατριβὴν δουλοπρεπῆ τινι παρασκευάζειν Apol. 30. erudire et educare ad negotium vel artem fervorum conditionem decentem, fcilicet coriariam. Quod opprobrium auctor Apologiæ Anyto objicientem faciens Socratem coram judicibus, vereor ne merito inhumanus, incivilis et ineptus habeatur. Debebat enim vir fapiens ita plebem in fe Atticam omnem concitare, injuriam faciens neceffario reipublicæ hominum generi, quamquam ad confilium publicum et judicia publica obeunda non fatis idoneo.

Διαφαίνειν διά, elucere per iii, 10, 5.

Διαφέρειν τινὸς ἐπὶ σοφία, prudentia excellere alicui iv, 2, 1. τινι, aliqua re præftare iii, 9, 1. διαφέρει ἢ iii, 7, 7. *not.* iii, 11, 14. Διαφέρεσθαί τινι, inimicum effe, diffidere ii, 3, 1: ii, 9, 8. iii, 5, 16. Διαφερόντως, aliter iii, 8, 5.

Διαφεύγειν τὰ δεινά, periculum effugere iii, 12, 4.

Διαφθείρω. διεφθαρμένος, natura corruptus, natura proclivis ad pravas cupiditates i, 2, 25.

Διάφορον, id de quo diffentitur, cauffa diffidii; item, differentia, difcrimen ii, 3, 5. διάφορος οὐδὲν ἄλλων, nulla re excellens aliis iv, 4, 15.

Διαχρᾶσθαι ἑαυτόν, fe interficere iv, 2, 17.

Διαχύσαι ἀέρα, diffudiffe iv, 3, 8.

Διαψεύδομαι. διεψευσμένοι τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως, qui in æftimandis fuis viribus aberrant a vero iv, 2, 27.

Διδασκαλία χοροῦ *v. n.* iii, 4, 4.

Διδάσκαλος *pro* χοροδιδάσκαλος iii, 5, 18.

Διδάσκεσθαι, addifcere, accipere ab aliquo doctrinam i, 2, 20. σκυτέα τινά, aliquem erudiendum curare in arte futoris iv, 4, 5.

Διδακτός, doctrina acquifitus iii, 9, 1.

Διδόναι, optionem dare i, 2, 16. κακόν τινι, lædere, malo afficere ii, 2, 7. copiam facere, ἃ ἔδωκαν οἱ θεοὶ μαθοῦσι διακρίνειν ἀνθρώποις i, 1, 9. ἃ μαθόντας ποιεῖν ἔδωκαν οἱ θεοὶ ibid.

Διέλκω, diduco iii, 10, 7.

Διεξιέναι λόγῳ, oratione perfequi, differere de al. iv, 6, 15.

Διέρχεσθαι, percurrere, perlegere i, 6, 14. præterire iv, 3, 8.

Διηγέομαι ii, 1, 29.

Διίχω, difto ii, 3, 19.

INDEX GRÆCITATIS.

Z.

H.

Θ.

I.

cum nondum numerorum notæ eſſent repertæ. Quod ſi tamen aliquis λογισμοὺς de arithmetica interpretari pertinax velit, is poterit τὴν μάταιον πραγματείαν referre ad philoſophumena de natura numerorum, in quibus Pythagoræi inprimis ultra modum ingenio indulgebant, ita ut omni philoſophiæ numerorum rationes accommodarent. Habemus hodieque in Stobæi Eclogis capite ii. libri i. reliqua fragmenta ſcriptorum Pythagoricorum multa, unde methodum ſterilem et obſcuram divinare licet. Poterit etiam abuti Platonis auctoritate, qui libri vii. Polit. p. 143. τὸ φαῦλον τοῦτο, τὸ διαγινώσκειν τὸ ἓν καὶ τὰ δύο καὶ τὰ τρία omnibus tamen artibus et diſciplinis ad uſum communem neceſſarium, ὃ καὶ παντὶ ἐν πρώτοις μανθάνειν ἀνάγκη breviter dicit ἀριθμὸν καὶ λογισμόν. Et p. 148. λογιστική τε καὶ ἀριθμητικὴ περὶ ἀριθμὸν πᾶσα verſari dicitur. Denique p. 149. jubet omnes, qui rempublicam gerere volunt, ἐπὶ λογιστικὴν ἰέναι καὶ ἀνθάπτεσθαι αὐτῆς, μὴ ἰδιωτικῶς ἀλλ' ἕως ἐπὶ θέαν τῆς τῶν ἀριθμῶν φύσεως ἀφίκωνται τῇ νοήσει αὐτῇ οὐκ ὠνῆς οὐδὲ πράσεως χάριν, ὡς ἐμπόρους ἢ καπήλους, μελετῶντας, ἀλλ' ἕνεκα πολέμου τε καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς ῥᾳστώνης καὶ μεταστροφῆς ἀπὸ γενέσεως ἐπ' ἀλήθειάν τε καὶ οὐσίαν. His igitur locis utetur qui volet. Mihi enim arithmetica a diſciplina Socratica aliena et hoc etiam loco poſt aſtronomiam et meteorologiam valde alieno commemorata eſſe videtur, quæ cum geometria conjungi debebat. Igitur exiſtimo Xenophontem potius λογισμοὺς dixiſſe ſyllogiſmos, quorum erat olim ut hodieque apud multos eſt μάταιος πραγματεία. Exempla autem Ariſtotelis ex libris poſuit hujus ſignificationis H. Stephanus in Theſauro, quem adire poterunt lectores curioſi.

Λογιστικὸς, computandi peritus i, 1, 7. alio ſenſu cum φρόνιμος conjungitur Hellen. v, 2, 28.

Λοχαγεῖν iii, 1, 5 : iii, 4, 1. *omnino apud noſtrum eſt* præeſſe quartæ parti τῆς τάξεως ; *quæ vero cum apud diverſos populos et diverſis temporibus ipſa diverſa fuerit : hinc* λοχαγεῖν *verti poteſt modo* cohortem ducere, *modo* manipulum ducere, *modo* centuriæ præeſſe, *modo aliter. Sic judicari debent ea, quæ de hac re diſſerit Perizonius ad Ælian V. H.* ii. *extr. Erneſti.*

Λυμαίνεσθαι γαστέρας, gravare ventriculos i, 3, 6. τὰ ὄψα, corrumpere opſonia iii, 14, 5.

Λυπεῖν, nocere, damno afficere i, 6, 6. τινα, moleſtum eſſe alicui iii, 13, 1. λυπητέον ἐμοὶ Apol. 27. i. e. δεῖ ἐμὲ λυπεῖσθαι.

Λωποδυτεῖν, veſtes furari in balneis i, 2, 62.

M.

Μαίνεσθαι i, 3, 13. inſanire, de nimio amore, *ut ap. Latinos*, furere.

Μακάριος, beatus, cui ad animi tranquillitatem nihil deeſt i, 6, 14. μακαριστοτάτη εὐδαιμονία, felicitas perfecta et ſuis numeris abſoluta ii, 1, 33.

Μαλακίζεσθαι πρὸς τὸν θάνατον Apol. 33. molliter ferre mortem, timere mortem.

Μαλακὸς, mollis, qui dura et laborioſa fugit, et ſuavia tantum ſectatur iii, 7, 1. πρὸς τὸ πονεῖν, laboribus perferendis non aptus i, 2, 2. vide in καρτερικός· τὰ μαλακὰ, grata et jucunda ſenſibus ii, 1, 20. μαλακῶς φιλεῖν, molliter oſculari iii, 11, 10.

Μᾶλλον *abundat poſt comp.* iii, 13, 5. *et poſt* προαιρεῖσθαι iv, 2, 9. μᾶλλον δὲ, imo vero, quin imo iii, 13, 6.

Μανία, furor, cupiditas rei nimia rationem ducem non ſequens i, 1, 16. *quid vid.* iii, 9, 6. 7. Μανιώδης furioſus iv, 1, 3.

Μαντεύομαι, utor auſpiciis et ominibus i, 1, 3. conſulo oracula i, 1, 6.

Μαντικὴ, divinatio i, 1, 1. 2 : iv, 3, 12 : iv, 7, 10.

Μαρτυρεῖν τινι, teſtimonium alicui præbere, aſſentiri, probare i, 2, 21.

Μάταιος, cum περίεργος junctum vanus i, 3, 1 : iv, 1, 3.

Μεγαλεῖος. κτῆμα μ. ἀνδρὶ καὶ πόλει, magnificus, amplus, ad nomen alicujus celebre faciendum valens iv, 5, 2. μεγαλεῖος καὶ σφοδρὸς, qui eſt animo elato et vehementi iv, 1, 4. μεγαλεῖα ῥήματα, verba magnifica, quæ ad rem ornandam et commendandam faciunt ii, 1, 34.

Μεγαληγορία Ap. 1.

Μεγαλοπρεπὴς, affectus generoſi, ſen-

Μῶσθαι, quærere ii, 1, 20. Verbum doricum.

N.

Ναὸς, delubrum, facellum ubi eſt ara et ſimulacrum Dei iii, 8, 10.

Ναυκληρία, navicularia i, 6, 8. Ναύκληρος, navicularius ii, 6, 38 : iii, 9, 11. *Cf. Ern. Clav. Cic.*

Ναυτιλία, navigatio iv, 2, 32.

Νικᾷν τοὺς ἀγῶνας, victorem in certaminibus diſcedere ii, 6, 26.

Νικητικὸς, ad victoriam parandam idoneus iii, 4, 11.

Νομεὺς βοῶν ἀγέλης ii, 9, 7.

Νομίζειν θεοὺς, deos eſſe credere eoſque more publico receptos colere i, 1, 1. πῶς οὐκ εἶναι θεοὺς ἐνόμιζεν i, 1, 5. νομίζεται, in more poſitum eſt, juſtum habetur ii, 3, 16. μαντικὴν νομ. i, 1, 3. vaticinandi artem eſſe credere eaque quæ publico more recepta eſt uti. πρῶτον νομίζεται iv, 4, 19. prima omnium lex habetur. *not.*

Νόμιμος quis ſit et dicatur iv, 6, 5. νομίμως τε καὶ ὠφελίμως πᾶσι χρώμενος iv, 4, 1. eſt periphraſis δικαίου: nam ἄδικος eſt qui contra leges et pacta facit, ut alteri noceat, ſibi vero lucrum paret. Contra igitur qui cum aliis ita agit, ut leges et pacta ſancte obſervet, iiſque quam poteſt maxime utilis eſſe ſtudet, is δίκαιος eſt et dicitur. Hoc eſt igitur νομίμως καὶ ὠφελίμως χρῆσθαι τοῖς ἄλλοις, ut contra ἄδικος recte diceretur ἀνόμως καὶ ἐπὶ τῷ κέρδει vel πλεονεκτικῶς χρώμενος. Hinc lux alteri loco Xenophontis ii, 6, 23. ubi ſimilis eſt τοῦ δικαίου periphraſis, et dicuntur χρημάτων κοινωνεῖν νομίμως, οὐ μόνον ἀπεχόμενοι τοῦ πλεονεκτεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐπαρκεῖν ἀλλήλοις, i. e. ὠφελεῖν ἀλλήλους. In utroque loco interpretando definitio juſtitiæ Xenophontea (vide iv, 8, 11.) nondum ſatis clara animo meo obverſabatur.

Νόμος, conſuetudo iii, 3, 11. νόμῳ πόλεως, more et legibus in civitate receptis iv, 3, 16.

Νοσεῖν iii, 5, 18. reſp. eleganter dicitur, in qua vitia dominantur.

Νουθετικοὶ λόγοι, præcepta de moribus et vita regunda i, 2, 21.

Νυκτοτῆραι, *v. n.* iv, 7, 4.

Νυκτερευτικὴ κύων, canis nocturnis venationibus ſerviens iii, 11, 8.

Νῦν. τὰ νῦν, nunc, *plene diceretur* κατὰ τὰ νῦν ὄντα πράγματα.

Νῶτον, τὸ, tergum iii, 10, 13.

Ξ.

Ξυμβουλία, conſilium i, 3, 4.

Ξυνόντες οἱ ἐμοὶ, familiares mei ii, 1, 25.

O.

Ὃ *pro* τίς : *ut* τοῦ ἕνεκεν, qua de cauſa iii, 2, 1. τῷ pro τίνι iv, 4, 17 : iv, 5, 10. τὰ μὲν—τὰ δὲ, partim—partim i, 3, 1 : ii, 4, 6 : iii, 5, 11.

Ὀγκοῦσθαι, tumere ſuperbia i, 2, 25.

Ὁδοὶ, *fortaſſis ſunt* plateæ, viæ urbis ii, 2, 4.

Οἶδα iv, 4, 8. οὐκ οἶδ' ὅπως, nullo modo.

Οἰκεῖν οἶκον, familiam, domum regere, adminiſtrare ii, 1, 19 : iii, 6, 14. οἰκίαν iv, 1, 2. καλῶς πόλεις καὶ οἴκους i, 2, 64. εὖ i, 1, 7. καλῶς οἰκεῖται οἶκος iv, 4, 16.

Οἰκεῖοι, propinqui, qui pertinent ad eandem gentem ſ. familiam i, 2, 48 : ii, 7, 2 : iii, 6, 1 : iv, 4, 17. ubi οἰκέται et οἰκεῖοι junguntur. Sed vereor ne verba ἢ οἰκέται e gloſſa profecta ſint. Servi enim in hac hominum ſocietate locum habere non videntur. οἰκειότατος ἄνθρωπος, maxima neceſſitudine conjunctus i, 2, 53. τὰ οἰκεῖα, ſua, quæ quis habet iii, 6, 7.

Οἰκέται, domeſtici, quicunque pertinent ad eandem domum, familia, ſervi i, 2, 48 : ii, 1, 9. *ib.* 32 : ii, 4, 3 : ii, 5, 2. 5 : iv, 4, 17. *etc.* Vide in Οἰκεῖοι.

Οἴκημα, cella meretricia, Attice ii, 2, 4. Perizon. ad Æliani *V. H.* 6, 1. Valcken. ad Ammonium p. 177.

Οἰκοδομεῖσθαι οἰκίαν, domum ſibi ædificare i, 1, 8.

Οἰκοδόμημα, ædium ſtructura iii, 1, 7.

Οἰκονομικὸς, rei familiaris adminiſtrandæ peritus i, 1, 7.

Οἰκονομῶν τάδε, adminiſtrans et exſequens ſingula iv, 3, 13. τὸν οἶκον εὖ iv, 5, 10.

Οἶκος, facultates i, 5, 3. familia iii, 6, 14.

Οἶμος, ſemita *poët.* pro ὁδὸς ii, 1, 20.

Οἷος, *c. infinit. præcedente vel intellecto* τοιοῦτος, *ſign.* ut, ὥστε, i, 4, 12 ;

T.

Υ.

Φ.

X.

Ψ.

Ω.

INDEX NOMINUM.

E

FINIS.

